

شاه جو رسالو

(الف-ب-وار)

شاه جو رسالو (الف-ب-وار)

ترتيب
ڊاڪٽر محمد عالم سومرو

ترتيب

ڊاڪٽر محمد عالم سومرو

kaptan abro

شاه جو رسالو

(الف - ب وار)

ترتيب

ڊاڪٽر محمد عالم سومرو

روشنی پبليڪيشن

کنڊيارو

2013ع

Roshni Book No. 95

ڪتاب جو نالو: شاه جو رسالو (الف - پ وار)
مرتب: ڊاڪٽر محمد عالم سومرو
پهريون ڇاپو: © روشني 1994ع
ٻيو ڇاپو: © روشني 2013ع
ڪمپوزنگ: انور حسين سومرو
روشني ڪمپوزر اينڊ پرنٽرز حيدر چوڪ، حيدرآباد.
ڇپيندڙ: فائين ڪميونيڪيشن، حيدرآباد.
ڇپرائيندڙ: روشني پبليڪيشن، ڪنڊيارو سنڌ.
قيمت: 500.00 روپيا

SHAH JO RISALO

[POETRY COLLECTION OF SHAH ABDUL LATIF BHATAI ALPHABETICAL SEQUENCE]

Compiled by: Dr. Mohammad Alam Soomro

Composed by: Anwer Hussain Soomro

Roshni Composers and Printer, Hyder Chowk, Hyderabad

Printed by: Fine Communication, Hyderabad, Sindh

Published by: Roshni Publication, Kandiaro

First Edition © Roshni 1994

Second Edition © Roshni 2013

اسٽاڪسٽ

شاه لطيف ڪتاب گهر، گاڏي کاتي حيدرآباد
پٿاڻي بوڪ هائوس اورينٽل سينٽر حيدرآباد + حيدرآباد لاهاٽوس سامهون حبيب بئنڪ اسٽيشن روڊ، حيدرآباد
ڪاٺياواڙ اسٽور، اردو بازار، ڪراچي
حسين عامر نيوز ايجنسي، مين پس اسٽاپ، سڄاول + لال بخش نيوز پيپر ايجنٽ، ٺٽو
راييل ڪتاب گهر، لاڙڪاڻو + رهبر پڪ اڪيڊمي، رابع سينٽر، لاڙڪاڻو + مهراڻ ڪتاب گهر، گهنٽي ڦاٽڪ، لاڙڪاڻو
مدني پڪ ڊيپي لاڙڪاڻو + نيشنل بوڪ ڊيپي بندر روڊ، لاڙڪاڻو + نوراني بوڪ ڊيپي بندر روڊ، لاڙڪاڻو
اشرف بوڪ اسٽال، مسجد روڊ، نوابشاه + رانوڙ ڪتاب گهر، سڪرنڊ
سڪندري بوڪ ڊيپي ڪپرو + حافظ ڪتاب خان ڪپرو + مهراڻ پڪ ڊيپي ڪپرو
المهراڻ ادبي ڪتاب گهر، سانگهڙ
الميز ڪتاب گهر، عمر ڪوٽ + ٿر ڪتاب گهر، عمر ڪوٽ
سليم نيوز ايجنسي، نيو پس اسٽاپ، دادو + جنيد بوڪ ڊيپي دادو + مدني اسلامي ڪتاب خان دادو + مراد پڪ اسٽال، سيوهڻ
مرچو لال بوڪ ڊيپي بدين + رحيم بوڪ ڊيپي بدين + سوجهرو ڪتاب گهر، بدين
ٿر ڪتاب گهر، مٺي + ساگر ڪتاب گهر، مٺي
ڪتاب مرڪز فريئر روڊ، سکر + عزيز ڪتاب گهر، بئراج روڊ، سکر + الفتح نيوز ايجنسي، مهراڻ مرڪز سکر + بخاري ڪتاب گهر، افغان سينٽر، سکر
مهراڻ ڪتاب گهر، شڪارپور + سعيد پڪ ڊيپي شڪارپور
تهذيب نيوز ايجنسي، خيرپور ميرس + نيشنل پڪ اسٽال، پنج گلو چوڪ، خيرپور ميرس
لغاري پڪ ڊيپي ٿري ميرواھ + معتمد عزيز پڪهڙا + سچل ڪتاب گهر، درازا
سارنگ ڪتاب گهر، چمن بازار، ڪنڊيارو + قاسم لائبريري، اسپتال روڊ، ڪنڊيارو

ارپنا

سندو ماڻھو جي سيند، سندو نديءَ جي نانءُ، جنهن کي وادي
سند جا ماڻھو آدجڳاد کان سُپت سندو دريا بادشاهه مهراڻ ۽
سندو درياءَ جي نالي سان ياد ڪن ٿا، ڇو ته سندن جياپي جو
وهنوار ئي ان جي وهڪري سان آهي.

فهرست

۹	پیش لفظ
۱۱	سرن جو وچور
۱۲	سنڌي الف - ب جي پٽي
۱۳	چارٽ بابت ڄاڻ
۱۴	چارٽ نمبر ۱/۱
۱۵	چارٽ نمبر ۲/۱
۱۶	چارٽ نمبر ۳/۱
۱۷	چارٽ نمبر ۴/۱
۱۸	چارٽ نمبر ۵/۱
۱۹	چارٽ نمبر ۶/۱
۲۰	چارٽ نمبر ۷/۱
۲۱	بيٽ
۵۱	وايون
۵۵	بيٽ
۵۷	بيٽ
۶۰	وايون
۶۱	بيٽ
۶۴	وايون
۶۵	بيٽ
۷۴	وايون
۷۷	بيٽ
۷۸	وايون

الف:

ب:

پ:

ڀ:

ت:

ٿ:

٤٩	بيت	ت:
٤٩	بيت	ث:
٨٠	بيت	پ:
٩٢	وايون	
٩٦	بيت	ج:
١١٨	وايون	
١٢٢	بيت	چ:
١٢٣	بيت	جھ:
١٢٥	بيت	چ:
١٣١	بيت	چ:
١٣٣	وايون	
١٣٢	بيت	ح:
١٣٦	بيت	خ:
١٣٦	وايون	
١٣٧	بيت	د:
١٤٠	وايون	
١٤١	بيت	ڌ:
١٤٢	بيت	ڌ:
١٥١	وايون	
١٥٢	بيت	ڍ:
١٥٣	وايون	
١٥٢	بيت	ر:
١٦٠	وايون	
١٦١	بيت	ز:
١٦١	وايون	

۱۶۲	بيت	س:
۱۸۹	وايون	
۱۹۲	بيت	ش:
۱۹۲	وايون	
۱۹۳	بيت	ص:
۱۹۵	بيت	ط:
۱۹۵	بيت	ظ:
۱۹۶	بيت	ع:
۱۹۸	وايون	
۱۹۹	بيت	غ:
۱۹۹	وايون	
۲۰۰	بيت	ف:
۲۰۰	بيت	قا:
۲۰۱	بيت	ق:
۲۰۳	بيت	ڪ:
۲۳۰	وايون	
۲۳۳	بيت	ڪ:
۲۳۷	وايون	
۲۳۸	بيت	ڳ:
۲۳۹	وايون	
۲۴۰	بيت	گ:
۲۴۱	وايون	
۲۴۲	بيت	گھ:
۲۴۴	وايون	
۲۴۵	بيت	ل:
۲۵۱	وايون	

۲۵۲	بيت	م:
۲۷۳	وايون	
۲۷۸	بيت	ن:
۲۸۶	وايون	
۲۸۷	بيت	و:
۳۰۴	وايون	
۳۰۸	بيت	هم:
۳۱۹	وايون	
۳۲۲	بيت	ي:
۳۲۲	وايون	
۳۲۳		

معني جي پتي

پيش لفظ

سنڌ جي سدابهار سرتاج شاعر شاھ عبداللطيف ڀٽائيءَ جو ڪلام زمان ۽ مڪان کان مٿي هر دور ۾ ۽ هر هنڌ اسان جي رهنمائي پئي ڪئي آهي ۽ ڪندو رهي ٿو. لطيف سائينءَ جي ڪلام تي ڪيترن ئي اديبن، عالمن ۽ محققن تشريح ۽ تحقيق جا بهترين شاهڪار پيش ڪيا آهن ۽ اسان جي عالمن الڳ الڳ وقتن تي مختلف نسخن ۾ سندس ڪلام پيش ڪيو آهي. پر هي (شاھ جو رسالو) انهن سڀني کان هڪ الڳ ۽ انفرادي ڪوشش آهي. هن ”شاھ جو رسالو“ ۾ لطيف سائينءَ جي ڪلام کي الف - ب وار ترتيب سان پيش ڪيو ويو آهي، تنهن پيشڪش مان نه رڳو عام پڙهندڙ، پر عالم/ محقق پڻ فائدو وٺي سگهندا. جنهن ۾ ڪوبه بيت ۽ ان جو حوالو (سُريا داستان وغيره) آسانيءَ سان معلوم ڪري سگهجي ٿو، بشرطيڪ ”بيت“ جي پهرين سٽ يا پهريون لفظ ياد هجي. هر بيت جي هيٺان ڏنگين ۾ سُرجو نالو، داستان نمبر ۽ بيت نمبر ڏنل آهن. مثال طور:

نهائينءَ کان نينهن، سِڪَ منهنجا سُپرين!
سڙي سارو ڏينهن، ٻَهرِ ٻاڦ نه نڪري.

(رپ، ۶-۱۵)

مٿيون بيت، مانواري ڪلياڻ آڏواڻيءَ صاحب جن جي مرتب ڪيل، شاھ جي رسالي ۾، سُررپ جي داستان پئي جو بيت ۱۵ آهي. ان طرح هن رسالي کي مرتب ڪرڻ وقت مانواري ڪلياڻ آڏواڻيءَ صاحب جن وارو مرتب ڪيل شاھ جو رسالو اڳيان رکيو ويو آهي ۽ بيتن، واين ۽ معنيٰ جي پٽي (ڏکين لفظن جي معنيٰ) جي ترتيب ڊڪشنريءَ جي طرز تي لغوي ترتيب سان رکي وئي آهي. سنڌي ٻوليءَ جي ۵۲ اکرن مان هر اکر جا پهريائين بيت، پوءِ وايون ڏنل آهن ۽ آخر ۾ ڏکين لفظن جي معنيٰ ڏنل آهي. ان کانسواءِ چارٽ ۾ هر اکر جي بيتن ۽ واين جو تعداد به ڏيکاريو ويو آهي. مثال طور: آڏواڻيءَ جي رسالي ۾ سُر ڪلياڻ جي پهرئين داستان ۾ ”الف“ جا ۴ بيت، ”پ“ جا ۳، ”س“ جا ۳، ”ع“ جو ۱ ۽ ”و“ جا ۱۰ بيت، يعني ڪُل ۲۲ بيت آهن، جڏهن ته وائين جي ترتيب به ان ئي طرح الف ب وار هر اکر جي بيتن بعد ڏنل آهي. اهڙيءَ طرح چارٽ، کي مٿان کان هيٺ ڏسبو ته سُر ڪلياڻ جي داستان پهرئين ۾ الف جا ۴، ٻئي ۾

الف جا ۵، ٽئين ۾ الف جا ۲، ڪُل الف جا ۱۱ بيت آهن.

لطيف سائينءَ جي الف ب وار ترتيب سان هن رسالي جو سڄو ڪٺن ڪم هوند ڪري نه سگهجي ها، جيڪڏهن انور سومرو ۽ حبيب قادر قريشيءَ جهڙا اورچ جوان، ڪمر ڪشي ڏينهن رات هڪ ڪري سڄي مواد کي ڪمپيوٽر تي تيار نه ڪن ها. ان سلسلي ۾ دوست گل محمد تنيو، مهراڻ ملاح ۽ ان جهڙن بيان توانائين سان پرپور، جذبيدار جوانن پروف پڙهي غلطين ڪڍڻ جي وڏي ڪوشش ڪئي ۽ محترم سائين محمد ابراهيم جويو صاحب جن هر وڪ تي همتائيندا ۽ رهنمائي ڪندا رهيا. هن سموريءَ محنت جو مهندار ادارو روشني پبليڪيشن ڪنڊيارو آهي، جنهن اداري وڏيءَ جانفشانيءَ سان، هر مرحلي تي خاص دلچسپيءَ ۽ نظرداريءَ هيٺ رسالو شايع ڪري عوام آڏو آندو.

هن پهرئين ڇاپي ۾ ضرور غلطيون رهجي ويون هونديون، جنهن لاءِ پڙهندڙ سڄڻن کي گذارش آهي ته نشاندهي ڪن ته جيئن ٻئي ڇاپي ۾ درستگيون ڪري سگهجن.

تان ڪا وائي وار، دلasi جي داستا،

تُون مُنهنجو وَلَهُو، آئون تو ۾ طمّعدار،

يَڪي، ڍول! گذار، لَڇ مُنهنجي لوڪ ۾،

(ليلا جنيسر، ۳-۹)

۱۶-۰۵-۹۲

محمد عالم سومرو

شاه جو رسالو*

سُرن جو وچور

۱. سُر ڪلياڻ	۱۶. سُر گهاٽو
۲. سُر يمن ڪلياڻ	۱۷. سُر سورٺ
۳. سُر ڪنڀات	۱۸. سُر ڪيڏارو
۴. سُر سريراڳ	۱۹. سُر سارنگ
۵. سُر سامونڊي	۲۰. سُر آسا
۶. سُر سهڻي	۲۱. سُر رپ
۷. سُر سسئي آبري	۲۲. سُر ڪاهوڙي
۸. سُر معدوري	۲۳. سُر پروو سنڌي
۹. سُر ديسي	۲۴. سُر رامڪلي
۱۰. سُر ڪوهياري	۲۵. سُر ڪاپاڻي
۱۱. سُر حُسيني	۲۶. سُر پُورب
۱۲. سُر ليلا چنيسر	۲۷. سُر ڪاريل
۱۳. سُر مومل راڻو	۲۸. سُر پرياتي
۱۴. سُر مارئي	۲۹. سُر ڏهر
۱۵. سُر ڪاموڏ	۳۰. سُر بلاول

* الف - ب وار ترتيب لاءِ مواد مانواري ڪلياڻ آڏائيءَ جن جي ترتيب ڏنل ”شاه جو رسالو“ (مڪمل) تان ورتو ويو آهي.

ا	ب	پ	پ	ت	ت
ث	ث*	ث	پ	ج	ج
جه	ج*	ج	ج	ح	خ
د	د*	د	د*	پ	د*
ر	ر*	ز	س	ش	ص
ض*	ط	ظ	ع	غ	ف
ق	ق	ک	ک	گ	گ*
گه	گ*	ل	ه	ن	ط*
و	و	ه	ء*	ي	

* نشان لڳل حرف سان "شاه جور سالو" ۾ ڪوبه بيت موجود نه آهي.

چارت بابت ڄاڻ

- 1- چارٽ ۱/۱ کان چارٽ ۱/۷ تائين چارٽ ساڳيو آهي.
- 2- چارٽ جو پهريون ڪالرم مٿان کان هيٺ سُر نمبر کي ظاهر ڪري ٿو، يعني هيءُ ڪالرم ڪلياڻ آڏواڻيءَ جي مرتب ڪيل ”شاھ جو رسالو“ جي سُرُن جي ترتيب ۽ تعداد کي ظاهر ڪري ٿو.
- 3- چارٽ ۾ سُر وار ڪالرم بعد لڳاتار هڪ جيترو ڪالرم مان، ڪالرم پهريون مٿان کان هيٺ سُر ۾ موجود داستانن کي ظاهر ڪري ٿو. جڏهن ته داستان واري ڪالرم جو [۱.م] وارو [خانو] ابيات متفرقه کي ظاهر ڪري ٿو.
- 4- چارٽ ۱/۱ کان چارٽ ۱/۷ ۾ داستان واري ڪالرم بعد سڄي کان ڪهي، سنڌي الفابيٽ جي پاوڻجهاھ اکرن موجب ”شاھ جو رسالو“ جي الف – ب وار ترتيب کي پٽيءَ جي پهرين اکر (الف کان ي تائين) شروع ٿيندڙ بيتن ۽ وارين جي سُر وار ۽ داستان وار تعداد کي ظاهر ڪن ٿا.
- 5- چارٽ ۾ ي بعد وارو ڪالرم، مٿان کان هيٺ هر سُر ۽ سُر جي هر داستان ۾ موجود ڪُل بيتن ۽ وارين جي تعداد کي ظاهر ڪري ٿو.
- 6- چارٽ ۱/۷ جي آخري ڪالرم جي سڄي کان ڪهي ڏانهن هر [خانو] الف کان ي تائين هر اکر سان شروع ٿيندڙ بيتن ۽ وارين جي رسالي ۾ موجود ڪُل تعداد کي ظاهر ڪري ٿو، جڏهن ته ڪالرم جو داستان وارو [خانو] ”شاھ جو رسالو“ ۾ موجود بيتن ۽ وارين جو ڪُل تعداد ظاهر ڪري ٿو.

[illegible]

چارٽ ۲/۱

نمبر شمار	نمبر	داسٽان	آبري	سفي	مغزوي
ڪل ج. ۱	ڪل ج. ۱	ڪل ج. ۱	ڪل ج. ۱	ڪل ج. ۱	ڪل ج. ۱
52515049484746454443424140393837363534333231302928272625242322212019181716151413121110987654321	3	1	13	3	1
35	3	1	13	3	1
13			2		2
24	12	12	1		13
25	21	6	1	13	14
24			1	11	45
26	11		1	23	86
16	2	21		2	27
25	3	1		9	48
25	11	211	1	1	9
22	2	221	1	9	19
235	- 1010	- 5154	- 172	- 329	- 2
17	1	41			5
11	27				11
19	52	2		3	12
25	13	5		1	2
20	33			11	14
12	1	1			13
20	24	11		31	3
17	2	1		1	8
15	26			2	9
15	1	32			10
12				5	11
20	1	3		1	4
203	- 1927	- 3192	- 1	- 2182	- 12
15	1	1		5	2
14	61	1		1	2
12	44			1	3
13		6			4
15	51	11		1	5
22	12	1		2	6
23	16				7
114	- 1814	- 282	- -	- 10	- 1

١	نمبر شمار
---	-----------

[illegible]

نمبر شمار	سیر	آب	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
			۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
22	کارمزی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
23	پور سندی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
24	رامکلی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
25	کاپیسی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
26	پورب	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
27	کاریل	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
28	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
29	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
30	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
31	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
32	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
33	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
34	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
35	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
36	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
37	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
38	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
39	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
40	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
41	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
42	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
43	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
44	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
45	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
46	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
47	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
48	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
49	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
50	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
51	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
52	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
53	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
54	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
55	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
56	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
57	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
58	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
59	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
60	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
61	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
62	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
63	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
64	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
65	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
66	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
67	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
68	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
69	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
70	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
71	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
72	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
73	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
74	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
75	پتیانی	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24							

الف

(۱)

آبڙو آڳاھن ۾، پَرَجهلو پارِي،
سمي سُولِين کي، ويله وساري،
منهن مَني جَڪرو، طاماعن تاري،
پُجي سي پارِي، جي عاجز آجورن ۾.
(بلاول، ۱-۱۶)

(۲)

آبڙو آڳاھن ۾، سَپرُ جَن پيلي،
سي پَتَ ڪَنهن نه پوريا، جي ٿو پَڙ پيلي،
سَجَن سانوَن مينهنءَ جَن، رُجون ٿو ريلي،
اچن جي ويلي، تِن بورَ بخشي پَتَ ڏئي.
(بلاول، ۱-۱۷)

(۳)

آبڙو وَڏوڙو، سوڙو، سمو، سُونهن سَپن،
تنهن دَر سَپ اچن، ڪنڌ نه ڪڍي ڪَچَ ڏئي.
(بلاول، ۱-۱۸)

(۴)

اُپون ڪَڪَر ڪَڏڙيون، اُترَ ڏي آهين،
ڪَري آگَر آهون، مُنڌَ نه مَتائين،
مَتان لوڪَ لَطيفَ چئي، گُونڊَر گَنوائين،
پَلَر پيارين، اُچين آبُ آگُونڊرو.
(سارنگ، ۱-۵)

(۵)

اُپُ چنڊا! پَس پرين، تو اوڏا، مون ڏور،
سَجَن سَتا ولهَ ۾، چوٽا پري ڪَپور،
پيرين آئون نه پُڄئي، ٻاڳلَ ڏئي نه پور،
جنهن تي چڙهي آسور، سَنجھي سَجَن سيٽيان.
(ڪنڀات، ۲-۷)

(۶)

اُپَرندي سَڄ سان، پرين جي نه پَسنديون،
ڪڍي کي ڪانگان، نوالا نين ڏيان.
(آسا، ۲-۲)

(۷)

اُپَرندي ئي سَڄ پرين جي نه پَسنديون،
ڪڍي پيئي ڏج، آکڙيون ڪانگن کي.
(آسا، ۲-۱)

(۸)

اُپريو تارو، اُتي وَرَ وهاڳ ڏي،
سَڙ ريسارو، چَت پَرَکي چارئين.
(پرياتي، ۱-۲۷)

(۹)

اُپريام اَنگور، سَتي سُپيرين جا،
ڪايو ڪايو سور، لُچيو لُچيو اُتيان.
(رپ، ۱-۸)

(۱۰)

اُپو تَر ميهار، مَلاحن سڌ ڪري،
آئون پڻ وِجهان هَٿڙا، آئين پڻ وِجهو چارُ،
گهوريون ڪاڙونپار، مان مَلئون سُپرين.
(سهڻي، ۷-۴)

(۱۱)

اُپي اُپريام، نَڪتَ سَپ نئي ويا،
هڪ ميو، پيو مينڌرو، رات سَڄي ساريام،
گورَها ڳل ڳاڙيام، سورج شاخون ڪڍيون.
(مومل راڻو، ۴-۲)

(۱۲)

اُپي اوسڙان اُس ۾، جُهليو ڪُن ڪنارَ،
گهاتو گهر نه آيا، وڏي لڳين وارَ،
هيس جنين هارَ، سي موڙي چڙهيا مڪڙا.
(گهاتو، ۱-۱۸)

(۱۳)

اُپيون تڙ پوچين، وهون وٽجارن جون،
اُٿيو آکا ڏين، ڪٿوري، سمونڊ ڪي.
(سامونڊي، ۲-۱۸)

(۱۴)

ات اڪنڊي آهيان، عمر! آئون آڪاڇ،
سومرا! سڪاڇ! جهل م بند جهنڊيون،
(مارئي، ابیات متفرقه - ۶)

(۱۵)

اتان اوٺي آيو، خبر اي ڪري،
وساريچ م وڙ ڪي، پئج م منڏا مري،
ويندين ات وري، ڪو ڏينهن آهيين ڪوٺ ۾.
(مارئي، ۱۰-۳)

(۱۶)

اتران ٿي آيون، ڪري هڪل هوءَ،
پري تل ترائيون، جوڙي هليون جوءَ،
پسو جا پٽن ۾، ڪٿوريءَ خوشبوءَ،
اچي روبروءَ، اُٺيون روضي تان رسول جي.
(سارنگ، ۱-۱۵)

(۱۷)

اتر اوتون ڏي، نه مون سوڙ، نه گبرو،
سي سارينديون سي، جنين نڌر نجهرا.
(رپ، ۲-۱۱)

(۱۸)

اتر ڏني اوت، نه مون سوڙ، نه گبرو،
چارئي چئي پوت، مون ريڙهيندي رات گئي.
(رپ، ۲-۱۲)

(۱۹)

اتر ڏي آلاپ، ڪالهون ڪر ڪونج ڪري،
پرين پسي منجه خواب، وهائيءَ وايون ڪري،
(ڏهر، ۴-۱۱)

(۲۰)

ات ڪرت وارا ڪيترا، ڪرت ڪبو ڪو؟
جيڪي بندو ڪم ڪري، سو مڙوئي ڏو،
تون پارس، آئون لو، جي سجين، ته سون ٿيان.
(پرياتي، ۱-۸)

(۲۱)

اتل اورانگهي ويا، اڱڻ مون افسوس،
ديوانيءَ سين دوس، ساڻي آهي سچ ۾.
(حسيني، ۸-۲)

(۲۲)

اتل اورانگهي ويا، آئون ٿي مران، ماءَ،
پتون ٿينديس پير تي، هيءَ! هيءَ! ڪري هاءَ!
جڻ مون نه جڳاءَ، پرين تان پاسو ڪيو.
(حسيني، ۸-۱)

(۲۳)

اتل اورانگهي ويا، پاري ڇڏي پوءِ،
آريچا اُن تي، هيءَ تان جڏي جوءَ،
ڪي هلي، ڪي هٿ ڪئي، ڪي رڙهي، ڪي روءِ،
ڪو پنهنوءَ ڪي چوءِ، ته مٺيءَ ماتم آيو.
(حسيني، ۸-۵)

(۲۴)

آٿڻ اورانگهي ويا، پُنيءَ توڏن تان،
ويه مَر، مُنڌا! پَنپورَ ۾، هُن پُجندِينءَ هاڻ،
رائي مَنجھ رهائڻ، هَل تہ تئيئي هوت سين.

(حسيني، ۸-۳)

(۲۵)

آٿڻ اورانگهي ويا، ڪري ڪميئي ڪيئن؟
هاڻ گهرجي هيئن، تہ ڏجي باه پَنپورَ ڪي.

(حسيني، ۸-۴)

(۲۶)

آٿڻ چَوَڻِ ڪٿ، تائيان، تَنڌ نہ ڪري؛
پاڻا روئي رت، چَرخو مُون چڪَ ڪيو.

(حسيني، ۲-۱۱)

(۲۷)

آٿڻ ۾ پَريائڻ، هو سَپني جيڏئين،
مون سَپاڳيءَ ساڻ، ڪير چُلندي چَپَرين؟

(سسئي آبري، ۴-۴)

(۲۸)

اُٿياري اُٿي ويا، مَنجهان مون آزار،
حبيب ئي هُئي ويا، پيڙا جي پَچار،
طبيبَن تَنوار، هَڏ نہ وُٽي هاڻ مون.

(ڪلياڻ، ۳-۱)

(۲۹)

اُٿي آڙائينس، ڇڏيو تہ چيڪَ ٿيو،
ڪارايان، ڪڙيو وڃي، پَلاڻي پائينس،
ڏانوَ تَنهن ڏائينس، جئن چَري ۽ چنگهي پُٿو.

(ڪنڀات، ۲-۳۶)

(۳۰)

اُٿيو آهوجها! سَپَڙ جو سَڏُ ٿيو،
جَن لَين ڪيرتَ ڪٿ نہ سَڪيا، تَنن پاڻا ريڌوراڻ،
مَگو مُون مُلاءَ، آئون آوهانجو آهيان.

(پرياتي، ۱-۹)

(۳۱)

اُٿيو ۽ اُٿياڪُ، ڪالهوڪو ڪاڏي گيو؟
ويو جاڳائي، جيڏيئون! بره، هي بيباڪُ،
چُرڦر ڪاري چاڪُ، سورُ سُمهاري ڪين ڪي!

(سسئي آبري، ابيات متفرقه - ۱)

(۳۲)

آٿي ٿي اُڱار، ڪامي ڪردارن سين!
پَسين سي پتار، پُر پيتوءَ جن سين.

(يمن ڪلياڻ، ۴-۲۲)

(۳۳)

اُٿ مَر اوري آڻ، ڏاگهن ڏڏي آهيان!
هَٽي هَٽ هين ڪي، پَري نيئي پَلاڻ،
هوتُ مُنهنجو هاڻ، پُنهون نيائون پاڻ سين.

(ديسي، ۱-۱۴)

(۳۴)

اُٿن مينهن گهٽا، ٿين موڪَ مَليِر ۾؟
اُڪيون آبَ پَريو، اُنهن ڪوڻ ڪُٿان،
مارُن شالَ مِڙان، ڪوئيون ڇڏي ڪڏهين!

(مارئي، ۱۱-۶)

(۳۵)

اُٿ نہ وڃي وڳَ سين، چَري نہ چانگو،
لڳيس ناڻڪَ نينهن جي، نهوڙيو نانگو،
ڇڏي سرَ سانگو، رڙهي رَنڊ پَرين جي.

(ڪنڀات، ۲-۲۶)

(۳۶)

اُنُ نه وِجي وَگَ سين، چَري نه لاڻو،
مِيي کي مَجازَ جو، ٿوهي ۾ ٿاڻو،
پِتاري پاڻو، مرندي سينن نه مَتِيو،
(ڪنڀات، ۲ - ۲۳)

(۳۷)

اُنو اوهيڙا ڪَري، عاشقَ مَتي آجُ،
ڏور، ڏڪارِيا! پِيچُ، مِينَن مُنهن ڏيڪاريو،
(سارنگ، ۱ - ۲۴)

(۳۸)

اُنَ ويري، اونارَ ويري، ويري ٿيڙم ڏير،
چوٿون ويري واءِ ٿيو، جنهن لَتيا پُنهونءَ پير،
پَنجون ويري سَچُ ٿيو، جنهن اَلهي کي آوِير،
چَهون ويري چَپرُ ٿيو، جنهن سَنوان ڪَيا نه سير،
سَتون ويري چَنڊُ ٿيو، ڪَڙيو نه وَڏِيءَ وير،
واهيري جي وير، چُلُون ڪَريان چَپرِين!
(ديسي، ۱ - ۲۷)

(۳۹)

اَنهي پَهَرِ اوڙاهَ تي، منجهه گرِهه گهاري،
وَسُ نه ويچاري، ته ڪا ماڳِ ڏُڪندي مَڪُڙي،
(سريراڳ، ۲ - ۱۴)

(۴۰)

اُنِي ٿي وَراڻَ، ڪِيءَ واڌايُون آئيُون،
لَٽِي لوڙياريِين، مِڙني کي مُنهن ڪاڻَ،
صَلحُ واريو سُوَمرِي، چَڱي پَنوهارن پاڻَ،
هَميرَئُون هاڻَ، مُهَتُ لَهَندينءَ مارُئي!
(مارُئي، ۱۰ - ۱۱)

(۴۱)

اُنِي جَن مَوَرَن، اوڀَرِ وَلَهَارَن ۾،
سا پَرِ گُونڊَرِ ڪَن، جُه ڦوڙاڻو سَڄَين،
(رپ، ۱ - ۴)

(۴۲)

اَنين ڏينهن اُپي ويا، جوڳي جاءِ بَڄاءِ،
سا پَر سامي، سَڪيا، جا پَرِ جوڳَ جُڳاءِ،
ويروتارَ وُجودَ ۾، اَن کي راءُ رَهيو ئي آه،
ڪَنهن جَنهن ڪَمائيءَ لاءِ، لَڪا پُئِن لوڪَ ۾،
(رامڪلي، ۲ - ۸)

(۴۳)

اُجاڙان پَنپورُ، سَرَتِيُون! سَڪَرُ پانڀيان،
آريائي اُتورُ، ڏنرَ جِتِ آکِين سان،
(حسيني، ۳ - ۷)

(۴۴)

اَجَلان آڳي، سَسُئي! مُنڌا! جُڙيائي مَرُ،
ٽوليان تنهن مَرُ ٿرُ، جنهن رُوحَ وِڃايو راءِ ۾،
(معدوري، ۴ - ۶)

(۴۵)

اَجَلَسُ ڪَري اُٿيا، تَنواريو توڏَن،
نَوَمَ نَوَازِينءَ، اُن جي، مَرَحَبا موڏَن،
رَڙهي رَسُ روڏَن، اَلِيَوَمَ سِيرُوا، سَسُئي!
(ڪوهياري، ۱ - ۴)

(۴۶)

اُجُ آڏِنگا ويَن، مُون کي مُڪا جيڏين:
”هاري! هَميرَن جا، جيڪُس ڪاڏَ ڪيَن،
سانپيڙا ۽ سين، ڪِ تو ويا وسِري؟“
(مارُئي، ابيات متفرقه - ۷)

(۴۷)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، ساڻو ڪي سُهڃاڻ،
لاهيڻدا مورياڻ، رُڪُ ڪريندا پڌرو،
(يمن ڪلياڻ، ۳-۲۵)

(۴۸)

اُڄُ آڳڙيا آيا، سوڌا سِراڻي،
پياري پاڻي، تيغون ڪندا تڪيون،
(يمن ڪلياڻ، ۳-۲۴)

(۴۹)

اُڄُ اڱڻُ ڪيڻان، آسَر لڳي سوريان،
ڏونگر ڏينهن لڳان، مانَ وَرڪن سڀرين،
(ڏهر، ۲-۱۶)

(۵۰)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، تاڙي ڪي تنوار،
هارين هر سَنباهيا، سَرها ٿيا سَنگهار،
اُڄُ پڻ مُنهنجي يارَ، وَسَ جا ويسَ ڪيا،
(سارنگ، ۱-۷)

(۵۱)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، ڪارا ڪَڪَر ڪيسَ،
وڃون وَسَ آئيون، ڪري لعلَ لَيسَ،
پرين جي پَرديسَ، مُون ڪي مينهن ميڙيا،
(سارنگ، ۱-۱۰)

(۵۲)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، ڪَڪَر ٿو ڪري،
روضي پاڪَ رَسولَ جي، پلتيو پَتَ پَري،
وڃن ساڻ وري، تہ سَنگهارن سَڪُ ٿئي،
(سارنگ، ۱-۱۳)

(۵۳)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، ڪَڪَر ٿو ڪري،
وَسايو واڙين تي، ٿو خالو ڪَنڊَ پَري،
پاساريان پَري، سانگِ مَ وڃن سڀرين،
(سارنگ، ۱-۶)

(۵۴)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، ڪَڪَر ٿو ڪري،
وَسيو سي پَري، جي ڌَر ڏينهن کانڻيا،
(سارنگ، ۱-۱۴)

(۵۵)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، ڪَڪَر ڪيائين،
مُندائين مينهن جي، رُت نہ روڪيائين،
پَلرَ پليٽيائين، گهڻا سانگين سَڪَ ٿيا،
(سارنگ، ۱-۱۱)

(۵۶)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، ڪَڪَر ڪي چوڻي،
مُندائتي مينهن جي، ڪَنوڻ نہ کوڻي،
اَل، لالَن! ڪوڻي، گهوريا رَسَ ڏينهنڙا،
(سارنگ، ۱-۹)

(۵۷)

اُڄُ پڻ اُتَرِ پارَ ڏي، ڪَڪَرِيُون ڪاريُون،
وَسِي ٿو وَڏَ ڦڙو، ٿَهڪَن ٿِيُون تاريُون،
لَتِين لُڪَ لَطيفَ چَئي، ڏايُون تاساريُون،
پڇنديُون پِتاريُون، وري وَڻاڻ آئيُون،
(سارنگ، ۱-۸)

(۵۸)

اُڄُ پڻ اُجَهَ ڪي مَرين، نَڪي ڪَڻ ڪالَ،
پوري! توسين پالَ، ڪانڌ ڪريندو ڪيترا؟
(ڪاپاڻي، ۱-۸)

(۵۹)

اُڄ پڻ اُجهڻ کي مَرِين، نڪي ڪڻ ڪال،
مونا اُنڃي اُگڙيا، آرڻ ڏيرڪي مال،
هِيءُ! تَنِين جي حال، جن ڪاپي مَنجهان ڪين ڪيو.
(ڪاپائتي، ۱-۹)

(۶۰)

اُڄ پڻ اُڇائي، چوڏهينءَ ماه چنڊ جي،
مون گهر مون پرين جي، اچڻ جي وائي،
مون گهر واڌائي، پيئي ڪام ڪرن ۾.
(ڪنڀات، ۱-۹)

(۶۱)

اُڄ پڻ اُگڙين، سڄڻ پنهنجا ساريا،
ڳلن تان ڳوڙهن جون، بوندون بس نه ڪن،
سنڌي سِڪَ پرين، لوڪ ڏيئي نه لهي.
(برو سنڌي، ۱-۱۱)

(۶۲)

اُڄ پڻ اُمارو، چوڏهينءَ ماه چنڊ جو،
مون گهر مون پرين جي، اچڻ جو وارو،
سڄڻ سويارو، پيڇ پنيءَ گهر آيو.
(ڪنڀات، ۱-۱۰)

(۶۳)

اُڄ پڻ اُميدون، آڱر سنڌيون اُپ ۾،
ساوڻ پسي، سرتيون! سڄڻ ساريو مون،
آئون آسائتي آهيان، مان پڄائي پون،
گهر ته گهرجين تون، منڌ مڙيئي مينهن جي.
(سارنگ، ۱-۱۲)

(۶۴)

اُڄ پڻ اُنڱير اُنڱ، هٿان حبيب جي،
جا پر سونئيءَ سنگ، سا پر سورن سان ٿئي.
(برو سنڌي، ۲-۱۱)

(۶۵)

اُڄ پڻ جُڙيم جوڙ، دوست پيهي ڌر آيو،
سُڪن اچي ڏکن کي، مُحڪم ڏني موڙ،
جا پر گتيءَ ڪوڙ، سا پر سورن سان ٿئي.
(برو سنڌي، ۲-۱۲)

(۶۶)

اُڄ پڻ چڪير چاڪ، ونهين ويڙيجن جا،
سورن اچي، سؤمرا! آندر ڪي اوطاق،
ماروءَ جي فراق، هڏ منهنجا ڪپيا.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۵۵)

(۶۷)

اُڄ پڻ وايون ڪن، وڻجارا وڃڻ جون،
اٿي پهر آتن، سعيو ڪنهن سَفر جو.
(سامونڊي، ۲-۱)

(۶۸)

اُڄ پڻ وايون ڪن، وڻجارا وڃڻ جون،
هَلڻ هارا سُپرين، رُٿان تان نه رهن،
آئون جهليندي ڪيترو؟ آيل! سامونڊين،
پڳه چوڙي جن، وڏا ٻيڙا ٻار ۾.
(سامونڊي، ۲-۳)

(۶۹)

اُڄ پڻ وايون ڪن، وڻجارا وڃڻ جون،
مون اُپيئي هليا، بَندر جن تڙن،
سرتيون! سور سندن، مون ماريندو جندڙي.
(سامونڊي، ۲-۲)

(۷۰)

اُڄ پڻ وسائي اوڻين، مٿي مارڳ ماڪ،
پنهنون نيائون پاڻ سين، تازيون پڇي طاق،

”هِيَهَاتَ هِيَهَاتَ لِمَا تَوَعَدُون“، سِي جي ٿي اوطاق،
چڪيءَ چوري چاڪ، هاڙهي هوت هلي ويا.
(ديسي، ۲-۱)

(۷۱)

اُڄ پڻ وينو روءِ، ڏکي ڏونگر پان ۾،
ڪوهياري جو ڪوءِ، اچي سور اُڏميو.
(ڪوهياري، ۲-۱۶)

(۷۲)

اُڄ پڻ ڪنجهو ڪنجه، وادوڙڪيءَ منهنءَ،
جُ پڻ پيڻ سنجھ، تہ هو پنيون هو پتيون.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۱۴)

(۷۳)

اُڄ پڻ ڪهڙي دانھن، وادوڙڪيءَ منهنءَ؟
ويج ورائي ٻانھن، چوري چاڪ نھاريا.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۱۵)

(۷۴)

اُڄ رسيلا رنگ، ٻاڌل ڪڍيا بُرجن سين،
سار سارنگيون سُرندا، وڄائي بَر چنگ،
صراحيون سارنگ، پلتيون رات پڌار تي.
(سارنگ، ۲-۵)

(۷۵)

اُڄ معذور هُئان، آلا! چڱي مَر ٿيان!
رڙهان ۽ رُٿان، پُٺيءَ سَگر ساڻ جي!
(حسيني، ۱۲-۸)

(۷۶)

اُڄ ملينديس، ماءِ! ڌاڄا ڪنديس ڪپڙا،
جيڃان! جوڳياڻي ٿيان، مون کي جھل مَر پاءِ،
هوت ٻروچي لاءِ، ڪنين ڪنر پائيان.
(سسئي آبري، ۴-۱۰)

(۷۷)

اُڄ نہ اڳينءَ ڍار، ڪَرهو جيئن ڪالھ هو،
اڳڻ آيو نہ ڪري، پاھوڙي پڇار،
جيڪس منجھ قطار، ڪا ول چنائين وھ جي.
(ڪنڀات، ۲-۲۷)

(۷۸)

اُڄ نہ اوطاڻن ۾، تازا پَٿر ڪَڪ،
آديسي اُٿي ويا، پيئي اُڏامي رَڪ،
سامي کڻي سَنَڪ، وڄائي واٽ ٿيا.
(رامڪلي، ۸-۱۱)

(۷۹)

اُڄ نہ اوطاڻن ۾، جاڳر جوڳيڙن جو،
ساري سَناسيڻ کي، رُٿندين تان رو،
پَس! پارِيان تو، لاهوتي لڏي ويا.
(رامڪلي، ۸-۷)

(۸۰)

اُڄ نہ اوطاڻن ۾، دُونهين، ڏنڌ، نہ لاٽ،
ويا ويراڳي نِڪري، چٽ چڪائي ڇاٽ،
ائون ماريَس تنهين ماٺ، جيڃان! جوڳيڙن جي.
(رامڪلي، ۸-۱۳)

(۸۱)

اُڄ نہ اوطاڻن ۾، سَندي جوڳين جوڙ،
ساري سَناسيڻ کي، ڪامي ٿيس ڪوڙ،
مَن جنين سين موڙ، سي لاهوتي لڏي ويا.
(رامڪلي، ۸-۹)

(۸۲)

اُڄ نہ اوطاڻن ۾، سَندي جوڳين ذات،
ساري سَناسيڻ کي، رُٿر ساري رات،
مُون تَن جنين جي تات، سي لاهوتي لڏي ويا.
(رامڪلي، ۸-۱۰)

(۸۳)

اُچُ نه اوطافن ۾، طالبَ تنوارين،
آديسي اُتي ويا، مڙهيون مون مارين،
جي جيءَ کي جيارين، سي لاهوتي لڏي ويا.
(رامڪلي، ۸-۸)

(۸۴)

اُچُ نه اوطافن ۾، گرڳل ڪين روئن،
نه اهي آديسي اسکا، جن سين مڙهيون سونهن،
مڙه پوريائون ماڻ تي، واجت ڪين وڃن،
ويا نانگا سي نڪري، پهر نه پوريين،
ساريو سناسين کي، اولاڪا اچن،
لاڄئون لاهوتين، جوڙي ڏنيون جيءَ کي.
(رامڪلي، ۸-۱۲)

(۸۵)

اُچُ نه پسان سي، آتن ڪٿي جن سين،
هاڻي تنين کي، ڪنڌيءَ ڪاڪ نهاريان.
(مومل راتو، ۶-۱۵)

(۸۶)

اُچُ نه ڳالهايون، هون ڏيهائي نجهري،
پسو! په پيون، آتن سڄو اُن ري!
(مومل راتو، ۶-۱۴)

(۸۷)

اُچُ نه مون قرار، ڏنر سڄو ساڻ ۾،
نهي وينا بار، مٽي ساڻيه سپرين.
(حسيني، ۱۰-۱۱)

(۸۸)

اُچا تنوران، ڪاله ڪڍياسون سڄئين،
پڻ تايائون تڪڙو، وحدت جي وڌان،
محبتين مٿان، مڇ مورتين نه لهي!
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱۶)

(۸۹)

اُچا تو منجهان، ڪڪ چٽي رت نڪري!
منهن ۾ محبوبين جا، ڪئن جهليندي گهاءَ؟
سو تون ڪُڇاڙيا، سڪر جون سڌون ڪرين.
(يمن ڪلياڻ، ۷-۵)

(۹۰)

اُچا تون آوات، واٽان پاسي ويسري،
سونهين ٿي سوات، ته منجهان دل ڊگ لهين.
(ڪوهياري، ۶-۹)

(۹۱)

اُچا رات رتوم، ڪوڏ ڪوهياري ڪنجرو،
پيئرا پڇايوم، سڀاڻي سورن سين.
(حسيني، ۱۰-۲۶)

(۹۲)

اُچا سي آهين، جي سزاوار سڳين جا،
وينا وڄائين، جي، سناسي، سئين.
(رامڪلي، ۹-۱۶)

(۹۳)

اُچا ڪوري ماڳ، مٺ، ڪٽڪا، ڪٽ گهٽا،
لاهي ويه م لاڳ، موکي! متارن جا.
(يمن ڪلياڻ، ۴-۱۷)

(۹۴)

اُچي پيا آت ۾، واٽ وڃائي جن،
اوه بصير برن ۾، انڌا ٿيو اُپن،
ڪئن آڏيون تازيون، گنگن جن گهمن،
فراقي فرمان جو، آهي پر ٻوڙن،
لنگها ٿيا لاهوت کي، ستا پيا سڪن،
ڪٽ ڪاهوڙين، آه اُتي پئي نه لهي.
(ڪاهوڙي، ۳-۱)

(۹۵)

اچي سو ڏٺو، جو ڪپرُ سوءَ ڪنن سين،
سُتي لوڪ، لطيفُ چئي، ياد نه ڌرو ڪيو،
غافلُ ٿي غرابَ کي، اوڙاهَ تي آندو،
سو چترُ چوھي کان رکين! جو پيو پراڻو پوءِ،
جهازُ ضعيفن جو، پاڻيءَ ۾ پرتو!
سيد! ساڻ سندوءَ، پربتدرِ پهچائين!
(سريراڳ، ۳ - ۱۱)

(۹۶)

اچي عزرائيل، سُتي جاڳائي سسئي،
ٿي ڏوڙائي دليل، ته پنهون ماڙهو موڪليو،
(سسئي آبري، ۸ - ۸)

(۹۷)

اچين جي هيڪار، مون ساريندي، سپرين!
پيرين ڌريان پنيئون، هنڌ وچايان وار،
ساڃن! سڀ ڄمار، هوند گولي ٿي گذاريان،
(برووسندي، ۱ - ۶)

(۹۸)

اچيو اچيو پون، واکا ڪيو وڻن ۾،
سنيها سڀن جا، چوٽيءَ چڙهيو چُون،
کانگ نه ڪوڙا هون، پريان سندي پار جا،
(پورب، ۱ - ۱۷)

(۹۹)

اچيو اچيو چون: ”وہ، ويا تان گھوريا“،
سرتين سانگ سگن سين، مون جتن رت نه رُون،
او مَر ويڻيون هون، مون ساڱاڻو سور ٿيا،
(ڪوهياري، ۵ - ۹)

(۱۰۰)

اچيو مَر اچن ٻاروچا پنبور ۾،
پُئي لڳي جن، ڪميڻي ماڙهو ٿئي،
(حسيني، ۹ - ۴)

(۱۰۱)

اچاڙا عميق جا، گڏيا غواصن،
جھريون جهاڳي آڻيا، ڪارونپار ڪُنن،
سمند سوجهي جن، آڻي امل اوليا،
(سريراڳ، ۲ - ۱۰)

(۱۰۲)

اچو پاڻي لڙ ٿيو، ڪالوريو ڪنگن،
ايندي لڄ مرن تنهن سر مٿي هنجڙا!
(ڪارليل، ۱ - ۷)

(۱۰۳)

اچو پڻو آچاه! ته آچائيءَ اُٻهو،
وهڻ وڙ نه آن جو، پاڻيءَ لڙ لَلا،
سسر ڏجي ساه، ڪسر ڪنگن قبرون،
(ڪارليل، ۱ - ۱۴)

(۱۰۴)

ادا! ڙي! ٻانڊي! توکي ڪڙهان ڪ پان ڪي؟
سوڌي خبر سڄڻين، تو ڪا تڙ آندي؟
تون پاتاريان پاندي، اسان پنڌ پرين ڏي،
(سهڻي، ۳ - ۲۲)

(۱۰۵)

ادمينِ اخلاص، مٿائي ماڻو ڪيو،
هاڻ ڪاڻي سڀڪو، سندو ماڙهو ماس،
دلبر! هن دنيا ۾، وڃي رهندو واس،
ٻئي سڀ لوڪ لباس، ڪو ڪڍل هوندو هيڪڙو،
(برووسندي، ۳ - ۴)

(۱۰۶)

آديسي آديس، هتان ڪري هليا،
ڪاپڙين قلب ۾، ڪيو ڏورائو ڏيس،
ويراڳي نئون ويس، راول ڍڪي رميا.

(رامڪلي، ۷ - ۱۲)

(۱۰۷)

آديسين آڌب، آهي آڱڙين ۾،
تن جو حسَبُ نَسَبُ ناه ڪي، نه آما نه آب،
سامين ڪي سڀين پرين، رُوح ۾ رهيو رب،
رءِ لانگوڙيءَ لب، پاڇي ڪن نه پاڻ سين.

(رامڪلي، ۷ - ۱۳)

(۱۰۸)

آديون! آتڻ واريون! نرجا نڪ ٿيا،
وڍيا، تان نه ويا؛ پاڻا موريا منهن ۾.

(مومل راتو، ۸ - ۲۳)

(۱۰۹)

آديون! آڳهي آهيان، پرين پڄاڻا،
سي ڪوهيارا ڪيڻ ويا، ساڄن سياڻا؟
جي سسئيءَ سيباڻا، سي وڃي ڪيچ قراريا.

(ڪوهياري، ۵ - ۴)

(۱۱۰)

آديون! آئون اڃان، مون سڱ سڃاڻي نه ڪيو،
هوند نه سڀي هيتري، ڪوهياري جي ڪاڻ،
رتيءَ جي رهان، جي آڙاير جت سين.

(سسئي آبري، ۵ - ۱۹)

(۱۱۱)

آديون! آئون نه ٿين، جيئن پريٽو پرين سين،
ٻڌي ستيس نه سوگهو، ڇلور ڇاتيءَ سين،

ڪيچي ڪاهي ڪرها، مونهان وڃن ڪيئن؟
ڏوه منهنجي ڏينهن، پنهونءَ ڪي ڪا م چئي.

(ديسي، ۷ - ۱۵)

(۱۱۲)

آديون! سڀ اندام، چڙن منهنجا چوريا،
لارن جا لنو لائي، سا ڪيئن آڇيان عام؟
لڳيس جنهن جي لام، سو دلآسا دوست منجي.

(سهڻي، ۴ - ۱)

(۱۱۳)

آديون! ڪا ايندي؟ چپر مون سڱ ٿيو،
لائينديس لڳن ڪي، مليران ميندي،
وندر آئون ويندي، آري ڄام آهو ڪري.

(حسيني، ۱۲ - ۳۴)

(۱۱۴)

آديون! ور اُگهاڙ، وهانءَ جنهن وساريو،
جيڏيون! ڇڏي جاڙ، سڀ ننگيون ٿي نڪرو.

(معدوري، ۲ - ۲)

(۱۱۵)

آڌر، نڌر، آڀري، آسونهين آهيان،
لڙڪ لعل، لطيف چئي، ور لءِ وهايان،
هيجان هنجون حب ۾، هوتن لءِ هاريان،
جانب ضعيفيءَ سين، پنهون پهريان،
پيهان، پچايان، جي مان نيو پاڻ سين.

(سسئي آبري، ۸ - ۱)

(۱۱۶)

آڌر، نڌر، آڀري، آسونهين آئون،
چيٽا، چور چنجن ۾، بر ۾ بلائون،
موٽ پنهون! پانهون، متان، محب! مري رهان.

(سسئي آبري، ۸ - ۳)

(۱۱۷)

آڌر، نڌر، آڀري، اوڳي، اوڻي،
ڪين ٺهاري ٿڪرين، ساڻس سڳائي،
لاڳاپن، لطيف چئي، مُنڌ رائي رهائي،
جلُ، جڏائي، آري! لاهِ اصيل تان.
(سسئي آبري، ۸-۴)

(۱۱۸)

آڌر، نڌر، آڀري، آهيان آسونهين،
پرڏيهي پرين ڪيا، مرڻ لاءِ مونهنين،
سسئيءَ ڪي، سيد چئي، تنگن ۾ تونهنين،
هاري! ڪئن هونهنين، رءِ سمر سڌون ڪرين؟
(سسئي آبري، ۸-۴)

(۱۱۹)

آڌر، نڌر، آڀري، سڌر ٿي سڄي،
سڀڪ ٿي، سيد چئي، پهڻ منجهه پڄي،
معدور ٿي مارو ڪيو، اولاڪن اڇي،
منجهان راهِ رڄي، ٿيڙي لال، لطيف چئي.
(سسئي آبري، ۸-۶)

(۱۲۰)

آڌر، نڌر، آڀري، گمن گمائي،
سا ڪئن وهي ويسري؟ جا گهائي، گهمائي،
پيئي پيش پنهونءَ جي، اُسن ۾ آڻي،
جا لڪن لوسائي، سا سڀج چڙهندي سسئي.
(سسئي آبري، ۸-۵)

(۱۲۱)

آڌر، نڌر، آڀري، ويچاري نه وري،
لالن ڏي، لطيف چئي، پري پير پري،
ڪميئي ڪري، ڪارون ڪيچ ڏيڻ ڪي.
(سسئي آبري، ۸-۷)

(۱۲۲)

آڌ لڳيون آهين، آيل! آديسين جون،
ويهي وهائين، ڪا قضا ئي راتڙي.
(رامڪلي، ۹-۱۵)

(۱۲۳)

آڌيءَ اٿن تي، جيلان پاڻي پاتار ۾،
وارو ويسرين ڪي، ڏينهان ڪونه ڏئي،
مون ڪميئيءَ ڪي، مٿان ڪوه ڪڍي ويا!
(مارئي، ۸-۱۰)

(۱۲۴)

آڌيءَ اڏاڻا، سرتيون! سڪ ميهار جا،
لنگهي سير سنوان ٿيا، ساهڙ سيپاڻا،
پنيءَ تي پاڻا، پسان مان پرين جا.
(سهڻي، ۵-۶)

(۱۲۵)

آڌيءَ اڏاڻو، هنڌو مون هٿن مان،
وه پئي، واهڙ تري، ساهڙ سيپاڻو،
پيچ پنيءَ پاڻو، پي جو پسي آيو.
(سهڻي، ۵-۷)

(۱۲۶)

آڌيءَ اوءِ اُتي ويا، ڪر رڪيائون ڪيچ،
باروچائي پيچ، منهنجو من منجهائيو!
(ديسي، ۴-۱۱)

(۱۲۷)

آڌتراجا، اهڙا، ڏاڪا ڏونگر ڪي،
هو جي ور وندڙ جا، ماريندا مون ڪي،
هاڙهو هيئيءَ ڪي، لنگهائج، لطيف چئي.
(ديسي، ۶-۳)

(۱۲۸)

آڌتراچا، آهڙا، ڏونگرَ کي ڏاڪا،
ڪيم آه عجيبَ کي، سِڪَ منجهان سا ڪا،
پيئي هٿيڪي هٿ کي، ڪوڪَ وڃي ڪن ڪا،
منهنجو وَسُ واکا، ٻڌڻ ڪم ٻروچَ جو.

(ديسي، ۶-۱)

(۱۲۹)

آڌتراچا، آهڙا، ڏونگرَ کي ڏاڪا،
وٺي وَرَ وات ٿيا، ٻرَ چڙهي باڪا،
ڦٽيا پيرَ فقيرَ جا، چڙهندي چڙهاڪا،
هينَ جيءَ آندَرِ جا ڪا، ويا پُڄائي پانهنجي.

(ديسي، ۶-۲)

(۱۳۰)

آڌتراچا، آهڙا، وندُرَ وراڪا، واکَ،
اُجهائيس اُٺنَ جي، ڦوڙائي فِراقَ،
پنهنون پَرَمَلَ پاڪ! واحدَ لڳ، وريج تُون.

(ديسي، ۶-۵)

(۱۳۱)

آڌتراچا، آهڙا، وندُرَ وراڪا، وَرَ،
حُبَ جنهن کي هٿ جو، سا ڏوريندي ڏونگرَ،
پُهچائين ٻروڙ! لُطِفُ سان، لُطِيفُ چئي.

(ديسي، ۶-۴)

(۱۳۲)

آڌتراچا، آهڙا، ونگا وَرَ واٽن،
جيرا، جڳرَ، بکيون، آءُ لاءِ آڻن،
ڪشي ڪنواٽن، سنيوڙا سيڏُ چئي.

(ديسي، ۶-۶)

(۱۳۳)

آڌرَ لڳِ الله، ويلو ڪَرِ مَرِ وِچَ ۾،
اٿون جو ڏينئي سَنِيهو، سانڍِ برابرِ ساهَ،
سَندي ڳجهاندَرِ ڳاهَ، ڪِهجَ مَرِ قَرِيبنَ ري.

(پورب، ۱-۲)

(۱۳۴)

آڌو جو اثباتِ کي، سو شرڪَ لاهي شڪُ،
هُئي جنهن ۾ حقُ، تنهن نفيءَ جهو ناهِ ڪو،
(آسا، ۴-۱۲)

(۱۳۵)

آڌو چڪڻُ چاڙ، منهنجي موجَ نہ سَهي مڪڙي،
ميڙي مَنائين جو، بيحدِ چاڙهيُمَ بارُ،
چوڻَ چارو ناهِ ڪو، بديُون بي شمارَ،
ڪپَرُ ڪارُونيارُ، اُڪارئين احسانَ سين.

(سريراڳ، ۲-۱۲)

(۱۳۶)

آڏي آڏي اوڏ، ڇڏي ويا پيڻيون،
ٽڪاڻا ۽ ٽولَ، پيا آهن پَتَ ۾.

(ڏهر، ۴-۵۰)

(۱۳۷)

آڏيندي اوڏن، لڏڻَ جي ڪانَ ڪئي،
لاکو مٿان تَن، اوچتو ئي آڻيو.

(ڏهر، ۴-۴۹)

(۱۳۸)

آڏيو جو اوڏن، سو ڍنگرُ ڍلو مَرِ ٿئي،
جنهن پَرِ ويهي ڪَن، ليڪو لاکي ڄامَ سين.

(ڏهر، ۴-۴۶)

(۱۳۹)

آرتو آکين مان وهي، مٿي ڳلن ڳاڙ،
ڪوري ڪنن وچ ۾، ڦڇ ڏنائون ڦاڙ،
هٿي توبه تار، نانگا نسورا ٿيا.
(رامڪلي، ۷-۱۸)

(۱۴۰)

آرم هڏ م اويڊيان، پٽولا، پٽ چير،
بانڊوٽا بن ڏيان، ارغچ ۽ عبير،
ماروءِ سين شل ماڻيان، گڻيون جهڙيون ڪير!
اندر اڃ اڪير، مون کي پرين پنوهاڙ جي.
(مارئي، ۳-۲)

(۱۴۱)

آروڙجي اٿيو، ديمين وڌائين دانهن،
پابو هيو پير گڻي، سمو سرتين ڏانهن،
مٿان مٿي پانهن، اڀو آجي سلطان کي.
(بلاول، ۱-۱۱)

(۱۴۲)

آروڙجي اٿيو، ديمين وڌائين دڪ،
لاڻائين لطيف چئي، عالم تان آهڪ،
تن سرتين ٿيا سڪ، جي سوجهي آئون ابڙي.
(بلاول، ۱-۱۰)

(۱۴۳)

آريءُ اٿن جيئن، لکن تان اوئين نه ڪيو،
ڪيچ پهچيو ڪيئن؟ اهڙن اڀاجهن سين.
(حسيني، ۱۱-۲)

(۱۴۴)

آسان اڌارا، آڻي آونگ چاڙهيا،
منهن ڏيئي مون آيا، سمن سيارا،
اڀرن سڪارا، پسيو ور پين جا.
(سامونڊي، ۳-۳)

(۱۴۵)

آسڪ جن آوير، سي سانجهيءَ رهن سُمهي،
لاهوئي، لطيف چئي، آڏيءَ ڏين آير،
ستو لوڪ پسي پيا، سامي مٿي سير،
ڪيڏانهن ڪندا پير؟ مڙوئي مٿو ٿيو.
(رامڪلي، ۷-۶)

(۱۴۶)

آس م لڳي اوئين، ليڙان لڪ م لڳ!
الله! آريجن کي، ڪسو واڙ م وڳ!
جت جهجها ۾ جڳ، منهنجي ڀرت پنهون سين.
(ديسي، ۱-۲۵)

(۱۴۷)

آسن جي آريج ۾، آو ڪچر وه ڪري،
تن جا منهن ملڪن جهڙا، ٽڪو تان نه ٿري،
جي انهن سان اڙي، ته ڪانهي جاءِ جريءَ جي.
(ڪاراييل، ۲-۵)

(۱۴۸)

آسن جن آريج ۾، تن جي وه جو ورن پيو،
تن جو ڪنڊوئي ڪم ڪري، جي مٿس پير پيو،
پريشان آهي پڌرو، تن نانگن جو نهو،
ڪلي ويل ڪهو، جو سامهون ٿئي سڀن کي؟
(ڪاراييل، ۲-۶)

(۱۴۹)

آسن وٽ آهون ڪريان، وس نه منهنجي واٽ،
لڳم لاهوتين جو، ڪيتر منجهان ڪاٺ،
هلن کي هيهاٿ! آئون نه جڻدي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۲۲)

(۱۵۰)

اَسُوَر سَنَدُو اَسِرُو، وَگَنَدَ کي وَدُو،
جُسي ۾ جَدُو، پَرَ کِيَنَ تي کُڙا کُتي.
(بلاول، ۴ - ۴)

(۱۵۱)

اَسُوَر سَنَدِي اَسِرِي، وِينو آه وَگَنَدُ،
هَڏَ نه چَڏِيندو هَڏَ، اَيَسِ بُوَ بَهَارَ جِي.
(بلاول، ۴ - ۳)

(۱۵۲)

اَسِين پانَ پَرَٽَ، پورهِيَتَ پُنهونَ چَامَ جا،
هوٽَ گُتُورِيءَ هِيرُون، مُونَ ۾ صابُنَ چَٽَ،
آٿَنَ مَنجِهَ اُگَهَتَ، کاندُ ڪنھين جِي مَرِ ڪَري!
(ديسي، ۴ - ۱۵)

(۱۵۳)

اَسِين سِڪُونُ جن کي، اَسِين پڻ سِيئي،
”لَمَ يِلَدُ وَلَمَ يُولَدُ“، وَنَ اَوڏانھين پِيھي،
تِهان مَنجھِيئي، پارِڪا! پَرَڪِجَ حَقَ کي.
(آسا، ۴ - ۹)

(۱۵۴)

اَسِين سِڪُونُ جن کي، سي تان اَسِين پانَ،
هاڻي وَجُ، گُمانَ! صَحِي سُجاتا سُرِين.
(آسا، ۴ - ۸)

(۱۵۵)

اَصَغَرَ ڏي آھين گهٽا، تُون اَڪَبَرَ ڏي آءُ،
مَتان لوڙو لاهئين، مَجُوسيءَ مَتاءُ،
حَيَدَر جِي هَتاءُ، وَڙهَ تہ ويري مارئين.
(بلاول، ۳ - ۴)

(۱۵۶)

اصل عاشق پنھنجي، سِسي نہ ساندين،
لاھيو سِرُ، لطيف چئي، ساهُ سَلاھاريو ڏين،
ڪُلھنئون ڪورِين، پُچِن پوءِ پَريٽئو.
(ڪلياڻ، ۲ - ۲۹)

(۱۵۷)

اصل عاشقن جو، سِرُ نہ سانيدُ ڪَمَ،
سَو سَسَنَٿان اُگرو، سَنَدُو دوسان دَمَ،
هِي هَڏو ۽ چَمَ، پَڪَ پريان جِي نہ پڙي.
(ڪلياڻ، ۲ - ۳۰)

(۱۵۸)

اَڪو تہ اَڪو، ڪَچو آيُر ڪَمَ،
جِي جَنِين جا جَمَ، پَڪا سي پُچندِيُون.
(سهي، ۸ - ۱۳)

(۱۵۹)

اَکي اَلتِي ڌار، وَنَ اَلتو عامَ سين،
جي لَهوارو لوڪَ وَهي، تُون اُوچو وَه اُوپار،
مَنجھان نُوچَ نهار، پُر پُنيرو پرينَ ڏي.
(آسا، ۲ - ۲۱)

(۱۶۰)

اَڪَرُ پَڙهَ اَلَفَ جو، وَرَقَ سڀ وسار،
اَنڊَرُ تون اُجار، پنا پڙهندين ڪيترا.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۲۹)

(۱۶۱)

اَڪَرُ پڙهي آياگيا! قاضي تئين ڪيائ؟
پيرئين ۽ پانئئين، ايڏان ائن نہ آءُ!
ان سُرڪيءَ سَنَدو ساءُ، پُچجَ عَزازِيلَ کي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۲۳)

(۱۶۲)

اگر چُٽي هيڪڙي، ٻُهون جي نه ٻُجهن،
ڪوهُ ڪبو ڪي تن، سڄي سٿائي ڳالهڙي.
(يمن ڪلياڻ، ۵-۲۶)

(۱۶۳)

اڪڙيُن آرو، مونهان پُڇي نه ڪيو،
اُتي وڃي آڙيُون، جتي چوَن نه چارو،
هِنڙو ويچارو، واتُون جهليو جهلي.
(آسا، ۲-۲۰)

(۱۶۴)

اڪڙيُون اڪڙيُن تي، ڏمَر ڏوس ڪرين،
جِيلانَه سِڪَن سِڪيُون، تيلانَه دَعويٰ منجه ڌڙين،
ڪِلن ۽ ڪرين، رُسَن پَرچَن پاڻ ۾.
(آسا، ۲-۱۵)

(۱۶۵)

اڪڙيُون اوڙاهه ۾، اُپو تڪي تار،
پتُون جي پاتار، هَنجُ تنين جو هيرئون.
(ڪارليل، ۱-۳)

(۱۶۶)

اڪڙيُون پرين ري، جي ڪي پيو پسن،
نه ڪڍي ڪي ڪانگن، نوالا نيڻ ڏيان.
(آسا، ۲-۴)

(۱۶۷)

اڪڙيُون ملير ڏي، جنين راتو ڏينهن،
هاڻي ڪندين ڪيئن، عَمَر! آسائين سين؟
(مارئي، ابيات متفرقه - ۱۴)

(۱۶۸)

اي مَجازي، ماءُ! جي تو سَڄَن پانڻيا،
ڪچو ڪوهُ تِياء، هاري! حَقِيقِي پرين؟
(آسا، ۳-۳)

(۱۶۹)

اڪُون، ڊاڪُون، سِرڪنڊ شاخُون، جَت چوڪا چنڊَن، ڪوَنر،
مِي سِيئي ماڻيا، جَت نه پرن پوَنر،
ڪواريُون ۽ ڪوَنر، ڪاه ته پسون ڪاڪ جا.
(مومل راتو، ۲-۱۲)

(۱۷۰)

اڪِيُن پنهنجي مَت، پاڻ سين پاڻهين ڪئي،
اُتي وڃي لڳيُون، جتي جان گيت،
نه ڪا ڳالهه نه گيت، جي ڏني رءُ نه جڙي.
(آسا، ۲-۱۹)

(۱۷۱)

اڪِيُن سوئي اوڙڪيو، جو ڪنين سوم ڪرَن،
ماءُ! مُنهنجو مَن، چامَر پَسنديئي پتيو.
(بلاول، ۳-۱۵)

(۱۷۲)

اڪِيُن ڪي آهين، عَجَب جيهون عادئون،
سورَ پراڻي ساڻ جا، وڃيو وهائين،
اُتي لَنو لائين، جَت حاجَت ناه هتيارَ جي.
(آسا، ۲-۱۶)

(۱۷۳)

اڪِيُن ڪي آهين، وڏا وَجَه وَڙهَن جا،
مَنڊي بيئيُون مامرو، جهيڙو نه لاهين،
جَن سي ڪَڪَر اُپ ۾، تَن آگميُون آهين،
جَهڙ ڦڙ نه لاهين، وَسَن سانَوَن مينهن جَن.
(آسا، ۲-۱۷)

(۱۷۴)

اڪِيُن ڪي آئون، جان ڪي جهلون پائيان،
لوڪَ لتاڙي نَنڊ ۾، ساڄَن سونائون،
مُون ڪي ماريائون، پاڻ پَرچي آئيُون.
(آسا، ۲-۱۸)

(۱۷۵)

اَکِينِ کِينِ کِيُو، رَتْ نَه رُنائون!
اُپي ڏِنائون، ڦوڙاڻبا سُرِين!
(حسيني، ۹-۹)

(۱۷۶)

اَکِينِ ۾ ٿي ويه، تَه آئون واري ڍڪيان،
توڪي ڏسي نه ڏيه، آئون نه پسان ڪي پيو.
(آسا، ۳-۱۴)

(۱۷۷)

اَکِيُون آريءَ ڄامَ جون، آنڌيءَ سين آهين،
هُوَ جِي وَڻَ وَنڌَرُ جا، سي مُون سُونهائين،
ڏسيو ڏيکارين، پيشاني پنهونءَ جِي.
(سسئي آبري، ۱۱-۹)

(۱۷۸)

اَکِيُون آريءَ ڄامَ جون، آهين آنڌيءَ سان،
پسي ڪنديون پان، پيشاني پنهونءَ جِي.
(سسئي آبري، ۱۱-۱۰)

(۱۷۹)

اَکِيُون آلو ماه، سدا سناسين جون،
واري نرڻ نندا، جاڳي جهليا جوڳين.
(رامڪلي، ۹-۱۴)

(۱۸۰)

اَکِيُون اوڏانهن ڪٿي، جيڏانهن قاتل ڪُل،
مٿو ڪن نه مَل، پڪَ برابر پانهنجو.
(يمن ڪلياڻ، ۴-۵)

(۱۸۱)

اَکِيُون سيئي ڌار، جن سان پسين پرينءَ کي،
پئي ڏانهن ڪيم نهار، گهڻو ريسارا سڀرين.
(آسا، ۲-۲۳)

(۱۸۲)

اَکِيُون عَلِي الصَّبَاح، دوستِ ديڪر آئيُون،
اُپينديون اُرداس ۾، ٻي نه ڪنديون ڪاءِ،
رچنديون رءِ پاڻ، پرچنديون پرينءَ سين،
(آسا، ۲-۷)

(۱۸۳)

اَکِيُون ڪڍ مَر، گجهڙي! تارا تون مَر ڪاءِ،
پيو نه پسين پَت ۾، ريگڙيارو راءِ،
جيري جنهن جوان جِي، لڳا نَو سَوَ نَو گهاءِ،
راتِ جنهن جِي ماءُ، روئي، پرينو سَرَبَ کي.
(ڪيڏارو، ۶-۷)

(۱۸۴)

اَکِيُون لَت اورائيُون، ڪنهن پَر ڪڙيان پير؟
لَت لاهيندو ڪير؟ مُون جيهيءَ مَعذُور کي.
(سسئي آبري، ۱۱-۸)

(۱۸۵)

اَکِيُون مُنهن ميهار ڏي، رڪيُون جن جوڙي،
رءِ سَنڊَ، سِيڏُ چڻي، تار گهڙن توڙي،
تئين کي ٻوڙي، سائر سگهي ڪين ڪي.
(سهڻي، ۵-۵)

(۱۸۶)

اڳي اُن رڙن، مُون پيري ماڻِ ٿئي،
پلائيندي، پاڻ ۾، ڪُچيو ڪين ڪُنن،
ڪا جا مامَ مُنن، هِن پڻ هُئي هِن سين.
(ديسي، ۱-۱۰)

(۱۸۷)

اڳيان اڏن وَڻ، پوين سَر سنباهيا،
ڪاڻ تَه پوين قبول ۾، مڃڻ پائين گهٽ،

مٿا مُهاين جا، پيا نه ڏسين پت؟
ڪلالڪي هٿ، ڪُسن جو ڪوپُ وهي.
(ڪلياڻ، ۲-۱۷)

(۱۸۸)

اڳي ايئن هياس، جيئن پُنهونءَ ڌوٽي ڪپڙا،
هاڻي ايئن ٿياس، جيئن جٽ نه نينر پاڻ سين.
(حسيني، ۱۲-۳۷)

(۱۸۹)

اڳي پوءِ مَران، مَر مَران مارڳ ۾!
مٿي پوءِ پريان، خُونُ مُنهنجو، جيڏيون!
(حسيني، ۹-۲۰)

(۱۹۰)

اَگَرِ اِي نه اَنگ، جهڙو پَسَنُ پرينءَ جو،
سيئَن رءُ سَيِّدُ چئي، رُوحَ نه رَچَن رَنگ،
سَهَسِين ٿيا سارَنگ، جاني آيو جوءُ ۾.
(سارَنگ، ۱-۳)

(۱۹۱)

اَگَمِجِي آئيون، اُتران ڪَري اُور،
جي پرين هُٽڙا ڏور، سي مُون کي مينهن ميڙيا.
(سارَنگ، ۴-۱۹)

(۱۹۲)

اَگَرِ ڪَيا اَلله، لَڳه پَسُ! لَطيفُ چئي،
پَلَرُ جي پالوٽ سين، پَسَنُ جَهليا پاڻ،
واحدَ وَڏائي ڪَيا، مٿي گَسَن گاه،
سانگين وِريا ساه، اُنن اَبُ اَگُوندرو.
(سارَنگ، ۱-۲)

(۱۹۳)

اَگَرِ ڪَيو اَچَن، سَچَ سانوڻ مينهن جَن،
پاسي تِن وَسَن، جي سِي پَماندُر سَڪيا.
(سارَنگ، ۳-۹)

(۱۹۴)

اَگَمِو آهي، لَڳه پَسُ! لَطيفُ چئي،
وَنو مينهن وَڏَ ڦڙو، ڪَڍو ڏَن ڪاهي،
چَن چَڏي پَتِ پَڻو، سَمَرُ سَنباهي،
وهو مَر لاهي، آسرو اَلله مان.
(سارَنگ، ۱-۱)

(۱۹۵)

اَگي ڪيا اَگهين، نسورو ٿي نُون،
لَاخَوُفَ عَلَيهِم وَلَا هَمَّ يَحْزَنُون، سچن ڪونهي سُون،
مولي ڪيو مَعْمُورُ، اَنگُ اَزَل ۾ اُن جو.
(ڪلياڻ، ۱-۲)

(۱۹۶)

اَگهائي سَگها ٿيا، جي ويٺا وٽ ويجهن،
تَرسي طيبين، چيني هوند چڱا ڪيا.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۵)

(۱۹۷)

اَگهن مڙي اَچُ، ڪيو سڏُ صَحَتَ ڪي،
ڏور، ڏَکندا! پيچُ، مِهريءَ مُنهن ڏيڪاريو.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۱۹)

(۱۹۸)

اَگهي اَگهائي، رنجُ پريان کي رسيو،
چَڪير چڱائي، سورانگهي سوريءَ تان.
(ڪلياڻ، ۲-۱)

(۱۹۹)

اَگهيو ڪاڻو ڪَڇُ، ماڻڪَن موٽَ ٿي!
پَآءُ بايو سَچُ، آچيندي لَچَ مَران!
(سريراڳ، ۴-۱۱)

(۲۰۰)

اڱڻ مٽي اوڀرا، جڏهن ڏاڳها ڌڻ ڏينهن،
وٺي سڙڪ، سسئي! ويهه وهائيءَ سيئن،
چوٽيءَ سين چانگن کي، جڙ زنجيرن جيئن،
ته هوٽ تنهنجو هيئن، هوند پنهنون نيائون نه پال سين،
(ديسي، ۱-۵)

(۲۰۱)

اڱڻ آهين آڇ، صبح ويندءَ صابري،
ڪڇ ڪو ڪاٻڙين مان، رُوح رُچندو رڇ،
پير تين جا پُڇ، مٿان سڪين سناسين کي،
(رامڪلي، ۸-۲)

(۲۰۲)

اڱڻ آءُ اڪنڊين، پرچي، پيارا!
پلڪ پراهون نه سهن، جيءَ جا جيارا!
نينهان نيزارا، سڄ، ته مان سور لهي،
(مومل راتو، ۶-۴)

(۲۰۳)

اڱڻ آيا جان، ته سرتيون! مون سڪ ٿيا،
اُمَل پرينءَ مٿان، پرڪيو پين ڏيان،
(سامونڊي، ۲-۱۰)

(۲۰۴)

اڱڻ تازي، پهر ڪنڊيون، پڪا پٽ سنهن،
سُرهي سيج، پاسي پرين، مَر پيا مينهن وسن،
آسان ۽ پرين، شال هون برابر ڏينهڙا،
(سارنگ، ۱-۲۵)

(۲۰۵)

اڱڻ مٽي اوڀرا، جڏهن ڏاڳها ڏينهن ڌڻ،
ڪنجون جي ڦٽلن جون، تان ڪنهن لڻ لڪاءِ،
ته سڀاڻي سنڊيءَ، ٿئي ساروئي، سسئي!
(ديسي، ۱-۶)

(۲۰۶)

اڱڻ مٽي اوڀرا، جڏهن ڌڻ ڌڻ، اٺ،
ڏايءَ نه ڏاڳهن کي، اوڳي! ساڻ اڳڻ؟
ته هوند نه تنهنجي هٿ، سور پريا، سسئي!
(ديسي، ۱-۷)

(۲۰۷)

اڱڻ مٽي اوڀرا، جڏهن ڌڻ ڌڻ، توڏا،
ونگيءَ نه وارن سين، تن گورن جا گوڏا؟
ته لڪن جا لوڏا، هوند نه سٽ سسئي!
(ديسي، ۱-۸)

(۲۰۸)

آلا! آڇن آءُ، جن آئي من سرهو، ٿئي،
پسان مان پر ڪنهن، جتن سنڌي جو،
لنگهي لڪ، لطيف چئي، سڀيان هوتن هو،
گولي ٿيان گلجو، جي سڃاڻي ساڻ ڌڻي،
(ديسي، ۳-۵)

(۲۰۹)

آلا! اوئي آئين، جي نياپا نين!
آئون ائين جي آهيا، توڻي مون نه مڃين،
مس منهنجي هٿ ۾، ڪاغذ کي آئين!
لڙڪ نه لڪ ڏين، ڪريو پون ڦل تي،
(مارئي، ۲-۴)

(۲۱۰)

آلا! اٿن مَر هو، جئن اَن مَران بند ۾!
جسو زنجيرن ۾، راتو ڏينهان روءِ،
پهرين وڃان لوءِ، پوءِ مَر پُجنر ڏينهڙا!
(مارئي، ۶-۱۰)

(۲۱۱)

آلا! جُنَگَ جِينِ، جَنِينَ آجَهي گَهارِيانَ،
شَالَ مَر سُڪِي ويئري، جِئان پِي پِيَن،
مَرڪَڻ! اَڪَڙِيَن، تُو ڏَنِي مُون سُڪُ ٿِي.
(بلاول، ۳-۱۱)

(۲۱۲)

آلا! ڏاهي مَر ٿِيان! ڏاهِيُون ڏُڪَ ڏِسَن،
مُون سِين مُون پَرِيَن، پورائيءَ ۾ پالَ ڪِيَا.
(ليلاچنيسر، ۲-۶)

(۲۱۳)

آلا! گَر جِئَن، مَدي جَنِينَ جِي مَنَ ۾،
آسان ۽ پَرِيَن جُون، اُمِيڏُون پَسَن،
تِهان پوءِ مَرَن، سَڙِي انهيءَ سَورَ ۾.
(آسا، ۳-۲۰)

(۲۱۴)

الله جِئَن نالوءَ، تَتَن مُون وَڏو آسرو،
خالق! تَنهنجِيءَ ڪاندِ جو، پَرُو پاندُ نہ ڪوءِ،
نالو، رَب! سَندوءَ، رَهِيو آهِرِ رُوحَ ۾.
(ڏهر، ۲-۱۸)

(۲۱۵)

الله جِي آسَ ڪَري، هَلِيو هِئائِيَن،
چارَ ٻڌا چَنگَ کي، جُهوڙا ۽ جِهاڻِيَن،
ڏولي راءِ ڏِياچَ جِي، ڏوران ڏِئائِيَن،
ويتِي واحدَ ڌر، تنهن ويرَ ڪِيائِيَن،
”سَباڄها سائِيَن! راءِ رِيجهائِيَن راڳَ سِين“.
(سورث، ۱-۱)

(۲۱۶)

الله ڪارڻ، اوڻيا! ڪَرها مَر ڪاهيو،
جانب! جَڏي جِيءَ جو، آڳانڊو آهيو،
لاڳاپو لاهيو، مَتان مُنهنجو، سَپَرِيَن!
(ديسي، ۳-۱)

(۲۱۷)

الله ڪارڻ، اوڻيا! ليڙا نِيو مَر لَر،
نِيو نِمائي پانَ سِين، پانهيءَ جَهلِي پُر،
مُون کي ماري مَنجَهِ ٿِي، سَندي هَوَتَن هُر،
ڪَچو لايان ڪَر، ڪيچان اوري جِي وَران.
(ديسي، ۳-۲)

(۲۱۸)

اَلتِيَمَ جا هِنَئان، سا نہ سَلَتِيَمَ ساءَ کي،
سَپَرِيان جِي ڳالَهَڙِي، لِڪايمَ لوکان،
ويئي مُون وَسان، پَڌَرِ پِيئي پَرِيَن رِي.
(آسا، ۴-۲۶)

(۲۱۹)

اَلسُتُ ارواحِنَ کي، جَڏهن اَمُرُ ڪيو اَحَدَ،
هُوَ مَن ڪاڍو مِيهارَ ڏي، سُهڻِيءَ سِڪَڻَ سَدَ،
دِلو دَوَرَ دَرِياهَ جِي، ڪيو اِرادي آڏَ،
جيڪي اُيسَ ڏانهن عَهْدَ، سو پارِي مُنڌَ پاتارَ ۾.
(سُهڻي، ۶-۶)

(۲۲۰)

اَلسُتُ، ارواحِنَ کي، جَڏهن جاڳايو جَلِيلَ،
سَنئِيَن راهَ، سَيِّدُ چُئي، سَوَنائُون سَبِيلَ،
وَحدَتَ جِي واديءَ ۾، ڪوڙِيَن ڪِي قَلِيلَ،
دَرِياهَ جِي دَلِيلَ، لَکِيَن لَهورا ڪبا.
(سُهڻي، ۶-۱۰)

(۲۲۱)

اَلَسْتُ ارواحنِ کي، جڏهن چيائون،
ميٿاقان ميهار سين، لڏيون مون لائون،
سوموئي ڪيئن پانهون؟ جو محفوظان معاف ٿيو.
(سهڻي، ۶-۴)

(۲۲۲)

اَلَسْتُ ارواحنِ کي، جڏهن چيائين جيئن،
قالوا بلي قلب ۾، ٿيو تفاؤل تيئن،
مُحَبَّتِي ميهار جي، ائون نهوڙي نينهن،
سرتيون! ساهڙ سين، هلن مون حق ٿيو.
(سهڻي، ۶-۵)

(۲۲۳)

اَلَسْتُ ارواحنِ کي، جڏهن چيائين،
هو من ڪايو ميهار ڏي، سُهڻيءَ سدائين،
جيڪي آيس اوڏانهين، سو پاري منڌ پاتار ۾.
(سهڻي، ۶-۹)

(۲۲۴)

اَلَسْتُ ارواحنِ کي، جڏهن فائق فرمايو،
هو من ڪايو ميهار ڏي، سُهڻيءَ کي ساعيو،
دلو دؤر درياه جو، اوڏانهين آيو،
جيڪي هاديءَ هلايو، سو پاري منڌ پاتار ۾.
(سهڻي، ۶-۸)

(۲۲۵)

اَلَسْتُ ارواحنِ کي، جڏهن فرمايو فتاح،
هو من ڪايو ميهار ڏي، سُهڻيءَ سڪڙ ساه،
دلو دؤر درياه جي، ڪيو ارادي آڏاه،
جيڪي آيس ڏانهن الله، سو پاري منڌ پاتار ۾.
(سهڻي، ۶-۷)

(۲۲۶)

اَلَسْتُ بَرَبڪُم، جڏهن ڪن پيوم،
قالوا بلي، قلب سين، تڏهن تَت چيوم،
تنهن وير ڪيوم، وچن ويڙيجن سين.
(مارئي، ۱-۱)

(۲۲۷)

اَلوڙن نه ڏئي، ور وڌائين ونجهه کي،
ره آچوڪي راتڙي، لال! مون لائي،
وچ م ڦوڙائي، ايڏي ستر، سپرين!
(سامونڊي، ۱-۲۱)

(۲۲۸)

اَلوڙو اکين، آير نڊا آياڳ کي!
هاڻي هن پنيور ۾، گهاريان ڪارڻ ڪن؟
اڏيون! اوڙيڙن، هئين سان هاجو ڪيو!
(ڪوهياري، ۱-۷)

(۲۲۹)

اَلهي سچ آوير کي، ڏنائين ڏونگر،
سسئيءَ کي، سيد چئي، سورن جو ستر،
ڪل رکيو ڪر، ويچاريءَ وٽڪار تي.
(حسيني، ۱-۴)

(۲۳۰)

اَلهي، سچ! آوير، م ڪر معذوري تي،
پسي مران پير، ڏونگر ٻاروچن جا.
(حسيني، ۱-۵)

(۲۳۱)

امڙ! وڃي آن، چرخو آتن وچ مان،
ڪٽيم جنهن کان، سو ڪوهيارو ڪيچ ويو.
(حسيني، ۶-۷)

(۲۳۲)

اُمَل آچ مَر اُن کي، جي نه پَرُوڙين مَتَ،
جَتِ گڏجيئي جوهرِي، ماڻڪُ تَتِهين مَتَ،
جنين سونَ سين سَتَ، تن هِتي رِي رَدَ ڪيو.
(سريراڳ، ۴ - ۷)

(۲۳۳)

اُمَل، آساري پئي، پوري! پڳُ جَتِ،
ڪُه نه رُنءُ تَتِ، پئي آڏَ هَتَ ڪري؟
(سريراڳ، ۴ - ۱۵)

(۲۳۴)

اُمَل، آساري پئي، پوري! پڳُ جيئن،
وانءُ صَرافنَ سِئين، پئي آڏَ هَتَ ڪري.
(سريراڳ، ۴ - ۱۶)

(۲۳۵)

انَ پَر نه ايمانَ، جئن ڪَلَمي گو ڪوٺائين،
دَغا تَنهنجي دِل ۾، شَرڪُ ۽ شَيطانُ،
مُنهن ۾ مُسلمانُ، اَنڌرِ آڏَر آهين.
(آسا، ۴ - ۱۴)

(۲۳۶)

آن جي ڏٺاهون، اَلله ڪارَن ڳاله ڪَريو،
نِيئَ مُنهنجا رَوَن، راتو ڏينهان اُن کي.
(حسيني، ۱۰ - ۲۵)

(۲۳۷)

آن جي ڏٺي، جيڏيون! پُنهونءَ جي پاڻوءَ،
سَنجهي ۽ صُبوَح، سُوَرَن تي سَجَڪيون.
(حسيني، ۱۲ - ۵)

(۲۳۸)

اَنڌرِ اَنڌريُون، جئن سي وانجهيءَ لَتَ ۾،
مُون تَن تيتريُون، تہ ”ڪئن مِلبو سَجَڪين؟“
(رپ، ۲ - ۸)

(۲۳۹)

اَنڌرِ جُهڙُ جهورِ وهي، بَهرَ بَرسي بُونڌَ آپارَ،
وَتَ جنين جي يارَ، سي اوڪاڻين نه آڪيون.
(سارنگ، ۴ - ۱۸)

(۲۴۰)

اَنڌرِ جُهڙُ جهورِ وهي، بَهرَ ڪَڪَرُ نه ڪوءَ،
وَسائيندي وِجڙِي، حُبَ جنين کي هوءَ،
لَالَن جنين لوءَ، تن اوڪاڻين نه آڪيون.
(سارنگ، ۴ - ۱۷)

(۲۴۱)

اَنڌرِ رِلا رِليون، بَهرَ پَتولا،
انَ پَر ڪاپڙِي، گڏهَ جا گولا.
(رامڪلي، ۹ - ۴۳)

(۲۴۲)

اَنڌرِ رَهي نه گهٽَ، سُوپريان جي ڳالهڙِي،
چاڱر سَهي نه سَتَ، جُه مَهرانَ مَوَجَ ڪي.
(آسا، ۴ - ۲۹)

(۲۴۳)

اَنڌيون ڪانگَ قَرِيبَ جُون، آچَ واڌايُون واہَ،
مَنَ مُرادُون پُنيُون، ٿيُون سَرهاڻيون ساہَ،
اَنڌا پرين اَلله، سڏَ مُنهنجا ساڀ پيا.
(پورب، ۱ - ۲۰)

(۲۴۴)

اَنڌا اُونڌا ويچَ! ڪَل ڪُڄاڙيا ڪانڀين؟
اسان ڏکي ڏيلَ ۾، تون پيارئين پيچَ!
سوري جنين سيچَ، مرڻ تن مُشاهدو.
(ڪلياڻ، ۲ - ۲)

(۲۴۵)

آنديءَ وِچُون، ڪنڌيءَ وِچُون، تنگيان لهي نه تڪ،
صورت جا ساهڙ جي، ڏيل پنهنجي ڏک،
واهڙ تنين وڪ، جن سانپاران سُپرين.
(سهڻي، ۱-۲)

(۲۴۶)

آنَ عَبدُ، مَعْبُودُ تُون، اِتِ نه ڪو شَرُڪُ نه شَڪُ،
پِچارُون پَرِين جُون، مُحَبَّتِين مَرُڪُ،
سو سَپوئي حَقُ، جنهن ۾ پَسُ پَرِين ڪي.
(آسا، ۱-۱۰)

(۲۴۷)

آن ڪي ساڻي ڏٺ؟ جي مُون ويڙه وِجائيا،
رُٿان رُٿ مِجُٺ، هاڻي تِن پَرِين ڪي.
(حسيني، ۴-۹)

(۲۴۸)

انگَ پَسي رَنگَ، ڪيو ڪو جو دَوُرُ دِلي،
پَر! پَر! پيلي نه ٿيو، ڪچو مَنجھ ڪَلي،
تَران ٿي تارِ گهڻو، تَنهنجي، بَحَر! بَلي،
سو مِيهارُ مِلي، آهيان جنهنجي آسَري.
(سهڻي، ۸-۹)

(۲۴۹)

اڻ چوندن مَر چو، چوندن چيو وسار،
اَنڻي پهرَ آدب سين، پَر اِهاڻي پار،
پايو مُنهن مُونن ۾، غُربت ساڻ گذار،
مُفتي مَنجھ وِهار، ته قاضيءَ ڪانيارو نه ٿئين.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۲۱)

(۲۵۰)

اڻ ڏکيوئون ڏکڻ جي، ڪوهِ ٿيون پَٿر پَوَن؟
ناه اوراتو اُن ڪي، ٿيون لوڪَ رِياڻُون رُون،
پَٽَ پِيڙيُون هُون، پارَ تَنين جا پَڌَرَا.
(ڪوهياري، ۵-۱۱)

(۲۵۱)

اڻ ڪي عَيان نه ٿي، ڪي پروڙي ڪون،
سا سُونهين ٿي سون، اَمُرَ عطا جنهن جو.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۷)

(۲۵۲)

اڻ ڪي عَيان نه ٿي، ڪي پروڙي ڪون،
سڄي جِيهي سون، منهن نه پيئي ماڙهوئين.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۶)

(۲۵۳)

آڻي اُتر واءِ، موڪيءَ مٺ اُپتيا،
مَتارا تنهن ساءِ، اچن سِرَ سَنباهيو.
(يمن ڪلياڻ، ۴-۱۰)

(۲۵۴)

آڻي بڏم وَڻ جاءِ، مان مُکڙيون چَري،
ڪُڏاتورو ڪَرهو، لَڪيو لائي ڪاءِ،
ان مَئي سنڌي، ماءُ! مُون ڪي ڳالهڙين ڳوڙها ڪيو.
(ڪنڀات، ۲-۱۸)

(۲۵۵)

آئين ڪي چاڙهين، ڏٺ ڏيهائي سُوَمرا!
سَٿا ڪيو، سَيدُ چئي، سائون سُڪائين،
مَنجهان لَنب، لَطيفُ چئي، چائِرَ ڪيو چاڙهين،
پُلاءِ نه پاڙين، عَمَر! آراڙيءَ سين.
(مارئي، ۷-۴)

(۲۵۶)

اَوَتَرُ ڪنهن نه اوليا، سَتَرُ ويا سالر،
هڪائي هيڪُ ٿيا، اَحَدَ سِينِ عالمر،
بي بها بالمر، آگي ڪيا اڳهين.
(ڪلياڻ، ۱-۵)

(۲۵۷)

اوڻين ڪارڻ اُچ، نيڻ نهارا مُون ڪيا،
پُنهُون ڄام! پَهچ، ته لاهيُون اُچ اُڪين جي.
(ڏهر، ۲-۱۱)

(۲۵۸)

اوڻي! ڳوڻي آئين، ڪو هُتي جو هِت هير!
ته ڪنا جي ڪوڻن جا، ٿين سُرها سير،
آءُ ته اُڪين اُگهان، جي پاڻر ڏنءِ پير،
الله لڳ، لَطيفُ چئي، لاءِ مَر تُون اوير،
ڪوڻين گهاري ڪير؟ مَحَلين مُنجهي مُون هِنئون!
(مارئي، ۲-۳)

(۲۵۹)

اوڻين اُمارو، مُون جَهليندي نه رهيا،
سائين سوارو، ڪيو ڪيچُ اُڪين ۾.
(حسيني، ۴-۵)

(۲۶۰)

اوجاڳو، اڃاڻ! ڪيءُ نه ڪَمِيڻن جڻ،
آساري! آهڙيءَ پر، پيءُ ڪيچين سين ڪاڻ،
بانهي چايو پاڻ، ٿي سَجِيُون راتِيُون سُمهين!
(ڪوهياري، ۱-۱۳)

(۲۶۱)

اَوَجَهڙ آسُونهن، ڏيهُ گهڻو ئي ڏوريو،
سَڳرِ رءُ سُونهن، پهتي ڪانه پَنڌُ ڪري.
(سسئي آبري، ۹-۲)

(۲۶۲)

اَوَجَهڙ وِتان آنءُ، پيُون سڀ سَڳر ساڻ جي،
جانينهن ڳنهندي نانءُ، سامُون جڻ پوندي مامري.
(حسيني، ۱۲-۱۸)

(۲۶۳)

اوچڻُ گهرجي آجڪو، جُهڀو سَهِي نه سِي،
سُتاجُ سَوَرُ ڪي، حالُ مُنهنجو هِي،
اَڳڻُ آيو ٿي، ته ڊوليا! ڪنهن ڍنگ ٿيان.
(سارنگ، ۳-۱۰)

(۲۶۴)

اوڏا جان هئا، تان نٿ نڀا آيا،
ماروڙڙا ملير ڏي، واري وڳ ويا،
تئين ڏنه ڪيا، ڏيئي ڏوراپا، چائيان؟
(مارئي، ابیات متفرقه - ۳۳)

(۲۶۵)

اُو ڏمريو ڏس، جيلو هَنهين هار جو،
سُڻو، سڀ سَرَتِيُون! وُر نه ڪنهن وس،
دَعويٰ پهرئين ڏس، پيچيو ٿو پورا ڪري.
(ليلا چنيسر، ۱-۱۴)

(۲۶۶)

اورار نه پَرار، ويچاري وَهَ وِچ ۾!
سُڪيءَ ڏنيءَ سُپرين، پيو مڙوئي تار،
تون گهڙ، ڪيم نهار، پُڏنڊن سين ٻاجهون ڪري.
(سهڻي، ۶-۱۶)

(۲۶۷)

اور ڏُڪندو اُو ٿئي، هادي جنهن حبيبُ،
تَرُ تفاوتُ نه ڪري، تنهن ڪي ڪو طيبُ،
رَهْمًا رَقِيبُ، سائرِ صَحَتِ سُپرين.
(ڪلياڻ، ۳-۴)

(۲۶۸)

اوريائين آئين، ميڙيو مُعلَمَ خَبرون،
سا تان سڌ نه ڏين، جتي وه ويڌ ڪري.
(سريراڳ، ۳-۵)

(۲۶۹)

اوري هئا ته آيا، جيڪس ويا پري،
ساڻي سڌ ڪري، ماڳ ٺهاري موٽيا.
(گهاتو، ۱-۱۳)

(۲۷۰)

اوڙاه ويا نه وريا، آئون تنهن ماري ويڻ!
ڪري سامونڊي سين، جسي جار پرائيو!
(سامونڊي، ۱-۱۳)

(۲۷۱)

اوقابي! آڪين سين، تير چلايو تو،
بيو مَر ماري سو، جنهنجو پهريون پورو نه ٿي.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۶)

(۲۷۲)

اوقابي! آڪين ۾، توکي باري بان،
اُڀو آڳريون ڪرين، ماڳ هڻيو مَستان،
جانب! تون زيان، آڪين سين ايڏا ڪرين!
(يمن ڪلياڻ، ۶-۳)

(۲۷۳)

اوقابي! آڪين ۾، توکي تڪا تير،
ساجن! انهيءَ سيگ سين، ڦٽي گهڻا فقير،
بيو مَر مارچ مير! تنهنجو پهريون ئي پورو ٿيو.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۴)

(۲۷۴)

اوقابي! آڪين ۾، تير تڪا توکي،
ساجن! انهيءَ سور جي، ڪَل نه آه ڪنهن کي،
مارين ٿو مون کي! چاڙهي لوه لطيف چئي.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۵)

(۲۷۵)

اوڳارين نه آنا، ٻڌا چرن نه پور،
ليڙن کي، لطيف چئي، هلڻ جو مڌڪور،
مين کي مامور، آهي اُٿڻ آڳئين پنڌ جي.
(ديسي، ۲-۱۱)

(۲۷۶)

اوڳڻ رُسي سڀڪو، ڳڻين پرين رُنام،
پُهون ٻاروتن ۾، ڪوڙين ڪوڙ ڪيام،
تيلانهين سريام، سُڪڻئون سور گهڻا.
(آسا، ۴-۲۵)

(۲۷۷)

اوڳڻ رُسي سڀڪو، ڳڻين پرين رُنام،
ليڪير جي لسان سين، سي ڪَر ڪين ڪيام،
پاڻ وڃائي پانهنجا، ٿورا ٿڪ هنيام،
بندگي شرمندگي، اها ميڙ مڪيام،
پرين تب پرچيام، 'آئون' جَب اُن گئي.
(آسا، ۴-۲۴)

(۲۷۸)

اوڳڻ ڪري آپار، تو در آيس، داستارا!
جئن تورسن سنڌيون رُوح ۾، تنن مون پيئي ناه، پتارا!
سائينءَ لڳ، ستارا! ميت مڌايون مُنهنجيون.
(ليلا چنيسر، ۳-۶)

(۲۷۹)

اَوَّلِ آخِرِ آه، هَلْتُ مِنْهَنجُو هَوَتَ ڏي،
پورهيو سَندو پورهيتين، والي! ڪيَمَ وِجاءَ،
سو مُون ٿورو لاءِ، جئن جِئري ملان جَت ڪي،
(سسئي آبري، ۱-۱)

(۲۸۰)

اولاڪن آچي، مَعذُورِ تي مارو ڪيو،
مَتان، وَر! وسارئين، مَنجھان ڪُر ڪچي!
لاهي لاڳاپا لَنگهہ تون، سِيئن ڏانھن، سچي!
مَنجھان راہ رچي، تِيندين لَعَلْ لَطِيفُ چئي،
(سسئي آبري، ابیات متفرقة - ۱۰)

(۱۸۱)

اولا ڪٿي اُو، پڳہ چوڙي پَنڌ ٿيا،
آيل! سامُوندين جي، آهي آڙانگي جُو،
ڪڏھن ڏسينديس رُو، وري هِن اَڪين سين؟
(ساموندي، ۲-۷)

(۲۸۲)

اَوَّلِ اَللهِ عَلِيْمُ، اَعْلِي، عَالَمَ جو ڌڻي؛
قادرُ پنهنجي قُدرتَ سين، قائم آه قَدِيمُ،
والي، واحدُ، وَحْدَه، رازُ، رَبُّ رَحِيمُ،
سو ساراه سچو ڌڻي، چئي حَمْدُ حَكِيمُ؛
ڪري پاڻ ڪَرِيمُ، جوڙون جوڙَ جهان جي،
(ڪلياڻ، ۱-۱)

(۲۸۳)

اولاڻيانِ آرَت، ڪيڏانھن ڪَتَن واريُون؟
پهِيُون مٿي پَت، لُڙجَن لاکيڙن جُون،
(ڪاپائي، ۱-۲۵)

(۲۸۴)

اُونچو اُتاهون گهڻو، جئن ڪي جَبَلُ،
مَرَن! مُون سين هَل، تہ پُئيءَ تو پَنڌ ڪَريان،
(معذوري، ۴-۹)

(۲۸۵)

اونداهيءَ آڌ رات ۾، پرينءَ پَسايو پاڻ،
چَنڊُ ڪَتِين ساڻ، پيهي ويو پَڙلاءَ ۾،
(ڪنڀات، ۱-۲۰)

(۲۸۶)

اُونهي ۾ اوڙاهُ جو، هَنجُ تَتِهين هوءَ،
اِي ڪانِيرو ڪوءَ، جو چاچَر ۾ چِيرون ڪَري؟
(ڪارايِل، ۱-۵)

(۲۸۷)

اُونهي ۾ اوھري، جڏھن جي ويا،
سانڌاري سَمُونڊ جي، نھوڙي نيا!
وِجي تَتِ پيا، جَت نِهايَتِ ناهِ ڪا،
(ساموندي، ۱-۱۱)

(۲۸۸)

اُونهي ۾ اوھري، جڏھن ويا جي،
موتِي ماڳ نہ آڻيا، ماءُ! سامُونڊي سي،
ڪارو تَنِين ڪي، جيڪُس وَه وري ويو!
(ساموندي، ۱-۱۲)

(۲۸۹)

اُونهي ۾ اوھري، گهي ڪچي ساڻ،
سُڀَڪَ جو، سِيڏُ چئي، پُچي نہ پَريانُ،
عشق واريُون، عَبدُالليْفُ چئي، سڌ نہ ڪَن ساڻ
جَنِين پاسي پاڻ، سي اَوَتَرُ اُڪَتِيُون،
(سهي، ۸-۸)

(۲۹۰)

اُھريا جئائين، ڏڪن تن تڙائين!
ساموندين، سائين! واءِ سٿائو وارئين!
(ساموندي، ۱-۱۵)

(۲۹۱)

اُھڙيون اوريان ڇڏي، ويا لاهوتي لڪ،
پايو پٿين ويٺيون، ڪاڪ ڏڃائون ڪڪ،
پيئي آي پَرَڪ: ته سوڍيون سجهائي ويا.
(مومل راتو، ۳-۱۴)

(۲۹۲)

اُھڪي راءِ الله جي، اُھڪي، اُھڪيءَ پٽ،
هُوءَ جي ڏيهائي ڏيه جا. تن پڻ موڙهي مٽ،
اڇاڙان اُبت، گهڙج گهاٽي نينهن سين.
(سريراڳ، ۶-۹)

(۲۹۳)

اُھر اُئي مينهنڙي، سمن، سرتين ساڻ،
ڪنهن پر لاهيان ڪاڻ، وڃي ويڙيجن سين!
(مارئي، ۶-۲۱)

(۲۹۴)

اُھين هُت اُمان، ٻڌ تَرهو تار جو،
لَھريون، لُڙ، لطيف چئي، جھليا جُنگ جُوان،
اُونهي تڙ آگهتيا، آڏي پاڻي آن،
جي پيا مُنهن مھراڻ، تن باندين ٻيٽ نہ اُجهي.
(سھڻي، ۸-۵)

(۲۹۵)

اُھي آر اکين ۾، ناڪڻا! ڪج نگا،
وڏا پيڙا ٻوڙيا، سائر ڏيئي ساءِ،
ملاحظو، ملاح! ڪج ڪو انهيءَ ڪن جو.
(سريراڳ، ۵-۵)

(۲۹۶)

اُھي گھڻو آگهن جو، ترس طبيبن،
ڪيو وس ويجن، تان ڪريءَ ري ڪين ٿئي.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۴)

(۲۹۷)

آءُ اُڏامي، ڪانگڙا! پارنپان پچار،
ويهي هت وصال جو، تان ڪو تر تنوار،
جي ڏسڻ ۾ ڏيسار، سي اُڏامي آن پرين.
(پورب، ۱-۳)

(۲۹۸)

آءُ اُڏامي، هنجڙا! سر ۾ سارينئي،
متان مارينئي، پاڙهيري پھ ڪري.
(ڪارليل، ۱-۱۷)

(۲۹۹)

آءُ اوراهون، سڀرين! پري وڃ م پي!
موٽ، مرنديس چرين، تون جيارو جي،
هوٽ! م ڇڏج هي، پُنهون! پيادي پنڌ ۾.
(سسئي آبري، ۱۰-۳)

(۳۰۰)

آءُ اوراهون، سڀرين! ڏکيءَ ڏاڳھ م ڏيج،
پيھي گھر پُجيڃ، ته هوٽ! هلاڪت نہ ٿئي.
(سسئي آبري، ۱۰-۵)

(۳۰۱)

آءُ اوراهون، سڀرين! ڏکيءَ ڏيج م ڏاڳھ،
وٽ ڇڏي مون واڳھ، آري وئين عشق جو.
(سسئي آبري، ۱۰-۴)

(۳۰۲)

آءُ اوراهون سُپرين! وِجُ مَرِ آڳاهون،
تُڪي ڪٿي تَرَنَ ۾، ٻاڪاريو ٻانهون،
دَرَدَ جُونِ دانھون، مُون مارينديون، موٽَ تُون.
(سسئي آبري، ۱۰-۱)

(۳۰۳)

آءُ اوراهون، سُپرين! وِجُ مَرِ پِي! پَري،
مُون ڏئي، مُون وَسَهي، ورچي تان نہ وري،
ڌاران مُنھن مَري، ڏکيءَ جي ڏيکارئين!
(سسئي آبري، ۱۰-۲)

(۳۰۴)

آءُ، راتا راحت! ڌاڃَ ڌرتيءَ جا ڏئي!
سڪَن ٿيون سَهاڳڻيون، سوڍا! تَنهنجي سَتَ،
مُون تان لاهِ مَرِ هَتَ، ڪامِلَ ڏئي ڪاڪِ جا!
(مومل راڻو، ۴-۱۲)

(۳۰۵)

آءُ ڪانگا! وَڻ ويه، سُدَيُون ڏي سائيہ جون،
چڱا پَلا سُپرين، ڪَ سَڪَ وَسي سائيہ،
پَرِين لَءِ پَرڏيہ، مُون تان گهڻو نِھاريو.
(پورب، ۱-۹)

(۳۰۶)

”آءُ مَٿاهون مَڱڻا! چڙهي ۾ چَوڏولَ،
توڪي گهوٽَ گهرايو، راجا مَنجھ رَتولَ،
بيجلَ توسين ٻولَ، وِهاڻيءَ وِڌڻَ جي“ .
(سورث، ۳-۲)

(۳۰۷)

آءُ، لانگوٽيا لالَ! ڪنھن پَر ڏئيءَ گُجَريون؟
آبُ آرَتو آڪيبن، لُڙڪَ وَهاڻين لالَ،
ڏنڻَ جي جَمالَ، سامي! ڪُہ نہ سَلائين؟
(مومل راڻو، ۲-۱)

(۳۰۸)

آئون اُڪنديائي مران! پرين پِلا، پَر ڏور،
ٻاڀلُ ڏئي نہ پور، پنڌ نہ جوڳي پيٽَڙي.
(ڪنڀات، ۲-۸)

(۳۰۹)

’آئون‘ اوراهين جَهل تون، چڏيَرِ پاڻَ پَچارَ،
شَرڪَ ساڻ سَتار! گهڻا گهاريَرِ ڏينھڙا.
(آسا، ۱-۵)

(۳۱۰)

آئون بَنديائي بَنڌ ۾، ڪَ ڪي پيسَ بَنڌ؟
مُنھين لڳو مھڻو، ڪَ مُنھين ڪڙو ڪَنڌ؟
مَرانَ جي هِنَ هَنڌَ، تہ نِجانَ مِٺُ مَليَرِ ڏي.
(مارئي، ۶-۱۱)

(۳۱۱)

آئون تان آهڙيءَ، جا ٻانهيءَ کي ٻائي چوان،
مُون ڪَميڻيءَ لاءِ، پُنھون ٿي پَرَتَ ٿيو.
(ديسي، ۴-۱۶)

(۳۱۲)

آئون جن آساري، مَٿي تَرُ گُڏاريان،
مونڪي وَساري، شالَ مَرِ وِجن اوھري!
(سامونڊي، ۱-۳۵)

(۳۱۳)

آئون جي ڏينءَ سَنِيھا، سي تون چنڊ! پليءَ پَنڌَ،
چئجَ حالَ حبيبَ کي، نيئي نورائي ڪَنڌَ،
تو تيڏانهين پَنڌَ، جيڏانهن عالمَ آسرو.
(ڪنڀات، ۲-۶)

(۳۱۴)

آئون جي هُيسِ هَڏَ، آديُون! آريچَن جو،
ساڻ لَڏيندي سَڏَ، هُونڌَ ڪوھيارا ڪَرين مُونَ.
(حسيني، ۴-۳)

(۳۱۵)

آئون ڏورينءَ، شالَ مَر لَهَنءَ! تَن مَر ملين تون!
لنءَ لنءَ منجهان مون، لوچ تنهنجي نه لهي!
(حسيني، ۷-۶)

(۳۱۶)

آئون ڏورينءَ، شالَ مَر لَهَنءَ! پرين! هئين پري!
هڏ نه ساهه سري، تَن تَسلي نه ٿئي.
(حسيني، ۷-۵)

(۳۱۷)

آئون ڏورينءَ، شالَ مَر لَهَنءَ! ساڄن! مڃ سوال،
سڪ تنهنجيءَ، سڀرين! ٿئي جان زوال،
وهاڻيءَ وصال، اٿيا، آرامي ڪري.
(حسيني، ۷-۷)

(۳۱۸)

’آئون‘ سين اُن پار، ڪڏهن تان ڪون پيو،
’اِنَّ اللهَ وَتَرُّ يَحْبُ الْوَتَرُ‘، نبيي پياڻي پار،
هيڪڙائيءَ وَتِ هار، هنجون جي هڪڙي جون.
(آسا، ۱-۲)

(۳۱۹)

آئون طعني سُڌي تنهنجي، تون طعنوئي مون،
سو ڪي سريوسون، جو سرتيون! ڪنهن نه سريو.
(مومل راتو، ۳-۲۰)

(۳۲۰)

آئون ڪه نه ڄاڻان ايئن؟ ته جر گهڙي جو ڪو ٿئي،
قضا جا ڪريم جي، تنهن کان ڪنڌ ڪڍبو ڪيئن؟
هڪ لکئي، ٻئي نيئن، آئي اوليس اول ۾.
(سهڻي، ۹-۸)

(۳۲۱)

آئون ڪئن ڇڏيان، سومرا! تِن پَنوهارن پڇار؟
جر جنين جي جان ۾، لڳي رءُ لهار،
ميخون مُحَبَّتَ سَنديون، هِنڙي مَنجه هَزار،
پڪا ۽ پَنوهار، ڏني مون ڏينهن ٿيا!
(مارئي، ۴-۱۸)

(۳۲۲)

آئون ڪئن سَوڙين سُمهان؟ مون وَر گهاري سڄ!
وَ رَ آبائِن سين اُڄ، ڪوئ شَرِبتَ تَنهجو، سومرا!
(مارئي، ۳-۱۴)

(۳۲۳)

آئون ڪئن سَوڙين سُمهان؟ مون وَر گهاري ول!
گتيريءَ تان ڪل، عَمرا! ڪج مَر آهڙي!
(مارئي، ۳-۱۳)

(۳۲۴)

آئون نه گڏي پرينءَ ڪي، آيو عِزرائيل،
جورائي سين، جيڏيون! نڪو قال نه قيل،
آيو موت دليل، ماريندو مُرادَ کان!
(معدوري، ۷-۸)

(۳۲۵)

آئون نه گڏي پرينءَ ڪي، تون تو لهين سڄ!
آئون جي ڏيئين سَنها، نبيي پريان ڪي ڏج،
وڃي ڪيچ چڻج، ته ”ويچاري واٽ مئي!“
(معدوري، ۷-۳)

(۳۲۶)

آئون نه گڏي پرينءَ ڪي، تورا ڏينهن ٿيا،
راتين روزَ ويا، عَبتَ آريءَ ڄام ري!
(معدوري، ۷-۱)

(۳۲۷)

اٿون نه گڏي پرينءَ کي، پويون ٿيو پسا،
سڪان ٿي سڪرات ۾، رويو پڇان راه،
شال مَ وِجيم سا، ڌاران پسن پرينءَ جي.
(معدوري، ۷-۴)

(۳۲۸)

اٿون نه گڏي پرينءَ کي، جوپن ويو جاڙ،
آڏا آريچن کي، چاڙهيڪا ۽ چاڙ،
مون مٺيءَ کان نه ٿئي، وڌيڪَ منجه ولاڙ،
عمر سڀ آواز، وييم! ٿي واکا ڪريان!
(معدوري، ۷-۶)

(۳۲۹)

اٿون نه گڏي پرينءَ کي، سَهسين سچ ويا،
هلل وير هٿان، ديڪي شال دم ڏيان!
(معدوري، ۷-۲)

(۳۳۰)

اٿون نه گڏي پرينءَ کي، عمر تان ويئي،
ولهيءَ ڏينهن وِجائيا، سرتيون! سڀيئي،
پيريءَ ۾ پيئي، اڪيون آريءَ ڏي کڻي!
(معدوري، ۷-۵)

(۳۳۱)

اٿون نه گڏي پرينءَ کي، ڪاري ٿي قيام،
هٿن هاج ڦٽي ڪئي، نيٺن ننڊ حرام،
ڪُنيس تنهن ڪمام، هوت هلندي جو ڪيو.
(معدوري، ۷-۱۰)

(۳۳۲)

اٿون نه گڏي پرينءَ کي، مٿان آيو موٽ،
واجهاپندي وره ٿيا، هڏ نه گڏي هٿ،
جيڪس ٿينديس ڦوٽ، فنا هن فراق ۾!
(معدوري، ۷-۹)

(۳۳۳)

اٿون نه گڏي پرينءَ کي، هي پڻ ڏينهن ويو،
نهوڙي ناپن سين، مون کي نينهن نيو،
مٺيءَ موٽ ٿيو، ”پي، پي“ ڪندي پنڌ ۾!
(معدوري، ۷-۷)

(۳۳۴)

آئي اتر منڊ، هنئين اڏڪو نه لهي،
وٽين لاجو بند، بهر مڪين بيڙيون،
(سامونڊي، ۲-۱۱)

(۳۳۵)

اٿين جا لڏو لوڏ، اي پر گهاتوڙن جي،
ڪن ڪلاچيءَ ڪوڏ، سڪ نه سٿا ڪڏهين.
(گهاتو، ۱-۱۴)

(۳۳۶)

اٿين رهيس راه ۾، اُهيئين هٿ هٿي،
ويا خيال کڻي، ماءُ! منهنجو چنڊڙو،
(ڪوهياري، ۲-۲۰)

(۳۳۷)

اٿيون اڳين هير، اصل سنڌي آسري،
پڙ ۾ پسان نه پير، سيٺن ساجهر لڏيو،
(ڏهر، ۴-۱۴)

(۳۳۸)

آيا، اجارين؛ تنڪ، تراريون تڙا،
سانگيون سائڻ هٿ ۾، ڪلهنئون نه لاهين،
اڀائي آهين، مهاڻي مرڻ تي،
(ڪيڏارو، ۳-۳)

(۳۳۹)

آيا، آسِ ٿيامِ، ٻاروڇا پَنپورَ ۾،
پَسِي پَهَرِ پُنهونءَ جي، نَنهن سِيئنَ نِيئَ ٿَريامِ،
گُوندَرِ وسِريامِ، سَڪَن شاخُون مُڪيُون.
(حسيني، ۶ - ۱)

(۳۴۰)

آيا اُلوهِيَتَ ۾، لاهوٽُ لَنگهيو جِن،
مَنجهان تِن جُسن، حَرَفُ ن سُجِي هيڪَڙو.
(راملڪي، ۵ - ۷)

(۳۴۱)

ايڪ پيالو! ٻه ڄڻا! عشقُ نه اِيئن ڪري!
آئي سي ايڪ ٿيا، جي گُتا نينهن ڳري،
دوئي ڌار ڌري، جُ خَلَتُ خنجر آيو.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۲)

(۳۴۲)

ايڪ پيالو! ٻه ڄڻا! عشقُ نه ڪري آڏا!
اِي تان، ساعر! سڏ، ڪَيءَ جا قَوال سين.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۳)

(۳۴۳)

ايڪ پيالو! ٻه ڄڻا! عشقُ نه ڪري اِيئن!
ليڪيا جي لَکڻ ۾، سي قرب رسندا ڪيئن؟
هُئَ ڪيا هيئن، وانجيا، پَسُ! وصال کان.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۱)

(۳۴۴)

ايڪ قَصَرُ، دَر لَڪَ، ڪوڙين ڪَڙسِ ڳڙڪيون،
جيڏانهن ڪريان پَرَڪَ، تيڏانهن صاحبُ سامهون.
(ڪلياڻ، ۱ - ۲۰)

(۳۴۵)

اِي ڪَمُ ڪَمِيئِيَن، جئن سُمَهَن پيرَ ڊگها ڪَري،
لوچين چو نه، لَطيفُ چئي، هاري! لءِ هو تَن؟
نَنڊان نِپاڳين ڪي، اوڀالا آچَن،
سي پُنهون ڪوہ پُچَن؟ جي سَنجھي رَهَن سُمهي.
(ڪوهياري، ۱ - ۱۰)

(۳۴۶)

اِي گَتِ غَوَاصَن، جئن سَمَنڊُ سوجھيائُون،
پيهي منجه پاتارَ جي، ماڻڪَ ميڙيائُون،
آئي ڏٺائُون، هيرو لال هُتن سين.
(سريراڳ، ۲ - ۹)

(۳۴۷)

آيل! اُن نه وسَهان، هَنجُون جي هارين،
آيو آَبُ آڪين ۾، ڏيه ڪي ڏيڪارين،
سَچَ جي سارين، سي نَڪي روئَن نه چُون ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۱ - ۲۰)

(۳۴۸)

آيل! اوطاڻُون، ڪَري ڪيچي هَليا،
سُڪيُون نه سِيئنَ جي، ماڳَن تان ماڪُون،
نَسوريُون ناڪُون، سَجي هَليا سَوَرُ جُون.
(ديسي، ۷ - ۱۱)

(۳۴۹)

آيل! ڍولِي ساڻ، آچي ته جهيڙيان،
لايَ ڏينهن گهڻا، مون سين ڪَيءَ ٿورڙا.
(سامونڊي، ۱ - ۳۰)

(۳۵۰)

اِي نه پانن پيرُ، جئن ڪيئَرُ ڪيريءَ ٿَنگيو،
سُونهاري صُبُوحَ سين، وَجھي وينين ويرُ،
توڪي چوندو ڪيرُ، ڪيَرَتَ ڌاران مَگڻو؟
(پرياتي، ۱ - ۱)

(۳۵۱)

ايندي لٽي اُج، پير پريندي ٿريا،
منجه ويٺريءَ سڄ، ڪر لڏي رڻ اڪارين.
(بلاول، ۳ - ۱۲)

(۳۵۲)

اڃي نه مارڻ ريت، جڻن سڀ مٿان سون تي،
اڇي امر ڪوٽ ۾، ڪنڊيس ڪان ڪريت،
پکن جي پريت، ماڙيءَ سين نه مٿيان.
(مارئي، ۳ - ۱۱)

(۳۵۳)

آيو ڪير ڏيهان، جنهن ڪر پڇان خبرون؟
وڃون ان وٿان، رات ماروءَ تي وٺيون.
(مارئي، ۱۰ - ۳)

(۳۵۴)

آيون دور ڍري، اصل سنڌي آسري،
ڪنڀر پونءَ ڪري، پاڻا پير ڏکيا پڪڻين.
(ڏهر، ۴ - ۱۳)

واٽي - ۱

اتڻ ۾ ويهي، سڀ دُعا ڪريجا، جيڏيون!
ڪانهي بس بهير ۾، هل چل پئي پئي،
راه مسافر سڀڪو، ڪون ڏنو سون هٿ ڏيهي،
ساريندا صلوات ڪي، منجه قبر سڀ پيهي،
ڪوٺائو ڪريم جو، ڳالهه پڇندم ڪيهي؟
نوازيندو نور سين، ناقص ڪي ات نيئي،
الله هيڪ، محمد برحق، شال چوان مان حرف اهيئي.
(سسئي آبري، ابیات متفرقه - واٽي ۷)

واٽي - ۲

اڄ مير مومنين جا، مدينو ڇڏي هليا،
مدينو ڇڏي هليا، سي مدينئون لڏي هليا،
هيءَ! هيءَ! مدينو ڇڏي هليا!
سڄ، چنڊ، مصطفيٰ ڏي، يڪدل گڏي هليا!
هيءَ! هيءَ! انداز ٿيو، ان ري، تارا لڏي هليا!
(ڪيڏارو، ۱ - واٽي)

واٽي - ۳

اڄ نه آيو امام، واويلا! مومنا! ماتام! واويلا!
ان نه پاڻي ان ڪي، نڪو وٺڻ مينهن،
هئا ستائيءَ جنگ ۾، نو راتيون ڏه ڏينهن،
دلڏل گهوڙو شاهه جو، مٿس لال پلائي،
شير شهزادي لڏيو، سيد سڄ نه ماڻي.
(ڪيڏارو، ۵ - واٽي)

واٽي - ۴

اڇي سار لهيج، ساجن سور ٿماري آئون ماري!
سور ٿماري جي مران، تان مون ڏوهه ڏيج،
دبن پري هٿڙا، دارون، دوست! ڪريج.
(بيمن ڪلياڻ، ۲ - واٽي)

وائي-۵

اچي لائن! لَت ميان! مٽيءَ جو لوڙه لڪن ۾.
هو کان ڪٿوريءَ هيرئون، مون ۾ صابن چٽ،
آريائي! اچي ڪري، ڪا گهڙي مون وٽ جٽ،
ڪٿوري ڪشبوءَ سين، هاريائون هٿ هٿ،
دردُ منهنجي دل جو، تون، ڪامل! اچي ڪٽ،
اديون! عبداللطيف چئي، سر تائين آهي ست.
(معدوري، ۶ - وائي)

وائي-۶

ادا! ڙي! ڏوٽي! آئون پڇان تو ٿي؛
ڪيچ رسنديس ڪئن؟ ڏس مون ڏي.
نه سمي، نه سومري؛ نه آئون جٽ، اوئي؛
آئون ائين مان آهيان، جي پانپڙ پڙهن پوئي،
پرٽ ٿينديس، پرين پڇنديس، پڇاڙينديس پوئي،
سنجهي وڙو سپرين، ساڄن پڇان سوئي،
ساڄهر ساڻ پلاڻيو، تو پلاڻيو پوءِ ٿي،
هتان ٿي هوٽ ويو، جٽ پڇين جو ٿي،
هَلج هوٽ پنهون ڏي، منجهان نينهن نڪو ٿي،
آٿڙ وجهي آڳ ۾، منجهان جوين جو ٿي،
سنجهي ساڻ سڌاريو، پنهون پڇان پوءِ ٿي،
رويو رُٿان رُڃن ۾، هيءُ! آئون هِت ڪه ٿي؟
(سسئي آبري، ابیات متفرقه - وائي ۴)

وائي-۷

آسرو آهي، موٽي ايندا، مون نه ڇڏيندا، پاڻ پسندا.
ايندا اديسي وري، ڏونهيون ڏکائي،
پٿر وار پر لءِ، ويه تون وڇائي،
ڏک لاهيندا ڏيل جا، گجهو ڳالهائي،
مون کي نيندا پاڻ سين، هي سگ ساڳاهي،
اديون! عبداللطيف چئي، او اهڙو ئي آهي.
(رامڪلي، ۳ - وائي ۲)

وائي-۸

آسرو آهي، مون کي هوٽ حبيب جو.
جان جان اوڏا ڪرها، پهچان تان ڪاهي،
موٽ، منهنجا سپرين! واڳون ورائي،
شفاعت جا شفيع جي، تنهن ۾ ڦير هڏهين ناهي،
مير محمد ڪارڻي، آڙيا چٽائي،
اهي ڪم ڪريم جا، جئن لنگها لنگهائي،
لطف سان، لطيف چئي، موڙها ملائي.
(بلاول، ۲ - وائي)

وائي-۹

اي ميان سڄڻ! ڪئن رهندا نين منهنجا؟
توري توري.
جن جو آڌار تون، آئون ٿيس لائڻ پون،
ڪئن رهندا توري.
جياڻين آلهي اُپري، توڻي تهان ئي پري،
تو وڃي تن ڏي، آڱڙيون پير ڪري.
(آسا، ۲ - وائي ۲)

وائي-۱۰

اڪيون پير ڪري، وڃي، ووا وڃي.
سپيريان جي ڳالهڙي، ڪنهن سان ڪين ڪجي،
لڪائي لوڪ کان، گجهڙي ڳوٺ نجي،
محبتيءَ ميهار جو، سور نه ڪنهن سلجي.
(سسئي، ۵ - وائي)

وائي-۱۱

اڪيون ميگه ملار، صورت تنهنجي سڀ جڳ موڳو،
سجدو فيل في الحال ڪيو، پسي مطلب نور نراڻ،
ڇاپڻ وقت ڄام جي، ڪريا ڪوٽ ڪفار،
آڳي سڀ آين جو، توکي ڪاريو سير سٿار.

دوسَ دوسَ تان دُور ڪَيو، تُو ڏيا ڏيڪاري.
ڪنڌ مُنهنجو ڪاٿيو، نِينهن سَندي نَري.
(سورث، ۴ - وائي)

وائي-۱۵

اُهيءَ آڳهَ آهي، وو!
مون کي تان نه ڇڏيندو تڪ ۾.
پُڇي پوءِ پين کي، لڪن ۾ لڏ لاهي.
آري اُگهاڙن کي، پُنهون ڄام پَراهي.
(سسئي آبري، ۵ - وائي)

وائي-۱۶

آهيان جن سَندي، ڙي! آڙي! ميان!
مُون کي تان سي نه ڇڏيندا هوتا.
پهاڻينديس پُنهونءَ کي، ائون گچيءَ پائي گندي.
ويئي آهيان واٽ تي، آهيان آسَر وَندي.
پرينءَ پُڄاڻا هڻهين، ائون رتي تان نه رهندي.
ڪَرَم ساڻ ڪَرِيم جي، ائون پرينءَ ملندي.
(ڪوهياري، ۲ - وائي)

وائي-۱۷

آهينم ڳالهڙيون، ماءُ! مراڏون پرينءَ سين.
جي مون پسيون پرينءَ ري، ڪوئ! سي راتڙيون،
جي مون اوريون پرينءَ سين، وُسي راتڙيون،
پَسَن ڪارڻ پرينءَ جي، پاتيم جهاتڙيون،
آڏيءَ، عبداللطيف چئي، ڪهن کاتڙيون.
(ڪنڀات، ۲ - وائي)

وائي-۱۸

آءُ، پرين! گهر پيهي، ميان چنيسر.
هار هٿان مون ڇڏيو.
پُڄن ليلا، هُو ڪن حِلا، پهران آچيو ٻيئي.
دوسَ نياڻون داسترو، ويساهي وَر ويهي.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى، توسين قادر ڪيا قرار،
قادرُ پاڻ قَسَمَ ڪيا، خاڪ قَدَمَن جا ڪَلتار،
اُڪنديا جي آپَر کي، سي سَرها ٿيا سَنگهار،
موڪل ٿي مينهن کي، دوسَ هٿان دلدار،
آهن ڪَرَم ڪَرِيم جا، اَحَمَد ساڻ آيار.
(سارنگ، ۳ - وائي)

وائي-۱۹

اڳڻ آيام پيهي، يا آلا! مون ساريندي سڀرين،
مُشڪ عطر مون پرين، سِڪيس چَم سڀيئي،
تَن جنين جو طالبو، روحَ تنين سي ريهي،
ساجَن سَندي سونهن جي، ائون ڳاله ڪريان ڪيهي،
ٿيو لطف، لطيف چئي، دوسَ آيو دَر پيهي.
(ڪنڀات، ۱ - وائي)

وائي-۲۰

الله سائين! سائين! پُٺان پريئئون مَر پانهين،
مُون تان آسَر آهي اوڏانهين.
جتي ديرو دوست جو، سا ڪئن جوءَ اڳاهين؟
پنڀيون پري آئيون، آيل! مُون اُتانهين،
قَلَمَ جن جي هٿ ۾، سي سين سَباڄها سائين،
بَنديءَ جي باب ۾، شالَ مَر لڪن لائين.
(آسا، ۳ - وائي)

وائي-۲۱

اَلْوِدَاعُ، وو! اَلْوِدَاعُ، جاني ڪيوءَ جُدا،
هِيءَ! هِيءَ! سورث ٿي ساري.
هَن تُون تَنڌ طَريقَ جي، وو! واڃَت سڀ واري،
سورثَ سَرَتِين وِڇ ۾، وو! آبي اوساري،
”ڏيندوسانءَ“، ڏياڇ چئي: ”هِي سِرُ سينگاري“،
هِي جو آيو مَگسو، سو مَتارا ماري.

واڻي-۲۲

آئي مُنڌَ مَلاَ، آئون ڪُهنا ڪَنديَس ڪَپڙا،
وَسَڻَ جا ويسَ ڪَيا، اُڄُ مُنهنجي يارَ،
لارَ لائيندي وَڃُڙا، پَنڙسَ پَنپا وارَ،
پَڪي آءُ پرين تون، لهُ مُنهنجي سِيڌَ سارَ.
(سارنگ، ۴ - واڻي)

واڻي-۲۳

آئين مونکي زورَ مَر جهليو، جيڏيون!
ووا! آئون هلندي هَوَ ڏي،
اونهي ويڙا اوهري، تَرارون تاري،
مري رهنديَس ماڳهين، سامونڊي ساري،
سُورُ تَنهنجو سُپرين، مون مَعذورَ کي ماري،
هاڻَ نه جيان، جيڏيون! آئون جا ڪُنيسَ ڪوهياري،
(سامونڊي، ۲ - واڻي)

واڻي-۲۴

آيل! امڙا! تي جيان، لا! جي سارينرِ سُپرين،
ساهڙَ مٿان صَدقو، ڏهين ڏَمَ ڏيان،
مٿان ماڻڪَ هيڪڙي، اَمَلُ اَنَ ڏيان،
اچين، عبدُاللطيفُ چئي، ته جانبِ نِثَ جيان،
(سهڻي، ۷ - واڻي)

واڻي-۲۵

آيل! ڪَريان ڪيئن؟ منهنجو نينهن اُٻليو نه رهي،
ويو وَڻجارو اوهري، مونکي چاڙهي چيئن،
سامونڊين جي سَگَ کي، رُٿان راتو ڏينهن،
اڏوهيءَ جئن ڏُڪڙا، چڙهيا چوڻيءَ سيئن،
گوندَرَ مٿان جندڙي، وريا وَلِينُ جيئن،
مادر! پاڻي مُنڊيون، وِجان هاديءَ سيئن،
(سامونڊي، ۱ - واڻي)

اَوڳڻ، عيبَ، مَنائون، ڍولا! ڍِڪَ سِيئي،
تو دَرِ اچي، داسڙا! آرَ ڪَرينديَس ڪيهي؟
آيسَ، عبدُاللطيفُ چئي، دوسَ! تو دَرِ پيهي،
(ليلا چنيسر، ۱ - واڻي)

واڻي-۱۹

آءُ، راتا! رَه رات، تَنهنجي چانگَلَ کي چَنڊنُ چاريان،
راتيان ڏينهان رُوحَ مَر، تَن تونين جي تاتِ،
ويني نِثَ نهاريان، اچين جي پَرياتِ،
مون کي آهي، مينڌرا! واڻي تَنهنجي واتِ،
اڏيون! عبدُاللطيفُ چئي، ڏاتَرُ ڏيندَمَ ذاتِ،
(مومل راتو، ۸ - واڻي)

واڻي-۲۰

آئون جهائي ذاتِ، پاڻُ سُجائجَ سُپرين!
اوڻيون اديسينَ جُون، پريان ساري راتِ،
جي ٻانهي ڪوئينَ ٻاجه سين، ته ڪَر لَدِيرَ ذاتِ،
تان کي ڏونگرَ ڏوريان، جان نه وهامي راتِ،
ڪَنديَسَ عَرَضُ اَللهُ کي، وهائيءَ پَرياتِ،
اڏيون! عبدُاللطيفُ چئي، مُنهنجي مَحَبَن سان مِصَلاتِ،
(ڪاهوڙي، ۲ - واڻي)

واڻي-۲۱

لئين اچي پَسو، جيڏيون! هي جو وَهَ منهنجي جندڙي،
پاڻي ويڙا پيرَ مَر، مَنجهان ڪِرَسَ ڪَسو،
ڏيئي ويڙا ڏاهَ کي، سُورَن جو سَرَسو،
آئون ڏوريندي اُن کي، ڏيئي تَن تَسو،
ساءَ نه آيان سُورَ جو، هاڻي ٿيون هَسو،
مٿان وهو، ويسريون! رڙهو تي رَسو،
مندائتي مينهن جئن، ويرو تارَ وَسو،
(سامونڊي، ۳ - واڻي)

ب

(۱)

بِاللّٰه اَهيان بَند ۾، ڏٺان ٿي ڏٻر،
ويٺ وراڻي ناه ڪا، سُو مِرو سَٻر،
مِيان! مِهَربانُ ڪَريين، اِلاهي! عُمَر،
ويٺ پَسان سو وُر، جيڏانهن عالَم آسرو!

(مارئي، ۶-۹)

(۲)

بابُو بيڪاري ٿيا، اُچُ نه آسَ وَتِ،
خوڊي ڪاڻي هليا، پيرُ نه لائي پَتِ،
”هيءُ! هيءُ!“ جنين هَتِ، ائون نه جِئندي اُن ري،

(راملڪي، ۱-۲۵)

(۳)

بابُو بيڪاري ٿيا، آسَ وَتِ نه اُچُ،
نِسورو ٿي نينهن جو، سامي ڪن سَهجُ،
هِنٽڙا! تين سين هجُ، ائون نه جِئندي اُن ري،

(راملڪي، ۱-۲۷)

(۴)

بابُو بيڪاري ٿيا، پِجي ڇڏيائون پاڻُ،
نِسوروئي نينهن جو، نانگن وَتِ نڌاڻُ،
سِرِڪنڊُ جنين ساڻُ، ائون نه جِئندي اُن ري،

(راملڪي، ۱-۳۶)

(۵)

بَرُ مِڙوئي بُو، چِرَ ڇاڻون مُڪيون،
بِهَ بِهَ ٿي پَنپورَ ۾، هَنڌَ مِڙي هُو،
رائين وري رُو، گُونڌَر لَٽا گولئين،

(ديسي، ۶-۸)

(۶)

بَر وَٺا، ٿَر وَٺا، وَٺو جيسرُ مير،
اَگَر ڪَري آڻيون، پاڻِرِ پَري پير،
لاٽائون، لَٽيفُ چئي، وانڍين وير،
سَرها ڪيائون سير، سَرهيون سَنگهاريون ٿيون،

(سارنگ، ۱-۲۷)

(۷)

بَر وَٺا، ٿَر وَٺا، وَٺي ڪَچَ ڪنار،
پوياڙيءَ پَٽن تي، ڏسُ! نايائون نار،
سَٻاجهي سَتار، لاٽا ڏَرَتَ ڏيه تان،

(سارنگ، ۱-۲۸)

(۸)

بَر وَٺا، ٿَر وَٺا، وَٺيون تَرايون،
پرَ جو پَٽن تي، ڪَن ولوڙا وايون،
مَڪَن پَرين هَٿڙا، سَنگهاريون سايون،
ساري ڏهن سامهيون، ٻولايون رانيون،
ٻانهيون ۽ ٻايون، پَڪي سُنهن پانهنجي،

(سارنگ، ۱-۳۶)

(۹)

بَرُ وَڏو، بارُ گهٽو، ويجهو نه وَٽِڪار،
ليڙن جو، لَٽيفُ چئي، گنيو مُنڌَ مَدار،
وَنڌن تہ وَر ڪندا، نات اڳين جي اختيار،
ڪاڏي ٿيو ڪوهيار! ڪاڏي ٿي هَٿڙا ڪٿي!

(ديسي، ۲-۵)

(۱۰)

بُرُو هو پَنپورُ، جو آريائيءَ اُجاريو،
لاٽو سَٽَ لوڪَ تان، هاڙهي ڌڻيءَ هور،
چوريون چُرڻُ سڪيون، پُنهون ڪيائون پور،
ايو سو اتور، جنهن ڏُڪيون ڏَڪ وهاريون،

(حسيني، ۳-۱۱)

(۱۱)

بره مٿايسِ بر، نات سَڪي ڪير سَدُون ڪري؟
گهڻو ڏور يائين ڏک سين، ڏيرن لاءِ ڏونگر،
وري آيسِ وُر، سَفَر مٿيءَ جا ساڀ پيا.
(ديسي، ۳ - ۲۰)

(۱۲)

بَعَل مَنجھ بَنَدُوڻ، ماريءَ ميرا ڪپڙا،
ماريو مير ملوڪ، لتاڙيو لڪ چڙهي.
(ڏهر، ۴ - ۱۸)

(۱۳)

بُڪ اُنين جي پڪيا، ڌوڙ اُنين جو ڌوپ،
ڪيائون سوئي روپ، جتان لوڪ لڄ ٿئي.
(رامڪلي، ۹ - ۳۶)

(۱۴)

بُڪ وڌائون بگريين، جوڳي ڪندا جُج،
طَلَب نه رَڪن طَعَام جي، اوتيو پيڻ اُج،
لاهوئين، لطيف چئي، مَن ماري ڪيو مِج،
سامي جهاڳي سُج، وسنن کي ويجهي ٿيا.
(رامڪلي، ۹ - ۱)

(۱۵)

بُن جنهن جي ذات جو، اُتي آه الله،
تُه نه پڇي ماه، گنديءَ نينهن نه سڀجي،
(آسا، ۴ - ۳۴)

(۱۶)

بَنَدَر جان پئي، ته سُڪاڻيا! مَر سُمهو،
ڪپڙ ٿو ڪَن ڪري، جئن ماتي منجهه مهِي،
ايڏو سور سَهي، ننڊ نه ڪجي، ناڪڻا!
(سريراڳ، ۳ - ۲۰)

(۱۷)

بَنَدَر ديسان ديس، مُله نه ملي وارئين،
فقيرائي ويس، اَمَل ڏين اتوريا.
(سامونڊي، ۲ - ۱۶)

(۱۸)

بَندي پيا قرار، اسپن لوچون لوه ۾،
مٿي تَن ترار، سدا سانپيڙن جي.
(مارئي، ۴ - ۱۲)

(۱۹)

بَهادر گڏيا بهادرين، کڙڳ ڪِلول ڪَن،
وجهن ڌڙ ڌڙن تي، هاڪارين، هَن،
ڪَرن، ڪَنڌ نچن، رڻ گجيو، راڙو ٿيو.
(ڪيڏارو، ۳ - ۵)

(۲۰)

بيَر ڪنيائون بَر ۾، پيارين پَهون،
سِنجن سانِيڪَن تي، وڏيءَ وير وَهون،
پايو جرُ جَنڊَن ۾، ڪوڏان ڪَن ڪَهون،
ڏينهان ڏينهن نئون، مون کي وره ويڙيجن جو.
(مارئي، ۸ - ۹)

(۲۱)

بيڪاريءَ کي بَر ۾، ويو ڪيف چڙهي،
ڳالهيون ڪندي ڪاڪ جون، ڳوڙها پيس ڳڙي،
ڪا جا انگ اڙي، جئن چُٽا ڦٽ چڙي پيا.
(مومل راڻو، ۱ - ۶)

ب

(۱)

ٻاجهاڻو پيلي ڏٺي، ٻُجهان ٻاجه ٿئي،
سپڙ سا سئي، جيڪا چارڻ ڇٽ ۾.
(پرياتي، ۱-۱۳)

(۲)

ٻاندو پيلي نه ٿيو، وڙو آڇ ويو،
پيٽر پند پيو، سونهاري سيد ڏي.
(بلاول، ۴-۱۳)

(۳)

ٻاروڇو پيءُ پٽ، جيڪس ڏٺو جيڏين،
مون جڻن موڙهين مٽ، پسندي پنهنوءَ کي.
(حسيني، ۱۲-۳)

(۴)

ٻاروڇو پيءُ روءِ، جيڪس ڏٺو جيڏين،
سنجهي ۽ صُبح، هوند نه ويڙن وسري.
(حسيني، ۱۲-۴)

(۵)

ٻاروڇا پيا گهڻا، منهنجو آجهو آريائي،
چونڊي رڪير ڇٽ ۾، ساڄن سڃاڻي،
جاوند رڪاڻي، تنهنجو موٽ ڪو مس ٿئي.
(حسيني، ۱۲-۲۷)

(۶)

ٻاروڇا پيا گهڻا، منهنجو پنهنو سر سڀين،
چانگي تي چڙهي ڪري، ڪندو ور ولهن،
مٽي معدورن، هوت ڌريندو هٿڙا.
(حسيني، ۱۲-۲۶)

(۷)

ٻاريو اُجهائين، پرين اُجهايو ٻارين!
مون کي ٿا مارين، لڻا لهارن جا.
(يمن ڪلياڻ، ۳-۲۳)

(۸)

ٻانڊي! جي پيلي ٿئين، ته حال گريهان هي،
سگهو ساعت نه ڇنڌڙو، جر ري منهنجو جي،
سانوڻ سيارو پانڻيان، وه پريان جي وي،
پار جنين جو پي، وڃڻ واجب تن تي.
(سهڻي، ۳-۱۸)

(۹)

ٻانهڀ جو ٻيڙين ۾، وگر وڌائون،
موتي معرفت جا، سڄا سوديائون،
’الْتَائِبُ مِنَ الذَّنْبِ‘، اِيءَ ڪٿ گتيائون،
اُنين جي آئون، بَرڪَتَ بارُ لنگهيان!
(سريراڳ، ۲-۷)

(۱۰)

ٻڏ نه پيائي لهي، ’آئون‘ اُت نه آه،
ڪڇڻ ڪندي لاه، ڪن ٿي، ڪيچين ڪڇيو.
(سسئي آبري، ۱۱-۳)

(۱۱)

ٻڌو ڪنهن ٻنڌاڻ، هنڙو هوتاڻيءَ سين،
ڪا جا پيس ڪاڻ، نبيريانس، نه نيري!
(حسيني، ۱۲-۲۰)

(۱۲)

ٻڌندي ٻوڙن کي، ڪي هاتڪ هٿ وجهن،
پسو لڇ، لطيف چڻي، ڪيڏي ڪي ڪڪن،
توڻي ڪنڌيءَ ڪن، نات سائين وڃن سير ۾.
(سهڻي، ۸-۱)

(۱۳)

پريائي ته ٻار، ڦوڪ ته لڳي انبرين،
هتي جي هٿل جون، وٿون سڀ وسار،
سموري سرڪار، نئي رڪج ناه ۾.
(سسئي آبري، ۷-۱۷)

(۱۴)

پري نه ٻڪر دانهن، پوڻ پيڪو نه سٿان،
ميان! ماروڙن جا، اوٽا ڏسان آهن،
جن سائيڪا سنجيا، سي، ڏٺي! ڪيڙ ڪانهن؟
پکا کڻي پرانهن، جيڪس لڏيو لوڙيا ريڻ.
(مارئي، ۸-۱۴)

(۱۵)

ٻڙي! ته ٻيلي گهٽا، ساڻي پڇي سڪ،
رفاقت رڃن ۾، ڏونگر ڪاري ڏک،
آريءَ جو آهڪ، مون رهنا راه ٿيو.
(ڪوهياري، ۲-۲۲)

(۱۶)

ڳهن سين پاڻ هتي، اڏاڻو آڪاس،
جتي پرين سندياس، سو سر مٿي هنجڙو.
(ڪارايل، ۱-۲)

(۱۷)

ٻلر لڳو پاڻ، پسو! جوءَ جرا ٿئي،
سا منڍ مري نه جئي، پيئي پڇاڙي پاڻ،
سسئي سورن سان، سنيوڙي، سيد چئي.
(سسئي آبري، ۷-۱۹)

(۱۸)

ٻن! ٻيائي، سڀرين! پاڻان مون کي پل،
'آئون' اوريان جهل، توکي رسي 'تو' ڏئي،
(آسا، ۱-۳)

(۱۹)

ٻوڙئين، چاڙهين، تون ڏئي! ٻئي جودعوي رسي نه ڏم،
هن منهنجي حال جو، ميهڙ تي معلم،
رڪ پيلي جو پير، جو آجي پيو آجهور ۾.
(سهڻي، ۷-۲)

(۲۰)

ٻولي ٻجهارت، جوڳيان سنڌيءَ ذات جي،
ڏورن گهڻو ڏاڪڙو، هلڻ ۾ حيرت،
عجب عبادت، پنه پروڙن ان جو.
(رامڪلي، ۹-۲۷)

(۲۱)

ٻوليون ٻيلي جيون ڪري، پاسي پير پيو،
چارڻ چاڙهي چوڏول ۾، تهن پوءِ نيو،
رڃي رات ڪيو، سرفراز، سيد چئي.
(پرياتي، ۱-۱۲)

(۲۲)

ٻوليون ٻيلي جيون ڪري، پاسي پير پيو،
سٿائي ستن کي، وهائيءَ ويو،
ڄاڻي ڪين پيو، سر سڪيوئي هيڪڙو.
(پرياتي، ۱-۱۱)

(۲۳)

ٻهر رلا رليون، اندر پتولا،
ان پير ڪاڙي، خدا جا گولا.
(رامڪلي، ۹-۲۴)

(۲۴)

ٻئي وينا رُون، ڏکي ڏونگر پاڻ ۾،
ڪنهنڪي ڪين چُون، منجهن جو پريستو.
(ڪوهياري، ۲-۱۵)

(۲۵)

”ٻيا در ڏيئي ٻن کي، آيس تنهنجي در،
سونهارا سورڻ ورا ڪا منهنجي ڪر،
پلا! پيري پر، پالھو پاند پينار جو.“

(سورڻ، ۱-۱۳)

(۲۶)

بيڙياتا! بيئي، تو نه ڦنديون ڳالهيون،
سڄيون راتيون سمين، پر سڪا ڏيئي،
صباح سڀيئي، پار پچند خبرون.

(سريراڳ، ۳-۱۶)

(۲۷)

بيڙي تنهنجي ٻاجھ، وگر تنهن وصال جو،
گوھا، اول، تو ڪيا، سڀ سونهارا ساڄ،
ات ڪا معلمن حاج، جت پورن وارو پاڻهين.

(سريراڳ، ۳-۶)

(۲۸)

بيڙي پراڻي، وگر پاء م وٿرو،
تري م تن پيا، پاسئون پاڻي،
هيء هڏ وهاڻي، ڪڙھ ڪالھوئي ڏينهن کي.

(سريراڳ، ۳-۷)

(۲۹)

بيڙيء جي پٽن، نينهن نه ڪجي تن سين،
اڀيون ڏنڀ ڏسن، ج سڙه ڏيئي سير ٿيا.

(سامونڊي، ۱-۲۳)

(۳۰)

”ٻيلي ٻئي پار، جان مون نيڻ هڻي نهاري،
چوري رڪيم چٽ م، ڏسين جا ڏاتار،
هي سر توهان ڌار، پيجي ڪنهن نه ٻوليو.“

(سورڻ، ۳-۷)

(۳۱)

ٻيلي پار پري، مون کي چڙن چوريو،
محبتي ميهار جي، ستي شاخ چري،
مٿي جهوڪ جهري، پونديس پاريجن جي.

(سهڻي، ۴-۷)

(۳۲)

ٻيلي ناه پنيور م، تنهن سسئيء جو سهي،
ڏمر ڏيرن من م، ڪندا اٿن ڪهي،
لنگهائي، لطيف چئي، گنج، چامر ڪهي،
هي معذور هڏ مٿي، تون، ڪامل! وڃ م ڪيڏهين.

(سسئي آبري، ابيات متفرقه - ۹)

(۳۳)

ٻين مڙني ڏنيون، ڏي نه ڏونگر راء،
اڻ ڏين آڏو ڦري، ڏنيون ڏي ڪٿاء؟
لوريون لڪ مٿاء، اڻ مٿيري موٽائون.

(بلال، ۱-۱۵)

(۳۴)

ٻيون ڏيئي ٻن، هلج پاسي هيڪ،
ور نه سهي ويڪ، تون، ٿيڏي! ٿاڻيون ڪرين.

(ڪوهياري، ۶-۸)

(۳۵)

ٻيون سڀ سڳيئون، سرتيون! مون چڪ سين چاء،
اندر آهيم ڳالهي، ڪوهياري جي ڪاء،
لڳم ڌرو واء، سڄو سڱ نه ساريان.

(حسيني، ۱۲-۱۰)

واڻي-۱

ٻاروچان ٻاجھ گھڻي، آن ٿي چُلان چَپرِين؛
 ائون پنهنجي پرينءَ سين، وينديس واڳ وڻي.
 مَر تان پوِمر مُنهن ۾، سَندي پِي پَڻي،
 ڪونهي هن پَنپور ۾، ڌاران دوس ڏڻي،
 هتان هڏ نه ڇڏيان، آريءَ جي به آڻي،
 آهي هوتن هٿ ۾، سَندي جي جڻي جڻي،
 ڪين ورميا ڪڻهن، جُليا جَن هڻي،
 مون کي ڪوٺيو پاڻ ڏي، هادي! هٿ گڻي،
 پُنهونءَ ڌاران پَٽ ۾، ٻيلي ناهِ ٻڻي،
 تورءَ تيل نه پائيان، نڪا سينڌ ڦڻي،
 اديون! عبداللطيف چئي، لڳيم تن تڻي.
 (سسئي آبري، ۷ - وائي)

واڻي-۲

ٻاروچي ساڻ، ٻڙي! اي جيڏيون!
 هيڪر ٿيا هيڪاندي.
 چڙهي نه سگهان چوڻين، يار بنا، دل ماندي!
 پهچائج پُنهونءَ کي، هي پيادڙي، پانڌي!
 پيئر! هن پَنپور ۾، ائون ارادي آندي،
 پورهيت پُنهونءَ ڄام جي، باندين جي باندي،
 ڪرم ساڻ ڪريم جي، ڪيچي ٿيندم ڪانڌي.
 (ڪوهياري، ۴ - وائي)

واڻي-۳

ٻئي در وانءُ مَر ڪيڏانهين،
 آلا! جو تون ڄام مڱيندين، مڱڻا!
 ڦير م هئون، ڪنڌ، ڪياڙي، ٿيندءَ هاج هڻين،
 ماڻڪ موتي، مال خزينا، ڏيندءَ ٻيلي سائين،
 ورچي تون وهاڳ کان، متان ڏئين پانهين،
 در داتا مڱ، مڱڻا، آندا! هوڻج اوڏانهين،
 مُڌڪر! متان ڇڏين، هتان هيڪڙائي،
 پيون ڏيئي پين کي، کڻ سَمو سوائي،
 ”اِنَّ اللّٰهَ وَتُرِيحَبَّ الوُتَر“، وَحَدَت واڳ وڏائين،
 پنهنجي طَرَفِ پاڻهن، سائل سڏيائين،
 جتي جوانن کي، ڪوئي ڪُٺائين،
 اتي عاشقن کي، اَلَت اُهج ڏنائين،
 ڪيرت ڪر قُرب سين، خُلت ڪاڄ ڏنائين،
 ”اَلانسانُ سِرِّي وَاَنَا سِرُّهُ“، اِن پَر اُٿائين،
 ڳجهه ڳجهاندَر ڳالهيون، راڙ نه رڪيائين،
 پَسو! پينارن جي، پَٽ ۾ پاڻ وڏائين،
 اديون! عبداللطيف چئي، مون سين مهَر ڪيائين.
 (پرياتي، ۱ - وائي)

پ

(۱)

پانيءَ جي سَرواڻَ، ڇَلائيندَمَ ڇَپَرين،
کانِيءَ هُونَدَ پَلاڻَ، اُنَ گَڏايَمَ اُنَ جا.
(ديسي، ۳ - ۱۷)

(۲)

پانيءَ نه پيلو، مونَڪي ڏاءُ ڏتاريو،
اڪي مَٽي اُسَري، رُوحَ ڏنو ريلو،
تِلاهيَن ويَلو، پِيءَ واهُڙ وِڇَ ۾.
(سَهڻي، ۸ - ۱۰)

(۳)

پاڻي حالَ هلي ويا، ڪنهن کي سَورَ سَلاَن؟
ڪَٽِيو لَڄَ، لَطيفُ چَئي، لَڪَن مَنجِهَ لُڄان،
پانڌي ڪيرُ پُڄان؟ وِهان تان نه وِس پيو.
(معذوري، ۳ - ۵)

(۴)

پاياڻي ٿي پور، پُنيءَ ڪيچِين ڪَڪِرا،
راڻو مَڙيو ٿي رَتَ سين، ڪارڻَ ڪانڌَ ڪَڪور،
لانچي لَڪَ، لَطيفُ چَئي، اُٿي ڏُونگرَ ڏور،
جَٺَ وِجي ٿو زور، اُڀُڙ تان اوڏي ٿِين.
(سَهڻي آبري، ۸ - ۱۰)

(۵)

”پَڄي آئين پَڄڻا، لَڄايَئي مُون، سينَ!
وينِيُون وِجَهِن ويَن، مُنَهن مَٿاهان جن جا.“
(ڪيڏارو، ۳ - ۱۳)

(۶)

”پَڄي آئين پَڄڻا، لَڄايَئي مُون، يارَ!
وينِيُون ڪَن ڪَوار، مُنَهن مَٿاهان جن جا.“
(ڪيڏارو، ۳ - ۱۲)

(۷)

پُڄيان پُلي پير، وڌو راءِ رڪاب ۾،
ڪَڇ رَهَندو ڪير، لاڪو لوڙائُن سين؟
(ڏهر، ۴ - ۳۵)

(۸)

پَڄي جان پَنپورَ کان، ڏُونگرَ ڏُورِيو مُون،
گاهي رَسيسَ ڪيچَ کي، جَتي پاڻ پُنهون،
سَپَتِ آهِيَن تُون، قَضا ڪَندين ڪَن سين؟
(سَهڻي آبري، ۵ - ۱)

(۹)

پُر، پَليرا سَپَرين! پَلا ۾ بيراهَ،
تورَءَ تاري ناهَ ڪا، والي! تورِيءَ واهَ،
ساهُڙ جي صَلاحَ، تَن کي ڪَڍي تارِ مان.
(سَهڻي، ۸ - ۲۳)

(۱۰)

پَرَمَ پاروڙِيءَ رَهي، جنهن ۾ آچي اُن!
تہ پڻ ويٺي وَنڊِيان، توڙي پَوَنسَ تَن،
غافلَ رَڪُ غَريبَ کي، عُمَر! مَنجِهَ اَمَن،
سَرتِيَن سان، سَمَن، آهَر اُٺي مينهَڙي.
(مارئي، ۶ - ۲۰)

(۱۱)

پَريائين ڪَن ڪراڙَ جا، وُٺو وارياسو،
گُٽِيءَ ڪِنوڻَ ڪَيو، چَڱو چَوَماسو،
ماڪاڻِيءَ تان موڙِيو، ڏيئي پَٽَ پاسو،
خالقَ ڪيو خاصو، چِيهو چُڪِيءَ ڪَنڌين.
(سارنگ، ۲ - ۳)

(۱۲)

پَري پَٽَ تي آيو، سارَنگَ سُهَڄَ مَنجِهان،
ڪَڙيُون گَڏَ هارَ جَڻن، وِڄُون اُتَرَ واءَ،

سَڙها سَڙا ٿيا، ڊامڻ ڊب ڪيا،
پهري پستنان، پريائين ڪن ڪراڙ جا.
(سارنگ، ۲-۲)

(۱۳)

پڪليا پوئڻ، ڌڙ ڪي گڏيو ڌوڙ ۾،
ڳالهيون، ڳلهي لوڪ سين، پڌر پئي نه ڪن،
ڪا مل آهي تن، مون پريان جي ڳالهڙي.
(ڪاموڙي، ۱-۱۰)

(۱۴)

پڳو، آئون نه چوان، 'ماريو' ته وسهان،
کانڌ منهن ۾ ڏکڙا، سيڪيندي سونهان،
ته پڻ لڄ مَران، جي هونس پُٺ ۾.
(ڪيڏارو، ۳-۱۲)

(۱۵)

پڳوئي پير، جانشين رتو راس ٿئي،
بُريءَ بيڪاريءَ سين، هاري! پاڻ مَ هير،
ڪٿ ڪٽينديون ڪير، نئين سين نه ڄاڻجي!
(ڪاپاڻي، ۱-۱۳)

(۱۶)

پلائي آهين، پرين پلائيءَ پانهنجي،
سَڄاها سر چڙهيو، ڏوراپو نه ڏين،
مان ڏي مديون ٿين، سڄڻ سڄاين ۾.
(ڪنڀات، ۱-۱)

(۱۷)

پلي ڪري ٿيوم، هي سڱ ٻاروچن سين،
وڃي ڪيچ ڏنوم، پئيءَ لڳي جن جي.
(حسيني، ۱۲-۳۴)

(۱۸)

پلي ڪيءَ، پلا پرين! مون نه ڄاتو ايئن،
هنئون هيرائي، هٿ ڪري، توکي ڏيان ڪيئن؟
سا سڪ سَٿان ڪيئن، جنهن اندر آهيرا ڪيا؟
(برووسندي، ۱-۹)

(۱۹)

پلي ڪيءَ، پلا پرين! هيئن نه مناسب هو،
لائي چٽ، چريو ڪري، پاڻ ڪڍي وئين پوءِ،
توئي حُب نه هو، تپ، هوت! نه ڪجن هيڏيون.
(برووسندي، ۱-۱۰)

(۲۰)

پليو سڀ پنيور، جو پئيءَ هوت نه هليو،
شهر سڄاتو ڪين ڪي، آريائي اتور،
ماڻهو تنين مور، ديڪيو جنين دل سين.
(حسيني، ۳-۹)

(۲۱)

پنيوران اُجاڙ، سرتيون! سگر پانڻيان،
مون سين تنهن پهاڙ، ڏکان هڏ نه ڏوريو.
(حسيني، ۳-۶)

(۲۲)

پنيوران ٻهر ٿي، امڙ! مون اُماڻ،
ميچڻ ڪا رهاڻ، مون تي موتي مس ٿئي.
(حسيني، ۱۲-۴۳)

(۲۳)

پنيوران ٻهر ٿي، مون جي ڪيا سڏ!
ٻاروچائيءَ لڏ، لڪ سويلا لنگهيا.
(حسيني، ۱۲-۴۴)

(۲۴)

پنپور جن سڪن، مون کي ساٿان ڪاريو،
هاڻي سان ڏکڻ، تان کي ڏونگر ڏوريان.
(حسيني، ۳-۲)

(۲۵)

پنپو جو پنپور ۾، ڪاڪل ڏنر ڪال،
هيءَ تنين جي حال، زلف جي زاف ڪيون!
(سسئي آبري، ۶-۳)

(۲۶)

پنيءَ پڙڪ ڪن، باهيون بيرايون جون،
هلو ته سيڪيون هڻڻا، مٿي تن مڇن،
ملان سناسين، مون جڙ لڳي جان ۾.
(رامڪلي، ۹-۳۴)

(۲۷)

پنيءَ ٿا پرين، ساڻين سنبه هڻن ۾،
ليڙن جو لطيف چئي، مون کي منجهه نه ڏين،
هوٿ پنهنون ٿا نين، آسونهن جو آجڪو!
(ديسي، ۲-۸)

(۲۸)

پنيءَ جي پوئڻ، پيچ پڪو نه سٿان،
سنبڙن واريون سٽيون، وڃي ويڙه ورن،
پيا سيٺ سڙن، ترهي پنين ڪنڊين.
(مارئي، ۸-۱۲)

(۲۹)

پور نه چري پور، ڇڏيو تور، تڪون ڪري،
مونين هڻي موٽيو، ڪرهو رات ڪپور،
ميو ٿيو معمور، چندن چڪي آيو.
(ڪنڀات، ۲-۲۶)

(۳۰)

پريون پر درياه، پس! جي پار پونديون،
بڏ توڪل ترهو، آهر سان الله،
جن جي ساهڙ سان صلاح، سي ڪين پڏنديون ڪڏهن.
(سهڻي، ۶-۹)

(۳۱)

پوريين پاند تمن، جهڳ جهڳي آيون،
ڪاچو مينهنڙين، منڊلتو ئي ماڻيو.
(ڏهر، ۴-۳۲)

(۳۲)

پيرو پيچ م، ڪاپڙي! لاهي وه م لاڳ،
تان مون هنڙو ماڳ، جان تون، جوڳي! جوء ۾.
(مومل راتو، ۶-۴)

(۳۳)

پيرئين ۽ پانئين، اٿن وڏو ڪانڌ،
ويئي اور آرڻ سين، ڳچيءَ پايو پاند،
ته تنهنجو ئي وٺاند، ڪتو وتو نه ٿئي.
(ڪاپاڻي، ۱-۱۴)

(۳۴)

پيرئين ۽ پانئين، پانڻ پيچي ڇڏ،
ڪتو وتو پورهيو، هوڏ وجهنديئي هڏ،
هتي ڏيڍو مٿج ڏڏ! جتي ڏکڻ ڏهسي واريون.
(ڪاپاڻي، ۱-۲۴)

(۳۵)

پيريون پيري پيچ، هي جي منجهان پوريون،
پئي در ڪنهن م وڃ، رءِ هاشميءَ هيڪڙي.
(بلاول، ۱-۵)

(۳۶)

پيڙي ٻنڌ ٻيهار، سوراڻي! سَنَدِرو،
ڏونگر توهان ڌار، ڪانَ ڏوريندي ڏک سين.

(حسيني، ۶ - ۲۳)

(۳۷)

پيڙي پيڙي ٻنڌ، سوراڻي! سَنَدِرو،
ڪيچ آگاهون ٻنڌ، مٿان لڪن سين لڳي مَرين!

(حسيني، ۶ - ۲۲)

(۳۸)

پيليان جت پڳيون، آئون اُت وري،
ڪانهي ٻي ڳري، مينهن کي ميهار ري.

(سهڻي، ۴ - ۱۵)

(۳۹)

پيلي ڀلائي، پسي چٽ چري ٿئي،
”ٻرا! ٻرا! ٻڏي سهڻي!“ ويرن ۾ وائي،
ڪچي ڪيرائي، لال لهرن وچ ۾.

(سهڻي، ۸ - ۱۸)

(۴۰)

پيڙ! آئون پوري، مون سڱ سُڃاڻي نه ڪيو،
ڏيندا مون ڏير ويا، جهڄڻ ۽ جهوري،
لڳي جن لوري، ڏونگر سي ڏورينديون.

(سسئي آبري، ۵ - ۱۸)

(۴۱)

پيڙ! پنيوران، پڇو تان اُهو،
اڳي ان ماڳان، سرتين سور پراڻيا.

(حسيني، ۳ - ۳)

(۴۲)

پيڙ! هن پنيور ۾، دورخ جو دونهون،
سوارو سونهون، پڇي پورج سسئي!

(حسيني، ۳ - ۴)

(۴۳)

پيڙ! هن پنيور ۾، گهايل ٿي گهاريان،
سڄڻ جي سانگ ويا، سسئي ٿي ساريان،
سي ڪيئن وساريان؟ جي وٽان مون واٽ ٿيا.

(حسيني، ۳ - ۶)

واڻي-۱

ڀلو، جيڏيون! آئون جا بلوچي جي آهيان،
ڪنيزڪ ڪيچين جي، ناتر نانءُ سڏاڻيان،
پيزار پنهونءَ ڄام جي، اکين سين اُٺاڻيان،
ڀلو، جيڏيون! آئون چشمن سين چاڻيان.

(ڪارايل، ۱ - واڻي)

پ

(۱)

پاپوڙو پيش ڪيو، نئون نوريءَ نئيئي،
حاضر هيون هڪيون، سميون سڀيئي،
نوازي نئيئي، گاڏيءَ چاڙهي گندري.

(ڪاموڌ، ۱-۱۹)

(۲)

پاپوهيو پڇڻ، ڪٿي هٿ حبيب جو؟
نيزي هيٺان نيهن جي، پاسي پاڻ نه ڪن،
عاشق اجل سامهان، اوچي ڳات آچن،
ڪسڻ قرب جن، مرڻ تن مشاهدو.

(ڪلياڻ، ۳-۱۶)

(۳)

پاپوهي هڪار، مون کان پڇيو سڄڻين،
'آلست برتڪم'، چيائون جنهن وار،
سندي سور ڪنار، تن تڏاهڪون نه لهي.

(ڪلياڻ، ۳-۱۵)

(۴)

پاڇاڻيان پئي، ٿيو آڳاڻيان آڳرو،
چڪس سڀ چئي، تڏهن مولا مينهن وسائيا.

(رنگ، ۳-۸)

(۵)

پاڇاهي نه پاڙيان، سرتيون! سئيءَ ساڻ،
ڍڪي اُگهاڙن ڪي، ڪين ڍڪائين پاڻ!
پهر ڇاپي ڄاڻ، اتر جي اوصاف ڪي! ♦

(مارئي، ۷-۱۴)

(۶)

پارانيان پچار، مٿي لامر لطيف چئي،
غير م فضيلت تون، جا ڪر آوان جي ڪار،
جي ڏني ۾ ڏينار، سي اڏامي اڻ پرين.

(پورب، ۱-۴)

(۷)

پاران پڇي آءُ، خبر ڪاهوڙين جي،
نه ڏوٿين ڏونگرا، ڪنهن پر ڏوريو ڏٺ ڪي.

(ڪاهوڙي، ۱-۵)

(۸)

پاڙي ناه پرور، ته ڪا رات رنجائي گذري،
بانڀڻ پروچن جي، گهاٽي وڌي گهور،
هڪ سسئي پيا سور، ويا پٽيندا پاڻ ۾.

(حسيني، ۱۰-۹)

(۹)

پاڙي ويڄ هٿام، تان مون مور نه پڇيا،
تياهيڻ پيام، موريستر آڪين ۾.

(يمن ڪلياڻ، ۲-۶)

(۱۰)

پاڙيچيءَ روئي، چاڪ منهنجا چوريا،
پگهر وجهنديس پرينءَ جو، ڏڪن ۾ ڏوئي،
ساڄن! سڀوئي، ساه آوهان تان صدقو.

(حسيني، ۱۰-۱۰)

(۱۱)

پاسا پولڙين ۾، پانهون سر پيئي،
آڪيون، ڏک، آريج ري، تماير ٿيئي،
ڏور ٿيا ڏيهي، پرين پائر وٽ ۾!

(مارئي، ۹-۱۲)

(۱۲)

پاسنگُ جنهن پيش ڪيو، تنهن ڏنو ڪين ڏياڇ،
مٿو نبيئي ماڇ، وڃي ڏور، ڏکُ ٿيو.
(سورث، ۴ - ۱۳)

(۱۳)

پاڪَ جنين جا پير، کتان هيٺ نه کوڙيا،
تنگَ تَرارن تڇيا، چڻيو پون چڱير،
ڏونڊِ تينن جا ڍير، گجهڙين گجر لائيا.
(ڪيڏارو، ۶ - ۲۰)

(۱۴)

پانڌي! چئج پرينءَ کي، جوڙ هڻي جانا:
”پيڪڙا پيرن ۾، ڪرائين ڪانا،
آن رءِ آمانا، گهنگر گهاريان ڏينهنڙا.“
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۸)

(۱۵)

پانڌي پرينءَ پنوهاڙ جا! جان ٿو وڃين وس،
ساري ڏيڇ سرتين، سلامن سَهَسَ:
”آئون آوهان جي آهيان، گولي مٿي گس،
ويئي ڪريان وس، ايڏي جي آچڻ جا.“
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۷)

(۱۶)

پانڌي پرينءَ پنوهاڙ جا! نياپا ني کي،
ساري ڏيڇ سرتين، ياد پُئي جيڪي،
وليون، وَڻ ڦلاريا، ڪرڙ پڪا ڪي کي،
سگر ڪين سرتيون، سئين چئن سيڪي،
زيريون پيچي جي کي، ملان ماڙوڙن کي!
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۹)

(۱۷)

پانڌي! پرينءَ پنوهاڙ سين، روئي ڪج رهائ:
”جئن تر وڃون اُئيون، تيئن آن سورن ساڻ،
ڪجاءُ ڪا وراڻ، ڏکڻ ڏيل ڏهيون ڪيو.“
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۶)

(۱۸)

پانڌي! پرينءَ پنوهاڙ کي، چير تئن چئيج:
”سندا سنگت ڏينهنڙا، ورا مَ وساريڇ،
ڪوئين ڪئي آهيان، سگهي سار لهيڇ،
مٺ مانڌائي مڃيڇ، ته نيرن ۾ نئون ڪريان.“
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۵)

(۱۹)

پانڊپ سين نه پاڙيان، سوين پيا سردار،
آهي مٿل مينهن جي، سخي! تنهنجي سار،
حاتر هرده هزار، جهڙ تنهنجي جهپيا.
(بلاول، ۳ - ۵)

(۲۰)

پانهين، پسي پڻ؛ مٿان ڪا منڌا! ڏئين،
اڳيان ڪو مَر ڪڍ، اي ڦالي آڏو ڪيڇ کي.
(ڪوهياري، ۶ - ۱۰)

(۲۱)

’پاڻ‘ پردو پاڻ کي، سُئي ڪر سَنپال،
وڇان جو وصال، سو تان هڻن هن جو.
(آسا، ۴ - ۳۱)

(۲۲)

’پاڻ‘ پردو پاڻ کي، طالب! سُڄ تون،
نڪا هان نه هون، پردا سڀ پاسي ٿيا.
(آسا، ۴ - ۳۲)

(۲۳)

پاڻ مَر گئج پاڻ سين، رءِ وسيلي وانءِ،
مٿان سائِر، سُهڻي! پرتِ ونجي پانءِ،
نِينهن ڳنهندي نانءِ، وَنءِ پريان جي پار ڏي.
(سُهڻي، ۱-۲۷)

(۲۴)

پاڻ مَر گئج پاڻ سين، رءِ وسيلي وڃ،
پيلو پيري پيڇ، اُڪنڌِ کڻ عميق ۾.
(سُهڻي، ۱-۲۹)

(۲۵)

پاڻ مَر گئج پاڻ سين، رءِ وسيلي وڌ،
لالن تين لڏ، عشقِ جنين جي آڳ ۾.
(سُهڻي، ۱-۲۸)

(۲۶)

پاڻ مَر گئج پاڻ سين، وسِلا وڃاءِ،
عشق ساڻ اُٺاءِ، پير پريان جي پار ڏي.
(سُهڻي، ۱-۲۵)

(۲۷)

پاڻ مَر گئج پاڻ سين، وسِلا وسار،
لڙ لنگهائي، سُهڻي! پرتِ وجهنديءِ پار،
سي تڙت لنگهينديون تار، اُڪنڌِ آڳه جن سين.
(سُهڻي، ۱-۲۶)

(۲۸)

پاڻهين پڇي پيڻيون، رءِ واهيت، رءِ واڙ،
جوءِ ڪُسادي جيڏين، مَليَر موڪ مُهاڙ،
اتِ آباڻا جنهن جا، سا ماڙيءَ مُور مَر چاڙه،
جي اُڪنڌيون آراڙ، لوه تينن کي لاهين!
(مارئي، ۷-۱۰)

(۲۹)

پاڻهين پسي پاڻ کي، پاڻهين محبوب،
پاڻهين خلقي خوب، پاڻهين طالب تن جو.
(ڪلياڻ، ۱-۱۷)

(۳۰)

پاڻهين جَل جَلالُه، پاڻهين جان جمال؛
پاڻهين صورت پرين جي، پاڻهين حُسن ڪمال،
پاڻهين پير مُريدُ ٿئي، پاڻهين پاڻ خيال؛
سڀ سپوڻي حال، منجهان ئي معلوم ٿئي.
(ڪلياڻ، ۱-۱۶)

(۳۱)

پاڻيءَ مٿي جهوپڙا، مُورڪَ اُڃ مَرَن،
ساهان اوڏو سُپرين، لوچي تان نه لهن،
دَم نه سُجائن، دانهون ڪن مٿن جئن.
(سسئي آبري، ۱-۹)

(۳۲)

پاڻهين ويٺا پاڻ سين، پَر ۾ پَريائين،
سامي سَفَر هليا، آسَن اُجهائين،
رُخصت رُٿارين، آئون نه جڻندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱-۳۸)

(۳۳)

پاڻهين ويٺا پاڻ سين، پَر ۾ پَريائين،
هُو جي هَلڻ سَنديُون، ڳالهائون ڳالهائين،
وڃن وڃائين، آئون نه جڻندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱-۳۹)

(۳۴)

پاڻهين ويٺا پاڻ سين، پَر ۾ ڪن پَريان،
اهڙا جن اُهيان، آئون نه جڻندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱-۳۷)

(۳۵)

پاؤنگُ اُپو پڙ ۾، هڻي هزاري هول،
جوهَر ۽ جڙاءَ سين، ڪامل سِر ڪنگول،
رتو رت رتول، مولهيو مير حسين جو.
(ڪيڏارو، ۵-۱)

(۳۶)

پائي پاند ڪپاءُ، جان مون آتڻ نهاريا،
کڻي ڪانه پسا، سرتيون وڃي ستيون.
(ڪاپائي، ۱-۳۱)

(۳۷)

پائي پت ڪٺا، مون تان مور نه مڱيو،
تازي طبيلن ۾، گهوڙا گهر گهٽا،
هاڻيءَ ڪارڻ هيڪڙي، آن ڪا تڏ هٿان؟
جا مٿي تو مٽيا، تنهن سِر جو آهيان سيڪڙو.
(سورث، ۲-۹)

(۳۸)

پائي ڏور آرڻ ۾، ڪٿين نه ڪوڙي،
وهانءِ واڏائي، پيڻ سنپوڙي،
مٿي جنهن موڙي، سا ڪئن وهي ويسري؟
(ڪاپائي، ۱-۷)

(۳۹)

پائي ڪاڻ ڪمان ۾، ميان! مار مَ مون،
مون ۾ آهين تون، مٿان تنهنجوئي توکي لڳي.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۱۰)

(۴۰)

پايو منهن مونن ۾، وينا سي وهسن،
جوڳي جاتا ڪن، آيا الوهيت ۾.
(رامڪلي، ۵-۶)

(۴۱)

پسنگن په ڪيو، مڙيا مٿي مڇ،
پسي لهس نه لچيا، سڙيا مٿي سڇ،
سندا ڳچين ڳچ، ويچارن وڃاڻيا.
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱۳)

(۴۲)

پسنگ چائين پان ڪي، ته آچي آڳ اجهاءُ!
پڇڻ گهٽا پڇاڻيا، تون پڇڻ ڪي پڇاءُ!
واف ٿي وساءُ، آڳ نه ڏجي عام ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱۰)

(۴۳)

پسنگ چائين پان ڪي، ته چيري پڻ چاڻي!
تان تان تائج تو ڏي، جان آڳ نه اجهائي!
وسه وهائي! آڳ نه ڏجي عام ڪي!
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱۱)

(۴۴)

پسنگ چائين پان ڪي پسي مڇ مَ موڻ!
سهائيءَ سپيرين جي، گهڙ ته ٿين گهوڻ!
آجا تون اروڻ! ڪوري خبر نه لهين!
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱۲)

(۴۵)

پسڻ پوءِ پڇار، آن ڪي سڙه ويندا گڏيا؟
اڪنڊ مون آپار، شال منهنجا موٽيا!
(سامونڊي، ۲-۱۷)

(۴۶)

پت چڏيائون پت ۾، ڏنڊ چڏيائون ڏس!
آلاشان آڳي ٿيا، موٽي ٿين نه مس،
هي چڏيائون حس، وڃي ڪالهه ڪل ٿيا.
(رامڪلي، ۹-۳۶)

(۴۷)

پَٽُ نه پَرهِيان، سُوَمِرا! جانڪِيتان جِٿان،
اُئون ڪَٽڻ لَوِئي لاهِيان، ڪارڻ پڻ ڏينهان؟
جانسين ٿي جِٿان، ڪانڌُ نه ڪَنڊيس ڪو پيو.
(مارئي، ۳ - ۷)

(۴۸)

پَتولا پَنوهارِيُون، مَورِ نه مَٽي ڪَٽَ،
جُهَ لاکَ رَتائُون لَوِئيُون، تہ سالنِٿان سُونَهَن،
اَن ايلَچَنئون اَگري، بَخَمَلِ بافَتَن،
سَڪَرِ پانِئِيان، سُوَمِرا! ڪَٽي ڪان ڪُهَنبَن،
جا ڏنِيمَ ڏاڏائِن، سا لاهيندي لَچَ مَران.
(مارئي، ۳ - ۱)

(۴۹)

پَٽِيءَ نه پيرو، اوڏِيءَ چَڪَ نه چِميا،
پويون هيءُ پيرو، نِينهن نِباهي هليا.
(حسيني، ۱ - ۱۱)

(۵۰)

پَچائي پَهاڻ، جن رسائيو رُڪَ ڪي،
تئين سَندو ڄاڻ، آهي آڳَڙين ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۱۷)

(۵۱)

پُچُ پَتنگن ڪي، سَنديُون ڪامَڻَ خَبَرُون،
آئيو وَجَهَن آڳَ ۾، جيءُ پَنهنجو جي،
جيري جَنِين جي، لڳا نيزا نِينهن جا!
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۹)

(۵۲)

پُچَن جي مِيهَارَ ڪي، پُچي سي مِيهَارَ،
تَرهُو تِنين بارُ، عشقُ جَنِين ڪي آڪرو.
(سَهڻي، ۱ - ۳۱)

(۵۳)

پُچَن سي پَسَن، جڏهن تڏهن پرينءَ ڪي،
ڏورينديُون ڏَسَن، آڱڻَ عَجِبَن جا.
(حسيني، ۷ - ۱)

(۵۴)

پُچَن پَرڏِيهين جو، آسَ وَت آهي،
لَڳڻَ جي لاهي، هُنئين تان حَقُ لَهي.
(رامڪلي، ۹ - ۵۰)

(۵۵)

پُچي پاڙي واريُون، ڪوهُ ڪَريندو ڏمُ؟
ڪاريءَ رات ڪَنن ۾، آهي ڪاٿيارن ڪَمُ،
هي هڏو ۽ چَمُ، گهوريو مُجِبِ مِيهَارَ تان.
(سَهڻي، ابيات متفرقه - ۷)

(۵۶)

پُچيو پينگهن پاندَ، ويئي روءِ وَچَن سين،
ڪُهَ ڪَرينديس ڪانڌَ؟ گهرُ پِڳو تان گهوريو.
(سَهڻي، ۴ - ۱۳)

(۵۷)

پُچيوئي تان پورُ، ناٿَ پُچَڻَ هوءَ مَرِ پرينءَ ڪي،
ڏورَن واريُون ڏورَ، هڏَ نه آهين هَوَتَ ڪي.
(حسيني، ۷ - ۳)

(۵۸)

پُچيوئي جان دوستُ، تان پاسي ڪر پَرهيزَ ڪي،
جَنِين ڏٺو هَوَتُ، تن دِينَ سَپِيئي دُورَ ڪيا.
(حسيني، ۸ - ۱۷)

(۵۹)

پُراڻ، مان پُڄان: بَنڌَرَ مُون ڏورَ ٿيا،
تہ مُون هڙَ نه هَنجَ ڪي، جو آئون چَڱي چڙهان،

سُونهَارَا سَوَرَت وَرَ! ڳالھ ھِنئين سين لاءِ،
سو مَڱڻھارُ مَلھاءِ، جو وِچان وِيرِيُن آئيو.“
(سورث، ۱-۵)

(۶۶)

”پَرديسان پَنڌ ڪَري، سَئي آيسِ شانُ،
مَگان ڪَهڙيءَ مَت سين؟ نَسورو نادان!
سو ڪوڏيارِئين ڏانُ، جو طَمَع کي تَرَڪ ڪَري.“
(سورث، ۱-۶)

(۶۷)

”پَرديسان پَنڌ ڪَري، هَلي آيو هَت،
جَاجُڪُ آيو جِت، سِرَ جُون صَدائُون هَتي.
(سورث، ۱-۲)

(۶۸)

”پَرديسان پَنڌ ڪَري، هَلي آيو هُون،
اُونچو تُون عَرشَ تي، اَن پورو مَٿي پُون،
ڪِئَن تَسَندين تُون؟ هِي سِرَ سَوالِي مَڱڻو.“
(سورث، ۱-۴)

(۶۹)

”پَرديسان پَنڌ ڪَري، هَلي آيو هِي،
مالَ نه مَڱي مَڱڻو، جَاجُڪُ گُھري جِي،
”وِي، وَهلو ٿِي، سَاعَتَ صَبَرُ نه سَھان.“
(سورث، ۱-۳)

(۷۰)

پَرڌِيہ پُوريائون، سامونڊين سِڙهَ سَنباھيا،
مان تَن مَاريائُون، پاٿان وَجھي گُونڊرين!
(سامونڊي، ۳-۱۶)

(۷۱)

پَرگَھران پاسو ڪري، پُڄُ پريان ڪَر پاڻ،
سو تان توهين ساڻ، جنهن لَءِ جَفائُون ڪَرين.
(سسئي آبري، ۳-۶)

اِيهين ڪَڇ، پاتِي! جنهن پَر پرين مِڙان،
ڪارُون تي ڪَريان، تو ڌَر اُپي، ناکُڻا!
(سامونڊي، ۳-۱)

(۶۰)

پَرتو پُنھونءَ جو، جُهڙ جَن جھالا ڏئي،
ائون تنهن آريءَ کي، وِنيو راہَ رُٿان گَھڻو.
(ڪوهياري، ۴-۱۱)

(۶۱)

پَرتو پُنھونءَ جو، رُڳيائي راحت،
پانڻيان ڏينھن پوارئون، سَاجَن لاءِ صَحَت،
مِني مَصِيبَت، آهي آريءَ جَامَ جي.
(ڪوهياري، ۴-۱۲)

(۶۲)

پَرتو پُنھونءَ جو، سَھائي سِياہ؛
مُنھن ڏيئي مُون آئيو، رَنگا رَنگي راہ،
پَھرين ڏيندا پاہ، پوءِ رَگيندا رَگي ۾.
(ڪوهياري، ۴-۱۰)

(۶۳)

پَرتو پُنھونءَ جو، ڪي چانئين، ڪي اُس،
قَريبائي ڪَس، آهي ڪَر پَڪَڙِي!
(ڪوهياري، ۴-۹)

(۶۴)

پَرتن جي پاڙي، جَازَ گُڏارِي، جيڏيُون!
جنين مُون کي ماريو، سَورَن سين ساڙي،
ارادي آئي، سانگِيَن سين سَگ ڪَيو.
(ديسي، ۴-۱۴)

(۶۵)

”پَرديسان پَنڌ ڪَري، آيسِ آڳاھينءَ ماءُ،
جي وَھائيءَ وِيرَ مَ ٿِي، تہ مُون هيرَئي هَلاءِ،

(۷۲)

پَر ۾ پُڇيائون، عشقَ جي آسبابَ کي،
دارُون هِنَ دَرَدَ جو، ڏاڍو ڏسيائون،
’آخِرُ وَالْعَصَرُ‘ جو، ائين اُتائون،
تِهان پوءِ ائون، سِڪان ٿي سَلامَ کي.
(ڪلياڻ، ۳-۸)

(۷۳)

پَر ۾ پڇي پرينءَ کي، مَري نه ڄاتو،
’موتو! مُنڏا! نه سو، ڪنڌ ڪُڇاڙيان ڪاٽين؟‘
(معذوري، ۴-۱۲)

(۷۴)

پَرَوَس ٿي پراڻ، پرين وَس نه پانهجي،
لڳو ڪئن، لَطيفُ چئي، چَپَرُ ڇاتيءَ سان!
پرين ڏيڪاري پاڻ، خوش ڪري ويا خوابَ ۾.
(برو سنڌي، ۱-۴)

(۷۵)

پَرهَ پَڪي آيو، صُبْحَ سوارو،
رُوضي پاسِ رَسولَ جي، هَنيائين هاڪارو:
”مانجھين ڪيو مارو، چڙهه، مِيرَ مُحَمَّدَ عَرَبِي!“
(ڪيڏارو، ۴-۹)

(۷۶)

پَرهَ پَڪي آيو، ڪَرَبلا مان ڪال:
آه اُلودو رَتَ ۾، حيرَتَ گڏيو حال،
گهوٽَ وڙهايا ڪال، پيلي مِيرَ حُسينَ جا.
(ڪيڏارو، ۴-۱۰)

(۷۷)

پَرهَ پَڪي آيو، ڪَرَبلا مان ڪهي،
رُوضي پاسِ رَسولَ جي، تنهن هلي هاڪَ هئي،
”ڏنيم رُڪَ رَئي، چڙهه، مِيرَ مُحَمَّدَ عَرَبِي!“
(ڪيڏارو، ۴-۸)

(۷۸)

پَرهَ ڦٽي، راتِ گئي، جهيٽا ٿيا نڪتَ،
هاري! ويءِ وَتَ، گهڻا هُندينءَ هٽڙا.
(ڏهر، ۳-۱۵)

(۷۹)

پريان سنڌي پارَ جو، ڪانگلُ نه ڪوڙو،
اچي وڃي وڃَ ۾، مٿي دَرَ ڏوڙو،
جو آندَرِ اوسيڙو، سو لاثاين لَطيفُ چئي.
(پورب، ۱-۱۸)

(۸۰)

پريان سنڌي پارَ جي، مٿي مِٺائي،
ڪانهي ڪڙائي، چڪين جي چيٽَ ڪري.
(ڪلياڻ، ۳-۱۱)

(۸۱)

پريئن پالياس، پانپڻ پيٽي آهيان،
حَسَنَ هوتَ پُنهونءَ جي، ماري موتَ وڌياس،
جانڪي تان جُنڊياس، پيسَ وِرَ وصالَ جي.
(ديسي، ۴-۱۳)

(۸۲)

پري پڙاڏا ڪري، اوري نه آهي،
ڪَمَرِ ڪا ڪاهي، پُهجي هِنَ پٽيءَ کي.
(معذوري، ۷-۱۷)

(۸۳)

پرين جي پَرديسَ ۾، تن جي ڪانگا! ڪَڇَ خَبَرِ،
تہ سڀ مڙهايان سونَ سين، پَڪي! تَنهنجا پَرِ،
گهمي مٿان گهرَ، ڏج پارنپا پرينءَ کي.
(پورب، ۱-۸)

(۸۴)

پرينديئي پاڻ ويو، زلفَ ڪيسَ زاف،
سندو ڪاڪل ڪاف، ماري معدورن ڪي.
(سسئي آبري، ۶ - ۴)

(۸۵)

پرينديئي پير ٿيا، ڇڏي گنجو گام،
گروءَ سندي گس ۾، جن ڪيا تن تمام،
ويهي ڪيو نه وچ ۾، تن آديسين آرام،
ره ۾ گڏين رام، پندان چتا ڪاڙهي.
(رامڪلي، ۹ - ۱۳)

(۸۶)

پرين نه اڪڙين ۾، هئون نه حاضر جن،
سي هڻهين جاڙ جن، ٺها نانا سڪتا.
(آسا، ۳ - ۱۱)

(۸۷)

پڙاڏو سو سڏ، ور وائيءَ جو جي لهين،
هئا آڳهين گڏ، ٻڌن ۾ به ٿيا.
(ڪلياڻ، ۱ - ۱۹)

(۸۸)

پڙ ۾ اڀو پاڻ، سائين سڏ ڪري،
يلي جي لاڏاڻ، سڀ لنگهيندا لڪيون.
(بلاول، ۱ - ۱۹)

(۸۹)

پڙهيو تا پڙهن، ڪڙهن ڪين ڦلوب ۾،
پاڻان ڏوه چڙهن، جن ورڻ ورئين وٽرا.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۲۷)

(۹۰)

پڙهيو پڙهيجانءَ، سبق انهيءَ سور جو،
مير رڪبانءَ من ۾، آلف تنهن آڳيانءَ،
چتان چوري جانءَ، اها لات لطيف چئي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۲۸)

(۹۱)

پس توشڪون، تڪيا، سيئي وهاڻا،
پسيو هنڌ، پڇي هئون، جي حبيب هئا،
هڪ ڏنگا ڏاڏا، پيو موتي تان نه مينڌرو.
(مومل راتو، ۶ - ۶)

(۹۲)

پس! پستان پري ٿيا، اوري سندن آر،
درياهه ري سهار، ڏسڻ گهڻو ڏهلو.
(سسئي، ۵ - ۱۰)

(۹۳)

پسنديئي پُر ٿيا، جڪرو ٿي جاجڪ،
تتان ڏني مڱئي، طهورا جي تڪ،
سمي پڳين سڪ، اصل ٿيا وصال ۾.
(بلاول، ۳ - ۱۶)

(۹۴)

پسو! پرائن، سورن آڏي سسئي،
پرايا پنهنجن، وجهن ويچاريءَ تي.
(سسئي آبري، ابيات متفرقه - ۶)

(۹۵)

پسي پاڻ پُر ٿيو، سندو جادِم جوڏ،
مگ وهائيءَ، مڱڻا! مٿو هير موجدو،
بلڪ آهي بوڏ، ناڪسيءَ نابوڏ ۾.
(سورث، ۳ - ۱۸)

(۹۶)

پسي جهاجھ جمال جي، جنين پيتي پڪ،
اڀر آڳانجهو ٿيو، سورُ ائين کي سڪ،
هڏ نه پڳين هڪ، سدا سائر سير ۾.
(سسئي آبري، ۱-۴)

(۹۷)

پسي ڏونگر، ڏاه! جمر هلڻ ۾ هيئي وهين،
لانچي لڪ، لطيف چئي، پنيءَ ڪيچين ڪاه،
پڇي پورج، سسئي! بلوچائي باه،
ان وڙائي وري جي، آسر هڏ مراه،
جو آڪئون اوڏو آه، سو پرين پرانهون م چئو.
(سسئي آبري، ۲-۱)

(۹۸)

پسي سي سري ٿي، جي مين لنگهيا مس،
تڻ تنهن کي ناه ڪو، لڪ مڙيئي لس،
حب جنهن کي هوت جي، وندڙ تنهن کي وس،
سنديءَ چانگن چس، پير ٽرنڌ پٽ ۾.
(ديسي، ۵-۶)

(۹۹)

پسيو آسر ان جا، اچي نه آرام،
ڪينر ڪئي آهيان، تنين جي تمام،
مون کي ٿيو ماتام، آئون نه جئندي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۱۹)

(۱۰۰)

پسيو آسر ان جا، اڏوھا آچن،
ڪينر ڪاپڙين جا، صبح تان نه سڄن،
جي رائي منجه رهن، آئون نه جئندي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۲۰)

(۱۰۱)

پسيو آسر ان جا، اوچنگارون آچن،
پاڻا وڌيس پٽ تي، لاهي لاهوتين،
جي رائي منجه رهن، آئون نه جئندي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۲۱)

(۱۰۲)

پسيو آسر ان جا، پانهن و جهان واٽ،
هو جي ڪهيا ڏنهن ڦلاٽ، آئون نه جئندي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۲۳)

(۱۰۳)

پڪا پنوهارن ڏي، ميوا، ميجر، مڪ،
عمر! آت اڪنديو، حال هماري حق،
لوئيءَ ۽ لڪ، سمن سپيرين سين.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۴)

(۱۰۴)

پڪا رچ ڪنڀار جا، پڪي نهائين،
مونکي تيانئين، پيلو پاڳي آيو.
(سهي، ۸-۱۴)

(۱۰۵)

پڪو گنج پاڻ سين، چڱو چڻائي،
ڪچو ڏيڄ، ڪلال کي، منهن تي موٽائي،
سوسن هنئين سين، سهئي! جيڪي فائو فرمائي،
موجون منجهائي، مارينئي مهراڻ جون.
(سهي، ۸-۱۹)

(۱۰۶)

پڪا پڪاريو، چامر تماچي آيو،
گوندڙ لاهيو، گندريون! آتن اُجاريو،
ڪنجهڙ قراريو، سمي سامر بخشي.
(ڪاموڌ، ۲-۱۲)

(۱۰۷)

پَڪَن پوءِ پِچارَ: ”اُچُ تماچي آئيو.“
مَرڪَن مَلاحَن جا، مَتي پانڌينَ ٻارَ،
وڏي جَمارَ جَمارَ! جنهن مِياڻيون موڪليون.

(ڪاموڏ، ۲-۱۱)

(۱۰۸)

پَڪي پيهي نِگيا، مَنجهان لَتڙن لَڪَ،
ڪَنين ماڻِڪَ ميڙيا، ڪَنين رَتا پَڪَ،
پُنيءَ لائي لَڪَ، گڏيو هَنجُ حَبيبَ کي.

(ڪارليل، ۱-۱۱)

(۱۰۹)

پَڪي جَنهن پُڄاڻيا، تَنهن ۾ ساهُ نه ماہُ،
مَنجھہ ڪَرنگهَرُ ڪاڻ جو، مَتي پَڪَن گاهُ،
ويچارَن ويساهُ، مَتي پَڪَن آئيو.

(ڪارليل، ۱-۲۰)

(۱۱۰)

پَڳہ پاسي پِچُ، آيل! سامونڊين جي،
مَن ۾ ٻاري مَچُ، جَمَ وِجڻي اوھري.

(سامونڊي، ۱-۲)

(۱۱۱)

پَڳہ پاسي گھارَ، آيل! سامونڊين جي،
وَجھي جِي جَنجارَ، جَمَ وِجڻي اوھري.

(سامونڊي، ۱-۱)

(۱۱۲)

پَڳہ پاسي ويہُ، آيل! سامونڊين جي،
تون ويسري وڪَ کڻين، هو پوريندا پَرڏيہُ،
سمندُ جن ساڻيہُ، ڪوہُ نه ويڻينءَ تن سين؟

(سامونڊي، ۱-۳)

(۱۱۳)

پَلاڻيان، پيو! اولايو نه اُٿي!
جيڏانهن وِگَ ويو، اُيو ترسي اوڏھين.

(ڪنڀات، ۲-۱۲)

(۱۱۴)

پَل پَل ٿي پلي، ڏَمَ ڏهاڻي ڪيترو،
پَسي دَوُرَ دَرياهَ جو، وچان ڪِنَ وِلي،
ڪاريءَ راتِ قَريبَ ڏي، مَنجهان حُبَ هلي،
نه ڪنهن جھولَ جَھلي، هُتي سَمَن پوري سُهڻي.

(سُهڻي، ۳-۱۲)

(۱۱۵)

پَل پَل ۾ پليانس، پَل نه رهي پرينءَ ري،
جَن جھوريءَ کان جَھليانس، جَھچيو تَن جھوريءَ پوي.

(رپ، ۱-۱۵)

(۱۱۶)

پَلرُ پيڻُ، اوچُ اُنَ، جن جا پيرَ مَتي پَتَ پاڪَ،
وھڻَ وراڪَن ۾، اُنَ جي آجوڪي اوطاقَ،
پاڻُ نه پَسَن پاڻَ کي، ويچارا بي باڪَ،
عَمَر! اوءُ نه عاقَ، ڏُڪيا جَمَ ڏُڪڻين!

(مارئي، ۳-۱۶)

(۱۱۷)

پَليءَ پايو پُوڻيون، دَرِ دَرِ پيرا ڏئي،
ڪا مُون ڪَتائي، ائون ڪاپاڻتي آهيان.

(ڪاپاڻتي، ۱-۲۲)

(۱۱۸)

پَليان، پليو نه رهي، نِرتون نينهن نبارُ،
گَهڙان، گهوريو چنڊڙو! اُٿلَ مُون اُٻارُ،
جَنين مَن ميهارُ، هَلُ تين حقُ ٿيو.

(سُهڻي، ۵-۹)

(۱۱۹)

پَنڌُ نه پَنڌَن جيترو، ڪيئن سَڃندي ڪيَه؟
جيڪر ڪَريان رِيه، پر چوندا مُنڌ چري ٿي.
(معذوري، ۵ - ۱۲)

(۱۲۰)

پَنن ڪين پَٽ ڪَٿي، سو جي سُڃاڻن،
تہ بَر ۾ بيڪ لَهَن، پَهَر نه پَنن ڪا پَٽِي.
(رامڪلي، ۶ - ۵)

(۱۲۱)

پَنن ڪين پَٽ ڪَٿي، گَهَرن ڪين گَهَران،
مَهِيسِي مَخلُوقَ جي، اُپِين دُورِ دَران،
پُچَن ڪوهُ شَرعان، جُ اَنڌرِ عَدالَتِ اَن جي؟
(رامڪلي، ۶ - ۴)

(۱۲۲)

پَنوهارَن پاڻوھيو، ڪي واهَنڊَن وَسَ،
عُمَرَ! اُنهيءَ ڏيَه جا، ڏوٿِيَن ڏنَر ڏَسَ،
وَلِيُون، وَنَ قَلارِيا، لُلُرُ نَگيو لَسَ،
آئيو وَجَهَن اُھرِين، سَنڊا تُوھن تَسَ،
ميو، مَجرَ، ماڪيُون، سَپَ ڪا چَڪَن چَسَ،
ماڙِيءَ وَهي مَسَ، مَليرِ ويندي ماڙِي.
(مارئي، ۶ - ۳)

(۱۲۳)

پَنوهارَن پاڻوھيو، ڪي وَسَ واهَنڊَن،
لَتو سِي، لَظيفُ چَٿي، ٻڌو قُڻ قُڻ قُڻ،
اَوءَ تَا ڪورَن ڪُٽري، سَرَتِيُون! مَتان سَسَن،
عُمَرَ! اُن اَگَنڌَرِي، پاسي ڪانڌ ڪَتَن،
پاڻر ڏَنبُون پُنيُون، نَنڊَن نوراپَن،
ڪاثر ڪَٿيُون خاڻيُون، اُچيُون اُتِ اُچَن،
ڪڍيو پيڻ ڪَهَن: ”مَليرِ گَهَر جي ماڙِي!“
(مارئي، ۶ - ۴)

(۱۲۴)

پَنوهارَن پاڻوھيو، وَرِيا واهَنڊا،
سارِيمَ سِيَن، سِيڌَ چَٿي، گاڏِيَلِيُون گُندا،
پُٺَن پَر هُندا، پُنگا پَٽَ پَتارَ جا،
(مارئي، ۶ - ۱)

(۱۲۵)

پُنهون تيس پاڻهين، ويو سَسُئيءَ جو سِيَنگارُ،
'مَنَ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ، اهوئي آچارُ،
جو وَنڌَر ۾ واپارُ، سو سودو سَرِيسَ هَتِهين،
(سَسُئي آبري، ۵ - ۵)

(۱۲۶)

پُنهون تيس پاڻهين، ويو سَسُئيءَ جو سَرُمُ،
هيڪليُون هَلَن جي، پِچي تَن پَرُمُ،
جو وَنڌَر ۾ وَرُمُ، سو سودو سَرِيسَ هَتِهين،
(سَسُئي آبري، ۵ - ۴)

(۱۲۷)

پُنهون تيس پاڻهين، ويئي سَسُئيءَ جي سُونَهَن،
خَلَقَ آدَمَ عَلَي صُورَتِهِ، اَتَن وَتَن مَنجَه وَرُونَه،
چَريءَ مَنجَهان چُونَه، ڪَٿي هُوَتَ هَنج ڪيو،
(سَسُئي آبري، ۵ - ۶)

(۱۲۸)

پُنهونءَ پيرَڙيُون، گَهَر گَهَمَندي جي ڏَنبُون،
سي مُون سِيرَڙيُون، نِت نِهَارُن پِيئُون،
(حسيني، ۹ - ۱۵)

(۱۲۹)

پُنهونءَ چڏيو پوءِ، جانِبُ جَبَلُ ڳولئين،
تيلانُهين تَنگُون ڪَڙئين، جيلانُهين تون جوءِ،
ساڄَن سُجَ نِهاريئين، ڏُڪي! ڏوھ ڪيوءِ،
هاڙهي هُوَتَ نه هوءَ، وري پُچُ وينئين ڪي،
(سَسُئي آبري، ۳ - ۱)

(۱۳۰)

پنھونءَ سين پريت جو، ڪو جو پيڇ پيوم،
پنپي هن پنيور ۾، وهڻ وهڻ ٿيوم،
مٽيون موٽن سنديون، ڪاڪيون! ڪيم ڏيوم،
سرتيون! ساه سنڊوم، ٿيو حوالي هوت جي،
(ديسي، ۷ - ۱)

(۱۳۱)

پڻ ٿا پلائين، اونئي اڇ اباڳرا،
په پاريسيون پاڻ ۾، ڏير ڏهاڻي ڏين،
هوت پنهنون ٿا نين، پاروچي ٻولي ڪيو!
(ديسي، ۲ - ۹)

(۱۳۲)

پڻ ٿا پلائين، اونئي گهڻو اباھرا،
هوءَ جي هلن سنديون، گاهون گالهاڻين،
مون کي ٿا مارين، سڄڻ سانباھي ڪيو!
(ديسي، ۲ - ۱۰)

(۱۳۳)

پڻ وهائينس رات، هلي هاڙهي سامهين،
پنھونءَ جا پريات، آبي پڇي پهيتا،
(حسيني، ۱۰ - ۱۹)

(۱۳۴)

پوڄا ڪار م پاڻ، پل پوڄا کان پاڻ،
ڄاڻي ڇڏ ڄاڻ، پڄ پورب پنڌ ڏي،
(راملڪي، ۷ - ۲۲)

(۱۳۵)

پوڄا ڪارم پاڻ کي، جوڳي! رڪڇ جوڳ،
خلق خادم ڄڻ ڪرين، اي راول! وڏو روڳ،
پڳن ڪونهي پوڳ، نانگا وڃن نڱيا،
(راملڪي، ۷ - ۲۳)

(۱۳۶)

پوڄا ڪارم پاڻ کي، ڪوءِ، راول! ٻن رجات،
لباسان، لطيف چئي، پل ويراڳي! واٽ،
من ماري ڪر مات، ته تيرت پسين تڪيو،
(راملڪي، ۷ - ۲)

(۱۳۷)

پوڄا ڏنر پير، ڍڪڻ مٿي ڍول جا،
مون پائيو تنهن وير، ڪوچي ڪندو پريٽڙي،
(بيلا چنيسر، ۱ - ۱۵)

(۱۳۸)

پورب پورب تب ڪرون، جب هنڙي آون پور،
سڪندي کي سڄڻين، نڪون لايون نور،
ماريس تنهن سور، جڻ ساڄن سڄي، نه ملي،
(پورب، ۲ - ۱۱)

(۱۳۹)

پورب ۾ پيهي، تان مون گهڻو نهاري،
سڌ نه مڪي سڄڻين، جيبي نه تيهي،
هئا پرڏيهي، وڄائي واٽ ٿيا،
(پورب، ۲ - ۹)

(۱۴۰)

پورب ئي مارياس، ڪنهن در ڏيان دانھڙي؟
مٽيون ڏيندي لوڪ کي، چري پاڻ تياس،
جين نه جيھياس، مان لئو لڳو تن سين،
(پورب، ۲ - ۱۰)

(۱۴۱)

پوريا پوري ويا، آسن اڄ صبح،
خستوري خوشبوءِ، آهي آديسين ۾،
(پورب، ۲ - ۷)

(۱۴۲)

پُورِيا پُوري ويا، آسَ آڏي رات،
سُيَمَ نه سَناسِيَن جُون، پِچارُون پِريات،
ڪا جا جوڳيءَ ذات، مِثَ نه مَعذُورِن جا.
(پورب، ۲-۶)

(۱۴۳)

پُوري پَتي رَه، اُپَتي اُجُه مَر ڪا پَڙي!
الا جي عِشَقَ جا، سي تُون سَهيو سَه،
پُچُ پاڻَ کي پَه، هِنِگَلاجَ هَلَلُ جو.
(راملڪي، ۹-۲۰)

(۱۴۴)

پَهري ڪَيا پَڻن ۾، وِڇَڙِيَن واڌا،
سُورَ اَنِين جا، سُوَمِرا! مُون کي اَنڌَرِ اُڌا،
اُني ويڙا اُڪري، عُمَر! اُباڻا،
پَڪَرِ باڻاڻا، پَسان شالَ پَر ڪَنهين!
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۱)

(۱۴۵)

پَهريَن تُون پاريج، پارَن پوءِ پُنهونءَ تي،
پُولَ مَر وِساريج، هُو جو ڪُئي هُوتَ سين.
(سسئي آبري، ۴-۱۴)

(۱۴۶)

پَهريَن راتِ پَسي، مُون ماڙيءَ مَن ڦِڪو ڪيو،
موهَڙَ ماروئَڙَن کي، واحِدا! ڏيچَ وِسي!
آهَرِ جَنهن سَسي، سو مَلندو شالَ مَليرَ ۾!
(مارئي، ۱۰-۱۷)

(۱۴۷)

پَهريَن ڪاتي پا، پِچَچَ پوءِ پريتو،
ڏکُ پريان جو ڏيل ۾، واچَتَ جِئن وَچاءَ،
سيخن ماهُ پِچاءَ، جي نالو گِڙيءَ نينهن جو.
(ڪلياڻ، ۲-۱۰)

(۱۴۸)

پَهريَن ڪاري نانگَ جي، ڪو چَرڪيلُ چيڙَ ڪَري،
جي هَڻي ڏنگَ ڏسائيو، تَه ويجهو تان نه وري،
جيڪي نپَ مَري، جيڪي سِڪي صَحَتَ کي.
(ڪارابيل، ۲-۸)

(۱۴۹)

پَهري سَڪا! پيرَن ڪِيا! ڪو نينهن نياپو مارئين؟
اَتَ اُڪندي آهيان، تَنهن اَتَ، تَنهن ڏيه،
سَندي جا ساڙيه، ڪَه گَٽوري پانِڻيان.
(مارئي، ۱۱-۲)

(۱۵۰)

پَهري ڪامَ پِچاءَ، اَمَڙا! مُنهنجي آسري،
ڏيئي ڪي ڪَتاءَ، مُون کي نينهن نهوڙيو.
(حسيني، ۲-۹)

(۱۵۱)

پَهري ڪامَ پِچاءَ، اَمَڙا! مُنهنجي آسري،
ڏيئي لَتَ چَرَخي کي، پُوڻيون پاڻيءَ پاءَ،
ڪَٽيرَ جَنهين لاءِ، سو ڪوهياريو ڪيچَ ويو.
(حسيني، ۲-۸)

(۱۵۲)

پَتي تي پيمال، سا مُنڌَ مَري نه چئي،
بُري هِنَ پَنپورَ سين، هَڏَ نه ڳرهي حال،
لالَن جو، لَطيفُ چئي، وساري نه وصال،
پَري ڪَجانءِ پال، هِي ڏاهِ ڏوريندي ڪيترو؟
(سسئي آبري، ۸-۱۱)

(۱۵۳)

پيا ڪَنهن پَرياڻَ ۾، چَهيَن ڏينهن چَئي،
اَنڌَرِ آديسِين کي، ڏريان ئي ڏئي،

پري باجھارا ڪيا، ڪاٺي خاڪ ڪئي،
پنيو پنڄ ڪئي، لڪا پڻ لوڪ ۾.
(راملڪي، ۲-۶)

(۱۵۴)

پي پساو پانهنجو، نظارو ناگا،
لٿو ڪٿ ڦلُوب تان، ٿي وروھڻ واہ،
آمدون ارواح، پي پسندي پيون.
(سارنگ، ۱-۱۷)

(۱۵۵)

پير پٽائي ڪٽرا، ڏونگر مٿي ڏي،
پاڻ نہ پسي ڦٽيو، ڪڙهي ڪيچين ڪي،
هاڙهو هوت پري، ڪوہ ڄاٽان، ڪٿن لنگهيا؟
(سسئي آبري، ۶-۱۱)

(۱۵۶)

پير پٽائي ڪٽرا، ڏونگر مٿي ڏي،
ڦٽيا ڦڻ فقير جا، سيرون ٿيڙا سي،
جهڙي تهڙي حال سين، پري پنهنوءَ ڏي،
وڃي، مان وري، پانهيءَ بندڻ جنهن سين.
(سسئي آبري، ۶-۱۰)

(۱۵۷)

پير پروڙي پا، گنجي ۾ گن گهڻا،
ڪاهوڙي گرا ويا، نڪا اوڏي ماءِ،
جنين ڏني جاءِ، تنين موٽڻ ميهڻو.
(ڪاهوڙي، ۲-۹)

(۱۵۸)

پيرين پير پڙڪڻا، ره ۾ گهڻو رنوم،
پاراتو پرين ڪي، تپي تان نہ ڏنوم،
چڪي، تي چيوم، 'سواھرو' سڄڻين.
(سسئي آبري، ۴-۱۹)

(۱۵۹)

پيشانيءَ ۾ پرينءَ جي، پلائيءَ جا پير،
اڳڻ اڪندين جي، ڏي پاڻوھي پير،
قمر پاڙي ڪير، شمس سپرين سين؟
(ڪنڀات، ۱-۲)

(۱۶۰)

پي م طهورا، وانءُ اورانگهي اوريان،
وچان جي وصال ڪي، سي سڀ اجورا،
حاصل حضورا، سمي جي سڀ ٿئي.
(بلاول، ۱-۳)

(۱۶۱)

پيو جن پرو، گنجي ڏونگر گام جو،
چڏي ڪيٽ گرو، لوچي لاهوتي ٿيا،
(ڪاهوڙي، ۲-۱)

(۱۶۲)

پيو جو پاتار، سو ڪئن پسن کان پالهورهي؟
سالڪ! مون سيڪار، ڪو پءُ انهن پاند جو.
(آسا، ۴-۳۹)

(۱۶۳)

پيو ليتين لٿ، سڄيون راتيون سُمهين،
اٿي آڏيءَ نہ ڪرئين، سڀڙ سان سَهت،
رونجهي رات اُپتيا، پيتنيئون پائيت،
ميڙي تان مٽ، چونڊي پريا چارئين.
(پرياتي، ۱-۱۷)

(۱۶۴)

پيهي پڻ پاتار ۾، جت گڙه گنگا جر راءِ،
چڏي جيلا هن هندا جا، ٿي جڪري پاسي جاءِ،
اوڏو ٿي الله ڪي، ڪاچ تنهن جو ڪاءِ،
سڪن ايندءِ ساءِ، ويله ويندءِ وسري.
(بلاول، ۲-۱۵)

(۱۶۵)

پيهي جان پاڻ ۾، ڪيم رُوح رهاڻ،
ته نڪو ڏونگر ڏيه ۾، نڪا ڪيچين ڪاڻ،
پنهون ٿيس پاڻ، سسئي، تان سور هئا.
(سسئي آبري، ۵-۲)

(۱۶۶)

پيئي جا پريات، سا ماڪ م پسو ماڙها!
روئي چڙي رات، ڏسي ڏکوين ڪي.
(ڏهر، ۳-۱۶)

(۱۶۷)

پيئي جن پرڪ، گنجي ڏونگر گام جي،
واري سڀ ورق، لڇي لاهوتي ٿيا.
(ڪاهوڙي، ۲-۲)

(۱۶۸)

پيئي جن پزوڙ، گنجي ڏونگر گام جي،
چڙي سڀ ضرور، لوچي لاهوتي ٿيا.
(ڪاهوڙي، ۲-۵)

(۱۶۹)

پيئي جن پئي، گنجي ڏونگر گام جي،
چڙي ننڊ گهڻي، لوچي لاهوتي ٿيا.
(ڪاهوڙي، ۲-۳)

(۱۷۰)

پيئي جنين باس، گنجي ڏونگر گام جي،
چڙي سڀ لباس، لوچي لاهوتي ٿيا.
(ڪاهوڙي، ۲-۶)

(۱۷۱)

پيئي جنين بوءِ، گنجي ڏونگر گام جي،
ڏوري سا جوءِ، لوچي لاهوتي ٿيا.
(ڪاهوڙي، ۲-۴)

وائي-۱

پاڙيچيون! ڪا پڇاڙ؟
منهنجا ڏير ڏمر ڪنهن ويا.
ويني ڳوڙها ڳاڙيان، تن چامن لاءِ چمار،
ڪر ڪا ڪانگ! اچڻ جي، تن جي ڪا تنوار،
مئي ماري هليا، ڪيچي ڪاهي قطار،
سيئڻ لاءِ، سيد چئي، جهجيس سڀ چمار.
(حسني، ۵-وائي ۲)

وائي-۲

پانڌي پرين جو، اي! مان ڪو پسان!
پينر! پنيءَ اُسهو، ڏونگر ڏورن اُسان،
منداڻي مينهن جڻ، ويلو ويل ٿي وسان.
(سسئي آبري، ابیات متفرقه - وائي ۶)

وائي-۳

پرچن شال پنوهاڙ، ڍولا! مارو مون سان، لا!
مون موراڻين مڏيون، آهن سيئ ستار،
عيبن پري آهيان، ستر ڪڇ، ستار!
اُنا مينهن ملير ۾، تڙ تڙ پوءِ تنوار،
پائي آيس پاند ۾، اوڳڻ، عيب آپار.
(مارئي، ۸-وائي)

وائي-۴

پرين جي پنڌان، مونڪي جي جهلينديون،
سي نه پڇنديون.
پلي ڪري آيو، ٺاٺارو ڏيهان،
پڳي ڪٽ سڄي ٿي، لٽي جاڪ ڳران،
سرتين سور پرائيا، هاڻي هن هنڌان،
تان ڪي واس وهائيان، پاروچي ملان،
تان ڪي ڏونگر ڏوريان، جان ڪڙه اندر ساه،
مٿيون موٽن سنديون، تون هڏ آڇ م، ماءُ!
(سامونڊي، ۱-وائي)

وائي-۵

پريئون پوءِ، مون تي نه وهامي راتِ رَمَندِيئي،
 قُوزائو فقيرَ کي، قادَر! ڪوهُ ڏنوءَ؟
 چڙهيا ڏاڍين ڏونگرين، سيئن سانگُ نه ڪوءِ،
 آچي اوراهون ٿئي، سَيِّدَا ساڻ سَندوءِ،
 ويئي واٽ نهاريان، مَن پرين باجهه پوءِ،
 آڏيون! عَبْدُاللطيفُ چئي، مُحَبَّ سِگهو ملندوءِ.
 (آسا، ۱ - وائي)

وائي-۶

پَلڪَ نه رهي دلِ توري، وَرُ، ميان خانِ بلوچا!
 اٺ چارينديس اُن جا، مٿان ٽڪَر توڙي،
 ڏينديس ماهُ مِرُن کي، مٿان ڪُلَهَن ڪوري،
 ڪانگَ ڪينمِر ڪيچ جا، ماسُ چنجن سان چوري،
 ڏُڪَ لاهينديس ڏيل جا، ساڻ عَجِيبَن اوري،
 آرياڻي، عَبْدُاللطيفُ چئي، سارَ لَهَندُم سوري.
 (سسئي آبري، ۱۰ - وائي)

وائي-۷

پُنهون پريشانُ، پَر! پَر! نڪو خانُ نه مانُ،
 هيءُ! هيءُ! حالُ مُنهنجو.
 مون کي بُڪَ بوتن جي، ناقي پانڻيان نانُ،
 شَهَرُ صحرا پانڻيان، مون ليکي ميدانُ،
 رُٿان ٿي رُجن ۾، آريءَ لاءِ غريانُ،
 پٺيان مُنهن پَسَ لاءِ، هتي ٿي حيرانُ،
 آهي آريءَ چامر جو، مون کي ڪاري ڪانُ،
 ديوانيءَ کي دل ۾، سورن جو سامانُ،
 وجهج پڪَ پينار تي، پريم! ڪاڻي پانُ،
 ڪڏهن ٿيندو ڪيچ ۾، مَنِيءَ جو مَڪانُ؟
 آهين، عَبْدُاللطيفُ کي، آڳيان تون آڳوانُ.
 (حسيني، ۵ - وائي)

ت

(۱)

تاڃي توريائون، ته عيبَ نڪتا اڳيان،
ڪوئي ڪاپائين ڪي، پر ۾ پُچيائون،
اڳلڙي آئون، مون کان پڙا پڳا نه ٿيا.
(ڪاپائتي، ۱-۳۳)

(۲)

تارا، تر، تروڪيئون، مٿن ڦلڙيون،
ڪو! سي راتڙيون، جي مون پرينءَ پڄاڻان پيڻيون.
(ڪنڀات، ۱-۲۶)

(۳)

تارا تيليءَ روءِ، لڏا لالَن! اُپرين؛
جهڙي تو صُبح، تهڙي صافي سڄڻين.
(ڪنڀات، ۱-۲۱)

(۴)

تارَن ۾ ڪَر تَڪيو، وَڻين ۾ ٿي ويه،
اَڪين ۾ ٿي پيه، ته آئون آچارو ٿيان.
(آسا، ۳-۱۵)

(۵)

تارو تريو وڃن، ننڍا وڏا واهڙا،
هيءَ! پرا! اتارن، جئن ڳرا مٿن مولها.
(سريراڳ، ۶-۲)

(۶)

تاري وانءُ ترازَ ڪي، منجهان موج، مَلاح!
دانهون ڪن درياه جون، اونهي جا آگاه،
سونهن جي صلاح، وٺ ته وير لنگهي وڃين.
(سريراڳ، ۵-۷)

(۷)

تان جي ٿين سامهان، پُنيرا سُونهن،
سَنئون ورائي سُپرين، مُنهن جي مانڏي ڪن،
رَڳون سڀ رَچن، تَن ۾ تازائي ٿئي.
(آسا، ۲-۲۲)

(۸)

تان ڪا ڪجاءُ وِر، ڪَمينيءَ تي، ڪيچيا!
آئون آوهان جي آهيان، بَندي بي سَمَر،
آچي، ڪوهيارا! ڪَر، دِلاسو دِلگير ڪي.
(حسيني، ۱۰-۳)

(۹)

تان ڪا وائي وار، دِلاسي جي داستا!
تُون مُنهنجو وَلهو، آئون تو ۾ طَمَعدار،
دِڪي، ڍول! گذار، لَڄ مُنهنجي لوڪ ۾.
(ليلاچنيسر، ۳-۹)

(۱۰)

تان ڪا وِر ڪجاءُ، ڪَميئيءَ تي، ڪيچيا!
آئون آوهان جي آهيان، ٻانهي، ٻاروچا!
دِلاسي، دوساه! مَتان مون کي ڇڏيو.
(حسيني، ۱۰-۱۴)

(۱۱)

تان ڪي ساڻن اور، جان آهين اوطاڻن ۾،
ڏه ڏه پيرا ڏينهن ۾، پاڻ مَتائڻن گهور،
ويا جي هنگلور، ته ڪَر مِلندءَ ڪاڙڙي.
(رامڪلي، ۸-۳)

(۱۲)

تان ڪي لَڄ ڪانگ! ڪڏهن ايندا مان ڳري؟
سيئَن ڪارڻ سانگ، مون تان گهڻي ڪيا.
(سامونڊي، ۱-۲۶)

(۱۳)

تان ڪي وَتَن آءُ، جان آهين اوطاڻن ۾،
ويو تِن نه وسري، لاهوتڪو لاءِ،
فنا ۽ فراق جو، سامين چڪيو ساءِ،
وَتان تو ويندءَ، ڪاپڙي ڪابول ڏي.

(رامڪلي، ۸-۶)

(۱۴)

تان ڪي وَتَن وَج، جان آهين اوطاڻن ۾،
سامي سَفَر هليا، راتو چتائي رُج،
اهڙو جن اهڃ، سي ڪَرَم ملندءَ ڪاپڙي.

(رامڪلي، ۸-۵)

(۱۵)

تان ڪي وَتَن ويه، جان آهين اوطاڻن ۾،
سامي سَفَر هليا، ڏور چتائي ڏيه،
چڏي سَڪ ساڙيه، مٽي گنگا گجيا.

(رامڪلي، ۸-۴)

(۱۶)

تانگهي ۾ تائي، ٻڌ پنهنجو تَرهو،
اونهي ۾ آئي، ڪونه ڏيندء ڪو پيو!

(سريراڳ، ۴-۱)

(۱۷)

تاڻ نه آهي تَنڊ جو، رُون رُون ڪري راڻ،
هَنڌڙ سَنڌا هَنڌڙا، سِپڪو چئي سار،
سَتَ ڏيئي شهباز، ٿي ته ٿوڪ پرائين.

(سورث، ۴-۴)

(۱۸)

تان وِڻن ويهي آءُ، اڳڻ ڪاهوڙين جي،
جوش ڏنائون جيءَ ڪي، لڪائي لوڪاءِ،
ڏوٿين ڪنهن ڏڪاءِ، سُهِي سَڪ نه ماڻيو.

(ڪاهوڙي، ۱-۱۱)

(۱۹)

تَتِيءَ تڏي ڪاه، ڪانهي ويل وهڻ جي،
مَتان ٿئي اونداه، پير نه لهين پرينءَ جو،
(حسيني، ۲-۱۸)

(۲۰)

تَپي ڪندين ڪوه؟ ڏُونڱرا ڏڪوئن ڪي،
تُون جي پَهَن پَڻ جا، ته لڳ مُنهنجا لوه،
ڪَنهنجو ڪونهي ڏوه، اَمَر مُون سين لئن ڪيو.

(ڪوهياري، ۲-۱۸)

(۲۱)

تَحقيقَ جي پَري تُون، مٽي رءِ گُڻيج،
هَڪَل حَقِيقَتَ جي، ٻوڙو ٿي ٻُڌيج،
اَنڌو ٿي پَسِيج، مُشاهدو مُحَبُوبَ جو.

(ڪاهوڙي، ۳-۱۶)

(۲۲)

تَران تان مَران، وَران تان وَه وَترو،
هِنڌڙي ۾ هوتن جا، اَچَن گُهور گهڻا،
پَسِيو پاڙي واريُون، ڏَسِيو ڏوه ڏَران،
وچان ڪئن وَران؟ ڪَنڌيءَ منهنجو ڪارڻي.

(سهڻي، ۹-۱۲)

(۲۳)

تَران لاءِ طعني، مٽي وَه واکا ڪيو،
آئي وڌيس آڙ ۾، دَرِيَا ديواني،
قَلَمَ جي ڪاني، آئي اوليس اول ۾.

(سهڻي، ۹-۱۱)

(۲۴)

تَرَسُ طيبين جو، جڏن ڪيو نه جات،
جو ويڃن جي وات، داروَنان تنهن ڏور ٿيا.

(يمن ڪلياڻ، ۲-۱۷)

(۲۵)

تَرَڪُ ڪَر تَرَڪَ ڪي، وَجَنَ ڪَنان وَجُ،
آهي اِي اُھجُ، سَئي سَئايج تُون.
(آسا، ۴-۴)

(۲۶)

تَرھو آچ مَر تن ڪي، جن عِشَق سِين آگا،
پُچي مَس مَلاح، ساھڙ مَئي سُهڻي.
(سُهڻي، ۱-۳۳)

(۲۷)

تَري تَن پياس، پاسَنئون پاڻي وھي،
کُوھو جُھرُجُھنو ٿيو، لاڄو سڀ لَڙياس،
جيان سَدَر سُڪاڻياس، وھي تي وَه سَامھون.
(سريراڳ، ۳-۸)

(۲۸)

تَريون پَسان نہ تار ۾، جُڳھا جاءِ نہ ڪَن،
مادَر! مَلاحَن، ماڳ نہ، ڊويا مَڪڙا.
(گھاتو، ۱-۵)

(۲۹)

تَڙ تَڙ ڪِيمَ تَرسُ، سَرُ نِھارج سَپرو،
ڏيندُ لَڪَ، لَطيُفُ چئي، راڄ راھوءَ جي رَسُ،
ولھا جَنھن وَنھيا ڪيا، پاڳ تَنھنجي پَسُ،
ڪوڙين لاهي ڪَسُ، جي ڳالھائي ڳاٽُ ڪَئي.
(بلاول، ۱-۹)

(۳۰)

تَڙ تَڪڙ تار گھڙنُ، اِي ڪاڻيارن ڪَمُ،
ڏَه ڏَه پيرا ڏينھن ۾، ڏي ڏوراپا ڏَمُ،
عقل، مَت، سَرَمُ، ٿيئي نينھن نھوڙيا.
(سُهڻي، ۳-۱)

(۳۱)

تَڙ تَماچي ڄامَ جو، تَماچي تَڙ راءِ،
تَماچيءَ جي تَڪي، تُون تَماچي ڳاءِ،
تہ تُون تَماچيءَ، تَماچي تَڙ لَھين.
(ڪاموڏ، ۱-۲۵)

(۳۲)

تَڙن جا طَعا، سَھنگا ڏينَ سَرتيون،
دَرياهَ ديوانا! سُن حَقِيقَتَ حَالِ جي.
(سُهڻي، ۹-۱۰)

(۳۳)

تَڙ نہ گھڙي تَورُ، توہ مَن ڪاڍو مِھارَ ڏي،
ڏاڍو ڏَوُر دَرياهَ جو، سَڪَن وڏو سَورُ،
مَن ۾ مَوجَ مِھارَ جي، پَھَسَ پريان جو پَورُ،
پيلي پَنھي ڪَنڌين، نَتَ نِھاري نَورُ،
مَنجھان جَرَ ضَروَر، ڪَچي ڪي ڪو مَر ٿئي.
(سُهڻي، ۷-۱)

(۳۴)

تَڙي طَبينَ، گھايَلُ گھران ڪَڍيو،
چَڪيا چاڪَ چِھون ڪري، ڪَڙيون مور نہ ڪَن،
دوستَ جي درسَن سِين، پَئي نارُ نَپَن،
وَرچيو ويڄَ وَجَن، آءُ تہ پَريمُ اُبھان.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۹)

(۳۵)

تَڙين تَنوارين، ماءُ! سامُونڊي آڻيا،
مونڪي جِيارين، وايُون وَجَارَن جون.
(سامونڊي، ۲-۶)

(۳۶)

تَعظِيمان تَرَڪُ ٿيا، واجھاڻيان ويا،
وَجي تَتِ پيا، جَت نِھايَتَ ناهَ ڪا.
(آسا، ۱-۹)

(۳۷)

تَعْظِيْمَان تَرُڪُ ٿِيو، واکاڻان ويو،
جتي سڏُ صاحبَ جو، اُتِ آهي ڪونه پيو،
پاڻيءَ تنهن پيو، جنهن ناهِ نهايتَ نينهن جي.
(آسا، ۴۰ - ۴۲)

(۳۸)

تہ ڪَر ڪينءُ سئي؟ جي سير نہ گهڙي سُهڻي،
هتَ حياتيءَ ڏينھڙا، هڏهن تان نہ هئي،
چڪي تنهن چري ڪئي، جو ڏنس اُن ڏهي،
سُهڻيءَ کي، سِيڏُ چئي، وڌو فُربَ ڪهي،
هُنهن هوندَ مئي، پَر پڙيءَ جا پيڻا ٿيا.
(سهي، ۵ - ۱۵)

(۳۹)

تَڪيا تَڪيائون، ويا رَمندا رامَ ڏي،
ڪِجان، خَبر نہ لَهان، تِن آديسين ائون!
ڪَنهن کون گَنيائون؟ ڪاڏي ويا ڪاپڙي.
(رامڪلي، ۳ - ۱۲)

(۴۰)

تَڪيا پسون تِن جا، هلي مَنجهان حال،
ڪوڙين ڪنوڙين جا، پينرُ! پانيان پال،
سامين جي سَنپال، مُنهنجو چُٽُ چڱو ڪيو.
(رامڪلي، ۳ - ۱۱)

(۴۱)

تَن آڪين اُتان سُڪَ، ڪِلندي ڪَن جي،
پرين پاپوهڻ سان، ڏور ڪيا سڀ ڏک،
ماڙهن ليکي بُڪَ، سامي سور سنا ڪيا.
(پورب، ۲ - ۲)

(۴۲)

تِن باغئون بس، جي ڪَنڌيءَ ڪاڪ ڪَڪوريا،
سوڍي رءُ، سَرتيون! ڪاڪ نہ اچي ڪَن،
راڻي پاڻي رَس، تَن پيڙيءَ جَن تائيو.
(مومل راڻو، ۷ - ۱۷)

(۴۳)

تَنبائي تاڪيڏَ سين، جن پڇايو پاءُ،
لَسي تَنڌُ، لَطيفُ چئي، هلي تَن هٿاءُ،
مِلَمِلَ مَنجهان، ماءُ! جي سَڪيون، تَن سونُ ڪيو.
(ڪاپائي، ۱ - ۲۰)

(۴۴)

تَن تَسبيح، مَن مَٿيو، دل ڏنبورو جن،
تَنڌون جي طَلَبَ جون، وَحَدَتَ سر وَجن،
”وَحَدَه لَا شَرِيڪَ لَه“، اهو راڳ رَڳن،
سي سَتائي سُونهن، نِنڊَ عِبَادَتَ اُن جي.
(آسا، ۴ - ۴۷)

(۴۵)

تَن تَنيندو آءُ، مَڪَ ڏيهائي مَڪڙي،
سانباهي سمنڊَ جي، مَنان مُورَ مَ لاه،
اُچَ ڪَ سَنجِه صُباح، اُهرندي آتانگَ تَڙين.
(سريراڳ، ۳ - ۱۰)

(۴۶)

تَن پيئي جانارَن ياد، جي پاريل پُنهونءَ چامَ جا،
سَنڍي لالَن لادَ، مَٿان پوءِ مُنڌَ ٿئي.
(معدوري، ۱ - ۳)

(۴۷)

تَن جنين جي تانگَ، سي سَجڻَ سَفَر هليا،
لَڄ لَاتَ، لَطيفُ چئي، ڪڏهن ايندم؟ ڪانگ!
ڪَنهن سَتائي سانگَ، پرين پَرڏيهي ڪيا.
(سامونڊي، ۱ - ۲۵)

(۴۸)

تَنُ تَمَارِيءَ تَانُ، ڪَهِيو سو قَبُولُ پيو،
سِرُ تہ آهي سَتَ ۾، پَرَ پيو ڪي مَڱجِ دَانُ،
خَاڪَ، مِٽِي ڪَابَانُ، ڪاٿِيَا پوءِ ڪَجهُ نَهيَن.
(سورٺ، ۴ - ۵)

(۴۹)

تِن سَاڏُو هِيَن سَدَ مَرَان، ڏَنگا جِنين ڏَار،
پُٺِي سَانُ پِٽَار، پاڻِرَ پيرون چُونڊِيَان!
(مارئي، ۷ - ۹)

(۵۰)

تَنَ طَيِيبَ نَه تُون، سُدَ نَه لَهيَن سُوَرُ جِي،
سَانِڊِ پَنهنجا ڊَبَڙَا، ڪَڏَ ڪَٿِي ۾ پُون،
ڪَانَ گُهرجي مُون، حَيَاتِي هَوَتَن رِي.
(يمن ڪلياڻ، ۲ - ۱)

(۵۱)

تَنُ ڪُڏِي، مَنُ حُجرو، ڪِيرَ چَالِيها رَڪُ،
ڪوه نَه پوڄيو پوڄيَن، اُنْهي پَهَرُ اَلڪُ؟
تان تون پاڻُ پَرَڪُ! سِپڪَنهن ڏانهن سامهون.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۳۴)

(۵۲)

تَنَ ڪي ڪِيدي تَارِ مان، صُلحُ سَاهڙَ جو،
اُتَ آڏو اچي ڪِيَن ڪي، پِيلِيپو پُئي جو،
مِيهَرُ! ڪَڇ منهنجو، ڪو اوڪَرُ ڪَنهين اَر تان.
(سهڻي، ۸ - ۲۴)

(۵۳)

تَنَ ۾ تَرَارَ توهَ جِي، گَهڻو لَهَ گهوري،
اَدَبَ ۽ اخلاصَ جا، سِڙَهَ ٻڌج سوري،
وَكُرَ ويٺيَن جو، تنهن ۾ پاءُ توري،
تہ عادَتُون اوري، تَنهنجو تَوَائي نہ ٿئي.
(سريراڳ، ۶ - ۱۱)

(۵۴)

تَن مَنهن موچارا مارُئين، مَليرُ جِنين ماڳُ،
ناقصَ نَوَازِي گَهڻا، سَندو تَن سِڀاڳُ،
اَگَرُ مُون اِڀاڳُ، حُسُنُ تي هِيئن ٿيو!
(مارئي، ۵ - ۱۱)

(۵۵)

تِن نيئن ڪي نيران، جن ساجُهرُ سِيئَ سانپِيٽِيَا،
جِيءَ، جُسي ۽ جان، ڪَرُ حُضُوري حَجُ ڪيو.
(آسا، ۶ - ۶)

(۵۶)

تَن وَنَهيَن ويڙِيچَن ڪي، رُئين نہ راتو ڏينهن؟
ڪَالَهَ پَنوهارَن لَڏيو، مُون ڪي چاڙهي چِيهن،
اَتُون جَمَندي ڪِيئن؟ جُه اُن تَرِ وِجي، ٿاڻا ڪِيَا.
(مارئي، ۲ - ۶)

(۵۷)

تَن وَنَهيَن ويڙِيچَن ۾، سَدائين سُڪارُ،
چَنڊِيو، آڻيو چاڙهيُون، سَندو ڏَوَرَن ڏَار،
جن جو ويڙَن سِين واپارُ، سي ڏوٿِي هُون نہ ڏِرا.
(مارئي، ۷ - ۵)

(۵۸)

”تنهن پَرَ اُنن مِينَهڙَا، جنهن پَرَ گُهرِيائُون،
رَضا جا رَحْمَانَ جِي، پُجي پاريائُون،
مَليرُ ماڻِيائُون، حُڪَمَ سَانُ حَيِيبَ جِي.“
(مارئي، ۱۱ - ۷)

(۵۹)

تَنهن ڪوڻ ٿي ڪِواءِ، جا ڏِس ڏاڏائِن جِي،
ساريو سانپِيڙَن ڪي، رويو راتِ وهاءِ،
سُوتا ڪيرَ سَها، عُمَرُ! بَنديائِن ڪي.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۱۸)

(۶۰)

تو جنين جي تات، تن پڻ آهي تنهنجي،
 ۽ اڏڪروني اڏڪرڪم، اي پروڙج بات،
 هٿ کاتي ڳڙ وات، پڇڻ پڙ پرين جي.
 (ڪلياڻ، ۳ - ۱۳)

(۶۱)

تو جو ٻول، ٻروچ! ويهي ڪيو وٽڪار ۾،
 سوئي پارچ، هوت! ولهيءَ مون معذور سين.
 (سسئي آبري، ۴ - ۱۳)

(۶۲)

تو جو پانيو هار، سو سورن جو سڳڙو،
 چنيسر چٽ گئي، ٿيو پورهيت جو پار،
 اوٽت جو آچار، کانڌ ڪنهن سين م ڪري!
 (ليلا چنيسر، ۱ - ۹)

(۶۳)

تو جو ڏيو پائيو، سا سورج سهائي،
 آندڻ اونداهي، جي رات وهامي ڏينهن ٿيو.
 (رامڪلي، ۹ - ۲۴)

(۶۴)

”تو در آيس، راجيا! ٻيا در ڏيئي ٻن،
 ڪهان جو ڪماچ سين، سو سڻ سٻاجهي ڪن،
 جا مڱ منهنجي من، سا توکي معلوم سڀڪا.“
 (سورث، ۱ - ۱۲)

(۶۵)

”تو در آيس، راجيا! ٻيا در ڪري دور،
 سائل تو سين هتي، هر دم ان حضور،
 ٻيو نه مڱي مور، امن ڏيو ان ڪي.“
 (سورث، ۱ - ۱۱)

(۶۶)

”تو در آيس، راجيا! جاجڪ وٺي جي،
 ڪنان ”نار حاميءَ“ هار بچاڻ هتي،
 والي ڏيارئي وي، جت آهي ”جئات عدن.“
 (سورث، ۱ - ۹)

(۶۷)

”تو در آيس، راجيا! ههڙو وٺي حال،
 اونايچ غليل جو، سٻاجها! سوال،
 اڳڻ مٿي آهنجي، ڪهي ڪي قوال،
 ڀلا ڪري پال، امن ڏيو ان ڪي.“
 (سورث، ۱ - ۱۰)

(۶۸)

توڏانهن گهڻو نھاريان، تارا! تيلاهين،
 سڄڻ جيڏاهين، تون تيڏاهين اُپرين.
 (ڪنياڻ، ۱ - ۲۲)

(۶۹)

توڏي توڙائين، نينهن نوازي سهئي،
 ڳچيءَ هار حبيب جو، لائڻ لڏائين،
 سو تڙ سونائين، جيڏانهن عالم آسرو.
 (سهئي، ۳ - ۷)

(۷۰)

توڏي! تهائين جي، سي هتي ڇڏ حرص،
 ساهڙ ڌاران سهئي! ڪوتيون ڪن ڪرس،
 وڏي اي ورس، جيئن دم وٽ ڏينهن گذارين.
 (سهئي، ۳ - ۸)

(۷۱)

توڏيءَ کي تعظيم، ٻين سڀڻان اڳري،
 اوڏي تي الف ڪي، من گڏيائين سين مير،
 جيلان ذات حليم، ملي تي ميهار ڪي.
 (سهئي، ۳ - ۹)

(۷۲)

تو سامائي، سسئي! مَرَنُ ڪيو مُردار،
ڪُپرَ سين ڪوهيار، لُونِي! تو لڄايو.
(معذوري، ۴ - ۱۱)

(۷۳)

تو سَگ، ساه! گهڻن سين، جِئَن! گوشي جاء،
مَرَن! مُون سين آء، ته پنيءَ تو پَنڌ ڪريان.
(معذوري، ۴ - ۱۰)

(۷۴)

توسين ٻولَ ٻهون، سَهسين ساجَنُ جي ڪري،
ڪَنڊينءَ توءَ ڪهون، جي نالو ڪِيتَرُءَ نِينهن جو.
(سسئي آبري، ۴ - ۱۵)

(۷۵)

توڪي توڙائين لڪي، عُمَر! آچائي،
جنهن تو سامائي، مامَر نه پڳي مارئين.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۴۷)

(۷۶)

توڪي رسي ”تو“ ڏئي! سڀوئي جمال،
ڪونهي پيو خيال، جي شارڪ! شڪُ وڃائين.
(آسا، ۱ - ۴)

(۷۷)

توڪي معلومُ مُنهنجيون، سودا! سڀيئي،
آڳانڊو ارواحَ ڪي، آهين اهوئي،
وهڪَ مُون ويئي، پُڄايو، پُڄان پهي.
(مومل راتو، ۴ - ۷)

(۷۸)

تو ۾ ٻڌيسَ تي، جي مُنهن ۾ مَڏيون نه ڏئين،
ڊولا! جي ڍڪئين، سي مَتان عيبَ اُپئين.
(مومل راتو، ۸ - ۶)

(۷۹)

تُون اويڙ، تُون اويڙ ڪو، تُون آجهو، تُون آڳ،
هَت پڻ تَنهنجو تَڪيو، مَهَنڊ پڻ تُونهين ماڳ،
سي لوريُون ڏين نه لاڳ، جي آجهي آيون ايتري.
(بلاول، ۳ - ۱۳)

(۸۰)

تُون تماچي، تَر ڏئي، آئون گندري غريب،
توسين ڄامَر! قَريب ڪي، ڏن ڇڏائي ڏيڄ مُون.
(ڪاموڏ، ۱ - ۷)

(۸۱)

تُون تماچي، تَر ڏئي، آئون مهاڻي مي،
مُون ڪي ڏهاڳَ مَر ڏي، آئون جانالي سڀسَ تنهنجي.
(ڪاموڏ، ۱ - ۶)

(۸۲)

تُون جي ڪالهَ مئي، ته ڪالهَ ئي گڏينءَ پرينءَ ڪي،
ڪڏهن ڪانَ سئي، ته ڪا سگهي گڏي سڄئين.
(حسيني، ۹ - ۱۹)

(۸۳)

تون چنڊ! اهوئي، جو هَت پَسين ٿو پرينءَ ڪي،
آڏُ ڇُڄ اُن ڪي، ڏيانءَ جو روئي،
هڪانديءَ هوئي، سانگُ مَر پوي سڄئين!
(ڪنڀات، ۱ - ۳)

(۸۴)

تون حبيبُ، تون طبيبُ، تون ڌارون ڪي ڌردن،
تون ڏئين، تون لاهئين، ڏاتَر! ڪي ڏڪندن،
تڏهين ڦڪيون ڦرُون ڪن، جڏهين اَمُر ڪريو اُن ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۱ - ۴)

(۸۵)

تون حبيبُ، تون طبيبُ، تون دردَ جو دارُون،
دوا آهينِ دلِ کي، تنهنجون تنوارُون،
کريان ٿي کارُون، جئن پُکي پيئئون نه ٿئي.
(يمن کلياڻ، ۱-۲)

(۸۶)

تون حبيبُ، تون طبيبُ، تون دردَ جي دوا،
جانب! منهنجي جيءَ ۾، آزرَ جا اَنوا،
صاحب! ڏي شفا، ميان! مريضن کي.
(يمن کلياڻ، ۱-۱)

(۸۷)

تون حبيبُ، تون طبيبُ، تون ئي ڊٽن ڊٻُ،
تون ڏئين، تون لاهين، تون ئي هادي ربُ،
آهر اِيءِ عجبُ، جئن واريو ويڇَ وهاريين.
(يمن کلياڻ، ۱-۳)

(۸۸)

ئون ڍاٽي، ڍٽَ ڏئي، ڍولا! تنهنجو ڍٽُ،
پائي تراڙيءَ توريان، ته مُلڪ نه تنهنجو مٽُ،
لاهي ڪَسَر، ڪٽُ، اچي ڪوڙِ قنائون ڪاڪِ ۾.
(مومل راتو، ۶-۱۶)

(۸۹)

تون سڀڙ، آئون سيڪڙو، تون ڏاتارُ، آئون ڏڏُ،
سُئي تنهنجو سڏُ، ڪلهي پاڻر ڪيئرو.
(پرياتي، ۱-۲۴)

(۹۰)

تون سڀڙ، آئون سيڪڙو، تون ڏاتارُ، آئون ڏوهَ،
تون پارسُ، آئون لوهَ، جي سڃين، ته سونُ ٿيان.
(پرياتي، ۱-۲۵)

(۹۱)

تون سڀڙ، آئون سيڪڙو، تون صاحبُ، آئون سڳُ،
پُچي تنهنجو پڳُ، ڪلهي پاڻر ڪيئرو.
(پرياتي، ۱-۲۳)

(۹۲)

تون سمو، آئون گندري، مون ۾ عيبَ آپارُ،
پسي لي لُغارَ، مٿان ماڱرَ مٿين!
(ڪاموڏ، ۱-۲)

(۹۳)

تون سمو، آئون گندري، مون ۾ عيبَ جوءُ،
پسي راڻين روءِ، مٿان ماڱرَ مٿين!
(ڪاموڏ، ۱-۱)

(۹۴)

تون سمو، آئون گندري، مون ۾ عيبَ ڪوڙُ،
پسي ڪڪيءَ ڪوڙُ، مٿان ماڱرَ مٿين!
(ڪاموڏ، ۱-۳)

(۹۵)

تون سمو، آئون گندري، مون ۾ عيبَ لڪَ،
هن منهنجي حالَ جي، توکي سڀ پرڪَ،
ڪارڻ ربَ آلڪَ، مٿان ماڱرَ مٿين!
(ڪاموڏ، ۱-۵)

(۹۶)

تون سمو، آئون گندري، مون ۾ عيبَ ويءَ،
پسي مٽڪي ڏي، مٿان ماڱرَ مٿين!
(ڪاموڏ، ۱-۴)

(۹۷)

تون صاحبزادو سُپرين، آئون نسورو نوڪرُ،
بيحدِ ڪريان بندگي، هٿ ٻڏي حاضرُ.

چَن ڇڏينديس ڪين ڪي، دوست! اوهان جو دُر،
مُون تان مِهَر نَظَرُ، پرين! لاهِ مَر پانهنجو.
(برو سنڌي، ۱-۱۹)

(۹۸)

تُون ڪا ڪاني پاءِ، وَنِڻ ۾ وصالَ جي،
دوبينائي دُور ڪَري، مَعْرِفَتَ مَلهائِ،
سُپيريان جي سُونَهَن ۾، رُخو ڪونَ رها،
اَڪِ اَشَهْدَ چاءِ، تَه مُسَلِماني ماڻئين.
(سا، ۴-۱۹)

(۹۹)

تُون ويسرو، ويرا! سائين سَنِيَتَ پَنڌَ جي،
جوڙي جُنڱَ جَهَارَ ڪي، ڪوڏَ هُئاجَ ڪيرِ،
وَهِي وَجَارَنَ جي، بَنڌَرَ ڏانهن بَهيَرِ،
گهرَ تنين جي ڪيرِ، جن لاڳيدارَ لَنگهائيا.
(سريراڳ، ۵-۱۰)

(۱۰۰)

تُون هڏَ ڪُڇاڙيا، سَنجھي سَعيو نہ ڪَرين؟
سَوارا سَنڊَ گُٽي، ڪاهوڙي ويا،
آئيندين ڪيا، ڏُٽَ ڏُورائي ڏيَ جو؟
(ڪاهوڙي، ۱-۶)

(۱۰۱)

توڻي توائي، توءِ تَنهنجو آسرو!
سَجَنُ ڳر لائي، ڪيرون ڏينديس جيڏين.
(سريراڳ، ۶-۱۲)

(۱۰۲)

توڻي تُون ڪاتارِ، جَمَ هيڪلي پيرئين،
ڏني ڪا ڏُٺارِ، صَرافَ اَنهين سَٺَ ۾.
(ڪاپائي، ۱-۱)

(۱۰۳)

توڻي تينَ وَڏي، توءِ اُٿي آتڻ آءِ،
تي پيڙي پيرَمَ وارئين، ٻي هڏَ ڪَرَمَ ڪاءِ،
تَه صَرافَ تو صُباحَ، ڪوني ڪاتارَن سِينِ.
(ڪاپائي، ۱-۱۱)

(۱۰۴)

توڻي ناهِ نَصيبَ ۾، مومل مينڌرو،
پُنڌَ، جَمَ پاهين وَرين، مَنجهان پِرَتَ پَرو،
راڻي لاءِ مَر رو، وَه طعني سِين واڳجي.
(مومل راتو، ۳-۱۸)

(۱۰۵)

توڻي ولاڙُون ڪَرين، توڻي هَلين وڪَ،
لِڪَئي مَنجهان لِڪَ، ڏرو ضايع نہ ٿئي.
(معذوري، ۵-۷)

(۱۰۶)

تو، وَرَ! وَهُون ڪيتريُون، مُون وَرَ تُون وَريجَ،
سويي! اِن سُهائِگَ ڪي، پوري! پَر مَر ڏيڇَ،
پِرَتان پيرَ پَريجَ، مَلهائِجَ مِسڪين ڪي.
(ليلا چنيسر، ۳-۱۱)

(۱۰۷)

تَهڙا چاليها نہ چاليهَ، جهڙو پَسَنُ پرينَ جو،
ڪهڙي ڪاتِبَ! ڪرئين، مٿي پنن پيهَ،
جي وَرَ وراين ويهَ، تَه اَڪَرُ اهوئي هيڪڙو.
(يمن ڪلياڻ، ۵-۳۳)

(۱۰۸)

تَهڙا ڪَڙجَ ڪَڪرا، جَهڙا جائن ڦَلِ،
تَن سامينَ جي سَدَ مَران، جن جي گوڏَڙين ۾ ڳَلِ،
اَنڌَرِ مُلان مُلِ، ٻَهَر ڪوجها ڪاپڙي.
(رامڪلي، ۶-۱۲)

(۱۰۹)

تِهڙو ڪِنجُهرَ ۾ ڪيڻ پيو، جِهڙي سُونَهَن سَندياسِ،
مَڏ، مِياڻِيُون، مَڪڙا، مِڙئي مَعاُفَ تِياسِ،
مورِچَل مَٿانِ، اُپو تَماچي تِي هُئي.
(ڪاموڏ، ۱ - ۲۴)

(۱۱۰)

تيلُ نه لائِيان تُنهنجو، مُون ماروُءُ جو مَن،
ڪَريان پي نه ڪَن، آهَر اُنهيَن آهيان.
(مارئي، ۳ - ۵)

واڻي-۱

تان تُون ويه سَنبهي، ساڻي! ميان! پانڌي! ميان!
ڪاڪ هَلبو ڪڏهين؟

لَڪين لُڊوڻيان مَٿي، مَٿي واڻَ ويا تِي، ميان!
جنهن کي پُڄان، سو چوي: ”اُٿيو ڪوڏَ اُٿان تِي، ميان!“
ڪوٺائو ڪَريمرَ جو، اُٿيو پهي پَريان تِي، ميان!
حُڪمُ ڏيندَ هَٿَ ۾: ”هاڻي هَل هِٿان تِي، ميان!“
آڏيون! عَبدُاللطيفُ چئي، پَريُن پاسِ پُراڻ تِي، ميان!
(مومل راڻو، ۱ - واڻي)

واڻي-۲

تَرُ نِهاريان تِي، مُنهنجا بَنڌَرِ ويڙا جي،
مان سِڙه سِڄاڻان سَڄيئين.

اُپي اوسه پائِيان، ڪارڻ وَڻجاري،
گهڻو اُڪندي آهيان، پَرينءَ پنهنجي کي،
آسائِي آهيان، آلا! ڪانڏُ آچي.
(سامونڊي، ۱ - واڻي ۲)

واڻي-۳

ته ڪو هوڻ سَڄُن نِيندا، هوا! ڏبرا،
ڪَل نه پيپر ڪا، مُون نه پَرُوڙيا، ماءُ!
ڪُهي ڪَسي هَليا، ٻانڀڻ ڪَري پيرا،
پَسان شالَ آکِيُن سين، دوستَ سَندا ديرا،
سيئَن ساجُهرَ لَڏيو، پوءِ تِي پُڄين پيرا،
ڏانَ وجهي ڏاڳهن کي، وَنگيءَ نه تنهن ويرا،
بَڙڪَن تا ٻانڀڻ جا، جِي اَنڌرَ جيرا.

(حسيني، ۱۱ - واڻي ۳)

وائي-۴

تن اڪين آئون آڙائي، ٻڙي! جيڏيون!
ڪنهن در ڏيان دانهڙي؟
ڦڪيون ڏيئي ڦڪيون، ويڃن آئون وڇائي،
حسن هوتن جي، اديون! تنهن لاليءَ آئون لڄائي،
آفت ڪر مَر اُن سين، قُرب جا ڪڙائي،
صُحبت سُوپرين جي، مِني آه مِناي،
آلا! عَبْدُاللطيفُ سين، وَحَدَتِ وَتِ وَرهاڻي.
(رامڪلي، ۶ - وائي)

وائي-۵

تن پرين کي اڪندي آئون، لڪ لنگهائون،
ڏيرَ ڦاريا ڏيه ۾، تن اُن گهوري آئون!
چڙهي ڏاڍين ڏونگرين، ٻانڀڻ اُچلي ٻانهون،
هيس پاس پرت جي، ٻانڀڻ ڏي نائون.
(ديسي، ۷ - وائي ۳)

وائي-۶

تن ڳڻن ڳهر وڃائي، هومئي! جوڳين مون سين جي ڪيا.
ڪري مَرَج، ڪاٻڙي! گروءَ وَتِ گڏائي،
اشارتون اُن جون، وانءُ ڪپي تون ڪائي،
ننڊ تين کي ناه ڪا، جا آديسين اُٺائي،
آهي اِن ڳالهه جي، راول! اي رباعي،
هڪائي هڪ ٿيا، ٻڌن ڪانه پيائي،
اڪين اَرسُ ڇڏيو، دل ۾ ناه دغاڻي،
”اِنَّ اللّٰهَ وَتَرَّ يُحِبُّ الْوَتَرَ“، اي اُنين لاءِ آئي،
ريجهائي رَمُوزُ سين، ڪاهوڙين آئون ڪاڻهي،
آلا! عَبْدُاللطيفُ چئي، مون سين، صاحب! ڪر سڻائي.
(رامڪلي، ۵ - وائي)

وائي-۷

تن مَن مَنجه تَنوار، هوا يارا! سدا آهي سڪَ جي.
تن چڻڪن چت ۾، جئن سا گهنڊيءَ لار،
لڳي اڄ اڪين کي، سگهو موٽ، ستار!
پسان ڪين پريتو، ڪاڏي پرت پچار؟
بنديائي پنيور ۾، آهيان آهان ڌار،
مون کي ڇڏ مَر چيرين، آريائي! آڌار!
ڏيان خيرُ خزان ۾، بي تو مَنجه بهار،
مُضَر تان مون کي ڪيا، حڪيمن هزار،
دوا آهيين دل جي، وارو، واقف ڪار،
آئي ڏي عليل کي، معجونون، موچار!
آهي عَبْدُاللطيفُ کي، تنهنجي، پي! پچار.
(سسئي آبري، ۱ - وائي)

وائي-۸

تنهنجيءَ تند تَنوار، يارا! مون مَن موهيو،
ملهي آئين، مڱڻا! گجي ۾ گرِٺار،
سر جي صدا ڇڏ تون، ڏيانءِ ڏيڄ آپار،
دان ڏيانءِ دُهر، هزارين هزار،
آلا! عَبْدُاللطيفُ چئي، پسان پرين پار!
(سورٺ، ۲ - وائي)

وائي-۹

تنهن کي ڪير چوندو مي؟ آڙي! اي سمي جاسمَنگي،
سمي جي سُهاڳ جو، مينڍو ڳتو مي،
چارو چام ڪلهي ڪيو، عشق ائن ڪري،
جن وهن نه ڏني وَتِ ۾، ٿيا سلامي سي،
عالم انعامي ڪيو، نوريءَ ناز ڪري،
(ڪاموڌ، ۲ - وائي)

واڻي-۱۰

توڏن تان نه تنواريو، منهنجو لالو واريو،
الله ڪارڻ، ميان! اوڻيا!
شرف لهي سسئي، ڪٺل ڪي ڪم ڪاريو،
مينديءَ مور مليءَ جا، چانگن ڪي سڀ چاريو.
(معدوري، ۴ - وائي)

واڻي-۱۱

توڪي مڱان، جوتون آهين، پيوڌر ڪون سڃاڻان.
الاهي! عنايت سين، نوازين نماڻا،
انڌا ڪرئين اڳ ۾، ڪوٺائين ڪاڻا.
(سهڻي/بيات متفرقه - وائي ۲)

واڻي-۱۲

توڻي تڙئين تون، يا آلا! توڌر توءَ نه ڇڏيان!
مون ڪي سو مشاهدو، جي منهن نه ڏئين مون،
مون پيا در گهڻا نهاري، آهين تون ئي تون.
(ڪنڀات، ۲ - وائي ۲)

واڻي-۱۳

توڻي نين، نه نين؛
آلو ميان! آئون ائين جي آهيان.
زورو هن ضعين سين، ڪامل ڪوه ڪرين؟
جڻ پنهنجي جوءَ ۾، جانب مان جڻين!
پڪ پڌمنڻان آڳري، سرڪي مان سڃين!
پانهي پروچا پانهجي، سگر مان سڏين،
پيرين آئون نه پڇئي، ڪرهل هوءَ نه جهلين،
آديون! عبداللطيف چئي، نينهن نباهيو نين.
(ڪوهياري، ۵ - وائي)

ت

(۱)

تاجا تَر بَر جَهَل، پيُون پاڻر وٽ ۾،
سيئي ساريو سُمرا! آچي آب اُچَل،
سانپين ڏنر سَل، ڏني جن ڏينهن ٿيا!

(مارئي، ۹ - ۱۳)

(۲)

تا صراف سُجن، پاڻ ڪوٺاين جوهرِي،
ماڻڪ ڪري مُٺ ۾، وانءُ وٺي وٽ تن،
سندس ئي سيد چئي، ڪهڙو قدر ڪن؟
پاڻيئي پري ڪن، ڪ ڪنچل گڏين ڪڇ سين؟

(سريراڳ، ۴ - ۱۴)

(۳)

ٿڌيءَ ٿڪي نه وهي، ٿڌيءَ ڪري تان،
وڌائين وٽڪار ۾، سسئيءَ پاڻ سڪان،
پڇي پءِ پڪين ڪي، پيئي مُنڌ پريان،
ڏنس ڏيه وٽن جا، تن الله لڳ اهيان،
مان پڇي پاڻ، آچي آريائي وري.

(معذوري، ۵ - ۶)

(۴)

تَر تَر اندر ٿاڪ، عمر! ماروڙن جا،
لاٿائون، لطيف چئي، مٿان لوئيءَ لاک،
عمر! ڪريو آڪ، پهريو ٿي پن چران.

(مارئي، ۲ - ۷)

(۵)

تَر تَر اندر تانءُ، ونهين ويڙيجن جو،
سڀ تنهنجو، سُمرا! ويٺا گنهَن نانءُ،
اُتي وينديس ائون، لوئيءَ لڇ مٽي ڪري.

(مارئي، ۲ - ۸)

(۶)

تَرَڪي، پسي ٿوڪ، ترڪي تڪر ۾ پئي،
اُچيو اُچيو، اُگلي، چئي ليلا ڪي لوڪ،
اندر اويالَن سين، ساڙي ڪيائونس سوڪ،
پالاڻ جو ٻوڪ، ويو ويچارِيءَ وسري.

(ليلا چنيسر، ۲ - ۱)

(۷)

ٿڪيائي، تَر ٿيلھ، چڙه چڪيائي، چوٿين،
هلندي هوت پنهون ڏي، پَو مڙيئي پيل،
اُتي، راڻو ريل، ويٺن تان واري وري.

(سسئي آبري، ۸ - ۱۳)

(۸)

ٿورا منجه تَرَن، مون سين ماروءَ جي ڪيا،
عمر! اُن گُٺَن، ائون ڪئن لوئي لاهيان؟

(مارئي، ابیات متفرقه - ۳۹)

(۹)

ٿورا نه ٿورا، مون تي ماروڙن جا،
پلائيءَ پيرا، گڻي گڻيان ڪيترا؟

(مارئي، ابیات متفرقه - ۴۰)

(۱۰)

ٿورَ ويرمي ٿي، وڃن ويرم نه سهي،
ڏيئي مَرِج ڏونگرين، جتن ڪارڻ جي،
هڏ نه هوندو هي، ساه پريان تان صدقوا!

(معذوري، ۶ - ۱۱)

(۱۱)

ٿوري قوت قراريا، رهن سهر ست،
گتيءَ ۾ ڪه پڪليا، پوئن اهڙيءَ پت،
پنوهاڪي پت، پيهي پڇ ملير ۾.

(مارئي، ۷ - ۶)

(۱۲)

تيا تماچيءَ ڄامَ سين، مُهاڻا محروم،
ننڍيءَ وَڏيءَ گندريءَ، مٽي ماڙيءَ ڌوڙ،
جي ڪنجهر، جي روڙ، سي سڀ انعامي ٿيا.
(ڪاموڌ، ۱-۱۶)

(۱۳)

تيا رسيلا رحمان سين، سڱر سونهين جي،
آئيون تنين کي، واڏايون وصال جون.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۶)

(۱۴)

ٿيو خُصُوري هاڻ، سوجها پيسِ سرَ جي،
ڪنڊي لڏي ڪاڻ، پڪيڙي پاتار ۾.
(ڪاراييل، ۱-۶)

وائي-۱

ٿيندو تَنَ طبيبُ، دارُون منهنجي دَرَدَ جو.
پُڪي ڏيندُم ٻاجهَ جي، اچي شالَ عجيبُ،
پرين اچي پاڻَ ڪيو، سندو غورُ غريبُ،
ڏُڪندو سڀوئي ڏور ڪيو، منجهون تَنَ طبيبُ،
آديون! عبداللطيف چئي، هاتِڪُ آهَ حبيبُ.
(ڪلياڻ، ۳- وائي)

ث

(۱)

تاتون ڪين پلان، سدا هئن ڪرڪرا،
لاڪي لوڙائين جا، اهڙا ئي اهيڃا،
ڏيئي تنگن تان، ڪوڪ ڪاريندا ڪڇڙي.
(ڏهر، ۴ - ۳۶)

(۲)

ٿڪ ونگي، ور گهڻا، ڪٿيان ڪُڇاڙو؟
ڪاپي مٿان ڪيترو، آڻيان اڏارو؟
جي ور ڏئي وارو، ته سونهان سرتين وچ ۾.
(ڪاپائي، ۱ - ۲۳)

(۳)

تمن نيڻ، رڻ وهي، چڻاڪا ڪيو،
مون کي ڏن ڏيو، آئين ٿا وڃو، اوڻيا!
(حسيني، ۲ - ۶)

(۴)

تئين ڏينهن ٽمڪائين، دونهيون دئرن ۾،
ميڙيو ڪڙڇ ڪاڻيون، جوڳي جلائين،
سنديون ڪامن خبرون، آديسين آهين،
ڳجهه نه ڳالهائين، لڪا پڻ لوڪ ۾.
(رامڪلي، ۲ - ۳)

(۵)

تيئي پرچيا پاڻ ۾، تند، ڪٽارو، ڪنڌ،
تنهن جهوئي ناه ڪي، جو تو چارڻ! ڪيو پنڌ،
اي شڪر الحمد، جن مٿو گهريوءَ مڱڻا!
(سورث، ۴ - ۱۰)

ث

(۱)

ثابت لنگهيا سير، لهرين لوڏيا ڪين ڪي،
وڃي پهتا پار ڪي، نرتون منجهان نير،
ماءُ! پهتا مير، پار لنگهيائون ٻاجه سين.
(سريراڳ، ۵ - ۹)

ج

(۱)

جا بَرادَ بُتَن، سا اُجُ بَڪَ آدِيسِيَن،
روزا رِنَدَ رَڪَن، عِيَدَ نَ اوڏا ڪاپَڙِي.

(رامڪلي، ۹ - ۱۰)

(۲)

جا پُون پيرين مُون، سا پُون مَتي سَچَين،
ڏَگَ لَٽَبا ڏوڙ ۾، اُپي ڏناسُون،
ڏينهن مَڙِيئي ڏُون؛ اُتي لوچ، لَطيفُ چَئي.

(سومل راتو، ۵ - ۴)

(۳)

جا جَر جاتُون نَ ڏِي، ڏيا نَ موهي،
سَڌُون ڪوهُ ڪري، سا پنهنجي ڪانڌَ جون؟

(سامونڊي، ۲ - ۲۳)

(۴)

”جاڳڪ! تو جُهار، ڏَه پيرا ڏياچَ چَئي،
جَنهن ۾ مالُ نَ مَريءَ جيترو، تَنهن تُون طَمَعِدارُ،
جي اُچِيئي ڪَم ڪپارُ، تَه ويه پيرا وِڍي ڏينءَ.“

(سورث، ۳ - ۶)

(۵)

جاڳڪُ جهُونا ڳڙهَ ۾، ڪو عَطاڻي آيو،
تَنهن ڪامِلَ ڪِڍي ڪيَنرو، ويهي وِڄايو،
شَهرُ سَڄوئي سَرُ سين، تَنڌَن تَپايو،
دايُون دَرمانديُون ٿيون، پائِن پاڏايو،
چارَن ٿي چايو، تَه ماري آهي مَگڻو.

(سورث، ۲ - ۱)

(۶)

جا چاري جوڳين، سا ماڙهن مُصِيبَتَ،
سامِيَن سُورُ صَحَتَ، جي پُورِيئا! پُروڙِيَن.

(رامڪلي، ۴ - ۱۲)

(۷)

جا سَنهو نَ سِڪي، سا مَرُ رَندائِي روڙِي،
سُتُ اُنهيءَ جو سَقرو، ويا تَرازيءَ توري،
ٿلهي ۽ توري، ويچاريءَ سان وڙ ٿيو.
(ڪاپاڻي، ۱ - ۲۹)

(۸)

جا عُمَر! تو مُلَ عِيَدَ، سا سان سُوءَ وَرتي، سُوَمِرا!
ويئي ويچارَن وسِري، خوشي ۽ خَريدَ،
سِڪَن ڪيا شَهِيدَ، مارو جي مَليَرِ جا.
(مارئي، ۳ - ۱۸)

(۹)

جا گُر ڏني گودِڙِي، سا ٿي لاهيندي لَچَ،
سَندا تنهن سُهَڄَ، چيلو چوندو ڪيترا؟

(رامڪلي، ۹ - ۴۱)

(۱۰)

جا گُر ڏني گودِڙِي، سا مُون ڪي ٿي مَرڪُ،
چيلا! ماري چَرخَ، اوڍي ويه اَدَبَ سين.
(رامڪلي، ۹ - ۴۰)

(۱۱)

جا گُر ڏني گودِڙِي، سا مُون گَهَئي سُهَاءَ،
نيئي رَسائي ماءُ، اوڍين جي اَدَبَ سين.
(رامڪلي، ۹ - ۴۲)

(۱۲)

جاڳائي جَتَن، گُورا گَسِ هَلايا،
پَهَتي رءُ پهاڙَ ۾، اُتَ مَر آگَهَتَجَن!
لَتاڙِي، لَطيفُ چَئي، لَنگهيو بَرُ بوتَن،
تَن ڪَهڙِي چُڪَ چانگَن؟ هوَتَ حِماتي جن جو.

(ديسي، ۲ - ۷)

(۱۳)

جاڳايسِ جَنبُورَ، ڪُتي قَرِيبَن جِي،
بَهي پُونڪي اُٿيو، گِهڙي مَنجھان گھورَ،
سڀ لاهيندو سورَ، گري هن غريب تان.
(معدوري، ۱-۴)

(۱۴)

جاڳو مَنجھان جَسُ، آهي آدا! جن کي،
لاهي جو، لَطيفُ چئي، مٿان قَلبَ ڪَسُ،
وَرَنه! ڪَجان وَسُ، صُبَحَ سانُ، سِيڏُ چئي.
(ڏهر، ۳-۱۰)

(۱۵)

جاڳو، جاڙيجا! سَما! سُڪِ مَر سُمهو،
پَسو، آن پاريا، لاکو ٿو لوڙيون ڪري.
(ڏهر، ۴-۳۴)

(۱۶)

جا هڙَ اَنڌَرِ جِي، ساهڙَ ڏني ساهَ کي،
ساهڙَ چڙهي نه ساهَ جِي، سا هڙَ ساهڙَ ري،
ساهڙَ ميڙَ، سَمِيعَ! ته سا هڙَ چڙهي ساهَ جِي.
(سهڻي، ۵-۲۳)

(۱۷)

جاءِ نه سڄو ڏينهن، هنڌڙو اوئي وڳَ چئن،
مُون پريان سين نينهن، چئن ڪارڻ نه ڪيو.
(رپ، ۱-۱۴)

(۱۸)

جان ايندين تان آءُ، هڻي هٿ پڳهين،
لڳي واڙ سواڙ، سڙه سانباهي نه سهي.
(سامونڊي، ۱-۴)

(۱۹)

جانبَ! ايئن نه جڳاءُ، جيئن ماريو، موٽيو نه پڇين،
رتيءَ رتُ نه سنجري، سڪَ تنهنجي ساءِ،
آسان توڻي لاءِ، ٿي پر ڀر پوڄائون ڪيون.
(برو سنڌي، ۲-۳)

(۲۰)

جانبَ! تون جيڏو، آهين شانَ شعورَ سين،
مُون تي ڪر، مُنهنجا پرين! توه تسي تيڏو،
اي ڪامل! ڪم ڪيڏو؟ جئن نوازينم نگاهَ سين.
(برو سنڌي، ۲-۱)

(۲۱)

جانبَ! مُنهنجي جيءَ ڀر، تنهنجي طمعَ پوءِ،
وٺُ کاتي، وڍِ اَنگڙا، آڏُ ڪر م ڪوءِ،
پانيان پالُ سنڌوءَ، جي ساڄن! سنئون نهارئين.
(برو سنڌي، ۲-۲)

(۲۲)

جان تَن ڪيو نه تئن، سوڻيريان ٿي سنهڙو،
پرين پائيندا ڪيئن، توکي آڳڙين ڀر؟
(آسا، ۳-۱۳)

(۲۳)

جان تو هڙو سورَ، ڪنڊا! ڍورَ ڏٺين جو،
مٿي لامُن پور، موريءَ مَجرَ نه ڪڙين.
(ڏهر، ۱-۵)

(۲۴)

جان تو هڙو وڍُ، ڪنڊا! ڍورَ ڏٺين جو،
پاڻا ڏيئي ڏڍُ، موريءَ مَجرَ نه ڪڙين.
(ڏهر، ۱-۴)

(۲۵)

جان جان پَسِين پاڻَ کي، تان تان ناهِ سُجُوڏُ،
ويجائي وُجُوڏُ، تِهان پوءِ تَڪِيَر چَوُ.
(آسا، ۱-۱۲)

(۲۶)

جان جان پَسِين پاڻَ کي، تان تان ناهِ نِمَارَ،
سڀ ويجائي سَارَ، تِهان پوءِ تَڪِيَر چَوُ.
(آسا، ۱-۱۱)

(۲۷)

جان جان ناهِ ضرور، تان تان طيبُ ناهِ ڪو،
جُ سو سَريو سُوَرُ، تہ ڪَر ويچُ وِر پيو.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۲)

(۲۸)

جان جان هُئي جِئري، وِرچي نہ ويٺي،
وڃي پون پيٺي، سِڪَندي کي سَچَئين.
(سهڻي، ابیات متفرقه - ۹)

(۲۹)

جان جان هُئي جِئري، ويٺي نہ ويساندِ،
لڙهي لَهَرنِ پاندِ، مُيائي ميهارَ ڏي.
(سهڻي، ابیات متفرقه - ۱۰)

(۳۰)

جان جَرُ هُئڙو جالَ، تان تُون، مَچَ! نہ موٽئين،
پَوَنديئي اُچُ ڪِ ڪالَ، سانپويُون سانگنِ جوَن.
(ڏهر، ۱-۱۲)

(۳۱)

جان جَرُ هُئڙو سِيرَ، تان تُون، مَچَ! نہ موٽئين،
اڏا اڏي ڪيرَ، گهٽَ بہ جِهليءَ گهاٽئين.
(ڏهر، ۱-۱۳)

(۳۲)

جان جئين تان جَلُ، ڪانهي جاءِ جَلُ رِي،
تَتِيءَ تَڏِيءَ هَلُ، ڪانهي ويلَ وهڻَ جي.
(حسيني، ۲-۱۷)

(۳۳)

جان ساماڻيئن، سَسِي! تان ويسُ وڙن جو ڪَرِ،
لاهي لَچَ، لَظيفُ چئي، ٿِي بيگارِياڻي بَرِ،
تہ ويندي پَوِي وِر، اَڳيان هوڻَ حُضُورَ ۾.
(سَسِي آبري، ابیات متفرقه - ۴)

(۳۴)

جان عاشقُ مٿي رَٿُ، تان دعوى ڪري مَرِ نِينهن جي،
سائو مُنهن، سُونهن گئي، سِڪَن اِي شَرطَ،
نَڪي گوڏَ گرڻَ، مٿا سِرَ سَوڏا ڪري.
(يمن ڪلياڻ، ۷-۴)

(۳۵)

جان ڪَتين تان ڪَٽُ، هيءَ هڏَ وهائي،
ڪاپاڻي سِيڪا، ڪَتي سِيپاڻي،
ڄاتو جن ڄاڻي، تن هٿان پهي نہ ڇڏي.
(ڪاپاڻي، ۱-۳)

(۳۶)

جان ڪي جوڳي ٿِي، نا تہ نرجا! وَٺَن نِڪري،
ڪوہُ تَو ڪَن ڪَپاڻين، جان نہ سَهين سِي؟
پِيچُ! پَراهُون ٿِي، مَتان پيا لَڄائين.
(راملڪي، ۴-۱۴)

(۳۷)

جان ڪي ڪري طيبُ، دارُون هن دَرَدَ جا،
هٿيو سي حبيبُ، اُکوڙيو آڏَ ڪري.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۵)

(۳۸)

جان ڪي ڪنڌيءَ ڪانهن، تان تائي ٻڌج تڙهو،
هٿ پريان جي هٿ ۾، ٻئي ڪي ڏج مَر ٻانهن،
سَندي ڪَپرَ ڏانهن، ڪِ تو ڪنين نه سئي؟
(سهڻي، ۸-۳)

(۳۹)

جان ڪي مون ڪي تان، پڳهه پائي پاڻ ڏي،
هُو جي هنيءَ هاڻ، آئون نه جڻندي اُن ري،
(رامڪلي، ۱-۱۲)

(۴۰)

جان ڪي مون ڪي ني، پڳهه پائي پاڻ ڏي،
پَه پَرُوڙيم پٽ جا، منجهان ڪينر ڪي،
هاڻي جي هنيءَ، آئون نه جڻندي اُن ري،
(رامڪلي، ۱-۱۱)

(۴۱)

جان ڪي مون ڪي نيو، پڳهه پائي پاڻ ڏي،
ڦوٽ مُنهنجو، ڪاپڙي! سڳين منجهه سهو،
ڪا ڦري ڦوڪ ڏيو، آئون نه جڻندي اُن ري،
(رامڪلي، ۱-۱۳)

(۴۲)

جانڪين سَتين سِير، تان ڪين وهنديس ڪوٽ ۾،
سڀ سَمَندين سَڄي، نڌيءَ پيبي نه نير،
جڻن هوءَ اَبَر آسري، تڻن مون مَن ملير،
ڪاڻر پين ڪير، جي امانت اُت وڃي!
(مارئي، ۱۰-۱۲)

(۴۳)

جانڪي ميڙ مُنيءَ ڪي، جانڪي مُنيءَ مار،
ڏڪيءَ ڪي ڏيڪار، هيڪر هوٽ اڪين سين،
(معذوري، ۶-۴)

(۴۴)

جان گهڙندا گهاٽوٺا، تان رڇن ڏيو رڱ،
سڳايون ۽ سڱ، ڪلاچيءَ ڪير ڪري؟
(گهاٽو، ۱-۱۶)

(۴۵)

جان واهڙ ۾ وه، تان تون مڇ! نه موتين،
ڪائي ۾ ڪوه ڪرين، پوءِ موٽڻ جو پَه؟
سِر مٿي تون سَه، مَهميزُون مَلاحن جون،
(ڏهر، ۱-۱۱)

(۴۶)

جان وڍين، تان ويه، نه ته ونيو وات وَنءِ تون،
هيُ تنين جو ڏيه، ڪاتي جنين هٿ ۾،
(ڪلياڻ، ۲-۱۵)

(۴۷)

جاني آيو جوءُ ۾، ٿيو قلبَ ڦراز،
وهلو وڇائين ويو، ڪري عَمُ گُڏار،
نظارو نروار، پي پَسايو پانهنجو،
(سارنگ، ۱-۴)

(۴۸)

جَبَلُ جيڏو ٿي، جو آڏو آريچن ڪي،
وٺي وَر، واٽ ويا، بُرقت، بروهي،
رُڇن ۾ روئي، پَسان شال پنهونءَ ڪي!
(ديسي، ۵-۹)

(۴۹)

جَبَلُ سُڄن جال، آڏا آريچن ڪي،
هاڙهي ڏانهن هٿ گڏيو، چپر مڙان شال!
ڪيچي ويڙم ڪال، تي ٿي ڏونگر ڏوريان،
(ديسي، ۵-۱۰)

(۵۰)

جَبَلُ ماري جَڪَ، جو آڏو آريچَن ڪي،
توڻي لَڪَن لَڪَ، سڀ لَنگِهينديس سَڪَ سين.
(ديسي، ۵-۸)

(۵۱)

جَبَلُ ۾ جانارَ، سَرَهَ گڏِيئي، سَسُئي!
پنيءَ پوءِ پوارئي، ٻانڀڻَ جي پاڪارَ،
هوتائي هيڪارَ، موليٰ! مُون ڪي ميڙئين!
(ديسي، ۵-۴)

(۵۲)

جَتا! شالَ جِئو! جِئو! ٿا جازون ڪَريو؟
ٻانڀڻَ ڪي ٻروچَ ري، ٻيلي ناهِ پيو،
چَنُ تان نه پيو، هِي سَگَ نه چَنُ جهڙو،
(ديسي، ۱-۱۵)

(۵۳)

جَتِ آهَ نه ناهِ ڪا، اِي خاڪِيءَ جو خيالَ،
جانبَ جو جمالَ، پَسَٿان ئي پَري ٿيو.
(آسا، ۳-۸)

(۵۴)

جَتِ آهَ نه ناهِ ڪا، اِي خيالَ خاڪي،
پرينءَ جي پاڪي، پَسَٿان ئي پَري ٿي،
(آسا، ۳-۹)

(۵۵)

جَتِ پَنگا، پُئون، پيڻيون، تنهن ڪوڻ ٿي ڪواءِ،
سا وچَ پَسِيو وندُران، مُون رُندي راتِ وهاءِ،
سِيلِيئِين سُهَاءِ، مارو جو مَليرَ جو.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۰)

(۵۶)

جَتِ پَنگا، پُئون، پيڻيون، تنهن ڪوڻ ڪوڻ،
پائِرُ سڀ پُسائيو، وَسي وَجُڙِين،
ماروءَ ري مَر مَرَن، اَللهُ! هي آسائِيُون!
(مارئي، ابیات متفرقه - ۱۹)

(۵۷)

جي تَتو تَن تنوَرُ جئن، تہ چَندي ساڻ چَماءِ،
آئي آڳِ آدَبَ جي، ٻاري جانِ جَلَاءِ،
بُرَقان اَندرِ بازيون، پنهنجون سڀ پچاءِ،
لُچَن لَنو، لطيف چئي، پَدَرِ هَڏِ مَر پاءِ،
مَتان لوڪَ لَڪاءِ، وصالان وچَ پئي!
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱۵)

(۵۸)

جَتِ حَبيبَ هَئِن، ناڻڪَ پَري نِينهن جي،
تِي طَبيبَن، وڄا وڃي وَسَري،
(يمن ڪلياڻ، ۱-۹)

(۵۹)

جَتِ راياڻِين راڻِين ڪي، چَنَدُن چَڪَ ڪَري،
هاڻي اَنين پيڻِين، وَرَهَ وَراڪا ڏي،
سوڍو سُجَ ڪَري، مُومَلِ ماري هَلِيو!
(مومل راڻو، ۳-۸)

(۶۰)

جَتِ ڪَرڙَ، ڪَٿا ۽ ڪاهِيُون، پالَ، پَڪا ۽ پَڪَ،
سَرَهِيُون سي سَرَتِيُون، حاضِرُ پاسي حَقَ،
ماروَن سين ماڻيان، شالَ مُنداڻتي مَڪَ!
ڪِنڪاريان خَلَقَ، جا تَر جائي ۾ تَوهرين.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۲۳)

(۶۱)

جَتِ نہ پڪيءَ پيرُ، تَتِ تِمڪي باهڙي،
پيو ٻاريندو ڪيرُ، ڪاهوڙڪيءَ ڪيرِ ري؟
(ڪاهوڙي، ۲-۱۱)

(۶۲)

جَتَن جا جيلا، ٿي ساڻ پُڄائي سَسِي،
ايسَ آريءَ ڄامَ جا، تَتَرِ توڏا تيلا،
اُن کي ناڪيليون نڪن ۾، دُهرِيُون، ڏکيلا،
سِرَ هَٿيو سِلا، لايو نِينهن، نَنڊُون ڪَرِين!
(ديسي، ۱-۱۶)

(۶۳)

جَتَن سان ڄاڻڪُون، سَرَتِيُون! مُون سَگُ ٿيو،
ڪَري ڪوهيارو ويو، تَن چَني تانڪُون،
اَتُون پَن تَڏانڪُون، اڏَ ڏڪوئي آهيان.
(ديسي، ۷-۱۲)

(۶۴)

جَتَن ڪَڇ جَتَن جو، آيا ڪَ ايندا،
وَنِي پُنهون پاڻ سِين، وَتان تو ويندا،
دَمَ نہ دَمِيندا، سِڌاريندا سائيءَ ڏي.
(ديسي، ۱-۱۷)

(۶۵)

جَتَن وڌيسَ جَارِ، ناٿَ هُيسَ نماڻي نڪَٽي،
ٿِيڙا پاڻ قَرارِ، مُون مَنُ گڏي گونڊرين.
(ديسي، ۱-۱۹)

(۶۶)

جَتَن يارانو، ڪيچِين مُون سِين ڪونَ ڪيو،
نالي سُيسَ هوتَ جي، مَتَمَ ٻارانو،
تيلانهين طَعنو، ڏيندا مُون ڏيرَ ويا.
(ديسي، ۱-۲۲)

(۶۷)

جُتو وانءُ، جَهاڙ! گڏيو غُرابَن سِين،
پُورِيندي هُنَ پارَ ڏي، سَڌَرِ گُڇ سَازَ،
اچِن ٿا آوازَ، سَٿائي سَمُنڊَ جا.
(سريراڳ، ۳-۱۲)

(۶۸)

جَتَ هڏهين هُتَ، مُون هِتَ هِنڙي ۾ حَلُ ٿيا،
جَنگَلِ جَنين چوڦرا، رَاحَتَ تَن جِي رُتَ،
گَنگن جِي گُپَتَ، چِيڙي وڌيسَ چَپَرِين.
(ديسي، ۱-۱۸)

(۶۹)

جتي پيرَ پَرِن، پَرِيُون پَوَن پَوارِيُون،
تانگهَ نہ لڏي تارُئين، مَپُ نہ ماڻِيُون،
ڪَنڌيءَ اُڀا ڪيترا، سِيڻاها سَنڪَن،
تون ڪيئن تَن تَرَن، اچيو، آساري! گهڙِين؟
(سهي، ۷-۸)

(۷۰)

جتي جيتريُون، لَڪِيُون لوحَ قَلَمَ ۾،
تتي تيتريُون، گهڙِيُون گهاڙَن آئيُون.
(معذوري، ۵-۹)

(۷۱)

جتي عَرَشُ نہ اُڀُ ڪو، زَمِينَ ناهِ ڌرو،
نَڪو چاڙهائو چَنڊَ جو، نَڪو سَڄَ سَرو،
اُتي آڏيسِيُن جو، لَڳو ڌَنگَ ڌرو،
پَري پِيُن پَرو، ناٿَ ڏِنائون ناهِ ۾.
(رامڪلي، ۹-۵۵)

(۷۲)

جتي گهوريو گهاٽوئين، تتي واريءَ بُڻَ،
سَهسين ساڻي مُڻَ، سَرُ سَڪو، سُونگي گيا.
(گهاٽو، ۱-۱۰)

(۷۳)

جتي ماڻڪَ ماڳ، تتي چوران تڪيو،
سنئون تن سڀاڳ، امل جن اوباهيو.
(سريراڳ، ۴ - ۱۸)

(۷۴)

جتيون سي پائينديون، جنين پير پرين،
لاڻيون سڀ پرين، سسئي سپيرين کي.
(معدوري، ۳ - ۱۱)

(۷۵)

جڏان 'ڪُنَ فيڪُون' چئي، نيو آرياڻيءَ ارواح،
انگ اڳهين لکيو، منهنجو ميثاق،
'مَنَ طَلَبَ شَيْئًا وَجَدَ وَجَدَ، اُتو عليءَ شاه،
اڃا ان حديث جو، مون آسرو آه،
پنهنوءَ جي پيغام تان، منهنجو موٽ مباح،
سرتيون! دعا ڪجاه، ته ميڙائو مون تئي.
(ديسي، ۲ - ۳)

(۷۶)

جڏائيءَ جو جام، ڏنائون ڏکيءَ کي،
منگل منهنجي من ۾، ٻاريو هوت حمام،
آرڪ ٿيو آرام، ڪاڪل پسي ڪانڌ جو.
(سسئي آبري، ۶ - ۱)

(۷۷)

جڏهانڪر ٿيام، ساڃاه سپيرين سين،
تڏهانڪر تر جيترو، وير نه وسريام،
اندر روح رهيام، سڄڻ اوطاقون ڪري.
(برووسندي، ۱ - ۱۷)

(۷۸)

جڏهانڪر جاني! سڄڻ سانگ سڌاريا،
راتيان راحت ناه ڪا، ڏينهان حيراني،
ائون پنهنجي پرين تان، ڪوڙين قرباني!
رضا رباني، نا ته ڪريان وس وصال جا.
(برووسندي، ۱ - ۱۶)

(۷۹)

جڏهن پوي ياد، صحت سپيرين جي،
فريادون فرياد، ناگه وڃن نڱيو.
(برووسندي، ۲ - ۴)

(۸۰)

جڏهن پيئي باس، چپر هوت پنهنوءَ جي،
اڏيون! آريجن جا، وڻن مڪا واس،
ايل! پني آس، پنهنو آيو ڪيچ ۾.
(ديسي، ۷ - ۱۰)

(۸۱)

جڏهن پيئي چٽ، چپر هوت پنهنوءَ جي،
پرهي وينيون پٽ، گونڌر لٽا گولئين.
(ديسي، ۷ - ۹)

(۸۲)

جڏهن ڍاڳي ڍور، ٻئي وهن ٻليار ۾،
تڏهن تارڙين طور، هڻو جسون سين.
(ڏهر، ۱ - ۸)

(۸۳)

جڏهن سئون جي، پتر پير ڊگها ڪري،
تڏهن تنين کي، ساڻ سئيي ڇڏيو.
(ڪوهياري، ۱ - ۸)

(۸۴)

جڏهن 'ڪُنَ فَيَكُونُ'، مَن تڏهانڪُون مارئين،
تُون ڪَنَ وجهين تن کي، سُوَمِرَا! شُڪُون؟
هَمِيرَن هَڪُون، جَاڙ جُسي کي پَاتِيُون!
(مارئي، ۱-۲)

(۸۵)

جڏهن وَسِيلَن، لوڙهي ڇڏي لُڙ ۾،
پاراران پَرِين، تڏهن پُڇي سَهِي.
(سهي، ۱-۲۴)

(۸۶)

جڏي وَتِ جالي، مَانَ اَلَلِه ڪَارَن لَڪَ سِيَتَن،
آهي آريءَ ڄامَ جي، هِت هِتِ حِوَالِي،
عَيْبَ مُونَ اُگرا، مَانَ نِرَمَلُ نِڪالي!
پَرْتِيَاڻِي پالي، ڪامِلُ نِيندو ڪِيچَ ڏي!
(ديسي، ۴-۱۲)

(۸۷)

جَرِ ثَرِ تِڪَ تَنَوَارَ، وَتِ تَنَ وَاڻِي هِيڪڙِي،
سِيپِيئي شِيءَ تِيَا، سُوَرِيءَ سَزاوَارَ،
هَمَهَ مَنصُورَ هَزارَ، ڪهڙا ڇاڙهيو ڇاڙهين؟
(سهي، ۹-۱)

(۸۸)

جَرِ تَرِ ڏِيا ڏي، وَتِ تَنَ ٻڌي وانئِيُون،
آلا! ڪانڏُ اُڇي، آسائِي آهيان!
(سامونڊي، ۲-۲۲)

(۸۹)

جَرِ ۾ سِپُون جِيئن، آهين اَبَرِ آسري،
جِيئن ڪَنجُون سارين روه کي، مُون تَنَ اَنڊَرِ تِيئن،
هِتَ وَعدا وَجَنَ جا، هِتَ نه پَانِيَمِ هيئن،
ڪوئيَن وَهان ڪِيئن، جي نَظَرِ بِنڊِيَاڻِي نه هُئان؟
(مارئي، ۱۰-۱۳)

(۹۰)

جَرِ هَارِيو ٿي جَڪري، جڏهن رُونو ڏيريدار،
ڊولي تڏهن ڊيلين؛ سُوِيِي! ٿِيءَ نه سَارَ،
چَنيسَرِ پَتَارَ، جِيَلو ڪِيو هَارَ جو،
(ليلا چنيسر، ۱-۱۳)

(۹۱)

جَرِ جَڙِي جن سين، مَئي پَنَ سين تَنَ،
جي هِتَ نه هُوَتَ پَسَنَ، سي ڪَنهن پَرِ ڪِيچَ پَسَنڊِيُون؟
(حسيني، ۱۲-۱۶)

(۹۲)

جُرو وِجايو جوڳين، ڪُلَ سين آهين ڪَمَ،
آسَنُ جِنَ عَدَمَ، اَتُون نه جِئَندي اَنَ ري،
(رامڪلي، ۱-۴۱)

(۹۳)

جُ سِي اَگَنُ آڻيا، تَه سَرُو ڪندا سُجَ،
سائي تيندين اُڇَ، هي پيتو! هو آڻ ڪِي!
(يمن ڪلياڻ، ۴-۱۲)

(۹۴)

جُ سِي سَنپِرَجَن، سَهَ تَنين سين اوريان،
لَنَ لَنَ هِيَتِ وَجَنَ، رَهَگُون رَباَبَن جِئَن،
(رپ، ۱-۲۱)

(۹۵)

جُسي سَندو، جوڳَ ري، مُون نه گُهرجي ماهُ،
ساميءَ مَنهنجو ساهُ، اَتُون نه جِئَندي اَنَ ري،
(رامڪلي، ۱-۳۴)

(۹۶)

جُ سِي لوڙاڻو ٿيا، جِنين پَرِ رَهَن،
مارُو مَنجِه تَرَن، رَهي رَهندا ڪيترو؟
(مارئي، ابيات متفرقه - ۱)

(۹۷)

جُه سي لوڙائو ٿيا، جنين سنڌيءَ ڏير،
ماروڙڙا فقير، ڪنهن در ڏيندا دانهڙي؟
(مارئي، ابيات متفرقه - ۲)

(۹۸)

جُسي ۾ جَبار جو، خفي خيمو کوڙ،
جَلي تون زبان سين، چارئي پهر چور،
فکر سين فرقان ۾، اسم اعظم ڏور،
پيا در وڃي مَ ووڙ، اي املُ لائين سڀجي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۸)

(۹۹)

جُ صَرافن لڏيو، تہ تون پڻ لڏج، سون!
قَدُر لَهَنڌُءَ ڪون، نيئي گڏيندءَ گڏونءَ سين.
(سريراڳ، ۴ - ۱۰)

(۱۰۰)

جَڪرا! تون جئين، تنهنجو ڪنين مَدو مَ سَٿان،
اَڪين ۽ هِنئين، ٻنهي تاري تنهنجي.
(بلاول، ۲ - ۲)

(۱۰۱)

جَڪرا! جئين شال، تنهنجو ڪنين مَدو مَ سَٿان،
جئن تو اچي ڪال، نالائق نواڙيا.
(بلاول، ۲ - ۳)

(۱۰۲)

جَڪرو جَسَ گرو، پيا سڀ آئيرا،
جِيائين جُڙيو جَڪرو، تيائين نه پيا،
مَني تنهن ماڳا، اصل هئي ايتري.
(بلاول، ۲ - ۵)

(۱۰۳)

جَڪرو جَسَ گرو، پيا مِڙئي مَل،
سَمي جي سُهاڳ جي، ڪنهن نه پيئي ڪَل،
مَني اَن مَرسَل، اصل هئي ايتري.
(بلاول، ۲ - ۴)

(۱۰۴)

جَڪرو جوڙي، پاڻ ڌڻيءَ پيدا ڪيو،
ڪيهر جئن ڪَر ڪَئي، مَچُون مَلُه موڙي،
سَمونڊ جئن سير ڪيو، ٿو ٻار جئن ٻوڙي،
گهوٽ چڙهيو گهوڙي، پيچين لائي پيچرا.
(بلاول، ۲ - ۱)

(۱۰۵)

جَڪري جهو جُوان، ڏسان ڪون ڏيه ۾،
مُهڙ مِڙني مَرسلين، سَرس سندس شان،
”فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ“، اي مُيسرُ ٿيسُ مَڪان،
اي اَگي جو احسان، جنهن هادي ميڙيهر ههڙو.
(بلاول، ۲ - ۱۱)

(۱۰۶)

جَڳ جئن ئي چوءِ، سوڍو تئن نه سِڪيو،
راڻو تئن نه روءِ، ڳوڙهو جئن ڳل ڳڙي.
(مومل راڻو، ۷ - ۱۳)

(۱۰۷)

جِن اُجهيو، تِن نه ٻُجهيو، ويئي گڏين ويڙ،
ڏوري ڏنائون ڏُڪ سين، پاڻ مَنجهان ئي پير،
لَتو تِن، لَطيفُ چَئي، جُسي جو زنجير،
ڪين ڏنو هو ڪا پَڙيئين، ڪابل ۽ ڪشمير،
سچ جنين جو سير، تِن گُر ويئي ئي گڏيو.
(رامڪله، ۵ - ۱۶)

(۱۰۸)

جَنَّتَ سَنَدِينِ جُو، فائِقَ هَلِيا فِرَدَوسَ ڏي،
فاني ٿيا 'في الله' ۾، هوءَ سين ٿيا هوءَ،
رَبِّ! ڏيکارئين روءَ، اُنين جي احسان سين!
(ڪيڏارو، ۶ - ۱۲)

(۱۰۹)

جندا! هو مَر جوڳ رِي، جندا! جوڳ مَر پاءِ،
ڪُوڙي ڪَڇ مَر ڪڏهين، سچي ڪا مَر سلاءِ،
پَهجڻ پاريندا، مَتان رام رُسائين.
(رامڪلي، ۴ - ۱۶)

(۱۱۰)

جن ڪَرايُن ڪَڇ جا، وَرُ ساهيڙيون سي!
اَتَ اُڪَندي آهيان، مَنهن ماروءَ جي،
لَکَن سين نه پاڙيان، هَنڌ هتي جا هي،
اهلَ آبائِن کي، مَري شال ملهائيان!
(مارئي، ۳ - ۱)

(۱۱۱)

جن کي دَوَرُ دَرَدَ جو، سبق سَوَرُ پڙهن،
فَڪَرُ فَرهي هٿ ۾، ماڻ مُطالع ڪن،
پَنو سو پڙهن، جنهن ۾ پَسَن پرينءَ کي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۱۶)

(۱۱۲)

جن وِجايو وُجودَ کي، سي فاني ٿيا "في الله" ۾،
نه تِن قِيامُ نه قُعودُ ۾، نه ڪو ڪَن سُجودُ،
جيان ٿيا نابودُ، تيلان گڏيا بودَ کي.
(آسا، ۱ - ۱۶)

(۱۱۳)

جنهن تَر ڏوڙون ڏُڻن، چوٽا چَنڊَن چَڪَ ڪيو،
اَچَن پَوَنرَ پَنپولِيا، پاڻيءَ تَنهين پُون،
راوَل رَتو رُڻن، ڪو وَه لَڳو واسُئين.
(مومل راڻو، ۳ - ۷)

(۱۱۴)

جَنهنجي ڏَڻيان ڌارَ، پيشي ناه پَنپورَ ۾،
ڪَمِيئيءَ جي ڪانَ ڪِيءَ، ساڻ لَڏيندي سارَ،
آءُ، عالمَ جا سَرڌارا! واري واڳ وَلهيءَ تي.
(برو سنڌي، ۳ - ۲)

(۱۱۵)

جَنهن سَناسِيءَ سانڍيو، گَندي ۽ گِراهُ،
اُنهيءَ کان اَللهُ، آجا اَڳاهُون ٿيو.
(رامڪلي، ۹ - ۱۱)

(۱۱۶)

جَنهن ڪارڻ جوڳي ٿيا، جان جان سو نه پَسَن،
تان تان سَناسِيَن، وره وهامي راتڙي.
(رامڪلي، ۹ - ۲۸)

(۱۱۷)

جنين پيريو هيڪلو، تنين ميڙيو، ماءُ!
تَنڌُ آهڙيءَ ساءِ، مُون اَتڻُ هَڏَ نه اُجهي.
(ڪاپائي، ۱ - ۲)

(۱۱۸)

جنين جهيڙيو آڄُ، عَلِيءَ جي اولادَ سين،
پيءُ! تنين کان پِيءُ، جي جَماتي يَزِيدَ جا.
(ڪيڏارو، ۴ - ۴)

(۱۱۹)

جنين جهيڙيو ڪالَ، عَلِيءَ جي اولادَ سين،
هيءُ! تنين جي حالَ، جي جَماتي يَزِيدَ جا.
(ڪيڏارو، ۴ - ۳)

(۱۲۰)

جنين ديکيو دل سين، پُنيءَ سي پيئون،
تہ پڻ ٿي ويئون، جي پُنهونءَ پاڻ لڪائيو.
(حسيني، ۳-۱۰)

(۱۲۱)

جنين سڱ ناه ڪو، چارَنَ سي چڱجن،
رُجن راءِ پُجن، مٽي ڪلھن ڪيترَا.
(پرياتي، ۱-۴)

(۱۲۲)

جنين سنڌي مُنهن ۾، نهائيون نڪن،
تَنان وڌيو هيڪڙو، تہ ڪهڙو تورو تن؟
سي مَرُ سڃاڻي سونهن، جن پلي پينگ پَرم جي.
(مومل راتو، ۸-۲۵)

(۱۲۳)

جنين سنڌيءَ بوڙ ۾، پتون پٽين جي،
تن! تنين سين پي، اوڏا آڏي پڪڙا.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۲۲)

(۱۲۴)

جنين سوڊي سڄ جو، وگر وهايو،
'بَخرو لَهُمُ البُشري' جو، اُنين لاءِ آيو،
ان کي لالَن لنگهايو، ساندارو سَمونڊَ جو.
(سريراڳ، ۲-۸)

(۱۲۵)

جنين ڪارڻ مُون، تڙ پُوڄارا پُوڄيا،
پُنيمر اُميدُون، سيئي سڄڻ آئيا.
(سامونڊي، ۲-۱۹)

(۱۲۶)

جنين ڪتو ڪالھ، سي پاڻا پيئون مامري،
جنين ٿڪ نہ مالھ، سرهيون سي صراف سين.
(ڪاپاڻي، ۱-۳۰)

(۱۲۷)

”جو تَعَلُّقَ رَڪي تَنڌُ سين، سو ڪي پليءَ پاءِ،
مُون کي مَر موتاءِ، ائون آڳاهون آئيو.“
(سروٺ، ۳-۱۷)

(۱۲۸)

”جو تو ڏيڻ ڏياڇ! پائيو، ايئن سرُ سڀڪو ڏي،
ڪي نانہ جهڙو ڏي، جو سَنڌَ ٿئي سُوالبين.“
(سروٺ، ۳-۱۵)

(۱۲۹)

جو تون ڏورئين ڏور، سو سڌا آهي ساڻ تو،
لالَن لاءِ، لطيف چئي، منجهي ٿي، معذورا!
منجهان پَنڻن پروڙ، تو منجھ آهس تڪيو.
(سسئي آبري، ۳-۸)

(۱۳۰)

جو چليون پسي نہ چڪيو، تنهن واکاڻيو وڪ،
لڏي ڪين، لطيف چئي، لکن آڳان لڪ،
پير نہ موڙي پانهنجو، تڪيءَ پئجي تڪ،
سَرَتِين ڏئي سڪ، هڪل سين هالار ڏئي.
(بلاول، ۱-۸)

(۱۳۱)

جو ڏيہ ڏاڏاڻيان آيو، پيرين تنهن پُٺان،
سانگائڻوءَ سيڏ چئي، سنڌيون ڇٽ چُٺان،
هتي تان نہ هُتان، حرف لٽي هيڪڙي!
(مارئي، ۱۰-۸)

(۱۳۲)

جو ڏيہ ڏاڏاڻيان آيو، ڏنر تنهن طعنو:
”پاڻي ويہ مَر پلنگين، گچيءَ سرِ ڳانو،
مٿان لڪ، لطيف چئي، کانءَ مَر خزانو،

سَرَتِين سِيَلُ چَوايو، جوڙ هَئي جانو،
تِيو سڌ سَمَانو، حَرَف لَٽِي هِيڪَڙِي.“
(مارئي، ۱۰-۹)

(۱۳۳)

جو ڪُهَٽَ سُهَٽَ سامُهون، پَرت تَنهين سين پار،
نِيهَن نہ نِيهِي جَنهنجو، تَنهن سين تُون مَر تَنوار،
هَڏَ مَر واٽ وَسار، تِي نِرالو نِبري.
(رامڪلي، ۹-۱۹)

(۱۳۴)

جوڳ نہ جوڳو تُون، ڪَرين پِچارُون جوڳ جُون،
هڪَڙو پَنڌ پَرِين جو، ٻي تَنهنجي پُون،
سامِي سِيَتَن ڏُون، رُٽندا ئِي رَت وِيا.
(رامڪلي، ۴-۱۰)

(۱۳۵)

جوڳِيءَ تي جِڙاءُ، نَسورو ئِي نِيهَن جو،
پَتَنگَ جِئَن پيدا ٿيو، سامِي سِجَ وِڙاءُ،
آيو ڪاڪَ تِڙاءُ، ڪُنوارِن ڪڪوريو.
(مومل راڻو، ۱-۹)

(۱۳۶)

جوڳِي! تَنهنجي جوڳ ۾، ڳالهه ڳهرجي ڳچُ،
وِڊيو، چَريو، چَچريو، پَر ۾ اُڀو پَچُ،
سوئي بارج مَچُ، جو آتَشان آبُ ٿِي.
(رامڪلي، ۴-۱۳)

(۱۳۷)

جوڳِي ٿِيَن نہ يار، ڪَنهين سين قَريبُ ٿِي،
مان مُلاقي اُن سين، جِن پُورَبَ جي پِچارُ،
اَنئي پَهَر اُن جي، آه نانيءَ ڏانَهَن نَهارُ،
لاڻي وِيا، لَطيفُ چَئي، اَنڌَر مَنجھ اُڀارُ،
سامِيَن سانُ، سَتارا! لاهوئي لالُ ٿيان.
(رامڪلي، ۴-۱۵)

(۱۳۸)

جوڳِيڙا پاڙِي، ڪَر نہ هُو ڪَڏهين،
وِيا مَڙه تاري، ڪالَه وَجائي سِگِيُون.
(رامڪلي، ۵-۱۳)

(۱۳۹)

جوڳِي جَڳ چَڏِي، پُريا پُورَبَ پَنڌ ڏِي،
لاهوئي، لَطيفُ چَئي، هَليا لعلُ لَڏِي،
”وَاللّٰهُ يَدْعُو اِلَي دَارِ السَّلَامِ“، صَاحِبُ سِين سَڏِي،
هِيءُ! هِيءُ! هِن هَڏِي، هَمه ڪي حيرانُ ڪِيو.
(رامڪلي، ۵-۱۱)

(۱۴۰)

جوڳِيڙا جَهانَ ۾، هُئا مَنجھ حَمارُ،
آرامان اَرڳُ ٿيا، اوڏا نہ آرارُ،
ڪيائُون قِيامَ، آئون نہ جِئندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱-۲)

(۱۴۱)

جوڳِي! ڪَنڌ ڪَپاءُ، ڪَن ڪَپائُ مِيرُڪِي،
صُحبتُ تَنهنجي، سِيَدَ چَئي، سامِيَن وَتَ سَماءُ،
”يَهْدِي اَللّٰهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ“، اِئين اِئين لاءِ آه،
اي تِنين جي جاءِ، جن ٻئي جَڳ چَڏيا.
(رامڪلي، ۵-۱۰)

(۱۴۲)

جوڳِيَن جوڳُ جُڳاءُ، جوڳُ پڻ سُونهي جوڳِيَن،
جوڳِيَن سَندي جان ۾، ڳجُهَ ڳجُهاندَرُ آه،
هاءِ! مُونهين ڪي واءِ! جا آئون جوڳ نہ سِڪِي.
(رامڪلي، ۴-۹)

(۱۴۳)

جوڳِي وِيا جاميرُ، جان مَڙهنيان مُنهن پائِيان،
پيا پُوچيندي ڪيرُ، ڏوڏاڻي ڏوپَ ڌري.
(رامڪلي، ۹-۲۱)

پَسِيو سُونَهَن سِيْدُ چُئي، نِينَهَن اَچَن نِيَش،
لَالَن جِي لِيَس، اَتَن اَڪُرُ نِه اُجَهي.
(مومل راتو، ۳-۱)

(۱۴۹)

جَهْزُو 'قَيْدُالْمَاءِ'، تَهْزُو بَنْدُ نِه ڪُو پِيو،
'جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا هُوَ ڪَائِنُ'، لَهي نِه تَرِ تِئَاءِ،
عُمَرَا تَو هَتَاءِ، آجَائِي تِي آجَتِين!
(مارئي، ۱-۱۲)

(۱۵۰)

جَهْزِي آيس جِيئن، جِي تَهْزِي مِلان تِن ڪِي،
قِران قَر چاريان، هِنئون چَئِير هِن،
وِيان ڪَن وَطَن ڏي؟ ڪان لَهَنديَر ڪِيئن؟
مُنْدائِي مِينَهَن، سُونهان سَرَتِين وِچ ۾!
(مارئي، ۶-۲)

(۱۵۱)

جَهْزِي آيس جِيئن، جِي تَهْزِي وِيان تِن ڏي،
تِه لَلائيءَ جا، لَطيفُ چُئي، ڪَر مُنْدُن اُنا مِينَهَن،
ماڙِيءَ لَگَر مَهْشُو، سَپ چَمانْدَر سِيئن،
تِيَس ڪاڻِياري ڪانڌ جِي، هِتي اُچي هِيئن،
ڪَنڌ ڪَنڌِيَس ڪِيئن، مَنَهَن ماڙوئَرَن جِي؟
(مارئي، ۶-۱)

(۱۵۲)

جُئان ڪوڙ ۾ ڪاڻيُون، پَنجين لَکِين پاڻ،
مِيو تنهن ماڳاءِ، ڏِيهاڻي ڌار چَري.
(ڪِنِيات، ۲-۴۳)

(۱۵۳)

جُئان ڪوڙ ۾ ڪاڻيُون، پَنجين لَکِين پَڪَ،
تِئان ڏِيئي تَڪَ، مِيو متارو تِيو.
(ڪِنِيات، ۲-۲۵)

(۱۴۴)

جوڳي هُون نِه جِئَرَا، پاڻي جوڳُ مَر جِي،
هاريَا! هِن ڪَن سِين، سُو سَنِيهو اِي؛
”وِجائِي وَجُوڌ ڪِي، پاڻان پاسي تِي،“
هَڏهِيَن ڪونهي هِي، آسارا! ”اَتُون“ چَوِين!
(رامڪلي، ۴-۱۱)

(۱۴۵)

جوڳِيءَ جاڳائي، ماري وڌو ماري،
لَنو لُڊوئي ڪَنڌِيَن، اَمِيو آهي،
وِچو جِي ڪاهي، تِه نِڪُون پَسو نِينَهَن جُون.
(مومل راتو، ۲-۷)

(۱۴۶)

جو مون پڙهيو پاڻ لِيءِ، سَبُو سَابُو جو،
پهرين سِجَاتَر پانهنجي، نَفَس جو نِهو،
جِتِ عَرَفَانُ اَصَل ۾، تِي رُوحن روز ڪِيو،
وري وَرُو پِيو، گَڏيَر وِڏُ وصال جو.
(يَمَن ڪلياڻ، ۵-۲۵)

(۱۴۷)

جَهْزَا پانَن پَن، تَهْزِيُون سالُون مَتَن سائيُون،
عَطَر ۽ عَبِير سِين، تازا ڪِيائُون تَن،
مَڙهيا گَهْشُو مُشڪَ سِين، چوٽا ساڻ چَنڌَن،
سُئَهَن رُپِي سَوَن سِين، سَنڌا ڪامَن ڪَن،
ڪِيائِين، لالُ لَطيفُ چُئي، وڏا وِيَسَ وَرَن،
مَنجِهَ مَرڪِيَس مَن: ”سوڍي سِين سَگ تِيو“.
(مومل راتو، ۳-۲)

(۱۴۸)

جَهْزَا گُلُ گُلابَ جا، تَهْزَا مَتَن وِيَسَ،
چوٽا تيلُ چَنبِيَلِيَا، ها ها! هوا! هَمِيَشَ:

(۱۵۴)

جڻان ڪوڙ ۾ ڪاٺيون، پنجنين لکين پڻ،
تٽان چاٽي چڱيون، مٺي رتو مڻ،
تنهن ول سڌو پڻ، ڪوماڻو ڪوڙين لهي.
(ڪنڀات، ۲ - ۲۴)

(۱۵۵)

جڻان گهڙي تٽان گهڙ، ڪپرو پڇن ڪوڙيون،
ڏم سين جُسو ظاهرًا، مڻ ميهار سين ميڙ،
سا ندي پانئي نيڙ، جنهن کي سڱ ساهڙ جي.
(سهڻي، ۳ - ۳)

(۱۵۶)

جڻان واري وڳ، اوني ٿيا چلنگيون،
مٽي تنهن مارڳ، پئي پُرزا نه ٿئين؟
(حسيني، ۸ - ۱۱)

(۱۵۷)

جڻان وهي تٽان واٽ، ڪپرو پڇن ڪوڙيون،
جن کي سڱ ساهڙ جي، سي گهڙ نه پڇن گهاٽ،
جن کي عشق جي اُساٽ، سي واهڙ پانئين وڪڙي.
(سهڻي، ۳ - ۴)

(۱۵۸)

جڻن اُتن آريءَ ڄام، اُتن تان اوڻين نه ڪيو،
بڙڪي ٻاهر نڪتي، گاڏر منجهان گام،
ساه ڏنائين سام، ستي سڱر پستين.
(حسيني، ۱۱ - ۳)

(۱۵۹)

جڻن ايندي ئي موٽين، ميندرا! وڏي جاڙ ڪيا،
وَر نه هئين؟ ولها! هوند جتي، مون جاڳاءِ،
ته ستي جي سڃاءِ، سوڍا! سڱهيائي ٿيءَ.
(مومل راڻو، ۷ - ۱۲)

(۱۶۰)

جڻن تون قائم، ڪانڌا! تئن آئون ورا! ولهي نه ٿيان،
پڪي چنا پاند، ڳنڍ نه چاٽي ڪو پيو.
(ڏهر، ۳ - ۲)

(۱۶۱)

جڻن ٿا پڇن اَن کي، تئن جي پڇن الله،
ته رڙهي لڏائون راه، لٽين لڪ، لطيف چئي.
(رامڪلي، ۹ - ۸)

(۱۶۲)

جڻن ٿا پڇن اَن کي، تئن جي پڇن پنڌ،
ته رڙهي لڏائون رند، لٽين لڪ، لطيف چئي.
(رامڪلي، ۹ - ۷)

(۱۶۳)

جڻن جڻن پڇي رات، تئن تئن ٿاڻي پنڌ ۾،
پوريءَ ٻي نه تات، جيڪا سا جڻن جي.
(حسيني، ۲ - ۱۵)

(۱۶۴)

جڻن جڻن ٽپي ڏينهن، تئن تئن ٿاڻي پنڌ ۾،
ڪو آڳانهو نينهن، ٻانڀڻ ٻاروچن سين.
(حسيني، ۲ - ۱۴)

(۱۶۵)

جڻن جڻن جهلي جڳ، تئن تئن مون تاڪيڏ ٿئي،
گهريو تو ڳالهيون ڪري، وهسي پيو وڳ،
لوڪ لتاڙي ننڊ ۾، پئيءَ لالڻ لڳ،
آريائي اورڳ، پنيوران ٻهر ٿي.
(حسيني، ۱۲ - ۱۷)

(۱۶۶)

جڻن جڻن ڪڪر آپ ۾، تئن تئن ڏونگر ڏيڻ،
مون تان تنهين هيٺ، پير نهاريو پرينءَ جو.
(ڪوهياري، ۲ - ۱۹)

(۱۶۷)

جئن جئن وَرَق وَرَائِين، تئن تئن ڏنو ڏوہ،
تنهن ڪهڻي ڪبو ڪوہ؟ جي رهڻي رهيو نہ سپرين.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۳۰)

(۱۶۸)

جئن جُهڳا پائين جهول ۾، ائن نہ مرن مڇ،
سَڀَر ڌار سَمند جا، ڪي رائون رڳيون رڇ،
هي چارون ۽ چڇ، آجا اوزا اڳاهون ٿيو.
(گهاتو، ۱ - ۱۷)

(۱۶۹)

جئن سو هرڻ هُما، سرگردان سنسار ۾،
هي پڳ نہ ڪوڙي پٽين، هو ڏڙ سر ڌري نہ ساه،
جيڪس تن ملاءَ، سڀئي سور پراڻيا.
(ديسي، ۵ - ۱)

(۱۷۰)

جئن سي ڪوهي نار، وهن واريءَ گاڏيان،
هڻڙو پريان ڌار، نيبيريانس نہ نيري.
(رپ، ۲ - ۹)

(۱۷۱)

جئن فطر چيو ڪڙ پرين، ٻول بجهندين هنج!
موتي جي مهران جا، پورا چنچ پنج،
اڄ ڪ صبح سنجھ، تو ڊيبي ۾ ڊير ٿين.
(ڪارليل، ۱ - ۲۱)

(۱۷۲)

جئن ڪا ڪاني ڪانھن، لسندي لاتيون ڪري،
اچي پئي اوچتي، درد پريان جي دانھن،
ويج! ڏنپين ڪه ٻانھن؟ سور هڻين ڪي سامھان.
(برووندي، ۱ - ۲)

(۱۷۳)

جئن ڳنڍيون منجه ڳنڍير، تئن مون من ماروڙن جون،
ڏنيون لس، لطيف چئي، هڻڙي ڪي همير،
وڃي منجه ملير، سڀ چوڙينديس، سومرا!
(مارئي، ابیات متفرقه - ۳۶)

(۱۷۴)

جئن ڳنڍيون منجه ڳنڍير، تئن مون من ماروڙن سين،
سي ماروڙا ٿر ٿيا، جي ڳئن جا گهير،
تئين رءُ، همير! گهنگهر گهاريان ڏينھڙا.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۳۵)

(۱۷۵)

جئن اڳي جي جئا، جڳ جڳ سي جئن،
او موتي ڪين مرن، مرنان اڳي جي مئا.
(معدوري، ۴ - ۸)

(۱۷۶)

جئن جت ڌاران، معدور جو مس ٿئي!
جانگن سر چڙهي ويا، ساڻي سوارا،
اڪيون اوتارا، پسيو رڻن پنھونءَ جا.
(سسئي آبري، ۵ - ۱۰)

(۱۷۷)

جي آئيئي سد سُرڪ جي، تہ ونء ڪالڪي ڪوءِ،
مهيسر جي مند جي، هت هڏهين هوءِ،
جان رمز پروڙير روءِ، تان سروت سُرڪي سڳئي.
(ڪلياڻ، ۲ - ۲۰)

(۱۷۸)

جي آئيئي سد سُرڪ جي، تہ ونء ڪالڪي گهر،
وڍڻ، چيرڻ، چچرڻ، پهت انين جي پر،
جي وتي پويئي ور، تہ سھنگي آه، سيد چئي.
(ڪلياڻ، ۲ - ۲۱)

(۱۷۹)

جي آئيئي سڌ سُرڪَ جي، ته وَنءَ ڪلاڪي هَتَ،
لاهي رکُ، لطيف چئي، مٿو مائيءَ وَتَ،
سِرُ ڏيئي ۾ سَتَ، پيڇ ڪي پياليون.
(ڪلياڻ، ۲ - ۱۹)

(۱۸۰)

جي آئيئي سڌ سُرڪَ جي، ته وَنءَ ڪلالن ڪاٽي،
لاهي رکُ، لطيف چئي، مٿو وَتَ ماتي،
تڪَ ڏيئي پڪَ پي، تون منجهان گهوت! گهاٽي،
جو وَرَنه وهائي، سو سِرَ وَتَ سَرو سهانگو.
(ڪلياڻ، ۲ - ۱۸)

(۱۸۱)

جي اُڏميو آڇُ، ته وَسندو سونَ سَنگَ،
جالَ ڏيئندو جَنگَ، جڳَ ڏيئندو جَڪرو.
(بلاول، ۳ - ۱۷)

(۱۸۲)

جُه يارَ ڏٺائون يارَ جو، پُٺيءَ پيرُ ڪَڙين،
قُريا نه فَرمانَ کان، اُنهيءَ ۾ آهين،
ڏسي نه ڏاڙهين، شَبانَ جي سَگَ ڪي.
(معدوري، ۱ - ۱۰)

(۱۸۳)

جياريسَ سَنپارَ، ڪُهَ ڪَريندَمَ گڏجي؟
ويروتارَ وُجودَ ۾، پَريُنَ جي پَچارَ،
سي سَڄڻَ هُونَ نَهَ ڌارَ، جي هِنئين ۾ حَلُ ٿيا.
(سهڻي، ۴ - ۶)

(۱۸۴)

جياسُون جوڙَ ٿي، جوڳي ڏنوسُون جانَ،
سَگَ هو جَنهين سان، سو سامي آسان پيڻيو.
(رامڪلي، ۸ - ۱۵)

(۱۸۵)

جياسُون جوڙَ ٿي، جوڳيءَ لاثو جازَ،
سَندو پوڙبَ پارَ، آچيائين اَنڌنَ ڪي.
(رامڪلي، ۸ - ۱۴)

(۱۸۶)

جياسُون جوڙَ ٿي، نانگو ڏنوسُون نِتَ،
چُونچو هو چُٽَ، ڪُلي سو باغَ ٿيو.
(رامڪلي، ۸ - ۱۶)

(۱۸۷)

جي اَمُرُ هنيو آڌَ ڪَري، سي ڪاغذَ لکان ڪيئن؟
واڳيون جي وصالَ سينَ، تنين چاڙهي چيئن!
رُٿان راتو ڏينهنَ، جِئَن اُنَ جي وائي ۾ وَرَ گهڻا.
(مارئي، ۲ - ۵)

(۱۸۸)

جي پُڌان ته بَنَ، اولجان اُنَ پارَ ڏي،
ڪَنڌيءَ اُچيو سُپرينَ، مان ”هَرَا! هَرَا! ڪَنَ،
مِيائي سينَ تَنَ، جيڪر اُٿي نِڪرانَ.
(سهڻي، ۵ - ۱۹)

(۱۸۹)

جي پانئين جوڳي ٿيان، ته ٿي گُڙءَ جي گسَ،
ڏُڪَ پاڻَ ڪي ڏسَ، سامي! وڏيءَ سِڪَ سينَ.
(رامڪلي، ۴ - ۵)

(۱۹۰)

جي پانئين جوڳي ٿيان، ته پَرَ گُروءَ جي پارَ،
هَوائون هَنگلَاجَ ڏي، ويندي سڀَ وسارَ،
نانگا! ناٿَ نهارَ، سامي! وڏيءَ سِڪَ سينَ.
(رامڪلي، ۴ - ۳)

(۱۹۱)

جي پانئين جوڳي ٿيان، ته سڱ سڀيئي توڙ،
جي جاوا نه ڄايندا، جيُ تنين سي جوڙ،
ته تون پهچين توڙ، مُحَبَّت جي ميدان ۾.
(رامڪلي، ۴-۲)

(۱۹۲)

جي پانئين جوڳي ٿيان، ته سڱ سڀيئي چن،
وڃي در دوستن جي، نانگا! ڪيمر نن،
پت تنين جي پن، جن بُجهي نه بُجهيو.
(رامڪلي، ۴-۱)

(۱۹۳)

جي پانئين جوڳي ٿيان، ته طمع ڇڏ تماڻ،
گولا جي گولن جا، تن جو ٿي غلامُ
صبر جي شمشير سين، گر ڪيني ڪي قتلامُ،
ته نانگا! تنهنجو نامُ، لڪجي لاهوتين ۾.
(رامڪلي، ۴-۴)

(۱۹۴)

جي پانئين جوڳي ٿيان، ته ڪين پيالو پي،
ناه نھاري هت ڪري، 'آئون' سين اُت نه پي،
ته سَندو وَحَدَت وي، طالب! توڙان ماڻئين.
(رامڪلي، ۴-۷)

(۱۹۵)

جي پانئين جوڳي ٿيان، ته مَن پوري، منجه مار،
دائر دونهين دل ۾، مَن سين مالها وار،
سَه سڀڪا آر، آڱي جي آدب سين.
(رامڪلي، ۴-۶)

(۱۹۶)

جي پانئين جوڳي ٿيان، ته مُنهن ۾ مُندا پاء،
ڪنين ڪين وڃائيو، جن ۾ ڪوڙين ڪڪر وڌاء،

ڇڏ چادر، ٻڏ چمڙا، جُتي تو نه جُڳاء،
ته ساميڙا! سَندياء، گر وٽ گلا نه ٿئي.
(رامڪلي، ۴-۸)

(۱۹۷)

جي پانئين وس چران، ته سَنگهارن سين لڏ،
ته هاڃي سَندي هڏ، ڪوڪ نه سئين ڪڏهين.
(ڏهر، ۴-۳۰)

(۱۹۸)

جي پائين پرينءَ مڙان، ته سڱ چوران ڪي ذات،
جاڳن جَشن جن ڪي، سڱ نه ساري رات،
اُجهي بُجهي آيا، وائي ڪن نه وات،
سلي سوريءَ چاڙهيا، بيان ڪن نه بات،
توئي ڪسن ڪات، ته به ساڳي سلن ڪين ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۸)

(۱۹۹)

جي تو بيت پانيا، سي آيتون آهين،
نيو مَن لائين، پريان سَندي پار ڏي.
(سهڻي، ۶-۲۵)

(۲۰۰)

جي تو ڳالهائي، ماءُ! ٻاروچا پُچيا،
اين جي وائي، هوند نه وييان وسري.
(حسيني، ۱۲-۷)

(۲۰۱)

جي تون آسائو آيو، ته چانئڻ ٻي مَر چور،
ڪيرا ڪُميتن جا، ڪئي آئي ڪوڙ،
ان در عراقي گهڻا، چانگون ڪيو چوڙ،
تنهن سيد وڏي سوڙ، جنهن ۾ مٿو هڻ مڱا.
(بلاول، ۳-۸)

(۲۰۲)

جي ٿون آسائو آئيو، ته وٺڻ جڪري لائي،
مٿان وڙ وڃائين، ڪنهن ٻئي در ليلائي،
سمي سامائي، چٽا لٽي چارئين.
(بلاول، ۳ - ۷)

(۲۰۳)

جي تون سڪڻ سڪيو، ته کاتي پئي م ڪنجه،
سپيريان جي سور جو، ماڻهن ڏجي نه منجه،
اندر اي آهڻج، سانڍج سڪائون ڪري.
(ڪلياڻ، ۲ - ۱۴)

(۲۰۴)

جي تون وٽجارو کانڌ، ته مون هڏم لائون لڏيون!
پرڏيه مٿي سانگ، آئي پهر جنهن ڪيو.
(سامونڊي، ۳ - ۱۵)

(۲۰۵)

جي ٿيا حل حبيب سين، سمن تن ثواب،
نيئ هيرائي نڊ سين، خوش ڪيائون خواب،
اوسيڙو عذاب، دليان تنين دور ٿيو.
(آسا، ۴ - ۴۶)

(۲۰۶)

جي پياري پاڻ، ته ڪر هو ٿي پاڻي پئين،
اڳي ان نياڻ، ان ڪوٺيو ڪون گهڙي.
(يمن ڪلياڻ، ۸ - ۵)

(۲۰۷)

جي ڄاڻان جتن، پوءِ پٽاندر هيترو،
اٿون ڪيئن ملان تن، سرتيون! سور پرائيان؟
(ديسي، ۱ - ۲۰)

(۲۰۸)

جي حب نه هلڻ سڪيا، سي جڏا ميڙ، جليل!
لنگهائي، لطيف چئي، نجن ڪيچ قليل،
وساري، وسيل! مٿان مارڳ چڏئين!
(ڪوهياري، ۵ - ۷)

(۲۰۹)

جيڏانهن چٽ چاه گهڻو، آر به اوڏانهن،
وڃي وه واکا ڪيو، تڪو تيڏانهن،
ميهار ملائين، لهرن منجه، لطيف چئي.
(سهڻي، ۵ - ۸)

(۲۱۰)

جيڏانهن قاتل ڪوڙ، آڪيون اوڏانهن ڪڍي،
وه تنين جي ووڙ، جنين سانگ نه ساه جو.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۴)

(۲۱۱)

جيڏو تنهنجو نانءُ، ٻاجه به اوڏيائي مڱانءِ،
رءِ ٽپين، رءِ ٽوئين، تون چپر، تون چانءِ،
ڪڇاڙو ڪهانءِ؟ توکي معلوم سڀڪا.
(ڏهر، ۲ - ۲۳)

(۲۱۲)

جي، ڏونگر! مون ڀڙڪ، سي پڌر پون م پرينءِ ري،
وهڻ مون وه ٿيو، ڪير سانڍيندي سڪ؟
هيءَ هوتن سين چڪ، سڄو سگ نه ساريان.
(حسيني، ۱۲ - ۹)

(۲۱۳)

جيڏيون! ڏيان جي، صورت ساهڙ ڄام جي،
سڪ ٿي ستيون ڪين ڪي، کانڌن پاسي ڪي،
منهان ئي اڳي، گهڙو سڀ گهڙا ڪڍي.
(سهڻي، ۱ - ۴)

(۲۱۴)

جيڏيئون! ڏسو ڪيڇ، جو ڏيه ٻاروچن جو،
پنهنون وڏوم پيڇ، نسورو ئي نينهن جو.
(حسيني، ۱۱ - ۱۰)

(۲۱۵)

جيڏيئون! منهنجي جيءَ سين، راڻي رڻ ڪيو،
قلب ڪا ڪنڌن ۾، پُرزا ٿي پيو،
بُجهان، بهر ويو؛ هئون هنڌ نه اڳئين.
(مومل راڻو، ۷ - ۷)

(۲۱۶)

جي سجهائي سڪ، ته پڻ سڪي سسي،
پيتائين پنهنون ڪي، هڏ نه پيگيس، هڪ،
ان تڙ منجهان تڪ، ڏني پاڻ اڃ ٿي.
(سسي آبري، ۱ - ۲)

(۲۱۷)

جي پارسي سڪيو، گولو، توءِ غلام،
جو ٻڌو ٻن ڳالهين، سو ڪئن چائي چام؟
اُچيو تان آب گهري، بڪيو تان طعَام،
اِي عامن سَندو عام، خاصن منجهان نه ٿي.
(آسا، ۴ - ۲۳)

(۲۱۸)

جي قيام مڙن، ته ڪَر اوڏا سُپرين،
تهان پري سڄن، واڏايون وصال جون.
(سهڻي، ۹ - ۷)

(۲۱۹)

جيڪا ڏيندي منجه، مون جئن ٻاروچن ڪي،
مٿان ڳلن هنج، ڪين لاهيندي ڪڏهين.
(حسيني، ۷ - ۱۴)

(۲۲۰)

جي ڪارون آئين ڪانڌ ڪي، ته روئي ريجهاڻيڇ،
ليلا! ليلائيڇ، آئيئي ماڳ منڻ جو.
(ليلا چنيسر، ۲ - ۲۱)

(۲۲۱)

جي ڪا ڪڪوريا ڪاڙي، تن لهي نه لالي،
ڪڙي ڪيف خماريا، مِيءِ پي مَوالي،
ڪري حاصل هليا، ڪيفيت ڪمالي،
وَتَن وِصالي، لڏوڻيان لوڏي ٿيا.
(مومل راڻو، ۳ - ۴)

(۲۲۲)

جيڪا ڪندي سَنگ، مون جئن ٻاروچن سين،
انگن چاڙهي انگ، رُندي سا رت ڦڙا.
(حسيني، ۷ - ۱۳)

(۲۲۳)

جيڪا ڪندي نينهن، مون جئن ٻاروچن سين،
سڪڻ سارو ڏينهن، چڙهڻ چاڙهيڪن تي.
(حسيني، ۷ - ۱۲)

(۲۲۴)

جيڪر آچي هاڻ، ته ڪريان رُوح رُچنديون،
آيل! ڍولئي ساڻ، هوند ڳر لڳي ڳالهيون ڪريان.
(سامونڊي، ۱ - ۲۹)

(۲۲۵)

جيڪر ڪين جيان، جاڙ جيان ٿي، جيڏيئون!
اُڪيون، منهن ملير ڏي، ڪهڙو نڪ نيان؟
ڪنهن ڪي ڏوه ڏيان؟ اڳهين منهنجي انگ ۾.
(مارئي، ۶ - ۳)

(۲۲۶)

جي ڪَر لڏائون، تہ ٻنڌيءَ ٻنڌ نہ ساريو،
ماروئڙن آئون، جيڪس ويس وسري!
(مارئي، ۴ - ۱۱)

(۲۲۷)

جي ڪلاه رکين ڪنڌ تي، تہ صوفي سالر ٿي،
وہ وٽي هٿ ڪري، پُر پيالو پي،
هند تين جو هيءُ، جن حاصل ڪيو حال ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۷)

(۲۲۸)

جيڪس اُٺا مينهن، مُنھان پوءِ ملير ۾؟
ڪالھ سڄوئي ڏينهن، مُنھنجي اڳڙين اُڪريو.
(مارئي، ۱۱ - ۴)

(۲۲۹)

جيڪس ڪَم سَندار، جُونا ڏنا جيڏين،
ڪلن سڀ مٿان، ساهيڙيون ۽ سرتيون.
(ليلا چنيسر، ۲ - ۲)

(۲۳۰)

جيڪس نڀر نينهن سَندوم، جئن مون بيٺي هُن ٿيليو،
سعيو سامونڊين سين، اڳهين تان نہ ڪيوم،
وجھن منجھ هُوم، پاڻ وراڪي رَس سين.
(سامونڊي، ۱ - ۲۲)

(۲۳۱)

جيڪس ياد ڪياس، وَر وڃي وٽڪار ۾،
جلڏ جريدي پَنڌ ۾، آڏيون! اُڄ ٿياس،
وڃي ڪيچ پُنياس، پاروچاڻي ٻاجه سين.
(سسئي آبري، ۲ - ۳)

(۲۳۲)

جي ڪو ڏٺ ڪري، تہ ڏُونگرُ ڏورنُ ڏاڪڙو،
چپَر ڪين ڏئي، سوکڙيون ستن ڪي!
(ڪاهوڙي، ۱ - ۱۵)

(۲۳۳)

جيڪي ڏنو مان، سو جي ڏنو جيڏين،
گهر وَرين سان، هُونڊ گهڻن گهوري ڇڏيا.
(سهڻي، ۱ - ۷)

(۲۳۴)

جيڪي ڏنڻءِ تار ۾، ڪنڌيءَ سو ڪهڇ،
جَر وڏو، جهاجھ گهڻي، پاندُ مَ پُساڻج،
ساهڙ ساڱاهڇ، تہ ثابت لنگهين سير مان.
(سهڻي، ۵ - ۲۱)

(۲۳۵)

جيڪي ڏڏن ڏي، ڳجهيان ٿي ڳجهه ۾،
سو جي ستن ڪڏهين، ڪرت وارا ڪي،
تہ ساز مڙوئي سي، هُونڊ پتون ڪن پلڪ ۾.
(پرياتي، ۱ - ۷)

(۲۳۶)

جيڪي ڏنائون، سو سرُ ڏيئي سَه جندڙا!
مَ چو چنائون، اِي پڻ ڳنڍيو سڄئين.
(يمن ڪلياڻ، ۸ - ۹)

(۲۳۷)

جيڪي ڏنائون، سو مان ڳڻ ڳنڍ ٿيو،
مون ڪي پڇيائون، ٺوڪي انهيءَ ٺوڪ سين.
(يمن ڪلياڻ، ۸ - ۸)

(۲۳۸)

جيڪي سڪڻ سڪُ، نات پَس سڪندئين،
پاسي تينن مَ لڪُ، نينهن نہ سڃاڻن جي.
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۸)

(۲۳۹)

جيڪي طالبِ تاتِ جا، تاتِ به تينين وَتِ،
هڏهين ڪانهي هَتِ؛ گهورِ ته گهران ئي لهين.
(حسيني، ۱۰-۲۲)

(۲۴۰)

جيڪي فراقان، سو وصالان نه ٿئي،
اچي اوطاقان، مون کي پرين پري ڪيو.
(حسيني، ۵-۱۱)

(۲۴۱)

جيڪي منجه جهان، سو تاريءَ تڳي تنهنجي،
لطفَ جي، لطيفُ چئي، تو وٽ ڪمي ڪان،
عدلَ چُٿان آئون نه، ڪو ڦيرو ڪج فضلَ جو!
(سريراڳ، ۲-۱)

(۲۴۲)

جي گهر گهاريَم ڏينهنڙا، هيڪانديءَ حُصورِ،
سيئي سڪان، ساريان، پچان پائر پورِ؛
هميراڻا هڙا، ڪين مچينديس مورِ،
سنجهي ست گذاريان، اچين شالِ اسورِ!
دران ٿيان مَر دُورِ، ماروءَ ڄامَ مليَر جي!
(مارئي، ابيات متفرقه - ۵)

(۲۴۳)

جي لوڻ لڱن لائين، چيري چيري چمُ،
مون ڪر آڳي نه ڪيو، اهڙو ڪوجهو ڪمُ،
جان جان دعويِ دمُ، تان تان پرتِ پنوهارسين.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۱۶)

(۲۴۴)

جي ليلائي نه لهين، ته پڻ ليلائيج،
آسر مَر لاهيج، سڄڻُ ٻاجهيندڙ گهڻو.
(ليلا چنيسر، ۲-۲۲)

(۲۴۵)

جي مٿي وَتِ مڙن، ته سڀڪنهن سڌ ٿئي،
سرَ ڏني ستِ جُڙي، ته عاشقِ ائن اچن،
لڏا تي لپن، ملهه مهانگا سڀرين.
(كلياڻ، ۲-۳۱)

(۲۴۶)

جي مُنهنجو جن، انگڙيارو وڏيو،
پُڄاڻان پرين؛ سِبان سڄو نه ٿئي!
(حسيني، ۹-۳)

(۲۴۷)

جي مُنهن ۾ مڏيون نه ڏئين، تو ۾ تي ٻڌياس،
سوڍا! اِن سهاڳ ڪي، ويئي واجهاياس،
ڊولي ڏڪياس، ڏيئي پاندُ پناهَ جو.
(مومل راڻو، ۸-۷)

(۲۴۸)

جي مون موڙهي مَتِ، ته تون پاڻ سڃاڻج سڀرين!
اصلِ آواين جا، عيبَ ڏڪئين تون اٿ،
اي، پر! تنهنجي پَتِ، جئن ولهيون ڏڪئين، ولها!
(ليلا چنيسر، ۳-۷)

(۲۴۹)

”جي ميراڻي مڱا، آئون پڻ منجهان تن؛“
”ڪي ڪه منهنجي ڪن، ارڻ منجهاران اُن جي.“
(سورث، ۲-۱۰)

(۲۵۰)

جين سي سنگهار، آجهي جين گهاريان،
مان لهئون سار، وچ ولهين ڏينهنڙين.
(ڏهر، ۴-۲۶)

(۲۵۱)

جي ويجهي ٿيان ور ڪي، ته سڀاڳور سنئون،
نٿ نٿ آه نئون، مون ڪي پسن پنهوارن جو.
(مارئي، ۴ - ۱۷)

(۲۵۲)

جي ويڙم اڄ، سي ڪڏهن ايندا مان ڳري؟
پريان جي هن پار ڏي، وڃي دنڪي ڏج،
سامونڊيڪو ڏجه، ماء! ماريندم ڪڏهن!
(سامونڊي، ۱ - ۱۴)

(۲۵۳)

جيها جي تيه، مون مارو مڃيا،
مون جيڏيون ملير ۾، چونڊن موڪ مها،
منهنجي آه اها، ڪڏهن ڪيرئيندي ڪوٽ ڪي!
(مارئي، ابیات متفرقه - ۹)

(۲۵۴)

جي هت هئي مارئي، ته لڏيم ڪر ڪيٿاس،
ارداسير عمر ڪي، ويجهو ٿي وٽانس،
جي نه ڇڏيائين، ڪ جهليائين، ته پنهنجو انگ آڇيائين،
لاهي لوه لطيف چئي، هتان هند هلائين،
موڪي ملير سامهين، وٺي پانهن وڃانين،
رهبر ٿي ريڙهيانين، سنهاري سائي ڏي.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۳۱)

(۲۵۵)

جيهر لوڪ جهپ ڪري، اوهير اڏامن،
پتون جي پاتار جا، چيتاريو چئن،
ڪوه ڪندا ڪي تن، پاڙهيري په ڪري؟
(ڪارليل، ۱ - ۲۵)

(۲۵۶)

جيهر لوڪ جهپ ڪري، ڌرو جاڳ نه هوءَ،
اوهير آڇيو، آڏيون! په پريان جو پوءِ،
جي ڪچو چونر ڪوءِ، ته مرڪ پانين مهڻو.
(سهڻي، ۵ - ۱۴)

(۲۵۷)

جيهر ڪون جهان ۾، هند، سنڌ، سورت هاڻ،
در داتا مڱ، مڱتا! پئي جي ڪڍ م ڪاڻ،
پائونڌر پاڻ، حال پسي پال ڪري.
(بلاول، ۲ - ۱۳)

(۲۵۸)

جي هو پائين ڪاڻ ڪمان ۾، ته سينو سپر ڏيڃ،
منهن ۾ معشوقن جا، جهالو ٿي جهليج،
پاهان پڳ م ڏيڃ، عاشق ٿي ته ابهين.
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۸)

(۲۵۹)

جي هو پائين ڪاڻ ڪمان ۾، ته سينو سپر رک،
منهن ۾ معشوقن جا، چاڪ چٽڪا چڪ،
سوري پانءِ م شڪ، عاشق ٿي ته ابهين.
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۷)

(۲۶۰)

جي هو پائين ڪاڻ ڪمان ۾، ته نئي ڏج سينو،
ڪجي نه ڪينو، وڃي در دوستن جي.
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۹)

(۲۶۱)

جي هئا ڪوڏيا ڪاڪ جا، ستا سي سونهن،
لڏوڻيان، لطيف چئي، لڏيو لوڏيڙن،
سي موٽي مس آڇن، جي آتڻ آرامي ٿيا.
(مومل راتو، ۷ - ۲)

(۲۶۲)

جي هيان هوت پنهونء سين، مون جئن ملاقات،
بانهن وجهي وات، ريهون ڪين رجن ۾.
(حسيني، ۱۲ - ۶)

(۲۶۳)

جيهي جي تيهي، ته به پانهي ٻاروچن جي،
حجت هوت پنهونء سين، مون ڪميئيء ڪيهي؟
اصل آريء ڄام جي، پلء آئون پيئي،
هوء جا پائين پير ۾، تنهن جتيء نه جيهي،
وساري ويهي، تن ڪيچين ڪي ڪيئن رهان؟
(ڪوهياري، ۳ - ۱)

(۲۶۴)

جئن سو تئيء ترو، ڪامي ڪوري وچ ۾،
مون ڪي ڏنو سڄئين، منجهان سڱ سڙو،
ور جهيٽو اي ٻرو، مڙ ڦوڙائو سڄئين.
(رپ، ۱ - ۷)

واٽي-۱

جاڳو، يارا! جيڏيون! پاڻ ڀرنجي،
جاڳو جوشان، جيڏيون! پاڻ ڀرنجي.
هلندي حبيب ڏي، ويلو وچ نه ڪجي،
مٿان اهن اُسرِي، پتنگ جئن پئجي،
عرص احوال اُن ڪي، چڱيء پت چئجي،
ڪري نيار نڪڙو، واحد ڏي ورجي،
آهي موٽ مڙن تي، گوڙيون ڪيو گجي،
آجل ايندء اوچتو، جو سدا ٿو سڄي،
اڳيان اونداهيء جو، سمر ساڻ ڪجي،
ڪڻ تون ڦوٽ قبر جو، گهڻو ٿو گهرجي،
اڳو عيب اوهاڻجا، ڍڪيا گجھ بجهي،
جيڪي وهي وجود ۾، صاحب سو سمجهي،
ڊڄي ڊاء ڏئيء جي، جيڪو پيء پڄي،
امن آهي اُن ڪي، جو منجه الله آجي.
(سريراڳ، ۴ - وائي)

واٽي-۲

جاڳي اڪڙين، اوان اوجاڳو نه ڪيو،
اڪڙيون پرين لء، ته ته ڪيو ٿمن،
جي سنجھيئي ستيون، سي مڙ سور سھن،
ئون آتاسي! اوجھرين، هوء ٿا هوت هلن،
اڏيون! عبداللطيف چئي، ملان سين مڃين،
(ڪاهوڙي، ۳ - وائي)

واٽي-۳

جن جو وارث تون،
آلا! سي ڪيئن رهندا نيڻ منهنجا؟
اڳي اڀ ڦلڻ، ڀلي خلقياڻين پون،
جوڙياڻين جوڙ جهان جي، چئي، ”ڪن فيڪون“.

ڪوڙي دنيا، ڪوڙا پَسارا، ڏينهن مڙيئي ڏون،
آهيون آلف آسري، مُحَمَّدُ مَحيوسُون.
(پورب، ۲ - وائي)

وائي-۴

جنهنجي آهيان ڏونگر ڏوري،

تنهن ڪوهياري کي ڪهل پوي!
آئون تنهن گهوري گهوٽ جي، ماڻهو چوڻم پوري،
نيو نماڻي پاڻ سين، چپر ڇڏيو مَ چوري،
روئي رڳينديس رت سين، ساڻ چڪاڪن چوري،
آديون! آريچن جو، له لڳو مون لوري،
ڪشي ڪاڻ ڪمان مان، لائي ويڙا لوري،
نالائق ساڻ، لطيف چئي، قادر ڪرم ڪندو، ڙي!
(ڪوهياري، ۶ - وائي)

وائي-۵

جوڳي جڳ گهڻا، آلا! مون وه ويراڳين سين،
پاڇي ڪن نه پاڻ سين، تُنبيءَ منجه ڪٿا، آلا!
جان کي ڏاڻيون ڏوڙ ۾، جان کي ڪين چٽا! آلا!
ويني واٽڙين تي، پٽن جڻ پٺان، آلا!
ساريو سناسين کي، ويني هٿ هٿان، آلا!
آيل! آديسين جا، مون تي ڳڻ گهڻا، آلا!
آديون! عبداللطيف چئي، مُحَبِّن منجه مٽيا، آلا!
(رامڪلي، ۸ - وائي)

وائي-۶

جوڳي ڏاڍي ذات، جيجان! سامي ڏاڍي ذات،
ماءُ! مون قبوليا ڪاڙي.
راتيان ڏينهان رُوح ۾، مون کي سندين تات،
سگها ايندم سُپرين، شل سُپائي پريات،

اُنهن آديسين جي، مون کي وائي آهي وات،
ڪريا عَرَضُ الله کي، آئون اُتي آڏيءَ رات،
آديون! عبداللطيف چئي، شل ڏاتر ڏيندم ذات،
(رامڪلي، ۹ - وائي)

وائي-۷

جوڳي سوئي، جنهنجي مَن ۾ مالا،
سامي سوئي، جنهنجي مُنهن ۾ مُندا،
پيناسون مڙهيءَ ۾، الا الله ستگروءَ جي سَنگا،
(رامڪلي، ۳ - وائي)

وائي-۸

جو نوازي ڏڏ، آسَر لاه مَر اُن جي،
ويه داتا جي دَر تي، لنگها! لاهي لڏ،
اوڏايان اوڏو گهڻو، ڪهڙا ڪرڻين سڏ،
اڳلن کي اوڏو وهي، گندا ڪري گڏ،
ڪهڙا جڏ جڏوئين، جود مهندان، جڏ!
اڳيان عجيبن جي، اُها ٻڌن مڏ،
آدم تيائين اُپو، هوءَ جا گهي منجهان گڏ،
آوليءَ ۾ عبداللطيف چئي، سڄڻ ڏيندو سڏ،
(رپ، ۱ - وائي)

وائي-۹

جڙي زيارَت، جي مان هوءَ پرين سين،
سڌر مُنهنجا سُپرين، مون تان لاه مَر هٿ،
مؤلا! مون کي ميڙئين، سُپريان جي سٿ،
چنڊيان ڪه اڪين سين، پيرين جهان هٿ،
ڏوران ڏنم سُپرين، هيَمَ جنين جي سڪ،
آديون! عبداللطيف چئي، مَحيائون منٿ،
(رپ، ۲ - وائي)

واڻي - ۱۰

جيان ڏٺائون پير، جيان ڏٺائون.
پڳا ڪوٽ ڪُفار جا، آچي عليءَ شير،
مٽي اڱڻ آيا، سونهن لڳا سير،
جيان ئي نبي نڱيو، پري مبارڪ پير،
لڻا ڏک، سڪ ٿيا، ٿي واڏائيءَ وير،
لُطف تو رءِ؛ لُطف چئي، ڪندا پيا ڪير؟
(بلاول، ۳ - وائي)

واڻي - ۱۱

جيڏيون! آئون تان نه چوندي، لو!
ڏک ڏوراپو سيٺن کي، صريح، لو!
سڱ نه ورن سپرين، مٺت موٽن مان،
پيتر! پيئي حج جي، ڪوهياري سين کان،
سو تون صاحب آهين، جو نه پيرائين پان،
سئين سوالي سمڱئا، تو، داتا! ڏيئي دان،
(سسئي آبري، ابیات متفرقه - وائي ۸)

واڻي - ۱۲

جيڏيون! آئون ڪا پاڻ وهڻي آهيان؟
ڪا مون سار لهيجا،
جيڏانهن وارين سپرين، پير اوڏانهن پايان،
قلم ڪاتب هٿ ۾، ڪنن لکئي مان لڪ لاهيان؟
واڳ ڏيئن هٿ ۾، ڪيڏانهن ڪرهل ڪاهيان؟
سدا سپيرين لءِ، آئون ويٺي ڪانگ اڏايان،
ايندا، عبداللطيف چئي، آس اميد نه لاهيان،
(آسا، ۲ - وائي ۱)

واڻي - ۱۳

جيڏيون! جا جڙ لائي، جي جتن سين،
سامون، سرتيون! سبائڻي: تنهن جڻ جال ڪيام،
مهر جا مين جي، سنجهي هٿ هيام،
صبح ستي سڪ ۾، ويسلي ويام،
هڪل هوت پنهنوءَ جي، سڱر منجه سيام،
ڏوريندي ۾ ڏونگرين، ٿهر توپ ٿيام،
ڪوڙين پال ڪريم جا، گنجي منجه گهيام،
ستي سڱر پٽين، سگهڙي سار لڏيام،
ڪيهون ڪوهن پٽين، ڪوڪون جما جان،
هوتائي هٿ ڪٿي، پنهن پياديان،
ڏکون، بکون، ڏاکڙا، ڪارن جن ڪيام،
موتي، ماء! پنيور ۾، اڱڻ سي آيام،
(معدوري، ۳ - وائي)

واڻي - ۱۴

جيڏيون! هي ضرور، آيل! ڪيئن رهندو پرينءَ ري؟
سگهو ساعت نه چندڙو، اٿئي پهر ملور،
من ۾ مشتاقن جي، ساجن! تنهنجو سور،
پيرين آئون نه پڄئي، ڏيه پريان جو ڏور،
وڃي ويل سپڪنهن، هنڙو پرينءَ حضور،
(ڪنڀات، ۱ - وائي ۱)

واڻي - ۱۵

جيڪس جهليا مڇ، گهاٽو گهر نه آيا،
ڪاهي وڃو، ناڪا! ڪريو بري تي بچ،
ڪاٿي سندن ڪڍيون؟ ڪاٿي سندن رچ؟
ڪن ڪڙڪو ڏاڍو، آتو آڳيان آچ،
آديون! عبداللطيف چئي، سڀ لنگهيندا چچ،
(گهاٽو، ۱ - وائي)

وائي-۱۶

جي هوندَ ڏٺائون، ووا! جيڏيون!

حالَ مُنهنجو ههڙو جهڙو!

چڙهي نه سَهان چوڻين، مارَڳُ مَٿاهُون،
ڏُڪيءَ، سَندي ڏيڇَ ۾، ڏونگرَ ڏٺائون،
ويندي ڪيُون وَڻن سين، سَسئيءَ سُڪائون،
وڻي پُنهون پاڻَ سين، آڇان جي آئون،
ڏينديس شاخَ سڀَ ڪنهن، وَڻِ وَڻِ وڃائون،
هِنڙو ڏنڌَ پاڙَ جڻ، چڪي چٽائون،
هِنڙو ڏاڙهونءَ ڳلَ جڻ، ريهي رٿائون،
هوءَ جي پَهَن پَٽَ جا، مَٿيا مُڪائون،
هُون سَلامَتَ سُرِين، گهوري سا آئون!
سو جي سُومَ ڪَن سين، پَهَ جو ڪيائون،
پانهون پيلَ نه لاهيان، پُنهَلَ ڪي آئون،
آيا، عَبْدِاللطيفُ چڱي، پُنيون مَنَ مُدعائون.
(حسيني، ۱ - وائي)

وائي-۱۷

جيءُ جياريو، جيءُ جياريو، ڪين منهنجهڙو هاريو،
پرين جيءُ پچار، سين جيءُ سڀار، جڏڙو جيءُ جياريو،
اچيو تن عميق مان، پرين پوڄَ پياريو،
مرصُ مريضن تان، اشاري ساڻ اُتاريو،
ڪَرَمَ ڪريمن جي مون ڪي، آهڪيءَ مان اُڪاريو،
ستون مُنهن ڪري، سپرين! آئين نرمل نورَ نهاريو،
سائين جڻ سڏ ڪري، آئين طالحن ڪي تاريو.
(يمن ڪلياڻ، ۳ - وائي)

وائي-۱۸

جيئري زيارَتَ، جي مان هوءَ پرين سين!
سڌرَ مُنهنجا سُرِين! مون تان لاهَ مَر هَت!
مَولا! مون ڪي ميڙئين، سُرِيان جي سَت،
چَنديان ڪَه آڪِين سين، پيرين وِجهان هَت،
ڏوران ڏنرَ سُرِين، سَچي جن صَفَتَ،
مِلن ۾ مُشتاق سين، ڪانه ڪيائون ڪَت،
آديون! عَبْدِاللطيفُ چڱي، مَجيائون مِنتَ،
(ليلا چنيسر، ۳ - وائي)

ج

(۱)

چارا ۽ کارا، مالُ جنين جو مَڪُڙيون،
تماچيءَ جي تڪيي، اچن سَوارا،
ميءَ مڇيءَ مارا، سمي سي سِيٺ ڪيا.
(ڪاموڌ، ۱-۹)

(۲)

جاريون، ڪاريون، چڇ، چيريون، جن جي مُحَبَّت مڇيءَ ساڻ،
رهن، وهن سر پانڌرين، سڀيئي بدبوءِ هاڻ،
لڏڙن جڻ، لطيف چئي، پاڻيءَ وجهن پاڻ،
تن مَلاحن جو ماڻ، سمي سر ڪيو پانهنجي.
(ڪاموڌ، ۱-۱۲)

(۳)

ڄامان اڳي جي ڄاڻيون، تن جي نرت نوريءَ کي ناه،
نه مَنهن، نه مارڪي، نه وڃن ڪنهن وهانءَ،
سي ڪنجهر ڪنڊيون ڪانه، جن تماچي تڪيو.
(ڪاموڌ، ۲-۹)

(۴)

ڄاڻي بُجهي جن، توسين سَور سَچ ڪئي،
تون ڪيئن سنڊيون تن، پَر سين پچارُون ڪرين.
(ڪلياڻ، ۳-۱۲)

(۵)

ڄاڻي جي ڄاتوم، ته پوندو فلڻ فِراق جو،
اَڪَر اِرادَت جو، ڏُريائين ڌوتوم،
پوءِ تان ڪون ڪيوم، هوند ڪشالو ڪيچ ڏي.
(حسيني، ۱-۸)

(۶)

ڄاڻي سُڃاڻي، مُون کي ڇڏي هليا،
اڏيون! آريچن لاءِ، ائون گوري جڻ ڪاڻي،
پاهڻ ۾ پاڻي، هاريون! هارڻ اٿيو.
(حسيني، ۸-۶)

(۷)

ڄاڻي سُڃاڻي، مُون کي ڇڏي هليا،
ائون ڪئن ڇڏيان پانهنجو، اڏيون! آرياڻي؟
پَريِر جو پاڻي، سو ڪيچين ڪم نه اٿيو.
(حسيني، ۸-۷)

(۸)

ڄاڻي سُڃاڻي، وهان ڪئن ماڻ ڪري؟
انڌر اڳ عشق جي، اَپَر اُڏاڻي،
’العشق نازُ الله الموقدّة‘، گوري جڻ ڪاڻي،
آهي آرياڻي، پيو سَرتيون! سُجي ڪين ڪي.
(سسئي آبري، ۵-۱۵)

(۹)

ڄاڻين ته به نه ڄاڻ، اِي دَر اَپوَجَهن جو،
ان دَر سي ئي اَگهيا، جن نه پانيو پاڻ،
ريجهائو راڄاڻ، آهي اَپوَجَهن جو.
(پرياتي، ۱-۱۲)

(۱۰)

جَرَ جَرائين اَنگُڙا، گوري ڪانئين گل،
ماءُ! ماريندم اُن جا، اڏيا ماڳ مَحَل،
ڪيائون ڪانه ڪَهَل، اڏيون! عبدُاللطيف چئي.
(رامڪلي، ۷-۲۰)

جھ

(۱)

جُهٽ پتي، پءُ جهنگ؛ هاڙهي پُچُ مَ هوتَ کي،
سورُ سُبيلي، سَسِي! لَڪَ تَنهين سين لَنگه،
تہ سَپيريان جي سَنگ، مُنڌا! ميڙاڻو تو ٿئي.

(سَسِي آبري، ۸-۱۲)

(۲)

جِهَجان پَسِيو جهوڪَ، آيل! سَنگهارن جي،
جن ٿي پَيَ پياريا، مَنجهان مَن مَڪَ،
لڏي وِچان لَوڪَ، اُني ويا اُڪري.

(ڏهر، ۴-۲۸)

(۳)

جِهجي، جهانءِ ڪَري، ماڻَ نہ اچي مُون هَنئين،
سَڄَ سِي ساري، هو جَنِين جو هيرَئون.

(رپ، ۱-۱۲)

(۴)

جُهران، جِهَجان تي، جَن پَسَٽان پَري ٿيا،
اَلا! اوئي آئِين، جو کِينءِ جي خَبَر ڏي!
مَن مُنهنجي کي، واڪو لَهي ويڙهَ جو!

(مارئي، ۹-۱۴)

(۵)

جُهٽُ تَنهنجي جِهپيا، هزارين حاتِر،
ڪو جِهَن سَنڌا ڪَمَ، ڪامِلن ريءِ ڪيرُ ڪَري؟

(بلاول، ۳-۶)

(۶)

جُهٽُ ڦَڙ جَت ٿيان، اُتَ اڏيائُون پَڪَڙا،
هَن مُنهنجي حَالِ جو، قَدَرُ نہ ڪيٿان،
جيڪُسَ اَنَ وِسرِيان، مارو قوتَ قَرارِيا،

(مارئي، ۹-۱)

(۷)

جُهٽُ ڦَڙ مَٿي مارئين، جَت چِيها، چَلَر، چَڪَ،
اَنڌَرُ ٿو اُجَ مَري، ساهُ اُنيِن جي سِڪَ،
پِيهُون شالَ پَهِيُون پَري، تِشان ڏيئي تَڪَ!
وَر پَريان سين پَڪَ، پيا پاڻَ پَريائي گهوري!

(مارئي، ۹-۲)

(۸)

جُهٽُ نيئَنئون نہ لَهي، ڪَڪَر هُون نہ هُون،
ساريو سَپيرِيُن کي، لُڙڪَ ڳلَن تي پُون،
سي مَرُ رويو رُون، جن مُسافِر سَپرين.

(سارنگ، ۱-۲۲)

(۹)

جَهلِي تان نہ رَهان، ڌاران پَسَڻ پَرينءِ جي،
اَپَر عاجز آهيان، لالَن جان نہ لَهان،
قَرڊا مُون ڦَٽي ڪَئي، وِعي ڏي نہ وِهان،
صَباحَ سِيئَن نہ سَهان، خواه ميڙَتِين، خواه مارئين.

(معذوري، ۶-۱)

(۱۰)

جِهَمَنديُون اچَن، جهوليُون جهونجهارَن جون،
پايو پُڪَ پُهارَ جا، اُن جون وَهون واڪا ڪَن،
پَتِين، پارَ ڪَڍَن، رڻُ گَجِيو، راڙو ٿيو.

(ڪيڏارو، ۳-۹)

(۱۱)

جَهنگُ ڪامي پَٽُ ٿيو، پِڳي چوران لَڪَ،
سيڪَڙو ۽ سِڪَ، پَئي گَڏيا پاڻَ ۾.

(ڪاهوڙي، ۳-۹)

(۱۲)

جَهَنگَلُ آهِيڙِيُنَ کي، پَتَنُ ڪيو رُوندو،
نہ ڪُتا، نہ ڪوڙڪُون، چڙهيو اُڀو چُوندو،
هڏهين نہ هُوندو، اِنهَان پوءِ عالَمَ ۾.
(ڪاهوڙي، ۳ - ۱۱)

(۱۳)

جَهَنگَلُ آهِيڙِيُنَ کي، پَتَنُ ڪيو روءِ،
نہ ڪُتا، نہ ڪوڙڪُون، چڙهيو اُڀو چوءِ،
هاڻي هِنهَان پوءِ، لڳي لُونو نہ ٿئي.
(ڪاهوڙي، ۳ - ۱۰)

(۱۴)

جَهَنگَلُ هَلِيا، سي نہ ڀُلِيا، راءِ هَلِيا ڦُرَجَن،
اَوَجَهڙَ سي نہ پَوَن، ٻيئي جَنِين چڏِيُون.
(ڪاهوڙي، ۳ - ۸)

(۱۵)

جَهوڙي، جِهَجَنُ، جِهَانِ، مُون جَنِين جي نہ لَهي،
آيلِ! اِئن مَر پَانِ، ڪِ آئون جِئَندي اُن ري.
(رپ، ۱ - ۱۳)

(۱۶)

جَهوڙا جن جُهَلَن ۾، هيري لَڪَ هزار،
لڳا واٽَ وَتَنَ جا، پُنهنءَ کي پالار،
اُن کي ويندا گڏيا، آهڙيءَ سَتَ سَوار؟
”لنگهي ڪالَهَ ڦُطار: تُون، آئي! اڄَ نِهاريُن!“
(ديسي، ۳ - ۱۲)

(۱۷)

جَهوڪُون نہ جُهڻڪَن، وَڳَ نہ پَسان وَتَ ۾،
آيلِ! سَنگهارَن، جيڪُسَ چِٽاڻو چِتَ ڪيو.
(ڏهر، ۴ - ۲۹)

(۱۸)

جَهوَلُ نہ جَهلي سُهڻي، سائِرَ سَتَ سَندياسِ،
جنهن آهڙي چاڻي عاجزا، سا مَرُ مَرڪي ماسِ،
پَسِين جي پياسِ، تہ ڪي عِشَقُ آڻِين.
(سُهڻي، ۳ - ۱۳)

(۱۹)

جِهِيڙو لاهِ، يَزِيدَ! عَلِيءَ جي اولادَ سين،
سا نہ پَسَندين عِيَدَ، جا هُوندي ميرَ حُسينَ سين.
(ڪيڏارو، ۴ - ۲)

ج

(۱)

چار تَراريُون چيلھ سين، ٻڌي ٻه پاڳون،
اڳين جون آڳون، ڪونر ڪلي ۾ موڪيون.
(ڪيڏارو، ۵-۱۲)

(۲)

چارن! ٻولج ڪي ٻيو، گهريءَ سو گهوريان،
گهر سورن نه پڙي، جان تندن برابر توريان،
ڳجهي آهر ڳالهڙي، آءُ اوري تان اوريان،
ڪهڙون ڪوريان؟ ڪهڙو ڪهڙو؟
(سورن، ۴-۶)

(۳)

”چارن! تنهنجي چنگ جو، عجب آهر ائي،
هتي آيو هٿن سين، جڙو رکيو جي،
رات منهنجو ري، ڪاٿيو ڪماچ سين.“
(سورن، ۴-۳)

(۴)

”چارن چنگ، ٻنگ لهي، وڃايو وڌاڻ،
سر جو هڏ آسان، پر مگهڙ مٽي وهي.“
(سورن، ۴-۷)

(۵)

چارن چنگ ڪلهي ڪري، رمي رهيو رات،
صدا جي، سيد چئي، وائي ڪيائين وات،
ڏيه ڏنا تنهن ذات، مين مگهڙ ڪي.
(سورن، ۳-۱۹)

(۶)

چارن چنگ ڪلهي ڪري، پير پري پاتا،
صدا جي سيد چئي، وائي ڪيائين واتا،

تنهن تي راءِ راضي ٿيو، دل وڌي داتا،
مرڪي مر ماتا، روڙي راءِ ڏياچ جي.
(سورن، ۳-۲۰)

(۷)

چارن لڳو، پنڌ گهڻو، ڪي چوڻاڻي چئج،
هت ڪي هلائيچ، اتي آئون نه اچڻو.
(پرياتي، ۱-۶)

(۸)

چان ڪ آيس آگاهين، تان اٿهين اُهي آهيان،
پرت پراهين، هاڻي مران! مر جتان!
(حسيني، ۱۲-۲۲)

(۹)

چان ڪ چڙهنديس ڪت تي، ريجهاينديس راءِ،
اهڙو ئي الله، جو پورهيتون پيش ڪري.
(ليلا چنيسر، ۲-۴)

(۱۰)

چانگا! چندن نه چرين، ميا! پئين نه موڪ،
اگر اوڏو نه وڃين، ٿڪيو ڇڏين توڪ،
لاڻي وچان لوڪ، تو ڪهڙي اکر آڙي؟
(ڪنڀات، ۲-۴۲)

(۱۱)

چانگي چئي چڪياس، مٿان آڪ نه آهي!
جنهن ول گهڻا هاتيا، اُن سين آر لڳياس،
چوڌاري چندن وڻ، پڇي پوڄ پياس،
رئاري رڻ ڪياس، هن ڪڏتوري ڪڙهي!
(ڪنڀات، ۲-۳۵)

(۱۲)

چاهڪَ چري، تارِ تري، آيون مٿي آر،
ڪوڙيڻ ڪر ڪُنڊيون، سُئي سڏ ڌرار،
مينهون ساڻ ميهار، پرچي پار لنگهينديون.

(سهڻي، ۴ - ۲۱)

(۱۳)

چاهڪَ چري، تارِ تري، آيون مٿي پيٽ،
لڙ لنگهينديون ليٽ، لطف ساڻ لطيف چئي.

(سهڻي، ۴ - ۲۲)

(۱۴)

چاهڪَ چري، تارِ تري، آيون مٿي ڪُن،
ڪوڙيڻ ڪر ڪُنڊيون، ساهڙ جي سمن،
مينهون ساڻ امن، پرچي پار لنگهينديون.

(سهڻي، ۴ - ۲۳)

(۱۵)

چاهڪَ چري، تارِ تري، آيون مٿي ڪوه،
سُئي سڏ ساهڙ جو، راضي ٿيندن رُوح،
مينهون ساڻ صُبح، پرچي پار لنگهينديون.

(سهڻي، ۴ - ۲۴)

(۱۶)

چاٽ پائي چٽ ۾، سنهو ڪتو جن،
تن جو صرافن، ڏکو داخل نه ڪيو.

(ڪاپائي، ۱ - ۱۶)

(۱۷)

چتان جي نه چرن، آلا! ان مَ وِسران،
مون مَن آهي تن، مڙهيو منجهاران هٿين.

(سامونڊي، ۲ - ۵)

(۱۸)

چٽرُ رهي نه چٽ، سُوران صبرُ نه ڪري،
سجڻ ساري نٽ، ويڳاڻو ٿيو جهلي.

(رپ، ۱ - ۲۳)

(۱۹)

چٽرُ رهي نه چٽ، ويٺين واڳيو نه رهي،
رئيءَ لٽجي نٽ، هنڌڙو واٽ وِڙڪ جٽن.

(رپ، ۱ - ۲۲)

(۲۰)

چرڪو پنهنجي چٽ ۾، پنيءَ پيريو جن،
توئي ڪين ڪٽن، ته به ڪانڌ تين جو ڪوڏيو.

(ڪاپائي، ۱ - ۳۲)

(۲۱)

چرن، چٽڪن چٽ ۾، رهيا اندر رُوح،
اٺي ويڙا اڪري، مارو مٿي موءُ،
ويرون ولوڙن جون، ساريان گهڻو صُبح،
وَرسي ڪارا ڪوه، سنجير جي ساڙيه جا!

(مارئي، ۸ - ۷)

(۲۲)

چرن، چٽڪن چٽ ۾، سڌا منجه سريِر،
لڏي ڪنهن لوءِ ويا، مارو منجه مَلير،
ويني پوڄيان پير، مان ملير ڪڏهين!

(مارئي، ۸ - ۶)

(۲۳)

چرن، چٽڪن چٽ ۾، گهارن مٿي گهٽ،
ڪه مانڌاڻو، مڪڻي، ڍوئين پاسي ڍٽ،
پنوهاڙڪي پڪڙين، وڃي ڪريان وٽ!
ساڙيه سامهين ست، ڪنڊيس، پڇي ڪڙن ڪي.

(مارئي، ۸ - ۴)

(۲۴)

چُرَن، چُڻڪَن چَت ۾؛ وساريان، ڪين وَرَن!
 ”لَسَ ڪَمِثْلَه شَيءُ“، پَسُنُ ناهِ پَرِين!
 پڪا پَنوهارَن، نيئي آڏيا ناهِ ۾.
 (مارئي، ۸-۳)

(۲۵)

چُرَن، چُڻڪَن چَت ۾؛ وساريان، ڪين وَري!
 جن ٿي پي پياريو، مَنجهان سِڪَ سَري،
 وَنِهِيَن ويڙيچَن جي، سَتائِن سَري،
 تَرَن تَوڪَ ڌري، اُئي ويڙا اُڪري.
 (مارئي، ۸-۲)

(۲۶)

چُرَن، چُڻڪَن چَت ۾؛ وساريان، ڪين وَري!
 ’ڪَنان عَهْدَ اَلَسَتْ‘ جي، ڪِ تِهائين پَري،
 ’لَمَ يَلِدْ وَلَمَ يُولَدْ‘، مارئي ڪوهُ ڪَري؟
 اُچُ ڪِ ڪالَه مَري، ساري سانپيڙن ڪي!
 (مارئي، ۸-۱)

(۲۷)

چُرَن، چُڻڪَن چَت ۾؛ هُرَن مَنجهه هِنئين،
 لُطْفُ تِيو، لُطِيفُ چئي، مَهَرُ ڪي مِين،
 ڏُڪِيءَ ڪي ڏئين، سَرهايون ساڙِيهَ جُون!
 (مارئي، ۸-۵)

(۲۸)

چَڙَن چوري آهيان، سُڪِ ٿي سُمهان ڪيئن؟
 ساريان ساهڙ ڄام ڪي، ڏَه ڏَه پيرا ڏينهن،
 ميهارَ مَرَن سِيئن، نِيَرُ پائِرَ نِينهن جو.
 (سهيئي، ۴-۳)

(۲۹)

چَڙهيا چارئي يار، سوڌا شڪاري،
 فِڪَرُ سانُ قَتِي ڪي، سوڍي سوڀاري،
 ويا ڪاهيندا ڪاڪَ ڏي، جَت مومَل موڇاري،
 موتيا نه ماري، ڪوَنَر لَتاڙي ڪاڪَ جا.
 (مومل راڻو، ۲-۱۵)

(۳۰)

چَڙهيو چڪاسن چاءُ، آڳ ٻرندي آيا،
 وهنن واڙيءَ ڦَل جئن، مَحَبتي مچ لاءِ،
 آئي پاڻُ آڙاءِ، ڪُئي ڪوري وچ ۾.
 (يمن ڪلياڻ، ۳-۱۴)

(۳۱)

چُڪَس سڀ چئي، ماڙهو شَهَر پَنپور جا،
 ساموئي ڪيئن مئي؟ جنهنجو جانبُ جَت وٺي ويا.
 (سسئي آبري، ۴-۲۱)

(۳۲)

چُڪي، چُڪيم چاڪَ، وَنِهِيَن ويڙيچَن جا،
 واجهيندي وصال ڪي، فَنّا ڪيسَ فِراقَ،
 سيئي ساريَر، سُوَمِرا! تَر جنين جا ٿاڪَ،
 ماروءَ جي اوطاقَ، گَهڻو اُڪندي آهيان.
 (مارئي، ابيات مترقه - ۵۶)

(۳۳)

چُڪيءَ ڪي چئي، ڪا جاڳائي، جيڏيون!
 ويڙو ساڻ وَهي، تو نِنڊا ٿي نه لهي.
 (سسئي آبري، ۴-۲۰)

(۳۴)

چڱا چَنڊا! چُڻيچ، سَنِيها ڪي سڄڻين،
 مٿان اڱڻ اُڀري، پَرِين جي پُڻيچ،
 جهيٽو ڳالهائيج، پيرين وجهي هَتڙا.
 (ڪنڀات، ۲-۵)

(۳۵)

چڱا ڪن چڱايون، مٺايون مٺن،
جو وڙ جڙي جن سين، سو وڙ سيئي ڪن،
(سريراڳ، ۴ - ۴)

(۳۶)

چڱن ساڻ چڱايون، اٿن سڀڪو هوءَ،
تو جئن ڪري نه ڪوءَ، بچن ساڻ ڀلايون،
(سريراڳ، ۴ - ۳)

(۳۷)

چمڪيون چوڌار، ڌڄون ڌاڙيجن جون،
ماءُ! سامونڊي آيا، سڀسڀ ڪري سينگار،
اٺين جي پچار، ڪالھونگر ڪانگ ڪري،
(سامونڊي، ۱ - ۳۸)

(۳۸)

چنڊ! تنهنجي ذات، پاڙيان تان نه پرين سين،
تون آچو ۾ رات، سڄڻ نٿ سوجهرا،
(ڪنڀات، ۱ - ۱۴)

(۳۹)

چنڊ! چٽائي تنهنجي، سياهيءَ ۾ سور،
لايان لال لڱن ڪي، چندن پري پور،
ڪوماڻو ڪپور، مون واجهائيندي پرين ڪي،
(ڪنڀات، ۱ - ۱۵)

(۴۰)

چنڊ! چوانءِ سچ، جي مٺي مور نه پائنئين،
ڪڏهن اُپرين سنهڙو، ڪڏهن اُپرين ڳچ،
منهن ۾ بريئي مڃ، تو ۾ نه پيشاني پرين جي،
(ڪنڀات، ۱ - ۱۸)

(۴۱)

چنڊ! چوانءِ حق، جي وڙهين جي وچڙين،
به آڪيون ٿيون نڪ، تو ۾ نه پرين جهو،
(ڪنڀات، ۱ - ۱۷)

(۴۲)

چنڊ! لڳئي منڊ، سنجهڻي سيخ ٿين،
ڪر اونداهي آند، ته ملان محبوبن ڪي،
(ڪنڀات، ۱ - ۱۶)

(۴۳)

چنڊ وهاڻيءَ چڙهيا، ملهه مدينان ڄام،
ان سين ڪبل باز، تڙون، نيزا ۽ نشان،
عليءَ پٽ آيام، ڪندا راڙو رُڪ سين،
(ڪيڏارو، ۲ - ۳)

(۴۴)

چنڊ وهاڻيءَ چڙهيا، ملهه مدينان گهوت،
ان سين ڪبل، باز، تڙون، ڪنڊ، ڪٽارا، ڪوٽ،
عليءَ پٽ آموٽ، ڪندا راڙو رُڪ سين،
(ڪيڏارو، ۲ - ۲)

(۴۵)

چنڊ وهاڻيءَ چڙهيا، ملهه مدينان مير،
ان سين ڪبل، باز، تڙون، ڪنڊ، ڪٽارا، ڪير،
عليءَ پٽ آمير، ڪندا راڙو رُڪ سين،
(ڪيڏارو، ۲ - ۱)

(۴۶)

چنيسر جي چٽ ۾، ڪي جو آڳ هئو،
تهان پوءِ ٿيو، مٽي تي ٿي مامرو،
(ليلا چنيسر، ۱ - ۱۲)

(۵۷)

چَنِيسَرُ چَوَرَنَگُ، پَرَنگو لوکُ پيو،
تنهن سين چَنِيو سَنَگُ، وَجِيو هَارَ هَتُ چُهِين!
(ليلا چَنِيسَر، ۱-۴)

(۵۸)

چَنِيسَرُ سين چَاڳُ مَتانَ کا مُنڌَ ڪَري،
جان مُون پوءِ پُروڙيو، تہ هي نہ ماڻي ماڳ،
ڏَمِريو ڏهاڳُ، سِگهو ڏَڻي سُهائجِيِين.
(ليلا چَنِيسَر، ۳-۱)

(۵۹)

چَنِيسَرُ سين چاءُ، مَتانَ کا مُنڌَ ڪَري،
کانڌَ ڪَنهين جو نہ وڻي، گِيرَبُ ۽ گاڏُ،
جي تڙي تَوَرِڙِياءُ، تہ دوسَ دَسائي داسَترو.
(ليلا چَنِيسَر، ۳-۲)

(۵۰)

چوڻين ڏينهن چَوَگانَ ۾، ڪَنهن جَنهن پَہِ پيا،
وَهَرُ پَريانَ جي وَڍيا، تن ۾ ڪوڙَ ڪَها؟
اَنڌَرُ آديسِين ڪي، آچَن جوشَ جَها،
سامي سونُ ٿيا، لَکا پُئَن لوکَ ۾.
(رامڪلي، ۲-۴)

(۵۱)

چوڌاري چَڙا، پُرنَ پيلائِن جا،
سُتي سَنپارَن جو، پيرَ ڪَن پَڙاءُ،
وَهَن مَون نہ وڙاءُ، سُڻيو جَهانَ جَجهي هِنئون.
(سَهڻي، ۳-۲)

(۵۲)

چوڏهينَ چَنڊُ اُپريو، اُوڻتِيَهَ پَسيسَ عامَ،
مَتَسَ ناهِ مَلامَ، جيڪي پُچِين پُچَ سو.
(ڪِنڀات، ۱-۱۱)

(۵۳)

چوڏهينَ چَنڊُ! تون اُپرينَ، سَهسين ڪرئين سينگارَ،
پَلڪَ پَريانَ جي نہ پَڙينَ، جي حيلَن ڪرئين هزارَ،
جَهڙو تون سَڀَ چمارَ، تَهڙو دَمَ دوستَ جو.
(ڪِنڀات، ۱-۱۲)

(۵۴)

چورُ اُپو اِنَ چوءِ، تہ آئون اُهوئي آهيانَ،
جي آسي اَڪِين هوءَ، تہ لَڪي ڪي ڪونہ لَهي.
(سريراڳ، ۴-۱۹)

(۵۵)

چوري چَنگُ، پَنگُ لَهي، حبيبنَ هَنِوسَ،
بُجَهانَ پاڻُ لڳوسَ، ڪاناريو ڪَر ڪَڻي.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۱۱)

(۵۶)

چوري چوري چَڻ، جان نئينَ وهاڻيَ نِڪِرانَ،
نِينُهَن گُهرائي نِڻ، پَريانَ سَندي پيرَ ۾.
(رپ، ۱-۲۴)

(۵۷)

چوندن ڪيمَ چَڻيجَ، ويڻَ ورائي سامهونَ،
کا مَتَ قيمَتَ جَهڙي، روڏَ ڏَمَرَ ڪي ڏيجَ،
ويڻُ مَر ورائيجَ، تہ سَڀَ دَر سُهائجي تئينَ.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۲۰)

(۵۸)

چونرَ جي هيڪارَ: ”مَر وڻءُ موٽي، سُهڻي!“
ڏونُهينَ پاسي دوسَ جي، گَهاريانَ سَڀَ چمارَ،
پانڊيتا پيهارَ، هُونڌَ نہ لَگين لائيانَ.
(سَهڻي، ۹-۵)

(۵۹)

چَوَنِيرَ مَرُ چَري ٿي، پر جي سڏ سڻين،
مَرُ مُونهين کي ڏين، ماڙهو اچيو مهڻا.
(معذوري، ۵-۱۳)

(۶۰)

چڻي چَنِيسَرَ چامَ سين، ليلا! تُون مَر لڪاءِ،
دوسُ تَنهنجو داسَڙو، ڪانڊِ وَڏيائي ڪاءِ،
تہ ڏولو ڍڪَ سَندياءِ، عيبنَ کي آڏو پئي.
(ليلا چَنِيسر، ۲-۱۸)

(۶۱)

چڻي چَنِيسَرَ چامَ سين، ليلا! لڪاءِ مَر تُون،
اِي ڪانڊُ ڪَنهنجو نہ ٿئي، نہ ڪا مُون نہ تُون،
رُلنديُون ڏئيُون مُون، اِنَ دَر مَتي داڏليُون.
(ليلا چَنِيسر، ۲-۱۹)

(۶۲)

چڻي چَنِيسَرَ چامَ سين، ليلا! لڪايو،
تو جو پانيو پانهنجو، تَنهنجو پَرُو ڪوَنه پيو،
ڪُونُروءَ ڪانڊَ سَندو، دَسَتِ ڪيو داسَڙو.
(ليلا چَنِيسر، ۲-۱۴)

(۶۳)

چڻي ’ڪُنَ فَيَڪُونُ‘، جڏهن خَلقيا رُوحَ خُدا،
گڏ جَتَ گُڏرانُ هُئو، جَڙ لڳي تنهن جاءِ،
مُون توهين سين آه، اُها ساڃاءِ، سُرِين!
(مارئي، ۱-۳)

(۶۴)

چيتاريان چُڻڪَن، سَنپاريان سَهِي،
اَنڊَر رُوحَ رَهي، مُون کي صُورَتَ سُپيرِين جي.
(رپ، ۱-۲۵)

(۶۵)

چيتاريان چُڻڪَن، وساريان نہ وسِري،
ويروتارَ ڏُڪَن، سَجَڻَ پڳي هڏَ جَن.
(رپ، ۱-۲۶)

(۶۶)

چيتاري چَوَندياس، ڳالهيُون سَپوئي سَجَڻين،
جُه مُقابِلِ ٿياس، تہ سَپَ وَجَنرِ وسِري.
(رپ، ۱-۲۷)

(۶۷)

چيتا ڪيو چُڻيج، بڊامائيءَ بُڻ ڀر،
نيڻين نَنڊَ مَر ڏيج، چيڙُون چَپَرِ آئيُون.
(ڏهر، ۴-۲۰)

(۶۸)

چيهو چُڪيءَ ڪَنڊين، ڪيائين گَڙنگَ تي ڳل،
هڏا ڪُٽيان هليو، پَري تَرايُون تَل،
اَنڊائين آبَ اُچَل، مَتي باغَ بهارَ ٿي.
(سارنگ، ۲-۴)

چ

(۱)

ڇا جي ڏنگا ڏير؟ مُنهنجو ڏينهن ڏنگو مَر ٿي!
اٿن ۽ اوڻيڙن جي، ڇا وهڻو وير؟
هي ڪميئي ڪير؟ جا اَمَر کي آڏي ڦري.
(ديسي، ۱-۱۱)

(۲)

ڇا کي وڃيو ڇو، پيلي ٿين پين جو؟
وٺ ڪنجڪ ڪريءَ جي، جڳ جو والي جو،
سوڪو هوندو سو، جنهن جو عشقُ الله سين.
(برو سنڌي، ۱-۱)

(۳)

ڇپرِ چئن پَهون، تن رڻُ گجهن رانيو،
ونڪا وَڪن گڏيا، ڊوڙيو ڏين ڊهون،
مهاين وهون، نيرُ مهانگو ڪنڊيون.
(ڪيڏارو، ۶-۳)

(۴)

ڇپرُ چمُرُ پانيان، کانپو ۽ ڪارو،
پپُ وجهنديس پُٺ تي، صُبح سوارو،
وڃن مون وارو، ڪين وهنديس وڃ ۾.
(ديسي، ۵-۱۱)

(۵)

ڇپرُ ۽ چمَر، ٿا لڳَ لڳن پاڻ ۾،
ڏاڍا ڏونگر ڪرڪرا، ويڏ، ونگايون وڙ،
اٿون پياڍي پٽين، نمائي نڌر،
سوريون جت، سڳر: اُت ٻاٽاريءَ پيلي ٿين!
(ديسي، ۵-۱۲)

(۶)

ڇپُن چنا پير، هلي هلي ماءُ!
ڪوهياري جي ڪاءِ، گنهيو پُٺان ڳالهڙي.
(حسيني، ۱۲-۴۵)

(۷)

ڇپُون ڇپرَ ڪٽ، پَهڻ پٿرائيون پانيان،
جتي رهان راتڙي، مرون مُنهنجا مٽ،
سيئن جيءَ سَهت، ڏونگرُ ڏولي مون ٿيو.
(حسيني، ۵-۵)

(۸)

ڇُجُ مَر قطاران، ساڻ چڙهندو لڪين،
مُڇڻُ ٿين پُٺان، وڳ واٽ ئي نه لهين،
(حسيني، ۸-۱۳)

(۹)

ڇڏ جاڳوٽا جوڳين، ڏونهين ڪير دُڪاءِ،
”واڏڪرُ رَبَڪَ فِي نَفْسِڪَ“، آندَر آڱِ جَلاءِ،
جن سَڄن جي ساڃاءِ، تن ڪنان منو ڪين پيو.
(رامڪلي، ۵-۹)

(۱۰)

ڇڏ جاڳوٽا جوڳين، ڏونهيون ڪير دُڪاءِ،
”واڏڪرُ رَبَڪَ فِي نَفْسِڪَ“، آندَر آڱِ جَلاءِ،
جن سَڄن جي ساڃاءِ، تن ڪنان منو ڪين ڪي.
(رامڪلي، ۹-۳۳)

(۱۱)

ڇڏ سَپرايون، سُمرا! عُمَر! لڳِ الله،
تير نه ٿورا ڏينهنڙا، ماڙيين ڳاريءَ ماءُ،
سِڪَ مُنهنجي ساءِ، ماروؤ جي مَس لَهي!
(مارئي، ابيات متفرقه - ۴۹)

(۱۲)

چڏير حُجَ ھَلَنَ جِي، چاڙھيڪا چڪيام،
آريائي جِي آسري، ڏونگر ڏينهن لڳام،
پُچج پرين سنداڻ! وينيس وڪ نه اُپڙي.

(حسيني، ۷-۱۰)

(۱۳)

چڏير حُجَ ھَلَنَ جِي، چاڙھيڪن چڙهي،
آڙيڪن آڙي، پيس هوت پنهون سين.

(حسيني، ۷-۹)

(۱۴)

چڏير حُجَ ھَلَنَ جِي، چڪير چاڙھيڪا،
آڏيون! آڙيڪا، هنڙي پير هوت سين.

(حسيني، ۷-۸)

(۱۵)

چُلان، منجهر نه چاڪ، پُران، پونر پُرڪا،
مَتان کا مُنڌ ڪري، موٽن جي مَزاڪ،
چُٽ سَندو مون چاڪ، هاڙهي هڏ هڻي ڪيو.

(سسئي آبري، ۴-۱۸)

(۱۶)

چَنَل چَچَ ھَنَن ۾، ڪُلھَن ڪوڏارا،
پورھئي خاطر پانهنجي، اُٿن سوارا،
اوڏ به ويچارا، لاڪا! وڃن لڏيو.

(ڏهر، ۴-۵۱)

(۱۷)

چَنَن توءَ مَر چُن، پاءُ اُميري اُن سين،
جي هو آوڳن ڪَنئي، آسونهين! ته تون ڳڻان ئي ڳن،
پاندُ جهليو تون پُن، هن سونهاري سڱ ۾.

(يمن ڪلياڻ، ۸-۱۰)

(۱۸)

چَن نه چَچي آهيان، ڪُچَن ۾ ڪوٽن،
ايندي پير آبتا، پيڪڙا پيرن،
هَٿڙيون هَٿن، چَنگهون ٻانهون ڪاٺ ۾!

(مارئي، ۶-۱۷)

(۱۹)

چَن نه چَچي هيٺ، ڪُچَن آهيان ڪوٺ ۾،
لوئيءَ سين، لَطيفُ چئي، پيڙيو ٻڌان پيٺ،
اُت سَچي اُن سَسن جي، هَت رچائين ريٺ،
ماڻيان شالَ ملير ۾، مُنداڻتي ميٺ!
ڏيهيا! ڪَجانءِ ڏيٺ، ڪا مَدَتَ مون سين ماڙين!

(مارئي، ۶-۱۶)

(۲۰)

چوري، ڏوري، نڪو ماڻُ مُنڌ جو،
سوين ھَلَن ساڻ ۾، ڪَمي ۽ ڪوري،
اُئون پڻ آهيان اُن ۾، لَنگهي ۽ لوري،
لَنگهائين، لَطيفُ چئي، ٿَرَن جا ٿوري،
آهيان آزوري، تَنهنجي جوري جَبَل لَنگهيان.

(ديسي، ۴-۱۹)

وائي-۱

ڇا ڪي ٿا ڪَرَهَ قَطاريو؟

وو! مُونِ نِماڻيءَ تان ڪي نه چيو.
 اَللهَ ڪارڻ، اوڻيا! ائين، واڳ وڻي وَرُ واريو،
 رَهو راتِ پَنپورَ ۾، تان ڪا گهڙي هِت گهاريو،
 سِڪي جنهن سَگَ ڪيو، تنهن مَعذُورَ ڪي ماريو،
 سائينءَ ڪارڻ، سَپرين! دوست! دَرَسَنُ ڪاريو،
 موڙي مَچَرِ تاريُون، چانگن ڪي ائين چاريو،
 اَپري عَبْدِاللطيفُ ڏي، واڳ، وَنهيَل! ائين واريو.
 (ديسي، ۴ - وائي)

وائي-۲

چوري ڇڏَ مَرِ چَپَرين، ٻاروچَل! ٻانهي.
 جانبَ جَهڙو جَڳَ ۾، ناهي ڪو ثاني،
 پُنهل! نيو پاڻ سان، پورهيتِ پَرِٿياڻي،
 پورهيو ڪَنديسَ پَرِ جو، پَرينديسَ پاڻي،
 هوت! مَرِ ڇڏيو هيڪلي، هيءَ جا وَندُرو ڪاڻي،
 اَدِيُون! عَبْدِاللطيفُ چئي، ايندُم آرياڻي.
 (ديسي، ۷ - وائي)

ح

(۱)

حالُ قُربانُ، مالُ قُربانُ، گهوريان لڊاڻو؛
فدايتي فقير جو، شل رُسي مَ راڻو!
مُين سين ماڻو، مُناسِبُ نه ميندرا!

(مومل راڻو، ۵-۱۶)

(۲)

حبيبَن هيڪارَ، منجهان مهر سڏ ڪيو،
سو مُون سڀ چمارَ، اورڻ اهوئي ٿيو.
(ڪلياڻ، ۳-۱۴)

(۳)

حبيبَ ٿي هاڏي ٿيو، رهڻا راحتَ،
پيڙا نياڻين پاڻ سين، لائي ڏيئي لَتَ،
سُپيريان صحتَ، ڏنيم منجهان ڏگندي.
(ڪلياڻ، ۳-۳)

(۴)

حُرُ هلي آڻيو، مانجهي مردانو:
”آهيان عاشقُ آڳ جو، پَتنڱُ، پروانو،
مان راضي ٿئي رسولُ ربّ جو، نبي تونانو،
هي سِرُ سمانو، گهوٽ! مٿان ئي گهوريان.“
(ڪيڏارو، ۵-۶)

(۵)

حسنَ، ميرَ حسينَ جو، جن نه هِنٿڙي جارَ،
خالقُ، ربّ جَبّارَ، ڪين مَرهيندو تن ڪي.
(ڪيڏارو، ۶-۱۵)

(۶)

حسنَ، ميرَ حسينَ جي، سئي جنگِ جهانَ،
اڏاڻا اوڙ ڪري، ڪارين پڪين ڪانَ،
پي، ڏاڏا، پاڻ، سيدَ سڀ ملهائيا.
(ڪيڏارو، ۶-۱۳)

(۷)

حسنَ، ميرَ حسينَ کي، رُنو ٿين ٿولنَ،
گهر ماڙهين، جهنگِ مروئين، اُڀن ۾ ملڪنَ؛
پڪين پاڻ پڇاڙيو، ته لڏيو هوتَ وِڃنَ،
آلا! شهادنَ، سوڀون ڏئين، سڄا ڏئي!
(ڪيڏارو، ۶-۱۴)

(۸)

حسنُ ناهِ حسينَ وَتَ، پيلي نه ٻاهونَ،
ساڙيه شهادنَ جو، آهي اڳاهونَ،
يَزِيدَ! جُلاهونَ، تيلان ڪرئين تڪڙيون؟
(ڪيڏارو، ۵-۱)

(۹)

حُسيني حُسينَ لاءِ، بيبيءَ پاڻ چئي،
تهان پوءِ ٿئي، خبرَ پيءُ خَلقَ کي.
(حسيني، ۱۲-۴۹)

(۱۰)

حُسينيءَ جيءَ هاڪَ، مادرِ ماري آهيان،
ڏينهان ڏورن ڏک سين، راتيان چڪن چاڪَ،
ڍڄان پَر فراقَ، مٿان پوئِ پرينءَ سين.
(حسيني، ۵-۱۰)

(۱۱)

حقاڻو هُتَ ٿيو، آئون هِتَ بَندياڻي!
ساري ساڏوهينَ کي، ڪوئينَ ڪوماڻي،
لڳين لوهَ، لطيفُ چئي، وينيسَ وساڻي،
مُنڌ ماڙوءَ جي نه لهي، ڪپتَ ڪجاڻي،
سَمَن سڄاڻي، اُتي آهرِ اُن سين.
(مارئي، ۳-۲۱)

(۱۲)

حَقِيقَتَ هِنَ حَالِ جِي، جِي ظَاهِرُ كَرِيانَ ذَرِي،
لَڳِي مَانِ مِرُونِ كِي، ڏُونِگَرِ پُونِ ذَرِي،
وَجِنَ وَنَ بَرِي، اُوڀِرِ اُڀِرِي كِينِ كِي.
(ڪوهياري، ۵-۵)

(۱۳)

حَقِيقَتَ هِنَ حَالِ جِي، جِي ظَاهِرُ كَرِيانَ زَبانَ،
لَڳِي مَانِ مِرُونِ كِي، رَسي سَوُرَ شَبانَ،
تَاڪِرِ تَڪِي ڪانَ، جَبَلُ سَپِ جَلِي وَجِي.
(ڪوهياري، ۵-۶)

(۱۴)

حَقِيقَتَ هَتِي، مُنَهِنجي جانِ جُدا ڪَئي،
هِيڪو پَساهُ پَرِينءَ ري، سَگهانَ تانَ نه ڪَئي،
ڏَئي ئي ڏَئي، رَهيو آهي رُوحَ ۾.
(آسا، ۳-۶)

(۱۵)

حُڪْمُ ٿيو بادَلِ ڪِي، تہ سَارَنگَ ساڻَ ڪَجَنِ،
وَجُونِ وَسَنَ آئِيُونِ، تَه تَه مِينَهَن تَمَنِ،
جِنَ مَهانگو لَهِي ميڙيو، سِي تَا هَتَ هَتَنِ،
پَنجَنِ مَنجهانَ پَندرَهَن ٿيا، اِن تَا وَرَقَ وَرَنِ،
ڏُڪارِيا ڏِيهَ مان، شَالِ مُوڏِي سَپِ مَرَنِ،
وَرِي وَڏِي وَسَ جُونِ، ڪِيُونِ ڳالهيُونِ ڳَنوارَنِ،
سَيدُ چوي سَپِنِ، آه توه تَنهنجي آسرو.
سارنگ، ۴-۱۶

(۱۶)

حوصلو حَيَرَتَ جو، آهي نه مَٿي عامَ،
سَندي مُحَبَتَ مامَ، ڪُورُ پَرُوڙِي ڪِينِ ڪِي.
(آسا، ۳-۳۰)

(۱۷)

حوصلو حَيَرَتَ ۾، ڪَري ڪِينَ دَرُڪُ،
جو حُسنَ سَنَدو حَقُ، سو ڪُورُ پَرُوڙِي ڪِينِ ڪِي!
(آسا، ۳-۳۷)

(۱۸)

حوصلو حَيَرَتَ ۾، وَجِي ٿيو ويڇُونِ،
مُحَبَتَ جُونِ ميڇُونِ، ڪُورُ پَرُوڙِي ڪِينِ ڪِي!
(آسا، ۳-۲۸)

(۱۹)

حوصلو حَيَرَتَ ۾، وَجِي لَڄاڻو،
ويچارو ڪاڻو، ڏِسي ٿيو ڏَسَنَ ڪِي.
(آسا، ۳-۲۹)

خ

(۱)

خاموشي خبر جي، مومل ٿي مٽ،
صبر ٿيو سڀت، منهنجي حق، ميندرا!
(مومل راتو، ۸ - ۱۴)

(۲)

خبر ٿي گرن ڪي، ته مون ڪي ڪندا ڪو؟
صورت سپريان جي، ڏني ڪونهي ڏو،
لوريءَ لڳر لو، جنهن رت رٿاريو.
(آسا، ۳ - ۱۸)

وائي-۱

خوبي منجهه خفت، اي! دوست! دقت،
آهي عبداللطيف ڪي.
مدح مون کان نه ٿئي، سندي سور صفت،
هجي ڪريان هيچ سين، مطالع محبت،
حزن هوت پنهنجو جو، رڳياڻي راحت،
پريان جي پستان جو، فاقوئي فرحت.
(معذوري، ۱ - وائي)

د

(۱)

داتا سَندي دَر تي، وَگَنڊُ تي وينو،
بَصَرَ سين بازار ۾، ڪَر وائيو چينو،
دَران تَنهين پينو، جَت ڪُفران ڪين ٿئي.
(بلاول، ۴-۹)

(۲)

داتا سَندي دَر تي، وَگَنڊُ وينو پَس!
تَنهن روڳيءَ کي رَس، جو آلودو آزار سين.
(بلاول، ۴-۷)

(۳)

دارُون ۽ ڪارُون، جان ڪي ڪيا ويڇَ مون،
پُڪي ڏيندا ٻاجه جي، نهاري نارُون،
جن جون سين لَهَن سارُون، تن تان ڏڪندو ڏور ٿئي.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۱۸)

(۴)

داغُ تَنهنجو دَئِما، ماري مَعذورين،
سائينءَ ڪارڻ سَپرين! وَڃ مَر ڏورين،
آئون تو حُصورين، مَٿيو وَجهان مَڇ ۾.
(ليلاچنيسر، ۱-۱)

(۵)

دائِرُ آهي دَر تي، وَگَنڊُ ويچارو،
عَطَرُ سين آرو، لَڳس تي لڏ ڪَٿي.
(بلاول، ۴-۷)

(۶)

دائِرُ جا دَرياهَ ۾، سا مَڇي ڪَني ڪوهُ؟
آهَس اِي اَندوه، پاڻي ڪَٿي تہ پيان.
(سَهڻي، ۵-۱۷)

(۷)

دائودي دَيُون ڪري، رَنڪَن ڪونهي چيٽ،
گهوڙيءَ هيٺ سُچيٽ، ڪاهيو پاڪرئين هڻي.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۲)

(۸)

دائودي دَيُون ڪري، رَنڪَن ڪونهي رنگ،
گهوڙيءَ هيٺ آينگُ، ڪاهيو پاڪرئين هڻي.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۱)

(۹)

دَرا مَنجه دوست ٿيو، موٽي پُڇ پاهين،
عَبَثَ آگاهين، وڃيو ڪوڪين ڪانڌ ڪي.
(سسئي آبري، ۳-۵)

(۱۰)

دَر دروازا، دَريُون، هاڻي هتي هو،
ڪوڙيين آڏيان ڪيترا، تَنبو مٿان تو،
جي مُل نہ آيا مارئي! تَنين رڙ مَر رو،
ڪوڪَڻ آهي ڪو، پُسيءَ پَنوهارن ۾.
(مارئي، ۷-۱۱)

(۱۱)

دَر دُ نہ لهي داروئين، رُلفَ زورُ ڏنوم،
ڪاڪُلُ ڪالَ ڏنوم، رُخساري تي رُوپَ سين.
(سسئي آبري، ۶-۲)

(۱۲)

دَرهڙَ ڏَنَسَ دَرياهَ ۾، جَت لَهريُون ڪَن لوڙا،
سَئين آچي سَمونڊَ ۾، ٿيا سيڻايا سوڙا،
جي تارو هئا توڙا، تن هَرپو پانيو هيڪڙو.
(سَهڻي، ۲-۱۲)

(۱۳)

دُڪائيندي دُونَهڙا، مُنڌا! سيٺاڻي وڃ،
پريائون مَ پيڇ، ساڻ چڙهندو لڪيين.
(حسيني، ۸ - ۱۲)

(۱۴)

دَلِبو مَنجِه درياءَ، پَڪي پَسي آيا،
ويچارا ويسا، آئي اَتِ آڙليا.
(ڪاريل، ۱ - ۱۹)

(۱۵)

دَل جو دَلِبر هيڪڙو، گهٽان تان نه ڪَجَن،
دَل ڏجي تنهن هڪ کي، توڻي سو سِڪَن،
سي چَلولا چَجَن، جي دَرِ دَرِ لائين دوستي.
(برووسندي، ۳ - ۷)

(۱۶)

دَلَقَ يَڪاڻج دَل کي، لائج ڪو مَ لباس،
پوري ڪاڻج پانهنجو، مڙهيان آندَر ماس،
ته ويراهي! تو واس، بَرِ ڀر بويون موڪلي.
(رامڪلي، ۹ - ۵۴)

(۱۷)

دَنگي وچ درياءَ، ڪي ٻڏي ڪي اُٻڙي،
هو جي واڍي واڻيا، سي سونهڙ سڀ سڙيا،
مُعلَم ماڳ نه اڳئين، فرنگي منجه ڦريا،
مَلّاح! تنهنجي مڪڙيءَ، اچي چور چڙهيا،
جتي ڍينگ ڍريا، ٿي تاري تنهنجي!
(سريراڳ، ۳ - ۱۳)

(۱۸)

دَنگيءَ ڀر داڻا، وڻي وجهُ وگر جا،
وير وڙهندي ويسرا! ويه مَ، ويڳاڻا!
هي نَنڊ، نه ڄاڻان، ڪڏهن هڻندي ڪن ڀر!
(سريراڳ، ۳ - ۱۴)

(۱۹)

دُودَسَتي، دُوپير، سيني سَنگَهَر رُڪَ جي،
ماءُ! منهنجي ڪَرهي، تازي ڦلن هير،
تنهن ڪامَنَ ڪندي ڪير؟ جو مونهن وٽ مس رهي!
(ڪنڀات، ۲ - ۳۷)

(۲۰)

دوستُ ڏٺائين دل سين، ورچي تان نه وهي،
لانچي لَڪَ، لَطيفَ چئي، پَهَن مَنجِه پهي،
سَندي نينهن نهي، ڪي سَرَفَرَاُ سَسُئي.
(سسئي آبري، ۹ - ۱۴)

(۲۱)

دوستَ ڪُهائي دادلا، مُحَبَّ مارائي،
خاصَن خَليلَن کي، سَخَتِيُون سَهائي،
اَللّهُ اَلصَّمَدُ بي نياز، سا ڪري، جا چاهي،
انهين منجه آهي، ڪا اُونهي ڳالهه اسرار جي.
(ڪيڏارو، ۲ - ۱۰)

(۲۲)

دوڪَ دَهليا جت، گُورا هَلَن نه گَس ڀر،
چو سالَ ٿي نه چلڻا، ٿي تنگَ نِهاري تَت،
سوڌي اُنين، سَيدُ چئي، پوءِ پانچارين پَرَت،
انَ آڙانگي پَنڌَ جي، ڪا نيشن پوءِ نِرَت،
سَسُئي وڏي سَت، جا آهڙيءَ پَرِ پَنڌَ ڪري.
(ديسي، ۲ - ۱۳)

(۲۳)

دَهشتَ دَمُ درياءَ ڀر، جَت تِڪيون تنوارون،
منهنجون مانَ ميهارَ کي، پَهچن پُڪارون،
لَه، ساهڙ! سَنپارون، ته لَهَرِن لوڏي نه مَران.
(سَهسي، ۲ - ۱۰)

(۲۴)

دَهشتَ دَمَرُ دَرِيَا ۾، جَتِ جايُونِ جانارَن،
نَڪو سَنَدُو سِيرَ جو، مَپُ نَ مَلاحَن،
دَرندا دَرِيَا ۾، واڪا ڪيو وَرَن،
سَڄا پيڙا ٻارِ ۾، هَلِيا هيٺَ وِجَن،
پُرزو پُڌا نَ تَئي، تَخَتو منجهان تَن،
ڪو جو قَهَرُ ڪُننِ ۾، وِيا ڪين وَرَن،
اُتي اُتارَن، ساهڙ! سِيرَ لَنگهائِ تُون.
(سَهڻي، ۲ - ۱۱)

(۲۵)

دَهشتَ دَمَرُ دَرِيَا ۾، جَتِ سَتاڻا سِيسارَ،
بيحدِ باڳُو بَحَرِ ۾، هيبتَنَڪَ هزارَ،
ساريان ڪانَ سَرِيرَ ۾، طاقتَ توهان ڌارَ،
ساهڙ ڄامَ! سَتارَ! سِگهو رَسجَ سِيرَ ۾.
(سَهڻي، ۲ - ۱۲)

(۲۶)

دَهشتَ دَمَرُ دَرِيَا ۾، جَتِ ڪَڙڪا ڪُنَ ڪَرِين،
پَڇلَ پانڊيَ ٻارِ ۾، اَتِ لَهريُون لوڏا ڏِين،
رَساوَرِ سامِيا، اُتِ سيڻايا نَ سَنڊِين،
جَتِ وِيريُون واٽَ نَ ڏِين، اُتِ ساهڙ! سِيرَ لَنگهائِيِين.
(سَهڻي، ۲ - ۱۵)

(۲۷)

دَهشتَ دَمَرُ دَرِيَا ۾، جَتِ ڪَڙڪو ڪُنَ ڪري،
توڏي تاڪُنِ وِڇَ ۾، مَتانَ وِيرَ وِري،
آءُ، ساهڙ! منهنجا سُپَرِين! پَرَتانَ پِيرَ پَري،
هادي! هٿَ ڌري، اُونهي مان اُڪارِئين.
(سَهڻي، ۲ - ۱۶)

(۲۸)

دَهشتَ دَمَرُ دَرِيَا ۾، جَتِ ڪُننِ جا ڪَڙڪا،
سَهڻي ڪين سُمُونڊَ جا، مانڊي دِلَ دَڙڪا،
ساهڙ! تُون سُنُ ڪا، فَرِيادي فَقِيرَ جي.
(سَهڻي، ۲ - ۱۷)

(۲۹)

دَهشتَ دَمَرُ دَرِيَا ۾، جَتِ ڪُننِ جو ڪَڙڪو،
آهيم اُنَهيَن پارَ جو، دِلَ اَنڊَرِ دَڙڪو،
پِڇي سِڪَ، سَيدُ چَئي، سِيرَ سَنَدُو سَڙڪو،
والي! ڪَڇَ وَڙڪو، تَه پارَ لَنگهيان ٻاجهَ سِين.
(سَهڻي، ۲ - ۱۸)

(۳۰)

دَهشتَ دَمَرُ دَرِيَا ۾، جَتِ لُڙ، لَهريُون، لَسَ، لِيَتَ،
اُٿيو اُوپارَن ۾، پانڊي ٻوڙي پِيَتَ،
جَتِ چَڪَلُ جِي چَپِيَتَ، اُتِ ساهڙ! سِيرَ لَنگهائِ تُون.
(سَهڻي، ۲ - ۱۹)

(۳۱)

دَهشتَ دَمَرُ دَرِيَا ۾، جَتِ هيبتَ هُلاچو،
وِرَجي وِيرَن وِڇَ ۾، ڪاڏي ويو ڪَڇو؟
ساهڙ ڄامُ سَڄو، ساڻي تِيندُمَ سِيرَ ۾.
(سَهڻي، ۲ - ۲۰)

(۳۲)

دِيسِي سِيَنَ ڪَڇَن، پَرديسي ڪهڙا پَرِين؟
لَڏيو لاڏوڻا ڪَيو، پَنهنجي دِيسَ وِجَن،
پُڄاڻان پَرِين، ڪَجي بَسَ پَنپورَ ڪانَ.
(دِيسِي، ۱ - ۱۲)

(۳۳)

ديک مَر تُون سِين تَن، هِي جِي مَجَازِيَاثِيُون مُنَهَن ۾،
کِين سِيچاتو سُوپرين، نِهاري نيئن،
پرين سي پَسَن، بَئي جَنِين پُوئيُون.
(آسا، ۳-۱)

(۳۴)

ديکيندي ديدار کي، کُل سِيچاڻي کِيئن؟
جَانِب مَنجِهان جِيئن، مَحْرُومُ ئِي مَري ويا.
(آسا، ۴-۲)

(۳۵)

ديکيندي ديدار کي، کِين سِيچاتو کُل،
تازي طَوِيلَن ۾، آهي اِحاطو جُهَل،
هُئا جِي اَمَل، سي حِسَابان هَجِي ويا.
(آسا، ۴-۱)

(۳۶)

ديگين دوڳ کَڙَهَن، جَت کَڙَتِين کَڙَڪو نه لَهي،
تِي طَبِيبن، چاک چَڪندا چَڏيا.
(کلياڻ، ۲-۲۷)

واڻي-۱

دَرَدَ مُئيءَ جِي جادارُون، وو! موٽ، سَباڄها سُوپرين!
مُون لَگِيُون، مُون وَسَهو، مُحَبَت جُون مارُون،
مائِئَنَتان مُون سِين گَهڻا، کُسَنَ کيا کارُون،
سُڪَن مُون سِين کِين کيو، سُوَرَن لَڏِيَر سارُون،
مُنَهنجِيُون شَهَر پَنپور ۾، پَلپَل پَوَن پَچارُون،
اَدِيُون! عَبدُاللَطِيفُ چئي، لَگِيَم تَن اَنڌَر تارُون.
(سسئي آبري، ۱۱- وائي)

واڻي-۲

دوسُ پيهي در آيو، ٿيو ملڻ جو ساعيو.
ڏينهن پچائون آڻي اسان کي، موليٰ مُحَب ملايو،
ويو وچوڙو، ٿيو ميلاپو، واحد واڻ ورايو،
هو جنهن جو ڏسُ ڏوراڏو، اوڏو آڇ سو آيو،
عبداللطيف چئي، آچي عجيبن، پاڻ فَضْلُ فرمايو.
(يمن کلياڻ، ۴- وائي)

ڏ

(۱)

ڌرتي ڏونه ڄڻ، سِرَ پَرِ سُوپيرِيُن ڏي،
لڳو آه، لَطِيفُ چئي، تَنُ پريان ڏي تَنَ،
حاصلُ ٿئي هُنَ، قَرِينو قَرِيبَ جو.
(برو سنڌي، ۱-۵)

(۲)

ڌريان ئي ڌاريان، مِٺَ مُئيءَ جا نه ٿيا،
مدي ڌيرن مَنَ ۾، کليو کيڪاريان،
صُبوچ ٿي ساريان، ته اُنَ نه اوطاڻن ۾.
(ديسي، ۱-۱۳)

(۳)

ڌرائين ڌارَ، جي وِڍي وَنَ جُدا ڪيا،
تِنَ سُڪَن ڪهڙي سارَ، ته ڪِ اُنا مِينَهَنَ مَلِيرَ ۾؟
(مارئي، ۱۰-۲)

(۴)

ڌڳايو ڌڻين، چيرو آندر چنڌڙي!
لڳي سِيخَ وَجُودَ ۾، سنڌي نِينَهَنَ نئين!
مُشاهدي تنهين، مون کي وڌو مَچَ ۾!
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱)

(۵)

ڌنءُ ڌنءُ ڌمَ وارَ، آج پڻ آڳڙين جي،
ٻاري مَچَ مَجازَ جو، اوتيائون آڱارَ،
ڌوڏا! ٿي مَر ڌارَ، جَمَ ڪَچورُ ڪُ ڪُڻيون ٿئي.
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱۸)

(۶)

ڌڻُ ڌارُ، ڌارَ رَهَ، اِيءَ نه سَنگهارن سِٺَ،
ڪاهي ايندا ڪڏهين، مَٽي وانڍَ وَهَ،
جي هاڻو هُونِئي مِٺَ، ته به اوڏو لاهِ مَر اُنَ جو.
(ڏهر، ۴-۲۷)

(۷)

ڌڻي سو وارئين واءِ، جو ميڙائو سَڄڻين،
وهي واڻَ مَٽاءِ، هِنٽڙي آسَر مَر لَهي.
(ڏهر، ۲-۸)

(۸)

ڌڻي! ڪريندين ڪڏهين، حياتيءَ هيڪاند؟
من ۾ مُشتاقنَ جي، ڪي رنجائي راندِ،
پرين ڏيسانڌَر پاندِ، ڳجهُ ڳرهيان ڪن سين؟
(ڪنڀات، ۲-۹)

(۹)

ڌوڏا! تون نه ڌڻين! آڳِ اوڏو نه وڃين!
اُلا جي عشق جا، سي تان تون نه سهين!
اُپو لئن چڻين، ته آئون آڳڙيو آهيان!
(يمن ڪلياڻ، ۳-۱۹)

ذ

(۱)

ڏاتار تہ تون، پيا مڙئي مڱڻا،
مينهن مندائتا وسڻا، سدا وسين تون،
جي گهر آجين مون، ته ميرياڻي مان لھان.

(پرياتي، ۱-۲۶)

(۲)

ڏاتار ڏک ڪيا، پاڻا مٽي مڱين،
”مون در ڇڏيو، مڱڻا! مڱين ڪوھ پيا؟
تڏهن تو پيا، وڃان ولها ڏينھڙا“.

(پرياتي، ۱-۱۸)

(۳)

ڏاتار ۽ مڱئي، ڪونه وسيلو وڃ،
سائي تال تندن جي، سائي چارڻ ڇٽ،
جي هتي جي هٽ، ته ڳالهه مڙياڻي هيڪڙي.

(سورث، ۳-۵)

(۴)

ڏاتار! مون ڏيڪاريو، هوتن جو حضور،
پرين پڙچڻ جو ڪيو، موٽائي مذڪور،
اڳي دوستن جو دستور، جڻ چني ڇڏن ڪين ڪي.

(برووسندي، ۳-۹)

(۵)

ڏات نه آهي ذات تي، جو وهي سو لهي،
آريون آبهجن جون، سڙڻ ڄام سهي،
جوراءِ وٽ رات رهي، تنهن جڪي تان نه ٿئي.

(پرياتي، ۱-۱۰)

(۶)

ڏاڍي لڪ لڪن جي، پٽن پوءِ پڇاءِ،
ڇپر ڪوسو واڻ، هريا تو نيڻ ڪيا.

(ڪوهياري، ۶-۱۱)

(۷)

ڏاڙهي رت رتياڻي، ڏند ته ڏاڙهون ڪل جڻ،
چوڏهين ماه چنڊ جڻ، پڙ ۾ پاڳڙياڻي،
ميڙي ۾ محمد جي، مر مڪي ماس،
تنهن سورة ڪي شاباس، جو مٽي پڙ پڙا ٿئي.

(ڪيڏارو، ۵-۹)

(۸)

ڏاڙهي رت رتياڻي، ڏند ته موئين ڳٽيا،
چوڏهين ماه چنڊ جڻ، پڙ ۾ پيشانياس،
”الله نور السماوات والارض“، جلوو زميناس،
”سيماهر في وجوههم“، منهن ۾ مڻ ڳٽياڻي،
ڪڪرا ڪربلا جا، مادر تي ميڙياڻي،
ڦٽن تان رت ڦڙا، عليءَ تي اڳهياڻي،
مڙئي معاف ڪياس، خالق بدلي خون جي.

(ڪيڏارو، ۵-۱۰)

(۹)

ڏاڳها! ڪيم ڏرو، آيا آرياڻي آڳي ٿيو،
موڙي ميجر ٿاريون، چانگا، ٿا چرو،
آن تان حرف هرو، مورائين معاف ٿيو.

(ديسي، ۱-۴)

(۱۰)

ڏاڳهن، ڏيرن، ڏونگرن، تنهي ڏنم ڏک،
سي سڀ پانيير سڪ، هيڪاند ڪارڻ هوت جي.

(ديسي، ۱-۳)

(۱۱)

ڏاڳهن، ڏيرن، ڏونگرن، ڏکن آئون ڏڏي،
پڇان پير پنهون جو، وجهان وڪ وڏي،
لڪي آئون لڏي، نات پٽن ڪير پنڌ ڪري؟

(ديسي، ۱-۳)

(۱۲)

ڏاڳهنئون ڏيرن، جي آندا برد پنيور ۾،
هتي چيل چرا ڪيا، وه پئي وهڙن،
کڙيءَ کڙڪو ان جو، هوند ستي سئو سڀين،
ڏانڊن سات، سيد چئي، پياديون پهچن،
جن جو پير نه لڳو پتئين، تن آيم سان اٿن،
گنگن ۽ جنگن، منڌ آسونهين ميڙئين!
(ديسي، ۱-۹)

(۱۳)

ڏانجهن تي ڏانجهي، ڏنائون ڏڪيءَ کي،
لڳيس نائڪ نينهن جي، کڙه اندر ڪا جا،
ٿرن ۾ تاجا، ڪري منڌ مرڻ سين،
(ديسي، ۶-۳)

(۱۴)

ڏاهي هيس ڏيه ۾، سرتين منجهه سڄاڻ،
ڪا جا پيپر ڪاڻ، جئن منهن مٿاهون نه ڪٿان،
(ليلا چنيسر، ۲-۵)

(۱۵)

ڏائي چڙهي ڌار تي، ٿو زاغ ڪري زاريون،
اٿيو ڏئي آتڻ ۾، سنيها ساريون،
ماڻ ڪريو، ماريون! ته ڪهيو سٿان ڪانگ جو،
(پورب، ۱-۱۴)

(۱۶)

ڏائي چڙهي ڌار تي، ڪا جا لات لتي،
آتڻ ۾ آندوه ٿيو، سگهي ڪاڻ ڪتي،
ويڙهي منجهه وٽي، ڪي جو ڪانگ ڪمايو،
(پورب، ۱-۱۵)

(۱۷)

ڏائي چڙهي ڌار تي، ڪي جو ڪانگ ڪهيو،
سوريتيءَ سور پئي، پهو پت هنيو،
ڪامي آرڻ گنيو، ويچاريءَ ورونهن مان،
(پورب، ۱-۱۳)

(۱۸)

ڏٺ نه کٽو ڏوتئين، جيڪي ڏٺ ڪرين،
اهڃاڻيون، عالم جون، اورياڻين اٿين،
تهان پوءِ ڏسين، پريان سنڌي ڳالهڙي،
(ڪاهوڙي، ۱-۱۴)

(۱۹)

ڏٺ گهڻا ئي ڪن، ان اورانهين ڏيه جو،
سندا ڪاهوڙين، پري سڄن پيچرا،
(ڪاهوڙي، ۱-۱۳)

(۲۰)

ڏٺان جي پروچ، مون جئن هوت آڪين سين،
مون کي چيان لوچ، پاڻا پيڻيون چڙين،
(حسيني، ۱۲-۱)

(۲۱)

ڏٺم اٺ آڪين سين، مان ٻاروچا هون،
جين ڌاران پون، موريستر آڪين ۾،
(حسيني، ۱۲-۲۹)

(۲۲)

ڏٺم ڏونگريا، گهوري هيس جن جي،
مون لوڏان ئي لڪيا، اهڙا ٻاروچا،
آيل! ڪوهيارا، مون ڪرلاهو آيا،
(حسيني، ۱-۱۳)

(۲۳)

ڏٺو ڪالهه ڪنهن، جهونجهار ڪو جهڳڙو،
هاڻين هڏ مڇائيا، ريلو رت نئين،
پائين سا سنئين، جتان جيءَ جو ڪو ٿئي.
(ڪيڏارو، ۳-۱)

(۲۴)

ڏٺو محرم ماه، سڪو شهزادن ٿيو،
ڄاڻي هيڪُ الله، پاڻ وٽنديون جو ڪري.
(ڪيڏارو، ۱-۱)

(۲۵)

ڏٺو محرم ماه، سڪو شهزادن ٿيو،
مڪي، مديني ماڙهين، رنو مٽي راه،
تنهن واحد ڪي واه، جو حڪم ههڙائي ڪري.
(ڪيڏارو، ۱-۲)

(۲۶)

ڏٺي ٿيم ڏينهن، ڪه ڄاڻان ڪهڙا پرين؟
نيت پرجي نينهن، پلتيا پارئون ڪري.
(سهڻي، ۹-۲۱)

(۲۷)

ڏٺي جادو جڪري، ڇت نه پيا چڙهن،
ته ڪي ڪوهه ڪجن، جُه سُر لپي سپرو؟
(بلاول، ۲-۶)

(۲۸)

ڏٺي جن هيڪار، صورت ساهڙ ڄام جي،
سڪ ٿي ستيون ڪين ڪي، پري ساڻ پتار،
گهڙيون گهرڻان ڌار، ڪاهي پيئون ڪن ڀر.
(سهڻي، ۱-۵)

(۲۹)

ڏٺي ڏياري، سامونڊين سڙه سنباهيا،
ان ڪي منڊ اُتر جي، اوچتي آئي،
وٽجارن وائي، آهي پرين پار جي.
(سامونڊي، ۳-۱۸)

(۳۰)

ڏٺي ڏياري، سامونڊين سڙه سنباهيا،
وجهيو ور وڻجهه ڪي، روئي وٽجاري،
ماريندءَ ماري! پره سور پرين جو.
(سامونڊي، ۳-۱۷)

(۳۱)

ڏٺي ڏينهن ٿيام، ڪه ڄاڻان ڪهڙا پرين؟
سهسين سج آلهي، واجهائيندي ويام،
تين سال ٿيام، جين ساعت نه سهان.
(سهڻي، ۹-۲۳)

(۳۲)

ڏٺي ڏينهن ٿيام، ڪه ڄاڻان ڪهڙا پرين؟
ولين جڻ وريام، گونڌر عمر پرين جا.
(سهڻي، ۹-۲۲)

(۳۳)

ڏڄان ڍاٽيءَ ڍول ڪي، سنيهو ساري،
مون ڪي ڦٽ فراق جو، مينڌرا! ماري،
اچين جي واري، ڪرهو ڪميئيءَ تي!
(مومل راتو، ۶-۲)

(۳۴)

ڏڏ ٿي ڏان گهريج تون، ڇڏ وڃا وڃائي،
سڀ رات سنباهيا، تازي تولائي،
جو ڄاڻي نه ڳڻي، تنهن سين پيلي ڏئيءَ ٻاجه ڪي.
(پرياتي، ۱-۱۵)

سڳائيءَ جي، سيڏ چئي، آهي سڏ سڀين،
هُوندَ نه هِتَ تَرَن، پر قِراَبَتَ ڪَمرَ ڪيو.

(معدوري، ۱-۱۲)

(۴۱)

ڏکا، ڏُونگرَ ڄامَ! مَر ڪَرِ مَعذُورِنَ تي،
توتي لَڄ، لَطيفُ چئي، آهي سَندي عامَ،
مارَ مَر چئي مَعذُورِ ڪي، وَنَهيَا ڪانڌا ڪَلامَ،
پَرچَچَ پِيادِنَ سِين، اَللَهِ لَڳ، عَلامَ!
جانَوَازِي اَهَنجِي نامَ، سا، هوتَ! مَر چَڏجَ هيڪَلي.

(سسئي آبري، ۶-۷)

(۴۲)

ڏکا ڏُونگرَ! لاهِ، اَتُون اَڳَ مُئي آهيان،
اَريائيءَ سِين آه، ذاتِي سَڱَ ضَعيفَ جو.

(سسئي آبري، ۶-۹)

(۴۳)

ڏک سَڪَنَ جي سُونَهَن، گهَورِيَا سَڪَ ڏُڪَنَ ري!
جَنِينَ جيءَ وَرُونَهَن، سَڄُ آيو مان ڳري.

(حسيني، ۶-۲۴)

(۴۴)

ڏک لَڳو، ڏُونگرَ پَريو، پِينرُ! ڪاڻي پُون،
مَناں لاڻو مُون، سَندو جِئَ آسرو.

(حسيني، ۶-۱۶)

(۴۵)

ڏکُونِ اُهيانُ، ڪُلهي ڦاتو ڪَنجُرو،
وَجَنَ گُوندَرَ گَڏِيُون، لوڪَ نه آچينَ پاڻُ،
سُورَنَ آسانَ ساڻُ، نَنديئي نِينُهَن ڪيو.

(حسيني، ۱۲-۴۰)

(۳۵)

ڌري ۽ ڌاري، سَتَ سُورَنَ جي سَسئي،
پِييائي پُنَهونَ ڏي، نِرمَلَ نِهاري،
لَالَنَ جي، لَطيفُ چئي، سُنَهَن سَتِي ساري،
پَرِيَتُو پاري، مارَڳَ ۾ مُنڌَ مُئي.

(سسئي آبري، ۱-۲)

(۳۶)

ڏسَن ڏهاڻي، تپَ تَرَسَن اوڏهين،
آيا سِڃائي، نِينَ نِهاري پَرِينَ ڪي.
(آسا، ۲-۱۴)

(۳۷)

ڏسَن ڏسِين جي، تَه هَمَ ڪي حَقُ چَئين،
شَارِڪَ! شَڪُ مَر ني، اَنڌا! اِنهيءَ ڳالِهَ ۾.
(آسا، ۴-۱۰)

(۳۸)

ڏسَن ڏکان اَڳرو، سَسئي! اَن مَر شَڪُ،
تِي بانهي، پَر اوئِيُون، لَڏَ مَر پَسي لَڪُ،
وَر پُنَهونَ سِين پَڪَ، ڪوئَ بارَهَن ماهَ پِينَ سِين!
(معدوري، ۶-۹)

(۳۹)

ڏسي ڌوري ڏُونگرِين، واڻَ وِڃائي جَن،
ڪَرَنڌان ڪي پَرُوڙِيو، رَنڌُ سي نه رِڙهَن،
پِيئي دَارَ دِيُون ڪيو، پِيرَتَ تان نه پُڇَن،
ڌوڙَ پريان لاءِ ڌار ڪيو، ويچارا وَجَهَن،
خَبَرَ ڪاهوڙِيَن، آهي لَڪَ لاهوٽَ جي.
(ڪاهوڙي، ۳-۲)

(۴۰)

ڏکا، ڏُونگرَ جا مَرُون، مَرُ ٿا مُون تي ڪَن،
پُڙندا ڪِينَ پَرِيَتَ تي، هِنَ جا سَڌَرُ ٿا سَڄَن.

(۴۶)

ڏکيوُن ڏيهان، جيڪس لڏي ويهيون،
هائي ڪن ملان، پُچان پرين خبرُون؟
(حسيني، ۶-۱۷)

(۴۷)

ڏکي ٿي ڏٺو، لهسي لٽو پنهونءَ جي،
ڏيئي آڳ آتو، سڀ نه ساڙي سسئي.
(معدوري، ۶-۵)

(۴۸)

ڏکي! ڏک مٿي ڪري، وَنءُ چپر پيهي،
گڏبئي ڏيهي، سوڏيون ڏيندءَ خبرُون.
(معدوري، ۶-۷)

(۴۹)

ڏکي! ڏک وسار، سڄ ڦٽي ڪر، سسئي،
پٽين پير نهار، ته آريائي اُتان لهين.
(معدوري، ۶-۶)

(۵۰)

ڏکيوُن جان نه مڙن، تان تان پٽن نه ٿئي،
پيون هڻهين هٿ هڻن، رڻديون رڻن واريون.
(حسيني، ۶-۱۸)

(۵۱)

ڏکيءَ توءَ ڏڪار، توڻي وسن مينهڙا،
صاحب هٿ سُڪار، هن وس آهين هڻڙا.
(معدوري، ۶-۲۰)

(۵۲)

ڏکيءَ توءَ ڏڪار، سڀن ڏيه سُڪاريو،
باروچاڻو ٻار، سڀوئي سواءِ سين.
(معدوري، ۶-۲۱)

(۵۳)

ڏکيءَ ڏمڙ ناه، بکيءَ ڪل نه اُجهي،
اُگهاڙيءَ وهانءُ، ويو ويچارءَ وسري.
(معدوري، ۲-۱)

(۵۴)

ڏکيءَ ڏورن پان تي، ويچاريءَ وڌو،
ڏيل جنهنجو ڏک سين، سڀوئي سڌو،
هٿس آڳ لڌو، پوءِ ٿي ڪري پنڌڙا.
(معدوري، ۵-۱۱)

(۵۵)

ڏکيءَ ڏيهائي، مٺيءَ مٿي هڻڙا،
تنهن پر نه کائي، جنهن پر جيئي، جيڏيون!
(معدوري، ۶-۸)

(۵۶)

ڏکيءَ سنڏيون ڏونگرين، آڏيءَ آهون پون،
ڌاري جو ڏونگر ڪي، سو ڪي چيو چون،
آريءَ جي آفسوس ۾، ماڙهو، مرون رڻن،
ان پر سڀئي هون، هڻڙا جن هجي ويا.
(معدوري، ۶-۱۲)

(۵۷)

ڏکيءَ سنڏيون ڏونگرين، اوچنگارون آچن،
هڻي سانگ سسئيءَ ڪي، ڪلو ڪيو ڪيچين،
جي هٿان هوت مرن، هوت تين جي هنج ۾.
(معدوري، ۶-۱۴)

(۵۸)

ڏکيءَ سنڏيون ڏونگرين، پسو! پتون پون،
مٺي پُچاڻا منڌ ڪي، وجهه رڃن ۾ رڻن،
پوڻا ايهين چون، ته ”مٺيءَ آسانڪي ماريو“!
(معدوري، ۶-۱۳)

(۵۹)

ڏکيءَ سَنديُون ڏُونگرين، وَنَ تَنَ وايُون ڪَن،
وَتان ويهي جَن، وِديءَ سي واڍوڙيا.
(معذوري، ۶-۱۵)

(۶۰)

ڏَم ڏهاڻي ڏي، سَندا مِيهَر مِهڻا،
جَهليَمَ ٿي جَهوليءَ ۾، پَلئي پايو سي،
مَرُ جان چاليهَ چي، سَگان سُپيرين جي.
(سَهڻي، ۵-۱۳)

(۶۱)

ڏَمريو تہ ڏئي، پَرچي تان پاڻ پَري،
جَنگَ جَڪري کي، پَئي چَڱيون چَتَ ۾.
(بلاول، ۲-۱۶)

(۶۲)

ڏَمَرُ پاسو ڏک سين، ڪاندِ ڪَٿوري هوءَ،
’والله مَعَ الصَّابِرِينَ‘، آگُو اِيهين چوءَ.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۱۳)

(۶۳)

ڏَمَرُ ڏُونگَرُ ڄامَ! سَڪَر، پاڻَ شَريڪَ سين،
ڪِيهي ڪُلُفَتَ تنهن سين؟ جا گولي اَهنجي گامَ،
وَرِجَ تُون وَرِيامَ! مُنهنجو اَچُنُ ان ڳري.
(سسئي آبري، ۶-۸)

(۶۴)

ڏَنا جِئَ لَءِ، جيڏيُون! ڏيرَن مُون کي ڏک،
پَڳيسَ جان پَنپورَ کان، تان سَوَرِ مَڙيئي سَڪَ،
لَٽي مُون تان لُڪَ، پُنهن تيسَ پاڻهين.
(سسئي آبري، ۵-۳)

(۶۵)

ڏَنو ڪِينَ ڏياچَ، تُو سائِلَ سِڪائي،
مُنهن تي موٽائي، مَتو هَنيسَ مَکَئي.
(سورث، ۴-۱۴)

(۶۶)

ڏَنِي ڏُڪوڻيا، اَنَ ڏَنِي راضي ٿيا،
صوفي تي ٿيا، جُن ڪِينَ ڪَنيائون پاڻ سين.
(يمن ڪلياڻ، ۵-۳)

(۶۷)

ڏوٽيا! ڪو اوڻين جو، مُون کي اُهچُ ڏيو،
سَچُ ڪَ ساڻَ نيو، پُنهن مُنهنجو پاڻَ سين؟
(حسيني، ۱۱-۸)

(۶۸)

ڏوٽي سا ڏورين، جا جوءُ سَئي، نه ٻُڌي،
پاسا مَٽي پاهڻين، ڪاهوڙي ڪوڙين،
وِجا اُتَ ووڙين، جَتَ نَهايتَ ناهِ ڪا.
(ڪاهوڙي، ۱-۸)

(۶۹)

ڏوٽين چيسَ ”ڏور، ڪيچُ اڳاهُون پَنڌَ ٿيو“،
پاڻا چڙهي پور، وِڪَ وِڌائين وِٽري.
(حسيني، ۱۱-۷)

(۷۰)

ڏورَ مَر تون ڏوريج، صَبَرُ ڪَر مَر سَسئي!
پُرُنُ چَڏَ پيرَن سين، وَهَنُ وساريج،
سُڪَن جا، سَيڏُ چئي، لاڳاپا لاهيج،
هِنئين ساڻَ هليج، تہ پَنڌَ پاسي پَرِ نِبري.
(سسئي آبري، ۹-۶)

(۷۱)

ڏور مَر ڏٺان ڌار، ڏورنُ گهڻو ڏاکڙو،
ڪوڙين لَکَ هزار، اِنَ اونڊاهيءَ اَنڌا ڪيا.
(رامڪلي، ۹ - ۲۳)

(۷۲)

ڏور مَر ڏيهَ ويو، پيرُ تنهنجي پرينءَ جو،
وهنُ واتڙين تي، ڪيچين رِي ڪهو؟
ونڌر جو ويو، سو الله! واري آئين!
(سسئي آبري، ۷ - ۱)

(۷۳)

ڏورنُ گهڻو ڏاکڙو، ڏورج مَر رءِ ڏئي،
تان تان هوڻج حُجري، جان سين يارُ جئي،
جڏهن پاسي پاڻ ٿئي، تڏهن ڇڏج تڪيو.
(رامڪلي، ۹ - ۲۲)

(۷۴)

ڏوريان، ڏوريان، مَر لَهان! ساڻي ڪالهُوٽا،
لاهي لاڏوٽا، سَفرِ ڪنهن سانگِ ويا.
(حسيني، ۷ - ۴)

(۷۵)

ڏوريان، ڏوريان، مَر لَهان! شالَ مَر ملان هوت!
مَنَ اندرِ جا لوچ، مَچُنِ ملنَ سان ماني ٿئي.
(حسيني، ۷ - ۳)

(۷۶)

ڏوري ڏوري ڏيهَ، ماءُ! ڪاهوڙي آيا،
مَينَ پيرين ڪيهَ، ڪُهَ ڄاڻان ڪنهن پارَ جي.
(ڪاهوڙي، ۳ - ۷)

(۷۷)

ڏوري لهُ ڌاتار، جَمَ وهين ويسرو!
هڪيو هوڻج هوشيار، ڪنوڻ ڪِنونڊيءَ اوچتي.
(سريراڳ، ۶ - ۳)

(۷۸)

ڏونگر! ته پيلي، ڏجي پَن پيلين ري،
ڪانَ چُلندي چَپرين، ساڻس سَهيلي،
چوٽيون چَنبيلي، جَن تَن جهاڳي اُگتي.
(ڪوهياري، ۲ - ۱۷)

(۷۹)

ڏونگر! تون ڏايو، ڏاڍا! ڏاڍايون ڪرين،
مون تَن اَنڌر تينن وهين، جَن وَڻ وڏي وايو،
اي ڪَرَم جو ڪايو، ناٿ پَتَر ڪير پَنڌ ڪري؟
(ڪوهياري، ۲ - ۱)

(۸۰)

ڏونگر! پُونين ڪير، سَچَ ميخُون ڏونگرين،
ههڙا سين سَڌير، ڪين لَهنديءَ ڪي پيا.
(ڪوهياري، ۲ - ۱۴)

(۸۱)

ڏونگر! ڏس پرين جو، قاف، نه ڏئين ڪَل؟
قَطاريا ڪالهَ ويا، توڏا توهين جهَل؟
سُئي هوت هَڪَل، مان ٻڌي ٻاروچو وري!
(ڪوهياري، ۲ - ۴)

(۸۲)

ڏونگر! ڏس پرين جو، قاف، نه ڏئين ڪو؟
قَطاريا ڪالهَ ويا، توڏا وَتان ٿو؟
هوت مُئيءَ جو هو، ڪو ساڄن اُنهيءَ ساڻ ڀر؟
(ڪوهياري، ۲ - ۳)

(۸۳)

ڏونگر! ڏک پئي، ڪيم تو سين ڳالهڙي،
پاڻا آئون مُئي، سورُ سڻائي پرينءَ جو!
(ڪوهياري، ۲ - ۱)

(۸۴)

ڏُونگر! ڏک سَنداءِ، پرينءَ گڏجان ته چوان،
پنيءَ تئين پوارئون، پيا ونگا وَر سَنداءِ،
چڱي کان ڪيائ، پيرُ وڃايءَ پرينءَ جو.
(ڪوهياري، ۲-۲)

(۸۵)

ڏُونگر! ڏکويئون، تو ۾ اورڙ آئيئون،
جي آچن قورائيئون، ڏجن دلاسا تن کي.
(ڪوهياري، ۲-۱۰)

(۸۶)

ڏُونگر! ڏکوين کي، دلاسا ڏجن،
گهڻو پڇجي تن کي، جن وٽان هوت وڃن،
توڻ ڪيئن سندا تن، پهن! پير ڏکويين؟
(ڪوهياري، ۲-۹)

(۸۷)

ڏُونگر! ڏکوين کي، گل نه سکا ڳوڙها،
هو جي پهن پب جا، سي پڇي ٿيا پورا،
گوندڙ جا گهوڙا، وڃن جان جدا ڪيا!
(ڪوهياري، ۲-۱۱)

(۸۸)

ڏُونگر ڏنا نون، مون پارکو پڇيا،
هڪليون هلن جي، سي تاڪن سَندي توڻ،
اي اُهيڪي پون، سونهن رءُ نه سَري.
(حسيني، ۱۲-۲۴)

(۸۹)

ڏُونگر! ڏوراپو، پهريون چونديس پرينءَ کي:
”پهن پير پتون ڪيا، تريون چنيون تو،
رَحْم نه پيءُ رُوح ۾، قَدَر مُنهنجو ڪو؛“
واڪو ڪنديس: ”و! مون سين جبل توجاڙون ڪري!“
(ڪوهياري، ۲-۵)

(۹۰)

ڏُونگر! ڏيهائي، پاڻ مٿان تو گهوريان،
تو منجهه رهاڻي، سدا ٻاروچن جي.
(ڪوهياري، ۲-۱۲)

(۹۱)

ڏُونگر لڳن ڏينهن، مان وَرڪن سَپرين،
ڪيس نِماڻي نينهن، آيل! ٻاروچن جي.
(ڏهر، ۲-۱۷)

(۹۲)

ڏُونگر! مون سين رو، ڪڍي پار پنهونءَ جا،
سجڻ هوم هيڪڙو، ويو قورائي سو،
ڪنهن کي ڏيان ڏوه؟ مون سين ارادي لئن ڪيا!
(ڪوهياري، ۲-۹)

(۹۳)

ڏُونگر! مون نه ڏکوءِ، آئون اڳ ڏکوي آهيان،
ساريان ڪون سڪوءِ، سور گهڻي سَنپران.
(ڪوهياري، ۲-۶)

(۹۴)

ڏُونگر نه ڏوٿي، ڏُونگر سڄو ڏوٿن ري،
پڇان پرو ٿي، ڪ ڏوٿي ڏٺ آچا؟
(ڪاهوڙي، ۳-۱۸)

(۹۵)

ڏُونگر نه ڏوري، سڪڻ جون سڏون ڪري،
ويني گهر گهوري، مٿان پرين چنڊڙو.
(سسئي آبري، ۴-۶)

(۹۶)

ڏُونگرين ڏسجن، آڇ پڻ رُيون اُن جون،
ڏوٿيڙا ڏٺ کي، آراڙان آچن،
خيما ڪاهوڙين، آڇ نه اُنهن پيڻين.
(ڪاهوڙي، ۳-۱۷)

(۹۷)

ڏني سڪَ سَسئيءَ ڪي، پيليائي ٻروچ،
لوڪَ وچان ئي لوچ، نيئي پهچائي پنهنوءَ ڪي.
(حسيني، ۵-۶)

(۹۸)

ڏهاڳان سهاڳيون، ڪهڙي ڏوه ڪنن؟
وَر وڏو اِيهين، جئن جئن پاڻ پسن.
(ليلاچنيسر، ۲-۱۱)

(۹۹)

ڏهاڻي ڏنر ڪيترا، جنين ماريو موڪ،
گهر ۾ گهاٽوڙن جا، ٿا مارينر توڪ،
لڏي وچان لوڪ، اونهي ويا، اوھري.
(گهاٽو، ۱-۶)

(۱۰۰)

ڏهلا مون ڏينهن ٿيا، پير، ڄام! جيون،
ڪندي پنڌ پهاڙ ڏي، تيزم رُوح ريون،
لڇيو ٿيان، لطيف چئي، ڪارڻ دوست ڏيون،
پانيان لڪَ ليون، جي سور پريان جا ساڻ مون.
(سسئي آبري، ۹-۱۱)

(۱۰۱)

ڏهين ڏينهن ڏک ٿيا، پرينءَ پاڻوھيا پس،
ورق جي وصال جا، سي واري ڪپائون وس،
لڏائون، لطيف چئي، سندو گروءَ گس،
جوڳين کنيو جس، لڪا پئن لوڪ ۾.
(رامڪلي، ۲-۱۰)

(۱۰۲)

ڏيا تيل ڦليل جا، ٻاريم تائين ٻانگ،
ڍولو ڍٽ رهايو، ڪنهن سٿائي سانگ،
چانگي چڙهي آءُ تون، لال! ورائي لانگ،
ڪوڙين پستين کانگ، اڏايم: اچيچ تون.
(مومل راتو، ۴-۳)

(۱۰۳)

ڏيرن ڏوه نه، جيڏيون! ماءُ! مڙو ئي مون،
آئون آسونهين، آءُ سونهان، پرين پلا پريون،
اصل آريءَ ڄام جو، پاند نه پڄتوسون،
جنهن جو تونهين تون، سي پياديون پهچائين!
(ديسي، ۷-۱۴)

(۱۰۴)

ڏيڪاريڻ ڏڪن، گوندَر گس پرين جو،
سونهائي سورن، ڪي هيڪاندي هوت سين.
(حسيني، ۶-۲)

(۱۰۵)

”ڏيڻ گهڻو ڏهلو، سسي ڏيڻ سڪ،
سو تان، ڏياچ! ڏک، جو تعلق رکي تڏ سين.“
(سورث، ۳-۱۶)

(۱۰۶)

ڏيهائي ڏمر ڪري، مٿي مُحبت مون،
تنهن کي اچي تون، پريم! ڪوه نه پلئين؟
(سهڻي، ابيات متفرقه - ۸)

(۱۰۷)

ڏيه ڏيهان ئي ڏور، پرڏيهان پري ٿيا،
سيئن ڪارڻ سسئي، پيئي پرائهين پور،
تون ويڃين، هوت! حضور، منهنجو جئن جيلانهين ٿئي.
(سسئي آبري، ۷-۳)

(۱۰۸)

ڏيه ڏيهائي ناه، جتي پير نه پڪيان،
تتي ڪاهوڙيان، ور ڏيئي وڻ چونديا.
(ڪاهوڙي، ۲-۱۰)

(۱۰۹)

ڏيئي ريج رڱڪ ڪي، ڪيائين لوتڙيءَ تي لَل،
ڏلهي ڇڏيائين ڏر ڪي، پاڻيءَ پريائين پَل،
آندائين آب اچل، موڪل ٿي مينهن ڪي.
(سارنگ، ۳-۵)

واڻي-۱

ڏاڳهن، ڏيرن سان، ڪرهن ڪيچين سان،
متان ڪا پي لنو لائي!
اٿون ستي، هو هليا، ويڙا ڪرهل ڪاهي،
آسن آڳيان ان جي، ”هرا هرا“ ڪيو ٻاڏائي،
چتر ڏيئي چت ڪي، ويڙا هوٽ چپائي،
جيڪا هيئن من ۾، ويڙا پنهنجي پچائي،
آديون! عبداللطيف چئي، ايندم واڳ ورائي.
(ديسي، ۱ - واڻي)

واڻي-۲

ڏک لاهيندم ڏونگر، وءِ! ماءِ! پرين جامونڪي سڀيئي،
جو پسان سو پائين، پريان جو پهي،
ڏاڍي ذات جتن جي، ويئي ڏيل ڏهي،
اٿون ڏوريندي ان ڪي، رائي رات رهي،
ڏنا ون ڪوهيار جا، ويئي اڃ لهي.
(سامونڊي، ۳ - واڻي)

واڻي-۳

ڏنو راءِ ڏياچ، هي سر صاحب تان صدقو،
چڏي هليو هتهين، راڻيون پنهنجا راڄ،
آگهيو در الله، جي ڪوڙين پٽس ڪاچ،
مگي ورتو مگئي، ڪهي سان ڪماچ،
آديون! عبداللطيف چئي، تيس ڪم سڪاچ.
(سورٺ، ۱ - واڻي)

واڻي-۴

ڏور وڃيو، ڏينهن لائي، ڪا سوڍل ڪي سمجهائي،
جيڏيون! منهنجي رائل ڪي، ڪا ٻاجه پئي!
چنا، منهن، ماڙيون، اوڏانهين آڏائي،
ميڙ منجان ٿي، مينڊرا! تو در تيلاهي،
منڱ منهنجي مينڊرا! مان م موتائي،
قتيل مينهن فراق جا، ويئي وسائي،
سوڍا! سر پڻ گهوريان، آءُ ڪرهو ڪاڪ ورائي،
لڏوڻيان، لطيف چئي، شل پير مئيءَ ڏي پائي!
(مومل راتو، ۵ - واڻي)

واڻي-۵

ڏونگر ٿي ڏوري، ونڊر ٿي ووڙي،
جتن لاءِ، جيڏيون! ڏونگر ٿي ڏوري،
سور پائي تيس، سچ ۾، ڄام پنهل ڪان اوري،
اٿ چاڙينديس ان جا، ٽڪر پاس ٿوري،
مهرون تن مين جون، خوب خوشيءَ مان جوڙي،
ڪاهي ڪڍ ڪيچين جي، ڪين پچي، تڙ توڙي،
آديون! شاهه لطيف چئي، آءُ آري ڄام! اوري.
(حسيني، ۴ - واڻي)

ڊ

(۱)

ڍاڻي گهڻا آچن، مَن سويدي ونگسيو،
ڪا جا لائي مينڌري، لالي ڪي لڳن،
راڻو آڳڙين، وساريان، نه وسري.
(مومل راڻو، ۴ - ۸)

(۲)

ڍٽ ڍري پٽ پيڻيون، آيون آمر ڪوٽ،
پُساڻيون پلر سين، سُڪا پٽ جي سوٽ،
چنچل ڏيئي چوٽ، سڀ سامارو سر ڪيو.
(سارنگ، ۴ - ۶)

(۳)

ڍٽ ڍري پٽ پيڻيون، آيون ڪاهي ڪاماري،
وڻا پٽ پُراڻا جا، وڻيون ساماري،
ڪڪر ۾ ڪاري، وڃڙين پَسو! ويس ڪيا.
(سارنگ، ۴ - ۷)

(۴)

ڍٽ ڍري پٽ پيڻيون، ٿيا ولهارن وي،
سڄ، چنڊ نه پاڙيان، سيٽن جي شِيهه،
جي جاني اندر جيءَ، سي پرين پيهي گهر آيا.
(سارنگ، ۴ - ۸)

(۵)

ڍٽ ڍري پٽ پيڻيون، پاسي پارڪر،
سڀيئي پريا سر، پلر جي پالوٽ سين.
(سارنگ، ۴ - ۵)

(۶)

ڍٽ ڍري پٽ پيڻيون، وڃن ڪيا ڌرم،
واحد وڏائي ڪيا، ڪنڊن سان ڪرم،
سنگهارن شرم، رک منهنجا سڀرين.
(سارنگ، ۴ - ۱۰)

(۷)

ڍٽ ڍري پٽ پيڻيون، وڃن ڪيو واڄو،
پڪو پنهنجي پرين لاءِ، سبي ڪر ساڄو،
سڄن سڄهو، پيڄ پنيءَ گهر آيو.
(سارنگ، ۴ - ۹)

(۸)

ڍٽ مَر وڃ ڍول! ڪاڻياري ڪاڪ ڪري!
اڻون آڳهن آهيان، ٻڌي تنهنجي ٻول،
توڪي ساري، سڀرين! رُڻر منجهه رتول،
ٽڪاڻا ۽ تول، وسه، مون وه ٿيا.
(مومل راڻو، ۷ - ۱)

(۹)

ڍٽين پٽين ڍير، مهين، ماروڙن جا،
پاڻر سڀ پڇي پيو، گهر گهاريندي ڪير؟
ڪوٺين لڳن ڪير، مڃين منجهي مون هنئون.
(مارئي، ۹ - ۳)

(۱۰)

ڍور نه آڳينءَ ڍار، مهند ملاجن لڪيو،
موڙي چوڙيا مڪڙا، پسي پاڻيءَ پار،
جسودن جيها يار، پيڙا وير ومار ۾.
(ڏهر، ۱ - ۱۰)

(۱۱)

ڍولا! اولهه نه سهان، آڏا آڏيءَ جي،
تو ورا! وهون ڪيتريون، مون ور تون وري،
پرتان پير پري، ملهائج مسڪين ڪي.
(ليلا چنيسر، ۳ - ۱۳)

واڻي-۱

ڍڪَ ڍڪيندو، مُون نه ڇڏيندو، شَفِيعُ شافعُ سڀرين.
 اُنڌا، اُونڌا، آکُڙيا، سڀ نِباھي نيندو،
 واتان ويچارَن جي، داڙون پاڻ ڏريندو،
 ڏھارن کي ڏاکڙا، لَڪَ سڀ لنگھائيندو،
 نُونُ ناڪارو نه ڪري، مُحَمَّدَ مَنَتَ مڃيندو،
 هت هُت حامي هِن جو، اڳيان آڌر ڏيندو،
 طُھورا تَڙين کي، پانڊپُ پياريندو،
 پاڻ سُڃاڻي پاڻهين، ڪاملُ ڪَرُمُ ڪريندو،
 تَنبُو آڻي تاءَ ۾، عاصِيَن ڪاڻ اڏيندو،
 داتا دَوَرخِيَن تان، ليڪو لَهرائيندو،
 رَسَنَ ويرَ رَسي ڪري، مُشڪَ رَنگُ مَٽيندو،
 ”رَحْمَةُ لِّلْعَالَمِيْنَ“، اُھڪيءَ آڳُ ٿيندو،
 اُتي عَبْدِاللطيفُ جو، هادي هُت جُهليندو.
 (بلاول، ۴ - وائي)

(۱۲)

ڊولا ڊيلَ مَر مُون، ڪانڌا! ڪَمِيٽِي آهيان،
 سَڪَ تَنهنجيءَ، سڀرين! پيري وڌيس پُون،
 مُون وَرَ تُون ئي تُون، تو، وَر! وَهون ڪيتريُون.
 (ليلا چنيسر، ۳ - ۱۰)

(۱۳)

ڊولا! ڪُڄاڙيان، ٻولايو ٻوڏُ چئِين؟
 آئون تو پيرانديان، ڪَر موڙيو، وَر! آڻيان!
 (ليلا چنيسر، ۱ - ۱۶)

(۱۴)

ڊولَ مَر ڪُٽي ٻانهنڙي، ڀرَ مَر ڪُٽي پانڊ،
 آئون پَنهنجو ڪانڌا، لوڪانَ لَڪي رانڻيان.
 (ڏهر، ۳ - ۱۸)

(۱۵)

ڊولي ڍڪي آهيان، هُيس اُگهاڙي آڳ،
 جوڙي وچان جَڳ، ڪَڪَرُ ڪَيائينر ڪاڪِ جو.
 (مومل راڻو، ۸ - ۱۰)

(۱۶)

ڊولي ڍڪي آهيان، هُيس اُگهاڙي آنءُ،
 رَڪي پَنهنجو نانءُ، ڪَڪَرُ ڪَيائينر ڪاڪِ جو.
 (مومل راڻو، ۸ - ۱۱)

(۱۷)

ڊولي ڍڪي آهيان، هُيس اُگهاڙي،
 ڏيئي لَڪَ لاڙي، ڪَڪَرُ ڪَيائينر ڪاڪِ جو.
 (مومل راڻو، ۸ - ۹)

(۱۸)

ڊوليو ويڙو ڏور، تي ٿي سِيءَ گُڏاريان،
 مادر! مُون مَر چور، نات پَڌر پوندي پرينءَ ري.
 (سامونڊي، ۱ - ۳۱)

د

(۱)

رات ڏنائين روجه، ڀانءِ ڪ اوني آيا،
پريستي پرين جي، سڪن ڪي سوجه،
هئي گهڻو آوجه، سورن سنهائي سسي.
(ديسي، ۵-۲)

(۲)

راتيان رجھن رام سين، ڏينهان ڪن سنان،
جوڳي سي انان، وڻون جن ورهائيون.
(رامڪلي، ۹-۵۱)

(۳)

رات سهائي، پون سنئين، پائي! گهرجي پل،
اهر ۾ ايلاجيون، چندن چري چل،
مون توئي سين ڳالهڙي، پئي ڪنهن م سل،
هاهر ڪندو هل، ته ڪجايون ڪرن ڪي.
(ڪنڀات، ۱-۶)

(۴)

رات سهائي، پون سنئين، پتين وڏو پنڌ،
هلندي حبيب ڏي، ڪرها! موڙ م ڪنڌ،
بندڻ سوئي پنڌ، جو پهچائي پرين ڪي.
(ڪنڀات، ۱-۵)

(۵)

رات سهائي، پون سنئين، پرت، نئين، پنڌ پس،
ميا! محبوب ڏي، وڃڻ ڪجي، وس،
رات هلي تون رس، ته خبر ڪرن نه پوي.
(ڪنڀات، ۱-۸)

(۶)

رات سهائي، پون سنئين، پرت نئين، پنڌ پور،
ميا! محبوبن جي، هلي وانءِ حضور،
جي چڻڪن چت ۾، سي ڪئن سجن ڏور؟
الله لڳ اسور، اٿان ئي ٿي آءُ تون.
(ڪنڀات، ۱-۷)

(۷)

راجا جو راضي ٿيو، تنهن ڏنا وڏا ڏان،
موٽي ڪاريا مگهي، طرح ٽنبي ڪي تان،
”مون وت مال متاع جي، ڪمي آهيان ڪان،
ڪارڻ رب رحمان، سر وڍي، سلطان! ڏي.“
(سورث، ۲-۷)

(۸)

راجا رنگ محل ۾، جاڳڪ سر زمين،
جا هنڀائين هٿن سين، سا سئي بالا بين،
جت آچن نه اردابيگيون، اٿ ڪوٺايو آمين،
”تازي ڏيوس ٽڪڙا، جوهر پائي زين،“
پيو مڱي ڪين، ڌاران سر، سيد چئي.
(سورث، ۲-۶)

(۹)

رام رهين ۾ روح، بهر ٻولين ڪي پيو،
سدائين سفر ۾، مٿا ٿين موءَ،
ساميڙا صبح، ساريان گهڻو سيد چئي.
(رامڪلي، ۶-۳)

(۱۰)

راڻا! تنهنجي راه تي، ڏيهائي ڏيڪان،
راڻي جيءَ رهاڻ جون، روح اندر ريڪان،
محبت جون ميڪان، توسين، لال! لپيڻيون.
(مومل راڻو، ۴-۱۱)

(۱۱)

راڻا! رهاڻيون، سوڍا، ويٺي ساريان،
سَهسين سَچَ اَلٿا، راتيون وهائيون،
ڪوڙين مون ڪاڻيون؛ ڊولا! ڍڪي، آءُ تون.
(مومل راڻو، ۶-۱۲)

(۱۲)

راڻا! هيسَ ريءَ، تو سائينءَ مون سونُ ڪيو،
منهنجي مڌاين جو، حالُ آتئي هِيءُ،
ڊوليا! ڍڪُ تِيءُ، ڪامل! ڪچاين جو.
(مومل راڻو، ۸-۱۸)

(۱۳)

راڻا! نه ڄاڻان، ڪئن وڏوڙين؟ ولها!
اچي ڪاڪ ڪنڌن ۾، پَرَچي ڏي پاڻا،
مينڌرا! ماڻا، تو رءُ ڪنڊيس ڪن سين؟
(مومل راڻو، ۷-۹)

(۱۴)

راڻو پانيو راند، وڃيو ڪئن وڙ رائيين؟
وَر وڏوڻو اِيهين، جئن پَر پُجتو پاند،
هيءُ! پڳيءَ هيڪاند، سوڍو ساريندينءَ گهڻو.
(مومل راڻو، ۵-۶)

(۱۵)

راڻو رَبُ راضي ڪري، مان وراڻي واڳ،
چنڌن سين چڪَ ڪري، مومل لنبِي ماڳ،
سوڍي جي سهاڳ، ڍٽُ مڙوئي ڍڪيو.
(مومل راڻو، ۹-۱۴)

(۱۶)

راڻو ڪا رات ويو، ڳجهي ڳالهه ڪري،
سوڍي رءُ، سرتيون! هڏ نه ساه سري،
وڃي مان وري! آسائتي آهيان.
(مومل راڻو، ۴-۹)

(۱۷)

راڻي جي رهاڻ مان، ڪو آڏيسي آيو،
چوڏهينءَ ماهَ چنڊَ جئن، ڪيو ساميءَ سهاڻو،
لٽو آنداهو، جوڳيءَ سنڌيءَ جوت سان.
(مومل راڻو، ۹-۱)

(۱۸)

راڻي جي رهاڻ مان، ڪو آيو آڏيسي،
گُٿوريءَ خوشبوءِ سين، ولات سڀ واسي،
سوڌو سناسي، اُتانهين تي آيو.
(مومل راڻو، ۹-۲)

(۱۹)

راڻي رڻ ڪيو، جيڏيون! منهنجي جيءَ سين،
من مينڌري وڍيو، ڏي ڏڙ پيو،
بُجهان، پهر ويو؛ هنئون هنڌ نه هيڪڙي.
(مومل راڻو، ۷-۸)

(۲۰)

راڻي ريارو، تڏانهن مُڪو تڪڙو،
لڏوڻيان، لطيف چئي، ماڻج موچارو،
صُبح سوارو، ڪاڪ گهڙندو ڪرھو.
(مومل راڻو، ۹-۳)

(۲۱)

راڻي سَندو رُوح ۾، پَسو! پڳهه پيوم،
پيڙيءَ جئن ٻڌي ويو، سوڍو ساهَ سَندوم،
وهڻ وه تيوم؛ جاڳيو ٿي، جر هاريان.
(مومل راڻو، ۷-۱۶)

(۲۲)

راهَ شريعت هليا، تَفڪُرُ طريقون،
حال حقيقت رسيا، معرفت ماڳون،

ناسوٺ، مَلڪوٺ، جَبَروٺ، اِي اِنعامُ لَدُون،
پَس لاهوٺ لَنگهيون، هاهوٺ مٿي هليا.
(رامڪلي، ۵-۱۴)

(۲۳)

راهو! تَنهنجي ريت، پَرَگندين پڌري،
گهڻا گهوڙن چاڙهيءَ، مُسافرَ مَسِيَت،
پُچين ڪانه وڌيت، جي آيا، سي آگهيا.
(بلاول، ۲-۱۰)

(۲۴)

راهوءَ جا رهيام، سَنِيها سَريرَ ۾،
پيا دَر وِسيرام، ڏني جادَمَ جَڪري.
(بلاول، ۲-۹)

(۲۵)

راڻو، رُج، رَهون، جتي نِينهان نِڪَٽي،
لَگيو پيرَ لَڪَن سين، چَچيو تِين چُهون،
تان ڪا سارَ لَهون، هوت! ڪَمِيئيءَ، سُرِين!
(ڪاهوڙي، ۱-۲۰)

(۲۶)

راءِ سين رُنا جي، تِن جاڙيجَن جاڙ ڪي،
ڪَن مائِيندا سي، چوڏهن چارو ڪَچڙو؟
(ڏهر، ۴-۳۳)

(۲۷)

رائي ڪي رَنجورَ، ٽَڪَر توءِ ٿاڪيو چڙهي،
لانچي لَڪَ، لَطيفُ چئي، هلي ڏانهن حُضورَ،
رَها سڀ رُجن ۾، سَسِيئيءَ جا سالورَ،
ساڄن ميڙيسُ سورَ، سُڪَ نه ميڙيسُ سُرِين.
(سسئي آبري، ۷-۱۴)

(۲۸)

رُني جا رهاڻ، سا پِي پَهني نه ٿئي،
ڪَنهن ڪَر وڌي ڪاڻ، پاڻا نِينهن نِڪالِيو.
(آسا، ۴-۴۸)

(۲۹)

رُجن ۾ رڙ ٿي، جَهري ڪَري جوءَ،
اِي نه عَوَرَتَ هوءَ، اِي تان آهَ عِشَقَ جي.
(معذوري، ۷-۲۰)

(۳۰)

رُجن ۾ رڙ ٿي، ڪَر چُئونءَ جي چانگهَارَ،
اِي عِشَقَ جا اَبڪارَ، نَعرو آهي نِينهن جو.
(معذوري، ۷-۱۹)

(۳۱)

رُجن ۾ رڙ ٿي، ڪَر سارَنگي ساڙ،
اِي عِشَقَ جو آوازَ، ماڙهو رَڪَن مُنڌَ تي.
(معذوري، ۷-۲۲)

(۳۲)

رُجن ۾ رڙ ٿي، ڪَر ڪَري ڪُونجَ،
نَعرو مَنجِه نِڪُونجَ، اِي آهَ عِشَقَ جي.
(معذوري، ۷-۲۱)

(۳۳)

رُجن ۾ رڙ ٿي، ڪَر ڪوَلَ جي ڪوُڪَ،
وَلولو ۽ وُڪَ، اِي تان آهَ عِشَقَ جي.
(معذوري، ۷-۱۸)

(۳۴)

رَچي جي ريتو ٿيا، ڪِن اُپاڻِجَن اوءَ،
کُنپُ نه ڪاري تنهن ڪي، جو هالاري هوءَ،
توڻي ڌوبي ڌوءَ، ته لالي تَهين نه لهي.
(مومل راڻو، ۳-۶)

لَالَنَ جِي، لَطِيفُ چَئي، سُونَهانِ ئِي سَري،
اَيَسَ تو گَري، تہ، سوڊا! سُکياڻي ٿيان.
(مومل راتو، ۵-۹)

(۴۱)

رُسَ مَ، رُسَ گهوريو؛ چڏَ، راتا! ريڏائي،
مُنهنجي مِيٽ، مينڊرا! عاقل! آڳلاڻي،
لِپِيئَ، لَطِيفُ چَئي، ڪامِل! ڪچائي،
ڪَرِ مَعافِ مَدائي، تہ، سوڊا! سُکياڻي ٿيان.
(مومل راتو، ۵-۱۱)

(۴۲)

رُسَ مَ، رُسَ گهوريو؛ راتا! چڏَ رِيا،
مِيٽَ مَدائُون، موٽُ ٿُون، ڪَري نِرتِ نِيا،
لَالَنَ جو، لَطِيفُ چَئي، ڪونهي سُونَهانِ سِيا،
اَوڳڙَ يَڪي آءُ، تہ، سوڊا! سُکياڻي ٿيان.
(مومل راتو، ۵-۱۰)

(۴۳)

رُسَ نَ آهي، ريت، پَهنيءَ پاھتِ ناهِ ڪو،
پَسو مَنجھِ پَريتِ، جِيهائي جوڙَ وَهي.
(آسا، ۴-۵۰)

(۴۴)

رَڳُون ٿيون رَبابُ، وَجَنَ وِيلَ سِيڪَنهين،
لُجَنُ، ڪُچَنُ نَ ٿيو، جانبُ رِي جَبابُ،
سوئي سَنڌيندُم سَپرين، ڪيسَ جنهن ڪَبابُ،
سوئي عِين عَذابُ، سوئي راحتِ رُوحِ جِي.
(ڪلياڻ، ۳-۴۴)

(۴۵)

روجهَ ڏٺائين راتِ، هوٽُ ڳوليندي حَبَ ۾،
ڪيچينَ جِي ڪَري ٿئي، توءِ تينين جِي تاتِ،
پاروچائي ذاتِ، مَنانِ مُئيءَ نَ وَسِري،
(ديسي، ۵-۳)

(۳۵)

رَڙي رِيبارَن روءِ، اُپي ڍنگَر جَهَل،
پَري هَتانِ پِل، ڪيتريُون ڪاهي وِيا!
(ڏهر، ۴-۴۰)

(۳۶)

رَڙي رِيبارَن روءِ، اُپي ڍنگَر ڍارَ،
وَجَنَ اُچَ وَڳَ هَٿيو، سَمَ جِي سَوارَ،
ڪاچي پنين پارَ، ڏاڪو هِنَ جو ڏِسيين.
(ڏهر، ۴-۴۱)

(۳۷)

رَڙي رِيبارَن روءِ، واڙي پايو وَچَڙا،
گَرا ويٺَ ڪنگهارَ ڪي، چينچَل اُپي چوءِ،
واڙي وَچَ نَ ڪوءِ، لاکو لوڙائِن سِين.
(ڏهر، ۴-۴۲)

(۳۸)

رُسَ مَ، رُسَ گهوريو؛ اُنُ اوراهُون آڻَ؛
ليڙي جو، لَطِيفُ چَئي، تَنگُ سَوارو تانَ،
شَرَمَندِيُون سَپين پَرين، پُنيءَ لائِجَ پاڻَ،
اُچي مُشڪَ ماڻَ، تہ سوڊا! سُکياڻي ٿيان.
(مومل راتو، ۵-۷)

(۳۹)

رُسَ مَ، رُسَ گهوريو؛ اُنُ اوراهُون چوڙَ؛
تورَ ڪاڪَ ڪَڙي ٿئي، سانَ سِرڪَنڊَ سوڙَ،
اُچي چَنڊَنُ چوڙَ، تہ، سوڊا! سُکياڻي ٿيان.
(مومل راتو، ۵-۸)

(۴۰)

رُسَ مَ، رُسَ گهوريو؛ پَرِچُ، مَ وانءِ پَري،
ماريسَ قَتَ فِراقِ جِي، جِهَتَ جِي ڌَري؛

(۴۶)

رُوحَ ۾ رَهِيُن رَامُ، ٻَهَرِ ٻوليُن کي پيو،
پيالو پُر ڪَري، جوڀَ پِيَتائُون جَامُ،
تِهان پوءِ تَمَامُ، تِن تَڪِيا تاڪي ڇڏيا.
(رامڪلي، ۶-۲)

(۴۷)

روضي تان رَسُولَ جي، ڪَيو وڃَڙيُن وارو،
پَريائُون پيرَ پَئي، نَظَرُ سِين نارو،
هادي! پَرِ حُڪَمَ سِين، هِي تَرُ تاسيارو،
نِرمَلِ نِظارو، پِي پَسايو پانهنجو.
(سارنگ، ۱-۱۶)

(۴۸)

رو، وسائِي راند، پَهَ پَرُوڙج ساڻ جا،
هوَتَن سِين هيڪاند، هِيَمَ ٻاڻي ڏينَهَڙا.
(حسيني، ۹-۵)

(۴۹)

روه راماتا ڪَن، اُجُ پڻ هَلڻ هاريُون،
ڪَرڱَل ڪونجَڙيُن، راڻي ۾ رات ڪَيو.
(ڏهر، ۴-۱)

(۵۰)

رُوءِ راڻي جي ناهِ ڪو، سوڍا پيا پَه سُهَڄان،
نِسوريائي نِينَهَن جي، ڪَسِيائِيُن ڪَمان،
ڇڏي ويا چوهَ ۾، دَعوائُون ديوان،
ٻي رَهِيائي ڪان، ٿيو مِڙوئي ميندرو.
(مومل راڻو، ۳-۱۲)

(۵۱)

رُوءِ راڻي جي ناهِ ڪو، سوڍو سَپِيَن سُونَهَن،
لاڻائِيُن، لَطيفُ چَئي، مَتان دَلِيُن دُونَهَن،
ڪانهي ٻي وِرُونَهَن، ٿيو مِڙوئي ميندرو.
(مومل راڻو، ۳-۱۱)

(۵۲)

رُوءِ راڻي جي ناهِ ڪو، سوڍو سَوائِي،
لُڊُوڻيان، لَطيفُ چَئي، لالي تنهن لائي،
ڪانهي پي وائي، ٿيو مِڙوئي ميندرو.
(مومل راڻو، ۳-۱۰)

(۵۳)

روئي ڪَنديَنءَ ڪوهَ؟ هاڻي ڪو هوڻ وري؟
جيڏيُون! جيڏوئي ڪَيو، ساڻس سِين سِتوهَ،
دوهي آڻيان! ڊوهَ، مَتان ڪا مُون سِين ڪَري!
(حسيني، ۹-۷)

(۵۴)

رويو ويئي راڳ، آمَڙ! اوريان نِجَهَري،
لاڻو مُون ڏيهَ وَڻن سان، لاڳاپو ۽ لاڳ،
ڏونگرَ سي ڏورينديُون، جن آندَرِ ٻري آڳ،
هوڻائي! هِن ماڳ، مُون کي ڇڏَ مَر چَپَرين.
(ڪوهياري، ۳-۱)

(۵۵)

رَهيا آڻِي رات، صُبَحَ ويندَءَ صابري،
لُئءَ لُئءَ مَنجِهَ، لَطيفُ چَئي، ڪَر تَنين جي تات،
سَندي جوڳيان ذات، ٻئي پيري مَسَ مِڙي.
(رامڪلي، ۸-۱)

(۵۶)

رهي اُچجي راتڙي، تن واڍوڙين وڻءَ،
جن کي سورُ سَريَر ۾، گهٽ مَنجهاران گهءَ،
لڪائي لوڪاءَ، پاڻهين ٻڌن پَتِيُون.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۱۳)

(۵۷)

رءِ اِعرابِيُن هِت، گَهَنگَهَرُ گَهَارُ مُون تِيو،
بَڪَتِ اَلْعَيْنَانِ فِي هَوَاكَ دَمًا، پُجان ساڻ پَرِت!
مَن، اَكِيُون، تَن تَت، جَتِي جَنَبُ جِيڏِيَن.
(مارئي، ۱-۱۳)

(۵۸)

رُٿان، تان راند؛ ڪِلان، تان ڪامي هِنئون،
اَڪَڙِيُون ويساند، پَرِيءَ گَڏجي ڪَنڊِيُون.
(حسيني، ۹-۸)

(۵۹)

رُٿان ٿي، راڻا! هَنڌ نِهاريو حُجرا،
پِيئي ڪَه ڪُڻ تي، ٿيا پَلَنگَ پُراڻا،
ڌَريائي ڏوڙا ٿيا، وَر رءِ وهاڻا،
جايُون، ڪُل، جَبات، وَن، تو رءِ ڪُوماڻا،
مينڌرا! ماڻا، تو رءِ ڪَنڊِيَس ڪِن سين.
(مومل راڻو، ۷-۱۰)

(۶۰)

رءِ پَرِيان پَرديَس ۾، ورءِ وَڌي ڪي وَس،
اَكِيُون پار پَرِيُن جي، ٿيون گامَ نِهاريَن ڪَس،
ڏيندا پانڌي ڏَس، ڪينءَ جُون آڻي خَبَرُون.
(پورب، ۱-۲۵)

(۶۱)

رءِ قَرِيَبَن قُوتُ ڪِيو، ورءِ چَران ويئي،
بانپِي ڪي ٻروچَ ري، ٿي ڏُڪَن سين ڏيئي،
تو پُڄاڻا سُرِين، اَنُون سُوَرَن سانپِيئي،
جامَرَضِن مَرِيئي، سا، سَرَتِيُن! ڪِيئن سَگهي ٿي؟
(ڪوهياري، ۵-۲)

(۶۲)

رءِ قَرِيَبَن قُوتُ ڪِيو، ويئي ورءِ چَران،
اَن عَذَابان اَگهيَن، مادَر! چونه مَران؟
اَديُون! جونه اوهان، سو مان سُوَر، سَرَتِيُون!
(ڪوهياري، ۵-۱)

(۶۳)

رءِ مَصَلَحَتَ مَگَڻا، قَصَر ڪِيَن اَچَن،
نُورَ تَجَلَوَ نُورَ سين، نَمِيو نيڻ پَسَن،
خيمي ۾ ڪَنگَهَارَ جي، چاندوڻا چَمَڪَن،
لڏائِيَن، لَطيفُ چُئي، سَندا ڏاڻ ڏَسِيَن،
تيلان مُلڪَ ڏيَن، مَچيو مَگَڻهَارَ ڪي.
(سورث، ۴-۱)

(۶۴)

رُٿُن ۽ راڙو، مُون نِماڻِيءَ جي نِجُهَري،
ڪُل ڪي قَلبَ ۾، قُربَ جو ڪاڙهو،
هوَتَن لءِ هاڙهو، رِجائِيَنديَس رَت سين.
(حسيني، ۹-۶)

(۶۵)

ريٻارَن روئي، واڙي وڌا وَچُڙا،
سَمُورا سوئي، هَڻي هِتان ساڻ ويو.
(ڏهر، ۴-۳۹)

(۶۶)

ريٻارَن! ريجها، لاکو لُولَڻِيَن سين،
سائو مانَ سَندياءَ، نَن مَڻائي ناڪُرو.
(ڏهر، ۴-۳۸)

(۶۷)

ريگَڙيارا رَميا، لُونِيَس لانگوتِيَن،
مُنهنجو جِي جَلائيو، اَنڌر آديسِيَن،
هيءَ! هيءَ! مَنجِه هَڻن، وَچائي واڻ ٿيا.
(رامڪلي، ۶-۱۲)

واڻي-۱

راتا جي رَجِيوَت، مُومَل سَهِي پَسَندا،
پَڙهيا، پَتَت، پيرَ: توڻي ميرَ، هَميرَ، مَرندا،
مَجي رَضا رَڀَ جي، هِٿان سَڀ هَلندا،
ڪَلمي ساڻ لَڏائين، هادي! هِن هَندا،
سَهڪي سَڪرات ڪَرين، والي! وير وِداغ،
اهُڪيءَ ويرِ اَچيڇ تُون، اُتي، اَحَمدا!
مَتان چَڏئين مَگَڻو، مَهَدان، مُرَشدا!
'ڪُل نَفْسِ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ'، سَچي اِي صَدا!
اَصَل لَکيو اَنگَ ۾، ٿيندو تان پ اَدا،
اَديُون! عَبدُاللطيفُ چَئي، فائِقُ فَضْلُ ڪَندا.
(مومل راڻو، ۲ - واڻي)

واڻي-۲

راوُل رَهي نَ رات، جيڏيُون!
مُنهنجو راوُل رَهي نَ رات،
ڪوهُ ڪَريندِيس ڪانڌَ ري، وهائِيءَ پَريات،
مَت نَ مَعذُورِن جا، ڪا جا جوڳيءَ ذات،
لَڳر لاهُوتِيَن جو، مَنجَهان ڪِينَر ڪاڻ.
(رامڪلي، ۹ - واڻي ۲)

واڻي-۳

رُندي راتِ وهاءِ، مُون ڪي رويو راتِ وهاءِ،
عُمَر! مِيان سُوَمرا!
اَنُون بَندياڻي بَنَد ۾، ڪِ ڪي بَنَد پيا؟
مُون ڪي ڏيهان نڪري، ٻه ٿوڪَ ٿيا،
هڪُ عُمَر مَنڊيا مامرا، پيو مارو ٿر ٿيا،
عُمَر! بَندياڻيَن سين، جورو تو نَ جُڳاءِ.
(مارئي، ۷ - واڻي)

ز

(۱)

زاغ! تنهنجيءَ ذاتِ جو، ٿورو مٿي مون،
اڏامج، عبداللطيف چئي، صبح سين ڏون،
ڪڇ ويٽيئون وٽريون، پاڇهائج بهون،
ته ”لالن! ڪون لهون، جهو تو جهان ۾.“
(پورب، ۱-۲۶)

(۲)

زيرين پيڙين لوه ۾، ڳڻن ڪيس ڳاه،
سنڪي سنڌي سومري، هڏ نه چاڙهي ۾ ماه،
سرتيون! دعا ڪجاه، ته پرم پاروڙيءَ رهي!
(مارئي، ۶-۱۹)

وائي-۱

زاري سا زاري، آلو! ڀلو! ڪوهياري سان،
آئون جا ڪنڊيس زاري،
ڪين ڄنڊيس، جيڏيون! سور پريان جي آئون ماري،
اٺ گنگائي هليا، بوتا هٿن باري،
ڪري ڪوهيارو هليو، مون سين قيامت ڪاري،
مان ورمين وچ ۾، اولائي آري،
هندون جن هولِي ڪري، مون ڏوڙ مٿي تان واري،
لالن لڳ، لطيف چئي، واجهائي ٿي ويچاري.
(ڪوهياري، ۶- وائي ۱)

س

(۱)

سائڙ صحت، سڀرين، آهي نه آزار،
مجلس وِيرَ مَنو تئي، ڪوئندي قهار،
خنجرُ تنهن خوب هئي، جنهن سين تئي يار،
صاحبُ ربُ ستار، سوجهي رڳون ساه جون.
(ڪلياڻ، ۳-۵)

(۲)

ساڻي توءِ هلن، پٿر جي وار ڪريان،
جيڪس ٻاروچن، ڪو ڏٺو عيبُ اکين سين.
(حسيني، ۴-۶)

(۳)

ساڻي نه پسان سي، جي هٿر هٿين ٿوڻيون،
هاڻي ڪنين جي، وڃيو اڳڻ اُڀيان؟
(حسيني، ۴-۸)

(۴)

ساڻين سڻين نه جاڳين، پوءِ ڪُجاڙيان روءِ؟
اِي پر ڪپر هوءَ، جڏهن هو سانگي، تون سُهين.
(حسيني، ۴-۷)

(۵)

ساجن ڪارڙ سڄ، مرُ قبولي سسئي،
اندر جنين اُڄ، پاڻي اُڇيو اُن کي.
(سسئي آبري، ۱-۸)

(۶)

ساجن! سپاهي، آئون آوهانجو آهيان،
اڃان ويل سڀڪنهن، وڃان واجهائي،
لالن! تو لائي، ڪيڪاريُ ڪرن کي.
(برووستدي، ۲-۷)

(۷)

سارج سڀيئي، ليلا! لڳن پانهنجا،
ور سين وڙهيو اٿين، ڏوراپا ڏيئي،
نه ڄاڻان ڪيهي؟ چنيسر جي چٽ ۾.
(ليلا چنيسر، ۲-۱۳)

(۸)

سارنگ! سار لهيج، الله لڳ اُچين جي،
پاڻي پوڄ پئن ۾، آوازن اُن ڪريج،
وطن وسائج، ته سنگهارن سُڪ تئي.
(سارنگ، ۱-۲۹)

(۹)

سارنگ ساڻي ست، جهڙي لالي لاک جي،
اٿن سي اُن انگيا، جڏهن سي چنيءَ چٽ،
برسيو پاسي پٽ، پريائين ڪن ڪراڙ جا.
(سارنگ، ۲-۱)

(۱۰)

سارنگ سينگاري، وڃون وسڻ آڻيون،
برسي پٽاري، پريا پٽ پُراڻ جا.
(سارنگ، ۱-۳۳)

(۱۱)

سارنگ سينگاري، وڃون وسڻ آڻيون،
مون کي ڪنوڻ خوش ڪيو، جا ڪڪر ۾ ڪاري،
جهڙن جهونگاري، لائڻ ڪڻ ڦلُوب تان.
(سارنگ، ۱-۳۴)

(۱۲)

سارنگ کي سارين، ماڙهو، مرگه، مينهيون،
آڙيون اُٻر آسري، تازا تنوارين،
سڻون جي سمنڊ ۾، نئين سڄ نهارين،
پلر پيارين، ته سنگهارن، سُڪ تئي.
(سارنگ، ۱-۳۰)

(۱۳)

سارنگ کي سعيو، توکي سعيو نه ٿئي،
گڙي ٿو گمان ۾، آيو کي آيو،
هارين لاءِ هر هرجاءِ ۾، هاديءَ هلايو،
متان ائين پانيو، ته بادل آه بس کي.

(سارنگ، ۱-۳۲)

(۱۴)

ساريان ٿي سبيل، پُر تقصرون پاڻ ڏي،
متان مون کي ڇڏين، آري ڄام آصيل!
وَر، ولهن جا وسيل، رُس رهبر! راه ۾.

(ڪوهياري، ۵-۸)

(۱۵)

ساري رات سُبْحانُ، جاڳي جن ياد ڪيو،
اُن جي، عبداللطيف چئي، مٽيءَ لڌو مان،
کوڙين کن سلام، آڳهه آچيو اُن جي.

(سريراڳ، ۲-۲)

(۱۶)

ساري رات سُبْحانَ، سودو ڪن صاحب سين،
پانهپ پري پيڙيون، هليا جوپ جوان،
پاڻي پهلوان، لحظي منجهه لنگهي ويا.

(سريراڳ، ۲-۶)

(۱۷)

ساري رات صاحب کي، ڳڙه پَر ڳايائين،
انس ماڻڪ مينهن جڻ، هٿ نه ڇٽائين،
تي لائق لڏائين، جڻ هو ميراڻي مڱڻو.

(سورڻ، ۲-۲)

(۱۸)

ساري سِڪُ سَبُو، شريعت سَنَدو، سُهڻي!
طريقتان تڪو وهي، حقيقت جو حق،
معرفت مرڪ، اصل عاشقن کي.

(سُهڻي، ۳-۱۰)

(۱۹)

سا ست ساريائون، آلف جنهن جي آڳ ۾،
”لامقصود في الدارين“، ان پر اُتائون،
سڳر سونائون، ٿيا رسيلا رحمان سين.

(يمن ڪلياڻ، ۵-۲۱)

(۲۰)

سا ست نه سارين، آلف جنهن جي آڳ ۾،
ناحق نهارين، پنا پيا پرين لاءِ.

(يمن ڪلياڻ، ۵-۲۰)

(۲۱)

سامونڊي! ٿو سَنَبهين، ساڄو جهل سُڪاڻ،
لڳي واءِ وڌاندرو، مُنجهائي مهراڻ،
جنين پانيو پاڻ، ڪري توائي تن کي.

(سريراڳ، ۶-۷)

(۲۲)

سامونڊي ساري، مٽي تڙ گذاريان،
مونکي ٿي ماري، اُنين سَندي ڳالهڙي!

(سامونڊي، ۱-۱۶)

(۲۳)

سامونڊيڪو سڱ، آهي گوندَر گاڏئون،
انگن چاڙهي انگ، ويو وڻجارو اوھري!

(سامونڊي، ۱-۱۸)

(۲۴)

سامونڊيءَ ساري، ماءُ! منهنجو جندڙو،
بندر ويچاري، وڃي لاتا ڏينھڙا.
(سامونڊي، ۱ - ۱۷)

(۲۵)

سامي! تون سلوڪ ڪي، هتان هڏ م ڇڏ،
لڏيندن سين لڏ، ته رهين تون راج ڪري.
(رامڪلي، ۹ - ۲۷)

(۲۶)

سامي چائين، سڪ طلبين، تڏا ڏين نه تن،
ماڙهن کان منهن ڪيو، پنين آڻا ۽ آن،
ڪاٻڙي! تو ڪن، ڪ چيرايا چشن لاءِ؟
(پورب، ۲ - ۵)

(۲۷)

سامي چائين، سڪ طلبين، سڪين نه، سامي!
اڃا اورين پنڌ ۾، وينين وسامي،
گر ڪي تون نه گڏين، چائين انعامي،
دائمر مدامي، پورو رهج پرين سين.
(پورب، ۲ - ۴)

(۲۸)

سامي ڪامي پرين لاءِ، ڪسي تيا ڪباب،
جهڙو ڏسن ڏوه ڪي، تهڙو تن ثواب،
اوتين ارتي گاڏئون، منجهان اڪين آب،
سندو ذات جواب، تون ڪئن پجين تن ڪي؟
(رامڪلي، ۳ - ۱۳)

(۲۹)

سامي! مڙهي سنڊيءَ، سامهين مون سيله ٿي،
سا تان ڪه اڏيءَ، جان نانگا وڃين نڪري؟
(رامڪلي، ۳ - ۱۶)

(۳۰)

سامين سڱ ڪلهن تي، سڱ مڙوئي سور،
ڪهندا ويا ڪابل ڏي، ڪو جو پيڙن پور،
مڙهيءَ جو مذڪور، ڪاله ڪندا ويا ڪاٻڙي.
(رامڪلي، ۳ - ۱۴)

(۳۱)

سامين سمر سور، گوندڙ گبرين ۾،
جڙي ٻڌائون جان ۾، پيغامن جا پور،
آديسي اسور، وڃائي واٽ ٿيا.
(رامڪلي، ۳ - ۱۵)

(۳۲)

سانپارا سڏ ڪيو، اڀا چونم: 'اچ،
هڪ تڪوئي تار وهي، پيوهت ڪميئيءَ ڪڇ،
ساڻي جنين سڄ، بجهان سي نه ٻڌنديون.
(سهڻي، ۷ - ۱۱)

(۳۳)

سانپارا سڏ ڪيو، اڀا چونم: 'آءُ،
هڪ تڪوئي تار وهي، پيوهت لهرين ۽ واءُ،
ساڻي جن الله، بجهان سي نه ٻڌنديون.
(سهڻي، ۷ - ۱۰)

(۳۴)

سانپارا سيئي، تن جنين جو طالبو،
من پريان نيئي، پڳهيو پاڻ ڳري.
(سهڻي، ۷ - ۱۴)

(۳۵)

سانده سڀ درياه، پري ڪنڌي پار جي،
چڪي چوليءَ ۾ گهڙي، جتي جي وڙاه،
پسيو ڏوه ڏڪي هئون، آر مٿي ارواح،
جي توه ٿئي توڏانهن، ته وير وهيئوناه ڪي.
(سهڻي، ۵ - ۱)

(۳۶)

سانده سڀ درياه، پري ڪنڌي پار جي،
ڪنبي هنئون ڪما حق، آر مٽي ارواح،
دلاسي ڌارين جي، سانچيو سانچي ساه،
جي توه ٿئي توڏانهن، ته وير وهيئوناه ڪي.
(سهي، ۵-۲)

(۳۷)

سانڍ پنهنجي ساه، ٻانهين ٿي پورا ڪريان،
واڳيون جي ورن سين، تن سرتين سيج سها،
مون کي طعنا تي ڏئين، مون جئن مئن نه، ماء!
آريءَ جي آگاه، رلايس روهن ۾.
(حسيني، ۵-۳)

(۳۸)

سانگهارو سوزن، ڪڏهن تان ڪون ڏنو،
ٻائڙ ٻوڙ وهن، ڪالھوڻيان آڇ گهڻا.
(حسيني، ۶-۹)

(۳۹)

سانوڻ گهڙي سڀڪا، هيءَ سرهي سياري،
تن وڌائين تار ۾، ارواح جي آري،
محبتي ماري، ڪونهي داد درياه ۾.
(سهي، ۳-۱۷)

(۴۰)

سانوڻ لهريون، ٿر واري، تر وار،
انهان ئي آڀار، مون سين ڀلي پال ڪيا.
(سهي/آبيات متفرقه - ۱۵)

(۴۱)

ساهڙ جا سينگار، آن لڪيا آڳي هئا،
نڪا 'ڪن فيڪون'، هڻي نڪا ٻي پڇار،

ملڪنشان مهند هئي، توڏيءَ جي تنوار،
محبت ساڻ ميهار، لايائين لطيف چئي.
(سهي، ۶-۱)

(۴۲)

ساهڙ ڌاران سهي، اڏوتي آهي،
ڪنڍيون جو ڪاهي، پاسي تينن پاڪ ٿئي.
(سهي/آبيات متفرقه - ۱)

(۴۳)

ساهڙ ڌاران سهي، آهي ۾ آزار،
ڌم پاسي ۾ ڏگندو، صحت وٽ سنگهار،
توڏيءَ سنڌي تن جي، دوا ۾ ديدار،
جي پسي منهن ميهار، ته سگهيائي سگهي ٿئي.
(سهي/آبيات متفرقه - ۵)

(۴۴)

ساهڙ ڌاران سهي، نسوري ناپاڪ،
نجاست ناه ڪري، ائين جي اوطاق،
هوءَ جي ڪير پياڪ، پاسي تينن پاڪ ٿئي.
(سهي/آبيات متفرقه - ۲)

(۴۵)

ساهڙ ڌاران سهي، هي تان جهڪي زال،
توڏيءَ تپ شروع ٿيو، هيءَ! هيئيءَ جي حال،
جڏيءَ رءُ جمال، آڳي ٿي آهون ڪري.
(سهي/آبيات متفرقه - ۴)

(۴۶)

ساهڙ ڌاران سهي، هي تان جُنبِي جو،
هن پاڻيءَ سين پانهنجو، مور نه مٿو ڌو،
جي پرينءَ پاسي هوءَ، ته ڪر توڏيءَ تڙ ڪيو.
(سهي/آبيات متفرقه - ۳)

(۴۷)

ساهڙ سا سُهڻي، سائڙ پڻ سوڻي،
آهي نِجوڻي، ڳجهُ، ڳجهاندَر ڳالهڙي.
(سُهڻي، ۱ - ۳۴)

(۴۸)

ساهڙ سُڪيءَ ۾ ٿيو، پاڻيءَ مَنجه پُڻو،
سَندو ڪَڇ ڪُڻو، تارِ تَرندو ڪيترو؟
(سُهڻي/ابيات متفرقه - ۱۴)

(۴۹)

ساهڙ مُون جڻن، سَرَتِيُون! جي ڏسو سَپِيئي،
تہ سُمهو ڪين سَڪ ٿي، وَرَ پاسو ڏيئي،
مُنهان اَڳيئي، گِهڙو سڀ گهڙا ڪڍي.
(سُهڻي، ۱ - ۶)

(۵۰)

ساهُ وَڻي وَڻين، سُرِين! ڪَري قَضاڪي،
دَلِبر! دِلِ گَسي وَڻين، يار! ٿيڻ پوءِ ياکي،
جاڙ مُون ضَعِيفِ سين، تو جَانِب! ڏسُ جاکي،
هَتِ بُتَ رَهِيو باقي، ساهُ وَڻي وَڻين، سُرِين!
(برو سنڌي، ۱ - ۳)

(۵۱)

ساهيڙيُون ساريَن تو، سَچِ جِنين جو سِيلُ،
نَڪو قالُ نہ قِيلُ، اُنِين جي اَدَبَ ۾.
(مارئي، ۱۰ - ۷)

(۵۲)

سائڙ ٻوڙي سُهڻي، نہ ڍوري، نہ ڍنڍَ،
اَڪين مَنجه اُڪنڍَ، مُياڻي ميهارَ ڏي.
(سُهڻي، ابيات متفرقه - ۱۳)

(۵۳)

سَبَہ سِياهي، آهي آريءَ چامَ ري،
ڪڏهن پَسي ڪانہ ڪا، رِءَ لالَن لالائي،
دُودُ دل تان دُورِ ڪَري، ڪَر، ساجَن! صَفائي،
'مَن لَاشيخُ لَه فَشِيخُه اَلشَّيْطَانُ'، اِن رِءَ اونداهي،
هُوءُ جا هلي هيڪلي، سا گيرَبَ گمائي،
'بِلا شَيخ مَن يَمشي فِي الطَّرِيقِ'، اهڙي آواڻي،
تنهن رِءَ توائي، ڪوڙين ٿيڻ ڪيڙيُون.
(ديسي، ۲ - ۴)

(۵۴)

سِبي سِبا ڏي، پوري نِينهن نہ ڪچوڻي،
گَڻيءَ وَڻيُون کُڻيُون، سَتِي سِڻي سي،
مَڇُن چَوَنرِ ڪي، تہ لَجاڻيءَ تَر جايُون!
(مارئي، ۲ - ۱۲)

(۵۵)

سَپرِ سِي پيو، نہ مُون سَوَر، نہ گَبرو،
نہ مُون ڪانڌَ، نہ قوتُ ڪي، جوپَن وَهي ويو،
تِنين حالُ ڪهو، نڌَر جِنين نَجْهرا؟
(رپ، ۲ - ۱۰)

(۵۶)

سَپيريءَ، سَيڏُ چئي، جي تا پُچَن اَنُ،
تِن ڪاپڙيَن ڪونهي ڪَن، جوڳي چائين جاڙتا.
(رامڪلي، ۹ - ۹)

(۵۷)

سَپَتِ پَچارِ پَرِين جي، سَپَتِ هوتِ حُصورُ،
مِلَڪُ مَڙيو مَنصورُ، ڪَهي ڪَهندين ڪيترا؟
(سُهڻي، ۹ - ۲)

(۵۸)

سڀڪنهن ڏانهن سامهون، ڪو هنڌ خالي ناه،
آخدا جي آرڪ ٿيا، سي ڪانٽر ڪبا ڪانه؟
مُحَبَّ منجهين مَن مانِه، مون آڇانديءَ اُجهيو.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۳۵)

(۵۹)

سڀ نَنگِيُون ٿي نڪرو، پَرَهَن ڇڏي پوءِ،
مَهَنَدِ مِڙِئان هوءَ، ڪهي جا ڪين ڪٿي.
(معذوري، ۲ - ۴)

(۶۰)

سڀ نَنگِيُون ٿي نڪرو، لالچ ڇڏي لوڀ،
سُپيريان سين سوڀ، نندُون ڪندي نه ٿئي.
(معذوري، ۲ - ۳)

(۶۱)

سڀ نه وڃي سَتِيُون، آڃا ڪي سَنجَن،
پيو، سي پهرَن، جي اُڃائجي آيُون.
(مارئي، ۸ - ۱۳)

(۶۲)

سڀيئي ساري، سَسِي! گهر ڪُنڊُون تون گهور،
وڃي ڏور مَر ڏور، ڌرا منجهه دوست ٿيو.
(سسئي آبري، ۳ - ۴)

(۶۳)

سڀيئي سُبْحانَ جي، ڪَر حوالي ڪَر،
ٿي تَحْقِيقُ تَسْلِيمَ ۾، لاهي عَمَ وَهَر،
قادر سان ڪَرَمَ، حاصل ڪري حاجَ تو.
(سريراڳ، ۴ - ۲)

(۶۴)

سڀيئي سَتِينءَ ڪَرين، ڪوَمَ مُنجهائين واٽ!
سُپيريان جي ساٿ، لاڻو لڳو ميڙئين!
(سريراڳ، ۴ - ۱)

(۶۵)

سڀيئي سُهَاجِيُون، سڀني ڳچيءَ هار،
پَسَنَ ڪارَن پَرِينءَ جي، سَهسين ڪَن سينگار،
ڍولُ تَنين جي ڍار، هيٺانهيُون هَلَن جي.
(ليلا چنيسر، ۳ - ۳)

(۶۶)

سڀيئي سُهَاجِيُون، سڀني ڳچيءَ هَس،
پَسَنَ ڪارَن پَرِينءَ جي، وڏا ڪيائُون وَس،
ڍولُ تَنين جي گَس، هيٺانهيُون هَلَن جي.
(ليلا چنيسر، ۳ - ۴)

(۶۷)

سڀيئي سُهَاجِيُون، سڀني مُنهن جَڙاءُ،
سڀڪهن پانيو پاڻ ڪي، ته ايندو مون گر راءِ،
پيئو تن ڌراءُ، جي پسي پاڻ لڄائيُون.
(ليلا چنيسر، ۳ - ۵)

(۶۸)

سُتا! اُتي جاڳ، نَنڊَ نه ڪجي ايتري،
سُلطاني سُهَاجُ، نَنڊَن ڪندي نه ٿئي.
(ڏهر، ۳ - ۸)

(۶۹)

سُتا سڀ پَڻي، سَندي مُعَلِّمَ آسري،
اُئين پڻ سُمهو، ناکُڻا! بَنڊَر ناه پَڻي،
جن جي سَيَدَلِجَ ڪَنڻي، سي سڀ لنگهيندا لڪيُون.
(سريراڳ، ۳ - ۲۱)

(۷۰)

سَئِرُ سَگَڙِين سين، لَحْظي لاٿائُون،
ڪيترَ ڪُني آهيان، اُنهن جي آئُون،
مُون ڪي ماريائُون، آئُون نه جِئَندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱ - ۱۵)

(۷۱)

سَتَرُ ڪَرِ سَتَار! آئون اُگهاڙي آهيان،
يڪئين يڪٽهار! ڏيئي پاند پناه جو.
(ڏهر، ۲-۶۵)

(۷۲)

ستو ڪئن ننڊون ڪرين، رو وهائيءَ روءِ،
سپان سارُ سندوءِ، پيو هوندو پت ۾.
(پرياتي، ۱-۲)

(۷۳)

ستوئي سيچ گهرين، جفا ڏئين نه جيءَ،
پهني ڌاران پيءِ، مچي نوندين نه چڙهين.
(آسا، ۴-۴۴)

(۷۴)

ستوئي سيچ گهرين، جفا ڏئين نه جان،
صَلَحَ رِءِ سيٿان، مٿان نوندين نه چڙهين.
(آسا، ۴-۴۳)

(۷۵)

ستي! تنهنجي ست ۾، ڳالهه گهرجي ڳچ،
وڌيو، چيريو، چچريو، پر ۾ اُپي پچ؛
”سان امانت آچ، ته ٿئين سماني ساڙيه ۾.“
(مارئي، ۱۰-۱۱)

(۷۶)

ستي پون چرڪ، آيل! پاروچن جا،
پنهنءَ جي پيڪان جون، راسيون منجهان رڪ،
هنيم هوت ڪرڪ، لوچان، لوه نه نڪري.
(ڪوهياري، ۳-۷)

(۷۷)

ستي پون چرڪ، آيل! پاروچن جا،
وَمَ وهائي، ووا ڙي! ڪوهياري ڪرڪ،
ڌڙ ڌوڻيو تنهن ڌڪ، جڏيءَ جڻ نه ٿئي!
(ڪوهياري، ۳-۶)

(۷۸)

ستي سنپريوم، ڪو ڳڻ پاروچن جو،
ڪنڌ وهائو پنو، هريو هٿ ٿيوم،
سچن ياد پيوم، جاڙ جٿان ٿي، جيڏيون!
(رپ، ۱-۱۸)

(۷۹)

ستي سيچ هياس، مون کي آه اُتاريو،
جين جاڳاياس، آئون نه جڻندي اُن ري.
(رامڪي، ۱-۱۰)

(۸۰)

ستين ڏينهن، سيد چئي، ڏاڇا ڌوتائون،
اُپي، اَلڪَ سامهون، ٻانهون ٻڌائون،
وڏيءَ ڪنهن ولات جا، اُهچ آندائون،
رُوح پنهنجو رام سين، پر ۾ پوتائون،
گڏيو ڪڍائون، لڪا پڻ لوڪ ۾.
(رامڪي، ۲-۷)

(۸۱)

ستي نه سرندياءَ، ڪر پڇار پرين جي،
وهامي ويندياءَ، گهٽا هنندين هٿڙا.
(ڏهر، ۳-۱۱)

(۸۲)

ستين سنجهيئي، وچ ڪننڊيءَ ويسرا!
وير وري ويئي، آسارن تان اوچتي.
(سريراڳ، ۶-۵)

(۸۳)

سُتِين ڪهڙي سار؟ وڃ ڪنونديءَ ويسرا!
تو جيڏا تو يارا! لهرين لهورا ڪيا.

(سريراڳ، ۶-۴)

(۸۴)

سُتِينءَ پير ڊگها ڪري، وڏي جاڙ ڪيا،
در پري اُڀين دوست جي، ته سر پُر هوند سڀاءِ،
اصل آريءَ ڄام جي، سڳي تون نه سڀاءِ،
پنهونءَ سين پياءَ، ٿي نڀاڳي! نندون ڪرين!

(ڪوهياري، ۱-۹)

(۸۵)

سُتِينءَ سنجهيئي، منهن ويڙهي مٿن جئن،
اوجاڳو اکين ڪي، ڄاتو نه ڏيئي،
هٿان تو پيئي، ٿي ڪچو ڪيچين ڪرين!

(ڪوهياري، ۱-۱۲)

(۸۶)

سُتِينءَ ساري، منهن ويڙهي مٿن جئن،
ڏٺءَ نه ڏيرن جا، چوڌاري چاري؟
تيلان، ويچاري! ساڻ سُتي لڏيو.

(ڪوهياري، ۱-۱۱)

(۸۷)

سُتيءَ تان نه سڀاءِ، جي ڪوهياري ڪيچ جا،
انگن چڙهيو آءُ، جي نالو گيڙءَ نينهن جو.

(حسيني، ۹-۲۲)

(۸۸)

سُٺ اُٺين جو سڦرو، جي پر ۾ پڄاين،
آواز آرڻ جو، ساه نه سڻاين،

لڪايو، لطيف چئي، ڪنڀيو ڪٽائين،
جي ماڻڪ موٽائين، توءِ ملهه مهانگو اُن جو.

(ڪاپائي، ۱-۱۹)

(۸۹)

سڀڙ ساه پساه، جاجڪ! جمر وسارين،
ريهي رُپي سنڊيون، تندون تُنبي ڪي پاءِ،
لنگها! تون لڀلاءِ، آڳيان وڃي اُن جي.

(پرياتي، ۱-۲۱)

(۹۰)

سڀ سمندين سڄي، اُٻر آساروس،
هاڙو پيي نه پيڙي، مٺو منهن لڳوس،
ماڻڪ تي مڙيوس، جئن تنگ ڪڍيائين تار ۾.

(مارئي، ۱۰-۱۴)

(۹۱)

سُپيريان جي تُرهي، ٻُڌي! هٿ م لاءِ،
صباح تو چونداءِ: ”آسان تو اُڪاريو.“

(سهڻي، ۶-۱۰)

(۹۲)

سُپيريان جي تُرهي، ٻُڌين توءِ م لڳ،
جي پانئين پرينءَ مڙان، تو پور اُٻتي وڳ،
پاءِ تيڏاهين پڳ، ناه جيڏاهين نجُهو.

(سهڻي، ۶-۲۱)

(۹۳)

سُپيريان جي ڳالهڙي، رُڳو رنجائو،
ڏونگر ڏولاڻو، ڏيندا مون ڏير ويا.

(حسيني، ۱۱-۱)

(۹۴)

سجُ سڀاڻي جا ڪري، ساميءَ ساڻي روءِ،
اچي ٿي عطرَ جي، منجهان مڱتُ بوءِ،
سا ڏيکارِيهون جوءِ، جتان لاهوتي لعلُ ٿيو.
(مومل راتو، ۱ - ۷)

(۹۵)

سجُ سڀاڻي جا ڪري، ساميءَ ساڻي وَنگَ،
سهي نه سگهان ساڻ سنءِ، تنهن جي راسن جي رونقِ،
ڪَ رَتائين لاکَ ۾؟ ڪَ ڏنائين پائَن پڪَ؟
سنديءَ سوڍلِ سڪَ، ڪپَر ڪورون جهليون.
(مومل راتو، ۱ - ۸)

(۹۶)

سجُ اُٿي سسئي، رتَ وَرڻو روءِ،
پهي نه پانڌي ڪو، جنهن ڪَر پُڇي لوءِ،
مورهي وڃي توءِ، موٽَڻَ جي ڪانَ ڪري.
(سسئي آبري، ۴ - ۱۷)

(۹۷)

سجُو صاف نه اُپري، سَلي وڇان سجُ،
منهن چڙهيو ماڙهن کي، ڏئي واڌايون وڇُ،
هِنٽڙا! ڪپَ مَ ڪڇُ، سگها ملندءِ سَپرين.
(سارنگ، ۴ - ۳)

(۹۸)

سجَڻُ ڏٺو جن، تن ڳچيءَ سر ڳڙ ڪيو،
پيون ڪوهُ بجهن، قَدَرُ ڪيميا اِنَ جو؟
(حسيني، ۱۲ - ۴۷)

(۹۹)

سجَڻُ ڏٺو جن، موٽَڻُ تن ميهڻو،
اي مرڪُ معدورن، جن مَرَن پريان جي پير تي.
(حسيني، ۱۲ - ۳۰)

(۱۰۰)

سجَڻُ سان نه پيٽَ، ڳجهُ ڳريهان ڪن سين،
ڳالهيون اندر پيٽَ، سلا ٻڌي موريون.
(رپ، ۲ - ۱)

(۱۰۱)

سجَڻُ سانوڻ مينهن جن، جهڻڪن پاسي جهوڪَ،
ڏيندا پاهُ پَن کي، منجهان مينهن موڪَ،
لَسَ پيارين لوڪَ، آگر ڪيو آڪين سين.
(سارنگ، ۴ - ۱)

(۱۰۲)

سجَڻُ سنڀريام، پير ڪَر ڪپار ۾،
جهڙي تهڙي حالَ سين، پرين نه وسريام،
هريا هٿ ۾ ٿيام، نيٺئون نيرُ وهي.
(رپ، ۱ - ۱۹)

(۱۰۳)

سجَڻُ سنڀيون ڪن، لوڪان ليکي ونڱيون،
سندي سَپرين، پَرِ پروڙن ڏاکڙيو.
(آسا، ۳ - ۲۴)

(۱۰۴)

سجڻون راتيون سُمهي، ڇڏي پيءُ پڇارَ،
پانيئي سڀ ڄمارَ، سجَڻُ هوندا مان گهرين.
(ڌرم، ۳ - ۱۷)

(۲۰۵)

سڃاپي نه صورتَ ري، صورتَ هڏَ مَ سوجه،
تي پراڻيءَ بوجه، وڃائي وجودَ کي.
(آسا، ۱ - ۱۶)

(۱۰۶)

سڃ ته مان سورُ لهي، اڪيون ڀري ٻاجه،
راڻي جيءَ رهاڻ کي، ويٺي جهان واجه،
سوڍا! لهي ساجه، پَسُ توشڪون، تڪيا.
(مومل راتو، ۶-۵)

(۱۰۷)

سڃ وسندي تن کي، جوشِ جلايا جي،
طالب جي تحقيق جا، نينهن تينن وتِ ني،
تيڏي پسي ٿي، هو تان آهي هيڪڙو،
(ڪوهياري، ۶-۷)

(۱۰۸)

سڃ ڪ انا مينهن، منهن پوءِ مليءِ ڇو؟
ڏوٿين لائيا ڏينهن، پهريا جي پسيءَ کي،
(مارئي، ۱۱-۵)

(۱۰۹)

سڃ ڪ سڪو ڍور، ڪنڌيءَ آڪ ڦلاريا،
جنگن ڇڏيو زور، سرُ سڪو، سونگي گيا؟
(ڏهر، ۱-۷)

(۱۱۰)

سختي شهادت جي، سُن! شاديءَ جو ڏينهن،
ڏرو ناهِ يزيدَ کي، نسوروئي نينهن،
مرگُ آهي مينهن، عليءَ جي اولادَ کي،
(ڪيڏارو، ۱-۸)

(۱۱۱)

سختي شهادت جي، نسورو ئي ناز،
رندَ پروڙين راز، قضيي ڪربلا جو،
(ڪيڏارو، ۱-۱۱)

(۱۱۲)

سختي شهادت جي، مڙو ئي ملا،
ڏرو ناهِ يزيدَ کي، اي عشقُ جو آثار،
ڪسُ جو قرار، اصلُ اِمامن سين،
(ڪيڏارو، ۱-۹)

(۱۱۳)

سختي شهادت جي، ملاز مڙوئي،
ڏرو ناهِ يزيدَ کي، آثارُ اهوئي،
ڪسُ هو ڪوئي، اصلُ اِمامن سين،
(ڪيڏارو، ۱-۱۰)

(۱۱۴)

سدا آهي سورَ جي، واڍوڙين وائي،
جيڪا اٿن مَن ۾، سَلَن نہ ساڻي،
اوڙڪ اهاڻي، ڳوليو لَهَن ڳالهڙي،
(يمن ڪلياڻ، ۱-۷)

(۱۱۵)

سدا پُڄُ مَ، سهڻي! اونداهيءَ آڌ رات،
پريان ڏي پريات، وَءِ ڏيناري ڏينهن کي،
(سهڻي، ابیات متفرقه - ۱۲)

(۱۱۶)

سدا جن پريان، پانڌي پڪي لڏ سين،
مارو ڳڻن ساڻ، ويڙا ٿر اُڪري!
(مارئي، ۹-۱۰)

(۱۱۷)

سدا سائرَ سيرَ ۾، اندرِ لهي نہ اُڄ،
پَسُ جو پرينءَ جو، سا سڀاڻي سڃ،
تيلان مرن اُڄ، سدا سائرَ سيرَ ۾،
(سسئي آبري، ۱-۷)

(۱۱۸)

سدا شوق پرين جي، قران ڦيريدار،
مان سڃيھون يار، اڳيان آڱڙيون کڻي.
(پورب، ۲-۱)

(۱۱۹)

سدائين سفر ۾، رمن مٽي راه،
پرن پورب پنڌ ڏي، منجه موالِي ماء،
جن آڪ سين آگاه، هلو! تڪيا پسون تن جا.
(رامکلي، ۳-۳)

(۱۲۰)

سدائتي سڀڪا، بک نه باسي ڪا،
جيھيءَ تيهيءَ ذات جي، جنبش ڪانهي جا،
مون سين هلي سا، جا جي منو نه ڪري.
(سسئي آبري، ۴-۲)

(۱۲۱)

سڌر سين سڱ ڪري، پر ڪنڊين پيياس،
ڪير برھڻ؟ ڪن جي؟ ڪير ڄاڻي ڪيئاس؟
هوند نه سنڌ سياس، هن پرين ڪيس پڌري.
(معذوري، ۱-۴۱)

(۱۲۲)

سڌر شھتيرن ۾، پر جهلو پاري،
سمي سوالين ڪي، ويلهين ويساري،
پڇي سي پاري، عاجز عجوزن ۾.
(بلاول، ۳-۱۴)

(۱۲۳)

سڌڙيا شراب جون، ڪه پچارون ڪن؟
جه ڪات ڪالڻ ڪڍيا، ته موٽيو پوءِ وڃن؛
پڪون سي پين، سر جن جا ست ۾.
(ڪلياڻ، ۲-۲۵)

(۱۲۴)

سڌ م ڪر سڌن ري، هلڻ رءِ م هل،
جلڻ رءِ م جل، رڻ رءِ متان رڻين.
(سسئي آبري، ۱۱-۱۱)

(۱۲۵)

سڌن پنيءَ سڌڙا، واڪو منجه وڻين،
سڄن پنڌ گهڻي؛ مان ڪوهيارو ڪوڪ سڻي!
(حسيني، ۱۰-۴)

(۱۲۶)

سر اهيئي اڳيان، پڪي پيا پيا،
جي ليمو لاتيون ڏنيون، سي ويچارا ويا،
پائونڊر پيا، وڃي ڪنجهر ڪنڌين.
(ڪارايل، ۱-۲۸)

(۱۲۷)

سرتيون! سڀوئي ٿيو، اندر آريائي،
ويني پسان پاڻ ۾، ڏونگر ڏيهائي،
هيس هوتن هاڻي، تي ڪيچي گڏيئر ڪه ۾.
(سسئي آبري، ۵-۱۶)

(۱۲۸)

سرتيون! سڄي سڄ، متان ڪا مون سين هلي،
پاڻي ناه، پنڌ گهڻو، اڳيان راتو رڳي رڄ،
متان مري آج، ڪا ڏي پاراتو پرين ڪي.
(حسيني، ۱-۸)

(۱۲۹)

سرتيون سورتن جي، ڪوه تيون پتر پون؟
گهڙ نه لڳن گهٽ جو، ريا مان تيون رون،
چيتاريو نه چون، پار منهنجي پرين تان.
(ڪوهياري، ۵-۱۰)

(۱۳۰)

سَرَتِيُون! سُوَرُ پَرِيُن جو، سُوَن ۾ شاملُ،
ڪوهيارو ڪاملُ، مُون ڪي ڏک ڏيڪاريو.
(حسيني، ۱۲ - ۲۳)

(۱۳۱)

سَرَتِيُن سَهَجَ مَنجھانءَ، ٿي ڪوڏ وراهيا ڪپڙا،
تڏهن مُنهنجيءَ ماءُ، ٿي پَهَن آچيا پَتَ جا.
(حسيني، ۱۰ - ۲۷)

(۱۳۲)

سَرَتِيُون! ڪيئن سَهي ٿئي؟ ويڙهي جا ورهن،
چٽُ جنهنجو چورُ ڪيو، ڏک ويو ڏکڻ،
پُڄاڻا پرين، اديون! آگهي آهيان.
(ڪوهياري، ۵ - ۳)

(۱۳۳)

سَرَتِيُن سِنجَنُ ڇڏيو، سَتِيُن ڳالهه سَئي،
ماڙيجي ماڙيُن ۾، ڪڏهن ڪانَ هُئي،
عُمَر! اَنَ نه مَئي، اِنَ اوياليان آگهيان!
(مارئي، ۸ - ۱۱)

(۱۳۴)

سَرِ جُدا، ڏڙ ڌار، دوڳَ جنين جا ديڳَ ۾،
سي مَرُ ڪَن پَڇار، حاضر جن جي هٿ ۾.
(ڪلياڻ، ۲ - ۲۶)

(۱۳۵)

سَرُ جو سَچيو سَڄيُن، ٻَنگان ٻاڻُ پَري،
ويو وُڄودان نِڪري، ڪَڙ ڪَڙ ڪاڻُ ڪري!
پُڇيو پيرَ پَري، تہ ڪِ نَريو هٿ حبيبَ جو؟
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۵)

(۱۳۶)

سَرُ جو سَچيو سَڄيُن، پيهرَ ٻاڻُ پَري،
ڇمڪيو سو چوہ مان، ڪَڙ ڪَڙ ڪاڻُ ڪري،
جيرا، جِڪَر، بُڪيُون، لنگهي پيو پَري،
لڳو جيءَ جَڙي، تائيان، تيرُ نه نِڪري!
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۶)

(۱۳۷)

سَرُ جو سَچيو سَڄيُن، پَرُ پيڙيءَ ڏيئي،
ڪانَ ڪَرنگهرُ ڪَپيو، پَڪَن سِرَ پيهي!
جيرا، جِڪَر، بُڪيُون، پاساڙا پيئي!
ويجَنئون ويئي! ٿي وهيئي سَڄيُن!
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۴)

(۱۳۸)

سَرُ جو سَچيو سَڄيُن، سيڱَ منجهان سيلو،
تَنگَرُ ٽَڪيو ڪيَن ڪي، پارَ لنگهيو پيلو،
هٿُ سين حيلو، جانبَ جيڏو ٿي ڪيو!
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۷)

(۱۳۹)

سِرَجي، تان سُوَر، ساماڻي، تان سَڪَ ويا،
اهي ٻئي پُور، نِماڻيءَ نَصيبُ ٿيا.
(حسيني، ۱۰ - ۱۷)

(۱۴۰)

سَرَ جي هُٿائين هَليو، چارَنُ چٽائي،
سو موڙا جَهلي نه مالَ جا، ٿو ماڻَڪَ موتاڻي،
”تو دَرِ آيسَ تي، چئن تو ناهِ نه سِڪيو“.
(سورث، ۲ - ۸)

(۱۴۱)

”سَرِديءَ سالَمُ نہ رَہان، کوسي سَہان کان،
اَمَنَ ڏيڇ اَمَان تُون، دُور ڪري ٻيا دان،
پاندڀ! کائي پان، وَجِھِجِ پڪَ پينارَ تي.“

(سورث، ۱-۸)

(۱۴۲)

”سَرِديءَ سالَمُ نہ رَہان، گرميءَ تيان گداز،
اَمَنَ ڏيڇ اَمَان تُون، سائل هئي ساڙ،
رَبابيءَ کي راڙ، خالصُ ڏيڇ خليلُ جو.“

(سورث، ۱-۷)

(۱۴۳)

سِرُ ڏيئي ستَ جوڙ، ڪنهن پَر ڪالان سين!
کاتي ڪرڻ ڪپار ۾، خنجرُ آئي ڪوڙ!
مرتا مُنهن مَر موڙ، وڻي ٿي وَڌ لَهي!

(يمن ڪلياڻ، ۴-۲۰)

(۱۴۴)

سِرُ ڏونديان، ڌڙ نہ لَہان، ڌڙ ڏونديان، سِرُ ناه،
هٿ ڪرايون، آڱريون، ويا ڪچي ڪانه،
وَحدَتَ جي وَهانءَ، جي ويا، سي وڍيا.

(ڪلياڻ، ۱-۱۳)

(۱۴۵)

سِرُ ساندان ڪري، پُڇُجُ گَهرُ لُہارَ جو!
ڏڪنَ هيٺ ڌري، مانَ گڏينئي رُڪَ سين!

(يمن ڪلياڻ، ۳-۲۰)

(۱۴۶)

سَرُ سُڪي سالَ ٿيا، هَنجَ هَريو ٿي پيرُ،
ڪَنگُ ويچارو ڪيرُ، جو رَسي اَنَ رَمَڙَ کي؟

(ڪارليل، ۱-۱۶)

(۱۴۷)

سِرُ سَلابَتَ، سُرپين! مَرڪڙ! تُون مَر مَريج!
آهيئن نارُ آڪيئن جو، وٿان مُون مَر وَجيڇ،
تَماچي! تَگيڇ، ڪو ڏينهن ڪَنجَهرَ ڪَنڌين.

(ڪاموڌ، ۲-۱)

(۱۴۸)

سَر، لوهِيتڙا ڳپيا، ڪُسَر نَسِريا،
تو ڪئن وَسِريا، ڍوليا! ڏينهن اچڻ جا؟

(سامونڊي، ۱-۲۸)

(۱۴۹)

سَر ۾ پَڪي هيڪڙو، پاڙهيري پنجاه،
سَنديءَ آسَ اَلله، لُڏي لَهرنَ وِچَ ۾.

(ڪارليل، ۱-۱۸)

(۱۵۰)

سِرُ مَگي، سِرُ گُهرِي، سِرَ رءِ ٿي نہ صلاح،
عَرِبنِثُون نہ گُڌري، ٿو ماري مِيرَ مَلاح،
نايو نوابن جا، سوريو ڪڍي ساه،
خالقُ سَنجَہ صُباح، ڪونہ ڇڏيندو ڪَٽهين.

(سورث، ۲-۱۴)

(۱۵۱)

سُرْمون سُرُخيءَ جو، جڏهن پاتو جن،
تڏهن ڏني تن، رُونقَ ريتي جَهڙي.

(آسا، ۴-۲۱)

(۱۵۲)

سُرْمون سُفيديءَ جو، جڏهن وڌو جن،
تڏهن ڏني تن، اچائي عالَمَ ۾.

(آسا، ۴-۲۲)

(۱۵۳)

سُرمون سِياهيءَ جو، رَننَ کي رهاءِ،
کاني کارائيءَ جي؛ مُڙسُ ٿي مَ پاءِ،
اَکين ۾ اَٽڪاءِ، لالائي لالَن جي.
(آسا، ۴ - ۲۰)

(۱۵۴)

سَر نِسرِيا پاندَ؛ اُترَ لڳا، آءُ پرين!
مون تو کارڻ، ڪانڌا! سَهسين سُڪائون ڪيون.
(سامونڊي، ۱ - ۲۷)

(۱۵۵)

سَر ٿيڻ جا سونا سَهي، وسيلو ولَهن،
لڏي ڪين، لَطيفُ چئي، اَڳيان لالُ لَڪن،
جَت ڪوڙين ڪين ڪُڇن، اُتَ پاڻو هي پَڌرو.
(بلاول، ۱ - ۷)

(۱۵۶)

سَر ٿيڻ جي سُڪَ لاءِ، سامَ گَنڻي سَردار،
جي آبڙي جي آڌار، سي سونگَ نہ ڏينديون سُو مريون،
(ڪاراييل، ۱ - ۱۶)

(۱۵۷)

سَرها ڏنر سي، جن ساڃاءِ سِراڻ سِين،
تيغَ تينن جي کي، ڪَٽُ نہ لڳي ڪڏهين.
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۲۷)

(۱۵۸)

سُرهو سَرُ وِڃايو، ڪُوڙن ڪانِيرَن،
رُنا روهَ وِڃن، ڪَنهن هيٺائيءَ کان هَنجَڙا.
(ڪاراييل، ۱ - ۳۰)

(۱۵۹)

سُرهِي مَنجهان ساڻ، آئي بُو پَنپورَ کي،
بيٺا بازارن ۾، لائي جَت جَبات،
سَنديءَ هوتَ حِماَت، ڪيچَ پَهِتو قافلو.
(ديسي، ۷ - ۷)

(۱۶۰)

سَري ڪينَ ڪيون، ويٺَ موکيءَ جي ماري!
ڪو جو سُخُنُ ڪلالَ جو، پَٽي تي پيون!
تَهان پوءِ ٿيون، مَرُ مَتارنَ کي!
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۱۶)

(۱۶۱)

سِڙهَ ٿي سِبيائون، بَنڌَرَ جَن تَڙن تي،
سِڙهَ سِبي ساڄا ڪري، گُوها گَنڀائون،
بِيرَقُون بَحَرَن ۾، چوڙي ڇڏيائون،
لَهيون لَنگهيائون، لُطَفَ ساڻ لَطيفُ چئي.
(سامونڊي، ۲ - ۱۴)

(۱۶۲)

سِڙهَ ٿي سِبيائون، بَنڌَرَ جَن تَڙن تي،
مُلاَن مُعَلِّمَ خَبرون، پُڇي پُوريائون،
سُتَرُ سونڀائون، اُوتَرُ ڪَنهن نہ اوليا.
(سامونڊي، ۲ - ۱۵)

(۱۶۳)

سِڙهَ سِڄاڻيو چو، ماءُ! سامونڊي آڻيا،
ماَنَ منهنجو هو، جاني هن جهازَ ۾!
(سامونڊي، ۲ - ۱۳)

(۱۶۴)

سِڙهَ سَنوان، لاڳو نوان، اولا سندن عاجَ،
ساڻي سفر هليا، پيري جُنڱ جَهاجَ،
حاصل ڪرئين حاجَ، واحد! وِتجارَن جي.
(سريراڳ، ۱ - ۱۲)

(۱۶۵)

سَڙَ سَنوان، لاڄو نوان، مُهاڻا سندن مير،
ساڻي سفر هليا، ٿيا سڻاوا سير،
جي اچن سان اُڪير، سي پيڙارڪين ٻاجه سين!

(سريراڳ، ۱ - ۱۳)

(۱۶۶)

سَسِيءَ جي سَريءَ سان، ڪيچَ ڏٺي ڪانڌي،
پَسَ ڪارڻ پرينءَ جي، مُنڌ هُئي مانڌي،
لَڪن تان، لَطيفُ چڻي، آريائيءَ آنڌي،
پُنهنءَ پيرانڌي، نِماڻيءَ نَصيب ٿي.

(حسيني، ۱۱ - ۱۱)

(۱۶۷)

سَسِيءَ ڪين سَمجھيو، اوري آريءَ سان،
ڪري پيڪُ پُنهنءَ سين، پاڌاريائين پاڻ،
جَت وِڃايو ڄاڻ، ٻانڀڻ پَروچن سين،
(سَسِي آبري، ۱ - ۱۰)

(۱۶۸)

سَسِيءَ ڪي سڏ ٿيو، آسان اولائو،
پَنڌ نه پُڄائو، اڻ ڪوئي ڪان ڪري،
(سَسِي آبري، ابيات متفرقه - ۵)

(۱۶۹)

سَسِيءَ لَنگهيو سو، مَرَدَ جنهن ماڻ ڪيا،
جَبَلُ وڏو جو، نُونِ مِڙوئي نِينهن ڪي،
(ديسي، ۵ - ۷)

(۱۷۰)

سِسي سي گهرن، جي واڻيندڙ وچ ۾،
اُوءَ ڪي پيو پُڄن، سَرو جن سَنباھيو؟
(ڪلياڻ، ۲ - ۲۸)

(۱۷۱)

سُڪا سَنڊَ ڪَچُن ۾، گرڪڻا پيرين،
تَمَندي نيڻين، اَن ڪي ڪاهوڙي گڏيا؟
(ڪاهوڙي، ۱ - ۲۷)

(۱۷۲)

سُڪا مُنهن سَنڊن، پيرين پُراڻا ڪيڙا،
سا جوءُ ڏوري آڻيا، سُونهان جَت مُنجهن،
گُجها گُجھيون ڪن، تِهان پَراهين پَنڌ جون،
(ڪاهوڙي، ۱ - ۲۵)

(۱۷۳)

سُڪا مُنهن سَنڊن، گرڪڻا پيرين،
وهاڻيءَ ويرين، اُن تڻ هُين اڳ جي،
(ڪاهوڙي، ۱ - ۲۶)

(۱۷۴)

سَڪَ تنهنجي، سَپرين! آندر ٿي آجهاڳ،
مَنجهين پَريا ماڳ، پَلتيا پارِيُون ڪَري،
(سَهڻي، ۹ - ۱۸)

(۱۷۵)

سَڪَ تنهنجي، سَپرين! آندر ٿي آجھَل،
پَرَڪيو ٻاهر نڪري، ڪُوري ڪانِي ڪَل،
رءُ سِيراھيءَ سَل، مونڪي ڏنا سَجڻين،
(سَهڻي، ۹ - ۱۷)

(۱۷۶)

سَڪَ تنهنجي، سَپرين! جڻن تَران تڻن تار،
تُون ئي رهيو رُوح ۾، تون ئي اَڪِٺان ٻار،
پَرين! تنهنجي پار، مُون واجهائيندي وَرَ ٿيا،
(سَهڻي، ۹ - ۱۵)

(۱۷۷)

سَڪَ تنهنجي، سڀرين! ڪَپي ۽ ڪوري،
سَڪهان نه چوري، ڏاڍو نيرَ نينهن جو.
(سهي، ۹-۱۶)

(۱۷۸)

سَڪَ سڪائي سَڪُ، سَڪَ نه آهي سَٿري،
لِڪَ لڪوئيءَ لِڪَ، ته ڪَرَن خَبَر نه ٿئي.
(سا، ۳-۱۷)

(۱۷۹)

سَڪَ سڪندي لاه، وچوڙيا ميڙ پرين،
اڀڙي سَڪَ، سڄا ڌڻي! توڻي کي جڳاءِ،
تَن جَنِين جو طالبو، مَهَر تَنِين کي پاءِ،
ميڙائي جو، ماءِ! ڪانگَ لوندو ڪڏهين؟
(سهي، ۹-۲۰)

(۱۸۰)

سَڪَنُ اٿن نه سڌ، جئن لڪيو لياڪا پائين،
پئي پريان جي نه ٿئين، مٿي اڱڻ آڏو؟
اڀي پَن ڪوڙي سڌ، جئن کليو ڪايو سمهين.
(يمن ڪلياڻ، ۷-۶)

(۱۸۱)

سَڪَنَ وارَن سُٿرو، جي دَهشتَ سان درياه،
اوڙڪَ اُنين جو نه رهي، آر بنا ارواح،
ويندي ساهڙ سامهون، صدقو ڪنديون ساه،
جن کي حُبَ اُنهين جي آه، ساهڙ ساڻي تِن جو.
(سهي، ۵-۳)

(۱۸۲)

سَڪَنُ ۽ سوري، ٻئي آڪر هيڪڙي،
وهڻ واتڙين تي، ڪارڻ ضروري،
ٻنهي جي پوري، جيءَ ڏني ري نه جڙي.
(يمن ڪلياڻ، ۷-۷)

(۱۸۳)

سَڪي جان سَتِياس، تان سَڪَ سَمَهَن نه ڌڻي،
جاڳي، سَتِيَس جن لاءِ، سي آيا تان نه اُتياس،
پيئڻ! ائون پُلياس، نه ته سَڪَ سَمَهَن چالڳي؟
(ديسي، ۶-۱۵)

(۱۸۴)

سَڪي ڍورُ ڍيُون ٿيو، ڪَنڌيءَ ڏنو ڪاڻو،
سو پاڻي پَتِيَهَل ۾، آڳيون نه آيو،
ماڙهن ميڙائو، ڪَنهين ڪَنهين پيئڻ.
(ڏهر، ۱-۹)

(۱۸۵)

سَڪين ڪُهَ سَلامَ کي، ڪَرين ڪُهَ نه سَلام؟
پيا ڌَر تن حرام، اڀي ڌَر جَنِين ديڪيو.
(ڪلياڻ، ۳-۹)

(۱۸۶)

سَڪيءَ ٻُڌن جي، ساهڙ ساڻي تن جو،
لَهَرَن سِرَ لَطيفُ چئي، ڪُلهن چاڙهيو ني،
جي پُچَن پَنڌ پَري، تن اُمائي اورهون.
(سهي، ۶-۲۳)

(۱۸۷)

سَڪيءَ جي سانباہ ۾، ٻُڌين، توءِ ٻُڌ،
ڪَڪَ، ڪانڊيرا، ڪاڻيون، ميڙي ٻُڌ مَر مَڏ،
نڪو ساهڙ سڌ، نڪا سُجي سُهڻي.
(سهي، ۶-۲۴)

(۱۸۸)

سَڪيءَ جي سانباہ ۾، جڏهن ٻُڌيون جي،
ساهڙ تين کي، ٻيلي ٻنهي ڪَنڌين.
(سهي، ۶-۲۲)

(۱۸۹)

سَڪَرِ سِيئي ڏينهن، جي مون گهاريا بند ۾،
وسايم وڏ ڦڙا، مٽي ماڙين مينهن،
واجهاڻيس وصال ڪي، ٿيس تهوارون ٿين،
نير منهنجي نينهن، آجاري آچو ڪيو.

(مارئي، ۱۱ - ۸)

(۱۹۰)

سُڪن واري سڌ، مٿان ڪا مون سين ڪري،
انڌر جنين آڌ، ڏونگر سي ڏورينديون.

(سسئي آبري، ۴ - ۵)

(۱۹۱)

سڪو سڀ، سرتيون! سڀن ملان سير،
پيو مٿائي نير، اڀيون اتر آسري.

(مارئي، ۱۰ - ۱۵)

(۱۹۲)

سڪو سڀن کان، سرتيون، ريت سڪڻ جي،
مڱن جر مٿان، اوري ڪن نه آسرو.

(مارئي، ۱۰ - ۱۶)

(۱۹۳)

سُڪين ٿئي نه سٿري، ڏڪين تا نه ڌري،
اوري هڏ نه اڀيي، پري تا نه پري،
سرتيون! ٿو نه سري، پنين رءِ پانيڻ ڪي.

(سسئي آبري، ۱ - ۱۶)

(۱۹۴)

سُڪين ٿي مَ سٿري، پسي ڏک مَ ڌڙ،
پٽي ڪر مَ پانهنجو، گهوري! آڌ مَ گهر،
ماري! هڏ مَ مَر، مچڻ جي جيارئين.

(سسئي آبري، ۱ - ۱۵)

(۱۹۵)

سَڪبان سينڊاريا، بچيا، تي بهن،
قريا نه فرمان کان، ملهه نه موتين،
ڪونهي ڏوه ڪئن، ڏاڪاريا، ڏاڙهين ٿا.

(معدوري، ۱ - ۱۱)

(۱۹۶)

سَڪهن سڌ نه سور جي، ٿا رنڪن رنجوري،
پيا آهن پٽ ۾، مٿن ماموري،
لڳن لئو، لطيف چئي، سڌا جي سوري،
پرٽ جن پوري، تن رويو وهامي راتڙي.

(يمن ڪلياڻ، ۱ - ۱۹)

(۱۹۷)

سَڪهن سڌ نه سور جي، گهايل ڪيئن گهارين،
پيل پاسو پٽ تان، واڍوڙ نه وارين،
پر ۾ پڇن پرينءَ ليءَ، هيءَ! هنجون هارين،
سڄڻ جي سارين، تن رويو وهامي راتڙي.

(يمن ڪلياڻ، ۱ - ۱۸)

(۱۹۸)

سَڪ ڪري سين سينهن، ڪنڌ مَ ڦيرج ڪيڏهن،
رمج راڻي پٺ ۾، نرئون منجهان نينهن،
انءَ مَ وسج عام تي، جئن مومل! وسن مينهن،
سنڌي حشر ڏينهن، سوڍو ساريندينءَ گهڻو.

(مومل راڻو، ۵ - ۱)

(۱۹۹)

سَڪيون، سيليون، گبريون، ٿيئي ٽول ٽڳو،
پٽ هڻي پٽ سين، پيري تن پڳو،
لاهوڻ جن لڳو، سي مڙهيان مور نه نڳيا.

(رامڪلي، ۹ - ۳۷)

(۲۰۰)

تَمُرُ جَنِينَ نَه سائُ، هَوْتُ حِمَاتِي تَن جَو،
ڪَري چِيچَ چِيَرِ ۾، پُنهون ايندو پاڻ،
تِيندي رِيجهَ رهاڻ، لَحْظِي مَنجِه، لَطِيفُ چُئي.
(ديسي، ۵-۵)

(۲۰۱)

سَمَا! تُو سِرَ چَٽُ، نَاتَ پاڳارا پُرسَ پيا،
گُهَن! تَنهجي گُجَڙِي، اچي جالَ جَڳُ،
جِنَ جِيهائي پَٽ، تِنَ تِيهائي بَڪيا.
(بلاول، ۱-۴)

(۲۰۲)

سَمو تِنَ سَڌَ ڪَري، جِنَ تِي وَڏو ويو،
اُٿي تَه اچي ٿيان، پائي پاڪوڙي پيرُ،
تو رِءُ پيو ڪيرُ، سَرِٿِينِ جا سونا سَهي.
(بلاول، ۱-۶)

(۲۰۳)

سَمو سَخاوتَ جي، ويٺو پُچي پَر،
ڪوٺيو ڪَنڱالنَ کي، ڏئي دَلاسا دَر،
مَٿي وَلَهَن وَر، ڏِيهائي ڏاتارَ جي.
(بلاول، ۳-۹)

(۲۰۴)

سَمو سَوائي، بَهون، پِينِٿان! اَگرو،
دانَهَ جي دَٻارَ ۾، وَرتي اِي وَٿي،
گُهَن گَالهائي، مُهَن سِپَ مَلهائيا.
(بلاول، ۲-۱۲)

(۲۰۵)

سَمبُڊَ جي سِيوين، تِنينَ ماڻڪَ ميڙيا،
چَلَرَ جي چوئين، تَن سانڪوٽا ۽ سَتِيُون،
(سريراڳ، ۶-۱۴)

(۲۰۶)

سُمَهَٿان ساڙو، جِيڏِيُون! جِيڏوئي ٿيو،
پَرِيُنَ سِين پاڙو، مُنهنجو نَنڊَ نِبيريو،
(ڏهر، ۳-۱۳)

(۲۰۷)

سُمَهَٿان ساڙو، جِيڏِيُون! جِيڏو ئي ٿيو،
هَوْتُ لَنگهيا هاڙو، تُون اَناسي! اوجِهَرِين!
(ڏهر، ۳-۱۴)

(۲۰۸)

سَمِيُون ڪَري سِينگارُ، راءِ رِيجهائِ آئِيُون،
چامَ هَٿ ۾ چارُ، چُلي جَهپيرِن وِچَ ۾،
(ڪاموڏ، ۲-۶)

(۲۰۹)

سَنپَرِيو جِيان، گَالِهِيُون، پَرِيَر! تَنهجنُون،
گُڻَ ڪِيترَا گُڻِيان، ٿورَن مَٿو ناهِ ڪو،
(رپ، ۱-۲۰)

(۲۱۰)

سِنجي سِنجي گُوهاڙا، ويڙهي ويا وَرَتَ،
مِيان! ماڙوئَرَن جي، مُونَ کي هِنڙِي ۾ حيرَتَ،
چُٽڪَن اَنڌَرِ چَتَ، سانبيٽَڙا، ساڏوَهِيُون،
(مارئي، ۸-۱۵)

(۲۱۱)

سَنجِهِي رَهِيَن سُمهي، غافل! مَنجِهَ گُهَرَن،
ليڙَن جو، لَطِيفُ چُئي، ڪَرڱُلُ سَوَءَ نَه ڪَن،
سي ڪِيئنَ مُحِبَ مِڙَن؟ جي سَنجِهِي رَهَن سُمهي،
(ڪوهياري، ۱-۶)

(۲۱۲)

سَنجھي مُون نہ سَنپاليو، تہ کي اوڻي کَندا اِيئن،
کُهي کَمِيئي کِيئن، جڏي راتِ جَتَن کي!
(ديسي، ۴ - ۷)

(۲۱۳)

سَنجھي مُون نہ سَنپاليو، صُبَح سارِيَم سُوَر،
آڏِيءَ راتِ اُڏَميو، ڏِيَن پَلِيو پُوَر،
جَتَن لاءِ ضُرُور، ماڏَر! ماري آهيان!
(ديسي، ۴ - ۹)

(۲۱۴)

سَنجھي مُون نہ سَنپاليو، صُبَح سارِيَم سُوَر،
جَتَن لاءِ ضُرُور، گهڻا گهاريَم ڏينھڙا.
(ديسي، ۴ - ۸)

(۲۱۵)

سَنجھي مُون نہ سَنپاليو، مارِيَس سُوَر صُبُوح،
نِيئَ ھيرايءَ نِنڊَ سين، جَتَن لَنگهي جُوء،
هاڃو ڪري هُوء، آڏِيءَ راتِ اُتي ويا!
(ديسي، ۴ - ۱۰)

(۲۱۶)

سَندو ڏَمَ ڏَهڪارُ، هڏهين ڪونهي هِن کي،
هيءَ پاڻيءَ سين پانهنجو، پُساڻي نہ سينگارُ،
ڪارڻ مُنڌَ ميهارُ، ڪاريءَ راتِ ڪُن تَري.
(سهي، ۵ - ۱۲)

(۲۱۷)

سَنڌيون سُوَر ڪَرين، هڏَ پڻ ڏُڪَن هوتَ لاءِ،
پَريُن جي پاڻَ ڏنا، سي سَتي سَڪُ نہ ڏين،
جي ماڙهن کي مارين، تِن سُوَرَن کي سڏَ ڪَريان!
(سسئي آبري، ابليات متفرقه - ۲)

(۲۱۸)

سَنگهارَن ساري، ساڻي! ڏيچ سَنِيھڙا،
سا هيڪلي گهاري، مُنڌَ ڪاڇي ڪَنڌين.
(ڏهر، ۴ - ۲۱)

(۲۱۹)

سَنها پانءِ مَر سَپَ، سَڪا جَنِين پِيَتَ،
تِنين جي جَهپِيَتَ، جُنڱن کي جوکو تَئي.
(ڪارايِل، ۲ - ۴)

(۲۲۰)

سَنها پانءِ مَر سَپَ، وِياءِ واسينڱن جا،
جَنِين جي جَهڙپَ، هاڻي هَنڌان ئي نہ چَري.
(ڪارايِل، ۲ - ۳)

(۲۲۱)

سَنهي لَڪَ، نَڪَ سَنئين، ڪَجَلَ پَنَن نِيئَ؛
سامونڊي! مون سين، ڪِ تو ڪالَهَ لَنگهائيا؟
(سامونڊي، ۱ - ۳۶)

(۲۲۲)

سَنهيءَ سُئيءَ سِييو، مُون مارُوءَ سين سا،
ويئي ساريان، سُوَمرا! گولاڙا ۽ گا،
هِنئون مُنهنجو هُتَ تيو، هِتَ مِتي ۽ ما،
پَڪَن مَنجَه پَساهُ، قَالِبُ آهي ڪوڻ ۾.
(مارئي، ۷ - ۱۲)

(۲۲۳)

سَنهيءَ سُئيءَ سِييو، مُون مارُوءَ سين مَن،
هَئي ڪَنَ حِلَمَ جا، تَهَ وڌائين تَن،
ڪِئن توپايان ڪُن، آباڻي اِبرَ ري؟
(مارئي، ۷ - ۱۳)

(۲۲۴)

سَنئين سُونهائي سَپِڪا، ڪا مُون مُنجهائي،
طَلَبَ ۽ تَحْصِيلَ، اوريان ئي آهي،
مان تَن تَت لائي، جَت آه نه ناه. ڪا.
(آسا، ۳ - ۷)

(۲۲۵)

سَنئين نه سيٿان، ناه اُبتي اُن سين،
وَنءُ سَهي ويٿان، تو نه سرندي تِن ري.
(رپ، ۲ - ۶)

(۲۲۶)

سُن ته سورُ پرائيين، 'آءُ' چيائون اُج،
پولي پي نه سِڪيا، 'پاڻا' چوندءِ 'پيچُ'،
واڃي وَتَ مَر وَجُ، ٻُڌ ته پياڻي لهي.
(سسئي آبري، ۱۱ - ۲)

(۲۲۷)

سُئي ٻول سَندان، جَم سُمهين سَسئي!
ڪَندينءَ ڪوَه ڪيٿان؟ جُ سي اُن اورانگهيا.
(سسئي آبري، ۴ - ۱۶)

(۲۲۸)

سُئي سائيَه ڳالهَڙي، لهي ويا لوه،
اندر جا اندوه، لڻا ڏُڪ؛ سَڪَ ٿيا.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۴۶)

(۲۲۹)

سُئي سائيَه ڳالهَڙي، وُهي ويڙيجي،
سَپ سُد پيم، سُمرا! هتي هتي جي،
پينرُ ۽ پيچي، سوايا سارين مُون.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۴۵)

(۲۳۰)

سُئي طعنو تَنهنجو، حال وڃايم، حق!
لَڪين لوڌي آڻيا، سوڍي لائِر شَڪَ،
ڏنر ڪاڪ ڪَهڪ؛ سِگهو موڙج، سَپرين!
(مومل راتو، ۳ - ۲۱)

(۲۳۱)

سُئي ويٺَ ڪَنن سين، ورائج مَر وري،
هاديءَ جي هدايتَ جي، آهي اِي ڳري،
تن سَچي ساهِ سَري، جن ماريو نفسُ ماڻ سين،
(يمن ڪلياڻ، ۸ - ۱۹)

(۲۳۲)

سو پَڪي سو پَچرو، سو سَرُ سوئي هَنجُ،
پيهي جان پَرُوڙيو، مُون پانهنجو مَنجُه،
ڏيَل جَنهن جو ڏَنجُه، سو ماري تَو مَنجُه ڦَري،
(ڪارايِل، ۲ - ۱)

(۲۳۳)

”سو جي مَگهَڙا! مَر هو، جَنهن تو مَٽي سَر سَتو ڪيو،
جو مُون مَل مَوَر نه سَچي، تان جي سو گَهريوءَ،
ته جُگان جُڳ ڏَنوءَ، ڏنگو ڏاتارن ڪي.“
(سورث، ۳ - ۸)

(۲۳۴)

سودو اهوئي سَفرو، سو مون پلي پاءِ،
وَس ويچاري ناه ڪو، تون آگا! عَرَض اونا،
ري همراهيءَ هاديءَ جي، مَوَر نه مَڙي ما،
لُطَف ساڻ لنگهءَ، لَهرون لَهرن وچ مان.
(سريراڳ، ۱ - ۱۰)

(۲۳۵)

سودو سَگرين سين، ڪي جو ڪهياڻون،
هُو جي هَنيائون، ائون نه جَئندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱ - ۱۴)

(۲۳۶)

سوڊا! تڻهنجي سُر، آندَر آڳيون لائيون،
راڻا! رهاڻين جا، مارينم مڌڪور،
طعنا ڏينم تَور؛ آءُ، ته پرچون پاڻ ۾.
(مومل راڻو، ۶-۱۱)

(۲۳۷)

سوڊا! سُر سڪائون، آڳيون آبُ نه ڪن،
راڻي جيءَ رهاڻ ڪي، وروڻيون وڃن،
سي ڪئن مينڌرا! مڃن؟ جي تو سوريءَ چاڙهيون.
(مومل راڻو، ۶-۸)

(۲۳۸)

سوڊا! شرمائون، پسيو عيبَ آڳيان،
نڪَ نرجائون، هيون مُنهنجي حقَ ۾.
(مومل راڻو، ۸-۲۱)

(۲۳۹)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، بي عَقْلَ آئي باز،
سنڌي صَبَرَ ساز، توبه ڪاريم تڪڙي.
(مومل راڻو، ۸-۲۰)

(۲۴۰)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، بي عَقْلَ عَقْلَ،
آهي اُنڪَ اُمَل، ماڻ تڻهنجي، مينڌرا!
(مومل راڻو، ۸-۱۹)

(۲۴۱)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، سَپن سِيڪاري،
مومل جي واري، ڪه ڄاڻان، ڪه ٿيو؟
(مومل راڻو، ۸-۱۵)

(۲۴۲)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، سِيڪاري سَهَسَ،
پُڄي تڻان پَهَسَ، مون کي نصيبَ نيئي جهليو.
(مومل راڻو، ۸-۱۶)

(۲۳۳)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، لڄاين مَرڪُ،
نه ڪُچن سين نڪَ، رءُ رُڪَ راڻي وڌيو.
(مومل راڻو، ۸-۱۴)

(۲۳۴)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، مَرڪُ لڄاين،
چُپ سين جي چَوَن، آڌبُ ڪجي اُن جو.
(مومل راڻو، ۸-۱۳)

(۲۳۵)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، مومل مَتِ ٿيو،
تو جو ڪالهه ڪيو، تنهن مڏيون مِٽي ڇڏيون.
(مومل راڻو، ۸-۵)

(۲۳۶)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، مون کي نصيحتَ،
ريلا ڪنڊيسَ رَتَ، مينڌرا! تو مَهَنڊان.
(مومل راڻو، ۸-۱۸)

(۲۳۷)

سوڊا! صَبَرُ تڻهنجو، ماڙهو ڪي موملَ،
ڪُپرَ منجهان ڪَل، پييم، پرين! تڻهنجي.
(مومل راڻو، ۸-۱۶)

(۲۳۸)

سوڊي ڌاران، سَرَتِيُون! پيو پيئين ۾ پَنگُ،
اُپاڻجي اُڄَ ويو، راڻا! تو رءُ رَنگُ،
هئين سان هاجو ٿيو، پيو اوسيڙي اَنگُ،
تُون توهيسين سَنگُ؛ پُڄايو، پُڄان پهي.
(مومل راڻو، ۴-۶)

(۲۴۹)

سوڊي ستي لوءِ، ڪا جامُون سين ڳالهه ڪئي،
سا جي پڌر پوءِ، ته، سرتيون! ڪا نه سُمهي.
(مومل راتو، ۴-۱۰)

(۲۵۰)

سوڊي سر نيو، هِت ڪرنگهر سڪو،
راڻي جي رهاڻ ڪي، سڪي ساه پيو،
پسان ڪين پيو، تو رءِ اگزين سين.
(مومل راتو، ۴-۵)

(۲۵۱)

سوڊي منهنجي ساه سين، جيڏيون! جئن ڪيو!
ڪڙي مون ڪا ڪي، آتن وسريو،
پسان ڪين پيو، تو رءِ اگزين سين.
(مومل راتو، ۴-۶)

(۲۵۲)

سور به پتون پت، هي چڪيو ڪي پيو،
پريتي پرين جي، ماءُ! منجهائير مت،
پينر! پلي پت، لڳر ٻاڻ بروچ جو.
(حسيني، ۶-۱۳)

(۲۵۳)

سورن مئي، سڪ تيو، خيما ڪنيا گنگهار،
نڪو راڳ، نه روپ ڪو، نڪا تند تنوار،
تهان پوءِ مگهار، ڏنو سر ڏياچ ڪي.
(سورن، ۴-۱۵)

(۲۵۴)

سورن مئي، سڪ تيو، خيما هنيا گنگهار،
تير راڳ، روپ سو، لڳي تند تنوار،
سو ڏئين پتين پار، پسو! راجا راضي تيو.
(سورن، ۴-۱۶)

(۲۵۵)

سور جنين ڪي سريو، سري تن صحت،
مني مصيبت، آهي عاشقن ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۳)

(۲۵۶)

سور! مَر ڏي ڏوڻ، آئون آهيان آڳهين ڪاهري،
جا پر پاڻيءَ لَوڻ، سا پر منهنجي چنڌري.
(حسيني، ۶-۶)

(۲۵۷)

سور! مَر مَتج ساءِ، آئون نه وڪني آهيان،
ويج مَر ويل ڪنهن، وره! مون وٽاءِ،
ئون پڻ تڏهن جاءِ، جڏهن تيا، هيڪاندي هوت سين.
(حسيني، ۶-۱۲)

(۲۵۸)

سور! مَر ويججاءِ، سڄڻ جئن سانگ ويا،
پرينءَ پڄاڻاءِ، آئون آهان سين اوريان.
(حسيني، ۶-۷)

(۲۵۹)

سور نه ساڳاهين، ڏين اڏما اوچتا،
مون ڪي مون پرين جا، اميا آهين،
لڄون جي لاهين، سيئي تير سامهان.
(حسيني، ۶-۱۰)

(۲۶۰)

سورن سانڍياس، پورن پالي آهيان،
سڪن جي، سيد چئي، پڪي نه پياس،
جيڪس آئون هياس، گري گونڌر ول جي.
(حسيني، ۱۰-۱۶)

(۲۶۱)

سُورَن سانگهارو، گڏهن تان ڪون ڪيو،
آيل! اويارو، پاڙوڌو ٻوڙ وهي.
(حسيني، ۶-۸)

(۲۶۲)

سُورَن سجهائي، چيله ٻڌيو چوئين چڙهي،
سڱ پريان جي سسئي، ميڙي، ملائي،
لڏائين لطيف چئي، لالڻ لالائي،
ٻانڀڻ ٻاڏائي، حيان واريو هوت ڪي.
(سسئي آبري، ۶-۱۳)

(۲۶۳)

سُورَن لڏو سجه، پاڻهي پيهي آيا،
ڪنهن ڪي ڏيان منجه؟ مَر تان چڻڪن ڇت ۾.
(حسيني، ۶-۱۱)

(۲۶۴)

سُورَ وراهيان، سرتيون! جي وراهيا وڃن،
پيون ڪو ٻجهن؟ جن سندا، تن سامهان.
(حسيني، ۶-۲۰)

(۲۶۵)

سُورَ! مَرين سوپ ڪي، ته دل جا وهم وِسار،
هڻ پالا، وڙه پاڪرين، آڏي ڍال مَر ڍار،
مٿان تيع ترار، مار ته متارو ٿئين.
(ڪيڏارو، ۵-۵)

(۲۶۶)

سُوري آه سينگار، آڳهين عاشقن جو،
مڙڻ، موڻ ميهڻو، ٿيا نظاري نروار،
ڪسڻ جو قرار، اصل عاشقن ڪي.
(ڪلياڻ، ۲-۵)

(۲۶۷)

سُوري سڏ ڪري، اُپي عاشقن ڪي،
جي آئيئي سڏ سڪڻ ۾، ته ڪو مَر پير پري،
سسئي ڌار ڌري، پڇج پوءِ پريتو.
(ڪلياڻ، ۲-۴)

(۲۶۸)

سُوريءَ سينگاري، اصل عاشقن ڪي،
لڏيا ڪين لطيف چئي، ٿيا نيزي نظاري،
ڪوئيو ڪناري، آيو چاڙهي اُن ڪي.
(ڪلياڻ، ۲-۶)

(۲۶۹)

سُوريءَ تي سَو وار، ڏهاڙيو چنگ چڙهين،
جَمَ ورچي چڏئين، سڪڻ جي پچار،
پرَت نه پسين پار، نينهن جڻان ئي نڳيو.
(ڪلياڻ، ۲-۹)

(۲۷۰)

سُوريءَ چڙهڻ، سيچ پسڻ، اِي ڪم عاشقن،
پاهون ڪين پسن، سائو هلن سامهان.
(ڪلياڻ، ۲-۸)

(۲۷۱)

سُوريءَ سڏ ٿيو، ڪا هلندي جيڏيون؟
وڃن تن پيو، نالو نينهن ڳنهن جي.
(ڪلياڻ، ۲-۳)

(۲۷۲)

سُوريءَ مٿي سين، ڪهڙي ليکي سَرا؟
جيهه لڳا نين، تي سُوريان ئي سيچ ٿي.
(ڪلياڻ، ۲-۷)

(۲۷۳)

سَوَڙِيين سَتَڙِياءَ، پَڪو سَهُو ولاريو،
چَنيسَرَ ڪانڌاءِ! تان مُون هِئن نه پانئيو!
(ليلا چنيسر، ۱-۱۶)

(۲۷۴)

سو ڪانگُ مَر قاصِدُ ڪَر، جو سڌا ڏونڊي ڏونڊ ڪي،
ڪَ ڪَنڊو پَنهنجي پيٽ جي، ڪَ ويندو دوسن ڌر؟
جَنهنجي بوليائي ’بَر بَر‘، سو نياپا نيئي رهيو!
(پورب، ۱-۲۹)

(۲۷۵)

”سَو سِرَن پائي، جي تَنڊُ بَرابَر توريان،
اُٿل اوڏانهن ٿئي، جيڏانهن پيڄلُ پُرائي،
سَڪڻو هڏ آهي، سِرَ ۾ سَڃڻُ ناه ڪي“
(سورٺ، ۳-۱۲)

(۲۷۶)

سَو سُڪَن ڏيئي، وِرهُ وِهايمر هيڪڙو،
مُون ڪي تنهن نيئي، پيرُ ڏيڪاريو پرينءَ جو،
(حسيني، ۶-۵)

(۲۷۷)

سَو سُڪَن ساڻي ڏيان، سِرُ پڻ ڏيان سَتَ،
جي مُون مڙي مَتَ، تہ وِرهُ وِهايان هيڪڙو،
(حسيني، ۶-۴)

(۲۷۸)

سَو ڪوہ ڪري سَڀڪا، تُون، ڪُهي! ڪُڇج وِڪَ،
تائيجَ مَنجهان تِڪَ، تہ پَنڊُ پاسي پَر نِبري،
(سسئي آبري، ۹-۹)

(۲۷۹)

سونا ڪَر ڪَنن ۾، ڳچيءَ ڳاڙها هارَ،
بانهُوٽا پانهُن ۾، سينڌِ سَڻيا وارَ،
تيلانہ پِي پَچارَ، ڪانڌَ مُنهنجي ڇڏِي،
(ليلا چنيسر، ۱-۱۱)

(۲۸۰)

سونا! وانءُ صَرافَ سِيئن، لڏو لاهِ مَر لڏِ،
سودو سوئي ڇڏِ، جنهن ۾ جَواهرُ ناه ڪي،
(سريراڳ، ۴-۸)

(۲۸۱)

سونا! وانءُ صَرافَ سِيئن، لڏو هڏَ مَر لاهِ،
آهي تن اُونڊاهِ، جن جَواهرَ ضايع ڪيا،
(سريراڳ، ۴-۹)

(۲۸۲)

سونَ بَرابَر سَڳڙا، لُون لُون بَرابَر لَڪُ،
رُپو جنهن رڌَ ڪيو، ڪوڙَ تَنهين ڪي ڪَڪُ،
مُون ماروئَ جو مَڪُ، تيلُ نه لائين تَنهنجو،
(مارئي، ۳-۴)

(۲۸۳)

سونَ بَرابَر سَڳڙا، ماروئَ سَنڌا مُون،
پَتولا پَنوهارَ ڪي، عُمَر! آڇَ مَر تُون،
وَر لَوڻيءَ جي لُون، ڏاڏائِن ڏَنِيامَ جا،
(مارئي، ۳-۳)

(۲۸۴)

سونَ ساريڪا هَڙا، ڪوہ نه ڪَتين رڌَ؟
ويهي ڪُنڊَ، ڪاپو ڪَر، گُهتُون گوهيُون ڇڏِ،
تہ صَرافائي سڏِ، مَرڪيو هُونڊِ مَتائين،
(ڪاپائي، ۱-۱۲)

(۲۸۵)

سونَ وَرَنِيُونِ سُوڊِيُونِ، رُپِي رانديُونِ ڪَنَ،
اَگَرِ اوطاقُنِ ۾، ڪَٿُورِيُونِ ڪَڻَ،
اوتيائونَ عَبيِرَ جا، مَتِي طاقَ تَڙَنَ،
پاڻنِ پيلونَ ٻَڌِيُونِ، پَسِيو سُونَهَن سَڙَنَ،
تِيَا لاهوَتِي لَطيفُ چئي، پَسَنَ لاءِ پَرِيَنَ،
اِجهي ٿا اچَنَ، ڪاڪِ ڪُڪُوريا ڪاڇَڙِي.
(مومل راتو، ۳-۳)

(۲۸۶)

سُونَهان سُدِيُون ڏيِن، هِنَ ديواني درياءَ جون،
ڪُوڙَ اوڏائي ڪيِن ڪِي، رُڳو سَچُ سُوڊِيَن،
عِجَرَ جو آڏَ راتِ ڪِي، وَڪَرُ وهائِيَن،
ساڻَ نِباھِيو نِيَن، ثابِتَ اِنهيءَ سِيَرِ مان،
(سريراڳ، ۵-۸)

(۲۸۷)

سُونَهَپَ ۾ سَپَ گهڻا، مُنجهنُ ماڪِي هوءَ،
پَرُو تنهين پوءِ، جو اُجهي پوءِ اُن تان،
(ڪاهوڙي، ۳-۶)

(۲۸۸)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! تينديَس ڪَن قَبُولُ؟
ڪونهي سُهڳُ نه سُولُ، پُوچي مُنهن پَنوهارَ سين!
(مارئي، ۵-۹)

(۲۸۹)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! پَسان ڪَن پَنوهارَ؟
ڏُٺِي جا ڏڙارَ، تنهن رِ رُوءِ رُچَنُ ناهِ ڪو،
(مارئي، ۵-۷)

(۲۹۰)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! سِگرَ جهڙِي سُونَهَن،
دِلَ ۾ ڏکِي ڏونهن، مُنهنجو مُنهن مِيرو تِيو،
(مارئي، ۵-۳)

(۲۹۱)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! عُمَرَا! تيسَ اَسِيرَ،
مارُو مَنجِهَ مَليرَ، مُون سين هِتَ هِئنَ تِيو!
(مارئي، ۵-۸)

(۲۹۲)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! ڪوئيِن اچي ڪالَ،
ڪِيَن پَسنديَس پالَ، حُسنُ مُون هِتَ ويو،
(مارئي، ۵-۱۰)

(۲۹۳)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! ڪيڏانهن وَيِرَ ڪَمالُ!
وِجانَ ڪَن وَطَنَ ڏي، ههڙو وَڻِي حالُ؟
جي مان ڏين جَمالَ، ته پَسان مُنهن پَنوهارَ جو،
(مارئي، ۵-۵)

(۲۹۴)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! مارُو مَسَ مَجيَن،
ڏنگا ڏاڏِي پوڻيِن، ڪَن ڏنا، ڪِي ڏيَن،
جي مان لوهَ لاهِيَن، ته ڪوڻن ۾ ڪِيَن هُئان،
(مارئي، ۵-۱)

(۲۹۵)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! مِيرو مُنهن تِيوم،
وِجَنُ تَتَ پِيوم، جِتَ هَلَنُ ناهِ حُسنَ رِي،
(مارئي، ۵-۲)

(۲۹۶)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! وَطَنَ وِجانَ ڪِيئن؟
حُسنَ ڌارانَ هِيئنَ، پَسان ڪَن پَنوهارَ ڪِي؟
(مارئي، ۵-۶)

(۲۹۷)

سُونَهَن وِجايِر، سُوْمِرا! هِتِي اچي هاڻَ،
ڪَن لَهنديِر ڪانَ؟ حُسنُ مُون هِتَ ويو!
(مارئي، ۵-۳)

(۲۹۸)

سو هي، سو هو، سو اجل، سو الله؛
سو پرين، سو پساھ؛ سو ويري، سو واھرو.
(كليان، ۱-۱۸)

(۲۹۹)

سوئي راه رڌ ڪري، سوئي رھڻاءُ،
’وَتَعَزَّ مِنْ تَشَاءُ، وَتَذَلَّ مِنْ تَشَاءُ‘.
(كليان، ۳-۷)

(۳۰۰)

سوئي گڏيو ساڻ، سوئي ڏورئين، سسئي!
ڪڏهن ڪنهن نه ڪيو، ڄلڻ منجهان ڄاڻ،
پُڄ پريان ڪر پاڻ، ته تون تڏائين لهين.
(سسئي آبري، ۳-۷)

(۳۰۱)

سھسين جڻان سڪن، تڻان مومل موٽڻ لکيو،
سي هنيهن جاڙ جڻن، جي ڪوڙي ڪاغذ آئيون.
(مومل راڻو، ۷-۱۴)

(۳۰۲)

سھسين سائر ٻوڙيون، منڌ ٻوڙيو مھراڻ،
وہ وڃايو پاڻ، هڻي ڪنڌ ڪپن سين.
(سھڻي، ۶-۱۸)

(۳۰۳)

سھسين سائر گجڻ، توہ سھج نہ مٽي سھڻي،
تہ ڪي نيھن چڄڻ، پر تھين پرين جي؟
(سھڻي، ۶-۱۹)

(۳۰۴)

سھسين سڄڻ اُپري، چوراسي چنڊن،
باللہ ري پرين، سڀ اونداھي پانڻيان.
(ڪنڀات، ۱-۱۳)

(۳۰۵)

سہ سيارو، پاڻي پارو، جت جھڙ، جھڪ ۽ جھول،
من اندر ميهار جا، هنڙي اچن هول،
جيلان ٻڌيس پول، آڙانگا آر تران.
(سھڻي، ۳-۱۵)

(۳۰۶)

سھسين سيبا ڪنجري، لوئي سين ليڙن،
ههڙو حال وٺي ڪري، وڃان منجه تڙن!
ماڙو مان چوڻ، تہ هڻي آسانين آسري!
(مارئي، ۲-۱۱)

(۳۰۷)

سھسين سيبا ڪنجري، لوئي ليڙ ٿيام،
آباڻن جي آسري، ڪٽي ڪان ڪيام،
جا ڍٽ ڍڪيام، تنهنجو، پرور! پڻ رهاڻين!
(مارئي، ۲-۹)

(۳۰۸)

سھسين سيبا ڪنجري، لوئي ليڙون ليڙ،
واسي وار نہ ويڙهيان، مر چڱون رهن چيڙ،
ماروءَ جي مهاڙ رءُ، اندر ناه اڪير،
ههڙو حال، همير! وٺي شال ويڙه وڃان!
(مارئي، ۲-۱۰)

(۳۰۹)

سُھم پسان ٿي، سُمرا! پرين رءُ پيئي،
مُل رساڻي مارئين، مون گي ڪو نيئي،
تہ ساڻن سڀيئي، گجھ گرهيان ڳالهيون.
(مارئي، ابڀات متفرقہ - ۴)

(۳۱۰)

سُھڻيءَ کي سينگار، اڻ لکيا آڳي هئا،
’ڪُن فيڪون‘ کان هڻي، نڪا ٻي پڇار،
مرڪي ساڻ ميهار، لايائين لنو لطيف چئي.
(سھڻي، ۶-۲)

(۳۱۱)

سَهينَ جئنَ ساندانَ، ڏڪن مٿي ڏڪڙا!
وَهَ وِجائي پاڻ، ڏي ڏٻائون ڏُگرين.
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۲۱)

(۳۱۲)

سياري سَهَ راتِ ۾، جا گهڙي وسندي مينهن،
هَلو ته پُڇون سُهڻي، جا ڪَر ڄاڻي نينهن،
جنهن کي راتوڏينهن، ميهارُ ئي مَن ۾.
(سُهڻي، ۳ - ۱۶)

(۳۱۳)

سي تو ويهي وِجائيا، جي ڪَتَ سندا ڏينهن،
اَرَتِ اوڏي نه ٿئين، پوري! پوري سيئن،
ڪَنڌُ ڪَنڌينءَ ڪيئن، اڳي عَجِبَنَ جي؟
(ڪاپاڻي، ۱ - ۱۰)

(۳۱۴)

سي تاريلا ٿَرَن ۾، جي مان گهٽ گهري،
وَطَنُ، وَسَ، وَسَنديُون، هِنٽڙي نَتُ هُري،
اَنڌَرِ چَتَ چُري، وِرهُ ويڙيچَن جو.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۳۷)

(۳۱۵)

سي پوڄارا پُر ٿيا، سمنڊُ سيويو جن،
آندائون عميقَ مان، جوتِي جواهرن،
لڌائون، لطيفُ چئي، لالُون مان لهرن،
ڪانهي قيمتَ تن، ملهه مهانگو اُن جو.
(سريراڳ، ۲ - ۴)

(۳۱۶)

سيرانديءَ ساڙ ڪيو، سُمهين ساري راتِ،
جاڳڪاڻي ذاتِ، ايئن نه هوءَ اڳهين؟
(پرياتي، ۱ - ۳)

(۳۱۷)

سي ساهيڙيون سارين تو، سيلُ جنين جو سَچُ،
ماروءَ رءُ مَر مَڇُ، سيهو پانئڇ سونَ کي.
(مارئي، ۱۰ - ۶)

(۳۱۸)

سيلَ پيڇَنَ جي، سُوَمرا! مُون کي مَتَ مَر آڇج ميرِ!
تورين گهڻين ڏينهنڙين، وينديس هَتَ هميرِ!
مَڇُ مَنجه مَليرُ، ڪَنڌُ مَتانهون نه ڪَٿان.
(مارئي، ۶ - ۶)

(۳۱۹)

سيئن ڪارَن، سَسُئي! وِجَنُ ڪجي وَسُ،
جَرِ وِرچي ڇڏئين، سَنڌو گَنگَن گَسُ،
ڏوتِي ڏيبنڌءَ ڏَسُ، اڳيان ٻاروچَن جو.
(سسئي آبري، ۸ - ۱۶)

(۳۲۰)

سيوا ڪر سَمَنڊَ جي، جَتَ جَرُ وهي ٿو جالَ،
سَئين وَهَن سِيرَ ۾، ماڻڪ، موتِي، لالَ،
جي ماسو جُڙيئي مالَ، ته پوڄارا! پُر ٿئين.
(سريراڳ، ۲ - ۳)

(۳۲۱)

سيويو جن سُبْحانُ، ويرِ نه وڙهي تن سين،
توبه جي تاثيرِ سين، تري ويا طوفانُ،
ڏيئي توڪل تڪيو، آر لنگهيا آسانُ،
ڪامل ڪشتيانُ، وچ ۾ گڏين واهرو.

(سريراڳ، ۲ - ۵)

(۳۲۲)

سِيءَ ڪا تنوار، ڪي هُنئين ٿي هٿ ڪٽين،
سوين زليون سسئيون، هوتائين هزار،
پاروچاڻا ٻار، توڙان ترس نه سڪيا.

(حسيني، ۱ - ۱۴)

(۳۲۳)

سيئي جو پين ڏينهن، جڏهن سڄڻ سفر هليا!
رُٿان رهن نه سپرين، آيل ڪريان ڪيئن؟
مونڪي چاڙهي چيئن، ويو وڻجارو اوھري!

(سامونڊي، ۱ - ۸)

(۳۲۴)

سيئي سور طبيب، جنين سور سڄ ڪي،
جو لکيو هٿ، لطيف چئي، سوئي ڪن قريبت،
جي نوازا نصيب، ڏارونءِ سي ڏرسٽ ڪيا.

(يمن ڪلياڻ، ۸ - ۴)

وائي-۱

ساٿين ننڍا ٻار، ووا تن پانڌين ننڍا ٻار،
توڪي آرس اڪڙين ۾!

پاتا پاڙيوارين، پڳه منجه پاتار،
پسڻ ٿو پور ڪري، آئي تنهنجڙي وار،
سڄيون راتيون سمهين، ڪيو منجه ڄمار،
ڪ تو ڪنين نه سئي، هلڻ جي هاڪار؟

تائب ٿيو تڪڙا، سڄي اي سنڀار،
ننڊ نه ڪجي ايتري، سنج ادا يار!
سائين مڪين سڄ ڪي، تون ڪوڙو منجه قطار،

ڪ تو ڪنين نه سئي، ڪپر جي ڪوڪار؟
گهڙان ٿي رءِ گهڙي، الاهي ٿهار!
هو جو شڪ شارڪ جو، تٿان رڪ ستار!

ڪُل نفس ذائقه الموت، پڙهو اي پچار،
شڪار تون شهباز جو، تون تان منجه شڪار!
يوم يفر المرء من آخيه، جت پڄندا پار،

ٿرھو چنو تار ۾، اچ تون اوسار!
لڪ مڙيئي لٽيا، هُنئين ويا هزار،
ڏنڻ جي الله ڪي، هوند ٿئين پريين پار،

جوئن مٿان جُٽڪي، ڏني تنهنجي ڌار،
جيئو آه حديث ۾، آنڌيءَ اي آچار،
وٽيءَ ڪين ولهن سين، ڪنبي پر قهار،

سا ڪئن هلي توسين، جا پڳي کان پتار؟
جيئن، جال نه نبهي، سنج اي سنڀار،
جمر و سارئين ويسرا! پتين جي پلڪار.

(سريراڳ، ۳ - وائي)

واڻي-۲

سارو ڏينهن رڻ ۾، رهيا سي امام،
رڻ ۾ رهيا سارو ڏينهن، رڻ ۾ رهيا،
هيءَ! هيءَ! رڻ ۾ رهيا!
”ئون جا وڃين ڪونجڙي! هيءَ! هيءَ! ناني ڏيڃ سلام،
مون کي ويرين ويڙهيو، مؤلا! مينهن وساءِ.“
ڪيڏارو، ۴ - وائي

واڻي-۳

سائين! سڱ سَندوم، مَر ڇڄي سين جو گيڻ!
هلڻ جو هِنِ گِلَاجَ ڏي، اديسين اَتم،
نيئي پورب پار ڏي، ويراڳين وڌوم،
سوئي تيرت تڪيو، سوئي پنڌ سَندوم،
هُو جو تيرت تڪيو، سامين سونهايوم،
(پورب، ۱ - وائي)

واڻي-۴

سپڪا پريان ڪون پوڄي؛
نينهن نيئين، ڳڻ ڳالهه وو،
جا چتايو چت ۾، سڄڻ سا تو بجهي؛
لات جا لطيف جي، سڏ تنهنجو سڄي،
(ڪلياڻ، ۱ - وائي)

واڻي-۵

سپريان جي سونهن جي، ڳالهه ڪين وڃي،
وڃي ڌر دوستن جي، سوريءَ سر هجي،
عاشق اَنگن چڙهيا، پيو سپڪو پڄي،
پڇج پوءِ پريتئون، پهرين سر سڄي،
عاقِل ئي اوچون ٿيا، پورو ڪين پڄي،
(يمن ڪلياڻ، ۷ - وائي)

واڻي-۶

سڄڻ ٻاروچي جي ذات، دلبر ڪوهياري جي ذات،
اَن گنگائي هليا، وائي ڪن نه وات،
جاني جَت وئي ويا، روه ۾ پير رات،
ڪهي ڪميئي هليا، اديون! آڏيءَ رات،
ملان محبوين کي، وهائيءَ پريات،
اَديون! عبداللطيف چئي، ڏاتر ڏيندو ذات،
(برووسندي، ۳ - وائي)

واڻي-۷

سڄا ساهڙ! مونکي تون، اي ونهيان واهڙ! مونکي تون،
اي! نيئي اول پريان جي پار ڏي،
ڪن جي ڪارونپار جا، وو! سي آئون پانڻيان پون،
سندو جيئڻ آسرو، وو! منان لاڻو مون،
(سهڻي، ۲ - وائي)

واڻي-۸

سڌين سيل نه هون، نينهن نياپي نه ٿئي،
ڪاريءَ رات رَت ڦڙا، جان جان نيئ نه رُون،
موٽن جنين ميهڻو، پڙ تي سيئي پون،
جن مسافر سُپرين، سي مَرُ رويو رُون،
(ڪنڀات، ۲ - وائي)

واڻي-۹

سَرتيون! سڱيئون ساريان پير پرينءَ جو،
مون پنهنجي پرينءَ سين، ڳجهون ڳالهڙيون،
ڳالهيون، پريم! تنهنجون، وڌي وَن ٿيون،
گوشي پرين نه گڏيا، گر سين مون نه ڪيون،
لاڻي جي لوءِ ۾، ساري رات سئون،
توبه آهي تن کان، جي هٿان مون ٿيون،

مُون کي ڏٺين نه مُنهن ۾، جي مُون ڪالھ ڪيون،
آرتو اوتسُ ھڪيُون، عادت آڪڙيُون،
مُنهنجا ڪم ڪريم تي، پيا ڪن پيون.
آلا! عَبْدُاللطيف چئي، صاحب! ڪج سنيُون.
(رپ، ۲ - وائي)

وائي-۱۰

سندڙيان سگڙي، ڳالھ ڳجهڙي، مُون ماريَندي ڪڏھين.
جا وڃائين جتڙا، نه تنهن نٿر جهڙي،
مُليءَ کي جنهن ماٿ ڪيو، نه تنهن تُل تنبڙي،
تاريو جنهن توڙيءَ کي، نه سوگهندُ نه گهندڙي،
ڌاريو جنهن ڏياچ کي، تندڻان تنهن تڪڙي،
نه سري نه سنڌ ڪا، نڪا هندُ ههڙي،
منائيان مٺي گهڻو، چوندا جن چڪڙي،
ونڻ اوائلي اُن کي، ويهه م، ڪڻ وگڙي،
بيخود بابو سي ٿيا، بُرندي، جن ٻڌڙي،
جا ساراهيل سُبْحان جي، تنهن واکاڻ ڪهڙي؟
سَهسين سُروڊن کي، پاڻان پوءِ وَجهندڙي،
گهانڊار مرون موهيا، هيءَ ماڙهو مُهندڙي،
آديُون! عَبْدُاللطيف چئي، هيءَ مٿا جئاريندڙي،
(رامڪلي، ۱ - وائي)

وائي-۱۱

سَهسين سُکرانا، ڪوڙين پال ڪريم جا،
حمد چئج حڪيم کي، جوڙ هڻي جانا،
تو ڏيکاري تو ڏئي، باطن جا بانا،
متان، مرد! وسارئين، صاحب جو ٿنا،
دوست رکي دل ۾، پڙه لالڻ لسانا،
جفا ڏيئي جي کي، ٿي فِڪر منجه فنا،

تُسي توسين توه ڪري، مَن آڱو آحسانا،
ڪڍ تون دغا دل مان، پانهپ سين پانا!
صاحب وٺي سچ سين، ٿي دانءُ، ديوانا!
جي تسليم سين تحقيق هئا، سي ڪئن امانا؟
جاڳيا جي جبار لءِ، سيئي سمانا،
فَاڌڪروني اڌڪرُ، ڪهيو ڦرانا،
وَاشڪروالي وَلَا تَڪفُرُون، ڪڍ تون ڪُفرانا،
سڀ سنوريا سُپرينءَ، ڪول تو ڪنا،
چڱي چئج چاهه سين، مدح اي منا،
تائب ٿيو تڪڙا، جوشا، جُوانا!
ته لهين تون لطيف کان، اَمَن ايمانا،
(سريراڳ، ۱ - وائي)

وائي-۱۲

سائين! سڱ سَندوم، م چچي سين جوڳين!
هلڻ جو هَنگلاج ڏي، آديسين اتوم،
نيئي پورب پار ڏي، ويراڳين وڌوم،
سوئي تيرت تڪيو، سوئي پند سَندوم،
هُو جو تيرت تڪيو، سامين سونهايوم،
(پورب، ۱ - وائي)

وائي-۱۳

سياڪو سيٿان، پوري! تو پاڻ سُجائي نه ڪيو،
موتيو ماڳ نهارئين، ڪهڙي مُنهن ڪيٿان؟
هُوند نه پيئين هيتري، ويئين جي سيٿان،
مچ پسي ڪئن موتئين، سڙيئن نه لءِ سيٿان،
واريءَ جئن وڃري هِنئون، ڪرڪي لءِ ڪيٿان،
آئن مُنهنجا اَنگڙا، ڪالهن پوءِ ڪيٿان،
چپر ڪنديس پندڙا، مُون پانيو سيٿان،
(ڪاهوڙي، ۳ - وائي)

ش

(۱)

شُڪُرُ گڏياسُون، سُپرين! جِئري، جاني يار!
ويني جن جي وَتِ ۾، ڪوڙين ٿيا قرار،
ڏٺيَر! ڪَرِ مَر ڌار، پاڙون تِن پرين کان.
(برو سنڌي، ۳ - ۵)

(۲)

شَمَعَ ٻاريندي شَبَ، پرَ باکُون ڪڍيون،
موٽ، مَران ٿي، ميندَرَا! راڻا! ڪارڻ رَبَ،
تنهنجيءَ تاتِ طَلَبَ، ڪانگ اُڏاير ڪاڪ جا.
(مومل راتو، ۴ - ۱)

وائي-۱

شاديءَ جو سينگارُ،

آيل! مَرڪُ مُنهنجو مُون پرين،
آهي گَهَ ڳچيءَ جو، ڏئي هالورا هارُ،
آهي اُگهاڙين ڪي، جانبَ جو جنسارُ،
آهين ڪاڇُ بڪين جو، تُون تان طَعَامُ تيارُ،
آعلي آچو عيدَ ۾، دوستاڻو ديدارُ،
حَسَنَ هوت پنهونءَ جي، ڪڪوريو ڪوهيارُ،
سُجَ ڪيائين سُرهِي، واسيائين وٽڪارُ،
چِپَر چاتُون مُڪيون، عَطَرُ ٿيو آوارُ،
ڪوڙيين ٿيا ڪيترا، نالي تان نثارُ،
سڌا صلابَتَ جي، گولي گرفتارُ،
گهوريان گهرُ گهٽيءَ تان، آچي جُٺان آڏارُ،
آديُون! عَبْدُاللطيفُ چئي، مليو مُون مَنارُ.
(حسيني، ۲ - وائي)

ص

(۱)

صاحب! تنهنجي صاحبي، عجب جهڙي آه،
وڏي سگه سنڌيا، پاڻ وهڻو آهين.
(دھر، ۲۰ - ۲۰)

(۲)

صاحب! تنهنجي صاحبي، عجب ڏني سون،
پن ٻوڙين پاتال ۾، پهن تارين تون،
جيڪر آجين مون، ته ميريائي مان لھان.
(دھر، ۲۰ - ۱۹)

(۳)

صبح سگڙيون گئي، ويا دکائي ڏور،
تيا ڏياريان ڏور، ائون نه چندي ان ري،
(رامڪلي، ۱ - ۱۶)

(۴)

صبح سگڙيون گئي، ويا وڄائي وير،
ڏوريان ڏوريان، نه لھان، تن بيرايين بهير،
جن آسن منجه عنيير، ائون نه چندي ان ري،
(رامڪلي، ۱ - ۱۶)

(۵)

صبر شاڪرن، آهي اوطاڻن ۾،
جي اصل تيا وصال ۾، سي ذرو ظاهر نه ڪن،
ويست واهر ترن، هنڌڙا، جن هجي ويا،
(سهي، ۳ - ۱۱)

(۶)

صبر ۽ شڪر ڪي، کاڌي ائون ڪندي،
آهيان جنهن سنڌي، سو ته گهرجي سان مون،
(سهي آبري، ۱۰ - ۹)

(۷)

صبر ۽ شڪر ڪي، وئي ائون ويئي،
ڏکي سين ڏيئي، ڪا ڪج اچي ڪڏهن.
(سهي آبري، ۱۰ - ۱۰)

(۸)

صبر ۽ شڪر ڪي، هٿ ڪيو مون هاڻ،
پرير! اچي پاڻ، پتيءَ ڪي پڇيچ تون،
(سهي آبري، ۱۰ - ۱۱)

(۹)

صبح جو سهاڳ، مگهه هارن ماڻيو،
ڏنائون ڏاتار ڪي، وڏيءَ وير وهان،
وس منهنجي ناه ڪا، سڀن هٿ سهاڳ،
پرين سين پهاڳ، مان نمائي نصيب ٿئي،
(پرياتي، ۱ - ۱۶)

(۱۰)

صدا وڌيم سور جي، اڳيان ڪوهياري،
جو نجس نڪاري، سو پنهنون وڌم پاند ۾،
(سهي آبري، ابیات متفرقه - ۳)

(۱۱)

صلح جن سجن سين، سچ ماڻيندا سي،
”الدين آمنوا وکانوا يققون“، ان پر ايا جي،
نيئي نوندين تي، ڏکي چئي چاڙهيا،
(آسا، ۴ - ۳۵)

(۱۲)

صورت سنڌين سال، پاڻ مصاحب، سپرين!
مولا ڏن منهن ۾، نوري نين نهال،
سنڌي خواب خيال، مون من مستانو ڪيو،
(برو سنڌي، ۱ - ۲۱)

(۱۳)

صُورَتَ سَوجِهَ مَر تَنهَنجِي، پِي پُچِين تَو جو،
سُخُنُ آهي سو، جو مُنَهَن مُقَابِلَ نَه تِي.
(آسا، ۱-۱۵)

(۱۴)

صُورَتَ گهتو سُهڻا، ٿاڻا سَنَدَن تَوَه،
ريلو ڏئي رَوَحَ، جو ڪاڻِي، سو ڪامي مَري.
(برووسندي، ۱-۲۰)

(۱۵)

صوفي چائين، سَدَ ڪرين! صُوفِين اِي نَه صلاح،
ڪاڻي رَڪُ ڪُلاهَ، وَجُهَ اُچلي آڳَ ۾.
(يمن ڪلياڻ، ۵-۶)

(۱۶)

صوفي سالر سي ويا، جي آڪثر سين آڏيارَ،
بازي بازندن ڪي، آهي آويسارَ،
پريان سين پَهڪارَ، رنديءَ رسائي ڪيا.
(يمن ڪلياڻ، ۵-۱)

(۱۷)

صوفي لا ڪوفي، ڪونَ پائيس ڪيرُ،
منجهيان ئي مَنجِهَ وڙهي، پڌر ناهِس پيرُ،
جنين ساڻس ويرُ، تئي تنين جو واهِرُ،
(يمن ڪلياڻ، ۵-۴)

(۱۸)

صوفيءَ سيرُ سپن ۾، جئن رڳن ۾ ساهُ،
سانه ڪري ڳالهڙي، جئن پويون پروڙي پساهُ،
آهس اِي گناهُ، جي ڪا ڪري پڌري.
(يمن ڪلياڻ، ۵-۲)

(۱۹)

صوفيءَ صاف ڪيو، ڌوئي ورق وُجودَ جو،
تِهان پوءِ ٿيو، جيئري پسڻ پرينءَ جو.
(يمن ڪلياڻ، ۵-۵)

ط

(۱)

طالِبُ کَثرَ، سونهن سَرُ، اِي روميءَ جي اوطاقَ،
جي پيچي دَرُ فراقَ، تہ منجهين مُشاهدو ٿئي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۱۵)

(۲)

طالِبُ کَثرَ، سونهن سَرُ، اِي جي روميءَ جي راحت،
جنين ڏئي سَتَ، تنين ڪُچيو ڪين ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۱۴)

(۳)

طالِبُ کَثرَ، سونهن سَرُ، اِي روميءَ جي راءِ،
ماڙهو اِٺ ڪِيا، مَنڊُ نہ پسين مَنڊيو!
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۱۱)

(۴)

طالِبُ کَثرَ، سونهن سَرُ، اِي رومي جي روءِ،
جنين ڏئي جوءُ، تنين ڪُچيو ڪين ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۱۰)

(۵)

طالِبُ کَثرَ، سونهن سَرُ، اِي روميءَ جي رهاڻ،
پهرين وڃائڻ پاڻ، پوءِ پسڻ پرينءَ کي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۱۳)

(۶)

طالِبُ کَثرَ، سونهن سَرُ، روميءَ چيو آهي،
تاڙي جي لاهي، تہ منجهين مُشاهدو ٿئي.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۱۲)

ظ

(۱)

ظاهر ۾ زاني، فِڪَرُ منجهه فنا ٿيا،
تنين کي تعليم جي، کُڙه اَندر ڪاني،
حرفُ حَقّاني، دَوَرُ ڪيائون دل ۾.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۱۶)

ع

(۱)

عاشق ائين نه هون، جئن تون سڄي آڱڙين،
وڃي در دوستن جي، رت، ڏهاڙي رُون،
بي پر ڪنهن نه پون، ماکر محبوبن سين.

(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۳)

(۲)

عاشق پائي ايئن، ته ائون سڱ ڪنهن کي نه سَلاَن،
وڃ رهندي ڪئن؟ وهن آڳيون، ورڃي هنئون.
(آسا، ۴ - ۲۸)

(۳)

عاشق چو مَر اُن کي، مَر ڪي چو عاشق،
خالق چو مَر خامَر تون، مَر ڪي چو مخلوق،
سَلج تنهن سلوڪ، جو ناقصا نڳيو.
(ڪلياڻ، ۱ - ۱۴)

(۴)

عاشق زهر پياڪ، وه ڏسي وهسن گهڻو،
ڪڙي ۽ قاتل جا، هميشه هيراڪ،
لڳين لئو، لطيف چئي، فنا ڪيا فراق،
توڻي چڪن چاڪ، ته به آه نه سَلين عامر کي.
(ڪلياڻ، ۲ - ۲۳)

(۵)

عاشق، شهر فقير، در در هٿن سين،
”مَن عَرَفَ اللَّهَ كَلَّ لِسَانَهُ“، اهڙا ئي امين،
جتي پسن ڪين، تتي ڪن ٿڪيا.
(رامڪلي، ۹ - ۲۹)

(۶)

عاشق عزازيل، پيا مڙهي سڌڙيا،
منجهان سڱ سبيل، لعنتي لال ٿيو.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۲۴)

(۷)

عاشق! معشوقن جو، وٺي ويهڻ ڏر،
اچي پچندئ سپرين، لهندئ سار سپر،
پلائيءَ جو پُر، رهبر ٿيندئ راه ۾.
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۱۱)

(۸)

عاشق! معشوقن جو، وٺي ويه ڏڪاڻ،
پئج پيش پرين جي، پٽيءَ وجهي پاڻ،
ته تون تنين ساڻ، سدا رهين سرخرو.
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۱۲)

(۹)

عاشق! معشوقن جو، وٺي ويهڻ رند،
پياريندئ پاڻهن، ميخاني جو مند،
ڪيم ڪڍج ڪنڌ، اوڏو ٿي اُن کي.
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۱۴)

(۱۰)

عاشق! معشوقن جو، وٺي ويهڻ سير،
اچي پچندئ پاڻهن، پرين پري پير،
پلاين سندو پير، رهبر ٿيندئ راه ۾.
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۱۰)

(۱۱)

عاشق معشوقن جو، وٺي ويهڻ گهٽ،
جر ورڃي ڇڏين، موڪيءَ سندو مٺ،
ڪري سر جي سٺ، پيڇ ڪي پيالئون.
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۱۳)

(۱۲)

عاشق! معشوقن جي، وٺي ويه ڳري،
جر ورڃي ڇڏين، سنڌي دوست ڌري!

(۱۹)

عشق نه آهي راند، ته ڪي ڪنس ڳيرو،
جي جُسي ۽ جان جي، پڇي جو هيڪاند،
سي نيزي پاند، اچل ته اڌ ٿئي.
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۱۹)

(۲۰)

علاؤالدين آيو، تنهنجي هاڻيءَ هاڪ هنئي،
آرڻ ٻڌي آڙي، ٿي رڻ ۾ رڪ رئي،
تيغين تاءِ تڪو گهڻو، سگهي ڪون سهي،
”رَبِّ هَبْ لِي اُمِّي“، چڙهيو ڄام چئي،
سمي سامر گهڻي، سرڻين جو سڪ ٿيو.
(بلاول، ۱ - ۱۲)

(۲۱)

علاؤالدين آيو، گهي چل چڱيو،
ڪنهن ڪين همڻيو، ڪان جهليندو ڪير؟
سومرين سامر گهڻي، آڙي ڪيو اڻ پير،
هو مهائين مير، پر مستوراتين ماريو.
(بلاول، ۱ - ۱۳)

(۲۲)

علتيءَ آرام، پسي علت آيو،
حسن جو حق جو، سو خامي! پانئين خام،
اچي ٿيا اسلام، ڪفر ڪافر پان ۾.
(آسا، ۴ - ۳۷)

(۲۳)

عمر! اچ گڏيام، ڏوڻي انهن ڌيءَ جا،
پاراپا پرين جا، ابي ان چيام،
لهي لوه پيام، لطف سان، لطيف چئي.
(مارئي، ۱۱ - ۹)

ڏيندا ٻڪي ٻاجه جي، ويندءِ ٽپ ٿري،
آسان تان نه سري، تو ڪئن سري سپرين؟
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۹)

(۱۳)

عاشقن آرام، ڪڏهن تان ڪون ڪيو،
طعني ڪيا تمام، حبيبائي هيڪڙي.
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۲)

(۱۴)

عاشقن الله، ويروتار نه وسري،
آه ڪريندي ساه، ڪڏهن ويندو نڪري.
(يمن ڪلياڻ، ۷ - ۱)

(۱۵)

عالم آئون سان، پريو تو پير ڪري،
پان نه آهي ڄاڻ، مانڊيءَ مند پڪيڙيو.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۹)

(۱۶)

عدد ناه عشق جو، سڻي ٿي ساڻي،
ڪانهي پڄاڻي، مهندان، منڌا ميهار جي.
(سهڻي، ۹ - ۱۴)

(۱۷)

عشق اهڙي ذات، جو مانجهي منجهائي مين ڪي،
ڏينهان ڏورن ڏونگرين، روڻ سڄيائي رات،
اٿي ويئي تات، ميان! محبوتن جي.
(برووسندي، ۳ - ۱)

(۱۸)

عشق جنين ڪي آڪرو، تڙهو مٿي تن،
جي ساهڙ ڪي سڪن، تنين جر جند ٿئي.
(سهڻي، ۱ - ۳۲)

(۲۴)

عُمَرَ! اچا ڪپڙا، ڪاٺيارِيُون ڪَن ڪَن؟
جَنين جا ٿَرَن ۾، وَرَ ٿا ويَن سَهَن،
هُوءَ جي حقَ پِچَن، سي ڪَن سَتِيُون؟ سُوَمِرَا!
(مارئي، ۳-۱۲)

(۲۵)

عُمَرَ! ٻِن جِيو! ڪوءِ مُنهنجو! سُوَمِرَا!
جا پَر نه پَنوهارَن جي، مُون سين تَن ٿِيو!
وَنِي مُنهن ڪِهو، وِجان وَطَن سامهين؟
(مارئي، ۶-۷)

(۲۶)

عُمَرَ! ٿِيَمرَ اُپارَ، ورهَ وَتيان ڪِن سين؟
ڏوٿِيڙا ڏور ٿِيَا، تڳان چن تنوارَ،
سِٿائون سَنگهارَ، ڪوَهَن تان ڪُٽِي وِيا.
(مارئي، ۸-۱۷)

(۲۷)

عُمَرَ سڀ عشقَ سين، پُنهون جي پُچَن،
رِيسَ ريڏاليُون تن سين، ڪُڇاڙِي ڪي ڪَن؟
مارِگَ جي مَرَن، وڏو طالُعَ تِن جو.
(سسئي آبري، ۷-۶)

(۲۸)

عَناتا! اُتاهين، جاني جَڙِي بَنڌ،
آهي گهڻو آهڪو، فقيريءَ جو قَنڌ،
چَڪِين ته چَريو ٿئين، مِيخاني جو مَنڌ،
ڪِين ڪِڍو ڪَنڌ، مَنجهان سَگ، سِيڌ چُٽِي.
(سسئي آبري، ۴-۱۱)

(۲۹)

عينُ شَرڪِ اِي، جَن بي شَرڪِ پائِين پانَ ڪي،
وِجائي وُجودَ ڪي، پاڻان پاسي ٿِي،
هَڏهن ڪونهي هي، هُو پِن ڪونهي هِن ري.
(آسا، ۱-۶)

واٽي-۱

عشقَ تمام، بره تمام، وو! مٿن لُونِي يارَ لوڪو!
سيجَ سَٽِي نُون جَهپَ نه آوي، نيئين نندَ حَرامُ،
راتيان جاڳن، صاحِبُ سنڀالَن، اِي فقيرانَ دا ڪامُ،
مَتَ عقلَ دِي مُنجه ڳُٽِي، آيا عشقَ اِمامُ.
(يمن ڪلياڻ، ۶- واٽي)

واٽي-۲

عُمَرَ! ائون مَري تان نه ڇڏيندي، لو!
مَٽي ماروڙَن جي،
مينهن اُئي مارئين، لالَن سان لڏيندي،
سَري مُنهنجي، سُوَمِرَا! ٿَرَن ڪِن ٿَڪيندي،
هَميراثا هَڙا، مَهري ڪِن مَچيندي.
(مارئي، ۶- واٽي)

واٽي-۳

عُمَرَ! ائون ويندڙو پُچان ڪوءِ،
جَتي ماڙو، تَتي پانڌي، آلو!
مَٽي ماڙِيءَ مارئي، رُٿاري ۽ روءِ،
پَنڌان ڪاريو پَهِيڙا، ڪي جو اُپري چوءِ،
ساريو سانپِيڙَن ڪي، رُوحَ مُنهنجو روءِ،
پانڌي پَنوهارَن جو، ڪالَه نه آيو ڪوءِ،
راڄُ پَرتو رَٻَ ڪي، سُوَمِرَا! سَندوءِ.
(مارئي، ۲- واٽي)

واٽي-۴

عُمَرَ سڀ عَبتَ، ويلَ وِجائِم، وقتَ وِجائِم پانهنجا!
وِڻي لَڪيو لوڙيان، جيڪي ڪَٽِو مَسُ!
اچي اُپاڳين ڪي، راسِخَ! اچي رَسُ!
حالَ منهنجو ههڙو جهڙو، تان تون پَريَم! پَسُ،
قَلبُ جو ڪارو ٿيو، ڪاتِبَ! لاهِئين ڪَسُ!
(سريراڳ، ۵- واٽي)

غ

(۱)

غافل! غفلت چوڙ! تون ڪيئن، آتاسي! اوجھرين؟
 چپاتا چڙهي ويا، وڃي پھتا توڙ،
 نيٺين ننڊ اُکوڙ، جر ورن ۾ واکا ڪرين.
 (ڪومياري، ۱ - ۵)

وائي-۱

غفلت يار گنوايو، پڙي! جيڏيون!
 ڪيئن ڪريان آئون! ڪوھ ٿيو؟
 سٽيس تان ساڻ ويو، اٿيس تان ڏک آيو،
 پڇان پوءِ پنھونءَ ڪي، عبث تان ان ڪاٿيو،
 هوت هلندي جا ڪئي، سا مون ڳالهه سٿايو.
 (سسئي آبري، ۳ - وائي)

ف

(۱)

فاني ني فاني، دُنيا دَمُ نه هيڪڙو،
لتي لوڙه لَتَن سِين، جوڙيندڙ، جاني!
کوڏر ۽ ڪاني، آهي سر سِڪَنهين.

(برووسندي، ۲-۸)

(۲)

فردا مُنڌَ ڦٽي ڪئي، نقدُ ڪنيو نار،
هي جا واڳ ولهيءَ جي، ويرمَ ڏي مَ وار،
جانڪي مُنيءَ مار، جانڪي ميڙ مُنيءَ ڪي.

(معذوري، ۶-۲)

(۴)

’فِيڪُونُ‘ فدا ڪري، ڪهائين سِين ’ڪُن‘،
تَعْظِيماً تَمَامُ ڪري، پوءِ پَتريائين پُن،
مارو تَتائين مُن، پيئَر! پاڳي آيو.

(مارئي، ۱-۴)

ق

(۱)

قريا پسي ڦيڻ، ڪرين ڪيرُ نه چڪيو،
دُنيا ڪارڻ دين، وِجائي ولها ٿيا.
(ڏهر، ۳-۳۰)

(۲)

قري آءُ، فِراق! مُون ڪي وِصالان وِچُ پيو،
جي تي چڪيم چاڪ، سي پرينءَ گڏجي پوريا.
(حسيني، ۵-۱۲)

ق

(۱)

قاتل ڪمائي ڪري، وه ماڪي جي ڪن،
وتان ويهي تن، پيچ ڪي پيالون.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۶)

(۲)

قافئون ڪاهيندياس، موتان، تان ڪر ميهڻو،
پانهي ٻاروچن جي، سڱ نه ساهيندياس،
الفراق آشد من الموت، هتي نه هوندياس،
آه نه لاهيندياس، جڙي جت ڏسي مران!
(سسئي آبري، ۵ - ۹)

(۳)

قد ٻڌي، تون ڪيڻ، پهچنديءَ پنهونءَ سين،
جن سينو ساهين سسئي، ٿين تهوارون تين،
مئي! ٿي مسڪين، همت هوت وڃايو.
(سسئي آبري، ۷ - ۱۸)

(۴)

قدّم ڪاپڙين جا، لڳا ۾ لاهوت،
جنين سين ياقوت، آئون نه جڻندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱ - ۷)

(۵)

قرقل، قوتا، پارچا، پاڻي پاتائون،
ڪوئيون قيمت سنديون، تر ۾ تارڪيائون،
لاجن منجه، لطيف چئي، پيڙا ٻڌائون،
نذر نبيءَ جام جو، چڙهندي چيائون،
جي چوهي چوڙيائون، سي پيڙيون رکين ٻاجه سين!
(سريراڳ، ۵ - ۱۱)

(۶)

قريبن جو ڪانگڙو، مٿي تار ٿلي.
گڏيو ڪنيا تو خبرون، ڪيرون ڏيو ڪلي،
لائي جنهن لالڻ سان، منهنجي بات ٻلي،
سو وڙ چشمن تي چلي، جو درباري دوس جو.
(پورب، ۱ - ۲۷)

(۷)

قيمت آنديون ڪونجڙيون، وطن سندن روه،
ڪنهنجو ڪونهي ڏوه، رزق رازق هت ۾.
(ڏهر، ۴ - ۷)

(۸)

قيمت قيد قوي، نات ڪير اچي هن ڪوٽ ۾؟
آئي لکي لوح جي، هنڌ ڏيڪاري ۾ هي،
پرچي ڪين پتوهار رءِ، جان، جسو ۽ جي،
راڄا! راضي ٿي، ته مارن ملي مارئي.
(مارئي، ۱ - ۸)

(۹)

قيمت قيد ڪياس، نات ڪير اچي هن ڪوٽ ۾؟
ونحن اقرب اليه من جبل الوريد، وطن آن ويندياس،
مارن ڪي ملندياس، ڪوئيون ڇڏي ڪڏهين؟
(مارئي، ۱ - ۹)

(۱۰)

قيد الماءِ، ٿيوم، هت آڙانگي گهاريان،
هنا ڪجسمي والوادلديڪم، هئون هت سندوم،
قادُر شال ڪندوم، ميڙائو سين مارئين!
(مارئي، ۱ - ۱۰)

(۱۱)

‘قَيِّدُ الْمَاءِ’ ڪنهن جو، سو مُون پاند پيو،
‘جَفَّ الْقَلَمُ بِمَا هُوَ كَائِنٌ’، وهي قَلَمٌ وَيُو،
اِي قضا ڪر ڪيو، جئن تير مارو، اَنَ ماڙئين!
(مارئي، ۱ - ۱۱)

(۱۲)

قُوتَ ڪڙايا ڪاپڙي، بڪَ چڪياڻون بوءِ،
ويا نيرانا نڪري، جوڳي مَنجهان جوءِ،
اَوسَرَ آجا اُوءِ، اُتي گُوندَرَ گڏيا.
(رامڪلي، ۷ - ۱۳)

(۱۳)

قُوتَ ڪڙايا ڪاپڙي، طعامَ نه طاماعو،
سَنَ هَنيائون سَچَ ۾، پَهرَ نه پَنيائو،
اَوسَرَ آسائو، اُتي گُوندَرَ گڏيا.
(رامڪلي، ۷ - ۱)

(۱۴)

قُوتَ ڪڙايا ڪاپڙي، طعامَ نه طَمَعَدَارَ،
سَنَ هَنيائون سَچَ ۾، جوڳي ڪنهن نه يارَ،
اَوسَرَ جي آڌارَ، اُتي گُوندَرَ گڏيا.
(رامڪلي، ۷ - ۲)

ڪ

(۱)

ڪاتبَ! لکين جئن، لايو لامُ آلف سين،
آسان سڄڻ تئن، رهيو آهي روح ۾.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۳۱)

(۲)

ڪاتي تڪي مَ ٿئي، مَرُ مُنيائي هوءَ،
مانَ وِرمَن توءَ، مُونَ پريان جا هٿڙا.
(ڪلياڻ، ۲ - ۱۲)

(۳)

ڪاتي جا قَرِيبَ جي، سا هڏ چيري چَمَ،
عاشقن پنهنجو آنگُ، الله ڪارڻ وڍيو.
(ڪلياڻ، ۲ - ۱۳)

(۴)

ڪاتي جن ڳري، مان لَنؤ لڳي تن سين،
محبت جي ميدان ۾، وِجان پيرَ پري،
آڏيءَ سِرُ ڌري، مانَ ڪُهَڻئون سُپرين.
(ڪلياڻ، ۲ - ۱۴)

(۵)

ڪاتيءَ تان نه ڪُئو، ماءُ! مُنهنجو چنڊڙو،
جنين ماءُ! مئو، سي جَتَ نه پسان جُوءَ ۾.
(حسيني، ۹ - ۲)

(۶)

ڪاتيءَ تان نه ڪَنهين، مَنُ وِجُهَلَنَ وڍيو،
ماريسَ سورَ تنهين، جو نه جِئاري، جيڏيون!
(حسيني، ۹ - ۱)

(۷)

ڪاتيءَ ڪونهي ڏوهَ، ڳڻَ وڍيندڙ هٿ ۾،
پَسِيو پَرِ عجيبَ جي، لِچِيو وِجي لوهَ،
عاشقن آندوه، سدا معشوقن جو.
(ڪلياڻ، ۲ - ۱۱)

(۸)

ڪا جا آندي ڪيچين، وَٽِڪاران وائي،
سُئي مُون سائي، نيئين نِنڊَ وَهَ ٿئي.
(حسيني، ۸ - ۱۶)

(۹)

ڪا جا پَرِ پرين، نه سا سُئي نه ٻڌي،
مَتِيُون سَپَ مُنجهن، آهڙي ڏني قَضِي.
(آسا، ۳ - ۲۵)

(۱۰)

ڪا جا ڀُري ڀُنگري، ڪو جو وَريو واءَ،
عَلِيءَ شيرَ وِيا، رَنَ ۾ پِين راتڙي.
(ڪيڏارو، ۴ - ۱)

(۱۱)

ڪا جا ڪُنَ ڪَرِين، پِنِيءَ پُڻ جُهڻ پاڻ ۾،
اَڪِيُون تنهن آبَ ڪي، آڏيءَ اَڪيرِين،
توڻي تَڪُون ڏين، تہ به اُجَ اُنِين ڪي نه لهي.
(سهڻي، ۵ - ۱۶)

(۱۲)

ڪا جا ڪَيائُون، وائي واري وِنگڙي،
آيل! تنهن آئون، ٻوليءَ ٻاتاڙي ڪئي.
(حسيني، ۸ - ۱۴)

(۱۳)

ڪا جا ڳالهه ڳري، پيڄليا! ٻڌاءِ مون،
پنين جن گرنار ۾، تندن تان ڪري،
ڪ تو پنڌ پري؟ ڪ مڱ جهليندين؟ مڱڻا!
(سورث، ۲ - ۱۱)

(۱۴)

ڪاچي پئي ڪوڪ، سچ ڪ سنگهارن لڏيو؟
مادر! اوءِ ملوڪ، اتي ويڙا اڪري.
(ڏهر، ۴ - ۲۴)

(۱۵)

ڪاچي ڪاهيائون، سچ ڪ سنگهارن لڏيو؟
مان تن ماريائون، پاڻا وجهي گوندرين.
(ڏهر، ۴ - ۲۳)

(۱۶)

ڪاچو ۽ ڪوهيار، ڏونگر سندن ڏيهڙو،
ساجهر نه بار، ڪوه نه ويئين ان سين؟
(ڏهر، ۴ - ۲۵)

(۱۷)

ڪاڏي منهن مڪران جو؟ ڪاڏي پريون پار؟
ليڙن جو، لطيف چئي، سونهون ٿيو سردار،
جو ملڪ جو مهندار، سو مولِي مون کي ميڙئين.
(ديسي، ۳ - ۱۹)

(۱۸)

ڪاڏي منهن مڪران جو؟ ڪاڏي ڪيچ ٿيو؟
ههڙو ساڻ پنيور تان، ڪڏهين ڪون پيو،
ڪوهيارو ڪام هڻي، چوري چٽ ويو،
جنين جٽ نيو، تن اُن گهوري آهيان.
(ديسي، ۳ - ۱۸)

(۱۹)

ڪاڏي وڃان؟ ووءِ! جئن وهڻ وڃارن مٽيو،
ڏوڏي پڇي ڏيه جا، جر سر اُپي جو،
شڪستي، سيد چئي، چيهان ڪريو چو،
”ساهڙ! سانگ سَنڌوءَ، اچي اوراهون ٿي.“
(سهڻي، ۵ - ۱۱)

(۲۰)

ڪارا ڪرائين ۾، سونُ آسان کي سوء،
وَر جيڏين سين جو، فاقو فِرحت پانڻيان!
(مارئي، ۳ - ۱۰)

(۲۱)

ڪارا ڪن، ڪاري ٿڳي، جت ڪاريهر ڪڙڪا،
مٽي مٽي مهران ۾، اچن ڏپارا ڌڙڪا،
ويندي ساهڙ سامهان، جهول ڏنس جهڙڪا،
ڪرڪن جا ڪڙڪا، سونهان ٿيڙس سير ۾.
(سهڻي، ۴ - ۴)

(۲۲)

ڪارايل جي ڪوڏ، مون ڪنجهر سڀ نهاريو،
وري واهيري نه وريا، لا لاکيئيءَ لوڏ،
هنئين جنين هوڏ، سي هنجڙا سڀ هلي ويا.
(ڪارايل، ۲ - ۲)

(۲۳)

ڪاري رات، آچو ڏينهن، اي صفتان نور،
جتي پرينءَ حضور، تتي رنگ نه روپ ڪو.
(ڪاهوڙي، ۳ - ۱۵)

(۲۴)

ڪاري رات، ڪچو گهڙو، اُٿيه اونداهي،
چنڊ نالو ناه ڪو، درياه ڌڙ لائي.

ساهڙ ڪارڻ سُهڻي، آڏيءَ ٿي آئي،
اي ڪم الاهي، نات ڪنن ۾ ڪير گهڙي؟
(سُهڻي، ۶ - ۱۳)

(۲۵)

ڪاري رات، ڪچو گهڙو، مٿان وسي مينهن،
هڪو پوڻ بيراه جو، پيو سانپارا سينهن،
شال م چڄي نينهن، گهڙان، گهوريو جندڙو!
(سُهڻي، ۶ - ۱۵)

(۲۶)

ڪاري رات، ڪچو گهڙو، نڪا سيٺ ساڻ،
وجهي ويرم نه ڪري، پريان ڪارڻ پاڻ،
محبت ڪي مهراڻ، سڪي سڀ پٽ ٿيو.
(سُهڻي، ۶ - ۱۴)

(۲۷)

ڪاري ڪڪر هيٺ، مون جهيڙيندا ڇڏيا،
ڪارا ڪنڊ هٿن ۾، اڙل وڇيڙا هيٺ،
ٿي تنين سين ڏيٺ، موٽڻ جنين ميهڻو.
(ڪيڏارو، ۳ - ۲)

(۲۸)

ڪاريون، ڪوڙهيون، ڪوڙيون، موند موچارئون،
وڻي وينيون واٽ تي، ڪيڪيءَ جون ڪاريون،
اڻين جون آريون، سمي ري ڪير سهي؟
(ڪاموڌ، ۱ - ۱۱)

(۲۹)

ڪاڪ ڇڏيائون ڪنڊ تي، پاڻا ويا پري،
تن کي ناتر ڪوه ڪري؟ جي لڏوڻيان لنگهي ويا.
(مومل راڻو، ۳ - ۱۴)

(۳۰)

ڪاڪ ڇڏيائون ڪنڊ تي، پاڻا ويا پئي،
لوديڙن، لطيف چئي، سوڍو ڪيو سهي،
مومل ماڳ رهي، ٿيو مڙوئي مينڌرو.
(مومل راڻو، ۳ - ۱۳)

(۳۱)

ڪاڪ ڪڙهي، وڻ ويا، پريا رنگ رتول،
تو پڄاڻا، سپرين! هنڌي آڇن هول،
جي مون سين ڪيءَ قول، سي سگها پارچ سپرين!
(مومل راڻو، ۵ - ۱۴)

(۳۲)

ڪاڪ ڪڙهي، وڻ ويا، پريا محل ماڳ،
سوڍي جي، سرتيون! وڌيس وه ويراڳ،
سورن لائيا سانگ، سگهو موڻج، سپرين!
(مومل راڻو، ۵ - ۱۳)

(۳۳)

ڪاڪ ڪڙهي، وڻ ويا، جلي منهنجي جان،
رڪي ڪام ڪيڪيو، ماريس، تنهن گمان،
هڏ نه جڻان هاڻ! سگهو موڻج، سپرين!
(مومل راڻو، ۵ - ۱۲)

(۳۴)

ڪاڪ ڪڙهي، وڻ ويا، لوڻو لڏاڻو،
تو پڄاڻا، سپرين! آڻڻ اجهائو،
مڻن سين ماڻو، مناسب نه، مينڌرا!
(مومل راڻو، ۵ - ۱۵)

(۳۵)

ڪاڪل ڪڍي جا، ڪفن تنهن ڪين ٿئي،
منجهه شهادت سا، لڏي ۽ لاڏ ڪري.
(سسئي آبري، ۶ - ۶)

(۳۶)

ڪاڪ نه جهليا ڪاپڙي، موھيا ڪنهن نه مال،
سوڊيون سجهائي ويا، ههڙا جنين حال،
جي چورين ڏنا چال، تپ لاهوتي لنگهي ويا.
(مومل راتو، ۳ - ۱۷)

(۳۷)

ڪاڪ نه جهليا ڪاپڙي، موھيا نه محلن،
پاڻين ۽ پانهين جي، ٻنڌڻ ڪين پجهن،
لکين لاهوتين، اهڙيون اوريان ڇڏيون.
(مومل راتو، ۳ - ۱۵)

(۳۸)

ڪاله ڪلاچيءَ ويا، چٽيون کڻي چڱير،
پاڻرن پيرو نه ڪيو، آڏن ڪي اوير،
اهڙي خاصي ڪير، ڪن ورائي جهلئي.
(گهاتو، ۱ - ۴)

(۳۹)

ڪاله ڪلاچيءَ ويا، گهاٽو ڪري گهور،
مادر! ملاحن جا، ويٺي سهان سور،
مون ڪي ڪري ملور، اونهي ويا اوھري.
(گهاتو، ۱ - ۷)

(۴۰)

ڪاله گڏيوسون ڪاپڙي، بابو بان بري،
سائي سال ڪلھن ۾، ساميءَ سون سري،
خبر ڏي ڪري، مومل جي مجاز جي.
(مومل راتو، ۱ - ۴)

(۴۱)

ڪاله گڏيوسون ڪاپڙي، بابو بيڪاري،
ساميءَ سيلو سرتي، مالا موچاري،
ڏيئي ڏيڪاري، ڦٽي دل فقير ويو.
(مومل راتو، ۱ - ۱)

(۴۲)

ڪاله گڏيوسون ڪاپڙي، بابو رنگ پپوٽ،
سريو سون سڪوٽ، جوڳيءَ سنڊيءَ ذات کان.
(مومل راتو، ۱ - ۵)

(۴۳)

ڪاله گڏيوسون ڪاپڙي، پهر سج کان پوءِ،
پسو سونهن ساميءَ جي، رت ورنو روءِ،
جو منهن مومل جي پوءِ، موٽڻ تنهن مس ٿئي.
(مومل راتو، ۱ - ۳)

(۴۴)

ڪاله گڏيوسون ڪاپڙي، جهڙو ماه منير،
فيض، فراق فقير، جوڳي جاڳائي ويو.
(مومل راتو، ۱ - ۲)

(۴۵)

ڪاله وڌئين ڪن ۾، جاڏا جنگ جهاز،
تنهنجي آڇ تراز، آهي آر آڪين ۾.
(سريراڳ، ۵ - ۴)

(۴۶)

ڪالھوڪو ڪاڏي گيو، سندنو جوڳين جوش؟
پسي تنهن پٽ ڪي، هڏ نه رهيو هوش،
آسن منجه افسوس، ائون نه جڻندي ان ري.
(رامڪلي، ۱ - ۳۵)

(۴۷)

ڪامل ڪربلا ۾، آهل بيت آيا،
ماري مصرين سين، تن ڪافر ڪنبايا،
سج ڪ بيبيءَ چايا، ههڙا سورة سپرين.
(ڪيڏارو، ۲ - ۵)

(۴۸)

ڪامل ڪربلا ۾، آيا اُچ امير،
ويهي ويرين سامهان، تڪا هنيائون تير،
هئي اي تقدير، ايمان سين اڳهين.
(ڪيڏارو، ۲-۹)

(۴۹)

ڪامل ڪربلا ۾، آيا جنگ جوان،
ڌرتي ڏهي، لرزي، ٿرتليا آسمان،
ڪره هئي کان، هو نظارو نينهن جو.
(ڪيڏارو، ۲-۷)

(۵۰)

ڪامل ڪربلا ۾، آيا سيد شير،
ماري مصرين سين، ڏونڊ ڪيائون دير،
دهليا اُت ڏير، پسي حملو مير حسين جو.
(ڪيڏارو، ۲-۶)

(۵۱)

ڪامل ڪربلا ۾، پاڻ آيا پيهي،
په ڪيائون پاڻ ۾، مقابل ويهي،
قضا هيءَ ڪيهي، هيءَ! هيءَ! ٿي حسين سين؟
(ڪيڏارو، ۲-۸)

(۵۲)

ڪامون مڇيجا، گهڻيون گهرجن آن، اوڻيا!
هي وَڻ نه لهندا، هو وَڻ اوڏانهن گهڻا.
(سسئي آبري، ۱۱-۷)

(۵۳)

ڪاناريا ڪڙڪن، جنين لوه لڱن ۾،
محبت جي ميدان ۾، پيا لال لڳن،
پاڻهين ٻڌن پڻيون، پاڻهين چڪيا ڪن،
وڻان وايوڙين، رهي اچي راتڙي.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۱۲)

(۵۴)

ڪانڌ پين ڪيترا، مون وَڻ وَڏي جو،
لوڪ نه آچي اُوءِ، جي ڏسي عيب آڪين سين.
(ڏهر، ۳-۴)

(۵۵)

ڪانڌ پين ڪيترا، مون وَڻ وَڏي ذات،
لوڪ نه آچي وات، جي ڏسي ڏوه آڪين سين.
(ڏهر، ۳-۶)

(۵۶)

ڪانڌ پين ڪيترا، مون وَڻ وَڏي ڪانڌ،
پاڻا ڍڪي پانڊ، جي ڏسي ڏوه آڪين سين.
(ڏهر، ۳-۵)

(۵۷)

ڪانڌ پين ڪيترا، مون وَڻ وَڏي وڻ،
مٿان ڏيئي هڻ، جنهن عيب منهنجا ڍڪيا.
(ڏهر، ۳-۳)

(۵۸)

ڪانڌ تنهنجي پانڊ ري، سنجهي سيءَ مَران،
ڪامل! ڪپاهن ۾، پيئي ناز نران،
تاريءَ تو نران، جڻ وَڻ وهائيءَ وارئين.
(سارنگ، ۳-۱۱)

(۵۹)

ڪانڌ! تنهنجي پانڊ ري، سيءَ مَران سڀ رات،
ڪامل! ڪپاهن ۾، جهپ نه آچي جهات،
اچين جي پريات، نه آئون سيءَ نه ساريان.
(سارنگ، ۳-۱۲)

(۶۰)

”کانڌا! ڪلارين ڪپڙين، وڙا وٺا هيو آءُ،
جت سانگين جي ست وهي، ات وڪ وڌندي پاءُ،
تان تان پوڻ پاءُ، جان جان نوڌين نه چڙهين.“
(ڪيڏارو، ۳ - ۱۰)

(۶۱)

کانڌا! م وڪڻ ڪنديون، ڏڻ سڀوئي ڌار،
اڀريون، سڀريون پانهنجون، سڀيون، سڀ سڀيار،
پن چڙي، چن پئي، وڃي ولهارن وار،
ته اچي اڳتا بهار، سڙلا ڪندي سڌڙا،
(سارنگ، ۱ - ۳۱)

(۶۲)

کانڌ نه ڪنديس ڪو ٻيو، گڏيوئي خوب،
ميروئي محبوب، آسان مارو من ۾،
(مارئي، ابيات متفرقه - ۱۵)

(۶۳)

کانڌي ڪنگ ٿياس، وهڻ جنازو سهڻي،
ڳها جي پيڻ جا، ڪلها تن ڏناس،
اڪئين ملڪ ڏناس، توه من ڪاڍو ميهار ڏي،
(سهڻي، ۶ - ۳)

(۶۴)

کاندين، تاندين، پاڙين، پچان مڙ پيئي!
جيرا، جگر، بڪيون، سيخن ۾ ٿيئي!
ويجنئون ويئي، ٿي وهيئي سڄڻين!
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۳)

(۶۵)

کانگل! نيئي ڪانگ، منهنجي ڏي محبوب ڪي،
”لالن! لائي ڏينھڙا، ڪنهن سٺائي سانگ،
آوان رءُ آڙانگ، ويٺي وڙه وٺايان“
(پورب، ۱ - ۲۴)

(۶۶)

کانگل تنهنجي ڇانگ، جڏو جي جاريو،
مٿان لامن لت ڏيو، ٻوليئن سر پيلانگ،
اڏر مٿان ڦانگ، ته گهر آون سڀرين،
(پورب، ۱ - ۲۳)

(۶۷)

کانگل! سي ئي ڪوڻ، پرين جي پرڏيه ويا،
جنين رءُ جهان ۾، اڪڙين آروڻ،
الله لڳ، لطيف چئي، ڪڇ ڳاراجو ڳوڻ،
جي ڏمريا ڪنهن ڏوڻ، سي اڏامي ان پرين،
(پورب، ۱ - ۷)

(۶۸)

کانگل قريبن جا! اچي وائي وڻ،
تو ۾ بوءِ بهار جي، مُشڪ گتوريءَ من،
اچي عجيبن جو، اورانگهچ اڱڻ،
توڪي پسي تن، سورنڻان صاف ٿئي،
(پورب، ۱ - ۱۹)

(۶۹)

کانگل! ڪوه ٿيو، پيو آهين پٽ ۾؟
اڳي اُس تڙڪو نه سهين، اڄ سارو ڏينهن سنو،
پسي حال سندو، کانگن کانگورو ڪيو،
(پورب، ۱ - ۲۱)

(۷۰)

ڪايو ڪمايوم، موتي مون نه وڻجيا!
سيهي جو سڀڻ چئي، وڪڙ وهايوم!
ههڙو حال سندوم، توه تنهنجي اُٻهان!
(سريراڳ، ۱ - ۷)

(۷۱)

ڪُٽا ڪِئڻي ڪيڇ جا، سَندا جي پُنهونءَ
اَگهين هُونڌ اَسُونهن! جي جانارن ياد پئين.
(معذوري، ۱-۲)

(۷۲)

ڪَتڻ ڪَر موڙيا، ٿيڙو اُڀا ٿيئي،
راڻو رات نه آئيو، ويل ٿري ويئي،
ڪوئ سا ڪاڻي راتڙي! پرين ري پيئي،
مُون ڪي ڏنءُ ڏيئي، وڃي ڍولو ڍٽ قراريو.
(مومل راڻو، ۴-۵)

(۷۳)

ڪَتڙ جي ڪانه ڪرين، سَتي ساهين هڏ،
صُباح ايندءِ اوچتي، عيدَ اَگهاڙن گڏ،
جَت سَرتيون ڪندءِ سڏ، اَت سِڪنديءَ سينگار ڪي.
(ڪاپائي، ۱-۶)

(۷۴)

ڪُٽو جي ڪانه، پريان سنڌي پاڙ جو،
انهين مٿان آنءُ، ڪوڙين قُرباني ٿيان.
(پورب، ۱-۲۸)

(۷۵)

ڪُٽو چئي قُريب جا، آهيون ساڌ سهي،
پهرين بات بهي، پُڄون پوءِ پانڌين ڪي.
(معذوري، ۱-۶)

(۷۶)

ڪُٽو طالبُ ڍونڍ جو، آسڻ ڪُٽي ڪيڙ،
چُهتي آهي چيڙ، ڪارايي جي ڪن ۾.
(معذوري، ۱-۸)

(۷۷)

ڪُٽو ڪُرتي هڏيون، جوائنرڊُ جِگر ڪاءِ،
'اَلدُّنيا جيفةٌ وَطَلَا بِهَا ڪَلابُ'، اِي هِٺين سين لاءِ.
(معذوري، ۱-۹)

(۷۸)

ڪَٽي ڪَٽي ڪالهه، اُڄ نه آتن آهيون،
اَرڻ اُڪلي مالِهه، پوري ويئون نجهرا.
(ڪاپائي، ۱-۲۶)

(۷۹)

ڪَٽي مَٽي آهيون، ڪَري تَنڌ تيار،
اُٿل اوڏانهن ٿئي، جيڏانهن پرينءَ پار،
ڪاپائيءَ قرار، منجهان پوئي آيو.
(ڪاپائي، ۱-۲۸)

(۸۰)

ڪَٽي ٿيو ميهار؟ ڪَٽي ٿو گهنڊُ گُڙي؟
ڪَٽي دونهي دوست جي؟ ڪَٽي پريون پار؟
جُه مون سڀ ڄمار، جَر ۾ جهوتون ڏنيون.
(سهڻي، ۴-۱۱)

(۸۱)

ڪَٽارو ۽ ڪوسُ، اڱڻ آريءَ ڄام جي،
ديت آهي دوسُ، مارڳ ۾ مِين جي.
(سسئي آبري، ۱۱-۶)

(۸۲)

ڪَٽ ڪڙهي، لوه پري، ڏوڏا جت ڏڳن!
مترڪن مُنهن ڪڍيا، سانداڻيون سَڪن،
اَڄ پڻ آڳڙين، ميڙو آهي مَڇ تي!
(يمن ڪلياڻ، ۳-۲۶)

(۸۳)

ڪُنيس ڪُويجَن، تَنَ طيِبَ نَ گُڏيا،
ڏيئي ڏنپَ ڏڏَن، پاڻان ڏيلُ ڏڪوئيو.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۱۶)

(۸۴)

ڪُپريان پري ٿيا، اُڀڙي ٻڌائون،
اَنِينَ ڪي آئون، هِنَڙ ڏسي آئيو.
(ڪاهوڙي، ۳-۵)

(۸۵)

ڪُپريءَ ۾ پيرُ، ڪَنهين پاتو پيرين،
جيانَ مُنجهڙ ماڙهين، سَڄَ تيان ئي سيرُ،
اَن پُون سَندو پيرُ، ڪوڙنَ منجهان ڪو لهي.
(ڪاهوڙي، ۳-۴)

(۸۶)

ڪجي پَنڌ، پُڄان تو، ڪيچينَ ڪارڻ ڪيئن؟
بيخود هَلجَ بَر ۾، آئون ٿو چَوان اِيئن،
سِڪڻُ ساڄنَ سِيئن، مَتان، مُني! چڏيئن،
(سسئي آبري، ۳-۱۶)

(۸۷)

ڪجي جئن ڪيچينَ لاءِ، سو تان ڪينَ ڪيو،
ويجها ئي وڌو، وڪَ نه ڪنيءَ هيڪڙي،
(حسيني، ۱۰-۲۹)

(۸۸)

ڪُڄاڙيا ڪاهي، شَترُ اُن سِينگاريا؟
ٿليُون، ٿوَنَر، هَلوِيُون، ويا چيريُون چمڪائي،
لَنگهيا لَڪَ، لَطيفُ چئي، ويا ڪَرهَلُ ڪڏائي،
ٻانڀڻَ ڪي ٻروچَ جو، آسرو آهي،
واڳون ورائي، ڦيرينَ مانَ ڦَيرِ تي!
(ديسي، ۶-۲)

(۸۹)

ڪَڇُ ڪَمايومَ ڪوڙ، پِگَمَ عَهْدَ اللهَ جا!
پِجرو جو پاپنَ جو، سو چوئيءَ تائين چوڙ!
معلومُ آئيئي مَوڙ، ڳوڙها! انهيءَ ڳالهه جو.
(سريراڳ، ۱-۸)

(۹۰)

ڪَچو، تان ڪوهُ؟ پَڪو نَظَرُ پرينَ جو،
ساهڙ منهنجو سُرين، ڏَمَ ڏئيئي ڏوهُ،
جي چَٽو جي چوهُ، تَه پُورينديس پارِ مَٽي.
(سُهڻي، ۸-۱۲)

(۹۱)

ڪَچو کان ڪُنپار، اوڳي! ڳنيو اُٿين،
ڪِ تو ڪَينَ نه سَئي؟ پيلي تي پُلِڪار،
لوڙهيا لَڪَ، لَطيفُ چئي، ڪوڙين ڪارُونپار،
اُڪارئين، آڌار! آران آڪي وارئين.
(سُهڻي، ۸-۶)

(۹۲)

ڪَچي ساڻ ڪَهي، پَڪو پُڄي نه سُهڻي،
لَنگهيو لُڙ، لَطيفُ چئي، وِچارَن وَهي،
سا ڪئن نِينهن نَهي؟ جنهن ڪي نِينهن نَڌو ڪَٽي.
(سُهڻي، ۸-۶)

(۹۳)

ڪَچي ڪاني ڪانَهن، ٻُڌا ڪَڍي پارِ مان،
يا لَنگهائي، لَطيفُ چئي، يا ڏريان ڪري دانَهن،
ڪَماحقَ ڪَڪَن جي، آهي ڳالهه اڳانه،
يا ٻُڌن ڏينَ ٻانَهن، نات سائِن وِجن سِيرِ ۾.
(سُهڻي، ۸-۲)

(۹۴)

ڪڇي ڪٽ نه جهليو، پيلو پيو پڇي،
ماهيت ملڪ الموت جي، منجه وُجود وڃي،
ساهڙ کي سڄي، آڪي جي احوال جي.

(سهڻي، ۸-۱۶)

(۹۵)

ڪڇي ڪٽ نه جهليو، پيلو پيو پڇي،
سار چڙيائين سير ۾، پانهن کان پڇي،
لتي لهريون ويهيون، چوڌاري چڙي،
هٽڙي منجه هڙي، ماهيت ملڪ الموت جي.

(سهڻي، ۸-۱۵)

(۹۶)

ڪڇي ڪٽ نه جهليو، پيلو سهي نه پڇي،
هٿين، پيرين، آڱرين، پانهن چڙيو پڇي،
ساهڙ! سگهو وڙ، پيس منهن مهراڻ جي.

(سهڻي، ۸-۱۶)

(۹۷)

ڪڇي ڪاچوٽي، نانگن ٻڌي نينهن جي،
جهڙا آيا جڳ ۾، تهڙا ويا موٽي،
اٺين جي چوٽي، پورب ٿيندي پڌري.

(رامڪلي، ۹-۶)

(۹۸)

ڪڏهن تان باجه پئي، ساڄن! منج سلام،
سڪ تنهنجيءَ، سڀرين! ڪيو تن تمام،
هٿين هاج وه ٿي، نيئين ننڊ حرام،
دوس! نه سهان دام، تون ونڊر تو ويلا ڪرين!

(ديسي، ۶-۶)

(۹۹)

ڪڏهن پڄي ڪن، ڪڏهن ٿيڃي واٽ،
ڪڏهن ٿيڃي ڪاٺ، ڪڏهن ٿيڃي ٻڪرو.
(سسئي آبري، ۱۱-۵)

(۱۰۰)

ڪڏهن طاقيون ڏين، ڪڏهن کلن در دوستن جا،
ڪڏهن آڃان، آڇن نه لهان، ڪڏهن ڪوٺيون نين،
ڪڏهن سڪان سڏ ڪي، ڪڏهن گجهاندر گرهين،
اهڙا ئي آهين، صاحب منهنجا سپرين.

(برو سنڌي، ۱-۱۸)

(۱۰۱)

ڪڏهن ڪڏهن، جيڏيون! ڪو پنه آچيو پوءِ،
سو پڻ ساڙو هوءَ، هي جو ساه سريڙ ۾.
(حسيني، ۱۰-۲۸)

(۱۰۲)

ڪڏهن ڪونه ٿيوم، آثارو تنهن عشق جو،
محبوبن منڻون ڪري، سڪڻ سيڪاريوم،
تهان پوءِ ٿيوم، پسن سپيرين جو.

(برو سنڌي، ۱-۲۲)

(۱۰۳)

ڪڏهن مڙه مقام ۾، ڪڏهن گاڙهو گهوٽ،
سندو واريءَ ڪوٽ، آڏيو آڏو ڪيترو؟
(ڏهر، ۴-۵۲)

(۱۰۴)

ڪڏهن پنهون ڏي ڪاهي، چاٽيءَ روح چريو ڪيو،
اٽي ويٺي اوڏهين، سٽي پڻ ساهي،
العشوق حجاب بين العاشق والمعشوق، لاشڪ ٿي لاهي،
آريائي آهي؛ پيو سرتيون! سڄي ڪين ڪي.

(سسئي آبري، ۵-۱۶)

(۱۰۵)

ڪڍيا جي ڪلال، سي پسي خال خوش ٿئي،
پاڻيءَ ڇٽ پُساڻيا، ڌاءُ نه جهلي ڌمال،
سڀڪ پانیا سُهڻيءَ، جوڀن جي جمال،
آڪي جا احوال، معلّم ٿيا مهران ۾.

(سُهڻي، ۸ - ۱۱)

(۱۰۶)

ڪڍي. ڪانگا! تو ڏيان هئون سان هٿن،
وڃي ڪاءِ ولات ۾، آڳيان عجيبن،
پرين مان چون، ته هٿن قربان ڪير ٿئي.

(پورب، ۱ - ۱۲)

(۱۰۷)

ڪڍي گهل گهران، صلح ڪر سلطان سين،
ته تون تنهن ڌران، ڏيهائي ڏاڻ لهن.

(بلاول، ۱ - ۲)

(۱۰۸)

ڪراڻن ڪڙور جا، چوڙا ڪوڙا جن،
سو مَرڪ ماروڙڙن، جڻان لوڪ لڄ ٿئي.

(مارئي، ۳ - ۹)

(۱۰۹)

ڪربلا جي پڙ ۾، خيما ڪوڙيائون،
جهيڙو يَزِيدَ سامهون، جُنبِي جوڙيائون،
منهن نه موڙيائون، پسي تاءِ تَرار جو.

(ڪيڏارو، ۲ - ۴)

(۱۱۰)

ڪربلا ڪڪوري، دلڏل رتا پير،
سئون ڏيندي شير، مٿان سڄ مُرڪيو.

(ڪيڏارو، ۵ - ۱۱)

(۱۱۱)

ڪربلا ۾ ڪوڪ، ساجهر شهزادن جي،
عالم جا ملوڪ، رُڪ روهي جهليا.

(ڪيڏارو، ۴ - ۱۱)

(۱۱۲)

ڪرڙا ڏونگر ڪه گهڻي، جت برپت، سڄن پيران،
ڏاهن ڏاهپ وسري، ٿيا حريف ٿي حيران،
سسئي لنگهيو، سيد چئي، محبت سين ميدان،
جنهنجو آريائي اڳوان، تنهن کي ڪانهي باڪ بهير ۾.

(ديسي، ۶ - ۸)

(۱۱۳)

ڪرڙا ڏونگر، ڪه گهڻي، جت جبل گوناگون،
ليڙن جون، لطيف چئي، تنگ تنوارون پون،
جن ڏٺو پير پنهون جو، سي نه ڪي رُون نه چُون،
هوندين مٿي هُون، لاڳاپا هن لوڪ جا.

(ديسي، ۶ - ۱۰)

(۱۱۴)

ڪرڙا ڏونگر، ڪه گهڻي، جت رن، تتو راتو،
تتر ٿئي م تن ڪي، ڏونگر ۾ ڏاتو،
جڏهن چامر پنهون چاتو، تڏهن ٿي وس وٽڪار ۾.

(ديسي، ۶ - ۱۳)

(۱۱۵) *

ڪرڙا ڏونگر، ڪه گهڻي، جت ماڻر مٿاهين،
سڄن ٿا، سيد چئي، ات مرون مهاڻين،
تون، آريائي! آهين، منهن معذورن جي.

(ديسي، ۶ - ۱۱)

(۱۱۶)

ڪَرڙا ڏُونگر، ڪَه گهڻي، جِت مينهن وسن ماڪون،
سُجَن ٿيئون، سِيڏُ چڻي، هاڙهي جون هاڪون،
جِت آنڏيون اوطاقون، تَتِ ڪاهي رَسج، ڪارڻي!
(ديسي، ۶، ۱۴)

(۱۱۷)

ڪَرڙا ڏُونگر! ڪَه گهڻي، جِت واڻن تي واري،
آڏا لَڪَ، لَطيفُ چڻي، بَر سُجَن باري،
جا مَنزلن ماري، سا، قَادِر! ڪيچ رسائين!
(ديسي، ۶، ۹)

(۱۱۸)

ڪَرڙا ڏُونگر، ڪَه گهڻي، جِت ويا روڌا رنگائي،
ساڱاپي سِيٺن جي، ٿِي وَنڊِر واجهائي،
رَهيس رَس، لَطيفُ چڻي، تنهن ڪَمِيئيءَ ڪاهي،
آريائي آهي، مَنهن مَعذُورن جي.
(ديسي، ۶، ۱۲)

(۱۱۹)

ڪَر طَرِيقَت تَڪيو، شَرِيعَت سُڃاڻ،
هَنئون حَقِيقَت هير تُون، ماڳ مَعْرِفَت ڄاڻ،
هوءَ ثابُوتِيءَ سان، تہ پُستَان پالهُو رَهين،
(آسا، ۴، ۴۰)

(۱۲۰)

ڪَر ڪا ويهي ڳالھ، ڪَنڊا! ڍور ڏيڻن جي،
ههڙي آجُ حال، ڏُڪيا ڏينهن گذارين!
(ڏهر، ۱، ۲)

(۱۲۱)

ڪَر ڪو پيرو ڪانڌا! مُون نِماڻِيءَ جي نِجُهري،
پَرين! تَنهنجي پانڊ، ڍولا! ڍِڪِي آهيان،
(ڏهر، ۳، ۱)

(۱۲۲)

ڪَر ڪو واڪو وَس، وَه مَر مُنڌ پَنپور ۾،
چڙهي ڏاڍين ڏُونگرين، پيرُ پُنهنءَ جو پَس،
ڏورن مَنجهان ڏَس، پَوَنڌُ هوت پُنهنءَ جو،
(سسئي آبري، ۸، ۱۵)

(۱۲۳)

ڪَر ڪي ڳالهڙيون، ڪَنڊا! ڍور ڏيڻن جون،
ڪَن سِي راتڙيون، ڪَنهن پَر ڏينهن گذارين؟
(ڏهر، ۱، ۱)

(۱۲۴)

ڪَر ڪنيو ڪانگُ لَنڻي، مُنيءَ تي مَضْبُوط،
آڻيو ڏي آتڻ ۾، سَنِيها ثابُوت،
ڪانگل! آئون ڦُوت، پيغام پَرين جا،
(پورب، ۱، ۱۰)

(۱۲۵)

ڪَر ڳل ڪوچ ڪَن گهڻا، جِت جَر واڳو جڻاين،
پاڻ اُچلي آبَ ۾، وَه سر وڌائين،
لهريون لَنگهيائين، لُطَف سان، لَطيفُ چڻي،
(سهڻي، ۲، ۱)

(۱۲۶)

ڪَر ڳل ڪوچ ڪَن گهڻا، جِت ڌڙڪو مَنجهه دَرياه،
اُچيو اُتاهين گهڙي، سانگو ڪري نه ساه،
ساهڙ جي صلاح، ٻار لَنگهيائيس ٻاجه سين،
(سهڻي، ۲، ۲)

(۱۲۷)

ڪَرها! توکي ڪام، مون سچو پَسي سَجي،
مان پروڙي مام، ساڱاهي سَنئين وَهين،
(ڪنڀات، ۲، ۳۳)

(۱۲۸)

ڪَرها! ڪارڻ ڪا، توکي ڏيڻ ڌاريو،
ساري ڏيڃ، سڀڏ چئي، لڏائي تان لاه،
مقابلو مومل سين، ٿيندو سنجھ صُباح،
سوڍي جيءَ صلاح، ڪوٽر چرندين ڪاڪ جا.

(مومل راتو، ۲ - ۱۱)

(۱۲۹)

ڪَرها! ڪاڪ چڙهي، وَنءُ وٽائون نڪري،
لڏوڻيان، لطيف چئي، آيو ڪونه وري،
گهٽا اِتِ گهڙي، وڳ واري هليا.

(مومل راتو، ۲ - ۱۴)

(۱۳۰)

ڪَرها! ڪُر سڃاڻ، پيڪو ۽ پانهنجو،
اصل آهي اوهان جو، ناليرو نڌاڻ،
ڪَرها! آسان ساڻ، ڪي چانگا! ڪج چڱائيون.

(ڪنڀات، ۲ - ۱۷)

(۱۳۱)

ڪَرها! ڪَسَر چڏ، وڪ وڌندي پاء،
منهنجو هلڻ اُتھين، جتي جانب جاء،
توکي چنڊن چاريان، پيو وڳ، لائي ڪاء،
ائين اٿ! اُتاء، جيئن هونديءَ رات هت مڙون.

(ڪنڀات، ۲ - ۱۵)

(۱۳۲)

ڪَرها! ڪَسَر چڏ، وڪون وجهه وڌنديون،
هيڪر حبيب سان، مون کي نئي گڏ،
مڇڻ پونئي هڏ، آهون اُڪنڊين جون.

(ڪنڀات، ۲ - ۱۴)

(۱۳۳)

ڪَرهو ڪميٽيءَ تي، سوڍا! وار سڄاڻ!
ڪُه ڪريان ڪاڪ کي؟ تَن توهين ڏي تان،
لاهي غير گمان، اڳڻ آءُ اُڪنڊين.

(مومل راتو، ۶ - ۳)

(۱۳۴)

ڪَرهو نه ڪيڪاڻ، پيرين آئون نه پڄئي،
جو مون رات رسائي، نئي ساجن سان،
مون نه وهيو پاڻ! ويئي نين نچوڻيان.

(ڪنڀات، ۲ - ۱۳)

(۱۳۵)

ڪَرهي ڪي ڪئين، وڏم پڻ پلڻ جا،
ليڙو لائيءَ کي چري، نير ساڻ نئين،
چانگي سنڌي چت ۾، صاحب وجهه سئين،
اوباهيوس ائين! لطف ساڻ لطيف چئي.

(ڪنڀات، ۲ - ۳۲)

(۱۳۶)

ڪَري آس آپار، پاريءَ جهليو نه رهي،
بيلي ۽ گرناڙ، اُتو گنگا جر جڪرو.

(بلاول، ۴ - ۱۴)

(۱۳۷)

ڪَري، ڪانگا! ڪُرڻئون، پيرين پرين پئڇ،
آئون جو ڏينئي سنيهو، وچ مَ وساريڇ،
الله لڳ، لطيف چئي، گجهو ڳالهائڇ،
جُٺان تَن چئڇ، ته ڪِنڀاتا! خوش هُئين.

(پورب، ۱ - ۱)

(۱۳۸)

ڪَري موٽ مينڌرو، جي لڏوڻيان لال،
گهر مڙوئي گهوريان، هوند پنهنجو حال.

راتي ڌاران راڄ ۾، مون نه گهرجي مال،
سوڍي ڪي سوال، ڪريان ٿي قرب جو.
(مومل راڻو، ۶-۷)

(۱۳۹)

ڪريو مهاڙ ملير ڏي، اُپيائي آهي،
جا مٿي ڏنيس مارئين، سا لوڻي نه لاهي،
سومرا! ساهي، ستيءَ وجه مَر سَنگهرون.
(مارئي، ۴-۹)

(۱۴۰)

ڪريو مهاڙ ملير ڏي، روءِ اُپي چوءِ:
”سُهڄ سوري پائيان، سومرا! سندوءِ،
ملڪ ماروءَ جي آهيان، جوڙ نه ٿيان جوءِ،
سو قلب ڪوٽ نه هوءِ، جو هُتيجن هت ڪيو.“
(مارئي، ۴-۸)

(۱۴۱)

ڪڙ ڪڙ، ڪُن! مَر وڃ، ٻانڌي ٻوڙ مَر ٻار ۾،
مون تي جا ميهار جي، سا ڪيئن ڏٺان ڏچ؟
تو گهڙنديس آڇ، جي اُبتا آر ڪرئين.
(سهڻي، ۳-۲۱)

(۱۴۲)

ڪڙو منجه ڪڙي، جيئن لُهار لپيٽيو،
منهنجو جي جڙي، سڀريان سوگهو ڪيو.
(برو وسندي، ۲-۵)

(۱۴۳)

ڪڙه پڻ ڪيچ ڏيڻ لءِ، ڪڙ پڻ پير سندان،
انهيءَ پَر اُتان، پوندينءَ، مُندا! پهڙ ۾.
(سهڻي آبري، ۷-۱۲)

(۱۴۴)

ڪڙهي ۽ ڪڙي، پَر ۾ پير پُنهونءَ جو،
سڪَ ٻڌائين سَندرو، جانب لءِ جڙي،
لڪن سر، لطيف چئي، مُنڌ جهيڙي ۽ جهڙي،
پٽيءَ تان نه پڙي، جي عُمَر سڀ ائين ڪري.
(سهڻي آبري، ۷-۱۰)

(۱۴۵)

ڪَسَر چڏ ڪنواٽ! وڪون وجه وڌنديون،
سَنئين سڀيرين جي، ونگي پانءِ مَر واٽ،
چڏ جهوري، ڏي جهات، ته هونديءَ رات هت مڙون.
(ڪنڀات، ۲-۱۶)

(۱۴۶)

ڪَسَر ڪَنڱن قَبرون، سُسَر ساڱاهيج،
هَنج! هتيجي ڳالهڙي، ٻگهن مَر ٻوليڃ،
ماڻي، تون مُڙيڃ، چڱ مَر ڪَنهين چُهَنج سين.
(ڪاريل، ۱-۱۵)

(۱۴۷)

ڪَشِي چيلھ ڪشا، ڏيل ڪيائون ڏُٻرا،
لاهُوتي لطيف چئي، تن ڪي ڏين تَسا،
گُروءَ جي گسا، پاسي ڪن نه پاڻ ڪي.
(رامڪلي، ۷-۱۱)

(۱۴۸)

ڪَشِي ساڻ ڪَشَن، ڏيل ڪيائون ڏُٻرا،
پيٽ نه هيريائون پانهنجا، چوري ساڻ چَسَن،
اهڙيءَ راه رَسَن، ڪاڙي ڪابول ڪي.
(رامڪلي، ۷-۹)

(۱۴۹)

ڪشي ساڻ ڪشي، ڏيڻ ڪيائون ڏهرا،
پيٽ نه هيريائون پنهنجو، چوري ساڻ چسي،
ويراڳين وسي، راءِ سدائين رُوح ۾.
(رامڪلي، ۷-۱۰)

(۱۵۰)

ڪڪر ڪيائينر ڪاڪ جو، ڏيئي لاڙيءَ لڪ،
هاڻي مٿي ڏڪ، چڙهيو ٿي، چاڳ ڪريان.
(مومل راءِ، ۸-۱۲)

(۱۵۱)

ڪڪر منجه ڪپار، جهڙ نيشنئون نه لهي،
اُچ منهنجي ڇٽ ۾، اُنا پرين آپار،
آءُ سڄڻ! لهه سار، وڙهه ويڙهي آهيان.
(رپ، ۱-۱۶)

(۱۵۲)

ڪڪر منجه ڪپار، جهڙ نيشنئون نه لهي،
جهڙا منهنجا سڀرين، تهڙا ميگه ملار،
ڪڻ آڪيون، ڪل يار! وڃن سور سندا ڪيو.
(سارنگ، ۱-۲۱)

(۱۵۳)

ڪڪوري ڪاڪ وهي، راتا! پانءِ مَر رٿ،
سوڍا! اي شربت، نسورو ٿي نينهن جو.
(مومل راءِ، ۳-۲۲)

(۱۵۴)

ڪ ڪي ڪڙيان پير؟ ڪ ڪڙهان ڪيچ ڏيڻ لاءِ؟
اڻي ڏنءِ ڏيئي ڏير، پاڻا پرانهان ويا.
(سسئي آبري، ۷-۱۱)

(۱۵۵)

ڪالائون ڪاءِ، مَت نه سڪين مون هٿان!
روئندي رات وهاءِ، چڪائيندي بٺيون!
(يمن ڪلياڻ، ۴-۲۳)

(۱۵۶)

ڪلهي ڦاٿو ڪنجرو، مٿو اُگهاڙو،
پيئڻ! ڪچارو، منهنجو هن پيپور ۾؟
(حسيني، ۱۲-۴۱)

(۱۵۷)

ڪلي وير ڪڱڪ ۾، پاڪر جو پاڻي،
اڃا اُن ڪي جڻ جو، آسانگو آهي،
سوره سو چائي، جو رڳوئي رڻ گهڙي.
(ڪيڏارو، ۵-۴)

(۱۵۸)

ڪلي وير ڪڱڪ ۾، ساڻو سڀ نه هون،
پڙ تي سيئي پون، موٽڻ جنين ميهڻو.
(ڪيڏارو، ۵-۳)

(۱۵۹)

ڪلي وير ڪڱڪ ۾، هيءُ! جي حسن هو،
پيڙو پيڙو پنهنجي پاءُ سين، پٽنگ جڻ پيو،
آهي ڪير پيو، جو ڪري هلان مير حسين تان؟
(ڪيڏارو، ۵-۲)

(۱۶۰)

ڪر قرابت جن جي، هتي آيم هيئن،
رفاقت راڳن جي، پهتيس، پاهڙ سيئن،
ماڙهو ملاحظو تن جو، ڪيچ نه ڪندا ڪيئن؟
ذات نسوريائي نيشن، پر سڌر سين سڱ ٿيو.
(معذوري، ۱-۱۳)

(۱۶۱)

ڪَمِيٽِي ھٿان، ٽين مُور ائين مَديُون،
تُون ڪَر پاڻ وَڙان، موٽُ، سَباڄا سَپرين!
(حسيني، ۱۱-۱۶)

(۱۶۲)

ڪَن ٿي، ڪيچين ڪُچيو، ڪُچُ مَر ٿا ڪُچَن،
اِشارَتُون اُن جون، سَڪوتان سَچَن،
وَتان ويهي تَن، سُن تہ سوڙ پرائين.
(سسئي آبري، ۱۱-۱)

(۱۶۳)

ڪَن ٿي، ڪيچين ڪُچيو، ڪُچُ مَر، ڪُچيائون،
رَهي نہ رَتيءَ جيتري، اُئين وَت ’ائون‘،
وِڍي وِڌائون، هُو جو وَنُ ’هٿن‘ جو.
(سسئي آبري، ۱۱-۴)

(۱۶۴)

ڪَنجهي ڪيرت ڪينرو، واڄو ولاٽي،
هني تَنڊُ حُصَورَ ۾، تنهن پارس پيراتي،
ڏسنديئي ڏياچ ڪي، ظاهر ٿيو ذاتي،
ڪڍي تنهن کاتي، وڌو ڪرڻ ڪپار ۾.
(سورث، ۴-۱۱)

(۱۶۵)

ڪَنڌ ڪٿارو، مُنهن وٽي، عادت سندين اِيءِ،
تئين تڪُون ڏنيون، جُنبِي منجهان جيءِ،
سرو تين سَبيءِ، جَن حاصل ڪيو حال ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۴-۱۸)

(۱۶۶)

ڪَنڌ مَر ڦيرج ڪيڏهين، وڻيو ويڄ راہ،
اُچ ڪ سَنجھ صُباح، نيشي ڏريندءِ ڏوڙ ۾.
(مومل راڻو، ۵-۳)

(۱۶۷)

ڪَنڌن ۾ ڪوہ ڪَريين؟ ڪَسَن ۾ مَر ڪُڏار،
وِجي وَحَدَت وِيءِ ۾، گُھئون چڏي گھار،
شَريعتَ جو سَرُ لَهي، تَن تِيائين تار،
حَقِيقَتَ هَنجَن سين، طَريقَتَ تنوار،
مَنجھان مَعْرِفَتَ سين، اَنڌرُ تُون اُجار،
هَدايتَ جي هُوَ ۾، چُڻيو تُون چانگار،
تہ پاڙهيڙي اِن پار، ڪون ڏسين تُون ڪڏهين.
(ڪاراييل، ۱-۲۴)

(۱۶۸)

ڪَنڌيءَ اُپيون ڪيتريون، ”ساهڙ ساهڙ“ ڪَن،
ڪَنين سانگوساه جو، ڪي ”گهوريس“ ڪيو گھڙن،
ساهڙ سَنڌو تَن، گهاگهاڻي گھڙن جي.
(سهي، ۱-۹)

(۱۶۹)

ڪَنڌيءَ جَھليو ڪانَھن، عاشقُ اُپو آهون ڪري،
تو ڪيئن ٻوڙي سُهڻي؟ ٻيلي! منهنجي ٻانَھن،
دَرياءُ! توتي دانَھن، ڏيندَس ڏينَھن قِيامَ جي.
(سهي، ۷-۷)

(۱۷۰)

ڪَنڊا! تُون ڪيڏو، جڏَھن پَريو ڍورو وَهي؟
جَسوَدَن جيڏو، تو ڪو گڏيو پَھيڙو؟
(ڏهر، ۱-۶)

(۱۷۱)

ڪَنڊا! تو وَتان، سَچُ ڪَ سِيئن لَڏيو؟
مَجرَ تو مَتان، چُڻيو پُون، چُڳا ڪيو!
(ڏهر، ۱-۳)

(۱۷۲)

ڪنڊا مُون پيرن ۾، توڻي لڪ لڳن،
اگر آڱوڻي نه مڙي، ڇپون پير چنن،
ويندي ڏانهن پرين، جتي جات نه پائيان.
(معدوري، ۳ - ۱۰)

(۱۷۳)

ڪنڊ لنگهيندي ڪاڻ، پير پنوهارن سين،
اتي عبداللطيف چئي، رنو سڀ رهاڻ،
هن هيٺائي هاڻ، منهن مٿانهون نه ڪٿان.
(مارئي، ۸ - ۱۹)

(۱۷۴)

ڪنڊي ڪلڻ وچ ۾، جڏهن هڻي جن،
موتي مُون پرين، ڪڍڻ جي ڪاڻ ڪئي.
(ڏهر، ۱ - ۱۵)

(۱۷۵)

ڪنڊي ڪلڻ وچ ۾، جڏهن هنيائون،
موت نه ماريائون، ڏور ڏيئي ويا ڏک جي.
(ڏهر، ۱ - ۱۶)

(۱۷۶)

ڪن ڪٽ، ڪاپٽ، ڪاپڙي، ڪن جي ڪٽائين،
لاهوٽي، لطيف چئي، ماڳ نه مٽائين،
جي خوديءَ کي ڪائين، هلو! تڪيا پسون تين جا.
(رامڪلي، ۳ - ۷)

(۱۷۷)

ڪن ڪٽ، ڪاپٽ، ڪاپڙي، ڪنوٽيا، ڪن چير،
سدا وهن سامهان، عاشق اتر هير،
تسا ڏيئي تن کي، ساريائون سرير،
جي فنا ٿيا فقير، هلو! تڪيا پسون تين جا.
(رامڪلي، ۳ - ۶)

(۱۷۸)

ڪن ڪٽ، ڪاپٽ، ڪاپڙي، ڪنوٽيا، ڪن ڍار،
هڪن جي هنگلاج ڏي، بابو ڇڏي بار،
جي ڪين قبولتهار، هلو! تڪيا پسون تين جا.
(رامڪلي، ۳ - ۱۰)

(۱۷۹)

ڪن ڪٽ، ڪاپٽ، ڪاپڙي، ڪنوٽيا، ڪن ڪٽ،
ڏونهان جن ڏکائيا، هلي مٿي هٿ،
خاڪ جنين جي ڪٽ، هلو! تڪيا پسون تين جا.
(رامڪلي، ۳ - ۸)

(۱۸۰)

ڪن ڪٽ، ڪاپٽ، ڪاپڙي، لانگوٽيا لال،
لاهوٽي، لطيف چئي، موها ڪنهن نه مال،
ههڙا جنين حال، هلو! تڪيا پسون تين جا.
(رامڪلي، ۳ - ۹)

(۱۸۱)

ڪن ڪورائي، ڪاپڙي، چندا! ٿي جوڻ،
گاه ته لڳيئي ڪاڻ، نانگن هٿان نينهن جو.
(رامڪلي، ۴ - ۱۹)

(۱۸۲)

ڪن ڪورائي، ڪاپڙي، چندا! ٿي مَ جو،
سر سپاهين وڪيا، سوک نه، سامي! سوء؟
جيڪي پڇين، پڇ سو، گنگا نين نه گو،
وڃ، لاهوٽي! لو، عجز کي آڏو ڪري.
(رامڪلي، ۴ - ۱۸)

(۱۸۳)

ڪن ڪورائين، ڪاپڙي! اي زانو جوڳ،
سامي! سڃاڻڻ تو پيو، هڪ ڏهي، پيو دوڳ،
جنين پانيو ڦوڳ، رام تين کي ريبو.
(رامڪلي، ۴ - ۲۱)

(۱۸۴)

ڪَنهن تڙ ڏيهائي؟ ڪٿي اُن مِينهڙا؟
مُون وَتَ مُون پرين جي، ويهي ڪِر وئي،
ائون اڳ ڏاڻي، سنيهو سئي جتان!
(مارئي، ۱۱-۳)

(۱۸۵)

ڪَنهن پَر رُٿان پرينءَ کي؟ اَنڌرِ ناهِ اُساڻ،
لوهُوڪا لَڪَن ۾، ويري مٿي واڻ،
چَپر ۾ چُونچاڻ، ڏِسرِ ڏڪوِين جا.
(ڪرمياري، ۶-۲)

(۱۸۶)

ڪَنهن پَر رُٿان پرينءَ کي؟ پاڙ نه ڄاڻان پَنڌ،
ڪِيچَن ڪارَن ڪَنڌ، نايو ٿي، نَعرو هِٿان.
(ڪرمياري، ۶-۳)

(۱۸۷)

ڪَنهن پَر رُٿان پرينءَ کي؟ پاڙ نه ڄاڻان پير،
پَنڌُ مُون پيڙو ٿيو، سُوَرَن لايو سير،
آريءَ لاءِ اَليُر، رَقصُ پاڳي رَن جي.
(ڪرمياري، ۶-۵)

(۱۸۸)

ڪَنهن پَر رُٿان پرينءَ کي؟ پَچَن ناهِ پَچار،
اَنڌرِ ٿي آهُون ڪَريان، ڪاڻي مَنجهِ خُمار،
گَريي جي گُفتار، ٻيءَ پَتِ ٻاروچَن ۾.
(ڪرمياري، ۶-۳)

(۱۸۹)

ڪَنهن پَر رُٿان پرينءَ کي؟ روئي نه ڄاڻان،
مٿي ڪَيو پُٺان، هَنجَن هاڻا هِٿڙا.
(ڪرمياري، ۶-۱)

(۱۹۰)

ڪَنهن پَر رُٿان پرينءَ کي؟ رُٿُ مُون رِياءِ،
بَرَن مَنجهِ بُڪاءِ، ٻيءَ پَتِ ٻُڌم، جيڏيُون!
(ڪرمياري، ۶-۶)

(۱۹۱)

ڪَنهن جَنهن پُوَر پَچائيا، پَنجين ڏينهن پئي،
اَنڌرِ آڏيسِيَن کي، سُوَرَن شاخ ڪَئي،
مُحَبَتَ جي مِيڊانَ ۾، لاشُڪُ پيا لَهي،
تن کي ساري رات، سِيڏُ چئي، گُونڌَر سائُ گَئي،
ڪَريو سِيَن سَهي، لَڪا پُٺَن لوڪَ ۾.
(رامڪلي، ۲-۵)

(۱۹۲)

ڪَنهن جَنهن ڏُڪان ڏي، پاراپا کي پانڌئين،
سُوَرِ پَريائين سي، ڳالهَ ڪَيائين جن سين.
(معدوري، ۶-۱۷)

(۱۹۳)

ڪَنهن جَنهن سَناسي سُوَر، جي وَتَن ۾ وَهُلور،
ٻَهرِ ٻولي ٻي ڦَري، گَهَتَ ۾ گَهائِلَ گُهور،
چَتَ جَنين جا چُوَر، هَلو! تَڪيا پَسُون تِن جا.
(رامڪلي، ۳-۲)

(۱۹۴)

ڪَنهن جَنهن سَناسي سُوَر، جي وَهُلور وَتَن،
اَنڻي ٻَهرِ اَلڪَ جو، ڪو وَڏُ ويراڳين،
سَدائين صاحبِ پَر، ٿا ڪاپڙي ڪَنبن،
جي راتو ڏينهن رَمَن، هَلو! تَڪيا پَسُون تِن جا.
(رامڪلي، ۳-۱)

(۱۹۵)

ڪَنهن جنهن ڪُنا ڪات، جَن سامي مَوُر نه سَنرا،
ڏينهان ڏکي ڏيل ۾، سُوَر سَڄائي رات،
سَندي جو ڳيان ذات، جي جان! هوءِ جڏاڻي.
(رامڪلي، ۶ - ۱)

(۱۹۶)

ڪَنهن جنهن گهيڙ گهڙي، جَن اوتڙان تڙ ٿيوس،
سالم ويئي سهڻي، ڪَن ڪين ڪيوس،
اهڻ اڳڙين ۾، پريان جو پيوس،
حقان حق ٿيوس، هُئي طالب حق جي،
(سهڻي، ۳ - ۵)

(۱۹۷)

ڪَنهن جنهن نينهن ننڍا، جي مون واجهيندي نه ورو،
جيڪي مئي ڪندا، سو، جانب! ڪريو جڙي،
(حسيني، ۱۰ - ۲۳)

(۱۹۸)

ڪَنهن ڪَنهن ڪاريءَ ذات کي، مور به مٽئين،
جي چٽرا چڪيا ڪري، نه وڳ ورائي ڏين،
ساڻ سمورا نين، جي مٿين پانئي موٽيا،
(ڪارليل، ۲ - ۷)

(۱۹۹)

ڪَنيزڪ ڪيچين جي، ٻانهوئي ٻانهي،
سي ڪئن وڃن وسري، جي جيءَ اندر جاني؟
اڳڻ آماني، شال ڪيچين جي ڪام ٿئي!
(ڪوهياري، ۳ - ۱۱)

(۲۰۰)

ڪَنيزڪ ڪيچين جي، ٻانهي، ٻانهوئي،
ٻئي ٻاروچي هٿ ۾، چڱن سر چوٽي،
ٻانڀڻ کي موٽي، پاڻهي پُچندو پٽ ڏئي،
(ڪوهياري، ۳ - ۱۰)

(۲۰۱)

ڪنين ڪامڙ ڪيا؟ ڪيئن پنيولين؟ ڪَرها!
اڪين مٿي آڪيا، پڙ ۾ پير گنا!
وڳ ڪ وسريا؟ ٻڌو جئن گهاٽي وهين!
(ڪنڀات، ۲ - ۳۸)

(۲۰۲)

ڪنين ڪنين ماڙهين، پيئي ڪل ڪائي،
رسيآ جي رَمَز کي، تن پارسي پاڻي،
”الانسان سري و انا سره“، ورتي اي وائي،
راجا راڳائي، هردو ئي هيڪ ٿيا،
(سورث، ۲ - ۵)

(۲۰۳)

ڪنين ڪنين ماڙهين، گوندڙ وڏي وٿ،
ٻڌي گوڏ گرت، ساڻو ڪجي سور جو،
(حسيني، ۶ - ۳)

(۲۰۴)

ڪنين ڪين پرائيو، ڪيني منجهان ڪين،
جي هوءَ ستاڻي سيگ، ته ره چني جوکو ٿئي،
(يمن ڪلياڻ، ۸ - ۱۱)

(۲۰۵)

ڪُڻڪن ڪانڌ چت ڪيو، جهڙ پسيو جهڄن،
وَر رءِ وانڍين آڏيا، پکا سي مَر پُسن،
اُتر ڊاهي اُن جا، ته ڪَنهن کي ڪارون ڪن،
وارث وري تن، آچي شال اولو ڪري،
(سارنگ، ۲ - ۷)

(۲۰۶)

ڪُڻڪن ڪانڌ چت ڪيو، جهڙ پسيو جهڻڪن،
سُڻو رڙ رعد جي، ڪليون ٿيون ڪَنبن،
ڪليون ڪين ڪچن، ويچارئون ورن ري،
(سارنگ، ۲ - ۸)

(۲۰۷)

ڪوئو قَرِيبن جو، عِينُ تَتَرُ آه،
اِي اَلتي ڳالھڙي، سَڪَ وَرَندي ساه،
آسَر هَڏَ مَر لاه، چِنُ ڳنڍُن اَن جو.
(ڪلياڻ، ۳ - ۱۸)

(۲۰۸)

ڪوئي ڪُنائون، اُچ پڻ اَکڙين سين،
ماس وراهي هليا، ڪَرنگل ڇڏيائون،
”وَتَوَاصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَاصُوا بِالصَّبْرِ“، لئين آتائون،
مئي ماريائون، ڪلي گهاٽيو سڄئين.
(برووسندي، ۱ - ۱۳)

(۲۰۹)

ڪوئي ڪهي سُرِين، ڪوئي ڪهن ساڻ،
نيزي هيٺان نينهن جي، پاسي ڪَر مَر پاڻ،
جُل، وڃائي ڄاڻ، عاشق! اَجَل سامهون.
(ڪلياڻ، ۳ - ۱۷)

(۲۱۰)

ڪوپا ڪلي ڪوڏيا، راوَت ڪين رهن،
سائڻ سَر فدا ڪيا، اڳيان اِمامَن،
”يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ“، ڪَر اهوئي ڪن،
حُورُون هارَ ٻڌن، سِهرا شَهِيدَن ڪي.
(ڪيڏارو، ۶ - ۱۰)

(۲۱۱)

ڪوپا ڪلي ڪوڏيا، ساڻو سِلحدار،
هڪ پائر، پيا پائتيا، ٿيان جاني جَگر يار،
ارڙن ۾ احسانَ سين، سوپا ٿيا سَردار،
حُورن ٻڌا هار، سِهرا شَهِيدَن ڪي.
(ڪيڏارو، ۶ - ۱۱)

(۲۱۲)

ڪو جو اُنس مينهن، آريءَ جي اُڪير جو،
پاروڇاڻو نينهن، مَنان مانو نه ٿئي.
(حسيني، ۱۱ - ۹)

(۲۱۳)

ڪو جو آهس ڪوڏ، پاروڇاڻيءَ ذات سين،
جي هُو چوَنس ’ٻوڏا‘ ته جي، سٺائي جَڳ ڪي.
(حسيني، ۱۲ - ۳۲)

(۲۱۴)

ڪو جو قَهَر ڪلاچ ۾، گهڙي سو نئي،
خبر ڪون ڏئي، ته رَڇ ڪُڇاڙي رَنديا؟
(گهاتو، ۱ - ۳)

(۲۱۵)

ڪو جو ڪامَنُ مي، آهي اَکڙين ۾،
تَن تماچيءَ ڄامَ جو، ناپون پايو ني،
عِشَقُ اِئن ڪري، جِئن چارو ڄامَ ڪلھي ڪيو.
(ڪاموڏ، ۲ - ۱۳)

(۲۱۶)

ڪو جو لڳس ڪاڻ، ڪيچين جي قُربَ جو،
ٿي نِمائي نِشان، ڇڏي سانگو ساهَ جو.
(حسيني، ۱۱ - ۶)

(۲۱۷)

ڪو جو وڏيءَ وڏ، جِئن وَ وڏيائين وَ سين،
ڏُڪُ ڏُڪيءَ ڪي ڏي، جن ڏني سي ڏُڪيا ٿيا.
(معدوري، ۶ - ۱۸)

(۲۱۸)

ڪو جو وريو وا، جيئن پُر پانهن ڇڏيو،
اڳي اِن تڙاءُ، اونداهيان ٿي اُڪران.
(سهڻي، ۸ - ۲۰)

(۲۱۹)

ڪو جو وه ڪاپائيتين، ڪنبن ۽ ڪتن،
ڪارن سود سواريون، آتن منجهن آچن،
ان جيءَ سونهن، سيد چئي، صراف ئي سڪن،
اگهيا ست سندن، پائي ترازيءَ نه توريا.
(ڪاپائتي، ۱-۱۸)

(۲۲۰)

ڪوڏر نه کاتي، جنهن سين ٽڪر ٽاڪيان،
جيڪو جبل لنگهيان، سو هيبت جو هاڻي،
پرين جا پاتي، سا جڙ جيئري نه لهي.
(ديسي، ۶-۷)

(۲۲۱)

ڪو ڏينهن آهين ڪوٽ ۾، لوئي هڏ م لاه،
ڪامن! اهجي ڪر جي، آڏ وڌائي آه،
هت م پاڙج هيڪڙو، پائر جي پساه،
ستي! سيل نياه، ملير ويندينءَ مارئي!
(مارئي، ۱۰-۵)

(۲۲۲)

ڪو ڏينهن ڪنجهر ڪنڊين، تون تماچي! ٽڳ،
اڻوڇو ٿيومر آڳ، مون ڪر ملاحن ۾.
(ڪاموڏ، ۲-۲)

(۲۲۳)

ڪوڙ ڪمايءَ ڪڇ، اُتي اور الله سين،
ڪڏ تون دغا دل مان، صاحب وڻي سڄ،
محبت سندو من ۾، ماڻڪ! پارچ مڄ،
ان پر اُتي آڇ، ته سودو ٿئيئي سڦرو.
(سريراڳ، ۱-۹)

(۲۲۴)

ڪوڙو تون ڪُفر سين، ڪافر ۾ ڪوٺاءِ،
هندو هڏ نه آهين، جڻيو تو نه جڳاءِ،
تلڪ تينن کي لاءِ، سچا جي شرڪ سين.
(آسا، ۴-۱۵)

(۲۲۵)

ڪوڙي ڪج م ڪڏهين، ڦڪي پانئج ڦانگ،
ساري سناسين جڻ، لائق! رڪج لانگ،
ته چارئي چنيءَ پاند، اوسا گنهي اڪرين.
(آسا، ۴-۴۱)

(۲۲۶)

ڪوڙين تنهنجون ڪاميون، تون ڪوڙين سندو ڪانڌ،
مون کي ڇڏ م داسڙا! ته وڃان نه وڻوانڌ،
مون گچيءَ ۾ پاند، تو چنيسر! هٿ ۾.
(ليلا چنيسر، ۳-۱۲)

(۲۲۷)

ڪوڙين ڪايائون تنهنجيون، لکن لڪ هزار،
جيءُ سپڪنهن جيءَ سين، درسن ڌارون ڌار،
پرير! تنهنجا پار، ڪهڙا چئي ڪيئن چوان.
(ڪلياڻ، ۱-۲۱)

(۲۲۸)

ڪوڙيون پڇن ڪيچ، هوٿ نه پڇن هتهين،
جن پنهنوءَ سين پيچ، تن پيرين پند وساريو.
(سسئي آبري، ۳-۱۰)

(۲۲۹)

ڪوڙين قهر ڪيو، ٿيا جماتي يزيدي سين،
پليتن کي پڙ ۾، ورنه ور پيو،
سڌر هون سهو، شير شهادت رسيو.
(ڪيڏارو، ۴-۵)

(۲۳۰)

ڪُوفِيُن ڪاغذُ لَکِيو، وِچَ وَجھِي اَللّٰهُ،
”اَسِيَن تَابِعَ تَنھنجا، تُون اَسانجو شاھ،
ھيڪَر ھيڏي آءُ، تہ تَخْتُ تابيني تَنھنجي.“
(ڪيڏارو، ۴-۶)

(۲۳۱)

ڪُوفِي ڪَربَلا ۾، پاڻِي نہ پياريَن،
اُتي عَلِيءَ شَاهَ ڪِي، شَھزادا ساريَن،
نَڪريو، نِھاريَن؛ چَڙھ، مِيرَ مُحَمَّدَ عَرَبِي!
(ڪيڏارو، ۴-۷)

(۲۳۲)

ڪو گُھمندي گھورُ، آيُرَ ٻاروچَن جو،
چڏيندِيَس پَنيورُ، ھنئون ھِت نہ وِندُري،
(حسيني، ۳-۱)

(۲۳۳)

ڪو مُنھن ڪُٺل آئيو، ناھِ ويچاري وَسِ،
ھوَت! تَنھنجي ھٿَ ري، گولي تَڻِي مَر گِيسَ،
ڏُڪَ ڏُڪِيءَ ڪِي دَسِ، تہ مُوڙھِيءَ ڪو مُنھن تَڻِي،
(ديسي، ۷-۵)

(۲۳۴)

ڪو مُنھن ڪُٺل آئيو، وَسِ نہ ويچاري،
ھوَت! تَنھنجي ھٿَ ري، پَھچي نہ ٻاري،
اُچِين جي، آري! تہ پاندَ پُچي، لَڪَ لَنگھيان،
(ديسي، ۷-۴)

(۲۳۵)

ڪُونجَڙِيءَ ڪالھَ لَنڻِي، سَچَ وَڌَمَ چِتَ،
اَتُون جَنِين رءُ ھِت، گَھنگھَرُ گھاريان ڏينھنڙا،
(ڏھر، ۴-۱۰)

(۲۳۶)

ڪُونجَ! نہ پَسِين ڪَڪَ، يَبُ جَنھن سِين ڏِپِيو،
مارِيءَ ماري لَڪَ، وَگَرُ ھَڻِي ويچُون ڪِيا،
(ڏھر، ۴-۱۷)

(۲۳۷)

ڪُونجَ نہ لَکِيو پاڻَ، جو مارِيءَ سَندي مَن ۾،
اوچَتي پَريانَ، وَگَرُ ھَڻِي ويچُون ڪِيا،
(ڏھر، ۴-۱۶)

(۲۳۸)

ڪُونجون تِيون ڪُڻڪَن، جِيڪُسِ ھَلَن ھاريُون،
پَچا پوءِ اَتَن، وَجَن واندَا ڪَنديُون،
(ڏھر، ۴-۱۲)

(۲۳۹)

ڪَوَٽَرُ پاڙُون پاتارَ ۾، پَوَٽَرُ پَري آڪاسِ،
پَنِين سَندي گَالِھَڙِي، رازَقَ آندي راسِ،
تَنھن عِشَقَ ڪِي شاباسِ، جَنھن مُحَبَّتِي ميٽِيا،
(ڪارايل، ۱-۲۲)

(۲۴۰)

ڪَوَٽَرُ پاڙُون پاتارَ ۾، پَوَٽَرُ پَري ۾ سُجَ،
پَنِين سَندي گَالِھَڙِي، عِشَقَ اِي اُھِجَ،
توہ نہ لَھِين اُجَ، جي پِيو پِين پاڻَ ۾،
(ڪارايل، ۱-۲۳)

(۲۴۱)

ڪَوَٽَر، ڪَلي جا ڪوڏِيا! جانڪِي تائين جِي،
مَتان اَڙَن اُسَري، رُڪَ پِيالو پِي،
گَاهُ گُجھَن جو تِي، ويڻي جن وَرَ تِيا،
(ڪيڏارو، ۶-۱)

(۲۲۲)

ڪونهي اُت ڪوهيارُ، جِت تو، پوري! پائڻيو،
پَنڌُ مَر ڪَر پهاڙَ ڏي، وُجودُ ئي وَثڪارُ،
ڌارِيا پائنجَ ڌارَ، پُڄُ پريان ڪَر پاڻُ تو.
(سسئي آبري، ۳ - ۳)

(۲۲۳)

ڪونهي آڳهَ آهڙو، جهڙي مُحبتَ مَن،
اُپيون اورئين پارَ ڏي، ڪوڙيون ڪَڪَ پُڄن،
نڌي تن نيڙُ ٿئي، جي رِيءَ تَرهي تَرَن،
سِڪَ رسائي، سُهڻي! اَصَلِ عاشقَن،
سي جُهليون ڪين ڪُنن، پُڄن جي ميهارَ کي.
(سُهڻي، ۱ - ۳۰)

(۲۲۴)

ڪونهي قادرُ ڪو پيو، اُنين جو آياڳ!
قُلْ لَنْ يَصِيَّبَنَا اِلَّا مَا كَتَبَ اللّٰهُ، اِي مَعْدَرَتَ ماڳ،
سپوئي سڀاڳ، مارئيءَ مُساوي ٿيو.
(مارئي، ۵ - ۱۲)

(۲۲۵)

ڪوه تو ڪاڳر ڪورئين؟ وينو وڃائين مَسُ،
ڏور تيائين ڏَسُ، اَڪَر جيائين جُڙيا.
(يمن ڪلياڻ، ۵ - ۳۲)

(۲۲۶)

ڪوه نه جُهارئين جَڪرو، جنهن ڏيهَ ڏيا ڏيئي؟
جي لُڏيا ٿي لينگهن ۾، شالن ۾ سيئي،
سَمي سڀيئي، طاماعو تار ڪيا.
(بلاول، ۳ - ۱۰)

(۲۲۷)

ڪوهيارو ٿي ڪاٺ، مِيون مارَن آيو!
هو مَرُ هوٺ حياٺ! ائون مياڻي گهورئي!
(حسيني، ۱۰ - ۵)

(۲۲۸)

ڪوهيارو ڪاري، پَنڌُ آڙانگا پَتِين،
سي ڏيهَ ڏيڪاري، جي آڳُ نه ڏنا ڪڏهين.
(حسيني، ۱۲ - ۳۹)

(۲۲۹)

ڪوهيارو ڪيٿان، ڪيڻ وڃي، ڪاڏي وڃان؟
مُون پانيو سيٿان، چَپرَ ڪُنڊيسَ پَنڌڙا.
(حسيني، ۱۲ - ۳۸)

(۲۵۰)

ڪهان، تان ڪيچان پري! سُمهان تان سِرَ هيٺ!
باروچي سين ڏيڻ، جيڏيون! جيهيءَ پَر ٿي.
(حسيني، ۴ - ۱۲)

(۲۵۱)

ڪهان، تان ڪيچان پري! وهان، تان وَتِ مُون!
يُلي ڏوريم پُون، عَبتُ آريءَ ڄامَ کي.
(حسيني، ۴ - ۱۱)

(۲۵۲)

ڪُه ڄاڻان؟ ڪُه ٿيو؟ ڪيڏانهن ٿي وڃان؟
هٿ، ڪَرايون، آڱريون، موڙيو سڀ پِڄان،
پِين گهرِ گهيچان، مُون هاريءَ هوٺ وڃايو!
(حسيني، ۱۲ - ۲۱)

(۲۵۳)

ڪهڙو آڻيئي ڪامُ، گنجي ڏونگرَ گامَ ۾؟
پسي تنهن پاهڻَ کي، اچي نه آرامُ،
مَتان ڏونگرَ ڏورئين، اجهين ڪُه عوامُ؟
هرا ڪري حرامُ، ڪامُ ته ڪاهوڙي ٿئين.
(ڪاهوڙي، ۲ - ۸)

(۲۵۴)

ڪهڙي پڇين ڪالهه، ڪر نڪا آڇ صُباحُ،
وَنُئَن تَنين سي واڳيو، جيڪي پَسِين مَنجھ پَساءَ،
رَمُ رَبانِيءَ راه، مَٿي حال هوشيارُ ٿي.
(رامڪلي، ۵-۲۲)

(۲۵۵)

ڪُهَن تان ڪَر لَهَن، ڪَر لَهَن تان ڪُهَن،
سيئي، ماءِ! مُهَن، سيئي راحتِ روحَ جي.
(ڪلياڻ، ۳-۱۹)

(۲۵۶)

ڪُهَن ۽ ڪوئِن، اِي پَر سَندي سَڄِين،
سُوريءَ چاڙهيو سُپَرِين، ڏنپَ ڏهاڻي ڏِين،
وينا ورهَ وِئين، آءُ واڍوڙيا! وهاءِ تون.
(ڪلياڻ، ۳-۲۱)

(۲۵۷)

ڪُهَن تہ ڪچائي، سُوَر نہ سانڍڻ سَٿا،
اڃا تہ آئي، ڏيل مُنهنجي ڏک سين.
(رپ، ۱-۶)

(۲۵۸)

ڪهي جا ڪين ڪٿي، پرينءَ پَهتي سا،
وهي ويڙهجي جا، وَصَل تَنهن وِڃائيو.
(معذوري، ۲-۵)

(۲۵۹)

ڪهي سو ڪَر لَهي، ڪوئي سو قَرِيبُ،
اها عادت سَڪيو، هَر زمان حبيبُ،
تِجي سو طيبُ، سوئي راحتِ روحَ جي.
(ڪلياڻ، ۳-۲۰)

(۲۶۰)

ڪُهين، تہ آڀُ ڪُه؛ ڏس مَر چُهڙيان،
سَندا آهيڙيان، ائون نہ سَهندي هَٿڙا.
(معذوري، ۱-۷)

(۲۶۱)

ڪِئان سِڪِين سُپَرِين، ڪاسائڪي ڪارِ؟
تِڪي کاتي هَتَ ڪَري، مُنيءَ سين مَر مارِ،
چوري چاڱ نهارِ، سورن سانگهيڙا ڪيا.
(برو وسندي، ۳-۱۰)

(۲۶۲)

ڪَن ڏٿاريان ڏبَڙا! وينديس ڪَنهن نہ وهاه،
مُون مِل مارو ناه، اڃا اوڍيان ڪِن کي؟
(مارئي، ابیات متفرقه - ۱۳)

(۲۶۳)

ڪي اوبين عَرَبَ ۾، ڪي ڪابل مَنجھ ڪَتَن،
سُٿُ اَن جو سَقرو، مَٿيو ماڻڪَن،
قادَر ڪِير ڪِڏَن، ٿيلهي ٿلهي واريُون.
(ڪاپاڻي، ۱-۲۱)

(۲۶۴)

ڪي اوڏائي ڏور، ڪي ڏور بہ اوڏا سُپَرِين،
ڪي سَنپَرَجَن نہ ڪڏهين، ڪي نہ وسِرَن مورِ،
جَن مينهن ڪُنڍيءَ پورِ، تَن دوست وراڪو دل سين.
(برو وسندي، ۱-۱۲)

(۲۶۵)

ڪيا ويچاريءَ وَسَ، ڪارڻ ڪوهياري گهڻا،
گهڻو پُڇي پانڊبين، سَندا ڏيرَن ڏَسَ،
لَمون ڏوري لَسَ، سَتي سَگر پَتِين.
(حسيني، ۱۰-۱۲)

(۲۶۶)

ڪيائين ڪيچين لاءِ، جُسو جلاوت،
چڙهي پيئي چيرين، هاري سڀ حجت،
هتي نماڻي نست، پنڌ وڌائين پاڻ تي.
(معدوري، ۵-۱۰)

(۲۶۷)

ڪي تران ڪي تارمون، ڪي سگهان ڪي سگهه،
آڏو ڏيڇ مَر لڳ، مون هيڪليءَ، وَلها!
(سهڻي، ۹-۱۹)

(۲۶۸)

ڪي جو پيڄل ٻوليو، پنيءَ ويهي پاڻ،
راجا رَتولن ۾، سيباڻو سلطان،
”آءُ مَٽاهُون، مَڱڻا! مُقابل ميدان،
گهريان لڪ، لَطيْفُ چئي، تهنجي قَدَمَن تان قربان،
مَتو هي مِزمان! هلي آءُ ته هِت ڏينءَ.“
(سورث، ۳-۱)

(۲۶۹)

ڪي جو ڏٺائون، ڏهڪجي ڏور ٿيا،
وَهڪَ نه ڪيائون، اُپيڪَ عَيْبُ اَنَ جو.
(رامڪلي، ۹-۵۲)

(۲۷۰)

ڪي جو زاغَ زَبانَ سين، لَنيو مَٿي لامَ،
پُهچايائين پرينءَ جا، سَرَتيون! راتِ سَلامَ،
ڪاڪيون! ڪَٽي ڪامَ، ته ڪَهيو سَٿان ڪانگَ جو.
(پورب، ۱-۱۶)

(۲۷۱)

ڪي جو ڪُنپارَن، مَٿيءَ پائي مَنيو،
تَنهن مان تَرَ جيتري، جي پئي خَبَرُ ڪَرَن،
هي تان هوندَ مَرَن، هُن اَڳڻ اوراتو ٿئي!
(رپ، ۲-۱۷)

(۲۷۲)

ڪي جو ڪَنهين پار، اَڪيون پسي آئيون،
تِيون ديوانِيُون دِل ۾، اَپَر لَگين آر،
تِهان پوءِ قَرار، سَتيون ڪين، سَيدُ چئي.
(آسا، ۲-۹)

(۲۷۳)

ڪي جو ڪيڏانهين، اَڪيون پسي آئيون،
تِيون تائين تيڏانهين، پيئون پاڻ مُهاڙيُون.
(آسا، ۲-۸)

(۲۷۴)

ڪي جو ڪيڏانهين، چانگو چڪي آيو،
تائيو تيڏانهين، نيٺ چنايو نڪري.
(ڪنڀات، ۲-۳۱)

(۲۷۵)

ڪي جو وَجي آج، اَڪيون پسي آئيون،
سيئَن ڪيو سَهجَ، لالُون تِيون، لَطيْفُ چئي.
(آسا، ۲-۱۰)

(۲۷۶)

ڪي جو وَجي ڪالَ، اَڪيون پسي آئيون،
لالُون ڪيون، لَطيْفُ چئي، جانبَ جي جَمالَ،
تيا نينَ نِهالَ، جَين دَلبرُ دِڪيو.
(آسا، ۲-۱۱)

(۲۷۷)

ڪي جي ڪڍيا پار، ڏُڪيءَ ڏُونگرَ پاڻ ۾،
سُٽي سا تَنوارَ، مِرُون پيا مامري.
(ڪوهياري، ۲-۱۳)

(۲۷۸)

ڪيچان اوري ڪڻهين، وَڻُ نه ويسانهين،
ڪميڻي! ڪيچين لاءِ، پورج پَرانهين،
تاڻج تيڏانهين، وارِج ڪامَ وَرَنَ جي.
(ديسي، ۳-۳)

(۲۷۹)

ڪيچان اوري ڪيتريون، مَعذُوريُون مُيُون،
واتُون ويهَ ٿيون، ڪُهَ ڄاڻان ڪيهي ويا؟
(ديسي، ۳-۳)

(۲۸۰)

ڪيچان آيو قافلو، پليرو پايان،
پٽي جا پيرن جي، لڳن ڪي لايان،
چنبيلي چايان، جي مُون نيو پاڻ سين.
(ديسي، ۳-۷)

(۲۸۱)

ڪيچان آيو قافلو، راتِ موچاريءَ روءِ،
بوتي ۽ بلوچ جي، رڙهي پسان روءِ،
لنگهي لڪَ، لَطيفُ چئي، پُچان ڪيچين ڪوءِ،
گولي ٿيا گلبوءِ، جي مُون نيو پاڻ سين.
(ديسي، ۳-۶)

(۲۸۲)

ڪيچان آيو قافلو، جُنڱُ سُونهاريءَ جوڙ،
تليارا توڏن ڪي، ڳچيءَ سُونهن موڙ،
دولتِ چايان دورَ، جي مُون نيو پاڻ سين.
(ديسي، ۳-۹)

(۲۸۳)

ڪيچان آيو قافلو، چامنَ سَندو چامُ،
پَسندي پُنهونءَ ڪي، اَڪِين ڪيو آرامُ،
ناترِ چايان نامُ، جي مُون نيو پاڻ سين.
(ديسي، ۳-۸)

(۲۸۴)

ڪيچان آيو قافلو، ساڻَ ڏٺي سَرواڻُ،
وارَ وِدي واڳون ڪَريان، پُڻان هُوند پَلاڻُ،
جهڙو پُنهون پاڻُ، تَهڙي سِتا ساڻَ جي.
(ديسي، ۳-۱۱)

(۲۸۵)

ڪيچان آيو قافلو، طَرَحَ موچاريءَ توڙ،
سينگارِياڻُون، سَيِّدُ چئي، ڪَرها مَنجهان ڪوڙ،
لڪُ لهي ٿي لوڙ، جيجان! تن جَتَن جي.
(ديسي، ۳-۱۰)

(۲۸۶)

ڪيچ مَر خَبَر هوءَ، هِنَ مُنهنجيءَ ذاتِ جي!
مَتان پُنهونءَ پوءِ، لَڄَ مُنهنجي لوءِ ۾!
(حسيني، ۱۱-۱۸)

(۲۸۷)

ڪيچُ نه جُنَبَ جا، تہ ڪا هلي هوتَ ڏي،
مون سين هلي سا، جا جيَ مَنو نہ ڪَري.
(سسئي آبري، ۴-۳)

(۲۸۸)

ڪيچي ڪالهہ ڪهي ويا، آديُون! آڏيءَ راتِ،
جاڳان تان جيڪي ٿيو، وهائيءَ پَرياتِ،
قوڙائو فقير ڪي، ڏنو جَتَن ذاتِ،
رَفِيعَ الدَرَجَاتِ!، پَرَمَلُ پُنهون ميڙئين!
(ديسي، ۳-۱۴)

(۲۸۹)

ڪيچين ڪارڻ ڪالَ، نيڻَ نهارا مُون ڪيا،
ايندا پسان شالَ! اُٺي آريءَ چامَ جا.
(ڏهر، ۲-۱۰)

(۲۹۰)

ڪي ڌرتي، ماءُ! ڪي چَر سَندي سَڄين،
هلي ۽ واجهه، ٻين چيرن وچ ۾.
(حسيني، ۲-۱)

(۲۹۱)

ڪيڏانهن ڪاهيان ڪَرهو؟ چٽاڻو چوڌار،
منجهين ڪاڪ ڪڪوري، منجهين باغ بهار،
ڪانهي ٻي تنوار، ٿيو مڙوئي ميندرو.
(مومل راتو، ۹-۷)

(۲۹۲)

ڪيڏانهن ڪاهيان ڪَرهو؟ چوڏس چٽاڻو،
منجهين ڪاڪ ڪڪوري، منجهين لڏاڻو،
راتو ۽ راتو، رءُ رائي پيو ناه ڪو.
(مومل راتو، ۹-۶)

(۲۹۳)

ڪيڏانهن گهٽ ڪُڙن؟ ڪيڏانهن اُٿي ويئون؟
تيڏانهن ٿيون چَرن، جيڏانهن پُٺ ميهار جي.
(سهڻي، ۴-۱۰)

(۲۹۴)

ڪير ڪريندي ريس، آيل! سَنگهارن سين،
جنين جي خميس، واريون واري ڇڏيون.
(ڏهر، ۴-۲۲)

(۲۹۵)

ڪير ڪُن؟ آئون ڪير؟ ڪير ڏمر سَهي ڏم جا؟
قضا رءُ ڪير ڌري؟ مٿي پاڻيءَ پير،
پينر! پنيءَ وير، لڏو تي تي لوڙيان.
(سهڻي، ۵-۱۸)

(۲۹۶)

ڪيڙي ڪيچاين، گورا گس هلايا،
لڙيو، چڙهيو چوٽين، ڪريو ڪوه ڪڙن،
سُونهن جي سردار سين، سي توڙ مَر تَرِجَن!
لُطُف ساڻ، لُطِيفُ چئي، لَنگهيو بُر بوتن،
تن ڪهڙو عَمُ گُنگن؟ هوڻ حماتي جن جو.
(ديسي، ۲-۶)

(۲۹۷)

ڪي سُمه، ڪي جاڳ، نِنڊ نه ڪجي ايتري،
اِي مانجهاندي جو ماڳ، جو تو ساڻيه پانڻيو.
(ڏهر، ۳-۹)

(۲۹۸)

ڪي ڪو، ڪاهوڙي! چپر ۾ سڏ ٿيو؟
اڳي ٿي سئي، ائين سَندي ڳالهڙي.
(ڪاهوڙي، ۱-۱۲)

(۲۹۹)

ڪيم ڪاپڙين جي، پهرئين ڏينهن پَرُوڙ،
سَگها ساعت نه هيڪڙي، چارئي پهر چور،
سدائين، سيدُ چئي، هون سناسي ۾ سور،
جوڳي ساڻ ضرور، لڪا پُٺن لوڪ ۾.
(رامڪلي، ۲-۱)

(۳۰۰)

ڪيم مُهاڙ ملير ڏي، مٿي ڪوٽ چڙهي،
نٺ نِهاري ڏيه ڏي، ڳوڙها پير ڳڙي،
نِگي ڪوڪُ قلب مان، منجهان رُوح رڙي،
ويڙيجن وري، ڪَر نه لڏي ڪڏهين!
(مارئي، ۴-۱۰)

(۳۰۱)

ڪين ساڳاهيُ، سُپرين! جاڙون ڪيُ جال،
سوڍا! مون کي ڪال، موٽي مُنهن ۾ آئيُون.
(مومل راتو، ۸-۱)

(۳۰۲)

ڪين ساڳاهيُ، سُپرين! جاڙون ڪيُ جت،
سوڍا! مون کي تَت، موٽي مُنهن ۾ آئيُون.
(مومل راتو، ۸-۲)

(۳۰۳)

ڪين ساڳاهيُ، سُپرين! جاڙون ڪيُ جي،
سوڍا! مون کي سي، موٽي آئيُون مُنهن ۾.
(مومل راتو، ۸-۳)

(۳۰۴)

ڪينهن طالب تات جا، نه ته آهي تات تيار،
ڏورين، پيو ڏڪار، گهورندڙ ڪٿي ويا.
(حسيني، ۱۰-۳۱)

(۳۰۵)

ڪيو ڇڏين ڪان، هڏ نه هٿائين ٿا،
ٿيا جي نشان، ته پهرئين سان پورا ٿئا.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۱۱)

(۳۰۶)

ڪيو مطالع مون، هو جو وَرَق وصال جو،
تنهن ۾ تون ئي تون، ٻي لات نه لحظي جيتري.
(يمن ڪلياڻ، ۵-۱۹)

(۳۰۷)

ڪيهي ڪام ڪاپڙي، ٿا اهڙي رَوَش رَوَن؟
نڪا دل دوزخ ڏي، نڪي بهشت گهرَن،
نڪو ڪم ڪفار سين، نڪا مسلمانِي مَن،
اُپا ايئن چَوَن، ته پرين ڪجو پانهنجو.
(رامڪلي، ۵-۱۲)

(۳۰۸)

ڪيئن آڙايءَ پاندُ، پلُو پَرڏيهين سين؟
مٽيون موڙهيءَ، سسئي ڪيءَ ڪوهيارو ڪاندُ،
رُلي! پانيئي راند، پانيئ! عشق ٻروچ جو!
(حسيني، ۵-۸)

پهيو تهنجيون جهرڪن جهوريون، پيون اڏايون واءِ،
آرت پاسي اوجهرين، توکي سمنهن آيو ساءِ،
آڏيءَ، عبداللطيف چئي، روئي ريجهايج راءِ.
(ڪاپائي، ۱ - وائي)

وائي-۵

گرهه ڪاهيو، ميان! ڪيچي!
ائون آريائي عرص چوندي.
ڪري، هوٽ! هل جي، لوئيءَ کي مڙ لڄايو،
وسيلو ولهيءَ جو، آڳاڏو آئين آهيو،
پاسي ۾ پريت جي، جهيڪي اٺ جهاڪيو،
ولهيءَ جي وهانءَ ۾، واچت سڀ وڄايو،
اڳاڙيون آتن ۾، پنهنجون پان پراهيو،
سائينءَ ڪارڻ، سڀرين! صورت کي مڙسڪايو،
ساکن تي شهر جا، معذور کي مڙسڪايو،
پنهنون ڄام! پرت سين، ويهي سور وراهيو،
لاهي بار پنيور ۾، ويندو گهوٽ وناهيو،
پنهنوءَ چاچيڙن کي، رڌي ڪيڻ ڪارايو،
پرثائي، پنهنوءَ کي، نيڪيڻي نڪڙايو،
بيلي تي پانيڻ سين، ڏکيءَ ڏيڇ ڏيڪاريو،
اڏيون! عبداللطيف چئي، سڄڻ کي ساراهيو.
(سسئي آبري، ابیات متفرقه - وائي ۳)

وائي-۶

گرهل پائي لڄ، ڪه نه ويينءَ ان سين؟
اڃاريئون اوليون، ڏٺاريئون ڏڄ،
متان وهين، ويسري! اٿي پورل! ڀڄ!
سيئن ساجهر لڏيو، تون آئي! نهارين اڄ،
ڪالهه سبوءَ ڪنجرو، انگون پاتيءَ اڄ،
ڪير سڻندو تنهنجون آدورائون اڄ؟
(سامونڊي، ۲ - وائي)

وائي-۱

ڪاپڙي ڪن چير، ويا ويراڳي نڪري.
دل هتي ويا دلڪ سين، قورو هٿڙا فقير،
هتي ويا هلم سان، سڳيون منجه سري.
(رامڪلي، ۸ - وائي)

وائي-۲

ڪا جا ڳالهه هئي، سا جي لوڪ سئي،
لو! پاروچي جي من ۾،
سڙ سڳر پڙ پيچري، تون جا لوڪ سئي،
سسئي سڳر پٽين، ڪير چوندو مئي؟
پنڌ ڪريندي پرينءَ ڏي، ڪڏهن ڪان ڪهي،
آن ڪا ڏني، ڏوٿيا! ڪيرن پاس ڪهي؟
(سسئي آبري، ابیات متفرقه - وائي ۹)

وائي-۳

ڪارون وس ڪيام، ڙي!
هيءَ! هيءَ! ووا لڏي ڏور ويام!
منهنجو هوٽ نه موٽيو! ووا! ڪارون وس ڪيام،
پنڌن پاروچن جا، پينگهي منجه پيام،
ڪئين قاصد ڪيچ ڏي، مڃين لاءِ مڪام،
سدا سپيرين جا، سانڍن سور پيام،
هوٽ هلندي جي ڪيا، نه سي سڏ سيام،
اڏيون! عبداللطيف چئي، آريائي ايندام،
(حسيني، ۱۲ - وائي)

وائي-۴

ڪا هنئين سين لاءِ، پوري! ڪا هنئين سين لاءِ،
تنبئي تاڪيد سين، جن پڄايو پاءِ،
لسي ٿنڌ، لطيف چئي، هلي تن هٿاءِ،

وائي-۴

ڪَلِپَتِي آئيا، هو ماءُ! آئون هلندي اُن سين.
حرصَ هوئي جن جا، سڪين تان نه سڌاڻيا،
تن تڪيا تاڪي ڇڏيا، جي ايهي ورونهن وڌيا،
توشڪون ۽ تڪيا، وهائي جن وراهيا،
هلو! ته پسون تن کي، جن لنگ لاهوتين لاهيا،
آديون! عبداللطيف چئي، اڳڻ مون آيا.
(رامڪلي، ۲ - وائي)

وائي-۸

ڪنڌي ساريان کان، يا امن! امان!
يا الاهي! باجهه پلائي پانڻيان.
ڳڻڻ ڳاڻيتو ناه ڪو، آپر تيا عصيان،
خبر ناه قبر جي، نسورا نسيان،
والي! رسج وهلو، آرڪ تيا انسان،
سڻ سباجها سپرين، نعرو نگهبان!
مديون پسي منهنجون، شرميا شيطان!
هن منهنجي حال تي، هيءَ هيءَ ڪن حيوان!
سائين! سڳائي آهين، سامونڊي، سبحان!
تُرهو چئم تار ۾، رسج تون رحمان!
پيلي جو پڏن جو، مون تي موٽي مان،
وينو پني پئڻو، ڪر پيرو مٿي پاڻ،
خالق تان خوب ڪيا، گولن جا گذران،
آئون پڻ آندو اُن ۾، وينو پنان پاڻ،
سڀ سوالي سمگيا، داتا ڏيئي دان،
ولها سڀ ولها ڪيا، تنهنجي جود، جوان!
متان مونکي ڇڏين، پيلي سندا بان!
ويزا وسيلو آهين، داڙو ۾ ديوان،
لاءِ ڏهارين ڏينهن کي، خيمو آڏيو خان،
آتي عبداللطيف چئي، سُج ڪا سلطان!
(سريراڳ، ۲ - وائي)

وائي-۹

ڪوهياري جي ڪاء، مارينديمر، ماءُ!
جامن اندر ڳالهڙي.
چڙهان ڏونگر چوئين، سپريان جي ساء،
نهارينديس نڪري، هاڙهو هوتن لاء،
پانڌيڙا! پير پري، پريان کي پهچاء،
مولا! مون کي ميڙئين، سنڌيءَ جانب جاء،
هوت هلن، آئون وهان، ته ڪا ائن جڳاء؟
سسئيءَ جيءَ سريءَ کي، اوڏانهين اٿاء،
پيرانديءَ پنهونءَ جي، منهنجو لوڙه لٿاء،
آلا! عبداللطيف چئي، اها آس پهچاء.
(حسيني، ۶ - وائي)

وائي-۱۰

ڪه ڄاڻان ڪيڏاهين؟ منهنجو تن ٿي تيڏاهين،
سائين نيئين نينهڙو لڳائي ويڙا.
جيڏانه عالر آسرو، مون پڻ آهي اوڏاهين،
دونهي دوست ميهار جي، ڏيئي جنءَ ڏٺائين،
ساري سپيرين کي، ره پر رت رنائين،
دامن تيڏي، چنگل ميڏا، روز قيامت تائين،
پير آسانڌا حضرت ميران، ڪل دي آس پڄائين.
(سهڻي، ابیات متفرقه - وائي)

وائي-۱۱

ڪهڙو سڱ سياڪو؟ هاريءَ مون هوتن سين.
آئون هيڪلي حب ۾، نه مون مٿ نه ڪاڪو،
مند پياري، پند گهڻو، نه مون اُٺ، نه ناقو،
چڙهي نه سگهان چوئين، ڏونگر ڪونهي ڏاڪو،
پرين پچنديس پڻ ۾، وڻ وڻ وجهنديس واڪو،
هوءَ جا پڪ پنهونءَ جي، چٽيان تنهن چٽاڪو.

واڻي - ۱۴

ڪي اُنهيَن مَنجھ آهي، هُوَ جي جهُونا پَسَجنَ جهُوڙا.
 اِنَ دَرِ سِيئي آگهيا، جن کي ڪون چٽائي،
 ڌاريا پائين ڌاريو، پاڻُ پريان سين ڪائي،
 ”اَنَ اوليائي تَحَتَ قَبائي“، پَنهنجا پاڻُ پهرائي،
 ”لَا يَعْرِفُهُرَ عَيْرِي“، پَرَڪي ڪين پَسائي،
 پَنهنجي ڇڏي پَتَ ۾، رِڙهَ اُنين جي رائي،
 خَدَمَتَ ڪَرِ خَلَقَ سين، پانڌُ گُچيءَ ۾ پائي،
 اَدِيُون! عَبدُاللطيفُ چئي، اِتاھين ڪي آهي.
 (آسا، ۴ - واڻي)

واڻي - ۱۵

ڪي جو ڪاڪَ تَڙا، چانگي چَرهو چَڪيو،
 ڪَرهو سَرهو ڏيهَ ۾، نه تنهن ڊپُ نه ڊاءُ،
 پاھُ پرائي آيو، لالي لڏوڻيءَ،
 ڪَرهي ڪانيٽا رتا، ناڻي ناڪيلاءَ،
 وَڳُ واسِيائين پانهنجو، سَپَ ٿي سَراھيءَ،
 تُون ڍاٽي، ڍَٽَ ڏٺي، تُون راڻو، تُون راءِ،
 مُوملَ مُحَجاجيُون ڪَري، عاجزيُون آگيا،
 آءُ تُون عَبدُاللطيفُ چئي، موٽي هِنَ مَحَلَاءَ.
 (مومل راڻو، ۹ - واڻي)

پَسَڻَ ڌاران پرينءَ جي، فَقيرِ پوءِ مَرِ فاقو،
 وِڇُ مَرِ پوءِ وَصالَ ۾، لَڪَ مَرِ پوءِ لِياڪو،
 اَتَڻُ وَجھي آڳَ ۾، پُڇنڊيسِ پوءِ پَهاڪو.
 (سسئي آبري، ابیات متفرقه - واڻي ۵)

واڻي - ۱۲

ڪهڙي مَنجھ حساب؟ هُئُڻُ منهنجو هوٽَ ري، لا!
 گولي! پِيچُ گُناهَ کان، ڪونهي سُولُ ثواب،
 نَڪي تَفَاوَتَ ۾، نَڪي مَنجھ رِباب،
 خُديائي خُوبُ ٿئين، لائين جي لُعب،
 پَليٽَ ٿي پاڪُ ٿئي، جُنبِيو مَنجھ جناب،
 سو نه ڪنهن شيءِ ۾، جيڪي مَنجھ تَراب،
 هُوَ جي جَرڪيا جَر تي، سي تان سَپَ حُباب،
 هاديءَ سين هُنَ پارَ ڏي، رِڙهين ساڻُ رڪاب،
 چَنبو وَجھي چورَ کي، آءُ جَهل، عَقاب!
 ديڏُ وِجاءُ مَرِ دوستَ جو، هلي مَنجھ حِجاب،
 ڪَسَرَتَ آهي قُربَ ۾، اَدغامَ ۾ اِعراب،
 فَنّا وَجھي فَرَ ۾، ڪارَڻَ ٿي ڪَباب،
 ڏي طهُوراً تن کي، جي سَڪَنَ لاءِ شَراب،
 مُنيءَ ڪيا مرضَ ۾، جاوا سَپَ جَواب،
 (سسئي ۱ - واڻي)

واڻي - ۱۳

ڪَننَ ڪَريان؟ ڪاڏي وِجان؟

مُون کي سوڍو سَجُھَ نه ڏئي،
 راڻو رات رُسي ويو، ڪَر ٿي ڪُلَ مَٽي،
 اُچيو اَتَڻُ واريُون، طعنا ڏينمَ تي،
 پَٿر وارَ وِچائين، ريجهي راڻي کي،
 ڪارايان ڪيرَ وليُون، چاريان چانگي کي،
 اَدِيُون! عَبدُاللطيفُ چئي، ايندُمَ هوٽَ هَتي،
 (مومل راڻو، ۷ - واڻي)

ڪ

(۱)

ڪاڄُ جنين جو ڪيئون، مالَ جنين جا مڏ،
سَمي سِيئي سِيئَ ڪيا، هيئَ جنين جا هڏ،
ڄام! پَرتيءَ لڏ، سانگيُن جي، سِيڏُ چڻي.
(ڪاموڏ، ۱-۸)

(۲)

ڪارا، ڪهڙو ڌيءَ ۾، پيا واريءَ منجه وٽان،
ساڻيُن ڪي، سِيڏُ چڻي، پَريو ڏين پان،
عُمرا! اي اُمان، ثابت رُڪج، سُمورا!
(مارئي، ۳-۱۷)

(۳)

ڪاروڙيان گڻي، ويڙيجهپ ويا،
سِيئَ مُنهنجا، سِيڏُ چڻي، هاڻي هت هيا،
پسي پڌ اُنين جا، لڙي لڙڪ پيا،
ڏيهي ڏور ويا، ڏيان ڏوراڀو ڪن ڪي!
(مارئي، ۹-۹)

(۴)

ڪاري ڪيڙائو، مٿي مٺي موتيا،
سودو ڪن نه سون جو، وڏا وهائو،
موتي جي مهران جا، تن جا طاماعو،
سامونڊي سائو، لڻڪا لوپي آڻيا.
(سامونڊي، ۳-۹)

(۵)

ڪامان، پڇان، پڇران، لڇان ۽ لوچان،
تن ۾ تونس پرين جي، پيان نه ڍاپان،
جي سمنڊ مُنهن ڪريان، توءِ سُڪيائي نه ٿئي.
(سهڻي، ۶-۱۱)

(۶)

ڪامان، پڇان، نه مَران، سڙان ساري رات،
بَن پياڻيءَ ڪي وجهي، ڪَر پريان جي تات،
سِيخُون سَنديُون سَڄڻين، اُپرن آڏيءَ رات،
نڪي هت نه ساڻ، ڏيهائيو چَنگ چڙهان.
(سهڻي، ۶-۱۲)

(۷)

ڪاڻي ڪيرن هيٺ، ويٺي روئي رت ڦڙا،
ڪا مون ٿيندي ڏيٺ، پيهر ٻاروچن سين؟
(حسيني، ۹-۱۲)

(۸)

ڪاڻيون، لوڻيون، آڪيون، ڪڻيون ڪين ڪڇن،
مُنيُون ماڻ نه ڪن، هنيُون رهن نه هوت ري.
(حسيني، ۹-۱۰)

(۹)

ڪاڻيءَ مَر ڪاڻيو، مُنيءَ مَنگر مَر ڏيو،
هيڪر اُجهايو، ڏيئي پُر لُهار چئن.
(حسيني، ۹-۱۳)

(۱۰)

ڪاهوڙي ڪجن، پسيو پورهيت ويسرا،
ڏوٿيڙا ڏور ويا، رُجن منجه رهن،
ڪا مل آهي تن، مون پريان جي ڳالهڙي.
(ڪاهوڙي، ۱-۹)

(۱۱)

ڪاهوڙي گرا، سوڌي خَبر پڪيا،
سوڄهي جن ڪيا، مٿي اڱڻ آهرا.
(ڪاهوڙي، ۳-۱۹)

(۱۲)

ڪاهوڙين خفيءَ سين، سو جهي ٿڌو سُبْحانُ،
عاشق آهڙي آگرين، لنگهيا لامڪانُ،
'هو' ۾ گڏجي 'هو' ٿيا، بابو جي ٻريانُ،
سپوئي سُبْحانُ، آيو نظرُ اُنن جي.
(ڪاهوڙي، ۱-۱)

(۱۳)

ڪاهوڙين ڪٿي، ساجهر ٻڌا سَنڊرا،
ڏوريندي ۾ ڏونگرين، ڪيائون پاڻ پٽي،
ڏکڻ ڏيل هئي، چيه ٿڌائون چَڙين.
(ڪاهوڙي، ۱-۲)

(۱۴)

ڪاٺي نه ڪٽهار، چنڊن جا چوپا ڪري،
اگر اوڏو نه وڃي، سرڪندڙ لهي نه سار،
لاٿيءَ جي لغار، ميو متارو ڪيو.
(ڪنڀات، ۲-۴)

(۱۵)

ڪٽيءَ لاءِ، ڪاٺي! رڪيءَ ڀرت پنهونءَ سين،
سُهيو سُڪيو چنڊڙو، وڏيءَ چيري ۾ ڄاڻي،
توسين هاجو هوتاڻي، صُباحَ ڪندا، سَسئي!
(حسيني، ۱۲-۲۲)

(۱۶)

ڪپڙ! ڳاروڙين سين، وڏو وڏو ويرُ،
نانگ نه ويندين نڪري، تو ڏر مٽي پيرُ،
هي تنين جو ڏيرُ، جن جهونا ڳڙه جلايو.
(ڪاراييل، ۲-۹)

(۱۷)

ڪران وجهه مِ وات، ڍول! مُنهنجي ڳالهڙي،
مڇڻ رتيءَ رات، اورڻ ۾ اونهي ٿئي.
(آسا، ۳-۱۶)

(۱۸)

ڪَر جا گڏ ڪٽئي، پَوَ ڪارڻ پرينءَ جي،
تنهن ۾ پاڻ پئي، غيبتِي غارُ ٿيو.
(آسا، ۳-۱۹)

(۱۹)

ڪَر! خراب ٿئين، هيا! هچارا!
پُورايءَ پرين جا، چوڌاري چارا،
مَرين، مُنهن ڪارا! سڙي، انهيءَ سَور ۾.
(آسا، ۳-۲۳)

(۲۰)

ڪِرڪن خوش ڪياس، مُحَبَتِيءَ ميهار جي،
پَسَ ڪارڻ پرينءَ جي، آڌيءَ اُٿياس،
سُتي جاڳياس، سانڀر سَپيرين جي.
(سهڻي، ۴-۵)

(۲۱)

ڪِرڪنا لاهي، سُڪ نه سَتا ڪڏهين،
اوسيو آهي، ڪاهوڙين کي پَنڊ جو.
(ڪاهوڙي، ۱-۲۲)

(۲۲)

ڪُر ڪاريندو سي، مانو جن پريتو،
جوش جلايا جي، ماري تن ماڻ ڪيو.
(آسا، ۳-۲۱)

(۲۳)

ڪَر کي ڪپڙ ڪاءِ، نانگ مٿيارو نڪري،
اُڀو جو اونا، سُرپر سَندي سَڄئين.
(آسا، ۳-۲۲)

(۲۴)

ڪڙھ آڳيان ڪپ، ڏهاڻي ڌاتار جي،
لنگھا! لاه مر لڪ سيئن، مٿان چائڻ چپ،
مگھارن مپ، ڪونهي پيو ڪيرت ري.
(پرياتي، ۱-۲۰)

(۲۵)

ڪڪيءَ هاڻيون ڪاريون، چچيءَ هاڻا چچ،
پاند جنين جي پاند سين، لڳو ٿئي لڄ،
سمو ڄام سُهڄ، اُيو ڪري اُن سين.
(ڪاموڏ، ۱-۱۰)

(۲۶)

ڪلي جان ڪنڪاريان، تان ساڻي سڱ نه ڪن،
واريو وهت وڃن، ڪن سڀاڳن سامهان.
(گهاٽو، ۱-۹)

(۲۷)

ڪم! ڪمندڻ ڪٽيو، هارايو هوڙن،
چڪيو نه چونڊن، هو جو ساءِ صبر جو.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۱۴)

(۲۸)

ڪمندڙن گهر ڪين، چونڊڙ چڱا نه ٿيا،
وينئون، ويڏ پئي، هٿ نه اچي ڪين.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۱۵)

(۲۹)

ڪنڀاڙي تڙ وري، اُپي تڙ واجهه،
مان اچئون ڪاءِ، سواڏائي سڄڻين.
(ڪنڀات، ۲-۳۴)

(۳۰)

ڪنڀ ڪسنئي، گجهڙي! لڳين پوئي واءِ،
اُميرن مٿاءِ، جڻ تو ڦلين چانئون نه ڪيون.
(ڪيڏارو، ۶-۸)

(۳۱)

ڪنڻ ڪنوايو، آيءَ ننڊ آياڳ جي!
جنين نه پڻ پانيو، ڪري توائي تن ڪي.
(سريراڳ، ۶-۶)

(۳۲)

ڪنئون ڪاٿر ڏي، ساري هاڄ هيا،
لاهي لڏ، لطيف چڻي، پريئن ٿر ٿيا،
چڏي ڳڻ ويا، ماروڙا ملير ۾.
(مارئي، ابڀات متفرقه - ۳۴)

(۳۳)

ڪڻ ڳوڏڙ، ٻن گيريون، ڪانءِ مر ڪڏئون،
چندا! وڃي جوڳ سين، لهج ڪي لائون،
اٿن ڪه اٿائون، سڳيون شومت هٿ جون؟
(رامڪلي، ۹-۳۹)

(۳۴)

ڪڻ نه ڪيڪان، پند پراهين هليا،
ڏوٿيڙا ڪنهن ڏٺ ڪي، جُنڀا ڏنهن جابان،
ڪاهوڙين اُهيان، انگ نه سڄي اڳڙي.
(ڪاهوڙي، ۱-۲۳)

(۳۵)

ڪڻي نير خمار مان، جان ڪيائون ناز نظر،
سورج شاخون جهڪيون، ڪوماڻو ڦمر،
تارا ڪٽيون تائب ٿيا، ديڪيندي دلبر،
جهڪ ٿيو جوهر، جانب جي جمال سين.
(ڪنڀات، ۱-۱۹)

(۳۶)

ڪڻيو تڪبر تڪيا، حياءِ ڪيو هلن،
موڙها تا نه لهن، لمي راه، لطيف چڻي.
(رامڪلي، ۵-۲۳)

(۳۷)

کوڙ ڦٽائون ڪاڪ ۾، راڻا ويه رهي،
ماڙهو جي محلات جا، سوڍا! ڪڇ سهي،
وينديءَ ڳالهه وهي، وڪر پوندين، ولها!
(مومل راڻو، ۶ - ۱۷)

(۳۸)

کوڙي، ڪڙ م سڀرين! ڪنڀي تان ڪوڙ،
عادت جا اڪين جي، سا نڀي نباح توڙ،
مون ۾ عيبن ڪوڙ، تون پاڻ سڃاڻج، سڀرين!
(برو سنڌي، ۳ - ۶)

(۳۹)

گوها ڪالهه ڪئي، اُن وڏا اُتر آسري،
الا! جُهري مَر اِن جي، اولي جي آئي،
وڻجارن وڻي، وڪر وڏو ٻيڙيسين.
(سريراڳ، ۳ - ۱)

(۴۰)

گوهَر، گوهَر، ٿهر، ٿر؛ جت سائڪا ۽ ستيون،
چارن اُت چاه منجهان، پاسي ڦوڳن ڦر،
ڪئن لهندم ڪر؟ جئن مارو پاڻ آپاريا.
(مارئي، ۸ - ۱۶)

(۴۱)

گوهن سر وانڻيون، وانڻين سر ڳنڍ،
ڪيڙي ڪيڙي ڪنڍ، ماءُ! سامونڊي آيا.
(سامونڊي، ۲ - ۲۱)

(۴۲)

ڪوئ ٻولي! ٻن ٻروچ! گهوري ذات جتن جي!
مون کي چئي 'لوچ' پيهي ويا چيرين.
(حسيني، ۲ - ۱۳)

(۴۳)

ڪوئ سميون! ٻن سومريون! جي آڇن اُڇي ڳاٽ،
وَر سي ڪنڇهر چائون! جن تماچيءَ جي تات،
رائين ملان رات، ماڻڪ مي پرائيو.
(ڪاموڏ، ۱ - ۲۶)

(۴۴)

ڪوئ ڪٽڻ، ٻن ڪپاه! ڪوئ آڻڻ! ٻن جيڏيون!
ساجن منهنجو ساه، هاڃي منجه هڻي ويو.
(حسيني، ۲ - ۱۰)

(۴۵)

ڪوئ گودڙا! ٻن گبريون! نڀي ڪڏائون ڪانه،
جيڏاهين جوڳ ويو، نين تيڏانهين نانءُ،
پيو ايئن پانه، ته سڳيون شومت هٿ جون.
(رامڪلي، ۹ - ۳۸)

(۴۶)

ڪوئ هاڙهو! ٻن هوٽ! ڪوئ پنهون، ٻن پريستو!
مادر! مون موٽ، پستان ٿي پرائيو.
(حسيني، ۲ - ۱۲)

(۴۷)

ڪُهج مَر، اُجها ڪيه، گرد پَس ڳنگن جي،
ڏکي! منجهان ڏيه، نڪر ناه ڪلهي ڪري.
(سسئي آبري، ۹ - ۵)

(۴۸)

ڪُهي جا گنيائين، وڪ تنهن ويجهي ڪئي،
چڪيءَ چنائين، پنڌ مڙئي پٽ جو.
(سسئي آبري، ۹ - ۸)

(۴۹)

ڪيڙائڻ ڪارو، سنجهيئي ساريو،
آيل! اُمارو، آهين پريئن پار جو.
(سامونڊي، ۳ - ۸)

وائي-۱

ڪٿي مَنجھ ڪٽيائين، مارو ڄامُ ملير جو.
 پرچي پنوهاڙن سين، لوئي ڏيڄُ لڏائين،
 سيلِ نِباھي، سَومرا! پَنهنجو پيُ پُڇيائين،
 جُهو پو جهانگيڙن جو، ماڙيءَ سان مٽيائين،
 سَگرَ ساهيڙين سين، کائونبا کاڌائين،
 مارو ڀاسِ ملير ۾، چسا سڀ چڪيائين،
 اُتي، عَبدُاللطيفُ چئي، شَر مُرَڪين رَبَ سائين!
 (مارئي، ۱۱ - وائي)

وائي-۲

ڪُرُ مُرُ ڪامي پڇي، ائون ويندي دَرِ دوستن جي،
 چيائين ڏجنَ تڪيو، سَچُ تيائين آچي،
 نورا پايو نينهن جا، دَرِ پلي جي نچي.
 (سارنگ، ۲ - وائي)

گ

(۱)

گَمَ گَنديءَ گَنج، اَبَر ۾ اُهاءُ ٿيو،
پَسِي پَر پَرِيُن جِي، ڏُور ٿيا سڀ ڏَنج،
شَال وَسَندو سَنج، عاشق تي اوهيڙا ڪري.

(سارنگ، ۱-۲۳)

(۲)

”گَجَرِ ڪي گَجَمِيلَ جُون، تَارَن ۾ تَبَرُون،
هَتي حاڪَمَن ڪي، زورَ پَرِيُون زَبَرُون،
ڪاڪَ ڪَنديءَ قَبَرُون، پَسو پَر ڏِيهِيُن جُون“.

(مومل راڻو، ۲-۲)

(۳)

گَجَرِ گاروڙِيُن، اُچيو آڏي اُپِي،
مَٿان پِيئي تَن، ٻڌا پاڻ هَن جِي.

(مومل راڻو، ۲-۳)

(۴)

گَجَرِ گَهڻا گهڻا، پاڻا لَڳس گهڻا،
مِينڌري مُلاءَ، لَڳس ڪاڻ ڪپارَ ۾.

(مومل راڻو، ۳-۹)

(۵)

گَڏيو ڏوبِيُن ڌوءَ، پُنهونءَ پارچو هَٿ ۾،
اُتي آريءَ چامَ جو، قاصدُ آيس ڪوءَ،
اِي، ڪامل! ڪَم نہ سَندو، جئن پَهَس پِچاڙِيُن پوتِيُن.

(ديسي، ۴-۱۶)

(۶)

گَڏَرِ گَئي گَڏَرانُ، ڪِيَن قَبُولِج ڪاپَڙِي،
عَليءَ جو مِيدانُ، سَڪَرُ سَناسِيُن ڪي.

(رامڪلي، ۹-۳۰)

(۷)

گُلُ چَنو گِرَنارَ جو، پَٽُ ٿِيُون پَتِيُن،
سَهَسِيَن سَوَرَن جَهڙِيُون، اُپِيُون اوسارِيُن،
چوٽا چارَن هَٿ ۾، سُرُ سِينگارِيُو ڏِيُن،
ناريُون ناڏَ ڪَرِيُن: ’راڄا راتِ رَمگِيُو‘.

(سورث، ۴-۱۲)

(۸)

گُلُ گُلُ پَسِي، گودڙيا! گَهڻا مَ پانئِيَج،
سوئي سُوچائِيَج، هِي هُو آهي هيڪڙو.

(رامڪلي، ۹-۲۵)

(۹)

گَنجو ڏُونگرَ گامَ، پِيهي جن پَرُوڙِيُو،
ڪَري تَن تَمارُ، لوچي لاهوتي ٿيا.

(ڪاهوڙي، ۲-۷)

(۱۰)

گَنڌَ جن جِيءَ گوڏَ ۾، پاپوڙا پوشاڪَ،
اَنِين جِيءَ اوطاقَ، راڄا رِيجهي آيو.

(ڪاموڏ، ۱-۱۳)

(۱۱)

گَنڌَ جن جِيءَ گوڏَ ۾، پاپوڙا پينامُ،
اَنِين ڪي اِنعامُ، مِجَرُ مِڙوئي ٿيو.

(ڪاموڏ، ۱-۱۴)

(۱۲)

گَنڌَ جن جِيءَ گوڏَ ۾، مَٿن تي مُوڙِيُون،
اُچَن سَنپُوڙِيُون، سَمي جِي سَلامَ تي.

(ڪاموڏ، ۱-۱۵)

(۱۳)

گَنديءَ نِينهَن نہ سَپجي، تَه نہ پَچي ماہ،
ڪَچِيءَ پَر ڪِٽاءَ، ٿئي سَماجوڳ سَڄِيُن؟

(آسا، ۴-۳۵)

(۱۴)

گَنيرَ گَت سِڪَن، چَلڻَ جي چاڻ پئي
هِنڊوا حيرت ۾ پيا، لالي ڪي لِين،
چمڪَن چوڏس چنڊ جَن، وڇڙيون وهسَن،
لوچَن ٿا، لطيف چئي، پَسَ لاءِ پرين،
ڪيسَر قريبن، سَناهي ساڻ گَنيا.

(سارنگ، ۳-۱)

(۱۵)

گورا وِجَن گام، ڏيرَن سندا ڏيه تي،
توڏَن جو تڙ پيڙ ۾، تريون ترڪَن تان مَ!
اونيڙا آرام، لنگهي پڻ؛ پري ٿيا.

(ديسي، ۱-۲۳)

(۱۶)

گولا جي گِراڻ جا، جونا سي جوڳي،
قُتل سي قوڳي، جن شڪر سانڍيا.

(رامڪلي، ۴-۱۶)

(۱۷)

گوندَر ڪيو غرق، ماءُ! مُنهنجو جندڙو،
ڏکيون مَرڪُ، مٽي سڳر پندڙو.

(رپ، ۱-۱)

(۱۸)

گوندَر گڏياس، صحت نيڙيم سڄڻين،
مادر! مارياس، قوڙائي پرينءَ جي.

(رپ، ۱-۲)

(۱۹)

گوندَر هٿ نه پير، وره منجهين وهڻو،
ڪڙه ۾ قطارُون ڪري، سورن لايا سير،
مون جَن گهاري ڪير، هيڪلي رءِ سڄڻين؟

(رپ، ۱-۳)

(۲۰)

گوني ۽ گوني، پرين پَتائين گَج جَن،
جي مَن مَجُونِي، سي ڪَن وِجَن وسري؟
(رپ، ۲-۷)

(۲۱)

گه سِر ٿئي مَر گَس، پئي پوءِ مَر پرينءَ تي!
جنهن سِر ساڄن سُپرين، تنهن اُٺ مَر لڳي اُس!
پُنهون پاڪ پُرس! هوت نه ڪَجَن هيڏيون.

(ديسي، ۱-۲۴)

وائي

گلا ڪام ڪري، لکيو تان نه ٿري،
پڙي! جيڏيون! مُنهنجي، ووا! شَهَر پَنپور ۾.
جو سينگار سرتئين، سو مون ناه ڳري،
جهڙي تهڙي حال سين، وِجان پير پري،
جنهن وَ هِئان هليا، سَجَن سانگ ڪري،
لامون تنهن وَ سَنديون، لوڏيان، لايان ڳري،
قضا جا ڪريم جي، ڪنهن تان ڪين ٿري،
جيڪي لکيو لوح ۾، پاڙيان، سو پڙي،
اڏيون! عبدُاللطيف چئي، شَل قادر ڪرم ڪري!

(ڪوهياري، ۱-وائي)

ڳ

(۱)

ڳالهه پريان جي ڳجهه جي، ڳالهه مڙيا ئي ڳجهه،
هِنَڙا! اُجهه مَ مُنجهه، تہ پَرِينَتُون پَرِين تئين.
(آسا، ۱-۱۴)

(۲)

ڳالهيون پيٽ وَرَن ۾، وَڌِي وَڻ تيون،
پَر سِين مُون نہ ڪيون، گوشتي پَرِين نہ گڏيا.
(رپ، ۲-۲)

(۳)

ڳاڻو ڳجهه نہ ڪاءِ، ميهي ماس نہ هيرئين،
تئين لاءِ واجها، ڪَلَنگِيُون جن ڪَپار ۾.
(ڪيڏارو، ۶-۶)

(۴)

ڳاڻو، نہ واڻو، اديُون! آريچَن جو،
لنگهي پُ پُ پري ٿيا، ڇڏي رَن، راڻو،
ڏيئي ڦوڙاڻو، ويا ويچارِيءَ سُپرين.
(ڪوهياري، ۴-۱)

(۵)

ڳائي، نہ واڻي، اديُون! آريچَن جي،
ڪنهن پَر ڪهي لنگهيان، جَبَل جهاجهائي؟
جيڪُسَ واجهائي، هاڻي مَرَنديسِ هوت لاءِ!
(ڪوهياري، ۴-۲)

(۶)

”ڳجهه پنهنجي ڳجهه سين، رندا رساڻي لاءِ،
اَجَل اُپو آه، پُنيءَ تو پلاڻيو.“
(سورث، ۴-۸)

(۷)

ڳجهڙين ڳارو، راتو ڏينهان رَن ۾،
پُٺيو پُچَن پاڻ ۾: ”ڪَنهن مُنهن ڪيڏارو“،
ڪاڻن ڪَڳمارو، ڪاڻڙ پيو ڪنو ٿئي.
(ڪيڏارو، ۶-۵)

(۸)

ڳجهن ويٺي ڳاڙيا، ڏجها ڏڪ گهڻا،
تنگي لَتِين تُون جي، سُوَره ساماڻا،
ڪندا رامانا، ڪوٽر ڪلي جا ڪوڏيا.
(ڪيڏارو، ۶-۹)

(۹)

ڳجهون ڳوٺ نہ هُون، وَڻن ڪلي ڪوڏيون،
حَسَن، ميرَ حُسينَ کي، لَميو لاڻون ڏين،
ڳتا اُکوڙين، چوٽا چوڙيَرَن جا.
(ڪيڏارو، ۶-۴)

(۱۰)

ڳچيءَ پايو پانهن، ويٺي روءِ وَچَن سين،
لاڻيان لالَ لَگَن کي، لَئين جي چرو ڪانهن،
اُئون اوهان جيءَ دانهن، سڌا پُٺان سَنري.
(سهڻي، ۴-۱۴)

(۱۱)

ڳچيءَ ڳانا لوهه جا، زيريُون ۽ زنجيرَ،
پيڪڙا پيرَن ۾، ڪوٺين اَنڌر ڪيرَ،
چاري چوڳانَن ۾، واهيتَ ڪَن وَزيرَ،
چَن نہ چڄي آهيان، اهڙيءَ سَت سَريَر،
مارو ڄامَ مليرَ! پُچج ڪي پَنوهارَ کي.
(مارئي، ۶-۱۵)

(۱۲)

ڳرن ۾ ڳرهيڃ، روئي ڪڇ م پڌرا،
تان سوراڻي سهيڃ، جان لاهيندڙ ڪولهيڻ.
(رپ، ۱-۹)

(۱۳)

ڳر ۾، ڳجهو رو، پڌر وجهه م پرينءَ ري،
سورن سپر هو، هنڙا! ڪم ڪنن جنن.
(رپ، ۱-۱۰)

(۱۴)

ڳريو جهليو رو، مٽي مھري هٿڙا،
ڪو! سودو سندو، جو تون، ڍوليا! سڪيو.
(سامونڊي، ۱-۲۰)

(۱۵)

ڳل ڳانا ياقوت جا، موتي منجهه مھار،
چانگا! چندن چارينءَ، اٽي پھر آڀار،
سنديءَ پي پچار، جي مون رات رسائين.
(ڪنڀات، ۲-۲۱)

(۱۶)

ڳل ڳانا ياقوت جا، موتي ڳٽيس مال،
ڪڍني جي ڪرھا! هيدي پائينءَ حال،
چندن چارينءَ جال، جي مون رات رسائين.
(ڪنڀات، ۲-۲۰)

(۱۷)

ڳورا پئي پار، هنئون حيرت ۾ پيو،
وهان تہ ويرم ٿئي، نينهن ۾ پوءِ نھار،
ويان تہ واڪو ٿئي، پاڙي پوءِ پچار،
هت تي وعدي وار، هت سئون ڏينر سرتيون.
(سهڻي، ۵-۲۲)

(۱۸)

ڳوليان ۽ ڳنڍيان، ويا ويراڳي نڪري،
صحت جا سنڍيان، آئون نہ ڄڻدي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۴)

واڻي-۱

ڳالهيون هوت پروچي سان،

و! منهنجي جيءَ جون، جيڏيون!
چلي پينيس چيرين، سڱ تنهنجي سان،
چھري ڏاڍين ڏونگرين، پُرزا ڪنڍيس پاڻ،
رُلي چلي چيرين، ڄام! وڃاير ڄاڻ،
هٿان هڏ نہ ڇڏيان، سندو نينهن نڌاڻ،
نصيب ڪر نسيءَ کي، پنھونءَ اٽ وٿاڻ.
(سسئي آبري، ابیات متفرقه - واڻي ۱)

گم

(۱)

گهٽن ۾ گهٽڪن، وتيون پين وه گاڏيون،
برخيز بده ساقِي! پيار کي پرين،
پڪين نه پرچن، مٿ تڪيائون منجهيان.

(يمن ڪلياڻ، ۴-۹)

(۲)

گهر، نه ور، نه وٽ ڪا، آهين من ميهار،
ان اوسيڙي اٿيان، سنجهي ڪري سينگار،
پرين! تنهنجو پار، پسان مان پر ڪنهن.

(سهي، ۹-۲۴)

(۳)

گهٽن واريون، تڙن تي، گهٽن گهٽي،
سپڪا چئي ”آئون سهي، ليء پريان پيئي“،
صبح سڀيئي، پسيون پاتار ۾.

(سهي، ۱-۸)

(۴)

گهٽو پڳو ته گهريو، آسَر م لاهيج،
”لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، تُرْهِى اِنْ تَرِيج،
حبيباتي هيج، پسين منهن ميهار جو.

(سهي، ۱-۲۱)

(۵)

گهٽو پڳو ته گهريو، تان ڪي تر، هنيان!
آدب اڪڙين کي، ڏيهائي ڏيان،
ميهارن ميان، سئون سونهائو پيچرو.

(سهي، ۱-۲۰)

(۶)

گهٽو پڳو ته گهريو، پاٿان هو حجاب،
واجٽ وڃي وجود ۾، رهيو روح رباب،
ساهڙ ريء صواب، آئون گهٽوئي گهريان.

(سهي، ۱-۱۹)

(۷)

گهٽو پڳو ته گهريو، مر پيڙ ٿئي ٻانهين،
”طالِبُ الْمَوْلَىٰ مُذَكَّرٌ، اَيَ پَرِ آسانهين،
پُٺان مَ پاهين، مون ميهار من ۾.

(سهي، ۱-۱۸)

(۸)

گهٽو پڳو ته گهريو، مر چور ٿئي چوڙو،
”طالِبُ الْمَوْلَىٰ مُذَكَّرٌ، اَيَ ٻُڏندن ٻوڙو،
ڪوڙهيو ڏم ڪوڙو، مون ميهار من ۾.

(سهي، ۱-۱۷)

(۹)

گهٽو پڳو، منڌ مئي، وسلا ويا،
تنهان پوء سٺا، سهيء سڌ ميهار جا.

(سهي، ۱-۲۳)

(۱۰)

گهٽو پڳو، منڌ مئي، ويا وسلا،
سار ڇڏيائين سير ۾، هي! رهيا جلا،
سهيء جا سلا! وحدت سڀ وڃايا.

(سهي، ۱-۲۲)

(۱۱)

گهٽيا سي چڙهيا، ائين اٿيئي،
مئي مٽي مهراڻ ۾، پو ٽپو ڏيئي،
ته ميهار مليئي، سنپوڙو سيٺا سين.

(سهي، ۵-۴)

(۱۲)

گهڙي گهڙو هٿ ڪري، الاهي تهاڙ!
جنگه جَرَڪي وات ۾، سسي کي سيسار،
چوڙا پيڙا چڪ ۾، لڙ ۾ لڙهيس وار،
لکين جهٽيس لوھڻيون، ٿيلھيون ٿرئئون ڌار،
مڙيا مڇ هزار، پاڻا ٿيندي سھڻي!
(سھڻي، ۱-۱۵)

(۱۳)

گهڙي گهڙو هٿ ڪري، ٻوڙيائين ٻانهون،
ويچارِيءَ وَڏيون ڪيون، وچ درياه دانھون،
موٽ، مُحَب! پاھون، تاڪن تڪي آھيان.
(سھڻي، ۱-۱۴)

(۱۴)

گهڙي گهڙو هٿ ڪري، ٻھون نھاري ٻنگ،
”سرد قدم يار فداشدچ بجا شد“، وصل اھوئي ونگ،
رات جنين جو رنگ، آلا! سي اڪارئين.
(سھڻي، ۱-۱۱)

(۱۵)

گهڙي گهڙو هٿ ڪري، ٻھون نھاري ٻنگ،
”وَ اَمَامَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ“، اِي لنگھيائين لنگھ،
سڪندين کي سيند چئي، ڪين جھليندو جھنگ،
رات جنين جو رنگ، آلا! سي اڪارئين.
(سھڻي، ۱-۱۲)

(۱۶)

گهڙي گهڙو هٿ ڪري، چيلھ ٻڌي چوتو،
منھنجو من ميهار کي، پار وڃي پھتو،
گھوتي ۾ گھوتو، مونکي مُحَب ميهار جو.
(سھڻي، ۱-۱۳)

(۱۷)

گھنڊن پاسي گھنڊ، گڏ گذارين گودڙيا،
پليٽيءَ کان پانهنجا، پاڪ رکيائون پنڊ،
نانگا ڪن نه ننڊ، وڃن روندا رام ڏي.
(رامڪلي، ۶-۱۱)

(۱۸)

گھنگھريا گھڙ ڄاڻ، موڙهي مت مھائين،
ويا گڏجي وير ۾، پيا منھن مھراڻ،
اڳيان پويان ٿاڻ، ويا ويچارن وسري.
(گھاتو، ۱-۱)

(۱۹)

گھوريندي گھور پيا، آگھور گھور يائون،
ميڪر ماريائون، ملاحن منھن سٺا.
(گھاتو، ۱-۱۵)

(۲۰)

گھوريو سو سھاڳ، جنھن ۾ پسين پاڻ کي!
ڏوري لھ ڏھاڳ، جنھن ڪرلاھو داستو.
(ليلا چنسر، ۲-۱۲)

(۲۱)

گھوڙا! گھڻيءَ پون، ووءِ! ووءِ! وڃن نڱيا،
مادر! مٿان مون، ڪانگ لوندا ڪڏھين؟
(حسيني، ۱۲-۱۴)

(۲۲)

گھوڙن ھنيون گھڻيون، اُنن ھڻي آءُ،
جانينھن گھندي نانءُ، سا مون جڻ پوندي مامي.
(حسيني، ۱۱-۱۲)

(۲۳)

گھوڙن ۽ گھوڙن، جڻ ٿورا ڏينھنڙا،
ڪڏھن منجھ ڪوڻن، ڪڏھن راھي رڻ جا.
(ڪيڏارو، ۳-۷)

(۲۴)

گهوڙو گهوٽ پلاڻيو، مٿس زين ڌري،
علي شير پٺن کي، اُڀو سڏ ڪري،
قضا ڪيئن ٿري، جئن امرِ الاهي آيو.
(ڪيڏارو، ۳ - ۱)

(۲۵)

گهيڙان ڪري نه گهور، تڙ تڪڙ کان نه لهي،
جنهن کي سڪ ساهڙ جي، پورن مٿي پور،
ڪاريءَ رات ڪئن ڀر، وهمن کي وهلور،
جنهن کي سان پريان جا سور، تنهن کي نڌي ناه نگاه ڀر.
(سهڻي، ۳ - ۲)

(۲۶)

گهيڙ لنگهيو گهاري، ميثاقان ميهار ڏي،
آلست بربڪم؟ قالوا بلي، پر اها پاري،
ڏسيو ڏيڪاري، پرت پريان جو پيچرو،
(سهڻي، ۶ - ۳)

وائي-۱

گهمان جال جبل، ميان! جيڏيون! جانب جت لاءِ،
ڏورينديس ڀر ڏونگرين، ڪنديس آئون اچل،
هيڏي شهر پنيور ڀر، رهان نا هڪ پل،
پنهنون پاڻ نه وڃڻو، ڪو منهن ڀر ول،
اوڏي ٿي، عبداللطيف چئي، هوت ڪارڻ هل،
(ديسي، ۶ - وائي ۲)

ل

(۱)

لاڄو ٿا لَوَن، اچَن سِڙهَ اُپَٽا،
ڪارَن تَن پَرِين، وِڻي واٽَ نِهاريان،

(سامونڊي، ۲-۱۲)

(۲)

لاڪا! لَڄَ سَندياءَ، اوڏَ اَگلي آهيان،
پَڪا سي پَرتاءَ، جي آجَهي تَنهجي آڏيا،

(ڏهر، ۴-۴۸)

(۳)

لاڪا لَڪَ سُجَن، ڦَلاڻيءَ پيِرُ پيو،
جَنهن پَرِ راڻا، راڄيا، ڪوڏَن مَنجه ڪَنبن،
جَنهن جو جاڙيجَن، سَتي سَنجو نه لَهي،

(ڏهر، ۴-۴۳)

(۴)

لاڪا لَڪَ هُئا، ڦَلاڻيءَ پيِرُ پيو،
اَجا اوڏَ ٿيا، پَليءَ لَڳي جَنهن جي،

(ڏهر، ۴-۴۴)

(۵)

لاڪو لَڪيءَ تي چڙهي، لَڪي لاکي هيٺ،
سونهاريُون سِرَ ڪيو، پيڙي ٻڏي بيٺ،
ڪَندو ڏَمَر ڏيٺ، صُباحَ ساڻ سَپَڪَنهين!

(ڏهر، ۴-۴۵)

(۶)

لاڪي لَڄَ ڪَنئي، آسان اوڏَڙين جي،
ڪَندو ڪانَ ٻئي، اڳِ وِسوڙَل آهيون،

(ڏهر، ۴-۴۷)

(۷)

لالَ ڪي لالَ ٿيا، لالَ لَنگهيو جن،
عَدَمَ جي اوڙاهَ تي، ڪَيا آسَن آڏوَتين،
گَرِداڻيو گَنگَن، گَرِداڻ ڪي گِياَن سين،

(رامڪلي، ۵-۱۹)

(۸)

لانگوتي لاهي، وانءُ ويراڳين سامهون،
ٻڏَ سُوَرَن جو سَنَدرو، مَنجهان سَڪَ ساهي،
اَنِين وَتَ آهي، اوچُ ڳالهه اُگهاڙَ جي،

(رامڪلي، ۷-۱۴)

(۹)

لاهَ مَرِ پَچاران، سَڪَ مَرِ سُمُ، چَنڌڙا!!
ڪَرِ جهوري ڪِڻان، ڪالهُوڻيان اُجَ گَهڻي،

(رپ، ۱-۱۱)

(۱۰)

لاهُوتي، لَطيفُ چَئي، سَڌَ نه ڪَنن ساڻ،
اِيءُ آديسِين اُهيان، جِئَن تَعَلَقَ چَڏيائون تَڪيا،

(رامڪلي، ۷-۱۹)

(۱۱)

لاهيان جي نه چَٽان، آلا! اُنَ مَرِ وِسران!
مَڙهيو مَنجهاران، جِي مُنهنجو جن سين،

(سامونڊي، ۲-۴)

(۱۲)

لاهيَندا ئي ڪَن، ڳالهيون هَلَن سَنديُون،
ڏيندا مُون ڏَڪَن، وَهَ وَجهندا چَنڌڙو!

(سامونڊي، ۱-۳۲)

(۱۳)

لاڻي جو ويا، سو مَنجهين تُو مَڄُ پَري،
سو آجهائي ڪِٽان، جنهن سوريَندڙ سَپَرين؟

(رپ، ۱-۵)

(۱۴)

لائي ڇنڇرُ 'لا' جو، هيءَ! ڇڇرَ کي هڻ،
سڏن جوڻ، سڏڻ چئي، وٽون سڀ وڪڻ،
پيرُ پروڙي کڻ، ته هڻن ۾ هوري وهين.
(معذوري، ۲-۸)

(۱۵)

لٽو ڪم ڪيچين جو، ڇڏي هليا مون،
الله! آهين تون، هوتن تان هيڏي ڪئي.
(حسيني، ۱۱-۱۹)

(۱۶)

لڄايا مونهان، ساجهر تي سين ويا،
پين پنهوران، سڏ منهنجيءَ ذات جي.
(حسيني، ۴-۱)

(۱۷)

لڇڻ نه لاهين، گوندڙ هن غريب تان،
پر ۾ پڄاين، جيڄان! جوش جتن جا.
(حسيني، ۱۱-۱۴)

(۱۸)

لڇي، ڪين ڪڇي، آئي منڌ آندوه ۾،
پر ۾ پير پڇي، لالڻ جو، لطيف چئي.
(سسئي آبري، ۶-۱۶)

(۱۹)

لڏيندي لباس، جتن جيڏو ئي ڪيو،
اچي آريءَ ڄام جو، وڻ وڻ منجهان واس،
مروڻ ڪينر ماس، هڏ هلندا هوت ڏي.
(ديسي، ۱-۲۶)

(۲۰)

لڏيو، لطيفن، پلائي پند پيا،
هتان حببن، ڪڏهن ڪوڏ ڏکوئيو.
(مومل راڻو، ۵-۵)

(۲۱)

لڏوڻيان، لطيف چئي، گئون گنيائون،
ڇڏي حيل هليا، مومل ماريائون،
پيرو پڳائون، آسن آرامي ٿيا.
(مومل راڻو، ۷-۳)

(۲۲)

لڏوڻيان لوڏي ٿيا، وٽن منجهه وصال،
اچ آرتو آڪين، ڪاڪ پيتائون ڪال،
ويئي ويچارن وسري، صباح جي سنڀال،
پريءَ کان پاسي ٿيا، ماموئن مثال،
جانب جي جمال، رڱي، پس! ريتو ڪيا.
(مومل راڻو، ۳-۵)

(۲۳)

لڙ، لهريون، لس، ليت، جتي آنت نه آب جو،
الله! آت م اولئين، پيڙا مٽي ٻيٽ،
جوکو ٿئي م جهاز کي، ڦرهي اچي م ڦيٽ!
لڳي ڪا م لپيٽ، هن غاريسي غراب کي!
(سريراڳ، ۱-۱۱)

(۲۴)

لڙ م، لاڙائو ٿيو، گهڻون گوهيون ڇڏ،
لاه م لڏو، لڏ: ته ڳاڙهي سڄ ڳالهه مڙين،
(حسيني، ۱-۱)

(۲۵)

لڙ م، لاڙائو ٿيو، ور چونڊيندي وڃ،
آهي اي اُهج، هاڙهي هلندي جو.
(حسيني، ۱-۳)

(۲۶)

لڙ مَ، لاڙائو ٿيو، هلي ڪر همتَ،
سجُ سامهون مُنهن ۾، مٿان ڪرئين ڪٿَ،
سُپيريان جي سٿَ، ڳاڙهي سجُ ڳالهه مڙين.
(حسيني، ۱-۲)

(۲۷)

لڪڙيارينون آگريون، ٻاروچائو پيرُ،
اچي پَسو، جيڏيون! تازو پُنهونءَ پيرُ،
ويچاريءَ سين ويرُ، جتنَ جيڏو ئي ڪيو!
(حسيني، ۱۱-۱۳)

(۲۸)

لڪيون! آن پَر لڪَ، ڪي وهيارا ورميا؟
جَنين سَنديءَ سِڪَ، رُئر راتِ رَتَ ڦڙا.
(حسيني، ۱۱-۱۴)

(۲۹)

لڪيون! آن لڳا، ڪي پَلءَ پاندِيڙن جا؟
توهان گهڻيرو، ماءُ! رُوندا اُوءِ رَتَ ويا.
(حسيني، ۱۱-۱۵)

(۳۰)

لڪَ لاکيڻو ڪَرهو، ڪوڙين ڏيئي چوڙَ
اها سَتَ سَيدُ چڻي، جنهين تنهين جوڙَ،
ترثَ رسائي توڙَ، جُ پلاڻيو ته پرينءَ مڙي.
(ڪنڀات، ۲-۳۷)

(۳۱)

لڪَ لاکيڻو ڪَرهو، ڪوڙين ڏيئي ڪاهِ،
ايلاچيون اهرَ ۾، پُوچَ مِي ڪي پاءِ،
ڪٿَ نه ڪند ڪاءِ، جُ پلاڻيو ته پرينءَ مڙي.
(ڪنڀات، ۲-۳۸)

(۳۲)

لڪَ لاکيڻو ڪَرهو، ڪوڙين ڏيئي ڳڏوم،
اڪين سُونهن ٿيوم، مُلهه مهانگو مَر چئو.
(ڪنڀات، ۲-۳۶)

(۳۳)

لڪڙ ڪيمَ لڪيج، جتنَ مُوراهين ناهِ مون،
مون ڪي ملهائج، وارو ڏيئي، وَلها!
(ليلاچنيسر، ۳-۸)

(۳۴)

لڪين سئين مَهراڻَ، آئي سڀ اُدميا،
سڙان منجهين مان، ٻهرِ ٻاڦَ نه نڪري.
(سا، ۴-۳۰)

(۳۵)

لڪين ڪيا لسانَ سين، لاهوتين لوڙا،
گهوڙا! ڙي، گهوڙا! آئون نه جڻندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱-۳)

(۳۶)

لڪين لوڙائو، سَهسين آهين سَجَ ۾،
بَر ۾ بورائو، ڪڻ، پيادي! پاڻَ سين،
(حسيني، ۱۲-۲۵)

(۳۷)

لڪيو جو نراڙ، سو انگُ ڪياڙيءَ نه ٿئي،
پاڙيو ويئي پاڙ، جيڪي لالَن لڪيو لوحَ ۾.
(معذوري، ۵-۸)

(۳۸)

لڪي ۽ لاکو، ٻئي مُٺا، ٻاجهه ٿي،
قادرَ لائو ڪڇَ تان، آڏيون! اولاکو،
واندين ۾ واکو، ريباري رهي ويا.
(ڏهر، ۴-۳۷)

(۳۹)

لڳم پاڻ ٻروچ جو، اَمڙا پل مَر مُون،
سڀ رڳينديس رت سين، ڪيچان اوري پُون،
مادر! مٿان مُون، لڪن لوڏون لائون.
(حسيني، ۶-۱۵)

(۴۰)

لڳم پاڻ ٻروچ جو، ڪرها ٿيا قضاڪا!
اهڪي جا اٿن ڪي، سا مَين پوءِ مَر ماڪا!
اڳڙين خوراڪ، پَسَنُ پرڏيهين جو.
(حسيني، ۶-۱۴)

(۴۱)

لڳي اُتر اوهريا، واهوندي ورن،
اٿون گهڻوئي گهوريان، سؤدو سامونڊين،
اڳڻ جن اچن، عيدَ ورتي اُن ڪي.
(سامونڊي، ۲-۹)

(۴۲)

لڳي اُتر هير، سامونڊين سڙه سَنابها،
ننگر ڪٿي ناکئا، ٿيا سٿاوا سير،
هٽڙي نٿ اُڪير، ڪاري ڪيڙائين جي.
(سامونڊي، ۲-۱)

(۴۳)

لڳي ڪوسو وا، لوڪُ مڙوئي لهسيو،
اڀن منجهان آيو، هيءُ! هيءُ! جو هڳاءُ،
طيورن تنواريو، پنهنوءَ پُڄاڻاءُ،
رسيو سوز شبن ڪي، وُحوشن وٽاءُ،
مروتن موٽ قبوليو، اُپر افسوساءُ،
بر پڻ ڪن بڪاءُ، اڪنديا آريءَ لاءِ گهٽو.
(سسئي آبري، ۱-۱۱)

(۴۴)

لڳي لاڳاپي، پوري مُنڌ پَنپور جي،
پرين وڃايو تي، ڏکي ڏوري ڏونگرين.
(حسيني، ۳-۱)

(۴۵)

لڳي مُون ڪي لوه، وِره وائون لائون،
راز جنهن سين رُوح، سو ڪوهيارو ڪيچ ويو.
(حسيني، ۲-۵)

(۴۶)

لڳيءَ جو، لطيف چئي، نه ڪو قال نه قيل،
لڪئي لامون ڪوڙيون، نيئين وهي نير،
هٽڙا! ٿي سڏير، ڪالهه ڦرين لڏيو.
(برووسندي، ۱-۱)

(۴۷)

لنڪا لنڪا ڪن، ليءَ لنڪا جي اوهريا،
سئي سون لنڪا جو، سڪُ نه سامونڊين،
پرہ پڳه چوڙيا، ڪاري ڪيڙائين،
وڏي پاڳ پڙن، جي ڪها ڪارونپار ڏي.
(سامونڊي، ۳-۱۰)

(۴۸)

لنگُ ڪڍيائون لانگ، موٽي ڪن نه مَسحُو،
جا اسلامان اڳي هئي، سا سٿائون ٻانگ،
سامي ڇڏي سانگ، گڏيا گورڪناٿ ڪي.
(رامڪلي، ۷-۱۵)

(۴۹)

لنگه لاهوتان، ڪاپڙي! ڏونهين ڪا مَر دُڪاءُ،
اوري ڪَر مَر آسرو، پري پير مَر پاءُ،
جن جي جاءِ نه، ماءُ، وَنءِ تينين سين واڳيو.
(رامڪلي، ۹-۳۲)

(۵۰)

لنگڙياري لوءِ ۾، جنين لاءِ ٿياس،
تنين تر جيترو، پلڪ نه پڇياس،
جهروڪن جهوريو هئون، ڪوئين آئون ڪنياس،
ماڙن منجهه مياس، نات ماڙين ماريس ڪين ڪي.
(مارئي، ۴ - ۱۳)

(۵۱)

لُونيس لڏائي، پسو! جو پرين ري،
جيڏيون! جيهائي ڪئي، رات رسي راڻي!
هلبو هاڻي، ويرا! ڪاڪ وه ٿي.
(مومل راڻو، ۷ - ۱۸)

(۵۲)

لوچان ٿي لاحڏ ۾، هاديءَ لهان نه حڏ،
سپيريان جي سونهن جو، نڪو قد نه مڏ،
هت سڪن بي عڏڏ، هت پرينءَ پروا ناه ڪا.
(آسا، ۱ - ۱)

(۵۳)

لودي لڪ آچن، روءِ راڻي جي ناه ڪو،
هڪ آڪيون، پيا آکڙا، پر ۾ ٿا پچن،
سي ڪئن، مينڌرا! مچن؟ جي تو سوريءَ چاڙهيون.
(مومل راڻو، ۶ - ۹)

(۵۴)

لوري جت لڳوم، اُت اُپو ئي آهيان،
سوره پرين سندوم، مان ٻاجهائي پيو هڻي!
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۱۲)

(۵۵)

لوکان لڪي سڀڪو، لکان لڪي ڪون،
اُتي ويني اون، ان آلتِيءَ ڳالهه جي.
(آسا، ۴ - ۶)

(۵۶)

لوڙياري آهيان، واريان تان نه ورق،
سانڍير سپيرين لاءِ، لوءِيءَ آندڙ لڪ،
ڪنڌ ڪاسو، پت پاسو، ڏنڙ تن ترڪ،
سندو ماڙوءَ حق، جان جتان تان پاريان.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۵۴)

(۵۷)

لهر مڙوئي لال، وهن گتوريان وترو،
اوبهارا عنبير جا، جر مان آچن جال،
ڪئن گهڙي ڪال، سڪ پريان جي سهڻي.
(سهڻي، ۵ - ۲۰)

(۵۸)

لهرن لڪ لباس، پاڻي پسن هيڪڙو،
اونهي تنهن عميق جي، واري چڏ ومار،
جت ناه نهايت نينهن جي، ڪو اُت پنهنجي ڪاس،
تڙن جي تلاس، لاه ته لالڻ لڳ ٿين.
(سهڻي، ۹ - ۳)

(۵۹)

لهرين ليڪو ناه ڪو، جت ڪپر ڪن ڪارا،
آچاڙا عميق جا، آچن اوپارا،
اُتي آسارا! وير وڙهنديءَ ويسرا!
(سريراڳ، ۵ - ۲)

(۶۰)

ليا ڏنڙ لار، سانپارا ساهڙ جا،
هئون هت نه وندري، ڌراڙئون ڌار،
منهنجو من ميهار، پڳهيو پاڻ ڳري.
(سهڻي، ۷ - ۱۵)

(۶۱)

ليبي لَعْنَتِيءَ ڪي، جو آڻيءَ ۾ آهي،
 اَنڌو مُونَ عَلِيلَ سِين، سِينو ٿو ساهي،
 عَلِي شاه! اُچيڃ تُون، تَنهن ڪافَر تي ڪاهي،
 لُٽِي وَجْهُ لاهي، مَتُو مَجُوسيءَ جو.
 (بلاول، ۳-۱)

(۶۲)

ليڙن لَنگهي لَس، مانباڻيان مَٽي ويا،
 وَنِي وَرُ واتِ ٿيا، پُنهون ڄامُ پَهَس،
 هُئا وَڏِي وَس، ٻاروڇا پَنپورَ ۾.
 (حسيني، ۵-۱)

(۶۳)

ليلا! پوري نه پئڻ، چئي چَنِيسَر ساڻ،
 تو جو پانيو پانهنجو، سو ريساڻو راجاڻ،
 پاڻان ڌار پَرياڻ، ڪانڌ ڪَنهنجو نه وڻي.
 (ليلا چنيسر، ۲-۱۷)

(۶۴)

ليلا! جَمَ لَڪاڻيڻ، چئي چَنِيسَر ساڻ،
 وَرَ سِين وَڙهيو آڻيڻ، موڙهي! مُٺُءَ پاڻ،
 پوري! ڪُئيءَ پاڻ، تي آيءَ ڏنءَ ڏهاڳ جو.
 (ليلا چنيسر، ۲-۱۵)

(۶۵)

ليلا! جَمَ لَڪاڻيڻ، سوڀي ساڻ سُڄاڻ،
 آهڻين گهڻو آڄاڻ، مَچُڻ پوري نه پئڻ.
 (ليلا چنيسر، ۲-۱۶)

(۶۶)

ليلا! حِلا ڇڏ، جي تُون، سوڀي! سِڪڻين،
 پاڻي پاندُ ڳچيءَ ۾، پاڻ غَريبيءَ گڏ،
 هڏ نه چوندُ لڏ، جي ڪارُون آڻيڻ ڪانڌ ڪي.
 (ليلا چنيسر، ۲-۲۰)

(۶۷)

ليلا! لُڇُ مَر ايترو، اُٿي آڱڻ سور،
 اَبو، ڏاڏو گهور، پاڻ سُوڌو پرينءَ تان.
 (ليلا چنيسر، ۳-۱۴)

(۶۸)

ليلا! لُڇُ مَر ايترو، اُٿي سور، ٻُهار،
 ڍولو آڱڻ پار، ڪانڌ ڪَميڻيءَ آڻيو.
 (ليلا چنيسر، ۳-۱۵)

(۶۹)

لِيلَ نه جاڳينءَ لَڪَ سِيڻ، سُٽينءَ راتِ سَجي،
 هَتان هوتاڻيڻ جُون، ويئون خُريونون ڪَجي،
 پوري! تُون نه پَجي، سَبَبَ ڪَنهن ساڻ مَڙين؟
 (ڪوهياري، ۱-۳)

(۷۰)

لِيلَ نه جاڳينءَ لَڪَ سِيڻ، شامَ سُٽيءَ سَپَ رات،
 اوڳي! اوليڙن جا، ٿي پَءَ پُچين پَريات،
 ٿي سَگر تن جي ساڻ، ته پوري! ڪَنهن پالَ مَڙين.
 (ڪوهياري، ۱-۲)

(۷۱)

لِيلَ نه جاڳينءَ لَڪَ سِيڻ، ڪُلي نَوُمُ ڪِيا،
 قُمر ٿي، پَهچُ قَريبَ ڪي، اِجلاسَ تو نه جُڳاءِ،
 مُني! مَهمانن سِين، ويهي راتِ وهاءِ،
 جيلان نِنڊَ ڪِيا، تي روڙ رَهين ٿي راهَ ۾.
 (ڪوهياري، ۱-۱)

واڻي-۱

لَالَن آيتڙو پيهي، ويڙا سُرَ سڀيئي،
جَسَ! جيسَ! وو! جيڏيون! منهنجو لالَن آيو پيهي،
ڳالهيون ڪنديس ڳجهيون، منهن مُقابل ويهي،
گشوريءَ ٻارُ ڀري، آيو ڏونگرَ ڏيهي،
سرڪشي سردارَ سين، مُون ڪميئيءَ ڪيهي؟
هئي شڪستي سسئي، رازَ پنهونءَ جي ريهي،
اڏيون! عَبْدُاللطيف چئي، سڄَن آيرَ سيئي.
(ديسي، ۲ - واڻي)

واڻي-۲

لايئي جا وَرَنَ ڪي، سا ڪانڌا! منهنجي ڪورا،
ماءُ! ماريندم ڪڏهين، هنَ پرينءَ جا هورا،
اچن پرين پٽڪيا، ڪَر ٻاڀهو جَنَ مورا،
سيئين سرگندُ سڀجي، پيو عطرَ پرين اَتورا،
چپرَ گشوري ٿيو، ٻي تازي ڦلن ڦورا،
آلا! عَبْدُاللطيف ڪي، سائوَل ميڙ سنيوڙا.
(ڏهر، ۱ - واڻي)

واڻي-۳

لڙڪي لَنءَ نه سڃاتو، راند پانيائين رازَ ڪي،
اندو اَلو هيَتَ ڪان، آهي اِي اُماڻو،
صباحَ سو نه شمارَ ۾، ليڪيان جو اُڄ لاڻو،
پييس ڪان ڪريمَ سين، ٿيس نمرودي ناتو.
(سهڻي، ابیات متفرقه - واڻي ۴)

واڻي-۴

لڪَ سينَ لَو پتو، ڪوڙي راند، ڪوڙو چٽڪو،
لنيو جَنَ لامين چڙهين، ڪريو، ڪارايل! ڪٽڪو،
ڪِ تو ڪنين نه سئو، شهبازَ جو سٽڪو؟
(ڪارايل، ۲ - واڻي)

واڻي-۵

لڳڙي آهي لغارَ، وو! يار! لَنءَ ۾ لالَن جي،
سَنڌ سَنڌ ۾ ساڄَن جي،
ائون سَتي، هو هليا، سَنجهي ٿيڙا سَوارَ،
جيڪي اورُن پرينءَ سين، جيڪي پرينءَ پڇارَ،
ڪوئ سي جَنَ ڏينهڙا، جي پون پرينان ڌارا!
لڳي آهي، نه لهي، سَندي عَشَقَ پڇارَ،
گهڻو اُڪندي آهيان، تن جَنَ جي جنسارَ،
گڏي وينديس گسَ ۾، ڪاڪيون! ساڻ ڦٽارَ،
ميخون مُحَبَّتَ سَنڌيون، هنڙي منجه هَزارَ،
ڪانگن ڦٽارون ڪيون، چڪيءَ ڪي چوڌارَ،
ائون نِماڻي نڪَتي، دَمِج تون، دلدار!
(ديسي، ۷ - واڻي)

واڻي-۶

لڳو منجه لڪَن، آيل! تازو پيرُ پنهونءَ جو،
نه ڪنهن واءَ وڃايو، جهوريو تان نه جهڪن،
ڪه گشوريان اڳري، هاڻي جا هوتن،
پورائو ٻرن جو، رڙهيو منجه رَنڊن،
لُطَف ساڻ، لُطيف چئي، ڪندو وَرَ وَلَهَن.
(حسيني، ۳ - واڻي)

واڻي-۷

لوئيءَ ۾ لائون، مُون ماروءَ سين لڏيون،
سونَ برابرَ سڳڙا، پانهن ٻڌائون،
سو ڪئن پڻ پريهان، سَومرا! گهوريو عَمَرَ جو! ائون!؟
ڪاڄَ گشورين سَفرو، سَگرُ ۽ سائون،
سا ڪئن ڪٿي ڪارڪون، جنهن ڪي ڏوڏراڏيڄ ڏنائون؟
ڪه، مانڌاڻو، مڪئي، ڦوڻ جنين جو سائون،
عَمَرُ تي جوڙ ڪري، جيلانه راجو اڳاهون.
(مارئي، ۳ - واڻي)

م

(۱)

ماڻ مارينديءَ پرينءَ جي، مڇڻ، رُئين رت!
چوري! ڇڏ مَر سَت، همت هوت وڃايو.

(حسيني، ۱۲ - ۱۵)

(۲)

مار مَر مُطيعَ کي، مَجُوسيءَ کي مار،
وڌي جنگِ مَر وِسار، نَنديان نفعو ناهِ ڪو.

(بلال، ۳ - ۲)

(۳)

ماروءَ پاسِ مَليرَ ۾، ڌوئي مَرُ مَران!
پاڻي واري پانهنجو، ويندياڻي وِران!
ٿورو منجه ٿران، هُند لڳي لوڻڙياريين!

(مارئي، ابیات متفرقه - ۱۰)

(۴)

ماروءَ پاسِ مَليرَ ۾، هميشه هُنان!
پيرين تنهن پُٺان، ٽي وهائيءَ ٺور سين.

(مارئي، ابیات متفرقه - ۱۱)

(۵)

مارئي ناهِ مَلرَ ۾، نڪا وٽ همير،
پُنهون ڪونهي ڪيچ ۾، نڪي سنڌ اَمير،
مومل ڪانهي مارڙيين، گنجي ناهِ فقير،
وَر ڇڏيو واهڙ تري، ساهڙ منجه سَريِر،
قُبِن ڪينهن پير، مُرشد مسائن ۾.

(مارئي، ابیات متفرقه - ۳۰)

(۶)

ماري، مَرين شال! ڍبَ وِجڻي ڍيئون،
جڻن تو اچي ڪال، وڌو وچ وِرهَن کي.

(ڏهر، ۴ - ۱۹)

(۷)

ماريو جي مَعذُور، تہ هيڪاري هورُ لهي،
ساڄن! اهنجي سُر، ڪين جُٺان ٿي، ڪيچيا!

(حسيني، ۹ - ۱۷)

(۸)

ماڙهو ڏيئي مهڻا، مون کي ڪندا ڪوه؟
جنهن چوريءَ ۾ چوه، سا پتُون ٿيندي پير تي.

(معذوري، ۵ - ۱۴)

(۹)

ماڙهو گهرن مال، ائون سڀ ڏينهن گهران سُپرين،
دُنيا تنهن دوست تان، فدا ڪريان في الحال،
ڪيس نامر نهال، پَسَن تان پري ٿيو.

(برووسندي، ۱ - ۱۴)

(۱۰)

ماڙين ماريِس ڪين ڪي، ميس مارن لاءِ،
ڪَر لهندا ڪڏهين؟ مُنهنجي اچي، ماءُ!
سانپڙن سڌاءِ، وينو واجهه وجهي هئون.

(مارئي، ۴ - ۱۴)

(۱۱)

ماڪَ پڇاين مولهيا، مٿان رات پَٽي،
اوليون اوجھڙ لڳيون، ويا وَنجهه وَهي،
ڪلاچيان ڪهي، ڪڏهن ڪون آڻيو.

(گهاتو، ۱ - ۲)

(۱۲)

ماڳهين جي مُٺي، تہ هوند نہ پيئي ماري،
ڇڏيو جي ڪهي، تہ هيڪاري هورُ لهي.

(حسيني، ۱۲ - ۱۹)

(۱۳)

مان پُڇنئي سُپرين، چتان چُر مَر لاه،
پرين اڳيان پاءُ، پلُو مڱڻهار جئن.
(سريراڳ، ۱-۲)

(۱۴)

مان پُڇنئي سُپرين، چتان لاه مَر چُر،
اُنين جا اُمر، کڻ تہ خالي نہ ٿئين.
(سريراڳ، ۱-۱)

(۱۵)

مان پُڇنئي سُپرين، چتان لاه مَر چور،
کڍي چڏ قلب مان، ماري ڪوڙو ڪور،
هُن پَر سندو هور، مٿان تو معاف ٿئي.
(سريراڳ، ۱-۵)

(۱۶)

مان پُڇنئي سُپرين، چت ۾ چيتاريچ،
کڍج کائي ڪڇ کي، ڪوڙ مَر ڪمائيج،
وڻج وهائيج، سڀ سوداگر! سچ جو.
(سريراڳ، ۱-۴)

(۱۷)

مان پُڇنئي سُپرين، چت ۾ رکج چيٽ،
سڙه ڏٺاري صاف ڪر، صابن ساڻ سڀيٽ،
سامونڊي! سڀيٽ، ٿي تہ پهچين پار کي.
(سريراڳ، ۱-۳)

(۱۸)

مان پُڇنئي سُپرين، چيتاريچ چت،
داڻما دُوربيءَ ۾، پسين ولاتن وٽ،
نيہ نيڪاري نٿ، ملاح! گڏ مغلَم سين.
(سريراڳ، ۱-۶)

(۱۹)

ماڻڪ چوڻو جن جو، هنج حُصوري سي،
چلر ۾ چُهنب هئي، مڇي کين نہ اي،
لوڪ نہ لکيا تي، جيلان پوڻن ٻڳهن گڏيا.
(ڪاراييل، ۱-۲۶)

(۲۰)

ماڻڪ مٺ سَندوم، اونداهيءَ ۾ سوجهرو،
حشر ويل حساب ۾، چڏي نہ ويندوم،
ساريو سڏ ڪَندوم، ڪوهيارو ڪيچ ڏٺي.
(ديسي، ۶-۱۶)

(۲۱)

ماڻڪ، مُنڌ هٿان، پيتيءَ ۾ پُرزا ٿيو!
سڄو تان، سڀڏ چٽي، لهي لڪ سوا،
پڳي پُڄاڻا، پڌمان پري ٿيو.
(سريراڳ، ۴-۱۷)

(۲۲)

ماءُ! ڪاهوڙي هليا، ڏکائي ڏونهان،
چپر جا سونهان، ڏوٿين ڏٺ چيتاريو.
(ڪاهوڙي، ۱-۲۲)

(۲۳)

ماڻڪ مُنهنجا، سوما! ماڙو نہ ميرا،
اُٿيو ڏين آسور جو، پڻ پَر پيرا،
پنوهارن پيرا، وڙه مَر ويڙيجن سين.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۱۲)

(۲۴)

ماءُ! مُنهنجو چنڌڙو، گنيو خيالن،
ڪوڙن ڪڏاين، ڏاڳهن ڏڏي آهيان.
(ڪوهياري، ۲-۲۱)

(۲۵)

ماءِ! وهاڻو وار، ڪُن پٿراڻي پانهنجي،
جيڪي ڏنءِ ڏيڇ ۾، سو سڀوئي سار،
ويان ٿي وٽڪار، ڏنم پير پنهونءِ جو.
(حسيني، ۵-۴)

(۲۶)

متارا مري ويا، موڪي! تون پي مر،
تنهنجو ڏوس ڏمر، ڪون سهندو ان ري!
(يمن ڪلياڻ، ۴-۱۵)

(۲۷)

متارا مري ويا، موڪي! تون نه مرين!
ڪيهي پير پرين، ڪي! ڏاتارن ري؟
(يمن ڪلياڻ، ۴-۱۴)

(۲۸)

متان ٿئين ملور، ڪين آگاهون آهيان،
ڏس ۾ ڪر ڏور، حد بنين جي هيڪڙي.
(حسيني، ۱۰-۲۴)

(۲۹)

متان ڪا، ٻڙي! ٻول ٻاروچي وسهي،
هوند نه ستيس، سرتيون! ويهي رهيس وڙي،
جت پنهنجي جوء ۾، گهارين مان گهڙي!
ڪيچين آئون نه ڪڙي، ڪنهن ڏکيءَ ڏاؤن ڏاڻيو.
(ديسي، ۷-۱۳)

(۳۰)

متان گهڙين، سهي! اڄ درياهه ۾ دم،
ڪاريءَ رات ڪئن ۾، ڪهڙو آئيئي ڪم؟
متان جاڳي دم، پڇي پاڙي واريون.
(سهڻي، ابیات متفرقه - ۶)

(۳۱)

متان، مٺي! ڇڏئين، پاڻان پريتو،
ڪٿوريءَ ڪٿو، مڙهي مڙهڇ مٺهن ۾.
(سسئي آبري، ۳-۱۸)

(۳۲)

متان، مٺي! ڇڏئين، پريتو پاڻا،
ڇاين جئن ڄاڻا، تون پڻ هوڻج تن جئن.
(سسئي آبري، ۳-۱۷)

(۳۳)

متو آهين، مڇ! ٿلهو ٿو تونا هئين،
جا تو ڏني آڇ، تنهن پاڻيءَ پنا ڏينهنڙا.
(ڏهر، ۱-۱۴)

(۳۴)

متا موءِ ٿيان، سدا سوڻيتا ڪاڙي،
ڪوئي ڪنهن نه پڇيا، ڪي اندر آندوهيان،
جيڪا ڄماران، سا منجهه گوندڙ گذري.
(رامڪلي، ۶-۴)

(۳۵)

متان جي جئن، گهوريو، گهوري سسئي،
پازي جي پنهونءِ جا، ڪارون ڪري تن،
ڪيچ متان ڪا ڪن، بي شڪري پنيور جي.
(حسيني، ۹-۲۳)

(۳۶)

متان منهن منهنجي، ڪنهن اڏايو ڪانءِ؟
گنهي آيو ڳالهڙي، سندي سڀيريانءِ،
جيڏيون! جاز ڪانءِ؟ سمر هوند سنيهڙو.
(پورب، ۱-۱۱)

(۳۷)

مٿن ٿڀڪَ ٿڀڪڙا، چڪندڙا آچن،
کڙيون ڪيه پڪليون، پگهرُ سر پيرن،
اي وڙ ويڙيجن، مون لوڏان ئي لڪيا.
(مارئي، ۷-۸)

(۳۸)

”مٿو مٿائين گهوريان، مٿو تو مٿان،
سو مون ٿي نه هٿان، جنهن تون لائڻ، مڱڻا!“
(سورٺ، ۳-۹)

(۳۹)

”مٿو مٿائين گهوريان، مٿو تو مٿاءِ،
هڏو هي هٿ ڪري، جاجڪ! وهلو جاءِ،
تون سين اڻيرا، جر وڇا ڀر وهو وهين.“
(سورٺ، ۳-۱۰)

(۴۰)

”مٿو مور نه پاڙيان، تنهنجيءَ تڏ تڏ تڏ،
سر ڀر سڃڻ ناه ڪي، موٽ مَر، مڱڻهار!
ڪينهي منجه ڪپار، لڄيندو ٿو لاهيان.“
(سورٺ، ۳-۱۱)

(۴۱)

”مٿي اُتي منهنجي، جي ڪوڙين هون ڪپار،
ته واريو واريو وڍيان، سسيءَ ڪي سَو وار،
ته پڻ تڏ تڏ تڏ، موهان مٿائون، مڱڻا!“
(سورٺ، ۳-۱۲)

(۴۲)

”مٿي اُتي منهنجي، جي هوا سِرَن سَو هزار،
ته تنهنجيءَ تڏ تڏ تڏ، هر هر وڍير هيڪڙو.“
(سورٺ، ۳-۱۳)

(۴۳)

مٿيان مٿي مڇ، ٻريمر ٻاروچن جو،
مون ڪي طعنا تي ڏئين، جئن نه پروڙئين سڄ،
امڙ! اوري آڇ، ته سٺ سٽائينءَ سور جي.
(حسيني، ۲-۲)

(۴۴)

مٿي ٿر رهي، ويا گذاري ڏينهنڙا،
ڪڏهن ڪون آيو، تن پتوهارن پهي،
ويڙا سي وهي، جنب گذاريمر جن سين!
(مارئي، ۹-۱۱)

(۴۵)

مٿي راهَ روان ٿيا، پورب پوريائون،
هي گهر گهوريائون، آڳاڏيائون آڳيان.
(پورب، ۲-۸)

(۴۶)

مٿي منجهان مينهن، پسو! پاڻيءَ جئن وهي،
مون پانيو نينهن، چپيون چيري سنڍيون.
(حسيني، ۲-۳)

(۴۷)

مٿي واڙئين، نيڻ نهارا مون ڪيا،
ايندا مان پسن، مٿان سڱر سڀرين.
(ڏهر، ۲-۹)

(۴۸)

مٿيان منو گهڻو، ڪڙو ناه ڪلام،
سڪوٽ ئي سلام، پريان سنڍي پار جو.
(ڪلياڻ، ۳-۱۰)

(۴۹)

مٿ مٿ سورن سڀڪنهن، مون وٽ وٿاڻان،
پريون ڪيو پُٺان، ويا وهائو نڪري.
(حسيني، ۶-۲۱)

(۵۰)

مِنُو جَنَ نالوءِ، تَتَن مُون وَڌو آسرو،
ڪو ڌڙ ناهِ جهوءِ، مُون پيا ڌڙ گهڻا نهاريا.
(ڏهر، ۲-۲۲)

(۵۱)

مُني ٿي مُدعا گهري، موٽُ ٿيو موجودُ،
اچين ته اُچُ ڪريان، صُباحَ جو سُجودُ،
جانڪي ني وُجودُ، جانڪي ميڙ مُنيءَ کي.
(معذوري، ۶-۳)

(۵۲)

مُنيس! جهل مهار، ڪُنيس! ڪاهِ مَر ڪَرو،
مُون نِمائيءَ جي نِجهري، پيرو ڪَچ، پَتار!
ساجَن! توهان ڌار، ڏيڻ ڏينهن قيامَ جو.
(ديسي، ۱-۱)

(۵۳)

مَنِيُون لهي مُهان، جي تو، چانگا! چنيون،
وَلڙيون وَهَ ساءِ، آجا تو مُهنديون.
(ڪنڀات، ۲-۲۹)

(۵۴)

مَجازي مَر مِتَ ڪَر، پَنپيُون لَئِن نه پيرِ،
پُڇي ٿئين نه پيرِ، هاري! حَقِيقِيءَ جي.
(سا، ۳-۴)

(۵۵)

مَجازي موهي، ڪڏهن ويندءِ نڪري،
اَڪڙيون تو هي، جَمَ وهين وسهي.
(سا، ۳-۲)

(۵۶)

مَچُڻ پاڳ پَر ڏئين، ڪُٽ، ڪَنبَدي آءِ،
جڏهن تڏهن، ماءُ! پيرن پيرَمَ واريون.
(ڪاپائي، ۱-۱۵)

(۵۷)

مَچُڻ، وَر! وسارئين، آري! لڳِ اَللهِ،
توڪي ساريو ساهُ، اُڪَنڊيو آهون ڪري.
(سسئي آبري، ۱۰-۶)

(۵۸)

مَچُڻ، وَر! وسارئين، صَبَرُ نه ساريان،
توڪي نِهاريان، آءِ، منهنجا سُپرين!
(سسئي آبري، ۱۰-۷)

(۵۹)

مُحَبَّتَ پاڻي مَن ۾، رَنڊا روڙيا جَن،
تَن جو صَرافَن، اَن تَوِڙو آگهائيو.
(ڪاپائي، ۱-۱۷)

(۶۰)

مُحَبَّتَ جن جي مَن ۾، تَن تَشَنگي تارِ،
پي پيالو اُچُ جو، اُچُ سين اُچُ اُٿيارِ،
پُنهنون پاڻ پيارِ، ته اُچُ سين اُچُ اُجهائيان.
(سسئي آبري، ۱-۵)

(۶۱)

مُحَبَّتَ جي ميدان ۾، اچي پير پيان،
سَر وِڍُ، ڌڙ ڌار ڌرُ، سي سينگار سَنڊانِ،
ڏيندا مون ڏٺان، مَتا محبوبن لِيءِ.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۱۴)

(۶۲)

مُحَبَّتَ جي ميدان ۾، سَر جو سانگُ مَر ڪر،
لاهي سَر لطيف چئي، اڳيان دوستن ڌرِ،
عشق نانگ آڀر، خبر کاڌن کي پوي.
(يمن ڪلياڻ، ۶-۱۶)

(۶۳)

محبت جي ميدان ۾، سِر جو ڪَرم سانگُ،
سوريءَ سُوپيرين جي، چڙهه ته تئين چانگُ،
عشق آهي نانگُ، خبر کاڌن کي پوي.
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۱۷)

(۶۴)

محبت جي ميدان ۾، عاشق! تِي آچامُ،
سَهان سَل، سيد چئي، ڪَنڌَ تيرَ تمامُ،
ڪَهِج ڪومَ ڪلامُ، جَمَ دوستون دُور تئين.
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۱۳)

(۶۵)

محبت جي ميدان ۾، ڪڏي پَو ڪاهي،
چڏ آسانگا ارواح جا، لاهوتي! لاهي،
عشق نانگ آهي، خبر کاڌن کي پوي.
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۱۸)

(۶۶)

محبت جي ميدان ۾، ڪر پڙاڏو پَٽُ،
سُر سوريءَ، ڏڙ ڪُنڀرين، متان ڪُچين ڪُٽُ!
عشق، نانگ نپَٽُ، خبر کاڌن کي پوي.
(يمن ڪلياڻ، ۶ - ۱۵)

(۶۷)

مُحَبَّتَ سَندو مَن ۾، پُر پيالو جن،
پيڻ پَرَچاءُ ناه ڪو، ڪنهن جنهن ڏاه ڏين،
تنهن نهايت ناه ڪا، جنهن سُجا سِجَ وِجن،
تيلان اُجَ مَرَن، سڌا سائِرَ سيرَ ۾.
(سسئي آبري، ۶ - ۱)

(۶۸)

مُحَبَّتِي ميهارَ جون، دِل اَندرِ دُونهيُون،
اُٿيو وجهي آرَ ۾، لُهائو لوهيُون،
جي ساهڙ جون سُونهيُون، سيرَ سرازو تن کي.
(سهي، ۳ - ۲۳)

(۶۹)

مُحَبَّ مَنهنجا سُوپرين! آئيئي اَللهُ،
توڪي ساريو ساهُ، اُڪَنڊيو آهون ڪَري.
(سارنگ، ۳ - ۷)

(۷۰)

مُحَرَّمُ موٽي آيو، آيا تان نه اِمامَ،
مَدِيني جا چامَ، مَولا! مُون کي ميڙئين!
(ڪيڏارو، ۱ - ۳)

(۷۱)

مُحَرَّمُ موٽي آيو، موٽيا نه اَميرَ،
مَدِيني جا ميرَ، ڏاتَرَ! مُون ڏيکارئين،
(ڪيڏارو، ۱ - ۴)

(۷۲)

مَحرومُ ئي مري ويا، ماهرَ تي نه مَٿا،
چڙيءَ جِئَن چُهَنجَ هَٽِي، لَڏيائُون لُٽا،
حُبَابَ ئي هُئا، اِنهيءَ واديءَ وِچَ ۾.
(آسا، ۴ - ۳)

(۷۳)

مَحَلين آيو مَگڻو، ساڙ ڪَٽي سُرندو،
سِرَ جي صَدا سُرَ ۾، گُهورَ هَٽي گُهرندو،
مَٽي رِءُ مَلوڪَ جي، چارُن نه چُرندو،
جُهونا ڳڙهَ جُهرندو، پُوندي جهانَ جَهروڪَ ۾.
(سورث، ۳ - ۳)

(۷۴)

مَحَلين آيو مَڱڻو، ڪَٽِي ساڙ سِرِي،
لَڳِي تَنڊُ تُنڀيرَ جِي، پِيَا ڪوٽَ ڪَري،
هَنڌين ماڳين هُوَ ٿِي، تَنهنجِي پِيَجَل! دانهن پُري،
سِسي تَنهن سُلطانَ کان، اچي گهوٽَ گُهرِي،
جُهونا ڳڙهَ جُهرِي، پُوندي جهانءِ جَهروڪَ ۾.
(سورث، ۳-۴)

(۷۵)

مَحَلين مانڊي مارُئي، ڏنڀيرَ مُنهن مَلورَ،
اُٿيا سَٿيا نه ڪَري، سُونهن وِجائيسَ سورَ،
پيسَ لوهَ، لَطيفُ چڻِي، لَٽسَ ڪوڏَ، ڪَپورَ،
جَتَ جنين جا چورَ، سي مَڪي مَرڪُ نه ڪَنڊيون.
(مارُئي، ۴-۷)

(۷۶)

مَدِينِي جا ڄام! سُو مُنهنجا سَڌڙا،
آهيان تَنهنجي سامَ، سِگهو رَسِجَ سِيرَ ۾.
(ڏهر، ۲-۶)

(۷۷)

مَدِينِي جا ڏٿي! سُو مُنهنجا سَڌڙا،
تَنهنجي آه ٿِي، ٻي ڪَنڌي ساريان ڪانَ ڪا.
(ڏهر، ۲-۲)

(۷۸)

مَدِينِي جا شاهَ، سُو مُنهنجا سَڌڙا،
ڪارڻ لَڳِ آلله، سِگهو رَسِجَ سِيرين!
(ڏهر، ۲-۴)

(۷۹)

مَدِينِي جا شير! سُو مُنهنجا سَڌڙا،
پِرَ مُبارڪَ پيرَ، عاصي تَنهنجي آسِرِي.
(ڏهر، ۲-۵)

(۸۰)

مَدِينِي جا گهوٽ! سُو مُنهنجا سَڌڙا،
ڪَڇ، مُحمَڏ! موٽَ، عاصي تَنهنجي آسِرِي.
(ڏهر، ۲-۳)

(۸۱)

مَدِينِي جا مير! سُو مُنهنجا سَڌڙا،
سَرَن تَنهنجيءَ سِيرَ، تُون پارِ لَنگهائين پِيڙا.
(ڏهر، ۲-۱)

(۸۲)

مَران، مَتو پَتِيان، نِهاريان نيٿان،
سُخَن جِي سَنڌان، اُئون نه جَنڊي اُن ري.
(رامڪلي، ۱-۵)

(۸۳)

مَرُ ته آئين، مَڱڻا! مامَ پَرُوڙي مُون،
جيڪا ڳاهَ ڳالهائين، سا سَپ سَمجھيسُون،
تَنهن ۾ تَسِجَ تُون، جيڪي پَوِيئي پَتَ ۾.
(سورث، ۴-۱)

(۸۴)

مَرُ ته موچاري ٿئين، اَجَلان آڳي آڇُ،
جان ڪي هُئين جَڙِي، ته مُنڏا! پَنپوران پَڇُ،
پُنهنوءَ ساڻ پَهَڇُ، ته مَلڪَ اَلَموٽُ ماڻئين.
(معذوري، ۴-۲)

(۸۵)

مَرُ ته موچاري ٿئين، جڻُ آڏو جَتَ،
هاري! ڪَرِ هَمَتَ، ته ڏيئي دَمَ دوسَ لَهيَن.
(معذوري، ۴-۳)

(۸۶)

مَرُ ته موچاري ٿئين، ويهي جِي مَر، جوءُ!
مُنڏا! مَرِٿان پوءِ، پَڇهندينءَ پُنهنوءَ ڪي.
(معذوري، ۴-۵)

(۸۷)

مَرُ تہ موچاري ٿئين، ويهي وجهُ مَرُ ويُرُ،
دل ۾ آڻ مَرُ دَوُرُ ٿون، ڦَرَنَ سَندو ڦيرُ،
توڻي لِهين نہ پيرُ، توہ راحتِ آہ رِزَھَنَ ۾.
(معدوري، ۴ - ۴)

(۸۸)

مَرَجَ وَتَ مِيھارَ، متان موٽين، سُهڻي!
ساهڙ جا سينگارَ، متان ڏمَ ڏيکارئين.
(سُهڻي، ۹ - ۴)

(۸۹)

مَرُ، مَتا ڏيئي، پُنهونءَ ڪارَن پَپَ ۾،
تہ سَرَتِيُون سِيئي، واکاڻِيئي وَيِيُون.
(حسيني، ۹ - ۲۱)

(۹۰)

مَرُ مَرِين، آئون رُئنءَ! موٽي آءُ مَرُ، ڪانڊا!
ڪَچَن وَڏا پاندَ، جِئُ ٿورا ڏينھڙا.
(ڪيڏارو، ۳ - ۱۵)

(۹۱)

مَرُ مَرِين، آئون رُئنءَ! موٽي، ڪانڊا! مَرُ آءُ،
مِچُ ٿو پُٺاءُ، ڪَچا ڪَنِرَ جيڏيُون.
(ڪيڏارو، ۳ - ۱۶)

(۹۲)

مَرٿان اڳي جي مُٺا، سي مَرِي ٿيَن نہ مات،
هوندا سي حَيَات، جِئَٿان اڳي جي جِٺا.
(معدوري، ۴ - ۷)

(۹۳)

مَرُ مُسَلَمَ جَن، واحدُ تَن نہ وسري،
مَتِي سَڳَرُ ڪاپڙِي، ڪا نانگا نَنڊَ نہ ڪَن،
نِيئَ سَدائين تَن، اوجاڳَن اُجاريَا.
(رامڪلي، ۹ - ۱۸)

(۹۴)

مَرُ هيڪاندا هُون پَرِين، سانگَ مَرُ وِجَن سِيئَ!
رهيا آهين رُوخَ ۾، نَتُ جَنِين جا نِيئَ،
وماسِيا جن ويئَ، ٿو تاريءَ تَڳي تَن هِنئون.
(ڪنڀات، ۱ - ۴)

(۹۵)

مَرِي تان مَرُ مِيھارُ، وٿاڻُ ولھو مَرُ ٿئي،
وِچَن جي وِچارَ جو، ونگو ٿئي مَرُ وارُ،
ساهڙ مُون سِينگارُ، ماڻھن ليکي مِھڻو.
(سُهڻي، ۴ - ۱۸)

(۹۶)

مَرِي ٿيندِيسَ مُجَ، جَتَن ڪارَن، جيڏيُون!
ڪَري ڪوهيارو سُجَ، ويو چُلائي چَپَرِين،
(حسيني، ۱ - ۱۲)

(۹۷)

مَرِي، جِي، تہ ماڻھن، جانبَ جو جَمالُ،
ٿئين هُونڊَ حَلالُ، جي پَنڊَ اِهاڻي پارئين،
(معدوري، ۴ - ۱)

(۹۸)

مَرِي مُنڊَ ڏي آئيُون، ساهيڙيُون سَهَجان،
’اَلَسَفَرُ قَطْعُهُ مَنَ اَلنَّارِ‘، هاري! موٽُ هتان،
سَگَ ’صِراطُ الْمُسْتَقِيمِ‘ جو، آئيئي تان اَڳيان،
سي ڪيچي نيندَءَ ڪيان؟ تَنهنجو نِينهن نِفاقَ سِين.
(ديسي، ۲ - ۲)

(۹۹)

مَرِمانن مَهري، آئي جهوڪيا جهوڪَ ۾،
چاڻي چَنبن ۾ وِيا، جئن باڙ سَتي بَحري،
ڪوهيارو ڦَهري، ويو نهوڙي نَنڊَ ۾!
(ديسي، ۳ - ۱۳)

(۱۰۰)

مُساڻرَنئون، ماءُ! وره وهايُمر وترو،
اچي ٿيُمر اوچتي، تن سانگين سين ساڃاء،
جيِجان! جهل مَ پاء، هنئون هوت هئي ويا!
(حسيني، ۵ - ۷)

(۱۰۱)

مَ سَپني مارئي! مئي! مَ ڄائي!
جنهن اچي اَمَرَڪوٽ ۾، لوئي لڄائي!
جا سانگين سيڏائي، سا ڪين مَرڪي ماڙين!
(مارئي، ۶ - ۸)

(۱۰۲)

مُسن مُنهن سَرا، ڪريا گهڻو ڪلن،
سي تان وسرين، آيا جن ڪمن لاءِ.
(ڏهر، ۳ - ۱۹)

(۱۰۳)

مَ ڪَر، ڍول! ڍلو، ناتو نمائيءَ سين،
ڪونهي ڪميئيءَ جو، بگر تو ڀلو،
تُهَنجو نانءُ ڀلو، وٺيو ويئي آهيان.
(ڏهر، ۲ - ۲۴)

(۱۰۴)

مَ ڪَر سڌ سَري جي، جي تون ٿارئين توه،
پيتي جنهن پاسي ٿئي، منجهان رڳن روح،
ڪاٽي چڪ ڪڪوه، لاهي سر، لطيف چئي.
(ڪلياڻ، ۲ - ۲۴)

(۱۰۵)

مَ ڪي روءِ، مَ رڙ ڪي، مَ ڪي ڪَر داهون،
سُتي لوڪ، لطيف چئي، پيئي گنج ٻانهون،
لڏيءَ جت لائون، سو ڏيه پسندينءَ مارئي!
(مارئي، ابيات متفرقه - ۵۲)

(۱۰۶)

مَ ڪي روءِ، مَ رڙ ڪي، مَ ڪي ڪَر ڪيهون،
اُئي اچن اُتهين، وانڍن جون ويهون،
ميڙيندو مِيُون، مينهن اُٺن، مارئي!
(مارئي، ابيات متفرقه - ۵۳)

(۱۰۷)

مَ ڪي روءِ، مَ رڙ ڪي، مَ ڪي هنجون هار،
جهڙا اچن ڏينهنڙا، تهڙا ويني گهار،
ڏکن پُٺيان سُڪڙا، سگها ٿين، سنگهار!
لڏا لوه، لطيف چئي، پروڙج، پنوهار!
پيڙيون نيئي ٻار، تو تان بندُ ٻڌا ٿيو.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۵۱)

(۱۰۸)

مَ ڪي روءِ، مَ رڙ ڪي، هنجون هڏ مَ هار،
توتان بندُ ٻڌا ٿيو، پيڙيون نيئي ٻار،
پُهچندينءَ، پنوهار! سگهي سنگهارن ڪي.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۵۰)

(۱۰۹)

مَ ڪي هيچ مَ هوج، ترس مَ، تان جهاز ڪي،
چو ڪلمو مُحَمَّد تي، ته اڳيان اچيئي اوچ،
سُهڪيءَ پت، سَوجها! تهنجي مڪي ڍڪي مڪڙي.
(سريراڳ، ۶ - ۱۰)

(۱۱۰)

مَگ تَنهين کان، مَگڻا! جو ڏيهاري تو ڏئي،
ڪوڙا ڌر دُنيا جا، جاجڪ! مَگين جي،
سُپان توهين ڪي، موٽي ڏيندا مُنهن ۾.
(پرياتي، ۱ - ۱۹)

(۱۱۱)

مَڱ نہ ٿسي مَڱڻو، نہ ملڪَ نہ مال،
ڏانئئون ڏور ٿئي، ڪا جا ڳنڀس ڳال!
آهي ان خيال، تہ ڏيني ٿيان ڏاتار سين.

(سورث، ۲ - ۱۳)

(۱۱۲)

مَڱ نہ جهليان مورهين، نہ مون پنڌ پري،
ڳڻي آيس ڳالهڙي، ڳجهي تو ڳري،
سا سمجهج، سورث ورا ويندس ڪين وري،
پريان پير پري، تولء آيو آهيان.

(سورث، ۲ - ۱۴)

(۱۱۳)

ملاحظو مهراڻ جو، مور مَر لاه مَنا،
سامونڊي! سنڀال ڪي! سُمهن آيء ساء،
جاڳي جر مَنا، تاري وانء تراڙ ڪي.

(سريراڳ، ۵ - ۶)

(۱۱۴)

مَر لَنئن ڪونجي! ماڻ ڪَر، چور مَر هَنئين ڇاڪ،
قَتِيون جي فراق، سي گهر گهارينديون ڪيترو؟

(ڏمر، ۴ - ۸)

(۱۱۵)

مَر لَنئن ڪونجي! ماڻ ڪَر، چور مَر هَنئين سل،
ڳوڙها مَتي ڳل، جر وهائيء وهائين.

(ڏمر، ۴ - ۹)

(۱۱۶)

ملھ مهانگو قُطرو، سڪڻ شهادت،
آسان عبادت، نَظَر ناز پرين جو.

(ڪلياڻ، ۲ - ۳۴)

(۱۱۷)

مليران مارو، پڪي پيهي آيو،
وريا واهرو، هاتو سڀ هيٺا ٿيا.

(مارئي، ۱۱ - ۱)

(۱۱۸)

منجهان پَنءِ پروڙ، سڀ مَر پُچج، سَسئي!
ويهي وڏي ڍڳ مان، ڏئي وجهج ڏوڙ،
تہ تون ماڻئين موڙ، جي پَنڌ اهاڻي پارئين.

(سسئي آبري، ۷ - ۱۵)

(۱۱۹)

منجهان پيئي مَڪڙيء، ڪا جا پاڻيء بوند،
سيئي ڏنر روند، وڪڙ جن وڃايو.

(سريراڳ، ۱ - ۱۵)

(۱۲۰)

منجهان پيئي مَڪڙيء، ڪا جا پاڻيء پڪ،
وڪڙ هڻي وَنڪ، ڪڍجي ڪارو ٿيو.

(سريراڳ، ۱ - ۱۴)

(۱۲۱)

منجهان مُنهنجي رُوح، جي وڃي ساڄن وسري،
تہ مَر لڳي لوہ، ٿر ٻاڀيو ٿي مَران!

(حسيني، ۲ - ۴)

(۱۲۲)

منجھ مُحَبَت مَچ، ٻهر ڏوڏا ڏوڙ سين،
چڏيائون چَر لَهي، ڪوڙ، ڪلڪڻ، ڪڇ،
اوڳڻ اوڏا نہ ٿيا، ڳڻ ڪيائون ڳڇ،
جَن سَڙن، تَن سَچ، جَن سَڙن، تَن سَرا.

(رامڪلي، ۵ - ۸)

(۱۲۳)

مُنْدَ ٿِي مَنڊَل مَنڊيا، آيو جُهڙ جهاتي،
هڪ آرزان اُن ٿيو، پيو مڪڻ مَنجھ ماتي،
ڪلمي سين ڪاڻي، لاڻر ڪس ڦلوب تان.
(سارنگ، ۳ - ۴)

(۱۲۴)

مُنْدَ ٿِي مَنڊَل مَنڊيا، تازي ڪي تنوار،
هارين هر سَنباهيا، سرها ٿيا سَنگهار،
اڄ مُنهنجي يار، وس جا ويس ڪيا.
(سارنگ، ۳ - ۳)

(۱۲۵)

مُنْدَ ٿِي مَنڊَل مَنڊيا، ڪي اوهيڙن اوڪ،
چاچر ٿي چنن ۾، مينهيون چرن موڪ،
سرهيون ٿيون سَنگهاريون، پويو پائڻ طوق،
ميها، چيڙ، ڦنگيون، جت ٿين سڀيئي ٿوڪ،
لائين مٿان لوڪ، ڏولائي جا ڏينهاڙا.
(سارنگ، ۳ - ۲)

(۱۲۶)

مُنڌا! مَر مَنهن ويه، اُپي اوسر اُس ۾،
تو سڀيئي سين ڪيا، ڏور جنين جو ڏيه،
پاڙي پاڙي پيه، وٽ پُچندي پرين ڪي.
(سسئي آبري، ابيات متفرقه - ۸)

(۱۲۷)

مُنڌ نه منجهان تن، پسي لڪ لڏن جي،
جا پر ڪاهوڙين، سا پر سڪي سسئي.
(سسئي آبري، ابيات متفرقه - ۷)

(۱۲۸)

مَنڌيون مَت گڙن، جهوڪ به سُونهن پهيڙا،
سَندي سَنگهارن، جوءَ جاري جڏڙين.
(ڏهر، ۴ - ۳۱)

(۱۲۹)

مُڪَر ۽ نڪير ڪي، جڏهن ڏنائين،
اڳيان اُٿي اُن ڪي، پُنهون پُچيائين،
آڏا! لائين، ڪو ويو ساڻ سڄڻ جو؟
(سسئي آبري، ۸ - ۹)

(۱۳۰)

مَن مُرادون پُنيون، ٻارهن ڏينهن پئي،
جوڳي اِن جاڻا ڪي، ٿي سڪيا سڀيئي،
سمانا سيئي، جي گر گڏجي آيا.
(رامڪلي، ۲ - ۱۲)

(۱۳۱)

مُنهن ته آهيريان ٿي اُجرو، ڦلڻ ۾ ڪارو،
پهران زيب زبائن سين، دل ۾ هچارو،
اِن پر ويچارو، ويجهو ناه وصال سين.
(آسا، ۴ - ۱۸)

(۱۳۲)

مُنهن ته موسيٰ جهڙو، سيرت شيطاني،
بازي بيراني، ڪڍي ڪوه نه ڇڏين؟
(آسا، ۴ - ۱۷)

(۱۳۳)

مُنهن ته موسيٰ جهڙو، عادت ۾ ابليس،
اهڙو خامر خبيث، ڪڍي ڪوه نه ڇڏين؟
(آسا، ۴ - ۱۶)

(۱۳۴)

منهن جنهنجي مون، ڏٺو منهن ميهار جو،
آهيم ساه سئون، سو ڪيئن گهڙو گهوريان؟
(سسئي، ۱ - ۱۶)

(۱۳۵)

مُنهنجو تُوَرُ تَلِيُن ۾، اَتُون هِتَ بَندياڻي،
مُون ڏاڏاڻي ڏيه ۾، قِرُه ۽ لاڻي،
ڪَنديس رهاڻي، مارو ۽ پاسِ مَلير ۾.
(مارئي، ۳ - ۲۰)

(۱۳۶)

مُنهنجو تُوَرُ تَلِيُن ۾، چيها ٿو چاري،
ڍاڻي ڍٽ ڌاري، آهر اُني مينهنڙي.
(مارئي، ۳ - ۱۹)

(۱۳۷)

مُنهنجو پاڙيڇن، ڪچو ڪونه ڍڪيو،
پاسي چڙهي پُنهونءَ جي، ذاتِ سَلتي جن،
تيلان ٻاروڇن، نڌر چڙي نڌ ۾.
(حسيني، ۵ - ۹)

(۱۳۸)

مُنهنجي مڌاين جي، ڪَل پريان پيئي،
ڪڏهن ڪوسا نه ٿيا، ڏوراپو ڏيئي،
ساڄن سڀيئي، ڍڪيم ڍول ڍلائيون.
(برو سنڌي، ۳ - ۱)

(۱۳۹)

مُنهن ڪَر منجهاران، ٻهران، ڏونڊِ مَ ڍورَ جڻن،
جي اَگڙين آران، ته ڪَنڌيءَ اچڻُ ڏاڪڙو.
(آسا، ۴ - ۱۱)

(۱۴۰)

مُنهن مٿاهان جن جا، سي پٽيو، ڪڍن پارَ:
جيڏيون! هن جهنجهار، اُجاري سڀ اُجا ڪيا.
(ڪيڏارو، ۳ - ۱۴)

(۱۴۱)

مُنهن مِحرابُ پرينءَ جو، جامعِ سڀ جُهان،
فَرهيءَ تان فُرَقانَ جي، ڪاٽيائون قُرآن،
اڏامي اُت ويو، عَقْلُ ۽ عَرَفان،
سڀوئي سُبْحان، ڪاڏي وڃي نِيتيان.
(رامڪلي، ۵ - ۵)

(۱۴۲)

مُنهن مُنهنجو، سُوَمرا! مَرُ ميروڻي هوءَ!
مَتان مارو چوءِ، ته ڌوتوءَ ڌورائين ۾.
(مارئي، ابیات متفرقه - ۱۶)

(۱۴۳)

مَنَشان ماروڙڻن، هڏ نه ويئي وسري،
قيد ڪيس ڪوٽ ۾، ڏاڍ سين ڏاڍن،
لو ۽ پليو پَنوهارن، سوسُ مُنهنجو، سُوَمرا!
(مارئي، ابیات متفرقه - ۴۴)

(۱۴۴)

مَٺئي تي موهجي، موڙهي ڪيءَ مَرڪَ،
چئي چَنسَرَ چامَ سين، وڌو تو فرڻ،
وِري ويو وَرڻ، آيءَ ڏنءَ ڏهاڳَ جو!
(ليلا چنيسر، ۱ - ۵)

(۱۴۵)

مَٺئي تي موهجي، هاري! ڳيڙءَ هارُ،
ڪوڙئين ڪيا، ڪيترا، انهن خَر خوارُ،
پري ويو پِتارُ، آيءَ ڏنءَ ڏهاڳَ جو!
(ليلا چنيسر، ۱ - ۶)

(۱۴۶)

مَٺئي مٿي جي هئا، تن چئن قيريرُ چٽ،
هارُ گَنينديس هوڏ ۾، نيٺ تيندم نٿ،
ڪوڙوءَ جو ڪِرٿ، مونهان مٿاهون ٿيو.
(ليلا چنيسر، ۱ - ۷)

(۱۴۷)

مَٻيو ناه مَٻيون، جو تون پسي هار هرڪئين،
اصل آهي اڳهين، سنديون ڪوڙ ڪڻيون،
ان گهوڙن هڻي گهڻيون، دوستان دور ڪيون.
(ليلا چنيسر، ۱-۸)

(۱۴۸)

مَٻيو وجهان مڃ ۾، هائيءَ هٿان هار،
پري جي پٿار، ته ميريائي مان لهان.
(ليلا چنيسر، ۱-۲)

(۱۴۹)

مَٻيو وجهان مڃ ۾، هائيءَ هڻي هار،
سوڀي! سڪ، سيد چئي، ڪرئين ڪوه قرار؟
راجا ريساڻو گهڻو سٺاڻو سردار،
چوڏس چنسر ڄام جو، ڏيهان ڏيه ڏهڪار،
ناڪر اڪيين نار، مٽي تي مٽي مٽين!
(ليلا چنيسر، ۱-۳)

(۱۵۰)

موٽ جا مڌڪور، جان کي چيس جيڏين،
پریت پهرئين پور، نيئي پهچائي پنهنءَ کي.
(سسئي آبري، ۴-۲۲)

(۱۵۱)

موٽ جي مصلحت، مون کي ڏيوم، جيڏيون!
نهارينديس نڪري، آريائي البت،
ڪنڊيس اوٽ، عيب جي، لکن ڏيئي لت،
سرتيون! شريڪت، ائون ڪيئن آڳن سين ڪريان.
(سسئي آبري، ۴-۲۳)

(۱۵۲)

موتي آيو منهن ۾، سوڍا! شرم جن،
سي لڄايون لڄن، پسيو عيب آڳيان.
(مومل راتو، ۸-۲۲)

(۱۵۳)

موتي مانڊاڻ جا، پري ڪيائين پير،
وڃون وس آئيون، ڪوڏا گئي ڪر،
مينهيون پاڻ مراديون، ٿڌا چرن تر،
وڏي اوه آئيون، پنيءَ لائي ڦر،
ساري اچيو سامهيون، ڏين سنجهي ڪير سجر،
ساڻ وانڍن ور، پريون پرچڻ جون ڪيون.
(سارنگ، ۴-۱۵)

(۱۵۴)

موتي مانڊاڻ جي، پري ڪيائين پيڇ،
وڃون وس آئيون، سارنگ چڙهيو سيڇ،
تنهن نوريون نوازيون، ڏيئي ڏوٽا ڏيڇ،
پڇ گئي پٽ هليا، هاري منجهان هيڇ،
راضي منجهان ريڇ، عالم سڀ آباد ٿيو.
(سارنگ، ۴-۱۳)

(۱۵۵)

موتي مانڊاڻ جي، جڙي ڪيائين جوڙ،
وڃون وس آئيون، به به ٻڌائون ٻوڙ،
انن جا عالم ۾، لکين ٿيا ڪوڙ،
سارنگ لائي سوڙهه، سانده سهاڻو ٿيو.
(سارنگ، ۴-۱۴)

(۱۵۶)

موتي مانڊاڻ جي، واري ڪيائين وار،
وڃون وس آئيون، چوڏس ۽ چوڌار،
ڪي اتي ويهيون استنبول ڏي، ڪي مٿيون مغرب پار،
ڪي چمڪن چين تي، ڪي لهن سمرقندين سار،
ڪي رمي ويهيون روم تي، ڪي ڪابل، ڪي قندار،
ڪي دهليءَ، ڪي دکن، ڪي گڙن مٿي گرنار.

(۱۶۲)

موکي چوڪي نه ٿئي، اصل اوچي ذات،
وٿيون ڏيئي وات، متارا تنهن ماري.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۱۳)

(۱۶۳)

موکيءَ مٺو نه گهريا، وه نه وهاتيا،
سُرڪيءَ ڪاڻ، سينڊ چڻي، اُتي ٿي آتيا،
جي ڳالهين ڳنگاڻيا، تن بنن پاسي بڻيون.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۱۹)

(۱۶۴)

”مومل کي مجاز جا، اکين ۾ الماس،
نه ڪا عام نه خاص، جي ويا، سي وڍيا.“
(مومل راتو، ۲ - ۴)

(۱۶۵)

”مومل کي مجاز جا، اکين ۾ انبورا،
هتي حاڪمين کي، پٽ نھاري پورا،
گهوٽ پهرينءَ گهور، جي ويا سي وڍيا.“
(مومل راتو، ۲ - ۵)

(۱۶۶)

”مومل ماري مير، آهيڙين کي آڪري،
سوڍيءَ گهڻا سڪاڻيا، پڙهيا، پڻت، پير،
هتي تن کي تير، مٿيو جن مٿن ۾.“
(مومل راتو، ۲ - ۶)

(۱۶۷)

مومل ناهي مينڌرو، توڻي منجهه نصيب،
مون کي، مون حبيب! طعنو ٿي تنهنجو.
(مومل راتو، ۳ - ۱۹)

ڪنهن جُني جي سلمير تان، ڏنا بيڪانير بڪار،
ڪنهن پُڇ پڇائيو، ڪنهن ڍٽ مٿي ڍار،
ڪنهن اچي امرڪوٽ تان، وسايا ولهار،
سائينير! سدائين ڪرين، مٿي سنڌ سُڪار،
دوس! مٺا دلدار! عالم سڀ آباد ڪرين.
(سارنگ، ۴ - ۱۲)

(۱۵۷)

موٽي مران مَ، ماءُ! موٽڻ کان اڳي مران!
لڇي لالڻ لاءِ، شال پونديس پير تي!
(سسئي آبري، ۴ - ۲۴)

(۱۵۸)

موٽي، مڱهه! شال مَ آچين ڪڏهين!
اٽئي پهر آجل جو، ڪنڊو منجهه ڪپار،
جنهن تو سڀ ڄمار، هنيا ڇٽ پٽن سين.
(سورٺ، ۲ - ۱۵)

(۱۵۹)

مورڪ مام نه ٻجهڻا، هيڏانهن هوڏانهن ڪن،
سي ڪئن پرين پسن، ڪٿر جن اکين ۾؟
(آسا، ۳ - ۱۲)

(۱۶۰)

موري منهن وڌا ٿيا، وڍيا، تان نه وڃن،
آديون! آٿاسن، تن ڪوجهن کي ڪئن ڪريان؟
(مومل راتو، ۸ - ۲۴)

(۱۶۱)

مُوڙهو پُٺين، مڱڻا! ڪيڏانهن هُئين ڪال؟
لنگها! ڇڏ، لطيف چئي، اُجهڻ جا افعال،
سڀڙ در سوال، ڪر ته قيمت آڻين.
(پرياتي، ۱ - ۵)

(۱۶۸)

مومل ويئي ميندرو، سدائين ساري،
وليون واس ورنينون، چانگي کي چاري،
جڏهن تڏهن سپرين، ايندڙ اوتاري،
سوڊي سين ساري، ڳالهيون ڪنديس ڳجه جون.
(مومل راتو، ۶-۱۰)

(۱۶۹)

مون اُپي تڙ پاس، پرين پڳه چوڙيا،
هو الله هار اهريا، آئون دم دم دعا ڪندياس،
آس نه لاهيندياس، موتي ايندا مان ڳري،
(سامونڊي، ۳-۷)

(۱۷۰)

مون اُپي تڙ جهل، پرين پڳه چوڙيا،
ڪا مونهن ۾ آل، نات سڄڻ سباجها گهڻو،
(سامونڊي، ۳-۶)

(۱۷۱)

مون اُپي تڙ وت، پرين پڳه چوڙيا،
ڪا مونهن ۾ گهٽ، نات سڄڻ سباجها گهڻو،
(سامونڊي، ۳-۴)

(۱۷۲)

مون اُپي تڙ هيٺ، پرين پڳه چوڙيا،
ڪا مونهن ۾ ڏيٺ، نات سڄڻ سباجها گهڻو،
(سامونڊي، ۳-۵)

(۱۷۳)

مونا جن محراب، جسو جامع تن جو،
قبلي نماز قلب ڪري، تن کي ڪيائون طواف،
تحقيق جي تڪبير چئي، جسمان ڪيائون جواب،
تن ڪهڙو ڏوه حساب، جن هنڌي هادي حل ٿيو،
(رامڪلي، ۵-۴)

(۱۷۴)

مون اڏاريا مڇڙا، الله! گهاتو آڻ،
ميان! مدارن سين، مون کي، قادر! وجه م ڪاڻ،
هٿ منهنجي هاڻ، قدر ڏو جن ري،
(گهاتو، ۱-۱۲)

(۱۷۵)

مونا طور سينا، سندا سناسين،
پورب ڪنيو نه پاڻ سين، بود پيراڳين،
ردا آهي راز جي، اوچڻ آديسين،
قرب ڪاڙين، نهن چوڻي سين ڏکيو،
(رامڪلي، ۵-۲)

(۱۷۶)

مونا طور سينا، سندا سناسين،
سجده ۾ سيد چئي، گوڏا گوڏين،
”ڪان قات قوسين او آڏي“، ٿا نانگا ٿين نمن،
”ڪل من عليها فان“، باقي ڪين بچن،
”الله ولي الذين آمنوا يخرجهم من الظلمات الى النور“، ٿا اهڙي پرين،
”وخر موسى صعباً“، جوڳي جنگ جلن،
”ما زاع البصر وما طعى“، اهڙي روش رون،
مشاهدو محبوب جو، اتي آديسين،
ري پسن، ري ستن، بي وصال وهن،
ري پرن، ري ٻولن، ٿا اهڙي چال چلن،
سيد چئي سندين، ڪل پچين تون ڪهڙي؟
(رامڪلي، ۵-۱)

(۱۷۷)

مونا طور سينا، سندا سناسين،
”طالب الموليٰ مذڪر“، اي ڪلام ڪيائون ڪن،
سڪن کي سپين پرين، بجهي ڏنائون بن،
الف آديسين، چوري رکيو ڇت ۾،
(رامڪلي، ۵-۳)

(۱۷۸)

مُون پانيو مِزمانَ، هَميشَ هُوندا پرين،
كُهي كَمِيئي هليا، كَهَلُ كِيائُونُ كانَ،
ڏيئي ويا ڏاهِ کي، سَوَرَن جا سامانَ،
جورو راتِ جُوانَ، جيڏيُون! جَتَ ڪري ويا!
(ديسي، ۳-۱۶)

(۱۷۹)

مُون پانيو مُون وٽ، هَميشَ هُوندا پرين،
ويڙهو ڏيئي ويڪرو، پَهري ويا پَتَ،
ساهِ جنين جي سَتَ، وِڪِيَرُ ٿي وَٽڪارِ ۾،
(ديسي، ۳-۱۵)

(۱۸۰)

مُون تان لاهِ مَر، سَپرين! اَڪِيُن جا آگَر،
ڪَري مَلارَ مِينَهَن جَنَن، وَسي لاهِ وَهَر،
تو ڏني مُون غَمَ، ڏِينَهَن جا ڏورَ ٿيا،
(رپ، ۲-۴)

(۱۸۱)

مُون تان لڪائي گهڻو، روئڻَ کي روشنَ،
رَسِيو ريزالنَ کي، مَنجهان زَرديءَ ظَنَ،
ويري مُون وَرَن، ڳالِهَ ڪِيائِين ڳجَهَ جي،
(آسا، ۴-۲۷)

(۱۸۲)

مون ٿي چَئي، ڪانڌا پُتي پاڙَ مَر مَڪُڙي،
سِڙَه پُراڻا پانڌَ، لَهريُون سَهِي لَهَنديُون،
(سريراڳ، ۵-۱)

(۱۸۳)

مُون جُهڙ ڏنو اُپَ ۾، ڊوليا! لَڏَ مَر لاهِ،
اَچَن اَبَ اَڪِيَن ڪِيو، وُچُون اُترَ واءِ،
چَن چَڏي پَتَ پا، اڏَ اُتاهين پَڪڙا،
(سارنگ، ۳-۶)

(۱۸۴)

مُون ساريندي، سَپرين! اَچين جي تُون هاڻ،
ڪَريان رُوحَ رهاڻ، لَڪَن مَنجَه، لَطيفُ چَئي،
(برووسندي، ۱-۷)

(۱۸۵)

مُون سڏيندي سڏڙا، ساڻي سڏَ نه ڏين،
وَلهيءَ جي وَٿاڻَ تي، توڏَ نه تنوارين،
هيڏا هاڃا ٿين، بُري هِن پَنپورَ ۾!
(حسيني، ۴-۱۰)

(۱۸۶)

مُون سي ڏنا، ماءُ! جنين ڏنو پرينءَ کي،
رَهي اَچي راتڙي، تن جُنڱن سَنديءَ جاءِ،
تَنين جي ساڃاءِ، ٿرهُو ٿئي تارَ ۾،
(ڪاهوڙي، ۱-۳)

(۱۸۷)

مُون سي ڏنا، ماءُ! جنين ڏنو پرينءَ کي،
ڪَري نه سَگهان ڪاءِ، اَنِين سَندي ڳالَهڙي،
(ڪاهوڙي، ۱-۲)

(۱۸۸)

مُون سين ماروڙيُون، ڪَهڙيءَ ريتِ رُسنديُون؟
چوڻيءَ ۾ چيڙ پيو، پِين رَتَ چِيُون،
نيڻين نِنڊَ وَهَ ٿي، ساري ساڏوهِيُون،
هتي جي هِيُون، تَه سَڏَ پِين سيلَ جي،
(مارئي، ۱۰-۱۰)

(۱۸۹)

مُون ڪاهوڙي لَڪيا، آيُن نه آرامَ،
ڪِيائُون تَن تَمارَ، جُه ڏوتي ڏڻ گڏ ٿيا،
(ڪاهوڙي، ۱-۱۷)

(۱۹۰)

مُون ڪاهوڙي لکيا، سُمَهِن ڪيَن پَئي،
سَمَرُ ڪيائون سَچَ ۾، ڏوري ڏٺ لَهي،
ويا اُتَ وِهي، جِتَ نِهايتَ ناهِ ڪا.
(ڪاهوڙي، ۱-۱۹)

(۱۹۱)

مُون ڪاهوڙي لکيا، گهرين نه گهارين،
واحدَ لڳَ ولهن ۾، رويو جرَ هارين،
گوندَرِ گذارين، جُهَ ڏوتي ڏٺَ گڏَ ٿيا.
(ڪاهوڙي، ۱-۱۶)

(۱۹۲)

مُون ڪاهوڙي لکيا، ويهي نه ويرَ ڪن،
ڏينهن تتي ۾ ڏونگرين، ڪارنَ قوتَ ڪهن،
جنگلَ ۾ جُهڪن، جُهَ ڏوتي ڏٺَ گڏَ ٿيا.
(ڪاهوڙي، ۱-۱۸)

(۱۹۳)

مُون ڪي اَکَڙين، وڏا تورا لائيا،
تہ پڻُ پرين پسن، کُٺان جي ڪَرِ سامهون.
(آسا، ۲-۳)

(۱۹۴)

مُون ڪي پانڻي پاڇ، ڏيرَ ڏوراڻا هليا،
اڳيان اُٿي اُنَ جي، خُوبُ نه پَڪَرِ ڪاڇ،
ميڙي آپَ سَرتيون، نڪي ڳايرَ ڳاڇ،
سا مون هٿان نه ٿي، جيڪا رَسَ راجَ،
آيل! آئون آڪاڇ، ٻولُ ٻروچي وِترو.
(سسئي آبري، ۴-۱۲)

(۱۹۵)

مُون ڪي جنين ماريو، آن ڪي گڏيا سي؟
تَنَ ۾ طاقتَ ناهِ ڪا، ادا! اُنين ري،
سورُ سَلتَمَ تي، جيلان ڳالهَ ڳري ٿي.
(ڪوهياري، ۴-۶)

(۱۹۶)

مُون ڪي جنين ماريو، سُجائَمَ پاڻا،
لوهُو لڳن ناهِ ڪي، سَنڌَ مِڙئي ساڻا،
دارونءَ جا داڻا، ڏنمَ هوتَ هٿن سين.
(ڪوهياري، ۴-۸)

(۱۹۷)

مُون ڪي جنين ماريو، سُجائَمَ سيئي،
پُنهونءَ پيڪانَ پَچَنديا، پَلَن تان پيئي،
ويجَنئون ويئي، ٿي وِهيئي سَچَين.
(ڪوهياري، ۴-۷)

(۱۹۸)

مون ڪي چياريو، پرينَ جي ڳالهَ ڪري،
ڏنو اُچَ آڏيو، هِنڙو ڪوڏَ بُرجَ جئن.
(سامونڊي، ۱-۳۳)

(۱۹۹)

مُون ڪي چڏَ مَرِ چَپرين، پوءِ رَهايسَ ’پاڻ‘،
جي پُلايون پاڻ، تِنَ ڪي رَسَ، رَسِيلا! راهَ ۾.
(ڪوهياري، ۳-۵)

(۲۰۰)

مُون ڪي چڏَ مَرِ چَپرين، هاتِڪَ هوتاڻي!
توهين لاءِ ڪاڻي، ڏکي ڏوري ڏونگرين.
(ڪوهياري، ۳-۴)

(۲۰۱)

مُونَ کي ڇڏَ مَر ڇڀرين، هِت، هوتاڻي! هاڻ،
اوڏي مُنڌَ اُٿن کي، اَللهُ ڪارڻ اَنَ،
پورهيو ڪنڊيسِ پاڻ، اڳيان آريچن جي.
(ڪوهياري، ۳-۲)

(۲۰۲)

مُونَ کي ڇڏَ مَر ڇڀرين، هوتاڻي! هِنَ هِنڌَ،
تو سين پونڊيسِ پَنڌَ، ڏينڊيسِ باه پَنپورَ کي.
(ڪوهياري، ۳-۳)

(۲۰۳)

مُونَ کي ماءُ! مَجارَ، پيچاري جَنَ پِچيو،
هَڻن ڇڏي هاڄ، ويئي سارَ سَنڌن مان.
(آسا، ۳-۵)

(۲۰۴)

مُونَ کي مُونَ پرين، ٻڌي وڌو ٻارِ ۾،
اُڀا ايئن چَوَن، مَڇڻُ پانڌُ پُساين.
(آسا، ۴-۳۸)

(۲۰۵)

مُونَ کي نَٿا نين، جَت مُلڪِ پانهنجي،
جي گهگهيريُن گڏين، تہ پيُن کان پيڻو ڪريان.
(حسيني، ۱۲-۳۶)

(۲۰۶)

مُونَ گهرَ اچي جي ٿئي، مينڌرو مهمانُ،
آڻي جُهڪيان آڳ ۾، چيري وجهان ڄانُ،
تاڻي تَنورَن ۾، پيري هَٿان پاڻُ،
پيڪن سُوڌو پاڻُ، گهرُ تَرُ گهوريان پَر تان.
(مومل راڻو، ۶-۱۳)

(۲۰۷)

مُونَ ماڙوءَ سين لڏيون، لوڻي ۾ لاڻون،
سونَ برابرَ سڳڙا، مُونَ کي پانهن ٻڌاڻون،
عُمَرَ جو اُٿون، پَتُ ڪَن پَرهيان؟ سُوَمرا!
(مارئي، ۳-۶)

(۲۰۸)

مُونَ ماڙيءَ جو، سُوَمرا! ٻنين پارين ڏُڪُ!
هِتَ عُمَرَ جو آهڪُ، هِتَ ماڙو ڏينرَ مهڻا!
(مارئي، ۸-۱۸)

(۲۰۹)

مُونَ مَنجهيئي مينهن، ڪوهِ ڪرينڊيسِ ڪَڪرين؟
سَرلو سارو ڏينهن، مُونَ پريان جو نه لهي.
(رپ، ۱-۱۷)

(۲۱۰)

’مُونَ‘ مونهن ۾ سَڀجي، مُونَ کي ’مُونَ‘ جُڳاءُ،
مونهن مَنجهان ’مُونَ‘ ٿئي، مونهن جي ساڃاءُ
انهين اِن جُڳاءُ، اَن کي اِن نه چوڻو.
(آسا، ۴-۳۳)

(۲۱۱)

مونهان مَهَنڊ ٿيا، سُوَرَن پَنڌو سَنڌرو،
هَلو تہ ڏوريُون اُن کي، ونڌرُ جي ويا،
ڪنڊيسِ ڪين پيا، هوتَ مَٿائي اڳيان.
(حسيني، ۱۰-۱۸)

(۲۱۲)

مُهائيءَ جي مَن ۾، نه گيرَبُ نه ڳاءُ،
نيئَن سين نارُ ڪري، ريجهاياين راءِ،
سمو سَڀين مَلاءُ، هيريائين حرَقَتَ سين.
(ڪاموڌ، ۱-۲۰)

(۲۱۳)

مَهَنَدِ مُحْتَاجِي ڪري، پُنيءَ پيرُ ڪٽيڇ،
ڪُٻليائي! ڪيڇ ڏي، حُجَ مَ هلائيڇ،
پاڻا ڌارَ پريتو، سُسئي! ساڻُ ڪٽيڇ،
اوڏي عَزَايِلَ ڪي، ويجهي تان مَ وَجيج،
ناآميدي نيج، تہ اوڏي تئين اُميدَ ڪي.
(سسئي آبري، ۱-۱۲)

(۲۱۴)

مَهَنَدِ مُحْتَاجِي ڪري، حُجَ وڃائي هَلُ،
عُذَرُ خواهِيُون، عاجزيُون، سُسئي! ڪنهن مَ سَلُ،
ڏُونگرُ ڏورَنُ ڏاڪڙو، لَنو رِي ڪونهي لَلُ،
اِي پِلائيءَ جو پِلُ، جئن پاسي ٿيڻ پاڻُ ڪان.
(سسئي آبري، ۱-۱۳)

(۲۱۵)

مُئي هاڻيءَ تي مامرو، آچي ڪيو آندَن،
مَناڙين هَڻن سين، اَڪيُن ڪين پَسَن،
”في الْحَقِيقَتِ“ فيلَ ڪي، سَجا سَڃائَن،
سَندي سَردارَن، بَصيرَتَ بيٺا ڪري.
(سا، ۳-۳۱)

(۲۱۶)

ميا! تو مَهَارَ، سڄي پايان سونَ جي،
چارينَ چنڊَنَ چوڻيون، نايو مينديءَ ڌارَ،
سَنديءَ پي پَچارَ، جي مون رات رسائين.
(ڪنڀات، ۲-۲۲)

(۲۱۷)

ميا! مَچَ منڱ، آڄ منهنجي ڪَرها!
جهاڳيندي جَرپڻيون، متان ڪرئين ڪَڻ،
سُپيريان جي سَڻ، مُون ڪي نيئي ميڙئين.
(ڪنڀات، ۲-۱۹)

(۲۱۸)

ميان مينڊرا! موٽُ، بَخشُ ڪَر بُجائِيُون،
تُون گَهڻن جو گهوٽُ، مُون وَرَ تُون ئي هيڪڙو.
(مومل راتو، ۷-۱۱)

(۲۱۹)

ميرا پسي مڱشا، سَپڙ سڏَ ڪيا،
سَپوڄهن سَڻا، آپوڄهن آسرو.
(پرياتي، ۱-۲۲)

(۲۲۰)

ميرَ مَدِينِثانِ نِڪري، آڻيا نَه موٽي،
ڪارا رَگجَ ڪَڙا، آڏا نِپروتي!
آنَ تين لَهَ لوئي، جي ميرَ مُسافرُ رانڀا.
(ڪيڏارو، ۱-۷)

(۲۲۱)

ميرَ مَدِينِثانِ نِڪري، ڏيرا ڏنائون،
ڪاڻيءَ، پاڻيءَ، گاهَ ڪي، ماڙهو مُڪائون،
چڙهندي چيائون، تہ ٿيندي ويڙهَ وَڏانڊري.
(ڪيڏارو، ۱-۵)

(۲۲۲)

ميرَ مَدِينِثانِ نِڪري، رڙهيا مَٿي رَنڊَ،
گهوڙا تِنَ گهوٽن جا، پُريا مَٿي پَنڊَ،
جتي رَها راتڙي، سي سُونهرا هَنڊَ،
ڪُلها، ڪَرنگهرَ، ڪَنڊَ، جُهَرَن جُهونجهارَن جا.
(ڪيڏارو، ۱-۶)

(۲۲۳)

ميڙيو پاڻُ پَرِيُون ڪيو، جوڳي جلائين،
سامي سَگڙين سين، خوديءَ ڪي ڪائين،
هُو جي تارِ تَڳائين، آئون نَه جِئندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱-۱۸)

(۲۲۲)

مُيسَ! مَرُ مَران! سِيسَ وِچ سَرَتِين،
پورهيتَ تي پَران، پاڙي ڄامَ پُنهونءَ جي.
(حسيني، ۹-۱۶)

(۲۲۵)

مي مَچيءَ ۾ هَڻڙا، ويني ڪري وَرَن،
راءِ آڳهين رَڪي، مُهاڻي مَنجھ مَن،
تماچيءَ جي تَن، ڳالهيون چيسَ ڳجهيون.
(ڪاموڏ، ۱-۲۲)

(۲۲۶)

ميندا ڌوءَ نه مارئي، آهسَ مَن مَليرُ،
ڪڍي ته ڪاڻ لَهي، هتان هيءَ هَميرُ،
ڪاڻ پين ڪيرُ، جي امانتَ اُتَ وِجي.
(مارئي، ۴-۲)

(۲۲۷)

ميندا ڌوءَ نه مارئي، تيسَ ڪُرُون وارَ،
ستِيءَ سيئي ساريا، جي پاڻر جا پَنوهارَ،
عَمَر! اُنُهون ڌار، مُور نه وِهي ماڙيين.
(مارئي، ۴-۴)

(۲۲۸)

ميندا ڌوءَ نه مارئي، پيسَ پَنهورايُون ڇتَ،
راجَ رُڙاري، هَنجُون هاري، هيءَ هُتيجي هِتَ،
آهسَ پاڻر پارَ جو، ڪِجڻُ ۽ ڪِپَتَ،
وينگسَ ويڙيچَن رءَ، مَسَ سَئي ڪا مَتَ،
سُومرا! سَپَتَ، ڪَر: ته ڪوڙيان نِڪري.
(مارئي، ۴-۱)

(۲۲۹)

ميندا ڌوءَ نه مارئي، ڪونهي اُن اوجاهُ،
عَمَر جي انصافَ جو، پيسَ ڪَن پَڙاهُ،
ويني چوڻ آلهه، ”مُون تي مِثَ نه موڻيا!“
(مارئي، ۴-۶)

(۲۳۰)

ميندا ڌوءَ نه مارئي، مَحَلين مارُٿان ڌارَ،
پايو ميٺُ مَليرَ ري، مُنڌَ نه ويڙهي وارَ،
جا هُتيجَن هارَ، سا ڪينَ وَهندي ڪوڻ ۾.
(مارئي، ۴-۵)

(۲۳۱)

ميندا ڌوءَ نه مارئي، نه ڪَلي نه ڪاءِ،
عَمَر جي انصافَ جا، ويني واساما ڳاءِ،
هيءَ جا ڪيءَ هاءِ! سا، مَهَنڊا! اينديءَ مُنهن ۾!
(مارئي، ۴-۳)

(۲۳۲)

ميندو مينهن پُساو، سَري تيو سيلو،
پَڪي پيهي آيو، رَحَمَتَ جو ريلو،
ساجُن سَويلو، پيچَ پَنيءَ گهر آيو.
(سارنگ، ۳-۱۳)

(۲۳۳)

مَين مَتي سَمرا، ڪُهين سَڏ ڪرين،
ساڻ نِباھيو نين، اِي پَر سَندي سَڄين،
(سريراڳ، ۴-۵)

(۲۳۴)

مينهان ۽ نينهان، ٻئي آڪَر هيڪڙي،
جي وَسَڻ جا ويسَ ڪَري، تہ ڪَڪَر ڪَن ڪِيهان،
بادلُ ٿي بيهان، جي آگَر آڇَن جا ڪَرين.
(سارنگ، ۲-۶)

(۲۳۵)

مينهون هن ميهارَ جي، آلا! سڀ بچن،
وچون جي ڪيرن سين، سدا ٿيون سونهن،
مونڪي ماڻڪين، تائي هنيو تار ۾.
(سهڻي، ۴ - ۱۹)

(۲۳۶)

مينهون هن ميهارَ جون، آلا! سڀ جين،
ڪاريون، ڪڪيون، ڪنڍيون، وارا ڪيو وين،
جوءِ جا جانارن جي، پيلا پَٽَ پَٽَ ڪن،
اچي ريل رهن، مون سانپارا سُپرين.
(سهڻي، ۴ - ۲۰)

(۲۳۷)

ميهاران مِرڪ، پيتائين پريمَ جي،
تنهن مُنڌَ مَتوالي ڪي، سنڌيءَ ساءِ سُرڪَ،
لڳيس ڪامَ ڪِرڪَ، لوهان تِڪي لَطيفُ چئي.
(سهڻي، ۴ - ۱۶)

(۲۳۸)

ميهاران مَهي، پيتائين پريمَ جي،
اُرڪَ سُرڪَ، سِيڌُ چئي، لڳيس ڏوٽُ ڏهي،
سگهي تان نه سَهي، ملي جان نه ميهارَ ڪي.
(سهڻي، ۴ - ۱۷)

(۲۳۹)

ميهارُ مَلاحن ڪي، اُيو اچي آچَ،
آئون پڻ وجهان هَٿڙا، ائين پڻ وجهو رَچَ،
سنڌيءَ ڪُن ڪُڻجَ، مان هُون سلامت سُپرين.
(سهڻي، ۷ - ۵)

(۲۴۰)

ميهارُ مَلاحن ڪي، اُيو ڪري سڏَ،
آڏا! اُنهن پارَ جا، موڙي اچو مڏَ،
ويا جي وَهَ گڏَ، هلو ته ڏوريون اُن ڪي.
(سهڻي، ۷ - ۶)

(۲۴۱)

ميءَ هَٿ ۾ مَڪڙي، ڄامَ هَٿ ۾ ڄارُ،
سڄو ڏينهن شڪارُ، ڪنجهرَ ۾ ڪالهَ هو.
(ڪاموڏ، ۲ - ۷)

(۲۴۲)

مِييَ ماڪائي، وڌو واٽُ وَلِين ڪي،
خبرَ ٿي ڪيٽَ ڏٺين ڪي، وڌوڙا واهِي،
ڪرهي ڪاڪَتَ ڇڏي، وريس نه وائي،
چانگي چَريائي، ويئي ويچاري وسري.
(ڪنڀات، ۲ - ۲۸)

وائي-۱

ماتامُ اِمامِنِ جو ڪَريو، ماتامُ شَهِيدَنِ جو ڪَريو.
روئي روئي اَڪيون، رَتَ سينَ چو نه پَريو؟
جيڪي اِمامِنِ سينَ ٿيو، سو پاڻَ ڏٺيءَ پيدا ڪيو.
(ڪيڏارو، ۶۰ - وائي)

وائي-۲

مٿو ۾ ڪنڪارَ، يارَ! ڏاڏَ ڏيندوسَنَ، مَڱڻا!
جاڳڪ! جُهونا ڳڙهَ ۾، هَل تَه ٿيئون يارَ،
مَتانَ ڪا مُنهنجي ڪَرين، ڳلا جي ڳفتارَ،
مٿي اُتي مُنهنجي، جي هُون سَرَ هزارَ،
هَر هَر وِڊيان هيڪڙو، تَنهنجيءَ تَنڌَ تنوارَ،
لَڄيندي ٿو لاهيانَ، ڪينهي مَنجه ڪَپارَ،
اَڏيون! عَبدُاللَطيفُ چَئي، لَڳيس لَنؤ لَغارَ.
(سورث، ۳۰ - وائي)

وائي-۳

مَدَتَ ٿي، ميهارا! يارَ! ساهڙ! سائِرَ سِيرَ ۾.
اُونها ڪَن، اَتانگَ تڙ، اولي هُنُ آڏارَ!
ڏينهن ڏهلا ڏَمَ سينَ، آهيانَ اوهان ڌارَ،
پَڇلَ پانڊي پارَ ڪَري، اَتَ اُبتا آَر،
تَتي گهڙي سُهڻي، آڳَهَ رِءُ آڏارَ،
”ڪاري راتَ، ڪَچو گهڙو“، توڏيءَ ڪي تنوارَ،
سَنپوڙو سِپَڻا سِين، سِگهو رَسَ، سَنگهارَ!
اورارانَ آهونَ ڪَريانَ، پَهچانَ شالَ پَرارَ،
سُڻيو جهانءَ جُهجي هِنئون، سانپارا سَنپارَ،
اَيمَ ريلي رِيءَ سِين، اَللهُ! تو آهارَ،
تارَ تَرنديسَ، لُڙلَنگهينديسَ، وينديسَ وِتَ وِچارَ،
پُورينديسَ پارَ مَٽي، سَهسينَ جي سِيسارَ،
گولي گهاگهائي گهڙي، جَڪَن ٿا جانارَ.
(سُهڻي، ۳۰ - وائي)

وائي-۴

مَڙينئون موڪَل، ڪالَهَ ڪَنڊا ويا ڪاپڙي.
ڪَڏهن اُتَرَ سامُهانَ، ڪَڏهن دُونهين جَهَلِ،
چيري چَنڊَنَ ڪاڏَ جَن، سُوَرَ ڏِنائونِ سَلِ،
بابُو ڪَن نه بَڪيا، نَڪا وَلَن وَلِ،
اَلا! عَبدُاللَطيفُ چَئي، ايندَمَ شالَ اَمَلِ.
(رامڪلي، ۷۰ - وائي)

وائي-۵

مَعْلومُ حالَ حَبيبَ! مُونَ ڪي دَرِ دُڏِي، وو!
دَرِ دُڏِي، حُبَ حَبِيبي.
اَلودي آزارَ کان، تولءُ ٿيسَ، طيبَ!
شادي ڏئين صَحَتَ جي، عَمي لاهَ، غَريبَ!
اهڻان ٿي آهونَ ڪَريانَ، نَعرو مَنجه نَصيبَ!
ڪاهلَ آهيانَ ڪُوڙي، رَسي لاهَ، رَقيبَ!
حاذِقُ آهڻين هِنَ جو، آچينَ شالَ، عَجيبَ!
دَوا آهڻين دِلَ جي، پُچَ پُچَ رَهِيسَ طيبَ،
اَلا! عَبدُاللَطيفَ ڪي، ڪوڙي لاءِ، قَريبَ!
(سسئي آبري، ۴۰ - وائي)

وائي-۶

مَنجه رَهي مَليَر، هاري! مُونَ ڪوهُ ڪيو؟
مُونَ هَتانَ، مَنهنجا ڏٺي! سَهسينَ ٿيا صَغِيرَ،
پَڪي مَنجه پَنوهارَ جي، ڪوڙين ڪَيمَ ڪَيمَ،
تُون ڏئين، تُون ڏٺي! دِلاسو دِلگِيرَ،
پُڙو لاهَ مَر پاڄَهَ جو، مُونَ تان، مَنهنجا پِيرَ!
تَڏيون وَليون تَرَن ۾، ڪوڙين ڪِرڙَ ڪَيرَ.
(مارئي، ۵۰ - وائي)

۷- وائي

منڌ پئندي مون،
ساڄن سهي سُجاتو،
پي پيالو عشق جو، سڀڪي سمجهيو سون،
پريان سندي پار جي، اندر آڳ آتون،
جس ناهي جڳ ۾، ڏينهن مڙئي ڏون،
آلا! عبداللطيف چئي، آهين تون ئي تون.
(ڪلياڻ، ۲ - وائي)

۸- وائي

منهنجو ساه ويو سيٺان،
آيل! آيل! وهان ڪئن پيڻو ۾؟
مون کي ويا نه وسري، نينهن پريا نيٺان،
سو ڪئن هنڌو جهليان، جهجي جو ڪيٺان،
مادر! پايو منڊيون، ڪوڪيان ور ڪيٺان،
آديون! عبداللطيف چئي، وڃي مان مڙان.
(حسيني، ۱۱ - وائي)

۹- وائي

منهنجو من، ميان! واڳيو ويڙيڇن سين،
پاهي پاڪي پٽڙي، پرين ساڻ پيان!
پير نه ڇڏيان پرين جو، جان سين تي جان،
حرف لٽي هيڪڙي، هتي تان نه هٽان!
ڪيرون ڪٿي ڪي، وڃي ڏيه ڏيان!
آئون ڪئن لوئي لاهيان، ڪارڻ ٻن ڏينهان؟
(مارئي، ۱۰ - وائي)

۱۰- وائي

منهنجون سڀئي، آيل! ماءُ، من مرادون پنيون،
جهڙي پريان ڳالهڙي، تهڙي ٻي نه ڪاءُ،
ڪجي تان ڪوڏ ٿئي، سڄي تان سبواءُ،

ويه داتا جي در تي، سُکر جنهن جڳاءُ،
ڪانهي حدَ حدَ جي، ته ڪريان لالَ لاءِ،
گڏيو گڏيان ڪيتريون، وڏيون وڏاڀاءُ؟
سو مون هٿان نه ٿئي، جيڪي تو جڳاءُ،
تو سڄيون، تو سنڌيون، سڪن توهين ساءِ،
اڄ تنهنجي آهيون، لوچن توهين لاءِ،
دل دانهن ري نه رهي، مون کي مان جڳاءُ.
(سهڻي، ابیات متفرقه - وائي ۶)

۱۱- وائي

منهنجو هنڌو سَنگهارن ساري،
هُوءَ جي ويجهارهن وس کي،
آءُ، همير! پيڇ رنجير، هٿن نه سگهان گهاري،
قلب منهنجو ڪوٽ ۾، گهايل تو گهاري،
الهي عنايت سين، شال ڪينءَ مران ڪنڪاري!
وڃان شال وطن ڏي، پر پڄاڻي پاري!
مران شال ملير ۾، گولن ساڻ گذاري!
(مارئي، ۱ - وائي)

۱۲- وائي

منهنجي حُجَت ناهي وات، ڪانهي وات،
جيڃان! تن جتن سين،
ڪاٺيءَ کي ڪاٺي ٿي، چيري جي جرات،
ڪنڊيس ڪيچ ڏيڻ لاءِ، لکن ۾ لولاٽ،
تازو پير پنهونءَ جو، لڙيو منجه لڙات،
آهيم آريءَ چار جي، اندر منجه اُسات،
ماريو ڪير مٺيءَ کي، ڪيچي! ڪاهي ڪنات،
گڏيو نيڻ نهاريان، ڳوڙهن پريو ڳات،
سبب تنهن سٽي ويا، جهوٽي ڏنيم جهات،
ڏنر ڏکيُن جا، چپر ۾ چُونڇات،
آديون! عبداللطيف چئي، لعل ڏنائين لات.
(حسيني، ۷ - وائي)

وائي-۱۳

مُنهجي سَيدُ سارُ لهندو، مُونِ کي آه اميدَ آله ڀر.
سجدي پئي سڀرينءَ، زاريون زور ڪريندو،
اُمَت ڪارڻ اَحْمَدُ اُت، پَرَمَلُ پاڪُ پَندو،
صُورَ ڌڪاءُ ٿيندو، اَڪيون سڀ سڃُ ڪڍندو،
ميڙو ٿيندو مومنين، اُت مُحَمَّدُ ميرُ ملهندو،
نَفْساً نَفْسِي سڀڪو ڪري، داتا دَرِ ڊوڙندو،
مُهٺُ ڏيندس مَولو، اُت بَدِيُون بَخِشائيندو.
(سارنگ، ۱ - وائي)

وائي-۱۴

مُنهن مَنجهُ خَلِيلُ، اَنڌَرِ آڌَرِ آهين.
سڌَ مَرُ ڪَرِ صَحَّتَ جي، اَجا تُون عَلِيلُ،
نالو ناهِ نِفاقُ جو، جَتِي زَبُ جَلِيلُ،
مُنهن ۾ مُسلمانُ تُون، قَلْبُ تان قَلِيلُ،
واليءَ جي وصالَ ۾، دوئي ناهِ ڏليلُ،
اَلا! عَبْدُاللَطِيفُ چئي، سَچو رَڪائِجُ سِيلُ.
(آسا، ۳ - وائي)

وائي-۱۵

مُوَتَ مُنڌَ نه آهي، تائِبَ ٿيو تَڪڙا.
”عَبَلُوا بِالتَّوْبَةِ قَبْلَ الْمَوْتِ“، ويه تُون ويرَمَ لاهي،
پريان ڪارڻ پاڻ کي، سِگهو ويه سَنباهي،
اَجَلُ آسارَن کي، ڪامَ وٺي تو ڪاهي،
وڌائين وِڌَن لاءِ، ڳَن ڪُهاڙِيءَ پاھي،
عِمَارَتُون اَنڌَن جُون، ڊاهيو تو ڊاهي،
نِبا گهوٽَ گَهَرَن ڏي، ڪَنهن وڏِيءَ ويرَ وِناهي،
اُتي، عَبْدُاللَطِيفُ چئي، بنا ڪَفَنَ پَراھي.
(آسا، ۳ - وائي)

وائي-۱۶

مَولو ڪَندو ماڙ، مُنهجي آله ڪَندو ماڙ.
هادي! ڏيئي هَٿڙا، اَچي چَڪڻُ مَنجهان چاڙه،
ڪِشتي ڪَمِيٽَن جي، آله لَڳ اُڪار،
هُو جو ويري واٽَ جو، سو سائين! نيئي سار،
ڪَرَمَ ساڻ ڪَرِيمَ جي، سڀ لَنگهيندا پار،
اَلا! عَبْدُاللَطِيفُ کي، ڏاٽَرا! ڏِيهَ ڏيکار.
(برو سنڌي، ۲ - وائي)

وائي-۱۷

مُون اَنڌِيءَ ڏي ايندا، هوتَ سلامتَ سڀرين.
پليءَ لائي پانهجي، ني کي اُت نيندا،
سَگ نه ڪندا سَڪَ سين، سُوَرِ سَگِيٿا ٿيندا،
رَڪي ڳَلُ ڳَلَن تي، نينهن نيپو ڏيندا،
پَرِيٽَ نيندا پاڻ سين، چوري تان نه ڇڏيندا.
(سسئي آبري، ۶ - وائي)

وائي-۱۸

مُون تي وَهَرِ وِري، وارو ڏيندُم وَلهَو.
توڪي ساري، سڀرين! ائون پَوَنديسَ ماڳ مَري،
توڪي سَري، سڀرين! آسان تان نه سَري،
آسان تو رءِ ناهِ ڪا، ڳُجهاندَرِ ڳَري،
اَديُون! عَبْدُاللَطِيفُ چئي، مُحِبَن مِهَرِ ڌَري.
(ليلا چنيسر، ۲ - وائي)

وائي-۱۹

مون پاريجيءَ سار، آئون جا ويندڙي وَتَ وِچار،
ڏُمَ مَرُ جاڳي، لو! مون پاريجيءَ سار،
مونکي تتي ميڙئين، جَتَ ڪُنڊَن جي قَطار،
پُرن پيلين جا، سانپارا سَنپار،

چوري ڇڏي ڇيرين، ڪيچي! ڪيمر ويڄيا،
پنهون منهنجو ان سين، ساڻ سلامت نيڄا،
مون تان وڙ وڃايو، ائين پنهنجو وڙ ڪريجا،
جوڳيڪو ويس ڪري، سگهڙي سار لهيجا،
آريائي! عبداللطيف چئي، مون تي وهلو وڙ ڪريجا.

(حسيني، ۸ - وائي)

وائي-۲۳

مونڪي ڪام جهلي، سڀڪا پاڻ پلي،
اٿون وڌڙي نينهن اچلي.
ويندي اٿون پار پريان ڏي، مونڪي ڪام جهلي،
تن وڌائين تار ۾، آڌيءَ رات اچلي،
پسي ڏونهيون دوست جون، منهنجو جي جلي.
(سهڻي، ۴ - وائي)

وائي-۲۴

مون کي ننڊ نه نيئين نيئين، ڪالهون پوءِ لڪن ۾.
موٽ تون آيل! منهنجي ماءُ! تان توڙڪ نه ڪيئين ڪيئين،
هوءَ نه نينر پاڻ سين، جا ويندڙي سيئين سيئين،
ڪالهيڻيان اچ گهڻي، جهورڙي جهيئين جهيئين،
پيون سڀ واڳيون ورن سين، اٿون جا واڳڙي ويئين ويئين،
هنڙو ڏاڙهونءَ گل جڻ، روئي رتڙو نيئين نيئين،
آلا! عبداللطيف چئي، محب آسان تون ميڙين ميڙين!
(ڏهر، ۲ - وائي)

وائي-۲۵

مون کي نيندا ساڻ، ٻاروچا ٻاجه پئي، آلو! آلو!
ڏيندا مون ڏکيءَ کي، الله لڳ اهڃاڻ،
'لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ، پرين چيو پاڻ،
'إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا، سچو اي پريان،
آديون! عبداللطيف چئي، اهڙو آهي اڳواڻ.
(ڪوهياري، ۳ - وائي)

وچ م پوءِ وصال کي، سٻاجها ستار!
گهر گهر ڳلا جا وهي، پاڙي پنڌ پڇار،
تاڪن ٽڪي آهيان، سگهو رس، سهار!
(سهڻي، ۸ - وائي)

وائي-۲۰

مون سين هوت نه ڪندڙا هيئن،
ماءُ! ڄام نه ڪندڙا هئن، آلا! مون نه ڇڏيندا ڇيرين،
هوتن جي هيڪاند کي، اٿون روڻان راتو ڏينهن،
چيڙي وڌيس ڇيرين، ٻاروچائي نينهن،
لڪون لڳن ڪوسيون، ڏاڍا تپن ڏينهن،
مون کي پرين ميڙين، روجھڙيون ميڙين مينهن،
آلا! عبداللطيف کي، ساجن ميڙ، سميع!
(ڏهر، ۳ - وائي)

وائي-۲۱

مون کي تان جهل م پايو،
ووا! جيڏيون! اٿون هلندي هوت ڏي.
هي جو بار پنيور جو، لونيءَ تان سڀ لاهيو،
اهي عاجزن تي، پسن سندنو ساعيو،
ڪين وهنديس ڪنڊ ۾، نه مون پي نه مايو،
وهاري وطن ۾، شهديءَ کي م سڪايو،
ڪڻل ڪچائن ۾، چاڙهي هيءَ هلايو،
منهنجو پنڌ پنهنوءَ ڏي، ربي تان م رهايو،
آديون! عبداللطيف چئي، مولا محب ملايو.
(سسئي آبري، ابيات متفرقه - وائي ۲)

وائي-۲۲

مون کي ڇير م ڇڏيجا،
ٻاروچا! پلءُ لڳي آهيان.
چوري چني آهيان، نينهن نباهي نيڄا،

وائي-۲۶

مون ۾ تون موجود! آئون آگاهين آهيان!
 آئون! آسونهي آهيان!
 آڪيون آڪڙين کي، سڪيو ڪن سڄو،
 تيلانه رسيون بوڌ کي، جيلانه ٿيون نابود،
 ماڙهن جي موٽڻ جو، صاحب هٿ سڄو،
 ان در سيئي آگهيا، جن وڃايو وجود.
 (سريراڳ، ۱ - وائي ۲)

وائي-۲۷

مون ۾ عيب آيا،
 آئون جا طامع آهيان تنهنجي.
 هيڪ وڃاير ويسري، ڄاڻي سڀ ڄمار،
 هن منهنجي حال جي، توکي سد ستارا
 جيڪي وهي وجود ۾، تون ڄاڻين، ڄاڻهار!
 جيئن سي گل گلاب جا، ڪڙيا گڻهار!
 مون کي سڱ، سيد چئي، آهي مديني موچار.
 (بلاول، ۱ - وائي)

وائي-۲۸

مون مَر ڪسيجا، مون مَر ڪسيجا، لوثي، ميان عمر!
 ساڻ پُلاهه نه پاڙيان، سندي ڏوٽرن ڏوٽي،
 ڪانڌ نه ڪنديس ڪو پيو، مون ور مارو سوئي،
 ڪوئي سي طعام ٿين جا! ور سا ڏوٽرن ڏوٽي!
 جهانگي جو جهنگن جو، سين ڪميئيءَ سوئي.
 (مارئي، ۴ - وائي)

وائي-۲۹

مون مَن ماروءَ جو، ماروءَ جو منهنجو، ميان!
 منهن منهنجو، سومرا! مَر ميو ئي هوءَ،
 ڌوتوءَ ڌورارن ۾، مَتان مارو چوءَ،
 لارون جي لڙڪن جون، ڳڻي وڃان توءَ.
 (مارئي، ابيات متفرقه - وائي)

وائي-۳۰

ميندرا! مون کي، راڻا! جمر وساري ڇڏين!
 مون کي طعنا تنهنجا، ڏيه مڙوئي ڏئي،
 راڻي تي ريس ڪڍي، ڪر سين ڪليئر جي.
 (مومل راڻو، ۳ - وائي)

وائي-۳۱

ميو تون موٽاءِ، مون رندي رات وهاءِ،
 سائينءَ ڪارڻ، سپرين! لا! ميو تون موٽاءِ.
 گهر مھارا گھوريئا، سُرھو مون نه سھاءِ،
 ڪاڪيان وڃن ڪڏھين، راڻا! تو نه رھاءِ،
 ستر ساهيڙين جا، طعنا توھين لاءِ،
 سوڍا! سڪياڻي ٿيا، پير پرچي پاءِ،
 آسائتيءَ کي، عبداللطيف چئي، مولا! محب ملاءِ.
 (مومل راڻو، ۴ - وائي)

ن

(۱)

ناميدي آڃڪو، اوچڻ آديسين،
سدا سڪ وسن، طالب اوئ تقدير تي.
(رامڪلي، ۵ - ۱۷)

(۲)

ناميدي آڃڪو، اوچڻ آديسين،
گڏهين تاريءَ پٺ تي، گڏهين هيٺ هلن،
ساميڙا سمونڊ ۾، ٽنبي چئن ٽرن،
جي واڳوءَ وات وڃن، ته کسن، کڇن کين ڪي.
(رامڪلي، ۵ - ۱۸)

(۳)

نابوديءَ نيئي، عَبدَ ڪي آعلي ڪيو،
مورَت ۾ مخفي ٿيا، صورت پڻ سيئي،
ڪَبي اٿ ڪيهي؟ ڳالهه پريان جي ڳجهه جي،
(آسا، ۱ - ۱۳)

(۴)

ناٿ جنهين ننڌ، تَت پڻ نهاريو جوڳين،
سي سويساهيا ڪاپڙي، پُريا پراهين پَنڌ،
هو هُئو هن هنڌ، هن هِنڱلاجان هَت ڪيو.
(رامڪلي، ۹ - ۲۶)

(۵)

ناٿ جنهين ننڌ، تَت نه نهاريو جوڳين،
ڪي ڪويساهيا ڪاپڙي، پُريا پراهين پَنڌ،
هو هِنهين هنڌ، ٿي هُنهين ويا هِنڱلاج ڏي،
(رامڪلي، ۹ - ۲۵)

(۶)

ناڙ منجهاران نڪري، جڏهن پرين ڪري ٿو پَنڌ،
پُون پڻ ”بِسْمِ اللَّهِ“ چئي، راءِ چمي ٿي رَنڌ،
اُپيون گهڻي آڌب سين، حورُون حيرت هنڌ،
سائينءَ جو سوگند، ساڄن سَپَنان سُهڻو.
(برو سنڌي، ۲ - ۶)

(۷)

ناسيندي نِرت، پهرين ڪڇ پرين ڏي،
قَمَر! ڪڇ ڦريب ڪي، ساري سان سُرَت،
پيو ڀروسو نه پِت، آڪيون اوهانجي آسري.
(ڪنڀات، ۲ - ۳)

(۸)

ناسيندي نظر، پهرين ڪڇ پرين ڏي،
قَمَر! ڪڇ ڦريب ڪي، نَسَت ۽ نَبَر،
پي پيئي ناهر پَر، آڪيون اوهان جي آسري.
(ڪنڀات، ۲ - ۲)

(۹)

ناسيندي نگاهه، پهرين ڪڇ پرين ڏي،
احوال عاجزن جا، آڪج لڳ الله،
روڙ نهارين راءِ، آڪيون اوهانجي آسري.
(ڪنڀات، ۲ - ۱)

(۱۰)

ناسيندي نهار، پهرين ڪڇ پرين ڏي،
اُئون جي ڏينءَ سَنِيها، چڻج چَنڊ! آڀار،
ساڄن! سَپَ چَمار، آڪيون اوهان جي آسري.
(ڪنڀات، ۲ - ۴)

(۱۱)

ناڪڻو نگهبان، مُعلم مَنجي خَبرون،
جن ساري ڪنيو سَمَنڊ تي، سَقَر جو سامان،

لُطْفَ ساڻ لَطِيفُ چڻي، تن لنگهيو طرفانُ،
سَنپاري سُبْحانُ، وڃي عادِثُون اُکٽا.
(سريراڳ، ۳ - ۱۹)

(۱۲)

نامُرادي نِجُهرُو، عَدَمُ اوتارون،
رَضا راجُ سَندون، مَورُ نه مَگنِ کي پيو.
(رامکلي، ۵ - ۲۱)

(۱۳)

نانگا نانيءَ هليا، چيلهيا چيلهه ٻڌن،
هُو جي هُتِ هَلن، آئون نه جِئندي اُن ري.
(رامکلي، ۱ - ۳۰)

(۱۴)

نانگا نانيءَ هليا، سامي سڀيئي،
وَهڪَ مُون ويئي، آئون نه جِئندي اُن ري.
(رامکلي، ۱ - ۲۸)

(۱۵)

نانگا نانيءَ هليا، لوکان ڪري لڪَ،
ويئي مُون وِهڪَ، آئون نه جِئندي اُن ري.
(رامکلي، ۱ - ۳۳)

(۱۶)

نانگا نانيءَ هليا، هاءِ! مُنهنجي حالَ،
هُو جي ڪَها ڪالَ، آئون نه جِئندي اُن ري.
(رامکلي، ۱ - ۳۲)

(۱۷)

نانگا نانيءَ هليا، هِنِگِلاجان هلي،
ديکي تَن دُوارِڪا، مَهِيسِيُن مَلهي،
آڳَ جن علي، آئون نه جِئندي اُن ري.
(رامکلي، ۱ - ۳۱)

(۱۸)

نانگا نانيءَ هليا، ويچارا ويا،
ڪِيتَر ڪاپَڙِيُن جا، صُبَحَ تان نه سَئا،
هُو جي هُتِ هُئا، آئون نه جِئندي اُن ري.
(رامکلي، ۱ - ۲۹)

(۱۹)

نانگن ڪِينَ نَمايو، ناڻ نَمايو نِينهن،
مَڙِهِن اُئا مِينهن، جوڳيان سَنديءَ ذاتِ کي.
(رامکلي، ۶ - ۷)

(۲۰)

ناڻي ناهِ ڪَڪُو، کي ملهه مهانگو مندُ،
سَنباهج، سيڏ چڻي، ڪاڻ ڪارڻ ڪَنڏُ،
هِي تِنين جو هنڌ، مَنن پاسِ مَرَن جي.
(ڪلياڻ، ۲ - ۲۲)

(۲۱)

ناهِ جَمِعِيَتَ جان کي، پُنهونءَ پُڄاڻا،
سي مُون سِيباڻا، جن ساءُ چَڪايرِ سِڪَ جو.
(سسئي آبري، ۱۰ - ۱۴)

(۲۲)

ناهِ جَمِعِيَتَ جان کي، هوتِ پُڄاڻا هاڻ،
اَللَهِ! سِئي آڻ، جن ساءُ چَڪايرِ سِڪَ جو.
(سسئي آبري، ۱۰ - ۱۲)

(۲۳)

ناهِ جَمِعِيَتَ جان کي، هوتِ پُڄاڻا هِت،
پَنهونءَ جي پِرَتِ، ساءُ چَڪايرِ سِڪَ جو.
(سسئي آبري، ۱۰ - ۱۳)

(۲۴)

نائين ڏينهن نيٿان، اوجاڳي اُجاريا،
سَباڄهي باجَهِ ڪَئي، سِڄاڻي سِٿان.

جتي نظرُ ناٿَ جو، اُتي اوتاران،
اهي اُهيچانان، لڪا پُٽن لڪَ ۾.
(رامڪلي، ۲-۹)

(۲۵)

نه خبر، نه خواب، نڪو اوڻي آيو،
هتي جو هت ڪهين، ڏنو ڪون جواب،
هميرن حساب، ڪه ڄاڻان، ڪئن ٿيو؟
(مارئي، ۲-۲)

(۲۶)

نرتي تنڌ نياز سين، پُراڻي پيجل،
راجا رتولن ۾، اونائي آمل،
راز ڪيائين راءِ سين، ڪنهن موچاريءَ مهل،
”آنا احمدُ بلامير“، سين هنئي سائل،
ڪنهن ڪنهن پيئي ڪل، ته هردوئي هيڪُ ٿيا.
(سورث، ۲-۴)

(۲۷)

نرتي تنڌ نياز سين، پيجل پُراڻي،
راجا رتولن ۾، ورنائي وئي،
ڪوٺايائين ڪوٺ ۾، ٻارڻ ٻاجهائي،
راجا راڳائي، هردو ئي هيڪُ ٿيا.
(سورث، ۲-۳)

(۲۸)

نسورو ئي نينهن جو، دل ۾ دودُ دکاءِ،
اُتي آڳ عشقُ جي، ٻاري جانِ جلاءِ،
جنڊا! ايئن جڳاءِ، جئن آتشان آبُ ٿئي.
(رامڪلي، ۴-۲۰)

(۲۹)

نسوريائي ناه جي، دل ۾ دونهين دکاءِ،
اُتي آڳ عشقُ جي، لاهوتي! تن لاءِ،
جنڊا! تن جاڳاءِ، جئن آتشان آبُ ٿئي.
(رامڪلي، ۹-۱۷)

(۳۰)

نه سي تڙ هوڙاڪ، نه وايون وڻجارتون جون!
سرتيون! سامونڊين جا، آڇ پڻ چڪير چاڪ،
مارينر فراق، پاڙيچيون! پرين جا.
(سامونڊي، ۱-۹)

(۳۱)

نه سي وڻ وڻن ۾، نه سي ڪاتاريون،
پسيو بازاريون، هنڙو مون لُون ٿئي.
(ڪاپائي، ۱-۲۷)

(۳۲)

نظرُ نزديڪون، سهي نه سگهان ساعتِ سين،
پسن پري سندن، ائون نالي ڳيڙي نجهران.
(آسا، ۴-۳۶)

(۳۳)

نڪا ابتدا عبد جي، نڪا انتها،
سي وڃن ڪي ويا، جن سڃاتو سپرين.
(آسا، ۱-۸)

(۳۴)

نڪا بوءِ بازار ۾، نڪا چلڙ چٽ،
جتي ڏنڀرين جي، آڳي هئي اڪڻ،
سي پڙ پسيو پٽ، ماڙهو وڃن موتيا.
(گهاتو، ۱-۱۱)

(۳۵)

نه ڪا تات، نه ٿوت ڪا، نه ڪا تات تنوار،
ڪانهي پرت پچار، لنو ويچاريءَ لڏيو!
(حسيني، ۱۰-۲۰)

(۳۶)

نه ڪا ٿيءَ، نه ڪانهن، نڪو ڏوه ڦلم جو،
انگ اُٿيئي لکيو، جت نه رسي پانهن،
ڪنهن کي ڏيان ڏانهن؟ قضا ڦلم وهائيو.
(سهڻي، ۹-۹)

(۳۷)

نڪا جهل نه پل، نڪو رائر ڏيه ۾،
اُٿيو وجهن آهرين، روڙيو رتا گل،
مارو پاڻ امل، مليرن مرڪڻو.
(مارئي، ۷-۷)

(۳۸)

نڪا جهول جهليس، نه تانگهو نه تار ڪي،
ڏم ڏهاڻي ڪيترو، پر ۾ ٿو پليس،
تان تان جي جليس، ملي جان نه ميهار ڪي.
(سهڻي، ۳-۱۴)

(۳۹)

نڪا 'ڪُنَ فَيَكُونُ' هئي، نڪا مورت ماه،
نڪا سڌ ثواب جي، نڪو عرض گناه،
هڪائي هڪ هئي، وحدانيت واه،
لڪيائين، لطيف چئي، اُت گجهاندَر ڳاه،
اڪين ۽ ارواح، اها ساڃاءِ سُپرين!
(مارئي، ۱-۷)

(۴۰)

نڪا 'ڪُنَ فَيَكُونُ' هئي، نڪا هونگ، نه هون،
سڄڻ انهيءَ ساعت ۾، پيئي ڏنو سون،
مون تن تڏهانڪون، ملي ملاقات ڪي.
(مارئي، ۱-۵)

(۴۱)

نڪا "ڪُنَ فَيَكُونُ" هئي، نڪو لڳ لَحَر،
بنيو هو نه بُت ۾، آڃا ڪي آدم،
مون توهين سين سڱ، اها ساڃاءِ، سُپرين!
(مارئي، ۱-۶)

(۴۲)

نڪا هت، نه هت، ڪا ڳوريءَ سنڌي ڳال،
ڪين پَهتي مال، حال پَهتي هوت ڪي.
(معذوري، ۲-۱۳)

(۴۳)

نه ڪتا، نه ڪوڪار، نه سي سڌ شڪارين،
پٿيو ڪٿي پار، جهنگل آهيڙين ڪي.
(ڪاهوڙي، ۳-۱۲)

(۴۴)

نڪر ناه ڪلهي ڪري، هو مَر هُونَدَن جيئن،
لاهوئي، لطيف چئي، هون نه آديسي ايئن،
سي ڪاپڙي ڪيئن، جي ڌارين تعلق تر جيترو؟
(رامڪلي، ۳-۵)

(۴۵)

نڪر ناه ڪلهي ڪري، هُونَدَن جيئن مَر هو،
توڪي ويس وڃايو، ويس وڃايو تو،
سامي آهي سو، جنهن پاڻ وڃائي پوءِ ڪيو.
(رامڪلي، ۳-۴)

(۴۶)

نه ڪنهن ڄاڻو ڄامَ ڪي؛ نڪو ڄامَ وِيا،
ننڍيءَ وَڏيءَ گندريءَ، سڀن آه سِيا،
”لَمَ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ“، اِي نِجابتِ نِيا،
ڪُبرِ ڪُبرِيا، تَحْتِ تَماچِيءَ ڄامَ جو.
(ڪاموڌ، ۲-۱۰)

(۴۷)

نڪو ايرُ، نه پيرُ، نڪو اوڻي آيو؛
مُون وَتِ آيو ڪونَ ڪو، پاڻران پري پيرُ،
ڪِتابتُون ڪيرُ، آئي ڏيندُم اِن جون؟
(مارئي، ۲-۱)

(۴۸)

نڪو ڊيگهه نه ويل، نڪو مُنهن نه مُهاڙ ڪا،
اي اهوئي ڪيل، ڪورُ پروڙي ڪين ڪي.
(سا، ۳-۲۶)

(۴۹)

نڪو سُڪ نڪتين، نه ويساندِ نئين،
جيڪا اچيئي سامهين، پائين سا سَنئين!
موڙي ڪوهُ مئين؟ جئن سَڄيون راتيون سُهين!
(سريراڳ، ۶-۱)

(۵۰)

نڪو سَندو سورَ جو، نڪو سَندو سَڪَ،
عَدَدُ ناهِ عِشق، پُڄاڻي پاڻ لَهي.
(سهڻي، ۹-۱۳)

(۵۱)

نڪو ڪيچُ پَنيورُ، نڪو مائتُ مُندَ جو،
هورُ مِڙوئي هِنَ ڪي، هوتن ڪونهي هورُ،
زاريءَ ڌاران زورُ، هلي ڪونَ حبيبِ سين.
(ديسي، ۴-۱۸)

(۵۲)

نڪو ليڪو ئي ٿيو، نڪو تَتو ڏينهن،
تهان اوري نينهن، چنو آتَن وارئين.
(حسيني، ۲-۱۶)

(۵۳)

نڪي آهيون چُهڙا، نڪي آهيون چورَ،
هانگاما ۽ هورَ، ڪُتا! ڪَڙين ڪن تي؟
(معذوري، ۱-۵)

(۵۴)

نڪي ٿيان سَگَ ۾، نڪي سَگِيئي،
آهيان ڪميئي، ذاتِ پروچيءَ نه جُڙان.
(حسيني، ۱۱-۱۷)

(۵۵)

نڪي ٿي جڻان! نڪي مُئي آهيان!
ساجَن! ساهُ ڏيان، توکي ساريو، سُپرين!
(حسيني، ۹-۱۸)

(۵۶)

نڪي رُڻَ وارئون، نڪي اوسارين،
مُنهن ڪي مارين، مُنهن سندا ڏُڪڙا.
(حسيني، ۶-۱۹)

(۵۷)

نڪي طَعامُ تَنَبَڙين ۾، نڪي گَبرِن،
مُون پڻ مُلان تِن، حاصِلُ ڪي حالُ ڪيو.
(حسيني، ۹-۵۳)

(۵۸)

نه ڪي ڪَن پانَ سين، نڪو ساڻن پانُ،
آهڙو جن اُهيانُ، آئون نه جِئندي اِن ري.
(رامڪلي، ۱-۳۶)

(۵۹)

نڪي نَمَنِ ناٿَ ڪي، ناٿَ نه نَمائين،
جاٿا ڪَن نه جوڳَ ڪي، جوڳَ نه جُهارين،
آديسي آئين، اُهيائينون آلماس جون.

(رامڪلي، ۶-۸)

(۶۰)

نه ڪي هو ٻانهڙين ۾، نه ڪي ڳر هُوم،
نه مون، سيندَ نه سُرْمو، نه سينگار ڪيوم،
تيلانه ڪانڌَ سندوم، رُڪوئي رءُ ڳڙي.

(ليلا چنيسر، ۱-۱۰)

(۶۱)

نه ڪَلن، نه ڪين ڪي، نڪي ڳالهائين،
ڪنهن جنهن ۾ آهين، سا پَرِ پروڙن ڏاڳڙو.

(رامڪلي، ۹-۳۹)

(۶۲)

ننڍو، تان ڪوڙ؟ پَر وڪين آهي وِٿرو،
وڃيو ڪاڪ ڪَنڌن ۾، پَٽس پڪيءَ جڻ پوءِ،
اِنَ ڪَر سَنڌو ڪوڙ، ميو مائو نه ٿئي.

(مومل راڻو، ۲-۱۳)

(۶۳)

ننگا آهيون نِگيا، آسين ماڙو لوڪَ،
ٿر ڪي پانيون ٿوڪَ، جو ڍڪَ ڍاٽيڙن جي.

(مارئي، ابيات متفرقه - ۳۲)

(۶۴)

ننگر جان نه ڪَٽن، وانءُ وهلي نڪري،
مڇڻ ڏيه وڃن، ناڙيون پوري ناڪڻا.

(سامونڊي، ۱-۵)

(۶۵)

ننگر ۽ ناڙيون، پڳه ڪٽي پنڌ ٿيا،
بندر بازاريون، سُجا سامونڊين ري.

(سامونڊي، ۱-۶)

(۶۶)

ننگرئون نيئين، مَن اوليءَ نه اوھري،
سَٻاجھين سيئين، پاڻي ڳڻ ڳهيو هِئون.

(سامونڊي، ۱-۷)

(۶۷)

نه گندا، نه گبري، نه ڪچين ڪاچوتي،
سامين ٻاري سَچ ۾، ٻاڻن باھوتي،
جوڳي جبروتي، وڄائي واٽ ٿيا.

(رامڪلي، ۹-۵)

(۶۸)

نه گندا، نه گبري، نه لانگوتي لڪَ،
جيڏنهن پرين وڪَ، تيڏنهن صاحبُ سامهون.

(رامڪلي، ۹-۲)

(۶۹)

نه گندا، نه گبري، نه لانگوتي ليڙ،
جيڏنهن ڪرين پيڙ، تيڏنهن صاحبُ سامهون.

(رامڪلي، ۹-۳)

(۷۰)

نه گندا، نه گبري، نه لانگوتي لينگَ،
پنگا جنين پينگَ، صاحبُ تنين سامهون.

(رامڪلي، ۹-۴)

(۷۱)

نِگيا ناسوتان، مٿيائون مَلڪوٽ ڏي
جوڳي جبروتان، وڄائي واٽ ٿيا

(رامڪلي، ۵-۱۵)

(۷۲)

نه مون نانائيان گڻيو، نڪي ڏاڏائيان،
پرين جي پاران، مون سين وڌائي وڙتيا.
(سهڻي، ابیات متفرقه - ۱۶)

(۷۳)

نمي گمي نهار تون، ڏمر ڏولاڻو،
ٿيئيءَ ساڃاڻو، جي اُڻين انهيءَ پير تي.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۱۲)

(۷۴)

نمي گمي نهار تون، ڏمر وڏو ڏک،
منجهان صبر سڳ، جي سنوارڻا! سمجهين.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۱۱)

(۷۵)

ننڍيان نفعو ناه ڪو، وڏي مَ وساري،
مَجوسي ماري، اڪبر ڏي آڇيڻ ٿون.
(بلاول، ۳-۳)

(۷۶)

نه وارڻ، نه وَلهه، نه سڱ، نه سياڪو،
تو پُڄاڻا سُپرين! آيُر اولاڪو،
پانڌيا! پاراپو، ڏڄان ڍاڻيءَ ڍول ڪي.
(مومل راتو، ۶-۱)

(۷۷)

نه وڏي، نه وڪڻي، نه گڻي ۾ ڪاري،
اُهڇ سُهڇ ساهميون، ڏريان نه ڌاري،
ساڻي پَر پاري، جا گهر سمي جي سڀڄي.
(ڪاموڏ، ۱-۱۸)

(۷۸)

نه وڏي، نه وڪڻي، نه ماري، نه ڌاري،
ڪارو وڌائين ڪوه ۾، نرڻون نِهاري،
ساڻي پَر پاري، جا گهر سمي جي سڀڄي.
(ڪاموڏ، ۱-۱۷)

(۷۹)

نوريءَ جي نوازيو، ٿيو تماچي تي،
گاڏيءَ چاڙهي گندري، ماڙهو ڪيو مي،
ڪنجهر چوندا ڪي، ته سڄ سڀاڻي ڳالهڙي.
(ڪاموڏ، ۲-۸)

(۸۰)

نوريءَ جي نياز جو، عجبُ آجُهَل هو،
سمو سُر سڀين ۾، مي مورچيو سوء،
آچيو اُڀين پوءِ، حُجَت پڳي راڻين.
(ڪاموڏ، ۱-۲۱)

(۸۱)

نوري ۽ ناري، جوڳيڙا جَهان ۾،
پري جن پاري، آئون نه چنڊي اُن ري.
(رامڪلي، ۱-۱)

(۸۲)

نَو نير پاڻي، جان مون هڻترو جهليو،
ويترو چنائي، پوئينءَ رات پرين ڏي.
(ڪنڀات، ۲-۳۹)

(۸۳)

نَو نير، ڏهه ڏاوڻيون، پَنرهن پند پياس،
جڏهن سڄن ياد پياس، چرڪ چنئين هيڪڙي.
(ڪنڀات، ۲-۴۰)

(۸۴)

نِهائينءَ کان نِينهن، سِڪَ مُنهنجا سُپرين!
سَڙي سارو ڏينهن، ٻَهرِ ٻاڦَ نه نِڪري.
(رپ، ۲-۱۵)

(۸۵)

نئون نِياپو آيو، راڻي مُلان رات،
لڏيسُون، لَطيفُ چئي، ڪَنان ڏاتَر ڏات،
ڪهڙي پُجين ذات؟ جي آيا، سي آگهيا.
(مومل راتو، ۹-۵)

(۸۶)

نيرانا ئي نيئَ، نيئي آڇ پرين کي،
سَترِ کاڌا کيئَ، جُه ڏنو مُنهن مَحَبُوبَ جو.
(آسا، ۲-۵)

(۸۷)

نِيزُ نه لهي نِينهن جو، لَهَ جا لهي ويا،
مارُن ڌاران ماڙيين، ڏهلا ڏينهن ٿيا،
ڏيهي ڏورِ ويا، ڏيان ڏوراپا ڪن کي؟
(مارئي، ابیات متفرقه - ۴۳)

(۸۸)

نِيزُ نه لهي نِينهن جو، لَهَ جا ويا لهي،
ڪُنڄيون جي ڦُڦلن جُون، سِيئَن هَت سَهي،
ويڙا راڄ رهي، ڏيان ڏوراپا ڪن کي؟
(مارئي، ابیات متفرقه - ۴۴)

(۸۹)

نِينهن مَ نالو ڳن، پريتَڻي پيرِ پيا،
سورن ساڻ مَ چن، ورهَ وهائج وِترَو.
(حسيني، ۱۲-۳۶)

(۹۰)

نِينهن نِهائينءَ جان، ڍڪيو ڪوهُ نه ڍڪئين؟
جَرَ چيري ڇڏي، تہ ڪئن پَچندا ٿانءَ؟
سَندي ڪُنپاران، ڪن ڪَريجا ڳالهَڙي.
(رپ، ۲-۱۳)

(۹۱)

نِينهن نِهائينءَ جئن، ڍڪيو ڪوهُ نه ڍڪئين؟
جَرَ چيري ڇڏي، تہ رَڇَ پَچندا ڪئن؟
تُون پڻ ڪَريج تَن، جئن ڪُنپار ڪَرن ڪَم سين.
(رپ، ۲-۱۴)

(۹۲)

نيئَ جي نِهارين، سي آڇُ نه اوڻي آيا،
هَنجون نه هارين، پاڻي پُئهُونءَ ڄامَ ري.
(ڏهر، ۲-۱۲)

(۹۳)

نيئَ سَقيلا سُپرين، پَنورَ پرون پالا،
چڪيا ڦٽَ فِراقَ جا، اَنڌرَ ۾ آلا،
سوياڙ ميڙئين يالا! جَنهنجيءَ صُحبتَ کان سِڪي هِنئون.
(برو سنڌي، ۲-۹)

(۹۴)

نيئَ نه نِنڊُون ڪَن، پَڳو آرسُ آڪيين،
اُجهاميو ٻَرن، توکي ساريو، سُپرين!
(رپ، ۲-۵)

(۹۵)

نيئَ نِهاري مُنهنجا، رَتُ ٿيا روئي،
ڏُڪن جي ڏوئي، آهي هَت اَسُونهن جي.
(ڏهر، ۲-۱۵)

(۹۶)

نِيئَ نِهاري مُنهنجا، روئي ٿيا رٿ،
پُنھونءَ هوءَ پَهتُ، تہ پارِي نِيئَ پاڻَ سِنِ.
(ٿڌر، ۲ - ۱۳)

(۹۷)

نِيئَ نِهاري مُنهنجا، روئي رٿ ٿيا،
جي هٿان هوت ويا، سي اچن تان آجي ٿيان.
(ٿڌر، ۲ - ۱۴)

(۹۸)

نِيئَ نِهائينءَ جان، سٽي لوڪَ ڏڪيان،
اُجهاميو پَران، توکي ساريو، سڀرين!
(رپ، ۲ - ۱۶)

(۹۹)

نِيئينَ نَظَرَ نِينهن، جڙون جَتَ جڙن،
ساهُ اِين تان صَدَقو، اَنڌرُ سِين عَضَبَن،
لاهي تَن، لَطِيفُ چَئي، اَنگَ پڻ اچجن،
قَلْبُ قُرْباني ڪَريان، مٿان دِلِ دوسَن،
هِنئين ۽ اَڪِين، قَاهي کاڌي پَرِين لاءِ.
(آسا، ۳ - ۱۰)

(۱۰۰)

نِيو پَڌيو روءِ؛ اَڱڻ جھوڪيو ڪَرو،
ڪو چَنِيسَر چوءِ؛ تہ لِيلا وِجي لَڏيو.
(ليلا چنيسر، ۱ - ۱۸)

واٽي-۱

نُهين نُهين ميڏي وَس، وو! بنا دِلبر هيءَ دِل ماندي،
سَڪانَ ٿي سَنگهارَ ڪي، باب نہ منهنجي بَس،
مون ڪي مَتَ ميهارَ جي، ڪانَ اچي بي ڪَس،
دَرَدَ دَسي آهيان، دَرَدُ مُهين جو دَس،
سُڪُ نہ پُچي سُهڻي، ڏُڪُ ڏُڪيءَ ڪي دَس.
(سُهڻي، ابيات متفرقه - واٽي ۳)

واٽي-۲

نِيئي نِيئي ڏيڇ،
اي آڏا! آڏا! ساڻي! پَرِين سَنِهو،
پيرين وجهي هٿڙا، زارِيُون زورَ ڪَريڇ،
ڪالھ ڪُوماڻا ڳلڙا، سُڪا مٽي سِيڇ،
تو لاءِ هَنجُون هاريان، هي جي مَنجهان هيڇ،
جَن تُو پيرو نہ ڪيو، تِن مَاءَ مئي سُئيڇ،
نماڻيءَ جي نَجھري، پيهي تُون پُچيڇ،
اَهڪيءَ، عَبدُاللطيفُ چَئي، اچي آڏَر ڏيڇ.
(مومل راتو، ۶ - واٽي)

مقاميائي مارئين، وڃي ٿر ٿيان!
مياڻي جيان، جي وڃي مڙهه ملير ڏي.

(مارئي، ۶-۱۳)

(۶)

وارو! مون وٽاهه! ڪا سڌ سونهپ جي نه ڏيو؟
اي اهاڻي ڳالهڙي، شجر! سڻجاءُ،
چوتيءَ چاڙجاءُ، ته موڙهيءَ ڪو منهن ٿئي.

(معذوري، ۳-۷)

(۷)

وارو! مون وٽراهه! ڪا سڌ سونهپ جي نه ڏيو؟
جهي وراڪن ۾، معذور ڪي مَر منجها،
منجهان پاڻ پياديون، هادي ٿي هلاءُ،
پريان ڪي پهچاءُ، ته لڳي لوڻو نه ٿئين.

(معذوري، ۳-۸)

(۸)

وارو! مون وٽڪاره! ڪا سڌ سونهپ جي نه ڏيو؟
اهي آسونهپن جي، مٿي تو ميار،
وڙهيا ويراڳن سين، لڪن جا ليار،
گريان ٿي ڪوار، ڪنڊن ڪانڊيرن جي.

(معذوري، ۳-۹)

(۹)

وارو! وڃن ٿا، سين ٽنهنجا، سسئي!
ههڙا پاروچا، ڪين لهنديءَ ڪي پيا.

(حسيني، ۸-۹)

(۱۰)

وارو! ور وٺي ويا، آريچا اڻڌلام
آندائون آريءَ جا، پنهنوءَ ڏي پيغام
پهه ڪيائون پاڻ ۾، منهن مخفي مام.

و

(۱)

واڄت ويراڳين جا، مون وٽ وڌو مال،
مقلان مهند ٿيا، ڪونهي وٽن قال،
حاصل جنين حال، آئون نه جڻندي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۹)

(۲)

واڄت ويراڳين جا، مون وٽ وڌي وٽ،
سون سڀوئي سڳيون، پسي ڪين مَر ڪٿ،
ويساهي ويل ڪنهن، پورپ ويندو پٿ،
هل! ڪنيائون هٿ، آئون نه جڻندي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۸)

(۳)

واجهائي وطن ڪي، آئون جي هت مياس،
گور منهنجي، سومرا! ڪج پنوهارن پاس،
ڏج ڏاڏائي ڏيهه جي، منجهان ولڙين واس،
مياڻي جياس، جي وڃي مڙهه ملير ڏي.
(مارئي، ۶-۱۲)

(۴)

واجهائي وطن ڪي، ساري ڏيان ساه،
بٽ منهنجو بند ۾، قيد مَر ڪريجاءُ،
پرڏيهيائي پرينءَ ري، ڌار مَر ڌريجاءُ،
ٿڌي وسائجان ٿرن جي، مٽي مٽيءَ مٿاه،
جي پويون ٿي پساه، ته نجانءِ مڙهه ملير ڏي.

(مارئي، ۶-۱۲)

(۵)

واجهائي وطن ڪي، ساري ڏيان ساه،
هي سر سازيهه سامهون، منهنجو نڃ ميان!

پيرت پسيو پٽ جي، ويڃڻ کي ويڃي،
راتو ڏينهن رڙهيج، ائون نه ڄڻدي ان ري.
(رامڪلي، ۱-۶)

(۱۷)

واري، ورائي؛ تو پنهنجا نه ڪيا؟
پوري! رنجائي، هوند نه پيئين هيتري.
(حسيني، ۸-۱۰)

(۱۸)

واقف نه وٽڪار جي، اڳ نه ڏيه ڏنوم،
ڏونگر ڏوراپن سين، ڪاتيءَ رءُ ڪنوم،
جیلان محب منوم، تي چلون ڪريان چيرين.
(سسئي آبري، ۲-۵)

(۱۹)

واقف نه وٽڪار جي، باري سجن بر،
ور، وسيل! سپرين! ٽڪيس ڏوري تر،
لهج، لعل! لطيف چئي، ڪانڌا مئيءَ جي ڪر،
ولهي ڪري، ورا! مچڻ مارڳ ڇڏين.
(سسئي آبري، ۲-۴)

(۲۰)

واقف نه وٽڪار جي، پاڻي گنير نه پاءُ،
جبل جلدائون ڪري، تڪ ڏيڪاري تاءُ،
لڳي لڪ، لطيف چئي، معذورن مٽاءُ،
اُتي اوڏو آءُ، جت، هوت! هيڪلي آهيان.
(سسئي آبري، ۲-۶)

(۲۱)

واقف نه وٽڪار جي، جت جبل جوراڻو،
اُتي عبداللطيف چئي، سڄي سفر ستاڻو،
پهريون ئي پاڻو، سولو ڪرئين ساڻ جو.
(سسئي آبري، ۲-۷)

سنپورا ساڻ گئي، ويساهي وريام،
ڪاڪيون! رات قيام، جيڏيون! جت ڪري ويا!
(ديسي، ۴-۱)

(۱۱)

وارو! ور وئي ويا، جابر ڪري جور،
بيدي ٿيو پنيور، حشر ڪري هليا!
(ديسي، ۴-۲)

(۱۲)

وارو! ور وئي ويا، جوري سين جابر،
صبر ڪئن صابر، آچي عجيبن ري؟
(ديسي، ۴-۵)

(۱۳)

وارو! ور وئي ويا، ڏاڙهيءَ پنيا ڏير،
ڏينديس ڏاڍين ڏونگرين، انين لاءِ آير،
ڪيچ پهچي ڪير؟ ويڃن سين وس ڪريان.
(ديسي، ۴-۶)

(۱۴)

وارو! ور وئي ويا، ڏير ڪري ڏورو،
ساڄن رءُ، سرتيون! آتڻ آڏورو،
ني سين نسورو، حشر ڪري هليا!
(ديسي، ۴-۴)

(۱۵)

وارو! ور وئي ويا، ڪري ڏير ڏمر،
هاڻي ٿيو حشر، پنا قول قيام جا!
(ديسي، ۴-۳)

(۱۶)

وارو! ويراڳين کي، ويل م واريج،
قدم ڪاڙين جا، ليلائي لهيج،

(۲۲)

واڪو هڏَ مَ لاهِ، سڏن مٽي سڏڙا،
مانَ تنهنجي ڪاءِ، سڳر ۾ سارَ ٿئي!
(حسيني، ۱۰-۳)

(۲۳)

واڪيو واڪيو وڪ، پاپوهيو پيرُ ڪٿي،
سي نه چڙهنديون ڏک، موڙي پيرُ، مرنَ جي.
(حسيني، ۱۰-۱)

(۲۴)

وانسٽيون ٿيون ورڪن، آيا سڙه نه پڌرا،
سيئي ٿيون مرڪن، جنين سندا آيا.
(سامونڊي، ۲-۲۰)

(۲۵)

وانءُ وڃي وائڻ، هنڙا! ماڳُ پرينَ جو،
چميو چمُ چائڻ؛ هوءَ جا سنڌي سڄڻين.
(سامونڊي، ۱-۳۴)

(۲۶)

واهڙ! پريون مَ پاءِ، تو پڻ ليڪو ڏيئو،
سدا سائونَ ڏينھڙا، هئن نه هوندا،
وهاڻيءَ ويندا، اوڀر اُتاهان لهي.
(سهي، ۳-۱۹)

(۲۷)

واهڙ وَهَن نَوان، آيا وَه اڳي ٿيو،
گهر وينيون گهڻا ڪريو، سرتيون! سڱ سنوان،
صورت جا ساهڙ جي، سا جي ڏني آن،
هوند نه پليو مان، گهڙو سڀ گهڙا ڪٿي.
(سهي، ۱-۳)

(۲۸)

واهڙ! وهين مَ شال، سُڪي پيلايون ٿين!
پسان تنهنجي پيٽ ۾، لاڻا، لوٽ، ليار،
جنهن تو سڀ ڄمار، آسائون ٻوڙيون.
(سهي، ۳-۲۰)

(۲۹)

واهندان وڃون ٿيون، ڪڙيون ڏنهن ڪڻاٽ،
ڪنڊيون ڪاهي گس ڪريو، وڃون ڪريو واٽ،
سنگهارن سُڪُ ٿيو، لٽي اُڄُ اُساٽ،
جُهڙ ڦڙ ڏيئي جهٽ، پُساينديون پٽيون.
(سارنگ، ۴-۲)

(۳۰)

واءِ! وڃاءَ مَ سو، پُنيءَ جنهن پنڌ ڪريان،
چٽا! چپر پرينءَ جو، پيرُ پريان تو،
بر بورلو جو؛ سو لڳي مٿان لٽين!
(سسئي آبري، ۹-۳)

(۳۱)

واءِ وڃاير ڪال، پُنيءَ جنهن پنڌ ڪريان،
وڃڻ مُون وانتي پيو، هوتن ڪارڻ حال،
جبل ڏورين جال، ڪارڻ پير پنهونءَ جي.
(سسئي آبري، ۹-۴)

(۳۲)

وائي واري ونڱڙي، ٻولي ٻي نه ڪن،
آلا! ڪيچ ڏئين، مُون سين پوءِ مَ مامرو!
(حسيني، ۸-۱۵)

(۳۳)

وڻ ويهي جوجي لهين، ته ٻي ڪار نه ڪرين ڪا،
سا پروڙج ڳالهڙي، وڻجارن وٿان،
موتي جن هٿان، آندءِ گهڻي آڌب سين.
(سريراڳ، ۴-۶)

(۳۴)

وَتَ سوريندي، وَلَهَا! ويو تيلُ بَري،
موثُ، مُسافرُ سُرِين! چانگي تي چڙهي،
راڻي لاءِ رڙي، ويئي وهامي راتڙي.
(مومل راڻو، ۴ - ۴)

(۳۵)

وَتِنَ ويئي آهيان، ڏسيو ڪينَ ڏسان،
جنهن جهوئي ناه ڪي، سا ڪا سونهن سَنديان،
پسيو ڪينَ پسان، آئون نه جڻندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱ - ۲۴)

(۳۶)

وَتَ وَتَ وَتِيءِ ۾، مَتَ مَتَ مَنڌُ پيو،
قدر ڪيفَ ڪلال جو، پياڪَن پيو،
اچن دُرسُ دڪان تي، ڪنڌ قبول ڪيو،
سُرها سِرُ ڏيو، چڪن سُرڪَ سيدُ چئي.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۲۱)

(۳۷)

وَتِي سيَتَ سوَتَ، پاءِ پنهنجي ڪَرهي،
وَلِيُون واسَ وَرَنيُون، پَهريُون مَتي پَتَ،
چانگي چڪي چَتَ، تہ پوءِ نه رهندو پُئد ري.
(ڪنڀات، ۲ - ۳۰)

(۳۸)

وَنِيو وَجِجَ واٽَ، ڪنڌ مَر ڦيرج ڪيڏهين،
لوئي ڦيرَ لپاٽَ، لڳنديءَ، لَطيفُ چئي.
(مومل راڻو، ۵ - ۲)

(۳۹)

وَچائي واٽَ ٿيا، جوڳي جُڳائي،
هُئا جي هاڻي، آئون نه جڻندي اُن ري.
(رامڪلي، ۱ - ۴۲)

(۴۰)

وَچَڙين ويسَ ڪيا، موٽي آئي مُنڌَ،
اَڪيون آبائين ڏي، بَسَ نه ڪَرَن بُنڌَ،
هيئن نه ٿيسَ هُنڌَ، جي ڪَر لڌائون ڪڏهين.
(مارئي، ابڀات متفرقه - ۲۲)

(۴۱)

وَچُون وَسَ آئيُون، سارنگُ سينگاري،
اُچيا لَکَ، لَطيفُ چئي، پَلَر پياري،
وَچَڙين واري، گئي ڪَبي تي ڪَر نائيا.
(سارنگ، ۱ - ۱۸)

(۴۲)

وَجِجَ واٽائين تي، ميخاني جي ماڳَ،
ٿيندي سڌ سڀڪنهن، هُنڌ هُنڌ پوندي هاڳَ،
پَره جا پياڳَ، جُ سي آڳُ آڻيا.
(يمن ڪلياڻ، ۴ - ۱۱)

(۴۳)

وَجِهُ وَڌندي وڪَ، مَچُ لَکَ لَڪائين،
ڏُڪَ تنين کي ڏَڪَ، حُبَ جنين کي هوتَ جو.
(حسيني، ۱۰ - ۲)

(۴۴)

وِجان ڪينَ وَري، هُونڌَ رِءَ چئي رَهي رَهان،
دُونهينءَ پاسي دوسَ جي، ماڳهين پَکان مَري،
صُورَتَ نه سُنهن ڪا، ڪيسَ چَتَ چَري،
وِصالان فِراقَ جي، سُجي ڳالهه ڳري،
تِلاهيَن تَري، مُنهن ڳنيو موٽيو وِجان.
(سهڻي، ۹ - ۶)

(۴۵)

وَچَن مَر وينجهارا! پاڻيڪَ جي پَرَڪڻا،
ڪَئيرُ پايو اڪئين، لَهَن سڀڪنهن سارَ،

موتِيءَ جي مزاج جو، قدرُ منجهه ڪنار،
صَرافَتُون ڌار، ماڻڪَ مُلاحظو ٿئي!
(سريراڳ، ۴ - ۱۳)

(۴۶)

وَجِيءُ تو واري، پُرڻُ پُنهونءَ پُڻ ۾،
ڪَرَه ڪوهياري، سَتي تو سڀ ويا.
(حسيني، ۱۲ - ۳۵)

(۴۷)

وَجو سڀ موتي، ائين جي وَرنِ واريون،
ڪانَ هلندي ڪيچَ ڏي، ڪَريو مَ ڪوتي،
ڪَڍيم ڪاچوتي، وڌم جوڳُ جتن لاءِ.
(سسئي آبري، ۴ - ۹)

(۴۸)

وَجو سڀ وري، ائين جي وَرنِ واريون،
قوڙائي فِراقَ جي، سُجي ڳالهه ڳري،
پُڻيان جن بَري، ڏوڏگرَ سي ڏورينديون.
(سسئي آبري، ۴ - ۸)

(۴۹)

وَجي رَسُ وِجڻَ کي، وِجڻُ پڻ وِجاءِ،
لوکان پاڻ لڪاءِ، لڪان پڻ لڪيچَ تون.
(آسا، ۴ - ۵)

(۵۰)

وَجين چو وڻڪار؟ هِت نه ڳولئين هوتَ کي،
لِڪو ڪين، لَطيفُ چئي، ٻاروچو ٻئي پار،
ٿي سَتي، ٻڌ سَندرو، پَرتِ پُنهونءَ سين پار،
نائِي نيڻ نهار، تو ۾ ديرو دوست جو.
(سسئي آبري، ۳ - ۹)

(۵۱)

وَجين نه پيهي، پُڻ لاءِ پاتار ۾؟
ڪَنڌيءَ ۾ ڪيهي، هاجَ تَنهنجي هنجڙا؟
(ڪارليل، ۱ - ۴)

(۵۲)

وَجيئي وسري شال! جو تون سودو سِڪيو،
اِڃا ائين ڪال، پڻ تو سَفرِ سَنبهين!
(سامونڊي، ۱ - ۱۹)

(۵۳)

وَجينءَ جان ويهي، جَر پلؤ پائيان،
”تڙ پيڙا! گهر سُپرين!“ اوسه اِي پيئي،
جئن وڻجارو سين وگرين، سرها سڀيئي،
حُرمت سان حَييبَ جي، سونگيا نه سيئي،
پاڻهين اوءِ پيهي، ڪَنڊَ ڪيڙائو آيا.
(سريراڳ، ۵ - ۱۲)

(۵۴)

وَجينءَ ويٺا رهن، سانجهيءَ رهن سُمهي،
بُگَ مَرندي بَڪيا، ڪَنهن کان ڪين گهرن،
پيٽ نه هيريائون پانهنجا، چوري سان چَسَن،
فَڪي فقيرن، ماڳيان پني ماڻَ جي.
(رامڪلي، ۷ - ۸)

(۵۵)

وَجينءَ ويٺا هُون، سانجهيءَ رهن سُمهي،
مَهيبي مُنهن پانهنجو، ڌاران ڏوڙ نه ڏُون،
وهاڻيءَ واڻن تي، پاسا ڪوڙيو پُون،
ڪَنهنڪي لئن نه چُون، ته آسين آديسي آهيون.
(رامڪلي، ۷ - ۷)

(۵۶)

وڇينءَ ويراڳين جي، مٿي ڪڇ ڪوڪ،
مَحَبَتِي مُلُوكَ، ساڙي سِڪَ سَنا ڪيا.
(پورب، ۲-۳)

(۵۷)

وڇن سين ويٺي، سُوَرِ وياڇي سُهڻي،
آن ڪا ٿي ڏيئي، مينهن جي ميهار سين؟
(سُهڻي، ۴-۱۲)

(۵۸)

وحدتان ڪثرت ٿي، ڪثرت وحدت ڪُلُ؛
حق حقيقي هيڪڙو، ٻوليءَ پيءُ مَر پُلُ؛
هُو هُلاچو هُلُ، بِاللّٰهِ سَنَدُو سَچَين.
(ڪلياڻ، ۱-۱۵)

(۵۹)

وَحَدَّهَ جِي وِڊيا، اِلَاللّٰه اَدَ ڪيا،
مُحَمَّدُ رَسُوْلُ چئي، مسلمان ٿيا،
عاشق، عبداللطيف چئي، انهن پَه پيا،
تيلان ڌڻيءَ ڏٺا، جيلان ويا وحدت گڏجي.
(ڪلياڻ، ۱-۸)

(۶۰)

وَحَدَّهَ جِي وِڊيا، اِلَاللّٰه سين اوريڻ،
هِنِيُونُ حَقِيقَتَ گڏيو، طريقت تورين،
معرفت جي ماڻ سين، ڏيساندر ڏورين،
سُڪَ نه سَتا ڪڏهين، ويهي نه ووڙين،
ڪُلَهِيئون ڪورين، عاشق، عبداللطيف چئي.
(ڪلياڻ، ۱-۷)

(۶۱)

وَحَدَّهَ جِي وِڊيا، ڪيا اِلَاللّٰه اَدَ،
سي ڌڙ پسي سَدَ، ڪنهن آياڳيءَ نه ٿئي.
(ڪلياڻ، ۱-۹)

(۶۲)

وَحَدَّهَ لاشريڪَ لَهَ، اهو وهائج ويُ،
کَٽين جِي هارائين، هنڌ تَنهنجو هِي،
پاڻان چوندُ، پِي، پيري جامر جَنَتَ جو.
(ڪلياڻ، ۱-۱۱)

(۶۳)

وَحَدَّهَ لاشريڪَ لَهَ، اِي هِيڪڙائيءَ حَقُ،
پيائيءَ ڪي پَڪُ، جن وڌو، سي وِرسيا.
(ڪلياڻ، ۱-۱۲)

(۶۴)

وَحَدَّهَ لاشريڪَ لَهَ، ٻُڌيءَ نه ٻوڙا،
ڪَ تو ڪَنين نه سُا، جِي گَهَتَ اندر گهوڙا،
گاڙيندين ڳوڙها، جت شاهد ٿيندَ سامهان.
(ڪلياڻ، ۱-۱۰)

(۶۵)

وَحَدَّهَ لا شريڪَ لَهَ، جان تو چئين ايئن،
تان مَچُ مُحَمَّدُ ڪارڻي، نِرتُون منجهان نينهن،
تان تون وڃيو ڪيئن، نائين سرُ پين ڪي؟
(ڪلياڻ، ۱-۲)

(۶۶)

وَحَدَّهَ لاشريڪَ لَهَ، جڏهن چيو جن،
تن مِچيو مُحَمَّدُ ڪارڻي، هيجان ساڻ هِنين،
تڏهن منجهان تن، اَوَتَرِ ڪونه اوليو.
(ڪلياڻ، ۱-۳)

(۶۷)

وَحَدَّهَ لاشريڪَ لَهَ، جن اُتوسين ايمان،
تن مِچيو مُحَمَّدُ ڪارڻي، قَلَبَ ساڻ لسان،
اَوِءُ فائِقَ مِ فرمان، اَوَتَرِ ڪنهن نه اوليا.
(ڪلياڻ، ۱-۴)

(۶۸)

وَحْدَهُ، وائي، چڙهندي چيائين،
سو لڙ لنگهيائين، جتي پارڪ پڪيان.
(ڪاراييل، ۱-۱)

(۶۹)

وَدُو ڪيمر وٽاه! اُونچا ڏُونگر! مَر ٿيو،
ٿيمو مَر نيٺاه! ته پيرُ نِهاريان پرينءَ جو.
(معدوري، ۳-۶)

(۷۰)

وَدَا وَنَّ وَتِڪَارَ جا، جِتِ جائو جَمَر جَر،
ڪوسا تپن ڪڪرا، ٻي دَم دَم تپي ڌر،
ويچاري ڏٺي وَر، پيرُ نه لهي پرينءَ جو.
(سسئي آبري، ۲-۸)

(۷۱)

وَدَا وَنَّ وَتِڪَارَ جا، جِتِ نانگ سُجَن نيلا،
اُتي عَبْدُاللطيفُ چئي، ڪيا هيڪلين چيلا،
جِتِ ڪُڙم نه ڦيلا، اَتِ رَسج، رَهبر! راهه ۾.
(سسئي آبري، ۲-۹)

(۷۲)

وَدَّ ڦڙو ۽ واءِ، ڪَرهي ڪاڏو ڪوڙيو،
ڪو! ٻَن! ڀلاڻيان! اولايو نه اُٿي.
(ڪنڀات، ۲-۱۱)

(۷۳)

وَدُو طالعُ تو، جئن لڳينءَ پيرِ پُنهونءَ جي،
سسئي! اِن سُون ڪي، رويو رويو رو،
ويني هِت مَر هو، هَلين ته هوڻ لَهين.
(سسئي آبري، ۶-۷)

(۷۴)

وَدِي تان اِن واٽ ۾، ٻيلَ پيائي،
آهي اُونداهيءَ جو، شَرڪُ سَهائي،
چئي چٽائي، اَلَفَ جي عِيَنڪَ ۾.
(سا، ۴-۱۳)

(۷۵)

وَديري هُياس، چنيسَر جي راڄ ۾،
دائين، ٻائين، دَرٻائين، پَر ۾ ٿي پُچياس،
دُهلين، دَمامين، نَقرين، ٿي وڃ ۾ وهارياس،
هيس دَڏلي دوسن جي، ڪَٽي هَلڪي هارَ ڪياس،
تِهان پوءِ ٿياس، ڪانڀاري ڪانڌ جي.
(ليلا چنيسر، ۲-۹)

(۷۶)

وَديري هُياس، چنيسَر جي راڄ ۾،
دُهلين دَمامين نَقرين، ٿي پَليل پُچياس،
ڍولي ڍيليياس، ٿيس ڏهاڳن ڏيهه ۾!
(ليلا چنيسر، ۲-۸)

(۷۷)

وَديري هُياس، ميڙو مُون گهر سَرَتبين،
هَت چُهَن هارَ جي، ڪڙي ڪانڌ ٿياس،
ڍولي ڍيليياس، آيِر ڏنءُ ڏهاڳ جو!
(ليلا چنيسر، ۲-۷)

(۷۸)

وَدِي سَگه سَنديا، ٻاجهن پَريو آهين،
مُون تان مَهَر مَر لاه، ائون تَنهنجي آهيان.
(ڌمر، ۲-۲۱)

(۷۹)

وَدِي وَس هئا، ٻاروچا پَنپور ۾،
وڃي ڏور پيا، سانگين پُئيءَ سَپرين.
(حسيني، ۵-۲)

(۸۰)

وڌي وڳر هيڙين، چئي نه پين گڏ،
ڪونج ڪريندي سڏ، ويئي وهامي راتڙي.
(ڏهر، ۴-۶)

(۸۱)

”وڌي سر، ٿي سرهو، مَر ڪي آءُ، مَر ڳاءُ،
جاڳڪ! تو مٿاءُ، مُلڪُ مڙيوئي گهوريان.“
(سورث، ۴-۹)

(۸۲)

وڌي جن وڌياس، وري ويڄ ٿي سي ٿيا،
تُرث ٻڌائون پٽيون، روز ڪيائون راس،
هينڙا! تنين پاس، گهار ته گهايل نه ٿين.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۱۲)

(۸۳)

وڌيل ٿي وايون ڪري، ڪُٺل ڪوڪاري،
هُن پَن پنهنجا ساريا، هي هنجون هڏن لاءِ هاري.
(معدوري، ۶-۱۹)

(۸۴)

وڌي سي واڍوڙيا، رت نه ڏنو جن.
موٽ قبوليو تن، ڏنو جن ڏکيءَ ڪي.
(معدوري، ۶-۱۶)

(۸۵)

وَر اونداهي راتڙي، ڪو چاندوڻيءَ چانڊاڻ،
اوري ميهاران، مُنهن مَر پسان ڪو پيو!
(سهڻي، ابيات متفرقه - ۱۱)

(۸۶)

وَر اهاڻي وير، جڻن ڏن تسي تڙ آيو!
سرتين ڏٺ سبيل ڪيو، اڳڻ ڍوئي ڍير،
هينئون اُن جي هير، ٿو جهجي جهروڪن ۾!
(مارئي، ۸-۸)

(۸۷)

وَر سا سُجي ويڙه، جنهن ۾ سڄڻ هيڪڙو،
سو ماڳ ٿي ڦير، جتي ڪوڙ ڪماڙهين.
(ڪاهوڙي، ۳-۱۳)

(۸۸)

وَر سا ڪاري رات، جنهن ۾ راه گم ٿئي،
نه ڪا هين جي تات، هيءَ پڻ وڃي وسري.
(ڪاهوڙي، ۳-۱۴)

(۸۹)

وَر سين وجهيو ڪاڻ، گر سين کلڻ پائين،
پوري! مُنڌ آڃاڻ، ڪڻ ڇڏيو ته ميڙين.
(ڏهر، ۳-۷)

(۹۰)

وَر سي وطن ڄاڻيون، صحرا سترُ جن!
گولاڙا ۽ گگريون، اوچڻ آبائين،
ويڙهيا گهمڻ وليين، جهانگي منجه جهنگين،
مون ڪي ماروئڙن، سڄ ڳڻائي سيج ۾!
(مارئي، ۳-۱۵)

(۹۱)

وَر لڪن جي لوڏ، گهوريا سڪ پنيور جا!
آمڙا جي تون آچين، سي ڪم نه آچن ڪوڏ،
هينين منهنجي هوڏ، ٻڌي ٻاروچن سين.
(حسيني، ۱۲-۳۱)

(۹۲)

وَر ۾ ڪونهي وَر، ڏيرن وَر وڏو ڪيو،
نهارينديس نڪري، بوتن ڪارڻ بر،
آڏو ٽڪر ٿر، متان روه رتيون ٿين!
(ديسي، ۳-۲۱)

(۹۳)

وَرَا مَ وَسَارِيحَ، آهِيَانِ تَنُهِنجِي آسِرِي،
 ڏاڍو ڏُونُگَرُ جو سُجِي، سَو لُطْفُون لَنگهائِيحَ،
 اُسِرِي اُتُهِن، وِيَرَا تُون، آري چَامَر اُچِيحَ،
 نَمائِيءَ كِي نُوَرُ سِين، لَالَن! لَڏائِيحَ،
 ظَلَمَتَ جا زمين جِي، سا نِرَمَل! نُوَرُ كَرِيحَ،
 كَامِل! ڪَن كَرِيحَ، قَرِيادِيُون فقير جُون.
 (ديسي، ۷-۱۶)

(۹۴)

وَر وَاڪا وِچَ ۾، لَڪِن آڏا لَڪَ،
 هُو جِي آڏا حَقَ، سِي ڪَنڊا ڪوهُ ڪَنڊِيُن ڪِي؟
 (ديسي، ۳-۲۲)

(۹۵)

وَرِيَتِيُون! وَرُو، آئون نه وَرَندي وَرَ رِي،
 جاڏي هِن جَبَلُ جو، تانگهيندِيَس تَرُو،
 جَتَن سائُ ڏَرُو، نِينُهَن نِيَبِرَن نه ٿِي.
 (سسئي آبري، ۴-۷)

(۹۶)

وَرِي پُچُ ويٺِيُن ڪِي، سَنڊا پُنُهونءَ پارَ،
 ساڄُن سِڀُ جَمَارَ، ڏُڪِي! ڏورج ڏيلَ ۾.
 (سسئي آبري، ۳-۲)

(۹۷)

وَرِيو ويراڳِيُن جو، ڪارِهين ڏينهن ڪَرُمَ،
 جوڳِيُن جاتائُون پُنيُون، هَلي ويا حَرَمَ،
 دائِرُ جَهليو دَمَ، لِڪا پُٺَن لَوڪَ ۾.
 (رامڪلي، ۲-۱۱)

(۹۸)

وسريوم سبق! پهرين سَتَ نه سنڀران!
 آڃا هيءُ وَرَقُ، هيءُ! مَطالِعَ نه ٿيو!
 (يمن ڪلياڻ، ۲-۱۸)

(۹۹)

وَسَن ۽ وَهَسَن، ڏيهازِي ڏَسَن لَءِ،
 جَتَن جَتَن پَرِيَن پَسَن، تَتَن تَتَن نِشا نِينُهَن جا.
 (آسا، ۲-۱۲)

(۱۰۰)

وَسَن ۽ وَهَسَن، ڏيهازِي ڏَسَن لَءِ،
 ڏِسي ڏِسي آيِيُون، تَوءَ تَلاشُون ڪَن،
 ڍاڍِيو نه ڍاڍِيَن، پَسَن مَنجھان پَرِيَنءَ جِي.
 (آسا، ۲-۱۳)

(۱۰۱)

وَسَن اُڪَڙِيُن جَتَن، جِي هُونڌ سِڪَڻِيَن، مِينُهَن!
 تَه هُونڌ راتو ڏينُهَن، بَس بُونڌِيَتُون نه ڪَرِيَن.
 (سارنگ، ۱-۲۰)

(۱۰۲)

وَسَه اِنُهين ويٺَ ڪِي، جَتَن دَعَوَتَ ڪِي داتا،
 مَصْمَصَه واتا، وَجُهَ تَه ڏيئي واتَ ۾.
 (بلاول، ۱-۱)

(۱۰۳)

وَسِي تَڏَهِن وَسَ، مُنڌ مِڙوئي مِينُهَن جِي،
 ڪَڙَن ڪِيئا چَڏيا، جِي مِڙِيُون ٿي مَسَ،
 گابا مَٽِي گَسَ، ڏُڪَ نه ڪَنڊا ڏُڀرا.
 (سارنگ، ۱-۱۹)

(۱۰۴)

وَسِي ساري راتِ، صُبَحَ جو ساهُ ڪَڻِي،
 مَنجھيئي مِينُهَن پَرِيُن جو، جِي تَن ۾ هُوِيئي تاتِ،
 تَه وَهائيءَ پَرِيَاتِ، هُونڌ بادلَ بَسِ ٿي نه ڪَري.
 (سارنگ، ۴-۱۱)

(۱۰۵)

وَسِي، وَسَائِيُون، رَتَو رَوِي پرينءَ كي؛
پيشون ڪَن پَب ڏي، نَظَرَ نَمَائِيُون،
سِي ڪَن پِيلِيائِيُون؟ جن ويندو هوڻ نه واريو.
(حسيني، ۹-۱۱)

(۱۰۶)

وَسِي، وَسِي مِينَهَن؛ جَن لَئي وَيَس ڪِيءَ،
تو پريان جي ڏي، پيئي پُچي خَبَرُون.
(حسيني، ۹-۱۲)

(۱۰۷)

وَصَلُ تنهن وِجائِيو، سِينَدِ سُرْمِي سِيئن،
سا لوئي ليلان جيئن، مَئِيو جنهن مِثُ ڪِيو.
(معذوري، ۲-۶)

(۱۰۸)

وَطَن رءَ ويهي، جي هِت گهاريَر ڏينھڙا،
اَوءَ مارو ڏيندَم مُنَهَن ۾، ڏاڏاڻا ڏيهي،
پَڪَن ۾ پيهي، شَل مَحَلَن جي مَر ڏٺان!
(مارئي، ۱۰-۱۸)

(۱۰۹)

وَطَن مُون مَلِيَر، قُضا آندِيس ڪوٽ ۾،
چانڪ پَنديس پرينءَ سين، پائَر جو پَنيرُ،
هاجو ڪيو هَميرُ، بِاللہ نئي تو بند ۾!
(مارئي، ابیات متفرقة - ۳)

(۱۱۰)

وَكُر ڏيرو ڏير، پَر وهاڻو ويسرا،
ڪَنِين وهاڻي وَس ڪيو، وَكُر وڏيءَ وير،
ڪَنِين گهمندي سير، وَكُر وڪامي ويو.
(سريراڳ، ۳-۳)

(۱۱۱)

وَكُر سو وها، جو پئي پُراڻو نه ٿئي،
ويچيندي ولات ۾، ڌرو ٿئي نه ضاءَ،
سا ڪا هڙ هلاءَ، آڳِه جنهنجي اُبهين.
(سريراڳ، ۳-۴)

(۱۱۲)

وَكُر، وَثِجارا! پاڻ پُراڻو چاڙهيو،
اچي لهرِيُون لڳيون، پيڙيءَ پپارا،
جاڳو جي، يارا! ته تَر ٿوئي نه ٿئي.
(سريراڳ، ۳-۱۵)

(۱۱۳)

وَكُر وهائين لون، رنگ ڪٿوريءَ گهرين!
پُنگو تَنهنجو پَر تي، جَم ڳالهائين ڪوڙ،
جَم وِجائين مُور، ڪٿيو تَنهنجو گهوريو.
(سريراڳ، ۳-۲)

(۱۱۴)

وَكُر اُڪيري، سَر ساريو سور چري،
جُهرِي جهڄندي ڏئي، سَنِيها ڪي سَچَئين.
(ڏهر، ۴-۲)

(۱۱۵)

وَكُر ڪيو وَتَن، پَرِ نه چَن پاڻ ۾،
پَسو پَڪيڙَن، مارَهَنان مِثُ گهڻو.
(ڏهر، ۴-۵)

(۱۱۶)

وَكُر ۾ وائي، ڪالَه تَنهنجي، ڪُونجڙي،
سَر ۾ ساريئي گهڻو، پيئَرُ ۽ پائي،
پَسين نه ڦاهي، جا ماريءَ سَندي مَن ۾.
(ڏهر، ۴-۱۵)

(۱۱۷)

وڳڻڻ واري، وينين ڪئن ماڻ ڪري؟
ڪ تڙ نه ماري، رڻ جهڻ سنڌي سڄڻين؟
(ڏهر، ۴-۳)

(۱۱۸)

وڳڻڻ ويا وهي، ڪالهه تنهنجا، ڪونجڙي!
ڪنڊين ڪوهه رهي، سڙ ۾ سڀيرين ري؟
(ڏهر، ۴-۴)

(۱۱۹)

وڳڻڻ واري آيو، بدو بي نماز،
جڻ تتر مٿي بار، وڳڻڻ تڻ سُرھاڻ تي.
(بلاول، ۴-۱۱)

(۱۲۰)

وڳڻڻ واري آيو، بدو سين بدبو،
خاوند! ڏي خوشبو، ته سُرھو ٿيان، سڀرين!
(بلاول، ۴-۵)

(۱۲۱)

وڳڻڻ واري آيو، پينارئون پوءِ،
محڪم لڳس موچڙا، ڌرو نه ڏنس جو،
وينو ائين چو، ته پيران پاسي نه ٿيان.
(بلاول، ۴-۲)

(۱۲۲)

وڳڻڻ واري آيو، ڪنو ٿي ڪوجهو،
چڙي نه موزو، لڳس آر عطار سين.
(بلاول، ۴-۶)

(۱۲۳)

وڳڻڻ واري آيو، ڪوٽڙيان ڪلاڻ،
سندو ڪرڙ ڪاڻ، هن ٽرڳيءَ کي نڪڻين.
(بلاول، ۴-۱۲)

(۱۲۴)

وڳڻڻ واري آيو، نسورو ٿي ٽرڳ،
گندا گلابي ڪري، سيد جو سڙڳ،
عطر سين اورڳ، ته هئين سدائين سُرھو.
(بلاول، ۴-۱۰)

(۱۲۵)

وڳڻڻ واري آيو، وسن ڪين وڌوس،
گندي، ماني، ماڳ موچارو، پاسي پير ٿيوس.
(بلاول، ۴-۱)

(۱۲۶)

ولاڙيو وٿين چڙهي، اونچن مٿي آڇ،
لالن ڪارڻ لڇ، باسيائين بردار جو.
(معذوري، ۷-۱۳)

(۱۲۷)

ولاڙيو وٿين چڙهي، پسو سڱه سنڊياس،
آڏيءَ وڃيو آڱڙي، نڪو پي نه ماس،
سوئي سو سيٿاس، پري پڙاڏا ڪري.
(معذوري، ۷-۱۵)

(۱۲۸)

ولاڙيو وٿين چڙهي، ڏاڍو ڏوري ڏور،
سڀريان جي سور، پري پڙاڏا ڪري.
(معذوري، ۷-۱۶)

(۱۲۹)

ولاڙيو وٿين چڙهي، ڏيو پتولي لانگ،
ٿاريءَ ٿاريءَ چانگ، سسئيءَ مور ٻچن جڻ.
(معذوري، ۷-۱۴)

(۱۳۰)

ولاڙيو وٿين چڙهي، رٿي پسيو روءِ،
وچان جو وچ پوءِ، سو ڪنهن پر ڪهي لاهيان!
(معذوري، ۷-۱۲)

(۱۳۱)

ولاڙيو وَتِين چڙهي، ڳجهن ٿيندي ڳاه،
سُسِيءَ سوريءَ چاڙهيو، پريان لاءِ پسا،
هو مرون، هي ماه؛ ڪين ڪميئيءَ رڪيو.
(معذوري، ۷ - ۱۱)

(۱۳۲)

ولهون، ويلا، واو، جوڳين جهليا جان ۾،
آجهو رءُ الله، ڪونهي ڪاڙين جو.
(رامڪلي، ۵ - ۲۰)

(۱۳۳)

ونڌر جي وڃن، سي مَرُ ٻڌن سَنڊرا،
پيون ڪوه ٻڌن، چوڙي جي ڇڏينديون.
(سُسِي آبري، ۷ - ۲)

(۱۳۴)

وَنهيا ٿين وٿاڻ، ڏوڪاهي هٿان جي!
اوه پيڻيون ۽ پاڻ، موتي ماڙن آڏيا.
(مارئي، ابيات متفرقه - ۳۸)

(۱۳۵)

وَنئن مَدِيني، مَگَڻا! اڪيون پير ڪري،
جتي ماڻڪي مُحَمَّد مِير جي، جَر ڪيو جوت ڪري،
(ڏهر، ۲ - ۷)

(۱۳۶)

وَنجارا! ويني، تو نه سَرندي شاه رِي،
مَڪ پنهنجي مَڪڙي، چڱي ڪر چيني،
پاسا پاڳڙين جا، سَمُڻڊُ تو سيڪي،
جي لُندا ۾ ليڪي، وِير وڙهندي تِن سين.
(سريراڳ، ۳ - ۱۸)

(۱۳۷)

وَنجارن واري، پرءِ پڳه چوڙيا،
ڪيڙائو ڪاري، سَنپوڙا، سَڏ چئي.
(سامونڊي، ۳ - ۱۲)

(۱۳۸)

وَنجارن وري، پرءِ پڳه چوڙيا،
اوليون پسي ان جون، پيڙم ڳچ ڳري،
وينديس، ماءُ! مَري، ساري سامونڊين ڪي.
(سامونڊي، ۳ - ۱۱)

(۱۳۹)

وَنجاري جي ماءُ، وَنجارو نه پلئين؟
آيو ٻارهن ماه، پڻ ٿو سَفَر سَنبهي!
(سامونڊي، ۳ - ۱۳)

(۱۴۰)

وَنجاري ڪانڌاءُ، مُون وَر ويني گهاريو!
لڳي اُتر وا، ڍوليو هلن جون ڪري.
(سامونڊي، ۳ - ۱۴)

(۱۴۱)

وَنن وينا ڪانگ، وڃين ٿي ويلا ڪري،
گهڙي گهڙو هٿ ڪري، سُسِي سانجهيءَ ٻانگ،
سيئي ڏوندي سانگ، جتي ساهڙ سڀرين.
(سَهڻي، ۱ - ۱۰)

(۱۴۲)

ووڙيم سڀ وٿاڻ، يار ڪارڻ جَت جي،
'الله بڪل شِيءُ مُحِيْطُ، اي آريائيءَ اُهيان،
سڀ ۾ پُنهون پاڻ، ڪينهه پيو ٻروچ ري.
(سُسِي آبري، ۵ - ۱۴)

(۱۴۳)

ووء! ووء! پڻ ويئي، رنن ڪارڻ جا هئي،
پنهنوءَ کي پيئي، رُندي ڪيرَ رتَ ڦڙا؟
(حسيني، ۱۲ - ۱۳)

(۱۴۴)

’ووء! ووء!‘ ڪندي وٽ، مڃڻ ’ووء!‘ وسارئين!
پاڻي هارَ مَر پڌرو، روءِ منجهان ئي رتَ،
صبرُ وڏو سَت، سِگها ميڙي سڀرين،
(حسيني، ۱۲ - ۱۱)

(۱۴۵)

ووء! ووء! وڏوڙا، ووء! ووء! وڃن نڱيا،
مُون سانگيائيءَ جا سڀرين، سچُ ڪَ سَنپوڙا؟
لاڻر نه توڙا، ماءُ! اوسيو اُن جو،
(حسيني، ۱۲ - ۱۲)

(۱۴۶)

وَه تَڪَ، واهڙ تَڪَ، جت نينهن، تَڪَ نِراڻي،
جن کي عشقُ عميقُ جو، خَلوتُ خيالي،
وارئين سي، والي! هِنڙو جن هَتَ ڪيو،
(سهڻي، ۱ - ۱)

(۱۴۷)

وَه تَڪَ وَهڪرا، جت لَنگَر نه نِهَرَن،
وڌاندرِيُون وَهَ سامهِيُون، جَهجي زورِ جُنبن،
نيدوءَ ۾ ناتاريُون، وِڻجارا وَجهن،
مُلاَن مُعَلَمَن، مُونَ ڳري سِي ڳالھڙي،
(سريراڳ، ۳ - ۱۷)

(۱۴۸)

وَهلو وَرَ، وِريا پرين، آءُ ڪانگا! لَنڻن لاتِ،
وِيا جي ڦلاتِ، سي اڏامي آڻِ پرين،
(پورب، ۱ - ۶)

(۱۴۹)

وَهلو وَرَ، وِريا پرين، آءُ ڪانگا! وَڻ ويءُ،
جِنين ڏور چَنايو ڏيئ، سي اڏامي آڻِ پرين،
(پورب، ۱ - ۵)

(۱۵۰)

وَهَر ورساياس، ناتَ پنهنون آئون پاڻَ هئي،
پاڻَ وِجائِر پانهنجو، پئي پريان جي پاسِ،
رتي عِلَمَ نه راسِ، ڏاران پَسَ پرينءَ جي،
(سسئي آبري، ۵ - ۱)

(۱۵۱)

وَهڻ ويجن وَتَ، جي سڪين ته سگهو ٿئين،
اڳين عادتِ مَتَ، ته اَگها! عاجزُ نه ٿئين،
(يمن ڪلياڻ، ۲ - ۱۲)

(۱۵۲)

وهي منجهين وَڳَ، ڪُٽوريءَ ڏارَ چري،
ماءُ! منهنجي ڪَڙهي، پڌرَ پَڳَ نه لَڳَ،
جَڳَ سين جهڙو جَڳَ، هِنئين سين هَتَ چري،
(ڪنڀات، ۲ - ۲۵)

(۱۵۳)

وهين ۽ ويلا ڪَرين، اِي نه اُڪَڏِ آه،
سي لاڳاپا سڀ لاهِ، اوريان اُپيارين جي،
(حسيني، ۱۰ - ۷)

(۱۵۴)

وهين ۽ ويلا ڪَرين، پُچين ٿي پانڌي،
هاري! هيڪاندي، ڪنهن پَر ٿيندينءَ هَوَتَ سين؟
(حسيني، ۱۰ - ۶)

(۱۵۵)

وهين ۽ ويلا ڪَرين، سڏئين ساڱاتو،
هاري! آڀاتو، توسين سُونهن نه سَسئي!
(حسيني، ۱۰ - ۹)

(۱۵۶)

ويا اوھري او، مونکي ڇڏي ماڳھين،
جڳن جا جڳ ٿيا، تٽان نہ موٽيو ڪوہ!
گوندر ماريندو، ويچارِي! وين جو.
(سامونڊي، ۱-۱۰)

(۱۵۷)

ويا جي عميق ڏي، منهن ڪاڻو ڏيئي،
تن سڀون سوجهي ڪڍيون، پاتاران پيهي،
پسندا سيئي، امل، آڱڙين سين.
(سريراڳ، ۲-۱۱)

(۱۵۸)

ويا سي وينجھار! هيرو لال وندين جي،
تنين سندا پويان، سيهي لهن نہ سار،
ڪٿين ڪٿ لھار، هاڻي ائين پيڻين.
(سريراڳ، ۴-۱۲)

(۱۵۹)

ويا ڳڻن ساڻ، ماروئڙا ٿر اڪري،
تن پڄاڻا هاڻ، ائون جاڙ جڻان ٿي، جيڏيون!
(مارئي، ابیات متفرقه - ۴۸)

(۱۶۰)

ويا مور مري، هنج نہ رهيو هيڪڙو،
وطن ٿيو وري، ڪوڙن ڪانيرن جو.
(ڪارایل، ۱-۲۹)

(۱۶۱)

وينا ڏوڙ ڏئي، عليءَ جي ميدان ۾،
ترڪ ڪيائون تڪيا، پريون پنڌ سٽي،
ڪندي ڪوہ ڏني؟ طعنا ڏيئي تن کي.
(رامڪلي، ۹-۳۱)

(۱۶۲)

وينو تن ٽنيس، مک ڏيهائي مڪڙي،
سناهي، سيد چئي، مٿي نيدوءَ نيس،
وٽائي وڌاندرا، لاڄو لڳائينس،
آخر اهرائينس، ته جوکو ٿي نہ جهاز کي.
(سريراڳ، ۳-۹)

(۱۶۳)

وينو پڇين پر، ڪر ڪا هنٿار هلڻ جي،
اڄ، آديسي! مر، صباح مرنڊو سڀڪو.
(رامڪلي، ۹-۱۲)

(۱۶۴)

وينو جڻن وماسين، حيرت پو مَر هاڻ،
لکن کي، لطيف چئي، آچي ساڻ آراڻ،
ڪنگن لٽي ڪاڻ، گڏيو هنج حبيب کي.
(ڪارایل، ۱-۱۰)

(۱۶۵)

وينو جڻن وماسين، حيرت پو مَر هڏ،
لاٽيون جي لباس جون، سي چپائي ڇڏ،
’آئون‘، ’آسين‘ ڪن جي، پاسي تن مَر آڏ،
تن طالبين گڏ، ته ويجهو ٿين وصال کي.
(ڪارایل، ۱-۸)

(۱۶۶)

وينو جڻن وماسين، حيرت پو مَر هور،
اونهون جو آچو وهي، گهڙي تيان ئي گهور،
ڏنيون هڏ مَر ڏور، گهوريو گب گسن جو.
(ڪارایل، ۱-۹)

(۱۶۷)

وينو ڏسان واه، اُچ پڻ آيا ڪين ڪي،
 ساڄن لاءِ سڪي گهڻو، ساريو مُنهنجو ساڻ،
 آئين شال الله! نه اڳن ٿيندو اُجرا.
 (برو وسندي، ۲ - ۱۰)

(۱۶۸)

وينو واجهه وجهي هڻون، پر ۾ پنواهرن،
 ات اُڪندي آهيان، پائڙ ۽ پرين،
 گريان پي نه ڪن، وينديس وڻن سامهين.
 (مارئي، ۴ - ۱۵)

(۱۶۹)

ويني پڪي ٻاڦ، جهولي جهڻڪ جهني ڪي،
 آيم تن اُن سين، جن جا پير دُدا دڙ داڦ،
 لنگهيا لڪ، لطيف چئي، توڏا تڙ، ٻنگ طاڦ،
 ڪير لنگهيندي قاف؟ اي بُر برهمڻ باسيو.
 (ديسي، ۲ - ۱۲)

(۱۷۰)

ويني جنهن وِره ٿيا، مٿي سين ميري،
 اُڪيون جنهن جون اَڪ ڏي، پُون ڏي نه پيري،
 ڪارائيان ڪڪا ٿيا، جراتيا چيري،
 لڙڪ لال، لطيف چئي، ڪنبي ۽ ڪيري،
 نيهن نه نيري، سور چرندي سَرو.
 (رامڪلي، ۶ - ۵)

(۱۷۱)

ويني جنهن وِره ٿيا، مٿي ميري سان،
 ڪارائيان ڪڪا ٿيا، چيري وجهي ڄاڻ،
 خوديءَ کان خلاص ٿيا، پُٺ تي وجهي پاڻ،
 سي ڪن بهر هڻن پاڻ، جن گڏيو گر گروان ۾؟
 (رامڪلي، ۶ - ۶)

(۱۷۲)

ويني جنين وٽ، ڏُڪندو ڏاڍو ٿئي،
 سا مجلس ئي مٽ، جي حاصل هوءَ هزار جو.
 (يمن ڪلياڻ، ۸ - ۲۳)

(۱۷۳)

ويني جنين وٽ، ڏُڪندو ڏور ٿئي،
 تن! تنين سين ڪٽ، اوڏا آڏي پڪڙا.
 (يمن ڪلياڻ، ۸ - ۲۴)

(۱۷۴)

وينيس، وڪ نه اُڙي، تون، آريائي! آءُ،
 چڪيءَ تو سين چاءُ، پاسي پر پيئي رڙهي.
 (سسئي آبري، ۹ - ۷)

(۱۷۵)

وينيس، وڪ نه اُڙي، اُچ، آريائي! تون آءُ،
 چڪيءَ توسين چاءُ، پاسي پر پيئي رڙهي.
 (حسيني، ۷ - ۱۱)

(۱۷۶)

ويني ڪوٽ وٽن ۾، ڪامن ڪواري،
 ملير ساريو مارئي، رويو رُثاري،
 آلا! اوتاري، مُنڌ ماروءَ جي ميڙين!
 (مارئي، ابيات متفرقه - ۸)

(۱۷۷)

ويني مُون ويو، لڙي سڄ لڪن تان،
 آئون ڏوريندي ڪيترو، پَهَن پير پيو؟
 سورن ساڻ سهو، اچي ٿير جيڏيون!
 (حسيني، ۱ - ۷)

(۱۷۸)

ويني نٽ نِهاريان، راٿا! تَنهنجو راھ،
موتائي ماڳن ۾، آئيدوءَ الله،
سوڊا! تو ڳر ساه، نات راٿا گهٽا راڄ ۾.
(مومل راڻو، ۷-۱۵)

(۱۷۹)

وينين ناه وراکو، سُئين ڪونهي سنگ،
هوٽ هلنديُن کٽيو، جن انگن چاڙهيو انگ،
باسي پئي پنگ، رڙهي ڄام رسيون.
(سسئي آبري، ۷-۸)

(۱۸۰)

ويني ور نه پون، ستي ملن نه سپرين،
جي مٿي رندن رتن، ساڄن ملي تن کي.
(سسئي آبري، ۷-۹)

(۱۸۱)

ويج! مَر پُڪي ڏي! آلا چڱي مَر ٿيان!
سڄڻ مان آجي، ڪرلاهو ٿي ڪڏهين.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۱۳)

(۱۸۲)

ويجن سين وائيءَ پيا، ڪري ڪن نه پاڻ،
اگها ان اُهيان، پسو! سور سجهائيا.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۳)

(۱۸۳)

ويجن سين وائيءَ پيا، ڪري نه ڪيائون،
جي پند پاريائون، ته سگهائي سگها ٿيا.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۲)

(۱۸۴)

ويجن ويني ٿي، دوست پيهي ڌر آيو،
صحت جي سرير ۾، ڪل ڪرين پئي،
پيڙ پري ويئي، آڇن سان عجيب جي.
(يمن ڪلياڻ، ۲-۱۰)

(۱۸۵)

ويجهو ونئن مَ وات کي، ڪهڃ ڏنهن ڪوٽ،
اُجهي منجهان آڻ، اُوسي ٿي آءُ تون.
(ڪاهوڙي، ۳-۳)

(۱۸۶)

ويچارا وادوڙ، سدا شاڪر سور سين،
تائين مٿي توڙ، اوري ڪن نه آسو.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۱۶)

(۱۸۷)

ويچاريءَ وٽڪار، اڳ نه ڏٺو ڪڏهين،
مهر نه هئي ماڙهين، هو سڀ هندوڪار،
جٽ ڪيائين يار، سورن ڪارڻ، سرتيون!
(سسئي آبري، ۲-۱۰)

(۱۸۸)

ويراڳي واري، آلا! اڳل آئين،
ڏک لاهينديس ڏيل مان، تهن جئن تاري،
ايندم اوتاري، ڪينءَ جون ڏيندم خبرون.
(رامڪلي، ۷-۱۷)

(۱۸۹)

ويراڳي واڳي، ڏين ڏهاڻي ڏيل کي،
راول رتين مولهين، سامي سهاڳي،
لئو جنين سين لاڳي، سي جوڳي پسان ته جئان.
(رامڪلي، ۷-۱۶)

(۱۹۰)

ویراڳین وَرَنَ، ڏَسَئُ گهڻو ڏهلو،
هڪُ ٻولُڻُ ٻوڙنَ سِين، ٻيو سندا فانپُنَ فَنَ،
کي گهرجنَ کَنَ، ائون نه جڻندي اَنَ ري.
(رامکلي، ۱-۴۰)

(۱۹۱)

ویرَ مَ لاهي وَيَهُ، مٿي آرَ اوڙاهَ جي،
پسِي پاڙي واريون، کجَ آنديشو آيَهُ،
ويندو نه پسينَ ڏيَهُ، پَتَڻَ هن پارِ مٿي؟
(سريراڳ، ۲-۱۳)

(۱۹۲)

ویرَ وَڙهنديءَ ويسرا! اُتي توهُ طَلَبَ،
سائِرَ ڪنهن سَبَبَ، ڪالهه نه وڏوئَ کُنَ ۾.
(سريراڳ، ۵-۳)

(۱۹۳)

ويندَنَ کي وَيڪَ ٿئي، هُونَدَنَ ڪونهي هَنڌُ،
”مَنَ لَهَ المُولي فَلَهَ الڪُلُ“، اِي پَرُوڙجَ پَنڌُ.
(رامکلي، ۹-۲۸)

(۱۹۴)

ويندِيسَ وَطَنَ سامُهينَ، مَليرُ مُنهنجو ماڳُ،
ڏٺُ چُونڊيندِيسَ ڏيَهُ ۾، ساڻ سَرَتِينِ ساڳُ،
تہ مُونَ سَنئون سِپاڳُ، جي ويجهي تيا وَرَ کي.
(مارئي، ۴-۱۶)

(۱۹۵)

ويو ٻاروچو نڪري، اَنگنَ چاڙهي اَنگُ،
روئي ڏنرَ رَنگُ، ويچارَنَ وَڻنَ کي.
(رپ، ۲-۳)

(۱۹۶)

ويو ٻاروچو نڪري، هاڻي ڪريان ڪيئن؟
سَچَ اَلتي سِيئنَ، سَنُون ڏيندِيسَ سَچَ ۾.
(حسيني، ۱-۶)

(۱۹۷)

ويو جاڳائي جَتَ، ويري ڪنهن ولاتِ جو،
سَنَدو سُوَرَنَ خَطَ، ڏنرَ هوتَ هَتَنَ سِين.
(سسئي آبري، ۹-۱۰)

(۱۹۸)

ويو سَچُ وَڻنَ تان، راسِيُنَ ڏيئي رَڱُ،
جنهن سان مُنهنجو سَڱُ، سو ڪوهيارو ڪيچَ ويو.
(حسيني، ۱-۱۰)

(۱۹۹)

ويو سَچُ وَڻنَ تان، راسِيُونَ رَتائِينِ،
مُونَ کي ماريائِينِ، آيلَ! اونداهي ڪَري.
(حسيني، ۱-۹)

(۲۰۰)

ويَهُ تون وساري، چَنڊا جي چُلُڻَ جا،
جو لَڪَ لهريون ڏي، ڪر ساڃاهَ تنهن سمنڊَ سِين.
(سريراڳ، ۶-۱۳)

(۲۰۱)

ويَهُ مَ، مُنڌا! پَنپورَ ۾، هاڙهي هَڏَ مَ هَلُ،
ڪُوڙي ڪَڇَ مَ ڪڏهين، سَچي ڳالهه مَ سَلُ،
جانبَ لاءِ مَ جَلُ، سُوَرُ وَسارَ مَ سَسُئي!
(سسئي آبري، ۱-۱۴)

(۲۰۲)

ويَهُ مَ وساري، پُڇا ڪَر مَ پَنڌَ جي،
نِرمَلُ نِهاري، هَلَندينَ تان هَتَ ڪيو.
(سسئي آبري، ۹-۱)

(۲۰۳)

ويهي ويرايڻ جو، ٻئي ڏينهن ٻڌم حال،
 اُن جا ڏاڳا ڌوڙ پڪليا، جاڳوڻا زوال،
 تن ڄاڻي ڄڻائون ڇڏيون، چوڻا چڱيءَ چال،
 ويچارا وجودَ جي، ڪنهن سان ڪن نه ڳال،
 نانگا ٿيا نهال، لڪا پُٺن لوڪَ ۾.

(رامڪلي، ۲ - ۲)

(۲۰۴)

ويئون پڻ پئي، ڪيرون ڪاهوڙين جون،
 آئون تن ڏوٽين جو، پُڄان پير پهي!
 رُجن رات رهي، ڏونگر جنين ڏوريا.

(ڪاهوڙي، ۱ - ۴)

(۲۰۵)

ويئي سونهن سسئيءَ جي، پُنهون ٿيس پاڻ،
 سڀن جي سيدُ چئي، آهي اُت اُمان،
 پَنپور جا پاڻ، اڏا عجيبن ڪي.

(سسئي آبري، ۵ - ۷)

واٽي - ۱

واويلا! واويلا! ڪيو ملڪن رڻ ماتامُ!
 هيءَ! هيءَ! شاه حسين سڌاريو!

ڪربلا جي پڙ ۾، خيما کوڙيائون،
 جيڪا رضا رب جي، لکيو لوڙيائون،

ڪربلا جي پڙ ۾، آيا اڄ امير،
 جهڙ ورتي جهوريءَ جهليا، طرف سَندي تقدير،

پسي سڄي مير حسين جي، رنو ٿيڻ زارون زار،
 ملڪ، فلڪ، ڌرتي ڏهي، اُتي عرش مٿان اوچنگار.

(ڪيڏارو، ۲ - واٽي)

واٽي - ۲

وَتان وِجَ مَر مُون، مُنهنجو تُون ئي تُون،
 ڪون سُئي ڪو پيو.

تُون تڏهانڪر منجهڙي، جڏهن ڪُن فيڪُون،
 اُهڪيءَ رَسِج، اَحَمَد! اڳيان سوڙهي پُون،

رَسِج، مُحَمَّد ڪارڻي! جتي هونگَ نه هُون،
 آڳهَ هن اُمَتَ جو، آهين تُون ئي تُون،

ڏج ڪا لَت، لطيف ڪي، طهور منجهان تُون.
 (برو سَندي، ۳ - واٽي ۲)

واٽي - ۳

وَتڙيو هوَتَ وِجن، وو! جهليان پليان، هينئڙو نه رهي!
 آئون جنين جي آهيان، ڪڙي مَر ٿيان تن،

گهوريان گهڻي پيتئين، سَندي پاڄه پين،
 مَرُ مران، مارين مون، پرزا پرزا ڪن،

آئون مُياڻي گهوري، جي مان محب ملن.
 (يمن ڪلياڻ، ۵ - واٽي ۱)

واڻي - ۴

وڃي سا راتِ وهائي، رءِ پَسِ پرين جي!
ههڙا اوڏا سڀرين، تو ڪئن نڀ رهائي؟
(سهڻي، ابیات متفرقه - واڻي ۵)

واڻي - ۵

وڃي وڃي ٿينديس ويجهي، پَسِ ڪارڻ پرين جي،
اڏا ڏونگر لڪيون، موٽج، مُحَبَّ مڃجي!
پرين، پنوها! تو چوان؟ پير آهيان ٻئي جي،
نمر گهرجي نينهن جو، آهيان آئون آروجي،
جا نه هلندي هوت ڏي، پي تنهن جو پاڇي،
(سسئي آبري، ۹ - واڻي)

واڻي - ۶

وڃي وڃي وٽري تتي، جت، پير سُجائين پرين جي،
پير سُجائين پرين جي، منجهان نينهن نرتي،
هوءِ ويا وٽڪار ڏي، هن پوري پائڻيا هتي،
جنهن چيڙي وڌيس چرين، سو ڪوهيارو ڪٿي؟
اما، ليما، ڦل، ڦارو، ڳاڳا، ڳاڳا، جتي،
مري رهنديس ماڳهين، نه ته، هادي! آڇ هتي،
مون کي ڇڏي هليا، ڪا پين مٿي پتي؟
لڪن منجه، لطيف چئي، ملي سان سرتي،
(حسيني، ۱۰ - واڻي)

واڻي - ۷

وڌڙا ڏانڊن ڏنائين، ڪنڀائين رخت ريزالن جو،
ڏانڀون ڏئي ڏڏن کي، سنڌيون سون سائين،
انڌا منڊا آڻيا، سخا سڏ وڌائين،
ڪين منجهان جوڪي ڪري، سونه ساراهين سائين!
”وَنَعَزُ مَنْ تَشَاءُ وَتَذَلْ مَنْ تَشَاءُ“، آهي سڀ اُتائين،

نوازيائين نطفو، منجهان ڪين ڪيائين،
حرقت حريقن جي، پيري سڀ پڳائين،
حاسد سڀ حزن ۾، مدعي پاڻ مٺائين،
اڏيون! عبداللطيف چئي، آه پاڻ وٽندڙ سائين،
(پرياتي، ۱ - واڻي ۲)

واڻي - ۸

ورسيا ويڃ ويچارا! دل ۾ درد پرين جو،
اٿيو ويڃا! مَر وهو، وڃو ڌرب ڪٿي،
ٻڪي ڏيندا ٻاجه جي، آيا سور ڏئي،
آيا جيءَ جيارا، دل ۾ درد پرين جو،
(يمن ڪلياڻ، ۱ - واڻي)

واڻي - ۹

وسارج مَر ويٺ جوين به ٿي ڏينهڙا،
لوئون سَهَن لوڪ جا، وهائي ٿيون ويٺ،
اصل آسارين جا، ستي ويڙا سين،
جيڏيون! جي مان وسهو، نڌ مَر هيريو نيٺ،
راتريون جاڳن جي، سي آئون ڪندڙي سين،
آڏيءَ رات اُتي ڪري، جهل تون نڌان نيٺ،
(يمن ڪلياڻ، ۱۵ - واڻي ۲)

واڻي - ۱۰

وسان تي ويياس، آيل! آيل! لڳر پاڻ پروچ جو،
پُرزا پٽ وَرن ۾، پشون ٿي پياس،
ته پڻ ڪاڍو ڪيچ ڏي، توڻي، ماءُ! مياس،
پاڻ وڃايم پير تي، چئي آئون؛ چٽياس!
آيم آنڌي لوڪ سين، مٺي آئون؛ مٺياس!
هيڏي شهر پنبور ۾، نڪو پي نه ماس،
پييم وچ وصال ۾، سنجهي آئون سٽياس،
پيم پنهونءَ ڄام سين، کٽي آئون؛ کٽياس!

ڏم ڏڇيلو ڏکيو، سر ۾ سؤنٽا ماري،
پيلي پاس پرن جي، تن گرڪن وڌيس ڪاري،
هوءَ هونگارون، پون پڪارون، تتر تتر دوس تنواري،
هوءَ جا پڪ پرين جي، آهيان تنهن آساري.

(سهڻي، ۶ - وائي)

وائي - ۱۴

ويجهي وندر جن وٽن،
اي! اوڏي آيس، چان، پريان جي پيچري،
جي تو اوڏا پيان، سي ڏونگر ڏور ڏسن،
مدي نه هيئن من ۾، ته ڪيچان ڪوهه اچن؟
مرن منهنجي ڪي ڪيو، هي پنه ٻاروچن،
سونهن سگر پتيين، منهن معذورن،
وندر وائي جا وهي، مون ڪي سا نه سلن،
اٿي ٻڌا اوڻين، موتي ڪي مين،
لاٿائون، لطيف چئي، لڏون سر لکن،
(سسئي آبري، ابیات متفرقه - وائي ۱۰)

وائي - ۱۵

ويڙيچن ڏي ويندي، عمر! ائون ماروڙن ڏي ويندي،
ڏيه ڏاڏائين پڪڙين،
سگر ساهيڙين سين، ساڙيه منجهه ستيندي،
اٿا مينهن ملير ۾، ڏاڳا ڌڙ ڏوندي،
عمر! انهن ڏيه جا، ڪوڏر ڦوٽ ڪريندي،
گولون گولاڙن جون، جهپي سان جهڻيندي،
ڪوڪڙ ڪنڊيرن ۾، ڦوڪيو، ڦڪ پريندي،
عيڏن برادن تي، ڪه مانڌائو ڪيندي،
پسي ڪائي پيٽ ۾، ڏوٺرا ڏن آن ڏيندي،
(مارئي، ۹ - وائي)

آلا! ان مَ ويران، ڏني جن جيباس،
پييس ور وصال جي، جان ڪي تان جندياس،
آديون! عبداللطيف چئي، محبتن ڪي ملندياس،
(حسيني، ۱۱ - وائي ۲)

وائي - ۱۱

وسائيندي مينهن، مان ملان ڪي سڄين،
اٿون ملنديس پرينءَ ڪي، راتيون ڏوري ڏينهن،
مون پرين ميڙين، روجهڙيون ميڙين مينهن،
اڪين آگم لائيا، ڪر مندائتا مينهن،
مادر! موتي نه وهان، مون پريان سين نينهن،
آديون! عبداللطيف چئي، وينديس ساجن سين،
(ڪاهوڙي، ۱ - وائي)

وائي - ۱۲

وهلي ونءَ مَ وهامي! ره رات! رئينديس پرينءَ ڪي،
شمع ٿينديس شب ۾، ان خوشيءَ کان ڪامي،
بابوئن سنڌيءَ باه جئن، پراڻ شال اجهامي!
پرٽ جا پيتم جي، سا ڪين پروڙي عامي،
مونڪي مون پرين جو، آهي درد دواامي،
آهيان يار سيد جو، کان رهي ڪا خامي،
هوءَ جا لنو، لطيف چئي، مونڪي آهي مدامي،
روشن ٿيان رجن ۾، جي هٿان لنو انهيءَ لامِي،
ڪاري سا قيام سنئين، هوت جنهنجو حامي،
اير تنهن لوڪ سان، جيسين مان چون سامي،
(ڪنڀات، ۱ - وائي ۳)

وائي - ۱۳

ويني ڪين وساري، محبت وڌي ماري،
ديواني! يار! وو! مستاني! دلبر! جاني! وو!
جنهن ڪي سڪ ساهڙ جي، سا گهايل گهر نه گهاري،

واڻي-۱۶

ويندي آئون هوتن وت، مون وه وٽجارن سين،
پڳه ڪن م پاتئي! جاني! مون لاءِ جت،
وايون وٽجارن جون، آديون! اڄ نه هت،
گرهين سور سفر جو، هلي پنهنجي آرت،
پورينديس پرين ڏي، ڪان ڪرينديس گهت،
ڏيئي سڙه سير ٿيا، پير نه لايائون پت.
(سامونڊي، ۲ - واڻي ۳)

واڻي-۱۷

وينديس ڪيچ ڪهي، سيئن سان سهي،
وو! پينر! آئون چنڊيس تان نه جتن ري،
وهان ڪيئن ماڻ ڪري، هيڏو سور سهي؟
هيڏي شهر پنيور ۾، ساريان ڪون سهي،
اڳيان آريءَ ڄام جو، ويڙو ساڻ وهي،
صبح ڏونگر ڏوريان، ڪنهن پر رات رهي.
(ديسي، ۶ - واڻي ۱)

واڻي-۱۸

ويه م وات ورچي، هو! آلا! ميان!
جن ڪهندينءَ، تن ڪهندينءَ،
ڪنين اچي ڪا ڪهي، ڪنين اچي ڪا چئي،
امل پانيان ان ڪي، ساڄن مون ڪي جا چئي،
پير پتان ئي ڪونرا، رائي ڪيس رچي،
منهن ڪر معذورن ڏي، پنهنون ڄام! پرچي،
مون ڪي تنهن ماريو، جتن جا چئي،
وندر واتنن تي، ڪانڌي ٿيندم ڪيچي.
(معذوري، ۵ - واڻي)

واڻي-۱۹

ويه م، ويسري! تان ڪي جاڳي اور الله سين،
محبت جي ميدان ۾، سڄي ڳالهه ڳري،
سي پڻ روندا رت ويا، مڙيا جي مري،
ستي ساڄن نه ملي، آهي اي ڪري،
جي اوسيڙي آڏيءَ اٿن، تنين واڳ وري،
آديون! عبداللطيف چئي، ايندا شال وري.
(رامڪلي، ۴ - واڻي)

هـ

(۱)

هاري! تو هري، ڪڇُ ڪايا سين ڪيو،
ڪرئين جي ڪري، ته تون توانو ٿئين.

(يمن ڪلياڻ، ۲ - ۷)

(۲)

هاري! ويڃ! مياڻ! سڌ نه لهين سور جي،
پريان کي چوندياس، ته ترس طيبين ڇڏيو.

(يمن ڪلياڻ، ۲ - ۱۲)

(۳)

هاري! هنج! ٻڳهن سين، ڪيهي ٻڌين پيل؟
ميرو مٽائج ٿون، آچي ڪر اڪيل،
ڪنگن سان ڪويل، لا! جر لڙ پئين.

(ڪارليل، ۱ - ۱۳)

(۴)

هاري! حق رکيج، سانپارا ساهڙ جو،
خواب، خيال، خطرا، تن کي ترڪ ڏيڃ،
اندڙ آئينو ڪري، پر ۾ سو پسيڃ،
انهيءَ راه رميڃ، ته مشاهدو ماڻئين.

(سهڻي، ۷ - ۱۲)

(۵)

هاري! رڪج حق، سانپارا ساهڙ جو،
خواب، خيال، خطرا، تنين ڏيڃ ترڪ،
ڪرئين غير عرف، ته مشاهدو ماڻئين.

(سهڻي، ۷ - ۱۳)

(۶)

هاري! هنئون م لود، سڪن پوندينءَ، سسئي!
ڪوهيارو تو ڪوڏ، آچي ڪره قطاريو.

(حسيني، ۱۲ - ۲۸)

(۷)

هاڻ نه چيان، جيڏيون! زلف زاف ڪياس،
ڪاڪل آئون ڪنياس، پنيو جو پنيور ۾.
(سسئي آبري، ۶ - ۵)

(۸)

هاواڻا هلن، ڪپر ڪارونپار جا،
لهريون، لڙ، لطيف چئي، پيلي تي پلن،
جي ڪچي سان ڪهن، آڪو تن اوباڻئين.

(سهڻي، ۸ - ۴)

(۹)

هتان ڪئي هت، جن رڪيو، سي رسيون،
ساجن سونهن، سرت، وڪان ئي ويجهو گهڻو.

(سسئي آبري، ۲ - ۲)

(۱۰)

هتان جادمر جڪري، وڻي پوءِ م وچ،
”اچو! آيا نچ!“، سمي وائي وات ۾.

(بلاول، ۲ - ۸)

(۱۱)

هتان جادمر جڪري، وڻي وچ م پوءِ،
پي پي سو پر ٿيو، جو حاتم پاسي هوءَ،
گيف ڌاران ڪوءِ، جئي ڪو م جهان ۾.

(بلاول، ۲ - ۷)

(۱۲)

هتان هڏ نه ڇڏيان، صبر شڪرانو،
ڌوق زمانو، مون، ورا! ويو وسري.

(سسئي آبري، ۱۰ - ۸)

(۱۳)

هڻن سين هاج ڪر، نيئن سين نهار،
اڀا آگڻا پار، پس پنهنجا سپرين.

(سا، ۴ - ۷)

(۱۴)

هٿين، پيرين، آرڪٽين، مُنهن نه مُهاڻي،
جئن سڳو وچ سُرندڙي، تئن راڻين ۾ راڻي،
اَصلُ هُئي اُنَ کي، اَهلُ ڄامائي،
سمي سُڃاڻي، پيڙو ٻڌس ٻانهن ۾.

(ڪاموڏ، ۱-۲۳)

(۱۵)

هٿين، پيرين، مُونڙئين، پُري ڪَڇ پَرَڪَ،
قَدَمُ ڪيچ ڏيئين ڏي، پاءُ وَڌندي وَڪَ،
جي هُونئي هوتن لَڪَ، تان پاڙج ڪوم پُنهونءَ سين.

(معدوري، ۵-۴)

(۱۶)

هٿين، پيرين، مُونڙئين، سِرُجُ ساءُ پَساءُ،
هٿُ گڏبُ حَبَ ۾، رَهَبُ مَتي راءُ،
جان جان ساڻُ ساءُ، تان پاڙج ڪوم پُنهونءَ سين.

(معدوري، ۵-۵)

(۱۷)

هٿين، پيرين، مُونڙئين، ڪَهجَ پَرِ قُدامَ،
وچَ وَسيلو ناه ڪو، اوري آريءَ ڄامَ،
هٿين لائي هامَ، پاڙج ڪوم پُنهونءَ سين.

(معدوري، ۵-۳)

(۱۸)

هٿين، پيرين، مُونڙئين، ڪَهجَ پَرِ ڪَپارَ،
مَتانَ، چوري! ڇڏئين، پَرِيئَتي پَچارَ،
توڪي سَنَدَ، سَسِي! سَندي لَنؤ لُغارَ،
جي هُونئي هوت هَزارَ، تان پاڙج ڪوم پُنهونءَ سين.

(معدوري، ۵-۲)

(۱۹)

هٿين، پيرين، مُونڙئين، هَلجَ ساڻُ هٿين،
عِشُو آريءَ ڄامَ جو، نِباهي نئين،
جان جان ٿي جئين، تان پاڙج ڪوم پُنهونءَ سين.

(معدوري، ۵-۱)

(۲۰)

هٿين هٿڪڙولَ، هِنڙي پيرِ هِنَ جا،
سانگي ساريءَ سُوَمِرا! ڍاڻي پاسي ڍولَ،
ٻاٻاڻن سين ٻولَ، ڪيمَ نه ڪوڻَ وهَنَ جا.

(مارئي، ۶-۱۸)

(۲۱)

هڏَ نه پَڙان هيڪڙي، ٿوري ٿرَ ڇاينَ،
مُونَ کي ماروڙنَ، ميري ڪَري نه مَٽيو.

(مارئي، ابیات متفرقه - ۴۱)

(۲۲)

هڏَ نه ساهُ سُدِيرُ، دِلَ دَرماندي دوسَ ري،
پائي ويڙا پرتَ جو، زوراورَ زنجيرَ،
جي، جُسو، جاڳيرَ، هاڻي ملڪَ هوتَ جي.

(سسئي آبري، ۷-۵)

(۲۳)

هڏَ نه وڻي هاڻَ مونَ، ويڄنَ جي وَصالَ،
هِنَ منهنجي حالَ، حَبِيبُ ئي هادي ٿيو.

(ڪلياڻ، ۳-۲)

(۲۴)

هَرَدَمُ هوتَ پُنهونءَ جو، ڏَسَ پانچَ ڏَڪَ،
وَر پُنهونءَ ساڻَ پَلڪَ! پَنَ ٻارهنَ وَرَ پِينَ سين!

(معدوري، ۶-۱۰)

(۲۵)

هر هر ڪن اُميس، ڏون ڏهاڻي ڌوتيا،
جن نه ماري ميس، ناڻ نه نمي تن کي.
(رامڪلي، ۶-۱۰)

(۲۶)

هر هر ڪن هرنام، ڏون ڏهاڻي ڌوتيا،
جن نه ريجهايو رام، ناڻ نه نمي تن کي.
(رامڪلي، ۶-۹)

(۲۷)

هر هر هراڻي، وڃڻ ڌر دوستن جي،
پاڙي ڏانهن پرين جي، اُچ م آواڻي!
آلڙ ٿي آچ م تون، واٽارن وائي،
لائيند، لطيف چئي، سوران سرهاڻي،
گجهو ڳالهائي، پرت وڃي پاڻ ۾.
(يمن ڪلياڻ، ۸-۱)

(۲۸)

هڙ ۾ ڪين هئون، هُنئين هُن نه چاڙهيا،
سارو ڏينهن سمنڊ تي، لهي سڄ ويون،
جڏهن سئين سبب ڪيون، تڏهن ستر تياسيد چئي.
(سامونڊي، ۳-۲)

(۲۹)

هڪي ٻانهي چت ۾، ٻي جا الله ڪري،
پاڻهين وجهي ڪن ۾، پاڻهين ڪنڌيءَ ني،
ستر سي ڏوئي، جي تڙ توائي مڪڙا.
(سريراڳ، ۲-۱۸)

(۳۰)

هڪي ٻانهي چت ۾، ٻي جا ڪري الله،
پاڻهين وجهي ڪن ۾، پاڻهين اڪاري اوڙاه،
تنهن واحد کي واھ، جو ستر سپيئي ڪري.
(سريراڳ، ۲-۱۷)

(۳۱)

هڪي ٻانهي چت ۾، ٻي ستي صاحب،
ڪڍي اونهي ڪن مان، اي آگي جو عجب،
اي سائينءَ جو سبب، جئن ٻڌا اڪاري ٻار مان.
(سريراڳ، ۲-۱۶)

(۳۲)

هڪي ٻانهي چت ۾، ٻي صاحب سنواري،
ڌنگي هن درياه مان، هلائي هاڪاري،
ترازو تاري، ستر سپيئي ڪري.
(سريراڳ، ۲-۱۵)

(۳۳)

هڪي ٻانهي چت ۾، ٻي ڪري جوڙ جبار،
ڪڍي اونهي ڪن مان، اي آگي جو آڌار،
جهاز جوهرين جو، تنهنڪي پو نه ڏي پٽار،
ننڍا وڏا مڪڙا، سڀ پسندا پار،
جيڏانهن منهن مڏيني جو، سڄي محمد موچار،
سباحو ستار، ستر سپيئي ڪري.
(سريراڳ، ۲-۱۹)

(۳۴)

هلندي هوت پنهنوءَ ڏي، گهجن کي کوٽيون،
پهڻ تنين پٽ ٿئي، جي لاءِ لالڻ لُونيون،
سڀ سهيليون سڪ کي، چنجهون ۽ چُونيون،
ٻانڀڻ! ٿي پُونيون، ته ڪتا ڪينئي ڪيچ جا.
(معذوري، ۱-۱)

(۳۵)

هلڻ سهان نه هوت جو، وڃڻ آئون گهوريان،
هون هميشه هتهين، ته ڏونگر ڪوه ڏوريان؟
اڪين سان اوريان، پسان شال پنهنوءَ کي!
(ڪوهياري، ۴-۳)

(۳۶)

هَلُ سَهان نہ هوتَ جو، وِجَنُ مَرِ واريو،
رَھو راتِ پَنپورَ ۾، گَهڙي هِتَ گهاريو،
مَعذُورَ مَرِ ماريو، سِڪي جنهن سَگَ کيو.
(ڪوهياري، ۴-۵)

(۳۷)

هَلُ سَهان نہ هوتَ جو، وِجَنُ مُونَ نہ وَسِ،
اَللهُ! آريچَنَ جي، گولي ميڙئين گسِ،
پرين، پنهور! تو پُڄان، ڏُونگريا! مُونَ ڏسِ،
اَکِينَ جي آرسِ، مُنڌَ جيهائي جوڙَ کي!
(ڪوهياري، ۴-۴)

(۳۸)

هَلو، هَلو ڪاڪِ تڙين، جتي گَهڙجي نِينهن،
نہ ڪا راتِ نہ ڏينهن، سِڀُڪو پسي پرينءَ کي.
(مومل راڻو، ۲-۹)

(۳۹)

هَلو، هَلو ڪاڪِ تڙين، جتي نِينهن اُچَلِ،
نہ ڪا جَهَلِ نہ پَلِ، سِڀُڪو پسي پرينءَ کي.
(مومل راڻو، ۲-۸)

(۴۰)

هَلو، هَلو ڪاڪِ تڙين، چَرُو جِتِ چَڙهَن،
ڪوڙين رَنگِ رَچَن، پانوَڙيءَ پَڪَ سينِ.
(مومل راڻو، ۲-۱۰)

(۴۱)

هَلو ۽ مَلهو، ڏُڪُ مَرِ پَسو، ڏوٿيا!
سُونهون جو ساڻَ جو، سو مُونَ هوتَ سَلو،
آنَ بہ ٿئي پَلو، آئون پڻَ گڏجان پرينءَ کي.
(حسيني، ۸-۱۸)

(۴۲)

هَلُ هِنئين سي هوتَ ڏي، پيرين پَنڌَ وَسارِ،
قاصِداڻي ڪارِ، ڪينَ رَسائي ڪيچَ کي.
(سسئي آبري، ۳-۱۱)

(۴۳)

هَلُ هِنئين سين هوتَ ڏي، پيرين ڪَرِ مَرِ پَنڌَ،
رائي پُڄَ مَرِ رَنڌَ، رِڙهَ رُوحاني سَسئي!
(سسئي آبري، ۳-۱۲)

(۴۴)

هَلُ هِنئين سين هوتَ ڏي، چَپرِ چُلُ مَرِ تون،
مَنجهان لڏو مون، ڪوهيارو ڪيچَ ڏي.
(سسئي آبري، ۳-۱۴)

(۴۵)

هَلُ هِنئين سين هوتَ ڏي، چَپرِ هڏَ مَرِ چُلُ،
آرياڻي اُمَلُ، ڪايا ۾ ڪانڌُ ٿيو.
(سسئي آبري، ۳-۱۳)

(۴۶)

هَلُ هِنئين سين هوتَ ڏي، سِسي گَنُ مَرِ ساڻُ،
جَنين پانيو پاڻُ، سي آرياڻيان اوري رَهِيُون.
(سسئي آبري، ۳-۱۵)

(۴۷)

هَنَ پَرِ سِيرِ هاڪَ، سُتي سَنپارَنَ جي،
مُحَبَّتِي ميهارَ جي، چَڙن چورِيا چاڪَ،
اُنهيءَ جي اوطاقَ، وِجَنَ واجبُ مُونَ پيو.
(سسئي، ۴-۹)

(۴۸)

هَنَ پَرِ سِيرِ هُوَ، سُتي سَنپارَنَ جي،
چَڻَ چَڙن چورِيو، جَوَنڪَ ٿيڙَمَ جَوُءَ،

مُحَبَّتِي مِيهَارَ جِي، ۰ بِاللّٰهِ پِيئِرَ بُو،
وِجِي رُوءَ بَرُوءَ، دِيڪِيان دوستَ مِيهَارَ كِي.
(سَهڻي، ۴ - ۱)

(۴۹)

هُنَ تاري، هُنَ جاءِ، هُتَ منهنجا سُپرين،
سَجَنَ ماڪيءَ ساءِ، ڪُوڙا ٿين نه ڪڏهين.
(ڪنڀات، ۱ - ۲۵)

(۵۰)

هُنَ تاري، هُنَ هَنڌَ، هُتَ منهنجا سُپرين،
سَجَنَ ماڪيءَ مَنڌَ، ڪُوڙا ٿين نه ڪڏهين.
(ڪنڀات، ۱ - ۲۳)

(۵۱)

هُنَ تاري، هُنَ هيٺ، هُتَ منهنجا سُپرين،
سَجَنَ ماڪيءَ ميٺِ، ڪُوڙا ٿين نه ڪڏهين.
(ڪنڀات، ۱ - ۲۴)

(۵۲)

هُنَ پارِ، نه هُنَ، ويچارِي وَهَ وَچِ ۾!
نِيچُ نِهاري نه گهڙِي، تنهن ۾ پيس ٿُنَ،
اَللهُ! ساڻ اُمَنَ، اَران ڪنهن اُڪارئين.
(سَهڻي، ۶ - ۱۷)

(۵۳)

هَنجَ مِڙِيئي هَنجَ، مِيرو مَنجَهَن ناهِ ڪو،
جِتي رَهَن سَنجَه، سو سَرُ ڪَن سَرهو.
(ڪارليل، ۱ - ۲۷)

(۵۴)

هَنجَن سِين هيڪارَ، جِي ڳَن ڪَري نِهاريئن،
بَگهَن ساڻ پِيهارَ، پِيلَهَ نه ٻڌين ڪڏهين.
(ڪارليل، ۱ - ۱۲)

(۵۵)

هُنَ مُنڌَ ماڙو سَنرا، جِيائي جالِين،
چارِيو لَنبَ، لَطِيْفُ چُئي، واڳِين وهارين،
ڪيٽائي ڪاهِين، مِينَهَن وَسَندا، موٽُ تُون.
(مارئي، ۹ - ۱)

(۵۶)

هُنَ مُنڌَ ماڙو سَنرا، ڍَنگَرِ ڍارَ رَهَن،
پاڻِي پُوڄَ پَنَن ۾، پَڪِي پانڊِ پِيَن،
هُنَ ڪي لوهَ، لَطِيْفُ چُئي، هُوَ ڪاٿرَ مَنجَه ڪَلَن،
ڪاٿُونبا ڪاڄَن، مِينَهَن وَسَندا، موٽُ تُون.
(مارئي، ۹ - ۶)

(۵۷)

هُنَ مُنڌَ ماڙو سَنرا، ساڙِيَهَ مَنجَه سُدِيرَ،
هُنَ ڪي لوهَ، لَطِيْفُ چُئي، ڪوئيُن اَنڌَر ڪِيرَ،
مِيها مَنجَه مَلِيرَ، مِينَهَن وَسَندا، موٽُ تُون.
(مارئي، ۹ - ۷)

(۵۸)

هُنَ مُنڌَ ماڙو سَنرا، ڪاٿرَ ۾ خُوشِحالَ،
ساڻُون، سِياريچُ، مَڪِٽِي، جِيڏِيُون! آڻِن جالَ،
سَتِيءَ جِي، سِيڏَ چُئي، ڪا ساڙِيَهَ مَنجَه سَنپالَ؟
لَگَن تان، لَطِيْفُ چُئي، لوڻِي لاهَ مَر لالَ!
پَلو ڪَنڊو پالَ، مِينَهَن وَسَندا، موٽُ تُون،
(مارئي، ۹ - ۵)

(۵۹)

هُنَ مُنڌَ ماڙو سَنرا، ويڙهين وَڳَ وارين،
چَچِيا چِيڪاريو چِيلڙا، پَتِين پَهرايِن،
نِيئَ مُنهنجا اُن ڪي، جَهجَهو جَرُ هارين،
تازا تَنواريَن، مِينَهَن وَسَندا، موٽُ تُون.
(مارئي، ۹ - ۴)

(۶۰)

هَلندي هاڙهو مٽي، ڏڪن مُنهنجا ڏوه،
هو اوچن سِر اُنن تي، هيءَ پَنڌ پِڇاڙي پوءِ،
ليڙن ري، لَطيفُ چئي، ڪيئن ڪَرينديس ڪوه؟
اڳيان راڻو سُجي روه، وهان تان نه وسِ پيو.

(معذوري، ۳-۲)

(۶۱)

هَلندي هاڙهو مٽي، سسي ڏينديس ساه،
لڱن تان، لَطيفُ چئي، پارِي نيمِ پاھ،
ڪندو ٻاجھ آلهه، وهان تان نه وسِ پيو.

(معذوري، ۳-۳)

(۶۲)

هَلندي هاڙهو مٽي، ڪَرڻ ڪوه پيام،
آرڏا آريءَ ڄام ري، گوندَر گُڏريام،
لڪيُون، لڪ، لَطيفُ چئي، اورانگهڻ آيام،
پُرن پُنهونءَ پُٺ ڀر، اِي سَعادتِ سَنديام،
مٿس ڪَم وڌام، وهان تان نه وسِ پيو.

(معذوري، ۳-۱)

(۶۳)

هَلندي هاڙهو مٽي، گسان تان مَر گسان،
لڪن تان، لَطيفُ چئي، رڙهي مان رَسان،
پُنهون شالِ پَسان، وهان تان نه وسِ پيو.

(معذوري، ۳-۴)

(۶۴)

هِنڙو ٻيڙيءَ جان، ڏٽڙ پئي ڏينهن ٿيا!
پُڇيو تان نه پريان، ڪَراهو ٿي ڪڏهين.

(سامونڊي، ۱-۲۴)

(۶۵)

هِنڙي حُجون چڏيون، قُوتَ رهيم ڪان،
مون تي موٽج، مون پرين! ساهڙ ڄام سَجان!
آهيان گهڻو آڃان، پِر، پليرا سَپرين!
(سهڻي، ۸-۲۲)

(۶۶)

هِنڙي سڄڻ ساريا، ڪٿي هوندَم هير؟
اچي لالَن! نه ڏئين، مٿي پلنگن پير؟
تي ورونهڻ وير، ڳجه ڳريهان ڪن سين.
(ڪنڀات، ۲-۱۰)

(۶۷)

هَن، حبيب! هٿ ڪٿي، ٻَنگان لهي پاڻ،
ماڳهين مون منهن ٿئي، جهوليءَ وجهان پاڻ،
ان پِر ساجن ساڻ، مان مُقابلو مون ٿئي.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۸)

(۶۸)

هَن، حبيب! هٿ ڪٿي، ٿيڪ مَر، ٿورو لاءِ،
پريم! تنهنجي گهاٽ، مَران تہ مانُ لھان.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۶)

(۶۹)

هَن، حبيب! هٿ ڪٿي، دل ڀر ڏيري دانهن،
ڪُچان تان ڪوڪَ ٿئي، صبرُ آئون نه سَهان،
ڪنهن کي لڻ چوان، تہ مونکي ماريو سَچئين.
(يمن ڪلياڻ، ۱-۷)

(۷۰)

هِندي ٿڪَم هٿ، هِنڙي حُجون چڏيون،
لڪُ لَهَن گڏيو، موجُون وريُون مٿ،
نيم ڪُن قُوت، پِر، پليرا سَپرين!
(سهڻي، ۸-۲۱)

(۷۱)

هَشُّ، هَكَلُّ، پيلي سارنُ؛ مانجهيان اِي مَرَكُ،
وجهن تان نه فرقُ، رُكَّ وَهَنْدِيءَ راندِ ۾.
(ڪيڏارو، ۳ - ۴)

(۷۲)

هَئِين جِي حَبِيبَ! محبتي ميا ڪري،
پُڄان ڪين طيبَ، هوند گهائين سين تي گهاريان.
(ڪلياڻ، ۱ - ۱۰)

(۷۳)

هوٽُ تَنهنجي هَنجَ ۾، پُڄين ڪوهُ پَريانُ؟
وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَبَلِ الْوَرِيدِ، تَنهنجو توهين سانُ،
پنهنجو آهي پاڻُ، آڏو عَجِينِ ڪي.
(سسئي آبري، ۵ - ۱۳)

(۷۴)

هوٽُ تَنهنجي هَنجَ ۾، پُڄين ڪوهُ پَهِي؟
وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ، سُوڄهي ڪَر سَهِي،
ڪڏهن ڪانه وِهي، هوٽُ ڳولَ هَتَ تي.
(سسئي آبري، ۵ - ۱۲)

(۷۵)

هوٽُ نه ڏٺائون، ڏوهُ نه ڏيان جيڏين،
مُون جُئَن رُٺائون، مَٽي ڪيو هَٿُڙا.
(حسيني، ۱۲ - ۲)

(۷۶)

هُوَ پڻُ ڪونهي هِن رِي، هِي نه هُنهان ڌار،
”الْأَنسَانُ سَرِيٌّ وَأَنَا سَرُهُ“، پَرُوڙج پِچار،
ڪَندا ويا تَنوار، عَالِمَ عَارِفَ آهَڙي.
(آسا، ۱ - ۷)

(۷۷)

هُوَ جِي ٿيا هَر ڪيسَ، تِن لَڳي ڪين لباسِ سين،
وَتَن وَلَهي ويسَ، لاهوٽي لَطيفُ چئي.
(رامڪلي، ۹ - ۳۵)

(۷۸)

هُوَ جِي ڪَن ڪَپارَ جا، سوڌو سي نه سُونِ،
اَنڌَر جِي آهين، سُنُ سَنِيهو اُن سين.
(رامڪلي، ۴ - ۲۲)

(۷۹)

هو چوئي، تون مَر چو، واتان ورائي،
اَڳ اَڳرائي جو ڪري، خطا سو کائي،
پاندَ ۾ پاڻي، ويو ڪيني وارو ڪين ڪي.
(يمن ڪلياڻ، ۸ - ۱۶)

(۸۰)

هو چوئي، تون مَر چو، واتان ورائي ويسُ،
سپني سين سيندُ چئي، مَن ماري ڪر ميئُ،
کانڊ وڌيائي ڪيئُ، ڪيني منجهان ڪين ٿئي.
(يمن ڪلياڻ، ۸ - ۱۷)

(۸۱)

هوڏانهن هِن هاڪاريو، هيڏانهن هي هَٿنِ،
سُرنايون ۽ سُنڌڙا، پَنين پار پُرَن،
گهوڙن ۽ گهوڙن، رَن ۾ لائون لڏيون.
(ڪيڏارو، ۳ - ۶)

(۸۲)

هوڏَ ڇڏي هوڏي، جي مان گهر آچين، سُرپرين!
ڳالهيون ڳجهه اَنڌَر جون، تَن گهريون توڏي،
جي وِهيَن گڏ گوڏي، ته دَوَر سَٿاين دِل جا.
(برووسندي، ۱ - ۲۳)

(۸۳)

هُوَ دَوْتِي، هُوَ دِينَهَن، هُوَ دُونِگَر، هُوَ لَكِيُون،
كَنَهَن جَنَهَن لَدَا نِينَهَن، پُتَا لُوسَن لَكُ مِر.
(ڪاهوڙي، ۱-۷)

(۸۴)

هُورِن هَاڙهو لَنگهيو، تِي جَرِيدي، جوءِ!
هُونِدَ جَنِين سِين هوءَ، هُوَتَ نه هُوندو تن سِين.
(معذوري، ۲-۹)

(۸۵)

هُورِن هَاڙهو لَنگهيو، ڳوريُون تِيُون ڳَمَن،
هاجي تنهن هَجَن، ڌاران سِڪَ، سِيَدُ چُئي.
(معذوري، ۲-۱۲)

(۸۶)

هُورِن هَاڙهو لَنگهيو، ڳوريُون پاسي ڳوٺ،
ڪيچَ تِنين کي ڪوٺ، 'ڪِين' جَنِين جي ڪَچَ مِر.
(معذوري، ۲-۱۱)

(۸۷)

هُورِن هَاڙهو لَنگهيو، مُني! مُوسَٽُ چِڏَ،
'لا' سِين اُتي لَدَ، 'ڪِين' رَساڻي ڪيچَ کي.
(معذوري، ۲-۱۰)

(۸۸)

هُوندو هَڏَ مَر رَڪُ، لاءِ پياڪن پانهنجو،
وَنِي واٽاڙئن کي، تان پياري پَرَڪُ،
سا لَڪَ لهي ٿي لَڪُ، جا تو ايندي اُن سِين.
(يمن ڪلياڻ، ۴-۸)

(۸۹)

هُوندو هَڏَ مَر سَنَدَ، لاءِ پياڪن پانهنجو،
پوچَ پيارج پَنهِيڙا، ويندا وُنيو ڪَنَدَ،
تَه هَتَ تنهنجي هَنَدَ، موکي! ڪو ماڻُ لهي.
(يمن ڪلياڻ، ۴-۷)

(۹۰)

هُونديان هُوَتَ پَري، اوڏو آه اَن هُونَدَ کي،
ساڄُن تن سَري، 'لا' سِين لَڏِين جي.
(معذوري، ۲-۷)

(۹۱)

هُوءَ جا گهوري گهوٽَ جي، تنهن کي چَري چُون،
اُگهاڙيُون آتَن مِر، هُوَتَ پُڄاڻا هُون،
پَرا تِنين پَوَن، ڏَنو جن اُڪِين سِين.
(حسيني، ۱۲-۲۸)

(۹۲)

هُوءَ جي سُوَر سُجَن، سي مُون پينگهي مِر پَرِاڻا،
سانڊياس سُڪَن، سُوَرَن ڪَارَن، سَرَتِيُون!
(حسيني، ۱۰-۱۵)

(۹۳)

هُئي، جي نه هُئي، ته به پانهي ٻاروچَن جي،
اَن سَگَ مُقابلِ سَسُئي، سَندين ٿي سُئي،
هُن تان لَچَ لُئي، هِن جو هَلَلُ هُوَتَ ڏي.
(ڪرمياري، ۳-۹)

(۹۴)

هُئي طالِبِ حَقَّ جي، توڏي لاڪُون توڙَ،
نه مَلاحُ نه مَڪَڙي، نڪي ٻڌي نوڙَ،
پاڻي پَنيءَ ٻوڙَ، سُهڻيءَ ليکي سِيرَ مِر.
(سُهڻي، ۳-۶)

(۹۵)

هُئين ته ويچَن وَتَ، تون ڪئن جيءَ جَڏو ٿئين؟
سِرُ ڏيئي مِر سَتَ، ڪُهَ نه ڪِيءَ ڊِٻَڙا؟
(يمن ڪلياڻ، ۲-۱۵)

(۹۶)

هُئِين وَسِيلُو وِچَ ۾، کانگَل! پاڙِيئي کان،
اُتُئي ڪِيَن عَجِيبَ ڪِي، ظاهرُ ساڻُ زَبانَ،
توڙ پُهتِين تان نه، اوريان ئي آئيو ڏئين.

(پورب، ۱ - ۲۲)

(۹۷)

هُئي هدايتَ حُرَ ڪِي، اَزَل ۾ اصلاً،
چڙهي آئيو جَنگِ تي، هلي هُنَ پارا،
ايندي چيائين اِمارَ ڪِي: ”گهوريُسَ اَن مَٽاءُ“،
”لَا يَكْلَفُ اللّٰهُ نَفْسًا اَلَا وَسْعَهَا“، جيڪا پُجندِيءَ سا،
گهوٽَ به لڳا گهاءَ، سو پڻ شيرُ شَهِيدُ ٿيو.

(ڪيڏارو، ۵ - ۷)

(۹۸)

هُئِينءَ ته گهڻو هوشيارُ؟ ڪَل به هِيءَ ڪانڌَ جي؟
تو پانيو موچارِي ٿيان، گچيءَ پاڻي هارُ؟
ڪانڌَ ڪُوڙِيءَ جو نه وڻي، سئين پَتِين سينگارُ،
وَهَر لَهي وينجھارُ، دليُون پَرَڪي داسَڙو.

(ليلا چنيسر، ۲ - ۳)

(۹۹)

هئي! پَر! آڱارن، ٻڏاهين ٻرن جي،
هڪ ڪُوري ڪانئا، پيو ڏوڏي منجه ڏڳن،
پاٿان لُهارن، ميڙي رکيا مچَ ليءَ!

(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۲۲)

(۱۰۰)

هي تان توڙڙيُون، جي تُون، پورا! پسي پُلئين،
راتيون پيون گهڻيون، جي تو اينديُون هيڪلي.

(ڏهر، ۳ - ۱۲)

(۱۰۱)

هيءَ! تو وِجي هوٽُ، آئون ڪِ اڳڀري ٿيان،
مَتان چوءِ بلوچُ، ”ڪَمِيئيءَ مان ڪِيَن ٿيو“.

(حسيني، ۱۱ - ۱۵)

(۱۰۲)

هيٺَ جَرُ، مَٽي مَيجَرُ، پاسي پرين سَندارِ،
ڪوڙيين ڪاڇَ سَڌارِ، اَن سِڌو ڪوَن رَهيو.

(ڪاموڏ، ۲ - ۴)

(۱۰۳)

هيٺَ جَرُ، مَٽي مَيجَرُ، پاسي ۾ وَثَرَا،
اچي وِجي وِچَ ۾، تماچيءَ جي ساءَ،
لڳي اُتَرُ واءَ، ڪنجهرُ هندورو ٿئي.

(ڪاموڏ، ۲ - ۳)

(۱۰۴)

هيٺَ جَرُ، مَٽي مَيجَرُ، ڪَنڌِيءَ ڪَوَنَر تَرَن،
وَرِئي واهونڌن، ڪنجهرُ ڪَٽوري ٿئي.

(ڪاموڏ، ۲ - ۵)

(۱۰۵)

هي جي آيا هيرَ، سي مُون اڳُ نه ڏنا ڪڏهين،
آئون ترسان، هُو تڪڙا، پَتَ نه لائين پيرَ،
پَنپوليسَ بَرَن ۾، پسي پينڊين پيرَ،
آءُ، آرياڻي! اُسري، ٿي واهَرَ جي ويرَ،
هي ڪَمِيئي ڪيرَ؟ تون، پارسَ! رَسِجَ پَٽَ ۾.

(ديسي، ۱ - ۲۱)

(۱۰۶)

هيءَ! جي هئا هان، ته مَتَن هُونڌَ حَقُ ٿيو،
پيهي ويا پاڻَ، آڏيا مَڙهَ مارين مُون.

(رامڪلي، ۸ - ۱۸)

(۱۰۷)

هيءَ! جي هئا هت، ته مٿن هوند حق ٿيو،
مٿيون، مورت، مت، مان وسريون ڪي لهان.
(رامڪلي، ۸ - ۱۷)

(۱۰۸)

هيج نه هوندو جن، سي ڪيئن وندڙ وينديون؟
وهو وچ رهن، سھسين سڏن واريون.
(سسئي آبري، ۴ - ۱)

(۱۰۹)

هيرائي هت ڪيو، هنڙو حبيب،
ٻڌي ڪچيءَ تڏ ۾، سلهاڙيو سين،
جھ وڏا پيچ پرين، ته هنڙو هتيڪو ٿيو.
(برووسندي، ۱ - ۱۵)

(۱۱۰)

هيس جي آئون، پانهي ٻاروچن جي،
هوند نه ڇڏيائون، ڏکيءَ کي ڏکڻ ۾.
(حسيني، ۴ - ۲)

(۱۱۱)

هيس جي سياءَ، ته ڪيم ڏک ڏيرن تي،
آڌب وچان ان سين، ڳالهه نه ڪيم ڪا،
ذات منهنجي، ماءُ! ڪچو ٿي ڪيچين ڪي.
(حسيني، ۴ - ۴)

(۱۱۲)

هي سچڻ سيئي، جي مون ڪوڏ نهاريا،
ايندم جان پيهي، ته سڀ لاهيندم ڏکڙا.
(سامونڊي، ۱ - ۳۷)

(۱۱۳)

هيس هندورن ۾، پيسيم ڪانه پروڙ،
مٿي سنڌي ماري، ڪو جهي وڌيس ڪوڙ،
سامهان ٿير سور، ويو ولتي ولهو!
(ليلا چنيسر، ۲ - ۱۰)

(۱۱۴)

هي گسي، هي گس، هي پهن، هي پيچرو،
ويچاريءَ وڏو ڪيو، ويندن پنيءَ وس،
ليڙن جو، لطيف چئي، ڏونگر آئيئي ڏس،
جڳ ۾ رهيس جس، سگر تي سردار جي.
(سسئي آبري، ۸ - ۱۴)

(۱۱۵)

هيكانديءَ هوئي، اتي رات روان ٿيا،
ساه سڳي ۾ سور جي، پنهنون ويو پوئي،
ره، قضا! دم ڪوئي، ته هڪر هيكاندي ٿيان.
(سسئي آبري، ۷ - ۴)

(۱۱۶)

هڪ جئن نه چاياس، پيو ڇاپندي جي مران!
گهنگر گهو ٿياس، چاڀي ماروڙن کي!
(مارئي، ۶ - ۴)

(۱۱۷)

هڪر هڻ ڇڏ، ته اوڏي ٿئين عجيب ڪي،
'مار آيت شيئا الا ورايت الله'، نبيي اجها اوڏانهين آڏ،
ته هوڻ توهين کان هڏ، پرين پاسي نه ٿئي.
(سسئي آبري، ۵ - ۱۱)

(۱۱۸)

هڪلياڻي هان، پورينديس پنهنوءَ ڏي،
ڪنڊيس ڪوهيارل سين، رچي روح رهان،

رُلي چُلي چَپَرين، ڪَنهن پَر لاهيان ڪاڻ،
آهيان گهڻو آجان، پَر سَورَ پريان جاساڻ مُون.
(سسئي آبري، ۹ - ۱۲)

(۱۱۹)

هڪليائي هيل، پورينديس پنهنوءَ ڏي،
اڏا ڏونگر لڪيون، سوريون سڄي سيل،
تہ ڪر پيلي آهن پيل، جي سورَ پريان جاساڻ مُون.
(سسئي آبري، ۹ - ۱۳)

(۱۲۰)

هي ڪن گاڏها وڪڻي، ڪن ڪي پيا گنهيج،
تئين ساڻ سڻيج، سڀريان جي ڳالهيڙي.
(رامڪلي، ۴ - ۲۳)

(۱۲۱)

هي منهن ڏيئي، پن، تون وه کائي نہ مَرين؟
تان جي ملير جائيون، تو سين سنگ نہ ڪن،
تون ڪئن منجهان تن، پاڻ ڪونائين؟ هارئي!
(مارئي، ۶ - ۵)

(۱۲۲)

هي هنڌ، پيئيون هاڻ، ساڙيان سڀ ڏيهين ري،
”ڪُل شَيءَ يَرَجُعُ اِلَيَّ اَصْلُهُ“، تي جهڄان جهانگين ڪاڻ،
پري پنهنجي پاڻ، پسان ملڪ ملير جو!
(مارئي، ۱ - ۱۴)

(۱۲۳)

”هيءَ هيءَ!“ ڪيو ”هه!“، ٿي پاڻ هڻي سرُ پاهين،
لڏائين، لطيف چئي، جو جتن جي جاءِ،
شڪر، بار! سندا، سُٿائي ساڻ مڙي.
(ديسي، ۲ - ۱۴)

(۱۲۴)

هيءَ هيءَ! وهي هه، مَن ۾ محبوبن جي!
جيرا جوش جلايا، بکين پري باه!
پسو مڇ مٽاءِ، جي ويساه نہ وسهه!
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۱)

(۱۲۵)

هيءَ هيءَ! وهي هه، مَن ۾ محبوبن جي!
جيرا جوش جلايا، بکين مڪي بوءِ!
اچي پسو روءِ، جي ويساه نہ وسهه!
(يمن ڪلياڻ، ۳ - ۲)

(۱۲۶)

هيءَ هڏ وهائي، تون ڪڙه ڪالھوئي ڏينهن ڪي،
اٿي اور آرڻ سين، ويه مَر، ويڳائي!
تہ صراف سُپائي، موٽائي هڻئي نہ منهن ۾،
(ڪاپائي، ۱ - ۵)

(۱۲۷)

هيءَ هڏ وهائي، جان ڪتين تان ڪٽ،
ڪو پنهنجي عيد ڪي، پيري ڪج پَرڻ،
مٿان روئين رڻ، صباح وچ سرتين.
(ڪاپائي، ۱ - ۴)

واڻي-۱

هاڻ ايندو، آلا! مُنهنجو سَڄڻُ شالَ ايندو.
اَڱرَ لائي اَنڌِيُون، وَجِي وَسَنُن ۾ وَجهندو،
نِماڻِيءَ جو نِجُهرُو، پاسِي پاڻَ اَڏيندو،
مَٿان لَڪَن سائڙو، صَحِيح سَلامَتَ نيندو،
مَهَندي تيندو مُصَطفِي، پُٺِيءَ لوڪُ لَنگهيندو،
اَچي عَبْدِاللطيفُ کي، دوسُ دِلَاسا ڏيندو.
(برووسندي، ۲ - واڻي، ۲)

واڻي-۲

هتان ٿي هَڻديس، مِيان! سامُهين ساڙِيهَ ڏي،
وڏا پيندا پَنڊَ جا، مَنزَلَ ماڻينديس، مِيان!
اَلاهَر عَجيبَ کي، لَڪَن مان لَهنديس، مِيان!
جيڏِيُون! جوڙَ جَتَن جو، جڏهين ائون تينديس، مِيان!
حُجائتا هُوتَ کي، ڏورِپا ڏينديس، مِيان!
فَريادِيُون فِراقَ جُون، پُٺَهلَ کي چُونديس، مِيان!
اَڏِيُون! عَبْدِاللطيفُ چڱي، مَتَهِن ائون مِلنديس، مِيان!
(حسيني، ۹ - واڻي)

واڻي-۳

هَلُ هُوتَن کارَن حالَ، شالَ سَڳرَ تيندينءَ ساڻَ جي!
پيرَ پنهنجي پَرِين لاءِ، ڪوڏَ رَتائين ڪالَ،
چڙهندِي سِرَ چوڻئين، لَڪَن ڪِڙس لالَ،
جي پائين جَتَن جي، ويجهي ٿيا وصالَ،
پُري پَٽَ وَڙَن ۾، وَجِجَ ڪا وَڙالَ،
ڪيچان آيو قافلو، مَينَ مَٿي مالَ،
اينديءَ بُوءَ بوٽَن جي، تون جَهَلجَ پَٽَ پيالَ،
جتي جَمارَن کي، جَبَلَ ٿين جَنجالَ،
پُڇي پيادِين کي، اَتَ آريائي احوالَ،
اَڏِيُون! عَبْدِاللطيفُ چڱي، سَڄڻَ مِلندُم شالَ!
(معدوري، ۲ - واڻي)

واڻي-۴

هِنڙو ٿو هُن ساري، مُنهنجو ساهُ سَيِّدَ کي ٿو ساري،
جيڏِيُون! ائون هَڻدي، ويندي هُوتَ ڏي،
سَرتِيُون! ائون ڪَهَندي، ويندي ڪيچَ ڏي،
هُوتَن هَلُ مَن ۾، ڪيرَ گَهڙي هِتَ گهاري؟
آسَرِ پَري آهيان، مانَ واحدُ آئينَ واري!
پَنڊَ آڙانگا پَتَئين، مُونَ کي ڪوهيارو ٿو ڪاري،
سَچو سُخُن سُپَرِين، مانَ پُٺَهلَ پنهنجو پاڙي!
چيرو اَنڌَرِ چَنڊڙي، ويو ٻاروچَلُ ٻاري!
وڏا ڪَمَ ڪَريَمَ تي، هنَ ويچارِيءَ واري،
اَڏِيُون! عَبْدِاللطيفُ چڱي، وَهَندُم ڪينَ وساري.
(ديسي، ۵ - واڻي)

واڻي-۵

هُو اَرمانُ اُنن، مِيان! سَسُئيءَ جي سُوَرَن لاءِ،
ڪَجاوا ڪَرَهَن تي، جوڙِيا جالَ جَتَن، مِيان!
پيرُ نه تَڪَن پوءِ تي، ٿا ڪامُن سان ڪُٽِجن، مِيان!
مَهارُون مَينَ جُون، واڳُون وَسَ ڏئين، مِيان!
تَڪَر ۾ ٿونڪارَ تي، صُبحَ سائِيڙَن، مِيان!
سانگَ نه تَنهنجو، سَسُئي! هاڻي هُوتَ نه ڪَن، مِيان!
اَڏِيُون! عَبْدِاللطيفُ چڱي، سِي مَرُ مُحَبَّ مِلَن، مِيان!
(حسيني، ۱۰ - واڻي)

واڻي-۶

هُوتَ سِي هَلُ هارا، ووا! جيڏِيُون!
ڪيئن ڪَريان ائون اُن سِين؟
ڪوئَ پَلَنگَ! ٻَن ماڙِيُون! ڪيڏَ سِي ٿيڙَمَ ڪارا!
سُونَهَن سُپيرِيُن جا، اَتَڻَ وَتَ اوتارا،
وينو ڏٺي ڏکِيَن کي، پُنهون چامُ پوچارا،
آهيان پَرَتَ پُنهونءَ جي، ڪَنديسَ ڪُنَرَ ڪارا،

واڻي - ۱۰

هوت! هوت! اي هوتا! ڏينديس ماه مرن کي،
اٿون جرا جي ڪري.

ڏيئي باه پنيور کي، اٿون آيس تو ڳري،
آريائي پنهنجي ري، مون کي، سرتيون! تان نه سري،
جندي پايو جان ۾، ڏکي ڏک ڏري،
آءُ اوراهون، سپرين! وڃ م، پي! پري،
مون ڏني، مون وسهو، ورچي تان نه وري،
ڏکيءَ جي ڏيکارئين، ڌاران منهن مري،
پيالي پرين جي، موهيس ميه ڪري،
آريءَ جي عشق جي، مون کي اندر آڳ پري،
تو کي توه نه ڇڏيان، جي وڃان پونءِ تري،
ڌڙ وجهنديس ڌوڙ ۾، مٿو ڌار ڌري،
هل سئي هوت جو، ڏکي، پس! ڌري،
پرين! گنج پانهنجيون، آڪيون ٻاجه پري،
آديون! عبداللطيف چئي، من ڪا مهر ڪري.

(حسيني، ۴ - واڻي ۱)

واڻي - ۱۱

هوئج هوشيار خبردار، ترڪڻ آهي تڙ ۾،
کڏون، کوبا، چڪ، چڪنديون، تان ڪي نهي نهار،
آڏيءَ سي آکڙنديون، آڪيون جن ڪپار،
مون سو ملاحن کان، تڙ آڙانگا تار،
هوت هلنديون گڏيو، وهڻ، منڏا! وسار،
ڪه آتن! ٻن جيڏيون! ڏيرائون ڏنار!
پڪو گنج پاڻ سين، پرين تنهنجو پار،
ويندي واتاڙن کي، پٽيءَ ڪيم پچار،
پوندين منهن ميهار جي، ڏم وٽ ڏينهن م گهار،
ساهڙ کي، سڻ، سهڻي! ٻچل آڏي بار،

پير م ڇڏج پرين جو، هيءُ! هيءُ! هٿ آسارا!
ڪيچين ڪره پلاڻيان، ميا تير مارا،
انڌن آهين آسرو، موٽج، محب موچارا!
(سسئي آبري، ۸ - واڻي)

واڻي - ۷

هوتن بنا ئي، ميان! درد فراق ني، ميان!
پنهن سائينءَ، جيڏيون! آلولو! ماري آهيان!
آديون! آريجن جي، اٿون نهوڙيس نفاق،
ڏونگر ڏوريو نه ٿي، مون ولهيءَ کان واک،
(ديسي، ۷ - واڻي ۲)

واڻي - ۸

هوت! نه پانيم هيئن،
اٿون جا ماري، سڄڻ! تنهنجي نينهن،
ووا! ڇڏي تون ڪو چپر ويندين،
لڪون لڳن ڪوسيون، ڏاڍا تپن ڏينهن،
عشق آريءَ جام جي، ڪيس نماڻي نينهن،
جهنگاريندي جهنگ ۾، ڌرتين ڌرتي ڏينهن،
آن جا ڇڏي چيرين، ڪيچ رسندي ڪيئن؟
ولهيءَ هت وساڻيا، سندا محبت مينهن،
آديون! عبداللطيف چئي، پهچان سين سن،
(ديسي، ۳ - واڻي)

واڻي - ۹

هوت نينان جو دلبنڊ! پلو جيڏيون!
هيڏي هوڏي سپرين، ڪاڏي واريان ڪنڊ،
چڙهي ڏاڍاين ڏونگرين، راه پچايان رنڊ،
ساجن سڀڻان سهڻو، سائينءَ جو سوگنڊ،
آديون! عبداللطيف چئي، ميڙيندم صمڊ،
(برووسندي، ۱ - واڻي)

ڏيئي سون سوال ۾، رُپي راند ڪيائين،
پاڻيٺ آئي پاڻ سين، لعلون سڀ لٽيائين،
فيروزا فقيرن تان، گهوري سڀ گهوريائين،
اُتي، عبداللطيف چئي، اچي امل ڏنائين.
(ڪاموڏ، ۱ - وائي)

وائي- ۱۵

هي سڀ هلڻ هارا، ڪون رهندو ڪو هت، جيڏيون!
اڏيا رهندا اتيهن، هي سڀ ماڳ موچارا،
جن کي شاهيون ٻلند هيون، سي ويا ڇڏي ويچارا،
”ڪُل نفس ذائقة الموت“، سمجھج اهي اشارا،
داڙو ڌڙي اتيهن، بخشيائيندو بدڪارا،
آلا! عبداللطيف چئي، اُت ستر ڪج، ستارا!
(ڏهر، ۴ - وائي)

وائي- ۱۶

هي گهايل هڏ گهوري،
ووا! آلا! ميان! ڪيچي مون نه سگهيا،
عشق آريءَ ڄام جي، هيءَ جهونڙي هڏ جهوري،
رهي جا رُجن ۾، سا ڇپر ڇڏيوم چوري،
اڏيون! آريجن لءِ، ڏونگر ٿينديس ڏوري.
(معدوري، ۷ - وائي)

تار ترنديءَ، لڙ لنگهندينءَ، عشق جي آڌار،
پاند مَر ڇڏج پرينءَ جو، پھين جي پاتار،
ٿيندءَ سد ساهڙ جو، توڏي! ٿي تيار.
(سهڻي، ۹ - وائي)

وائي- ۱۲

هوءَ جي هليا هوت سونهارا،
مون نه وهيٺا، پنهونءَ سگهيا،
سسئي پڇي ساڻ جا، اوطاقون اوتارا،
آن ڪي ويندا گڏيا؟ آرياڻي اه پارا،
ٿليون ٿونر هليون، مٿين سر موچارا،
مون ڪي نيندا پاڻ سين، ڪامل ڪر اجارا،
اڏيون! عبداللطيف چئي، دوس آيا دلدارا.
(سسئي آبري، ۲ - وائي)

وائي- ۱۳

هي جي، هو جي لڪ! مون ماريندا لڪ!
يا والي! ڪيچ نه اوڏيءَ ڇڪ،
انت نه ڏجي عام ڪي، لوڪان ڪجي لڪ،
پاڻ ۾ پارئون ڪري، نينهن وهائجي نڪ،
(سريراڳ، ۶ - وائي)

وائي- ۱۴

هيري هٿ وڌائين، ويهي سائين وڃ ۾،
نوازش نوريءَ جي، آهي تماچيءَ تائين،
گندگيءَ گوشو ڪيو، عطر اوت اوتياين،
انڌا، مندبا آيا، سخا سد وڌائين،
پسو جود جوان جو، ڪو هند ڪون مٽيائين،
قيمت ڪميئن سين، جهڙي وٽ وٽيائين،
موتي مڇيءَ هٿ تي، ڪوڏن جن ڪڍيائين،
ماڻڪ مياڻن ۾، چلرن جن ڇٽيائين،

ي

(۱)

يادِ گُروُ ڪَنِ گودڙيا، پَرِ بازارِ بيٺا،
پڙهنِ سورَ سُبْحانَ جي، پيَن تَنهن پيٺا،
جيانَ مُنهن مينا، تيلان نَشا چاڙهيائون نينهن جا.
(رامڪلي، ۶ - ۱۳)

(۲)

يارُ سڏائي سڀڪو، جاني زباني،
آهي آساني، ڪَم پئي ٿي ڪَل پوي.
(برو سنڌي، ۳ - ۳)

وائي-۱

يار سچُ جي فراق، ڙي جيڏيئون! آئون ماري!
دَر دوسَن جي ڪَئين جو هوندا، مون جيها مُشتاق،
جاڻي ڪاڻي محبوبن جي، آه حُسنَ جي هاڪ،
سُرمو سَهي ڪر آکين جو، خاص پريان جي خاڪ،
عبداللطيف چئي، پرين آسان جو هميشه آحُسنَ ڪُ.
(يمن ڪلياڻ، ۸ - وائي)

وائي-۲

يا علي! علي! سِرِ يَتيمَن جي آئي!
آيو حُڪمُ الله جو، يا اِمامَ!
پَن وِچوڙو مَوَتَ جو، هيءُ! وو! چاڙهي پَهَرُ جُڏئي،
اَترَ پَترَ ميڙي، سائين! آلا! بيبيءَ ديگِ چڙهائي،
جِنين ڪارَڻَ چاڙهيائين، سي تان ڪَرَن لڙائي.
(ڪيڏارو، ۳ - وائي)

معني جي پتي

الف

آٽڻ: زالن جي چرخي ڪٽڻ جي جاءِ، اڱڻ، صحن.
 آٽ: سون ساڙو گداز.
 آٽن: سڙڻ.
 آٽي: (آٽڻ = رجائڻ) رجائي، ڳاري، ملائي.
 آٿر پاتڻ: پھڻ، پٿر.
 آٿيا: ڳاھت ٿيا، گڏ ٿيا.
 آپاتو: وقتو ڌاريون، غير.
 آثار: اھڃاڻ، نشان.
 آجو: آزاد، چٽل.
 آڙين: (واحد: آڙو) آڙين کي، پڪرارن کي، ڌنارن کي.
 آڙڪو: ثمر، قوت، آڌار پر جھلو.
 آڇام: تير جو نيشان، هدف.
 آڇارا: لھرن جون لپيٽيون، گجھي.
 آڇارو: چم جي ڳوٺري.
 آڊيس: جوڳين جو سلام، بندگي.
 آڊيسي: تارڪ فقير.
 آڏترچا: ڏنگا ٿڌا، ابتا سبتا.
 آڏت: سج.
 آڏوڏائي: خاص وڏائي، شان.
 آر: سير، تڪ، وهڪرو.
 آراڙ: وطن، گھاتو جھنگ.
 آراڙي: ڏٺ جو کاڌو، سادو، غريباطو طعام.
 آراڻ: الثبوت.
 آرڪٽين: آرڪٽن ۾، مھانڊن ۾.
 آروڙجي: سخت ڪاوڙجي.
 آرڻ: جنگ جو ميدان، جنگ.
 آريج: خشڪ زمين، غير آباد زمين.
 آرڙڻ: جبراً دشمن.
 آڙيڪا: ور وڪڙ.
 آڙوري: آڙريل.
 آسارو: آسرو آڌار.
 آساروس: سندس آسرو.
 آسانگو: آس، آسرو اميد.
 آسر: آسرو اميد.
 آسڻ: وهڪ جي جاءِ، ٽڪاڻو.

آڪاھ: آڪھ، ڪٽم قبيلو.
 آڪرو: اتامرو گھڻو مھانگو.
 آڪو: ڪچو گھڙو.
 آڪڙي: ٿاڀڙجي.
 آڪون: هڪ ميوو آڪڙوت.
 آڪڙيان: ٿاڀڙيل، ٻاھڙيل.
 آڪن: مالڪن، اڳواڻن.
 آڳ: باھ، سون ساڙو.
 آڳ: منجھ، ران وارو وجھ.
 آڳانجھو: اڳرو زياده، جھجھو.
 آڳانڊيو: دلاسو پناه، بچاءُ.
 آڳانڊيائون: جوڙيائون، اڏيائون.
 آڳھ: پر جھلو آڌار پروسو.
 آڳاھون: اڳيرو اڳتي.
 آڳڙين: آڳ وارن، لوھارن.
 آڳھڻجن: گڏ ٿين، بند ٿين.
 آلاش: گندگي، ناپاڪائي.
 آلودو: ميل سان ڀريل، ناپاڪ، گدلو.
 آما: (واحد: آمو) انب.
 آن: آءُ، اوهان.
 آنر: نياڳاڻ، ڪيرولي گاه جو قسم، هڪ قسم جو وڻ، آمد.
 آنھن: کوھ جو حوض، آواڙو.
 آوار: چٽيل، پڪڙيل، آسپاس.
 آواڙ: اجائي، عبث.
 آون: اچن.
 آونگ: رد پچاءُ جا ٿانءُ.
 آھڙ: آھار، آڌار آسرو.
 آھر: ڪونار جنھن ۾ مال چارو کائي، مال جي کاڌي ٿانءُ.
 آھرا: آڪيرا.
 آھڙا: ڏکيا، اھنجا، مشڪل.
 آھيريائي: آرسِيءَ کان ٿي.
 آھيڙي: شڪاري صياح.
 آيل: امان، ماءُ، سکر زال.
 آب: ابو پيءُ.
 آبڙ: ڪڪر، بادل.
 ابر: شئي.

اُٻڙو: اٻڙو سردار جنهن سومرن جون سامون جهليون هيون.
 اُٻهڻ: (اُٻهڻ = بيٺڻ) ايوڻ تي بيٺل، بچان، امن ۾ رهڻ.
 اُٻهڻو: بچو، امن ۾ رهڻو.
 اُٻائجڻ: ڪو ماڻجو ڏونهائجڻ.
 اُٻاهرا: اُٻهرا، تڪڙ ڪندڙ جلد باز.
 اُٻڏي: بي سمجھائي، اڻاڻپ.
 اُٻڪار: پڪار، نعرو.
 اُٻا: بيٺا، بيٺل.
 اُٻام: اُٻم، معصوم.
 اُٻڪڙا: ٻين تي بيٺل، اُٻي پير بيٺل.
 اُٻو: بيٺو بيٺل.
 اُٻي ويا: اُٻي ويا.
 اُٻيڪ: بيھڪ.
 اُٻينديون: بيھنديون.
 اُٻت: نهايت حد.
 اُٻاريو: لاهيو دفع ڪريو.
 اُٻانگ: اڻ تانگو اونهو.
 اُٻائون: چيائون.
 اُٻائين: چيائين.
 اُٻومانءَ: چيو مانءَ، توکي چيم.
 اُٻور: بيٺل، لاٿائي.
 اُٻوريا: اڻ توريل، ججهڙا، گهڻا.
 اُٻو: وسيلو، وسيل مينهن.
 اُٻات: ڏٺي جي هستيءَ جو اقرار.
 اُٻاريا: ار وارا، پراڻهان، پڻي پارا وارا.
 اُٻتي: (اُٻڻ: ڪولڻ) ڪولي، ڪلي.
 اُٻر: گهڻو بيحد، بيشمار.
 اُٻڙ: تڪڙو هل، وڪ وڌاءِ.
 اُٻليو: اڻ پليو اڻ جهل.
 اُٻارا: اُٻاريندڙ صاف ڪندڙ.
 اُٻلان: اجل کان، موت کان.
 اُٻلس: ويهه، ويهڻ، سستي، غفلت.
 اُٻوڪي: بنا جوڪي، سلامتيءَ واري.
 اُٻهي: پڇي، پورو ٿئي، اُڪلي.
 اُٻ: ٽپ ڏئي، ڊوڙي.
 اُٻه: (مصدر: اُٻهڻ) ڏل، ڀڙڪ.
 اُٻهور: اُٻهاڳ پاڻي، ڪُن، مال جي بيھڻ جي جاءِ، اُٻهو.
 اُٻهانون: اُٻها. آسرا، پناهه جون جاينون.

اُٻهڻ: ڏل، ڀڙڪ.
 اُٻهڻو: اسان کي اچي.
 اُٻاهه: اچا، سفيد.
 اُٻل: اٿل، پلٽ (پاڻي جي).
 اُٻ ميو: بي انداز، تڪڙو تيز.
 اُٻورائون: دانھون، پڪارون.
 اُٻ غام: ٻن حرفن يا آوازن جو پاڻ ۾ ملي هڪ ٿيڻ.
 اُٻوها: اُٻها، جوش، اُٻنگ.
 اُٻاڻا: اُٻريا، پيدا ٿيا.
 اُٻر: بنا ٿيڪ، ري اُٻي، ضعيف.
 اُٻ لڳيون: اُٻ پوريل (اُٻيون).
 اُٻوتي: اڻ ڏوٽل، ميري، ناپاڪ.
 اُٻي: گوشت وڌڻ جي ڊڪي.
 اُٻيار: پاسو ڪندڙ پار ويندڙ.
 اُٻ تراچا: ڏنگا، ڦڏا، وروڪڙ.
 اُٻا: ڪلا.
 اُٻاد: ارادو، ازل جوليڪو.
 اُٻرت: رت گاڏئون، گھاڙهو.
 اُٻرتي: رت گاڏئون، رت گڏيل.
 اُٻر: اُٻڻ، خرچو.
 اُٻر: ميراث، ورثو.
 اُٻر: بيگيون، لاغرض ٻانهيون.
 اُٻر: بندگي، عرض، سوال.
 اُٻر: زوراور.
 اُٻزان: سستو مهانگو.
 اُٻر: اڻ رتل، نا پرهيزگار، بي وفا.
 اُٻر: الڳ پري ڌار پيار.
 اُٻر: بافتو.
 اُٻر: بهشتي پوشاڪ، اُٻر جو لباس.
 اُٻر: ڪچو خام غير واقف.
 اُٻر: بي آبي، خشڪي، سوڪ.
 اُٻر: ريج بنان زمين، خشڪ.
 اُٻر: نوڪن، چنھن.
 اُٻر: اُٻانگو، ڏڪيو، مشڪل.
 اُٻل: ڪڏڻا گهوڙا.
 اُٻل: اصل، ڪائنات کان اڳ.
 اُٻارا: غافل، وسيلو.
 اُٻاروس: سندس آسرو، کيس آسرو.

آسار: بنان سار جي. غافل.
 آسڪ: سڪ بنا، ڏکي. بي آرامي.
 اسم اعظم: خدا جو ڏو نالو.
 آسور: اسر، پرھ ڦٽي کان اڳ.
 آسور: سور کان سواءِ.
 اشارتون: ڳجهه اشارا.
 آشهد: شهادت جو ڪلمو. آشهد ان لا اله الله و آشهد ان محمد عبده و رسوله.
 اصلا: اصل کان.
 آصيل: شريف، بڻائڻو.
 اظلام: ظالم، ڪٽي ظلم.
 اعراب: جملي ۾ ٻيھڪ مطابق اسم جي آخري حرف جي زير زير.
 اعرابين: (واحد: اعرابي) پر پٽ ۾ رهندڙن، ڀدوين، مارو ماڻھن.
 افسوساء: افسوس سان.
 آڪاج: نڪار نالائق، نڪمي.
 اڪيل: اڪلاء، جلدي.
 اڪيريو: سڪيو وڃايو.
 اڪا: چانور وغيره، ان جا داڻا جي پوڄا درياءَ ۾ پيٽا طور وجهن.
 اڪتا: ڄهاڳي پار پيا، اڪريا.
 اڪتي: پار پني.
 اڪوڙ: ڪڍي ڇڏ.
 اڪر: عود جو وڻ، خوشبوءِ.
 اڪوندر: گوندر يا غم لاهيندڙ غمڻا بنا غم جي، گھڻو پاڻي.
 اڳ: اڳواڻ، مهندار.
 اڳاهون: پري اڳيرو.
 اڳرو: مٿاهون، سرس، گھڻو.
 اگھت: اوگھڙ، پڌرائي، پڌر.
 اڳانڊو: آڌار.
 اگھتيا: گڏجي سوڙھو ٿيا.
 اگھئين: تون قبول پئين، اگھامين.
 انگڙا: انگ، عضوا.
 انگڙين: عضون سان، انگين.
 آل: عيب.
 لا الله: سواءِ الله جي، فقط الله.
 آلانسان سري و آنا سِرھ: انسان منهنجو ڳجهه آهي، ۽ آءِ سندس ڳجهه آهيان.
 الله ڀڳل شيءِ محيط: خدا سڀ تي هاوي آهي. هر شيءِ ڌڻي جي گھيري ۾ آهي.

الله نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ: الله زمين ۽ آسمان جو نور آهي.
 الله وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يَخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ: الله ايمان وارن جو دوست آهي ۽ کين اونده مان ڪڍي روشني ۾ آڻي ٿو.
 الله صمد: الله بي نياز آهي.
 آلاھ: الله جي مدد سان.
 الاهي ٿھار: الله تنهنجي آڌار تي.
 آلیم: سليم، سٺايم.
 آلتی: سج لٿي.
 آلدنيا جيفة و ظلا بها ڪلاب: دنيا ڍونڍ آهي ۽ سندس ڏاڍو ڪتا آهن.
 آلدین آمنا وڪانوا یقین: اهي جن ايمان آندو ۽ جي پرهيزگاري متقي آهن.
 الز: ان آزمودگار اجاڻ، پورڙو.
 آلسٽ بربڪم: ڇا مان اوهان جو رب نه آهيان.
 أسفر قطمة من النار: مسافري بعد يا دوزخ جو ٽڪرو آهي.
 ألعشق حجاب بين العاشق و المعشوق: عشق، عاشق ۽ معشوق جي وچ ۾ رھڪ ڀردو آهي.
 المعشق نار الله الموقدة: عشق الاهي باري (ساڙيندڙ) باھ آهي.
 آلف: الله جي نالي جو پھريون حرف، يعني الله.
 الفراق اشد من الموت: فراق موت کان وڌيڪ سخت آهي.
 آلک: مخفي، ڌڻي تعاليٰ.
 آلماس: هيرو.
 آلودو: رڳيل، ٻڏل.
 الوژو: ننڍا ڪڙڻا، کان جهٽو، گھيرت.
 الوژو: اڪيڙو ڏکي لاهڻ.
 الوھيت: خدائي، وحدت.
 ألھي: غروب ٿئي، سج لھي.
 أليبر: ست، ٽپ، چال، اچل.
 أليوم سبيروا: اڃا سیر ڪري وٺو.
 أمارو: چڪ، ڪاڍو، سٺت.
 أمان: امانت.
 آميا: (واحد: آميو) اپار.
 أميري: ڪپڙي اٿڻ وقت تاجي جي چنل تند کي ڳنڍڻ، ڳانڍاپو.
 أميس: بندگي، سيوا.
 أناسي: اناسي.
 أناعيد: آءِ ٻانهو آهيان.
 اقنا: احق، نادان، مست.

اِن الله و تر يُحِبُّ التَّوَّابَ: تحقيق الله هڪ آهي ۽ هيڪڙائي
 کيس پسند آهي.
 اِن الله يغفر الذنوب جميعا: بيشڪ الله تعاليٰ سڀ گناه
 معاف ڪري ٿو.
 اِن اُوليائي تحت قبائي: منهنجا دوست منهنجي چولي
 هيٺ آهن.
 اَناءِ: ٻڌ، سچ، مڃ، قبول ڪر.
 اَنبر: اُپ، آسمان.
 اَنبرين: آسمان تائين.
 انت: حد، پچاڻي.
 انتها: پچاڻي، آخر.
 اندام: عضوا.
 اندوه: غم، ڏک.
 اندوهيان: غم اٿن، ڏک اٿن.
 آندي: ڪنڌي ڪنارو.
 انگ: نصيب، لکيو جسم، عضو، نشان، انگهه، چنهب.
 انگڙا: عضوا.
 انگڙيارو: ڏنگو، ٽنگڙو.
 انگهيم: چيريم، ويڙيم.
 آنگهه: ڪاٺيءَ جي تڪي چنهب.
 انواع: (واحد: نوع) قسم، نمونا.
 انيرا: راجا انيراءِ (جنهن راءِ ڌياچ جو سر وڌايو هو)، راءِ، راجا.
 آئاسو: ٻي لڄو ٻي ننگو نر لڄو.
 آڻ ڪي: نه ڪي، اڻ ڪيل.
 آڻي: نوڪ، چنهب.
 اوات: غلط رستو، گُوات، گمراهي.
 اواڻي: موڳي، نادان، پليل.
 اواين: موڳين، مورڪن، پليلن.
 اوياهڻ: پچائڻ، سلامت رکڻ.
 اويڻ: ست ويڙهي.
 اويارا: پاڻي جا ابتا وهڪرا.
 اويالا: ڏوراپا، مهڻا.
 اويالٿان: مهڻن کان، ڏوراپن کان.
 اويڙ: زمين مان ڦٽندڙ شين.
 اوتڙ: اوجھڙ، اوڙاهه، گمراهي.
 اوتون ڏيڻ: پلٽجي زور سان لڳڻ.
 اوتيائون: نايائون، پلٽيائون.
 اوجاهه: اجهڻ، اُڪلڻ، وڻڻ.

اوچون: پرزا پرزا، عاجز حيران.
 اوچي: ڌاري، خراب، خسي.
 اوڏايان: اوڏو، تمام ويجهو.
 اوڏو: اڍو، اڌڪو، فڪر.
 اوڏڪو: ڏک، پناه.
 آور: هلائڻ، ڪاه، رُوڙ.
 اوراتو: ماتم، روج، غم، مصيبت.
 اوراڻيون: ڏڪيون، پريون.
 اوراران: اورينءَ پاران (درياه جي).
 اورار: درياه جو اوڀريون پاسو.
 اورين: حال ٻڌائين، ڳرهين.
 اوڙڪري: قطارون ڪري.
 اوڙڪ: پچاڙي، نيٺ، گهڻو.
 اوڙڪيو: پروڙيو، معلوم ڪيو.
 اوسا: سڪل، سُڪا.
 اوسار: نه وسرندڙ جٽاءُ ڪندڙ.
 اوسارين: ماتم ڪن، روج ڪن.
 اوسر: اڻ هوند، مصيبت.
 آسڙان: آسڙ سڙان، انتظار ڪريان.
 آوسه: فال.
 اوسيڙو: فڪر، ڳهٽي.
 اوصاف: وصفون، ڳڻ، چڱائي.
 اوڪ: پاڻيءَ جي پالوت.
 اوڪائين: موڪائي ڪن، موڳيون ٿين.
 اوڪر: اڪلاءِ، نيڪال، لانگهو.
 اوڳي: موڳي، غافل.
 اوقابيل: غابيل، هڪ طرفان عقاب جي ڪنڀن سان جڙيل تير.
 اوڳا: موڳا، منجهيل، نادان.
 اوڳڻ: اڳڻ، گناه.
 آوڳهي: ڏوهار، گنهگار.
 اول: بند، روڪ، اها ڪنڊ جنهن ۾ درياه ڪڪ ۽ ڪاٺيون
 لوڙهي آڻي ڇڏي.
 اولا: چانئون، ڏک، پناه.
 اولو: ٻيڙي کي هلائڻ جو ڳڻ.
 اولاکو: اُٺڪو، ڏک، صدمو.
 اولجان: ڏڪجان، ٿيلهجان.
 اولون ڪرڻ: يادگيريون ڪرڻ، ڏک ڏڪڻ.
 اولون ٿيڻ: ٽڪجڻ، بيزار ٿيڻ.

ب

- اولاڻ: لولي.
اولائي: خالي سنجن بنان (وهت).
اولائيو: خالي. پلاڻ بنا (وهت).
اوليءَ: مشڪل، ڏکيءَ.
اولي: پيڙيءَ جو ڳن.
اوليون: ڀٽڪيل، گمراه (عورتون).
اوليين: لوڙهين، ٿيلھين.
اوليو: لڙھيو، ڀٽڪيل، ٿيلھيل.
اوناءَ: عرض قبول ڪر.
اونڌا: ايتا، بي عقل.
اوڻا: اڻ ڀريل، گهٽ ڀريل.
اوڻت: الجھت، ناسازي.
اوهري: (اوهري: ٻيڙين جو روزا وٺين) اسري، نڪري.
اوهير، اوهيڙا: وسڪارا.
اوڻيون، اوڻون: پاڻيءَ جون ننڍيون ساندريون، کليون.
اويسِي: اهو صوفي جو اويس قري (جنهن نبي ﷺ کي
ڏسڻ يا ملڻ کان سواءِ غائبانه ساڻس محبت ڪئي ۽
کيس مڃيو) وانگر ظاهري مرشد جي بدران نبي
ﷺ يا بني ڪنهن اهل مماتي واري ولي الله سان
پنهنجي ارادات ۽ صحبت رکي ۽ فيض وٺي.
اهاڙ: شعاع، چمڪات، سوجھرو.
اهائين: راتائين.
اهڃ: اهڃاڻ، نشان.
اهڃاڻا: سندن اهڃاڻ.
اهڃائون: نشانين.
اهرائينس: (اهرائڻ: ٻيڙي هاڪارڻ) هاڪارينس، ٿيلھينس.
آهڙا: آهڻجا، آڙانگا.
اُھس: روشني، تجلُو سڪ.
آھنج: گهٽ، نوالو، ڪسو.
آھنجي: اوهان جي.
آھل: لاڙو، روش، نمونو.
اهل بيت: حضور جن جي گهر جا ڀاتي، ڪٽنب وارا.
اٿائين: راتائين، انهيءَ هنڌان.
اير پير: اچڻ وڃڻ، لاڙو نمونو.
آيتنگ: مستان، پيپرواھ.
ايلاجئون: ايلاجن کان، (ايلاجو: هڪ قسم جو ريشمي ڪپڙو).
ايهه: اهو.
ايهيءَ: اھڙي.
اڻين: اوهين، توهين.
- باله: قسم خدا جو.
باب: در، حق ۾، بابت.
بابو: فقير، سامي.
بابل: بابو پيءُ.
باري: ڏکي، خدا، سخت، ڳمرا.
باز: باز پڪي.
باز آڻڻ: روڪڻ.
بازندن: راند ڪندڙن.
باک: خبر، پره ڦٽي.
باکون: روشنيءَ جون شاخون.
بان: وڏن، رنگ، تير.
بانان: رنگ، بيان.
بان پري: مٿيءَ رنگ پيوٽ.
باهوتي: ننڍڙي باهه، دونھين.
بتن: انساني پتلن، عام ماڻھن.
ٻٽ: ٻٽ، ميدان، گهڻو.
ٻُٽ: ٻني، ڍڳ، سج.
ٻُٽي: قبر.
ٻُڃائون: ٻُڃڙيون.
ٻُڃن: ٻُڃڻ بدڪارن.
بحري باز: وڏو باز شاهين.
بخرو: حصو، نصيب.
پدا: وداع ٿيڻ، معاف ٿيڻ.
ٻڌو: جنگلي گندو.
ٻڌماڻي: بدام جو رهاڪو.
بردا: برات، سنڌ، خوشي، ڇڄ.
برجن سين: چوٿين سان.
برجنگ: مردنگ ساز.
برخيز بده ساقِي: ”اٿ، ڏي اي ساقِي“
بردار: ميويدار وڻ.
برسي: وسي.
بصير: بصيرت وارا، ڄاڻو ڏسڻهار.
بصيرت: بينائي، دل جي اک.
بُرفت: ڪوهستاني قوم جبل جا ماڻھو.
ٻري: مٿيءَ هاڻو ٻريٽ جو رهاڪو، تارڪ فقير.
بيان: عشق ۾ پڪل، سڙيل.
ٻڪاء: روج راڙو.

بَڪَتِ العِيَانِ فِي هَوَاكَ دِمَا: ”تنهنجي عشق ۾ اکين رت رنو“
 بَگَر: بغير، سواءِ.
 بَرِي: بغلي، گودڙي.
 بِلَا شَيْخٍ مَن يَمِشِي فِي الطَّرِيقِ: جو مرشد کان سواءِ طريقت
 ۾ هلڻي ٿو (موانهيءَ شخص وانگر آهي، جو سمنڊ ۾
 بيڙيءَ کانسواءِ هلي ٿو).

بِلَو: آسرو، اجهو.

بَلِي: حوالي، آسري.

بُن: بڻ، بنياد.

بندر جن: بندر وارن.

بوتن: اٺن.

بُود: هستي، وجود، بقا.

بور: گهوڙي جو قسم.

بورائون: سونهون.

بُيون: هٻڪارون.

بهن: پوئڪن (ڪتا).

بَهر: قطار، قافلو.

بيائيد: اوهان اچو.

بيباڪ: بيٺڪ، بي ڀڄو.

بيٺ: ڪمر، سندو.

بيخود: بي سرت، خودي کان سواءِ.

بيدي: بيابان، سڄ.

بيڙ: کوھ، چشمو.

بيران: ويران.

بيرائي: ويرائي.

بيراه: غلط رستو گمراه.

بيزقون: جهنڊيون.

بِي يُبْصِرُونَ بِي يَسْمَعُ: مون ڏريمي ڏسي ٿو ۽ مون ڏريمي
 ٻڌي ٿو.

بِي يَمِشِي وَ بِي يَنْطِقُ: مون ڏريمي هلي ٿو ۽ مون ڏريمي
 ڳالهائي ٿو.

ب

بابا: ابائا، مائت، عزيز.

بابائون: ابائون.

باهرين: پير جا.

باتاڙي: موڙهل، منجهيل.

باجهائج: ليلائج، پاڏائج.

بار: ٻاهر، پاڻي جو ڪُن.

بارت: ڳاڻڻو، مڱهڻ.

باروتن ۾: بارائون ڪپڙن ۾، بارائين ۽ وهيءَ ۾.

باري: دري، جاءِ، ٽولي.

ٻاڙو: ڪارو (پاڻي).

ٻان: ٻانهون، غلام.

ٻانڌبين: ٻانڌين تي، مڇيءَ ڦاسائڻ لاءِ لڳل رچن تي.

ٻانڊو: لُٽڻو ڪتو، بدمعاش.

ٻانڊي: درياھ ۾ لڙهندڙ ڪاٺي.

ٻانهون: همراھ.

ٻانهوٽا: ٻانهن جا گھ.

ٻانهوتي: ٻانهڙي گولڙي.

ٻانگھڙ: ٻاڪر.

ٻان: تير، ڪان.

ٻانڙ: نار جو سامان.

ٻاين: راڻين، بيگمن.

ٻيارا: ٻنهي طرفن کان آريار.

ٻڙي: ٻن پڙن واري، سڀ.

ٻڄي: ٽڪ، هلاڪ ٿي.

ٻجھارت: ڳجھارت، پرولي.

ٻڄل: چوھ سان لڙهندڙ.

ٻڌ: سمجھ، عقل، هوش، چار.

ٻڌ: ٻڌا، ٻڌ.

ٻڌيس ٻول: واعدي، جهليس.

ٻڌاهين: ٻڌ دفعا، ٻڌ پيرا.

ٻر: مصيبت، ارمان.

ٻر: چنڊو، ڦڙو.

ٻڙ: ٻل، زور.

ٻر: وارن جون چڱون، چوٽي.

ٻرائي: وڃائي.

ٻر ٻر: هاءِ هاءِ.

ٻڙد: ڏاند.

ٻر ڪيو: گھوريو قربان ڪيو.

ٻرن: وڃن.

ٻرنگو: درنگو، ٻچاڙو.

ٻري: مانڊي ٿي، سڙي.

ٻريائي ته ٻار: جي باھ ڏکي اٿئي ته ڏڪاءِ.

ٻڙڪن: ڪڙهن، سڌڪن.

ٻڙو: ڪپھ، جو ذرو ڍڪ.

پاڇ: پاڇوڪڙ زال. بي لڄي.
 پار: پاڻر.
 پاروڙي: رد، لوڻي، ڪٽي.
 پاڻ: پاڻڻ، خودي، هٿ.
 پاڻ: وڏو پيالو نرسري.
 پاڻ: مغروري، وٿاڻ.
 پايائي: شريڪ، پائيوار.
 پيوت: مٽي، ڦلهيار.
 پيٽي: پراڻي، گريل.
 پڄڻان: پڇ شهر کان.
 پرم: لڄ، پٽ، شرم.
 پرن: لٽون، پون ڪن.
 پري: راضي ٿي.
 پيري: ڦيري.
 پريون پون پورايون: پيانڪ، پڪون ڪرڻ.
 پڙا: گنديون، ڳوڙها.
 پڙڪن: جلن، مڃ ڪن.
 پڙن: ملن.
 پڪليا: مٽي، هاڻا، ميرا.
 پل: ڦل، تت، جوهر.
 پلڪار: ڏهڪار ڏمر.
 پلن: پلڪار ڪن، ڏمر ڪن.
 پنپا: ڪارا گهنڊيدار وار.
 پنپوليا: ڀليا، موها، مست ٿيا.
 پننگ: رخنو ڦيٽاڙو.
 پننگا: جهوپڙا.
 پنن: آلائين.
 پنن: روح، ماتر.
 پني: وهائي (رات)، پيچ پني.
 پشان: وٿان، گهمان، ڦران.
 پور: پوري رنگ جواڻ.
 پوڊل: وسوڻل، پوري.
 پوڳ: عيش، طعام.
 پوڻ: پوڻي، ڦرڻي، خبر.
 پيچي: ٻيلي، ساڻي.
 پيڙي: ڪارائي وارو هڏو.
 پير: نمونو ڏول.

پڙي: اڙي اڏي.
 ٻڪي: ڦڪي، مٽي.
 بلائي: ڏسو "بيلائي".
 بلر: ٻارڙي، معصومي ڇوڪري.
 بلن: (واحد: بلو) اک جو تارو.
 بليار: واھڙ جو نالو، جو جو نالو.
 بن پوڻ: ڪڏ پوڻ.
 بن ڏيڻ: ڪڏ ڇو جهڻ.
 بن: بنا، مٿاهان پٽ.
 بنيا: گهران، دراندان.
 بند: بند، گنڊ، شرط.
 بندڙ: گنڊ، لاڳاپو، حيلو، وسيلو.
 بنگ: ڪان، تير، درياھ جو ور.
 بني: ٻڻي، ڪار سازي.
 بوڏ: ڦٽڪار وارو جواب، ڦوٽ.
 بوڙ: جوان اٺ، وٿن جا ڪچڙا گل.
 ٻرا: ڏرڙا، چورا.
 بوڙ: پاڻي جي اٿل، تار پاڻي.
 ٻڙو: گاهه جو ٿڌ، جهلو، آڌار.
 بوک: ٻوڪجڻ، ٻور جهلڻ، جوانيءَ جو ڦوھ.
 بولاهيون: سامهون اچي ٽڪي واريون مينهنون.
 ٻه: ويھ.
 به به: واھ، واھ.
 بهار: ٻاهر.
 بهار: ڏوڙ.
 بهون: گھڻو ججهو.
 بهنجان: ٻين کان.
 بهير: زال، جو، عورت.
 بيرا: ڏرا، ٽڪرا.
 بيٺيائو: ٻيڙيءَ وارو.
 بيل: ٻه گڏ، ٻيلھ.
 بيلائيون: درياءَ جا وٿن وارا ننڍا ٻيٽ.
 بيلان: ٻه قدم وڪ.
 بيلپو: چاڪري، خدمت ڪرڻ.
 بيلي: همراھ.
 بيلي: لس، ٻيلي ۾.
 بيلياڻي: ساڻياڻي.
 بيلي ڌڻي: لس، ٻيلي جو حاڪم (ڄام سپڙو).
 بيهڙ ڇاپڻ: جٽري مري جيڻ.

پيرم: چرخو.

پيريون: نغارا.

پيڙو: ساڻي.

پيلٽان: چرڻ جي جاءِ کان.

پيلو: ڪچو گهڙو.

پيلي: لتاڙي کائي ناس ڪري.

پيڻئين: ماڳن تي جاءِ تي.

ت

تاب: تابش، سڪ، دھشت، ڊپ.

تابيني: حوالي.

تات: يادگيري طلب.

تات توت: ڳولا ٿولا، پچار.

تاري: آڌار سدا.

تاڙ: تاڙي، روڪ، اٽڪ.

تاڱن: تڪيدڻ.

تاڪي ڇڏيا: پوري ڇڏيا.

تانگهه: سڪ، اڪير.

تانگهيديس: گولينديس.

تان: چڪ، ڪشش، ڪاه.

تائين: چڪين، تڪو هٿن.

تائب: توبه ڪندڙ پڇتائيندڙ.

تايائون: تپايائون، زور رکيائون.

تبرون: ڪهاڙيون.

تتر ڏاڻو ٿيڻ: بدسوڻ ٿيڻ.

تٿ: مقرر تاريخ، چنڊ جي تاريخ.

تڇيا: ڪپيا.

تڇي: ڪل لاهي، ڪوري.

ٿراب: خاڪ، مٽي، فنا نيسي.

تراز: ترازو، هلڪي پيڙي.

تراڙي: تاراڙي، سامهي.

ٿر تڇو: پيرن جا ترا زخمي ٿيڻ.

ٿر ڪٽيون: ننڍڙا ترا، ترو ڪٽيون.

ٿريون: ڪڪن يا ڪانن جو ترجمو.

ٿڙاءِ: ٿڙان، ٿڙ کان.

ٿڙجهل: ٿڙوت.

ٿڙ ٿڙ: هر هڪ ٿڙ.

ٿسا، ٿسڻا، ٿسيا: پڪون.

ٿسليم: مڃڻ، قبول ڪرڻ.

ٿسڻ: راضي ٿيڻ.

ٿمجيل: تڪڙ، جلدي.

ٿمظيما: عزت خاطر، مان خاطر.

ٿڦاڙل: چڱو سوڻ، فال.

ٿغيري: ڦيرو، تبديل.

ٿفاوت: خدا جو ڊپ، پرهيزگاري.

ٿڪ: يڪي ساھي پيڻ، ڳيت.

ٿڪون ڪرڻ: گڏون ڪرڻ، ويچار ڪرڻ.

ٿڪيو: ٺڪاڻو اجهو آسرو.

ٿڳڻ: جئرو رهڻ، گذر ڪرڻ.

ٿڳي: اونداھي رات.

ٿل: مٽ، جوڙ جيس.

ٿل: ترايون، تلاءِ.

ٿليارا: ٿلين وارا موڙ.

ٿن: سوراخ، ٿنگ.

ٿنبائڻ: ڪپھ پڇائڻ، ڪپھ پرائڻ.

ٿنبو: وڃائڻ جو سان پان، منگتو.

ٿنبڙي: تنبي سان ننڍڙو ساز.

ٿنگ: گهوڙي جو پتو.

ٿنگتان: گهيڙ مان، لنگھ مان.

ٿنگون: ڪشالا، ڊوڙن، ڊڪون.

ٿنڪ: ڪهاڙيون.

ٿنواراءِ: تنورن مان، باھ مان.

ٿڻ: ٿڻ، بدن.

ٿڻي: پلڻ چل، سگھ، آڌار.

ٿواضع: نياز نمائائي.

ٿوانو: تندرست، سگھارو.

ٿوائي: بطل، پتڪيل، گمراھ.

ٿوڏ: توڏا، اٺ، سهڻي سٽاءِ.

ٿوڏي: نازنين عورت (سهڻي).

ٿر: ولين ۽ ٻوٽين ۾ ڪچڙا قل، بنياد، بڻ.

ٿور: هڪ جيڏو جوڙ جيس.

ٿوڙا: توڙ کان اصل کان.

ٿوڙي: لتاڙي، جهاڳي.

ٿوشرن: گاديلا، پٿرائيون.

ٿوڻ: هڪ ويٺي جو کاڌو.

ٿوه: مهرباني، فضل.

ٿوءِ: تنهن هوندي به.

تهائين: انهيءَ کان ئي. اتائين.
تهوارين: پرزا پرزا، ليڙون ليڙون.
تشان: تن وٽان. تنهن کان.
تترا: هٿيار صاف ۽ تيز ڪندڙ.
تيائين: تتائين.
توئس: آسات، اڃ، ٽپ.
تي: تنهن ڪري
تيغ: ترار.
تيغون: تراريون.
تيلان، تيلاهين: تنهن ڪري
تيلي روءِ: سائيرڙي رنگ سان.

ٺ

ٺاجا: ڪچهريون، مجلسون.
ٺاڪ: ٺڪاڻو جاءِ.
ٺاڻا: ماڳ، ٺڪاڻا.
ٺر ٻاٻيهو: ننڍڙو ڳاڙهو ڳيرو.
ٺر نئون ڌار: ٺر وارن کان ڌار.
ٺڪ هنڌ: (ٺڪ هڻڻ: برباد ڪرڻ) تڄ سمجهيم برباد ڪيم.
ٺڪيندي: لنگهندي، گذرندي.
ٺوپ: مدد، آڌار، ٺيڪ.
ٺوري: ڪم ذات.
ٺوڪ: ٺول، مال، اسباب.
ٺونا: ٺڪرون.
ٺوٺيون: ٺٽيا، ٺيڪون، آڌار.
ٺوهر: سُڪ جو وڻ (جنهن مان ڪير نڪري).
ٺهر: ٺاپر، آرام.
ٺيڪ: بس ڪر، بند ڪر، هٽاءِ.
ٺيلي: ٺيرلي مڇي.
ٺيهون: اسان کي ٺئي.

ٺ

ٺاندين: ٺاندين تي.
ٺانڪيون: وڏيو چيريو.
ٺاڻ: ٺاڻو، طعنو.
ٺڪ: چلي، توڪون.
ٺڪ: چرخي (ايٽ) جي لوهي سيخ.
ٺڳو: ڏاڳو، جڻيو.
ٺنگر: تير.

ٺوري: گهمائي، ٽڪڙو هلائي.
ٺول: شيون، سامان.
ٺولٺان: ٺوليءَ کان.
ٺهاري: ٺاهي، هلائي.
ٺيڪن: ٻهڪن، سهڻيون لڳن.
ٺڪايون: ٺيڏائيون، ڏنگائيون.
ٺيڙو: ٺن تارن جو نڪت.

ٺ

ٺانا: ٺاننا، ٺلها، خالي.
ٺانارو: ڀڳل ٺانن کي ڳنڍيندڙ.
ٺار: ٺڌ، فائدو، آرام.
ٺاڪر: سردار.
ٺپ: وڏ، زخم.
ٺپن: ٺپن تي، زخمن تي.
ٺهرن: ٺاپر ڪن، ڏرا ٻيهن.

ٺ

ٺاڻوٺ: پورا، سڄا.
ٺاڻوٺي: ثابت قدمي.
ٺنا: واکاڻ، ساراهه.

پ

پاڻوڙو: ڀڄڻ جو ڦر.
پاڻوهر: مُرڪ، مُشڪ، سرهاڻي.
پاڻوهر: مُرڪ، مُشڪ.
پاڻوهر: سرخو ٿيا، سرها ٿيا.
پاتار: پاتال، اوڙاهه.
پاٽي: ٻيڙيءَ کي پاراڪاريندڙ.
پاٽوندر: سخي، در پٽيندڙ.
پات: راڳيندڙ ڳائڻو ميراسي.
پاجي: خسيس، نوڪر.
پاڇاٽان: مند جي پڇاڙيءَ ۾.
پاجاهي: بادشاهي.
پارايو: نياپو، سنيهو.
پاران: هُن پاران کان.
پارايان: سندن نياپا.
پارجو: ڪپڙو.
پارڻ: پورو ڪرڻ، پوڳڻ.
پارنان: پار کان، طرف کان.

پاري: ڪنڌي ٻانهي.
 پاريون: نهرين، سيريون، لانييون، وسڪارا، نارا.
 پاڙهيري: شڪاري
 پاڙي: گولي، ٻانهي، نيچ.
 پاساريون: پٽن جا پاسا.
 پاسنگ: تارازيءَ ۾ ڪاٺ لاهڻ جو پٿر، پٿر وغيره جراب.
 پاڪر: زره.
 پاڪرين: پاڪرين کي، زره وارن کي.
 پاڪڙين: پاڪڙي پيڙي
 پاڪي: چڊي پٿري رپ.
 پاڳت: پڳت تاج، دستار.
 پاڳوڙي: پاڳوڙي ۾، رڪاب ۾.
 پاڳارا: پڳت وارا، تاجدار.
 پاڳرياس: سندس پڳ.
 پالار: شاخون، تاريون، پن.
 پالوت: پلٽ، اٿل.
 پالھو: خالي.
 پان: پان جا پن يا پيڙا.
 پانچارتن: پنجن ورهين جا وھت.
 پانڊپ: سردار.
 پانوڙي: پان جي، پان سان ڀريل، لال، پانهون.
 پانهين: پوئتي.
 پاڻ: آڀو خودي هستي.
 پاڻا: منزلون، ٿاڻا.
 پاڻون: منزل، ٺڪاڻو.
 پاڻيٺ: آباد موتي.
 ٻاھ: پاڻيٺ واري ديسي دوا، جنهن سان اُٺ جي گڙ لاهين.
 صاف ڪندڙ دوا.
 ٻاھت: ناتو محبت، قرب.
 ٻاھڙ: ٻاھڙ، ٻھاڙ جبل.
 ٻاھورو: توپرو.
 ٻاھون: پٺتي، پوئتي.
 ٻاھين ڏيڻ: پٺي ڏيڻ، پوئتي هٽڻ.
 ٻاٿر: ٿر جو ڏاکڻو ڀاڱو.
 ٻيڪيا: ٻين تي تلندڙ ڪندڙ.
 ٻاونگ: سورمو.
 ٻتيو: دائو راضي ٿيو.
 پٽ: ٽولي، پٺت.

پٿر: وچاڻو مرڻي وقت وڇايل ٿڌو.
 پٿون: ڌڙا ڌڙڙا.
 پٽ: پيالو.
 پٽ چير: ريشمي ڪپڙا، پٽهين.
 پٽڻ: شهر جو نالو شهر، ننگر.
 پٽولا: پٽ جا ڪپڙا.
 پٽيءَ: مٺي، ڏکي، نياڳي.
 پٽيھل: درياھ جي پراڻي ڍوري جو نالو.
 پٽيون: پنڌ لاءِ سنوان ميدان.
 پڇاڻون: پڇاڻيءَ پهتو.
 پڇران: ڳران، ونجلان.
 پڇتوسون: پڇتوسون، جهليوسون.
 پڇتو: توکي پهتو توکي مليو.
 پڇاڻڻ: سٿڻ، زمين تي هڻڻ.
 پڇاڙيو پوءِ: پاڻ کي سڀنيو پوي.
 پڊ: درجو.
 پدم: ارين کان مٿي عدد، ڳاڻيٽي کان ٻاهر.
 پدمنٿان: پدمن کان.
 پڙ: پرايو غير گذريل سال.
 پڙ، چُر، ھَل، ڀرپور، ڀريل.
 پراڻهن: پراڻهن.
 پربندر: پوربندر (ڪاٺياواڙ جي اولھ طرف عربي سمنڊ جو بندر).
 پرتاء: توکي پرتا، تنهنجي سپرد ٿيا.
 پريون: ڌاريو ملڪ، پرديس.
 پُرس: پٿار مڙس، مرد.
 پُرڪڻان: ڦرڪڻا، لقون.
 پُرڪند: ڌاريو ڏيھ، پرديس.
 پُرمِل: صاف سهڻو نيڪ محبوب.
 پرنجي: حوالي ڪجي، سونججي.
 پرندي: چُرندي، هلندي.
 پرنيا: حوالي ڪريان، سپرد ڪيان.
 پرو: پٽن نشان، ڏس.
 پرواسي: مسافر.
 پروٽي: نظر تي، پناهه تي.
 پرهڻ: پهري، ڍڪڻ.
 پرهِي: پهري، پاڻي.
 پريا: هليا.
 پريان: پريتنو محبوب ڏس، اهڃاڻ.

پريائين: صلاحون ڪن، حال اوريڻ.
پريٽون: ناتو، دوستي.
پريم: اي منهنجا پرين!
پرين: پڙين، لائق ٿين.
پرين: هلين، جئين.
پرينٿان: نسل کان، ملڪان ملڪ.
پريون: ريتيون.
پره: اسر.
پڙ: جنگ جو ميدان.
پڙان: آواز سماءُ.
پڙندا: مٿ ٿيندا، برابر ايندا.
پسارا: سامان، نظارا.
پستان: ٿڌ، اُره.
پڳ: سر ڪي، چڪو.
پڪين: پڪن مان، سرڪين سان.
پڪاريو: ڏيڻ صاف ڪريو.
پڪئين: پڪين ڪي.
پڪي: پڪي ۾، نصيب ۾.
پگ: پير.
پگهه: رسو، جنهن سان ٻيڙي ٻڌجي.
پگوهيو: ٻڌو قابو ڪيو.
پلاٽيا: تيار ڪريان.
پلر: مينهن جو پاڻي.
پڻ: پردو لڄ.
پنج ڪٽي: ان ۾، خيرات.
پند: نصيحت، صلاح.
پند پور: منزل مار رواني ٿي.
پنڊ: پاڻ، خود، جند.
پنڀاس: پهتيس.
پنير: پوريون ٿيم، قبول پير.
پنهيڙا: مسافر واهڙو.
پنيون: سور ٺاريندڙ لڀريون.
پنڌت: پنڌت.
پڻي: خاڪ، مٽي.
پوت: دامن پلو.
پوج: بي انداز جهجهو.
پڇا: ڦهڙا، ڦريل.
پور: تڪو گهڻو مستي، آر وهڪرو.

پور: ڪهڙي چرڻ لاءِ ڪاٺ جو ٽڪر، جنهن تي گل
اڪريل هجن.
پورب: اڀرندو اڀرندي جو ملڪ، منزل مقصود.
پورييا: پورب ڏانهن ويندڙ جوڳي.
پور ڪرڻ: تيز وهڻ (پاڻي).
پوريا: پيرن هيٺ ڪيا.
پريو: هليو ويو.
پوريائون: هليا، روانا ٿيا.
پوريندي: ويندي، هلندي.
پوشيدن: ملوڪن.
پونياڙي: ٿڌ پهرِيءَ وقت، شام جو.
پوئي: توکي پوي.
پوئين: ڪجهه جون پهيون.
پوءِ: پوي.
پوءِ وجهندڙي: پوئتي وجهندڙ گوءِ ڪٽندڙ.
په: خيال، رٿ.
پهاڳ: ميلاپ، وصال.
پهان: پهڻ، سالڪ جي خام طبع يا وجود.
پهريان: ريجهاڻيان، راضي ڪريان.
پهت: دستون راضي ۾ چاءُ، صلاح.
پهچ: وير، برابري.
پهڪار: په ڪندڙ هر صلاح.
پهر: ماڻهو مٿ مائٽ.
پهريو: مال چرڻ ويو.
پهس: زير دستيءَ سان.
پهٺوار: ٻڪرار.
پهو: ڪجهه جو پڙو مرهر.
پهون: ٻڪريون.
پهن: ٻڪرين.
پهي: پانڊيٽرو قاصد، ساٿي.
پهڙا: قاصد، پانڊي.
پهين: داخل ٿين.
پهيون: وٽيون، پيالون، پاڻي پيئڻ جو ٿانو.
پهان: پويان، پنيان.
پهت: پريت.
پينا: پيٽ، پاڙاري ملهه.
پينو: داخل ٿيو، گهڙيو.
پيج: پيڻ جي دوا، آڻ.

پيراتي پيرائتي، سربستي.
پيرت: پير، گس.
پيرتيا: سفر تي هليا.
پيران: پير کان.
پيڙا: سور، بيماري.
پيڙي: عاجز، هيٺي.
پيڪان: تير، اکين جا تير.
پيڪڙا: پيرن جا ڪڙا، نير.
پيل: ڪريل.
پيلو: تير.
پيشانياس: سندس پيشاني.
پينام: فقير.
پيند: پيرن جا نير.
پينڊا: مفاصلا.
پينگهن: پنجوڙين.
پير: جانورن جي پيڇي.
پيه: پيڙ، مصيبت.
پيهن: اسان کي پوي.
پي: محبوب، پرين.
پهي: پيءُ، واتھڙو، قاصد.
پيشڪو: پيءُ جو ابي ڏاڏي جو.

ج

جابهان: بيابان.
جابر: ڏاڍو ظالم.
جات: ذات.
جات: جاتا، زيارت.
جادم: سخي، ڄام جادم، جڪرو.
جاجڪ: مگشهار.
جاجڪاڻي ذات: ميرائين جي ذات.
جاڏي: وڏي سخت اٿانگي.
جار: سور، رنج، پيڙا.
جاڙ: اجايو.
جاک: ڪس، ڪاراڻ، بدبختي.
جاگر: سرود جي محفل.
جاگوٽا: ڊگهه وار، وارن ۾ ٻڌڻ جا ڏاڳا.
جال: جام گهڻو.
جالين: گهارين، گذارين.
جامع: وڏي مسجد، وڏو.

جانار: جانور، جاندار.
جائو: لٽي يا گز جو وڻ.
جبات: چُغو، گڏيل هڪ قسم جي عمدي مُشڪ.
جبروتي: جبروت (سلوڪ جي ٽيءَ منزل) جي منزل تي پهتل.
جبروتان: جبروت منزل کان.
جتن: ڊپ، احتياط، سنڀال، حيلو.
جَت: جتاءُ، ڪر، گذار، ٿڪ.
جتڪي: ڪڙڪي، مٿان پئي.
جديدي: نئون.
جڏ: جڏا، عيبدار، عيب.
جڏاڙي: جڏي، ضعيف.
جر: پاڻي، اکين جو پاڻي.
جَر: هڪ قسم جو خوشبودار ٻوٽو.
جرا: ذرا، پرزا.
جريتون: جل ٿيل، پاڻي ۽ سڪي جَرڪيا، جهرڪيا، چمڪيا.
جردي: چڙهي اڪيلي، آزاد.
جَر: بيخ، لنو.
جَڙاءُ: جَڙت ٿيل، سينگار.
جَڙان: مٽ ٿيان، برابري ڪريان، لائق ٿيان.
جَڙيم: ملير، پاڳ سناو ٿيم.
جَڙُون: ڪتاب جا پاڻا.
جَسراج: جاڙيجن جي هڪ سردار جو نالو.
جس کرو: نامور، ناليرو.
جسو: جاڙيجن جي هڪ سردار جو نالو.
جسودن: لاڙ جي هڪ آڳاٽي حاڪم جو نالو.
جفاري: سختي، تڪليف.
جَف القلم: پهاهو ڪاٺن: جيڪو ٿيڻو هو سو لکي قلم.
سڪي ويو.
جک: واھيات، بڪ.
جڪي: بڪ، ڏک.
جڪن: جڪ، مارن.
جڳاڻي: جوڳ پڄاڻن لاءِ.
جڳت: جڳت، جهان.
جَلاھون: حملا.
جلاوت: جلندڙ جليل، سڙيل تجلج روشني.
جل جلاله: وڏي شان وارو (ڌڻي تعاليٰ).
جلي: ظاهر، چٽو وڏي آواز سان ڪيل ذڪر.
جليل: جلال وارو، وڏائيءَ وارو (ڌڻي تعاليٰ).

چمر: چئن م مٿان.
چمازن: چئن، چئن ۽ اٺن.
جماتي: حمايتي، جماعتي.
چمر: بيد جو وڻ.
جميعت: آرام قرار.
جناب: جنابت، پليٽي، ناپاڪائي.
جنات عدن: بهشت جا باغ.
جَنَب: جنم، چمر، حياتي.
جَنبور: ڏاڙهي ڍنڍ ڪتو.
جَنبغو: مٿي ميوو ناپاڪ.
جَنبغو: لڳي ويو ڇهڻي ويو.
جَنبي: جذبي ۽ جولان ۾ اچي، مشغول ٿي.
جنت: بهشت.
جَنجار: جنجال، جهوري.
جندا: چند کان، اي چندا.
جَڻي: ڏوري، واڳ.
جوتي: جوت، تجلو چمڪو.
جوتن: گوڏن، مونن.
جونا: ڪوڙا، ڪوٽا.
چوپ: نوجوان، مضبوط.
جود: سخا.
جور: ظلم، ڏاڍائي.
جورائون: سخت تڪليف وارو مصيبت.
جور ڪري: ڏاڍائي ڪري.
جور هڻي: جانا پري زاري ڪري.
جورو: زور، ظلم.
جوڙئون: جوڙ مان، قدرت سان.
جوءِ: ملڪ، گهر.
جوع: بڪ، لنگهڻ.
جوڳ: ويراڳ، ڏک.
جُهڻ: جو، چئن، جڏهن.
جها: جهڙا.
جهار: نياز، سلام بندگان.
جُهارين: پوڄين.
جهاج: جهاز.
جهت: طرف، لاڙو رستو، واسطو.
جهو: جهڙو.
جهوءِ: تو جهڙو.

جئان: جتان.
جئائين: جتائين، جنهن هٿان.
جوئڪ: ذوق، محبت.
جيء: مطلق هستي، عارضي هستي.
جياڻي: جياڻو (هڪ تر جونالو جو ڪپري تعلقي ۾ آهي).
جياڻين: جتائين.
جيفو: ڍونڍ، مردار.
جیلان: جيلان، جنهن لاءِ، جنهن ڪري.
جیلہ: جيلان، جيلانہ.
جيها: جهڙا.
جيهائي: چئن، اهڙي طرح.
جيهر: جنهن مهل، جڏهن.

ج

چام: سردار.
چامائي: چامن جهڙي شاهائي.
چرات: چپي، باه جو سيڪ.
چُل: (چُلڻ: هلڻ) هل، وڃ.
چماندر: چمار ساري حياتي.
چندڙو: چندڙو جان.
چَن: چتر، ميخ.
چيرو: چپي، باه.
چيون: سنهڙيون جونڀون.

جه

جهاٽ: جهٽ، جهڙپ، همت.
جهاتي: جهٽ ڪري، جلدي ڪري.
جهاجه: اونهو پاڻي، اوڙاه.
جهالا: جهلڪا، تجلا.
جهالو: پختو، مضبوط.
جهانگي: جنگ جا، مارو.
جهانء: آواز جي گونج.
جهائين: گهنگهرو.
جهٽ: ٿورو وقت، ذرو.
جهپ: چپ، آرام ڪندي، ڪنارو.
جهپيا: مات ڪيا، جهڪا ڪيا.
جهپيت: چپٽ، ضرب.
جهجڻ: ونجهلڻ، ڳرڻ.
جهران: ڳران، رُنان.

جهر جهڻو: پراتو.
 جهر ڪن: چمڪن، سونهن.
 جهرو ڪو: محل جي دري ڪٽهڙو.
 جهريون: موجون، وهڪرا.
 جهڙ: جهٽ، جهڙپ.
 جهڙپ: ست، لپيت.
 جهڙڪا: چيپٽن، ڪڙڪا.
 جهڙڪن: طوفانن، تيز هوائن.
 جهڙ: اٺ گهوڙي جي ٻئيءَ پوش، سهڻو پوش.
 جهڙ: ڪڙڪو آواز.
 جهڙڪن: ٻڪڙي وارو آواز ڪڪرن.
 جهوت: ست.
 جهونجهار: بهادر، سورمو.
 جهور: وڏو.
 جهوريو: توڙيو، ڏکيو.
 جهوري: ونجهن، ڳڻتي.
 جهوڙا: جهابا، ٽوٽر، ڇڳا.
 جهوڪ: منزل، وٿاڻ.
 جهول: درياهه جي اونهي ڪنڊ.
 جهيڪي: اٺ جهڪائي.
 جهيڻو: جهڪو نرم.

ج

چاٽ: چاٽو لذت.
 چارڻ: مڱڻهار ساز وڃائيندڙ.
 چاري: جاسوس، پهريدار.
 چاڪ: زخمي، چير.
 چاڳ: نان لاڏ.
 چاليها: پاليهن ڏينهن جا ڇلا.
 چاڙهيڪا: ڏکيون چاڙهيون.
 چانگل: چانگو اٺ.
 چانٽ: چاوت، بغض.
 چاهڪ: ساوا ڪانهن.
 چاء: باهه، چاهت.
 چاء: ڪڻ.
 چائي: چواڻي.
 چاڀين: چواڻين، سڏائين.
 چتا: چت تان، سچيتائين.
 چتان: چت سان، دليان.

چٽاڻو: روشنائي، سوجهرو.
 چٽڪا: زخمر، ڏنگ.
 چٽڪو: رونق، ڪوڙو ڏيک.
 چٽي: سينگاري، سنواري.
 چٽاتا: چٽ چٽا ٻه گنگا.
 چيپٽ: چوٽ، ڌڪ.
 چيز: هر ڪو اڻ تن.
 چرو: ڪڏ، چر.
 چس: لذت، ذائقو.
 چڪ: پتل، گپ.
 چڪ: ٿڪ، ڌڪ.
 چڪندڙا: پگهر ڳاڙيندا، جههندا.
 چڪنديون: چڪڻ يا ڌڻ واريون زمينون.
 چڪڻ: ڌڻ، گپ.
 چڪيا: علاج، دوا.
 چڪيءَ: ٿڪل، ڏکويل.
 چڪي: سرڪي، پڪ.
 چڪ: ڌرو لڇ، لغار.
 چنائين: کاڌائين، چريائين.
 چنجن: چنهن، چوٽين.
 چنگل: چنبو.
 چڻج: چڳج، ڪائج.
 چڻڪن: اڀرن، ڦرن.
 چوپا ڪرڻ: رس چوبي ڇڏڻ، ٺونا ڪرڻ.
 چوڏو: ڏولي، پالڪي.
 چوڏهن چارو: چوڏهن چارن وارو گهڻين واٽن وارو.
 چوگان: اڱڻ، ڊالان، ميدان.
 چونهن: چوڻ ران، ستر، چاهه.
 چوڻو: چوڻو.
 چهنج: چهنج.
 جهون: جنين، چيرون.
 چٽاڪو: ٽمندڙو، قطرو.
 چٽان: چوڻ.
 چوڙنگ: چئن رنگن وارو شاندا.
 چوڙين: ڪلنگيءَ وارن.
 چيتاريو: چي سان ڌيان سان.
 چيئي: سنڀالي.
 چيڙ: وارن جي چيڙهه.

چيلها: چيله جا پنڌڻ.
چيهان: چيهون، دانهون.
چيهو: هڪ قسم جو گاه ۽ پڪي.
چيئن: چڪيا، ڏاڳه، باه.

چ

چاٽون: هٻڪارون، بوندون.
چاچر: چڪ، تانگهو پاڻي، چڪڻ، ڪاريون.
چارون: سمنڊ جا ڪناري وارا واهڙ.
چاڪ: توفيق.
چاگر: ساندارو بخال.
چال: ٽپ.
چانگ: وڏو ٽپ.
چانگون: ولر، ڪٽڪ.
چانئين: چانوَ.
چٽائين: هٿ لائائين.
چتر: چوڏو پر اڻي ٻيڙي.
چُتي: جهندي.
چَتيون: وڏا پالا.
چٽا: واءِ جا جهوتا.
چپر: جبل، پٿر.
چپريون: ڪڪن يا ڪانن جا منهن.
چچ: ڏورا، ترايون.
چچيان: چچ مان، ڀرون مان.
چُگير: طري وارا، سردار پهلوان.
چَگ: پسگردائي.
چَڪي: ديواني، مست، حيران.
چُلان: هلان.
چُلندي: رُلندي، گهمندي.
چُلنگيون: ٽوليون.
چَلَوُ: مرد، محبوب، دوست، چلن وارو.
چُلڻ: لڏڻ، چلڪڻ، هلڻ.
چليون: فوجون.
چماءُ: ماڻ ڪراءِ، اُجهاءُ.
چمر: ڪڪر، جهڙو.
چَن: گاه ۽ وڻن واري تراڻي.
چن: ڪن، ساعت.
چُٽي پيا: محو ٿي ويا.
چوهي: سخت طوفان، وهڪري.

چيهون: چيهون، پرزا.
چيچ: ناچ خوشي.
چيڙون: ٽوليون، ڪٽڪ.
چيڪ: چڙواڳ.

ح

حاج: احتياج، ڪم.
حاجت: خواهش، ڪم.
حاذق: قابل حڪيم، آزمودگار.
حال: روحاني مستي، وجد، حقيقت.
حُباب: پاڻي، جوڳو ٿو.
حجت: دعويٰ.
حجرو: خلوت جي جاءِ، ڪوٺ.
حرف هرو: حرف حساب، ميار.
حزن: ڏڪ، غم.
حسن: احساس، حواس.
حَسب نَسب: اصل نسل، بنياد.
حضورا: حضور مان.
حضورِي حج: وڏو حج.
حقاتو: مڙس، پٿار.
حقيقت: صوفي طريقي جي ٽئين منزل.
حل ٿيا: سمايا، ملي هڪ ٿيا.
حلم: نياز نهڻائي.
حليم: نمائي سپاءِ وارو.
حمام: گرم پاڻيءَ سان وهنجڻ جي جاءِ، باه، تابش.
حورون: جنت جون شهزاديون.
حماتي: مددگار.

خ

خاصن: خاص ماڻهن.
خام: اجايو ڪچو.
خامي: اجايا، ڪچائي.
خييٿ: پليڊ، پچڙو.
خر: گڏه، بيوقوف.
خُرينون: ڪڙيا، پورا.
خَر مُوسيٰ صَعقا: حضرت موسيٰ بيهوش ٿي ڪريو.
خزينا: خزانا.
خفت: هلڪائي، نمائائي.
خفي: مخفي، ”ذڪر خفي“ = ڳجهو ذڪر.

خُلت: دوستي، محبت.

قَلَق آدم علي صورتہ: خدا آدم کي پنهنجي صورت موافق

خلفيو آهي.

خلوت: اڪيلاڻي.

خُماريا: مست ڪيا.

خليل: دوست، حضرت ابراهيم نبي ۾.

خمير: گوھيل اتو اصل جسم.

خيز: ٽپو چال.

د

دار: گهر، دنيا، ڦاسي.

دارون: دوا، ستي.

دارئين: دارن سان، دوائن مان.

دارين: ٻئي گهر، ٻئي جهان.

داڙ: مدد ڪندڙ بچائيندڙ.

دال: دوزخ جو پهريون اکر، دوزخ.

دام: دم گهڙي ڦاهي.

داثرا: اوتارا، آستان.

دائودي: حضرت داؤد ۾ جو ڪورو هڪ گل.

دُپارا: پنهي طرفن کان.

دران: اندران.

درڪ: سمجھ.

درندا: ڦاڙيندڙ جانور، واڳهو وغيره.

درو: رستو لنگھ.

درهڙ: ڌڪي ڌمچر.

دڙ: ڌمچر، گوڙ.

دڙي: ڍڀ پٽ.

دقت: ڪشالو، تڪليف.

ڌڪ: ڌڪي، مٿاهين زمين.

دلبو: دوکو، فريب.

دلدار: امام حسين جو گهوڙو.

دلق: ڪفني، گودڙي.

دلٿان: دل تان، دل مان.

دليل: خيال، وسيلو، آسرو.

دم: پساه، پل، لحظو، درياھ جو چاڙھ.

دمج: ساه ڪڇج، ترسج.

دل جهليو: ماڻ ڪريو فڪر ۾.

دميندا: ترسندا، صبر ڪندا.

دنگي: ٻيڙي، ڍونڍي.

ڏئي: دنيا.

دوامي: مدامي، هميشه لاءِ.

دوييڻائي: ٻيائي، ڏوٽي.

دوپير: وهڻ جي پوين ٽنگن ٻڌڻ جي رسي.

دُود: ڍونھون، غبار.

دو دستي: وهڻ جي اڳين ٽنگن ٻڌڻ جي رسي، پنهي هٿن

سان هنيل ترار.

دور ڪرڻ: وري وري پڙهڻ.

دوڙو: خسي، نيچ.

دوڪ: پنجن کان ڇهن سالن جي وهڻ جي ڄمار.

دوڙو: ڍوڙندڙ.

دوس: دوست.

دوسان: دوستن وٽان.

دوسن در: دوستن جي در.

دوڳ: ڌوئري جا دڳ، کاڌي جا ٽڪر.

دولھ: بهادر.

دوئڪي: چمڪلي.

دھريون: موتين گتيل مالهاڻون، ٻيٽيون.

دهي: ديهي، جسم.

ديت: خون بها.

ديد: نظر، ديدار، ساڃاء.

ديمن: لشڪرن.

ديوان: عدالت گاه، وزير.

ڏيئون: چمڪا، لائون.

ڌ

ڌات: عادت، ڍنگ، رفتار.

ڌاج: پيداو، ڌاج.

ڌاجا: گيڙو، رتا.

ڌاج: جيھي زمين اپائي، ان داڻا.

ڌاڻيون: پڳل چانور.

ڌاء: ڳاڙھورنگ جنهن سان ڪنڀر ٿانون کي چئجن.

ڌپر: اچي کڻي، لوٽي.

ڌڀي: ڌڪي.

ڌتاريون: ٺڳيو، پٺيلايو.

ڌڄ: دڻ مٽي لالڻ.

ڌج: جهنڊي، وانڌي، بيرق.

ڌڙ: ڌرتي.

ڌارارئون: ڌنارن کان.

ڏم: شھشيءَ جو مڱيندو.
ڏن: راتر، محصول، نذرانو.
ڏنيري: ڪرڙو مڇي.
ڏنجهه: ڏک، سور.
ڏنڊ: وڃائڻ جون سڱيون.
ڏنگا: چٽيون، ڌڙڪا.
ڏني: ڪنڌي ڪپڙو.
ڏنير: ڏنير، وڏا ٿلهي نانگ.
ڏنيون: ڪنڌيون.
ڏوت: پيوڙي ڪاٺو، پليٽ.
ڏوٽ: ڏک، ڏم.
ڏر رائي: ڏورانهين.
ڏورو: زور، ظلم، فڪر.
ڏوري: ڳولي.
ڏوري: ڳوليندڙ ڏوريندڙ.
ڏوس: عتاب، تاب.
ڏونگا: طعنا، مهڻا.
ڏوٽا: ٻيٽا، جهجها.
ڏهاڻي: ڏيهه جا رهاڪو ديسي.
ڏهين: ڪيترا ڀيرا، ڏهه، بيشمار.
ڏٺار: بيماريءَ مرض.
ڏيا: حشمت، هيبت.
ڏيٽ: ديدار، ملاقات.
ڏينارٺان: ديدار کان.
ڏيئي: ڄاڻ سڃاڻ، ميل ملاقات.
ڏيناري: ڏٺو وائڻو، ڪليو ڪلايو.
ڏيج: ڏاج، سوغاتون.
ڏيريدار: ديسي وارو سردار.
ڏيس: ديس.
ڏيسار: ڏيساڻو، پرديس، پرانهون.
ڏيساندر: پرڏيهه، ولايت.
ڏيڪان: ڏسان.
ڏيهاءَ: ڏيهان، ڏيهه مان.

ڊ

ڊامڻ: گاهه جو قسم.
ڊاڪون: ڊاڪ.
ڊڀ: واريءَ جون پٽون.
ڊڀ: دوا دارون، ڦڪي.

ڌريجاھ: رڪجاھ.
ڌريائي: اصل کان ئي.
ڌڙيندڙ: لٽيندڙ.
ڌڳ: ميا متارا، پهلوان.
ڌمال: چمات، چوٽ، ڌڪ.
ڌني: چوٽي، واريءَ پسند ڪري.
ڌوڏي: ڌوڏي، ڌوڏ.
ڌوڏيا: اي ڌوڏ وارا، ڌڙيندڙ.
ڌوڙون: هڪ جيڏيون، سرتيون.
ڌوڙن: ڌوڙن.
ڌونس: تيزي، زور، زبردستي.
ڌوڙن: باھ ڪي ڌڳائڻ.
ڌوڙن: لوڏو، لرزش.
ڌوڙين: لوڏين.
ڌڻا: ڌڻيا، صاف ڪيا، پاڪ.

ڌ

ڌاڪاريا: بچيا، هسڪاريا.
ڌان: انعام.
ڌاڻ: ڌان، ڌاڻو، ونگ.
ڌاھ: پري کان خبر، ڌس، ڌاھ.
ڌاھ: ٻڌل، مشهور.
ڌاڻيو: ڌاڻو وڌو، سوگهو ڪيو.
ڌٻائون: دٻاءُ، لاڳو.
ڌڀن: سڙڻ، جلڻ، ناس ٿيڻ.
ڌڙتڙ: اوڻ، ڌوڻ، ڌوڻو.
ڌڙت: جهنگلي گاهن ٻوٽن مان پيدا ٿيل ان يا ڦل.
ڌڙها: ڌڪ.
ڌڙهه: ڌنڀ، سون ڌڙهه.
ڌڙهن: بدخواهن، دشمنن.
ڌڙور: ڌڙل، بيحال، ڌڪويل.
ڌڙي: ڌڪوئي، ڌڪويل.
ڌڙت: ڌڪار، ڌوڻو.
ڌڪ: شادي وقت ڪنوار جو هار سينگار.
ڌڪا: ڌڪا، ڌڪا.
ڌڪاءُ: ڪنهن ڌڪ کان.
ڌڪي: سينگاري.
ڌڪ ٿيا: سينگاري، ٻڌرا ٿيا.
ڌڙين: ڌڙن سان، ڌڙن ڪي.

ڏنن: ڏنلن، اڳهن.

ڊهون: هلائون، ٽڪر.

ڊوهي: منع جو قسم.

ڊ

ڊار: دستو نمون، پنڌ، لاڙو ماڳ، وٽ، پاسي.

ڊاڳي: قتل ڍوري يا واھڙ جو نالو.

ڊائي: ملڻ جو وعدو.

ڊب: ڊڀي، دام.

ڊببون: دام، ڪوڙ ڪيون، دوائن جون ڊببون.

ڊت: ٿر جو وچ وارو ڀاڱو.

ڊري: مٿان پئي.

ڊڪن: پهچن، رسن.

ڊڪندي: پهچندي ويندي.

ڊور: قتل واھڙ، ڍورو.

ڊونڊيان: ڳوليان.

ڊنگري: ماڪ.

ڊيرئون ڊير: ڊگن جا ڊگ.

ڊيري ٽئين: قاسي پئين.

ڊيل: چڏ، لاه، ٺيلھ.

ڊيون ٿيون: ڏها ٿيو تري ۾ پاڻي رهيو.

ڌ

ڌاتي: خدا جي ذات جو اصلي، يقيني.

ڌوق: عيش عشرت، خوشي.

ڙ

ڙاڙو: جنگ، هل.

ڙاڙاڻ: حاڪم، راڄيو.

ڙاس: درست، برابر.

ڙاسيون: چوٽيون.

ڙاڱا: جهنگلي مرون.

ڙاماتا: هڪلون، ڪارون.

ڙامڪلي: راڳي.

ڙانڀيان: ريجھائين.

ڙانڀيا: گذر ڪري ويا، رنگجي ويا.

ڙاول: پريتر، سڄڻ.

ڙاوت: بهادر.

ڙاهو: مشهور سخي سمو سردار.

ڙاءُ: راجا، بادشاهه.

رائر: محصول، چونگي.

رائون: چار جي پاسن کي جهلي بيهڻ لاءِ ڪناري، رڇ جو قسم.

رائي: چمڪات.

رائينديس: راضي ڪنديس.

رايائين: ريجھائين.

رايون: مينهن جو قسم.

رياب: هڪ قسم جو ساز.

ريابي: رباب وڄائيندڙ ڳاڻو.

رت ورتو: رت جهڙو رت گاڏئون.

رتول: رنگ محل.

رتين: ڳاڙهن، رتل.

رتيون: ڏورڻيون.

رجات: رجوعات، بندگي.

رجائينديس: آلو ڪنديس.

رڇ: گهڻو ڍٽو.

رڄهن: ريڌا رهن، مشمول رهن.

روجهڙيون: اڇن پيرن واريون هرڻيون.

رڇن: رڳجن.

رڇ: ٿانق وڏاچار.

رڇائين: رڇي، جي، رڇ جي.

رخت: سامان، اسباب.

رخساري: رخسار، ڳل.

رخنو: نقص.

رد: بيڪار.

رڌ: هوڏ ڪندڙ بي معقل، رد.

رضا: قضا، مرضي.

رعد: گوڙ.

رڻيع الدرجات: وڏي درجي وارو.

رڻقص: ناچ.

رڻقيب: چاري، نگهبان.

رڻڪ: رڻڪ جو هٿيار، ترار.

رڪن: رڌي ماڻهو، احمقن.

رڻلي چلي: پٽڪي.

رڻگيو: گذاري ويو.

رموز: رمزون.

رميا: روانا ٿيا.

رنج: درد، بيماري.

رنجائو: رنج، ڏک.

رنجور: بيمار.

رَند: گس، پيڇرو.

رَندي: مستي، فقيري.

رَنڊا روڙيا: تلهو ست ڪٽيو.

رُنگن: رينگن، ڪنجهن، ليلائن.

رنگ: تماشو رونق، خوشي.

رنگائي: رڙيون ڪندي.

روان: روانو.

روپ: حسن، سوييا.

روجهه: هڪ جانور گورخر.

روچي: روزي، حاصلات.

روح رچنديون: روح کي وڻندڙ دل پسند.

روڏا: اٺ.

روڙي: نيڪ، بهادر.

روڳ: مرض، بيماري.

روڳي: بيمار، روڳي.

رومي: مولانا جلال الدين رومي.

رُون: روڻ.

رَوَن: وڃن.

رونجهو: سخي ڄام سپڙ (جوڏا جو رونجهو هو).

روندا: روج راڙو ڪندا.

رَوَ: مَنهن، صورت، نمونو، روبرو.

روهي: روڪي.

رِهاڻي: رهاڻ، وندر.

رِهاء: جڳائي.

رَهُون: جبل، روه.

رڻ گهڙي: جنگ جي ڀر لهي.

رَڙي: تحقيق، نيڪ.

ريبيو: ڀلايو، برغلايو.

ريپارو: قاصد.

ريٽ: درياءَ جي ريتيل زمين.

ريٽو: ڳاڙهو بوجھ.

ريٽ: رڍ جا وڏا وار اُن.

ريهاڻو: ريڌو، راضي ٿيو.

ريڏائي: ڏنگائي، رُسامون.

ريزالين: نالائق، ڪميٽيون.

ريڪان: ريڪون، پاڙون، تارون، تندون.

ريڳڙيارو: واريءَ ۾ ويڙهيل.

ريل: ساوڪ وارو پٽ.

ريلو: ڪشش، وهڪ پائيءَ جي.

ريلِي: آباد ڪري، ريج ڏئي.

ريهي: ڳنڍي، ملائي.

ريون: ڏنڌ، داڻا داڻا.

ر

زابر: جابر، زبردست.

زاغ: ڪانگ.

زاف: ضعيف، هيٺي.

زبر: جبر، ظلم.

زبرون: جبرايون، ڏاڍايون.

زربفت: زريءَ جو ڪپڙو.

زلف: وار.

زود: جلد.

زير، زيرويون: زبردست، نيچ، قيدين جا زنجير.

س

ساب پيا: قبول پيا، سجايا ٿيا.

سابق: اڳيون، اصولوڪو.

سات: ساعت، گهڙي.

ساٿان: ساٿ کان.

سائر: هڪ قسم جي ٻوٽي، دوا.

ساتو: سودو، ستو عيوض.

سائي: مهاڻا، مڇي وڪڻندڙ.

ساٺ: سڳڻ ساٺ، خوشيون، سانباهه.

سانڪا: اونها ڪوه.

ساج: سان سينگار.

ساڄا: تيار، هوشيار.

ساجهه: سهج، وجهه.

ساجاڻو: ساڃاهه، معرفت وارو.

ساڏوهين: چار جي وڻ جو قسم.

سارون: سنڀارون.

ساروڻي: يادگيري.

ساڙو: مڇ، ڏک.

ساڪن: رهاڪو.

ساڱاتو: سڱڻيو، رفيق.

ساڱاپو: سڱ، مائيتي.

ساڱاهي: سمجهي، خبرداري رکي.

ساڱاهيج: ساڃاهه رکج.

ساڳاهيم: ساڃاه رکيم، سمجهيم.
 سال: شال، دشالو، سالم، چڱو.
 سالن ۾: شالن ۾.
 سالور: سالورو، ساز، سڪ، شال.
 سام: پناه، پٺاري، لڄ.
 سامائي: وڏو ٿئي، بالغ ٿئي.
 سانبين: وارثن، سانگين.
 سانپارا: سامهون، هن ڀرڻ.
 سانپيون: پلن مارڻ جو اوزار.
 سانپي: موڳي ٿي، منجهي.
 سانپي: مائٽ، عزيز.
 سانڃاڻ: سوچيو، سنڀاليو، اميد رکي.
 ساندارو: درياءَ جو ٻيٽ.
 ساندار: لوه جي ڍڪي (جنهن تي لوهار تتل لوه کي مٽرڪن سان کڻين)
 سانگ: سانگو، حيلو، سبب.
 سانگوٽا: وڇاڻ جا ڪوڏ ۽ سڱيون.
 سانگهيون: نيزا.
 سانگهارو: پاڻيءَ جي لاٽ.
 سانگهيڙا: جايون، وٿاڻ، سوراخ.
 ساهنگو: سهانگو.
 ساهئين: ڇڪئين، هڏ ساهئين، آرس پڇين.
 ساهي: ڇڪي، ٽائي، آرس پڇي.
 ساه ڏيڻ: وير جو چڙهڻ.
 ساء: سواد، ڏاڻق، نمونو، طرح.
 سائر: درياءَ، سمنڊ.
 سائو: نيڪ، سکر، سورهيه.
 ساقون: هڪڙي قسم جو ان يا ڏٽ.
 سايون: سڪيون خوش.
 سبي: سبيل، گهڻو اڻ ڀيو.
 سبيل: تمام گهڻي، جهجهي.
 سپر: طاقت وارو، ڏاڍو.
 سبوجه: دانا، ڏاهو.
 سپيري: سويل ٿي.
 سبيلي: حامي، مددگار.
 سپت: هر هنڌ، جاءِ بجاءِ.
 سپر: زور وارو مضبوط.
 سپرو: ڀرپور وڏو.

سٿڙ: سٿائو، تڙ، منزل، مقصود.
 سٿي: ست واري، سڄي زال.
 ستوه: انڌير، ظلم، ڊپ.
 ست: ساٿ، ميڙ، پاڻاري.
 سٿا: انڀار.
 سٿ: عيوض، سودو، ڪاهه، ٿورو پنڌ.
 سٿ: سٿاء، چوڙ، طرح.
 سٿائو: سخت، مضبوط، ڏاڍو.
 سٿائي: سانگ، سانگي سان، ڏاڍي لاچار سان.
 سٿائون: رتئون، اسباب.
 سٿون ڏيڻ: لوهون ڏيڻ، پنڌ ڪرڻ.
 سٿيندي: تڪو پنڌ ڪندي.
 سٿوءَ: سٿو ٿئي، برداشت ڪئي.
 سٿچن: پيدا ٿيڻ، هٿ اچڻ.
 سٿڙ: لس ٻيلي جو سخي حاڪم، ڄام سپڙ رونجهو.
 سٿڙڪ: مضبوط سوٽ.
 سٿڙي: پيدا ٿي، ڄائي.
 سڄڪيون: چنڇڙيون، سوليون.
 سڄود: سجدو، تعظيم.
 سڄاين: چڱاين، پلاين.
 سڄر: صحت بخش، تازا، گهڻا.
 سڄن: سڄهن، ٻڌڻ، پراچن.
 سڄي: ٻڌجي، سٿجي.
 سڄيائي: سڄي، پوري.
 سڄهه: وجهه، موقعو.
 سڄهائي: جلالي، ڳاري (سور ۾).
 سڄ: ڏس، پتو.
 سڄي: لاري، نشان ڪري، چٽائي، اڪيون ملائي.
 سڄيهون: اسان کي سڄي.
 سڄائي: سڄائي.
 سڌار: راس ٿيڻ، سريام.
 سڌر: مضبوط.
 سڌر: ڪانهن، ڪانو تير، تلاءِ چشمو.
 سيراڙو: تڪي ڍوڙ.
 سرائي: سرائڻ، چارهڻ وارو، صيفلگر.
 سراهڻاء: سراهڻ، ڪان، واس.
 سراهي: سراهي.
 سردر: قدم يار، فدا شد، ڇهه بجاءِ: جيڪڏهن يار جي قدم

تان سر قربان ٿيو ته ڇا ٿيو؟
 سرڪشي: مغري وڌائي.
 سرڪندو: چندن جو وڻ، صندل.
 سرگردان: حيران، پريشان.
 سرٿين: سام پيلن، پناهه ۾ آيلن.
 سترو: شراب.
 ستره: جهنگلي پکر جو قسم.
 ستري: لڙهه، مالها، تسبيح.
 سريام: حاصل ٿيڻ، مليا.
 سريو سون: اسان کي پلڻ پيو.
 سسر: سٺو چشمن.
 سسڻ: گهٽڻ.
 سعادت: نيڪ بختي، خوش نصيبي.
 سڪن: ڪنڊ، ڏڪڻ.
 سُڪوت: خاموشي، ماٺ.
 سُڪوتان: ماٺ مان.
 سڪهون: سڪون.
 سڪائي: سُڪائڻ وارو ناڪو رهبر.
 سُڪائون: پاسون، مڃتاڻون.
 سڪر: لائق، چڱا.
 سُڪيائي: آسودي.
 سُڪين: سُڪڻ.
 سڱيان: ڪتا سڱياليندڙ ڪتن جو مالڪ.
 سڱيائي: مائتي، قربت.
 سڱر: رستو.
 سُڱڻي: ڳڻڻ واري.
 سڱڙيون: وڃائڻ جون سڱيون.
 سڱيڻا: سڱ وارا، مائٽ.
 سڱيون: وڃائڻ جا سڱ، توتارا.
 سَل: تنگ، سوراخ.
 سَل: سڄي ڪر. سٺاءِ.
 سلاڙيو: گڏ ٻڌيو. قطاريو.
 سلان: سليان، ظاهر ڪريان.
 سلتتم: سليم، ٻڌايم.
 سلتتي: ٻڌائي، سٺي.
 سلحدار: هٿيار بند.
 سلوڪ: فقيريءَ جو رستو.
 سلهاڙيو: ٻڌيو، ڳنڍيو.

سلي: قطاري، سلهاڙي.
 سمانا: عزت وارا، مان وارا.
 سمر: سمرا، سامان، توشو.
 سمن: واعدو، گڏجاڻي.
 سمگني: نوازي، راضي ڪري.
 سمگنا: نوازي، راضي ڪيا.
 سمي: سمي بادشاهه.
 سنان: تڙ، وهنجڻ.
 سنپار: سانپر، چڙو يادگيري.
 سنپوڙو: سنپريل، تيار.
 سنجري: پيدا ٿئي.
 سنجمر: ڪوهه مان پاڻي ڪڍيم.
 سهنج: سُڪ، سولائي.
 سَنَد: سفارش، چئي، آڌر.
 سندڙيان: سندن.
 سَنَدڙا: توتارا.
 سندياء: تنهنجي.
 سَنَد: رکي ڇڏي، لڪائي رکي.
 سندا: عضوا، سندا، ٽڪرا.
 سندو: حد، ڪنارو.
 سَنَدِيندمر: مرهم پٽي ڪندڻ، چٽائيندمر.
 سَنَدِيون: بدن جا سندا، عضوا.
 سَنَد: اوزار، وسيلو، سيڙهه.
 سندن: همت، جهلين، سيڙهه تي ترن.
 سنڪو: اڏڪو ڍپ، فڪر.
 سنڪن: ڏڪڻ، ڪنڊ، ڍڄڻ.
 سنڪ: وڃائڻ جو ڪوڏ، ناد.
 سَنگ: سنگت، ساٿ، محصول.
 سَنگهار: مال وارا، ڳيا.
 سَنگهر: زنجير.
 سنواريا: سوانريل، سپاڳا، سونهارا.
 سنهڙو: پيغام، نياپو.
 سناوا: سڌا، سامهان.
 سَنهان: سٺا، ٻڌاڻ.
 سَنيان: ساڻن، ڪين.
 سَنئين: ٻڌڻ، سٺڻ.
 سو: سٺو ٻڌو.
 سَوَات: سٺون رستو.

سونها يور: ڏيڪاريور.	سوارا: سويل.
سونھڻ: پيڙيءَ جون ميخون.	ستواري: سويل.
سوءَ: ماتر، غم.	سواريون: سويل.
سيه: سڀيءَ، سردي وارو مهينو.	سواھرو: چڱو مددگار خير خواھ.
سھاڙ: ساھڙ، مياھ.	سواء: سٿائو وا.
سھاڳ: شڪ.	ستواڻي: سوايو سرس.
سھاڳي: سڪيو وٽندڙ.	سواڻي: سخي.
سھاڻ: سھاڻي، سيباڻي، جڳاڻي.	سوڀي: سونھن واري بختاور.
سھاڻو: روشني.	سوت: ڏاڍو وڻيل، سخت.
سھاڻي: سوجھرو روشنائي.	سونا: جوايداريون، ڏميداريون.
سھت: سڪ، اڪير، سلوڪ، رھاڻ.	سونائون: ڳولي لڌائون.
سھج: خوشي، شوق، چاھت.	سوجھ: جانچ، ويچار.
سھجان: ڪوڏ منجهان، سھج مان.	سوجھا: جان، پروڙ.
سھج: ڳڻ، قرب، سينگار موج.	سجھي: جاچي، چڪاسي.
سھنڌ: سٺوھنڌ، سٺي جاءِ.	سوجھياڻون: چڪاسياڻون، جاچياڻون.
سھس: سھسين، سوين.	سوڌا: سڌا، پورا، سچا، سمجھو.
سھڳ: سھاڳ، سڪ.	سوڌائي: چڱائي، سڌائي.
سھو: اميد، آسرو سھڻو لائق، چاھ.	شدو: پورو سچو.
سھر: موڙ.	سوڌيون: پوريون، سچيون.
سھي: واقف، سڃاڻو.	شور: سورة، درد.
سھنجو: خطرو تياري.	سوزانگهي: اورانگهي.
سوڪو: سڪيو، سولو.	شور ٻھار: ڇنڊي صاف ڪر.
سوڻيٽا: سوءَ ۾، ماتر ۾.	شور چرندي: سور کائيندي.
سيءَ: ٿڌ، سردي.	سور چيو: موھيو، مست ڪيو.
سيارچ: ھڪ قسم جو گامھ يا ڌڻ.	شوريٽيءَ: درد جي ماريل، ڏڪايل.
سيياڪو: سياپو ماڻھو.	سوڙ: مٿان پاڻ جي رضائي.
شياءَ: ماڻھو، شريڪ.	سوڙو: ڳڻائڻو لائق.
سيبا: توڻا، پڪيا.	سوگند: قسم.
سيباڻ: جڳاڻي، وڻي.	سول: شور فائدو، فرحت.
سيباڻو: وڻيو پسند آيو.	سون پٽي: سون جو سنگ يا داڻا.
سيباڻيام: مون کي وڻيا.	سونڪي: ڳڻتي، ڊپ.
سيباڻي: وڻي.	سونگ: محصول.
سيٽ: مٿ جا وڻيل رسا.	سونگنان: محصول جي ڪري روڪيا.
سيٽيا: پڪ وجهان.	سونگي: محصول اڳاڙيندڙ.
سيج: سيج، ڪٽ.	سون ورنينون: سون جي رنگ جھڙيون.
سيڏائي: سڪائي، موھي.	سونھاري: سھڻي، ڏاڙھي.
سبير: واٽ، لنگھ، گذر.	سونھان: رھبر.
سير: سيل، سچائي.	سونھائي: سونھين ڪئي، واقف ڪئي.

ص

صراط: پل صراط واٽ.
صراط المستقيم: سنئون رستو.
صريح: ظاهر ظهور صاف.
صفتان نور: صفتن واري روشني.
صقيلا: چمڪندڙ گهاٽيندڙ.
صلايت: مٿيا، شان.
صلوات: بندگي، درود.
صواب: سڌائي، چڱي واٽ.

ض

ضياءُ: ضايع، زيان.
ضرور: ضرورت.

ط

طالب الموليٰ مذكر: مولائي جو طالب مرد آهي.
طالع: ندر و نياڳو.
طالع: نصيب، ستارو.
طاق: ٿالھ، دروازا.
طاماعو: طمع رکندڙ ٽاڪائون.
طبل: دھل، نغارا.
طريق: طريقت، رستو.
طريق: فقيريءَ جو پنڌ، تصوف جي ٻي منزل.
طس: ٿالھ.
طوق: ھار.
طور سينا: جبل جنھن تي حضرت موسيٰ ؑ نور جو تجلو ڏٺو.
طهورا: پاڪ پاڻي، بھشتي شراب.
طيرن، طيورن: پکين.

ع

عاجز: ضعيف عورت.
عاجزيون: نيزاريون.
عادئون: عدن (بندر) کان.
عاصي: گنگھار.
عاق: ناصالح، خراب، بي حيا.
عالم: ڪائنات.
عام: عام ماڻھن.
عبث: اجايو.
عبير: عطر، عنبر.
عدم: نابودي، نيسي.

سيرزيون: سيرون، واٽون، پيچرا.
شيس: مشهور ٿيس.
سيسار: درياھي نانگ.
سيڪارا: سڌڪا، شوڪارا.
سيڪڙو: سڪايل.
سيڪي: چٽي.
سيگ: ڪمان.
سيلا: وارن کي ٻڌڻ جي رسي جا جوڳي ڪم آڻين.
سيلو: تير، گڙ مٿي کي ٻڌڻ جي رسي.
سيلھ: ڪنڊا، تير.

سيما ھم في وجوھم: سندس چھري ۾ سجدي جي نشاني آھي.
سيليون: رسيون.
سين: فقير جي صدا.
سيندياريا: سينڊي ھڻي سڏيا، پاليا.
سين: ماڻھ.
سيٿاس: ساڻس.
سيٿان: سندن لاءِ ساڻن.
سيٿاھيا: سيٿھ وارا.
سيٿاني: ساڻن، گڏ.
سيٿائي: ساڻ، گڏ.
سيوا: شيوا، بندگي.
سيوي: سبي، ٽوپا ڏئي.
سيھي: شيھي، ڪڇ، من.
سيئن: ٿاڻين.

ش

شبان: ڌنار.
شبيه: شڪل، صورت.
شتر: اٺ، ڪرھو.
شجر: وڻ، درخت.
شريڪت: برابري، همسري.
شعور: فھر، فضيلت.
شڪستي: دلشڪستي، نا اميد، ملول، مايوس.
شڪم: ڀيٽ.
شڪون: (واحد: شڪ) ڪلي، بند، ڪيري.
شھدي: سڪندڙ غريب، نمائي، مٺھن، صورت.
شومت: پراڻي، خزاني.

ف

فانگ: سڪل ٿاري
فَچ: ڇهڪ، چير.
قَره: مَرَت ٻوٽي جا داڻا.
قَڪي: سُتي.
قلنگي: فرنگي، يورپي.
قَليل: گلن جو سرهو تيل.
قَر: پپ (پير جو).
قوتو: ٻَلبلو ٻوڙيو.
قورا: قولهارَ موڙ.
قورائبا: وڇرندا، جدا ٿيندا.
قورائو: جدائي، وڇوڙو.
قوگن: قوگ جي ٻوٽن.
قوگي: نڪما، بيڪار.
قِيٺ: ڌڪ، صدمو.
قِيٺ: گجي، جهڳ

ق

قاف قوسين اوادني: ”هن ڪمانن جو وڇوٽي بلڪ انهيءَ
کان به ويجهو.“
قافئون: قافن مان، جبلن مان.
قالب: جسم، بدن.
قال: بحث مباحثي گفتگو.
قال قيل: ڳالهه ٻولهه.
قالوا ٻلي: چيائون ته ”هاڻو.“
قبلي نما: قبلو ڏيڪاريندڙ.
تد: هوڏ.
قُدام: اڳواڻ، سردار، پيشاني.
قد ٻڏي: هوڏ ڪري، سينو ساھي.
قدت: طاقت.
قديم: اڙلي، اصل کان.
قرقل: لونگ.
قرن: سخي سمي ڄام جونالو.
قرينو: محبت، سڀنت، وڻ ڀلائي.
قزاق: رهنن ڌاڙيل.
قصر: ماڙي.
قَضائي: اتفاق سان.
قضيو: معاملو.

عراقي: عراقي گهوڙا.
عرفات: مڪي شريف جي ويجهو هڪ ميدان.
عرفان: علم، معرفت.
عُريان: اگهاڙي نانگي.
عزازيل: شيطان، ابليس.
عطائي: سوالي، فقير.
عصيان: گناه، ڏوه.
عِلتي: عادتِي.
عليل: مريض، بيمار.
عليمر: ڄاڻڻهار.
عميق: اونھون درياھ، اوڙاھ.
عين: هوبهو، نسورو.

غ

غار ٿيو: گم ٿيو.
غواصن: ٽوپن.
غِيپتي: ڳلا ڪندڙ.
غير: دوئي، ٻيائي.
غير گمان: ٻيائي جو خيال، شڪ.

ف

فَاذ گُروني آڏو گُرم: ”اوهين مون کي ياد ڪريو ته آءُ
اوهان کي ياد ڪريان.“
فاقو: پڪ.
فاتق: بزرگ، سياڻو.
فتاح: کوليندڙ فتح ڏيندڙ.
فردا: سڀاڻي، آخرت.
فردوس: بهشت.
فرقان: قرآن شريف (سچ ۽ ڪوڙي ۾ فرق ڪندڙ).
فَڪان قاب قوسين آوآدني: هن ڪمانن جيترو ويجهو هو
بلڪ ان کان به وڌيڪ.
فلڪ: عرش، آسمان.
فلق: فرق.
فن: حرفتون.
فهميدمر: سمجهيم.
في الله: فنا في الله، الله ۾ فنا ٿيڻ.
فيض: موج، پلٽ.
فيل: هاڻي.

قفلن: تالن، ڪلفن.
 قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا: چئو ته ڪا به مصيبت
 اسان کي نه رسندي سواءِ انهيءَ جي جا خدا اسان
 جي حق ۾ لکي آهي.
 قلوب: قلب، اندر دل.
 قليل: ٿورا.
 قُمْ: اُٿ، اُٿي تيار ٿي.
 قمر: چنڊ.
 قناتون: طنبوءَ جا پرڏا.
 قوال: راڳيندڙ، ڳائيندڙ.
 قيدُ الماءِ: داتو پاڻي، تفدير.

ڪ

ڪاٻول: ڪابل شهر.
 ڪاتب: لکندڙ.
 ڪاٻاٽي: ڪاپو ڪندڙ ڪٽيندڙ.
 ڪاپت: جوڳين جو هڪ فرقو.
 ڪاٻڙي: سناسي، جوڳي.
 ڪاپو: ڪٽڻ جو پورهيو.
 ڪاچوٽي: لانگوٽي.
 ڪاڍو: چڪ، سڪ، ڪشش.
 ڪاراڻيا: ڪاراڻيا، ڪاراڻيا.
 ڪاراڻي: ڪارنهن، ڪاراڻ.
 ڪارايل: ڪارو هنجھ.
 ڪارڻي: وسيلو مددگار.
 ڪارونپار: ڳوڙهو اونهو هيبتناڪ.
 ڪارون: ڪوششون، حيلو وسيلو.
 ڪائر: ڪانئر، بزدل، گيدي.
 ڪارھين: يارھين.
 ڪاري: سخت، گھائيندڙ.
 ڪاريا: ڪرايا.
 ڪاريھر: ڪارو نانگ.
 ڪاگت: طاقت، سگھ.
 ڪاڪل: زلف، وار.
 ڪاڪيون: اديون، سرتيون.
 ڪام: لڪڻ.
 ڪامڻ: جادو مند، سهڻي زال، نازنين.
 ڪاڻيو: جبل جو نالو.
 ڪانڊي: ڪنڊي جي ڪاڻين ۾ (جن جي باھ لڳي آهي).

ڪانه: ڪانهن: ڪيڏانهن. ڪٿي.
 ڪاڻي: ڪان، ڌڪ، سرائي سرمي پاڻڻ جي.
 ڪاڻيٽا: نيش، ڏند.
 ڪاڻيارو: ڪاڻ وارو ناقص.
 ڪاڻيرو: پاڻيءَ جو هڪ پڪي.
 ڪاڻ: عيب، گھٽتائي، شرمندگي، حجاب، لحاظ.
 ڪاڻياريون: قصور واريون، عيبدار.
 ڪاهري: اڀري، ضعيف.
 ڪاهوڇي: دري يا مڪان جو نالو.
 ڪاءُ: ڪاڻي، ڪاب.
 ڪاڻو: درياءَ جو لاهو لٿل پاڻي.
 ڪايا: هائي، بدن.
 ڪبر: هٽ، وڏائي.
 ڪبرياءَ: خدا تعاليٰ.
 ڪعبير: وڏو گناهه.
 ڪب: ڪنڀڻ، چرڪڻ، لڏڻ.
 ڪهيليائي: جنهن جو ساڻي چڱو نه هجي جنهن جو ڪو
 پيلي نه هجي.
 ڪتابت: لکيو، اعمالنامو.
 ڪتو: ڪتيل.
 ڪتارا: خنجر.
 ڪٽ: مٽ، تيز شراب، هرگز.
 ڪٽڪ: لشڪر.
 ڪير: بڙڇيون.
 ڪپر: ڪس، ڪڇ، منڊ.
 ڪٻر: ڪريت، بچڙي ريت.
 ڪٻڇ: ڪري پيڇڻ، بدپر هيڙي.
 ڪٻور: ڪافور سرهاڻ.
 ڪٻيري: ڌڪي وات، گمراهي، پيراهي.
 ڪٻا: ڇا.
 ڪٻاڙيا: ڇو چاڇي ڪري.
 ڪٻيو: لڪڻ، ڊيڻ، ڇڪڻ.
 ڪٻڇ: ڪوڏ، مٽيڙو.
 ڪٻو: ٽڪو داغ، مهڻو.
 ڪٻڻ: بيوس، لاچار خراب جاءِ.
 ڪٻڻفو: ريشم، ريشمي ڪپڙو.
 ڪٻڻو: نالائق، بداخلاق.
 ڪڍ ڪاهڻ: پٺيان لڳڻ.

ڪُڙ: خبر، سُڌ، جن، جيڪر.
ڪُڙ: ڳاٽ.

ڪُڙ: ڪٽنب، ڪڙم، پٽڙا.

ڪراڙ: پٽ شاهه جي ڍنڍ.

ڪراڙا: ڏکيا، اٿانگا.

ڪرڪ: تير، ڪان.

ڪرڳل: هل هلاچو.

ڪرلاهو: خبر لهندڙ سنڀاليندڙ.

ڪرنگل: ڪرنگهر، مڏن جو پڇيرو.

ڪرندان: خراب رستو، التي وات.

ڪرنگهو: ڪرنگهو ٻئيءَ جو هڏو.

ڪرنون: ڳنڍيون ڳوڙها.

ڪرهل: اٺ.

ڪرهو: ڪريو.

ڪرهو: اٺ.

ڪرو: ڪرت، ڪارائي.

ڪري: کاڌي جي پرهيز.

ڪريت: بچڙي رسم، بد رسمي.

ڪرير: ڪرڙوڻ.

ڪيڙج: ڪچرو، ڪڪ ڪانا.

ڪيڙڙ: پير کڻڻ.

ڪيڙه: اندر، ڇيءَ، بدن.

ڪيڙه: ويچار ڪر، سڙ، بچ.

ڪس: ڪٽ، دل جو غبار.

ڪسٽر: ڪوڙا سرن جا ٻوڙا.

ڪشتيبان: پيڙهي هلائيندڙ.

ڪڪوه: شراب جو قسم.

ڪلات: گليچو، گلال.

ڪلال: شراب ڪڍندڙ مي فروش.

ڪلارين ڪيڙين: ڀرت ڀريل ڪيڙن سان.

ڪلپتي: مها جوڳي، خيال وارا.

ڪل ٿيا: ڏٺيءَ سان مليا.

ڪل شيءِ ڀرجي آئي اصله: سڀڪا شيءِ پنهنجي اصل ڏي موٽي ٿي.

ڪل من عليهانان: جيڪي ڪجهه زمين تي آهي سو فنا ٿيڻ وارو آهي.

ڪلمي گو: ڪلمون پڙهندڙ.

ڪل نفس ذائفة الموت: سڀڪو ساه موت جو مزو چڪندو.

ڪلو: جهيڙو جنگ.

ڪليون: ٿڙيءَ جا غدود، ڪليجا.

ڪم: نيلوفر جا ڦل.

ڪماچ: رباب.

ڪمازهين: (ڪٽ + ماڻهو) ٻرن ڪي.

ڪميتن: گهوڙن.

ڪن: ٿي، ٿي پئو.

ڪنان: ڪان.

ڪنجرو: چولي، گنج.

ڪنجڪ: واڳ.

ڪند: ڀالا.

ڪنڊا: ڪنڊي جو وڻ.

ڪنڊيون: ڪنڊن سڱن واريون مينهن.

ڪنڙ: ڪونر جنهن ۾ ڌوبي ڪپڙا ڪنڀ چاڙهين. والا.

ڪنگن: ڪانٽرن (پڪي).

ڪنهن منهن: ڪهڙي طرف.

ڪنو ٿيا: ڪن وڌيل جوڳي.

ڪنواٽ: گوڙو ننڍا واٽ.

ڪنڀج: ڪنڊ، پاسو.

ڪنڀس: ڪيس، انهيءَ ڪي.

ڪنڀڪن: وڏا ڀاڱا ڪن. ڪنجهن.

ڪنڀن: وٽن.

ڪنڀون: مٿيون، موتي.

ڪوپا: پهلوان.

ڪوت: گرز.

ڪوڏ: چاهه، خوشي، ناز لاڏ.

ڪوڏيون: شوقين.

ڪور: انڌو.

ڪورا: منهنجي خاطر، پاسخاطري ڪري سون ساڙو.

ڪورا: گلا.

ڪورنئون: ڪورنئون، ڪورنئون.

ڪورنئون: پڪين ڦاساڻ جا ڍام.

ڪوڙي: بي وڙهي نالائق.

ڪوڙڪ: ويڏن، ظلم.

ڪوڪڙ: سڪل پيرون.

ڪوڪڙ: بدلجڻ، گنهگار.

ڪونر: وٽن جا ڪپڙا گل، شهزادا.

ڪوٽ: التي وات، ڏکي وات، اوجھڙ.

گوار: گلا.

گوء: ڪير بـ

گوء: گهٽي.

گوساهيا: ڪوڙي ويساه وارا.

گويل: گمهل اوڀرو.

گه: پنڌ جي تڪليف، گهٽو ڏکيو پنڌ.

گه: چو.

گها: ڪهڙا.

گهن: ڏکيا پنڌ ڪن، چون.

گهڪ: چهڪ، چير.

گهٽي: چوڻي، قول.

گهو: ڪهڙو.

گهن: پنڌ، ڪشالا.

گنا: ڪٽان، ڪٽان.

گنچل: گنچل، سون.

گيا: گيئي.

گيائي: تڙ جو نالو "گيائو".

گيڏارو: جنگ جو ميدان.

گيرت: راڳ جي صدا.

گيئي: سيڪاري، هيرائي.

گيس: ڪارو رنگ، ڪارا وار.

گيسر: زعفران.

گيف: نشو خمار.

گيفيت: حالت، حقيقت.

گيڪان: گهوڙو.

گيم: ڪين، نه.

گين: نيسي، ڪجهه نه.

گير: ڪيڙو، سرنڊو.

گيڻ: ڪيڏانهن.

گيڻان: سندن لاءِ.

ڪ

ڪاٺو نيا: جهنگلي ميوو.

ڪاڏو ڪوڙڻ: منهن ڀر ڪرڻ، بي طاقت ٿيڻ.

ڪارو ٿان: "ڪاروڙي" ڳوٺ کان.

ڪاس: سڌ.

ڪاند: صبر، ڪنيا.

ڪانء: جلاءِ، ساڙ.

ڪانيا: هڪاڻيا، ساڙيا.

ڪاٺان: سڙيا، جليا.

ڪاهوڙي: جهنگ جبل ۾ ڌٽ ڳوليندڙ سڄا فقير.

ڪٿيرين: مارو ٿيڻ، ڪٽڻ وارن.

ڪٽرن: ڪيڻو ڪندڙ ڳڻڻ يا مينهن.

ڪپ: وڏ.

ڪپر: هڪ ننڍو زهريلو نانگ.

ڪچاڻي: اندر جو سون ڳارو.

ڪجن: بيزار ٿيڻ، جهجن، ڳرن.

ڪجڻ: جهوري، ڳاراڻو.

ڪگمارو: ترار مٽندڙ.

ڪڏائون: پيالون، جمنيون.

ڪڏي: ڪوئي، حجرو، اوطاق.

ڪر: خراب ماڻهو دشمن، رقيب.

ڪرا: سڄا.

ڪرايون: دشمنيون، برايون.

ڪردار: افعالن وارا، هنرمند، سلوڪ وارا.

ڪرس: لاڏ ڪوڏ، نازخرا.

ڪرڪن: چڙين.

ڪرڪٿان: نوڙين جا ٺهيل جوتا.

ڪرڪرا: گهوڙن جي پني صاف ڪرڻ لاءِ ٿوريءَ جا ٺهيل برش.

ڪري: پوري، سڄي، پڪي.

ڪڙا ڪڙي: ڪڙيون ڪڙي، پوري ڪوشش سان.

ڪڙه: دروازو، لنگهه.

ڪڙيا: ٻورا، خريڻون.

ڪڙڳ: تراريون.

ڪڙيو: ٿٺو، ڀڳو.

ڪڙيو: روشني ڪڍي، ظاهر ٿيو.

ڪسو: جتي.

ڪڪي: مڇي.

ڪمر: صبر.

ڪنپ: ڏوبيءَ جي ديگهه.

ڪنپاڙي: ڪنپاڻ جي نار واري.

ڪنڊي: ڳجهي، ڳجهه سانڍيندڙ.

ڪنڀا: ڳاڙها رتل رڙا.

ڪنيا: خوش خبري ڏيندڙ ڪانگل.

ڪليل: ڪڙڪو.

ڪڻ: طرف، پاسو، رٿا.

ڪورو: مڇ، ڪلال جي بڻي.

کوٺيتي: پوري طرف واري، پوري مند واري
 ڪوهو: ٻيڙيءَ جي سڙه واري ڪاٺي.
 ڪوءَ: ٻن، ڪڏ.
 ڪه: ڌڙ، لت، خوشبوءِ دارگاه.
 ڪهچ: ٽڪج، ڪڪڙج.
 ڪيترا: جوتا.
 ڪو: ان گڏ ڪرڻ جي جاءِ.
 ڪيتا: ضد، ارڏايون.
 ڪيڙاڻو: ڳوليندڙ ڏوريندڙ.
 ڪيڙ: جماعت، ٽولي.
 ڪيرون: مبارڪون.
 ڪروليون: ”ڪيروي“ گاه.
 ڪين: ڪاٺين.
 ڪيندي: ڪاٺيندي.
 ڪينئن: خير، سک.
 ڪين: کاڌا، طعام.
 ڪيه: مٽي، ڌڙ، لت.
 ڪيو: ڪاٺيو، پيٽ پريو.

گ

گاڏيليون: سهڻيون زالون.
 گاروڙين: جهانديدن، آزمودگارن، جوڳي فقيرن.
 گاءُ: هوڏ، ٽڪر.
 گبرو: رلي، اوچڻ.
 گبري: گودڙي، بغلي.
 گت: ريت، دستور.
 گتا: ڦاٽا، اٽڪيا.
 گجر: گجر قوم جي (مومل).
 گجميل: گجميل شهر جون ٺهيل.
 گداز: سون فراق.
 گڏايم: ملايم.
 گرت: ڳنڍ، ناٽي جي هڙ.
 گرداب: ڪن، اوڙاه.
 گردانبو: پروڙين سمجهيو.
 گرڻي: ڳنڍ، ٽڪر.
 گري: گير ڪري پونڪي.
 گڙنگ: هڪ ايراضيءَ واه جونالو.
 گسا: گس کان، وات کان.
 گسي: انن جا ليڏوڻا.

گفت: ٻولي، آواز چيائين.
 گلبوءَ: خوشبودار.
 گمائي: نابود ٿي، گمراه ٿي.
 گمائي: بيخود ڪئي.
 گمن: غمن، سير، گهمڻ.
 گنجو: گنجو ٽڪر.
 گند: پاڻيءَ جي دل ”گولڻي“ جو ڦل، لوڙه.
 گنداڻون: رليون.
 گندي: چادر پوتي.
 گنگائي: مٺائي، جهڪائي، ماڻ ڪرائي.
 گنگن: اٺن.
 گنوايو: وڃايو.
 گنبر: هاڻي.
 گودڙ: وڏي گودڙي.
 گور: قبر.
 گورڪناٿ: جوڳين جو مهاگرو.
 گوشي: گندڻ ۾ نويڪلائي ۾.
 گوندا: ٻڪرين جي ننڍن ڦرين جا واڙا.
 گيان: سڀي ڄاڻ، معرفت.
 گيرب: هٿ، وڏائي.

ڳ

ڳاڇ: ڳيڇ، راڳ.
 ڳاڱا: هڪ جهنگلي ميوو ڳاڱيون.
 ڳاراڇو: احوال، محفل، شادمانو.
 ڳالهائون: سندن ڳالهائون.
 ڳاه: اشارو، بيت، ٽڪن ۾ اميڃاڻ.
 ڳاڻو: چوڻ، گونج.
 ڳاڻو: ڳاڻو گوشت.
 ڳيرو: چوڪرات، پار.
 ڳيپا: ٻوڪيا، گل جهليائون.
 ڳتا: ڳت، وار.
 ڳتو: ويڙهيو.
 ڳتن: ڦاهين، طوقن.
 ڳجهاندرو: ڳجهه ۾.
 ڳران: وٽان، گهران.
 ڳرن ۾: ڳجهن ۾.
 ڳري: ڳلي، گهٽي، وسيلو.
 ڳريو: ٻيڙيءَ جي ٻڪه جو رسو.

ڳرهيان: بيان ڪريان، اوريان.
 ڳڙھ: قلمو.
 ڳڙي: ڳنهي، وٺي.
 ڳڙتيا: ناري ڇڏيا، نستا ٿيا، بيهوش ٿيا.
 ڳمن: آهستي هلن.
 ڳمجي: وٺي، کڻي.
 ڳوريون: ڳوليندڙ طالبو.
 ڳهريو: نشي ۾ موڳو ٿيو.
 ڳهلي: ڳهيلي، التجاڻ.
 ڳهڻا: زيور.
 ڳهيو: پورهيو ڪيائين، ڪم ۾ وهيو.
 ڳيڙءَ: توورتو.

گھ

گھائو: مڇي ماريندڙ.
 گھاتي: گھاتي شراب مان.
 گھاگھائي: همت ڪري، کلي ڪڍي.
 گھاندار: وڏا، گھنڊ.
 گھاء: ڦٽ، زخم.
 گھتون: بهانا، عذر.
 گھٽ: نڙي اندر دل، در لنگھ، گس.
 گھٽڪن: ڳيئون ڏين.
 گھجان: مجلس، خوشيون، ناچ ڪل.
 گھڙي: بت کي لوڙي گھوماٽجي.
 گھڙءَ: فڪر، اُتڻ.
 گھل: ٽولي.
 گھمائي: ڦيري کاڌائين، پنوائي.
 گھنگھر: ڏک سور.
 گھڻ جان: گھڻو ڄاڻيندڙ سياڻا.
 گھور: چڪر، ڦيرو ڪڻ، پور خيال.
 گھور پيا: گھڙيا، ڪڻ ۾ پيا.
 گھوريندڙ: ڳوليندڙ ڳلاڻو.

ل

لا: نه، نفی، نيستي.
 لا تقنطوا من رحمة الله: خدا جي رحمت کان نااميد نه ٿيو
 (تحقيق الله سڀ گناهه معاف ڪري ٿو).
 لاجو: ٻيڙيءَ جا رسا.
 لاجویند: نوزين جا پنڌڻ.
 لاحد: لامڪان، حد کان ٻاهر.

لاخوف عليهم ولا هم يحزنون: انهن لاءِ ڪو خوف نه آهي ۽
 نه ڪي هو ڏک ڏسندا.
 لاڌ: حاصل، فائدو.
 لاڌ: انگل، ماڻو.
 لاڌاڻ: بار کڻڻ.
 لاڌوڻا: بار.
 لار: مال جو ڦر، چڙي جي وچ واري ڪاٺي.
 لارون: پاڻيءَ جون ڌارون، لينڊيون.
 لارڙي: اڳڙي ريت.
 لاکوني: ڪوئي يا ڦرتي کان سواءِ.
 لاڳ: محصول.
 لاڳيدار: لاڳو وٺندڙ محصول اڳاڙيندڙ.
 لام: ٿاري، پتاري، آسري.
 لامقصود في الدارين: سواءِ خدا جي ٻنهي جهانن ۾ ٻيو ڪو
 انهن جو مقصد نه آهي.
 لامکان: مڪان يا جاءِ جي بند کان ٻاهر، هر جاءِ.
 لامي: لڙڪندڙ نمندڙ.
 لانچي: ڳولي، ڏوري.
 لانگ: پرانگھ، تنگ.
 لانئين: ڪسي ڳالهه.
 لائي: هڪ ڪارو ٻوٽو.
 لاه: سٿ، چال، لاڙو.
 لاهوت: سلوڪ جي چوٿين منزل.
 لاهوتي: لاهوت جي منزل کي پهتل سالڪ.
 لاءِ: لاءِ ساءِ.
 لائون: مٿا مٿن سان ٽڪرائڻ، شاديءَ جي هڪ رسم.
 لائو: جڏو عيبدار.
 لا يَکْلِفُ الله نَفْسًا إِلَّا و سَعَهَا: الله ڪنهن به ماڻهو کي
 سندس وت کان وڌيڪ تڪليف نٿو رسائي.
 لايعرفهم غيري: مون کانسواءِ اوليائن کي ٻيو ڪو نه ٿو سڃاڻي.
 لَب: لالچ.
 لباس: ويس، ٻاهريون ڏيڪاءِ.
 لبیس: پوشاڪ، ٻاهريون هار سينگار.
 لڄيا: هڪيا، ڊٺا، لڏيا.
 لڄان: ڦٽڪان.
 لَحْم: ماس، گوشت.
 لحظو: پلڪ، اک چنپ.
 لڏ: لاپ، حاصلات.

لڏا: لکيا (تقدير موجب).
 لڏا: ٻه تارا جي ”ٿيڙو“ کان پوءِ اڀرن.
 لڙ: ٽڪڙ ۾ تيزيءَ ۾.
 لڙ: گوڙ درياءَ ۾ پاڻي جو چاڙهه.
 لَس: پاڻيءَ جي اچڻ تي اچڻ.
 لسان: زبان.
 لُسندي: لُوسيندي باهه جي سِيڪ وقت.
 لُعب: وات جي ڦيڻي.
 لغار: ڌرو ٿوري گڏيل شيءِ.
 لُڪُ: چيلهمه لنگهه.
 لڪڙياريون: سنهڙيون، نازڪ.
 لڪيون: ننڍا لڪ.
 لڪ: ڌرو ننڍي ٿوري.
 لُڪ: گرم هوا، آسات.
 لڪا: ڏيکاءِ، نماء، تفاوت (جوڌ سڻ ۾ اچي).
 لڪڻ: گڻ، لڇڻ، صحيح ڪرڻ.
 لڪيڻ: عادت ۾ لڇڻ ۾.
 لڪي: ڄام لاکي جي گهوڙيءَ جو نالو.
 لڪيا: سڃاتا.
 لڳ: ڪارڻ، واسطي.
 لڳهه: ڪڪر، جهڙ.
 لڳو: منڊو.
 لڳل: لڇڻ.
 للاهه: سست، ڊڄڻا.
 لُڙ: پوتو جو پاڇيءَ طور رڌجي.
 لُڙ: سهڻو منجهه.
 لمر يلد و لمر يولد: هو (ڌرتي تعاليٰ) نڪي ڄڻي ٿو نڪي
 ڄاڻو آهي.
 لميو: لامارا ڏيو.
 لنب: هڪ گاهه.
 لنبدا: عيبدار ناقص.
 لنگا: لنگڙا، منڊا، جڏا.
 لنئون: الفت، ناتو محبت.
 لوت: هڪ قسم جو وڻ.
 لونو: رليل، سڙيل، کاڌو.
 لوئيءَ: رليل.
 لوئي: منيس، جليس.
 لوبي: لُٽي، ڦري.

لوڇ: لڇ ٻيڇ.
 لوڇڻ: ڳولڻ.
 لوڏي: شڪاري.
 لوري: هڪ قسم جو تير، ڪاڻ.
 لوڙا: هُل، گوڙ.
 لوڙائن: ڌاڙيلن.
 لوڙو: هڪل، هُل، فرياد، حملو.
 لوڙهه: مڙهه، لاش.
 لوساڏي: ساڙي ڪاڻهي، جلائي.
 لولات: لپڙاٽ، عاجزيون.
 لون: لڏل، لڪڻ.
 لون: تند، تار سنهڙا وار.
 لوندا: ٻوليندا، لات ڪندا.
 لوهه: لوهه جو اوزار ڪاٽي، رنجير، تير.
 لوهڻي: مڇي جو قسم.
 لوهُو: رت، خون.
 لوهيڙا: هڪ قسم جا وڻ.
 لوهه: مڪان، ماڳ.
 لوٽڙياري: لوٽي ڍڪيندڙ.
 لُءُ: لنئون، نينهن.
 لُهاڻو: جلائيندڙ ساريندڙ.
 لهس: ڪار سِيڪ.
 لَهم البشري: (دنيا ۽ آخر ۾) انهن لاءِ خوشخبري آهي.
 لهنداءُ: اوهين لهندا.
 لهوارا: هيٺ وهڪري طرف.
 لهون: لهو.
 لُئا: ڌرا ڌرا، وڍيا، لڻيا.
 لُئي: لُئي ڇڏي، وڌي ڇڏي.
 ليڙو: اٺ.
 لياڪا: جهاتيون، آسرا.
 لي: ڪڪ.
 ليت: پاڻيءَ جي اُٿل.
 ليس ڪمئله شيء: خدا جهڙي ٻي ڪابه شيءِ نه آهي.
 ليل: رات.
 لنگ: ريت، پڙي، قاتل ڪپڙو.
 لنگهن ۾: چنل ڪپڙن ۾.
 لنگهو: لينگهو داغ، ٽڪو.

م

مات: ماريل، نابود، فنا.
 مات: ماڪ، احسان، پلائي.
 ماچ: راڳيندڙ مطرب.
 مارا: ماريندڙ.
 مازايت شيئا الا ورايت الله: آءُ اها شيءِ ڪانه ٿو ڏسان
 جنهن ۾ خدا جو جلوو نٿو ڏسان.
 مارڳ: وات، گس.
 مانجهيان: بهادرن جون.
 ماڙيچي: مارو ذات جي.
 مارينهون: اسان کي مارين.
 ماڙ: پلائي، مهرباني.
 مازاغ البصر وما طغي: نه نظر ڏنگي ٿي ۽ نه نافرمان ڪيائون.
 ماکائي: مڪان، جبل ۽ نئي جو نالو آهي.
 ماکائي: ڄاڻي بجهي.
 ماگر: قبول، پسند.
 ماگر: مان گهر، مان گهر، مونکي.
 ماس: سندس ماءُ.
 مامرا: معاملو، رٿون.
 مامور: امر ڪيل، نصيب ۾.
 ماموري: وڏي بيماري، ڳري آفت.
 ماموين: ماموئي درويشن.
 مانڊي: منڊ ڪندڙ جادوگر.
 مانگڙيائي: مانگر جو بچو، مڇ.
 ماه: مهينو.
 ماه منير: چوڏهينءَ جو چنڊ، روشن چنڊ.
 ماهيت: حقيقت.
 مباح: روا، جائز، حلال.
 مبين: چٽو ظاهر.
 متارا: بهادر، مست.
 متاءُ: منهنجي مٿان.
 مت: عيوض، هڪ جيڏو.
 مٺائون: ماريائون.
 مٺن: ٻُرن، ٻيڙن.
 مٺ: ماپ، اٺ، حد.
 مجاز: عشق.
 مجوسي: نفس اماره، ڪافر، گجر.
 مڇي: موڪلي.

مجيجي: مزاج جو واقف، حال محرم.
 مڇ: ڪانهن جون نونڀون.
 ميٽ: هڪ وڻ جنهن جي پاڙ مان ڳاڙهو رنگ نهي ڳاڙهو لعل.
 مڇر: سلام ديدار، تماشو.
 مڇڻ: مٿان.
 مڇيجاھ: وڏجاءُ، تون ڪڇ.
 محرم: اسلامي سال جو پھريون مهينو.
 محفوظان: لوح محفوظ کان، ازل کان.
 مُد: منڍ، شراب.
 مدارن: ڀروسن، تعلقن.
 مدعي: ڪوڙا دعويٰ ڏسڻ.
 مُد: ٿر هو ڪڪن ۽ ڪائين جو ڍڳ، ڪڪن جو گڏو.
 مذاق: ٺٺولي، ٺڳي.
 مذڪور: ذڪر، احوال.
 مُر: مٽي، ميراڻ.
 مرڪ: سُرڪي، تري جا قطرا.
 موزو: چمر جو جوڙاب جنهن مان بدبوايندي آهي.
 مُرسل: موڪليل، رسول.
 مرگ: موت.
 مرگ: فخر، وڏائي، مرڪڻ جهڙي ڳالهه.
 مرڪٽون: مرڪندڙ ٻهڪندڙ.
 مڙان: گڏجان، ملان.
 مڙنيئون: مڙني کان.
 مس: ٿامون، ڪڇ.
 مساوي: هڪجهڙو، برابر.
 مسحو: وضو.
 مُسلم: قبول ڪيل، سونپيل.
 مُسن: تڪليف ۾ اچڻ.
 مُشاهدو: ديدار، لقاءُ.
 مصلحت: پلائي، فيض.
 مضر: ضرر پهچائيندڙ.
 مضمضه: ڳرڙي.
 مطيعن کي: تابعدارن کي.
 مَعْبُود: عبادت جو لائق.
 معجونون: مرڪب دوائون طاقت لاءِ.
 معذور: ويچارِي، بيوس.
 معرفت: ڄاڻ، پروڙ.
 معمور: آباد، اڏيل.

مُفتي: فتوي ڏيندڙ.
مقالان: بيان کان.
مقاميائي: مقام پائي، هڪ ئي قبرستان ۾ دفن ٿيل.
مڪا: موڪليا.
مڪار: موڪليم، مونکي موڪليا.
مڪڙا: جهاز.
مڪڙي: پيڙي.
مڪ: تيل جو مڪ، تيل مڪڻ.
مڪڻي: گاه جو هڪ قسم.
مڪت: موڙ تاج.
مڪ: ڀن، گهر.
مڪل: پهلوان، بهادر.
مڪل: ملهه، وٽ.
ملاح: ملاح جو جمع (مليح = سهڻو) سکر.
ملاخطو: ڊپ، خطرو.
ملازم: ملامت، ميار.
ملاءُ: وٽان، کان.
ملاڪوت: ملائڪن وارو درجو سالڪن جي هڪ منزل.
ملور: ملول.
ملهاڻيچ: مڪج سرخرو ڪج.
ملهي: سرخرو ٿي، مرڪي.
منا: من تان، دل مان.
منازين: موڙن، مهڻن.
منجان: موڪليان.
مند: مند، شراب.
مند: جادو.
منڊا: ڇلا، ڪنگڙ.
مندبل: سار، اسباب، ٽڪسٽ.
مندبي: بناڻي، جوڙي.
مندبيون پائڻ: قابو ڪري جهلڻ.
منصور: مشهور صوفي شيخ حسين منصور حلاج، جنهن
”انا الحق“ جو نعرو هنيو.
من ظَلَبَ شيئاً وَجَدَ: جنهن ڪا شيءِ طلب ۽ ڪوشش
ڪري ان کي ڳوليائين ته اها لذائيز.
من عرف الله، گل لسانه: جنهن الله کي سڃاتو تنهن جي
زبان ڳنگي ٿي.
من عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ: جنهن پاڻ کي سڃاتو تنهن
پنهنجي رب کي سڃاتو.

منگر: ڪورو، مانگر مڇ.
منگل: ڪورو آڙاه.
من لا شيخ له، فيشيخه الشيطان: جنهن کي ڪو مرشد ناهي،
تنهن جو مرشد شيطان آهي.
من له الموليٰ فله الكل: جنهن کي موليٰ آهي تنهن کي
سيڪجهه آهي.
منهن: اجهو ڇپر، چنو.
مياڻي: مڏي ٿي.
منيو: گوھيو.
مطي: ڏانهن، وٽ.
موتوا: مرو (مرو کان اڳ).
موڏن: اٿن.
مورچل: مورجي ڪنڀين جو ٺهيل پنڪو.
مورتي: بلڪل ٿي، اصل.
مورن: اڀرن، ڦٽن.
مورياڻ: ڪٽ، ميل.
موريسر: اک ۾ وار اک جو ڦل ڪٽر.
مورڙ: مورڙي، سرمايو.
موسٽ: ڪوڙو بهانو، عذر.
موڪ: جام، گهڻو ڇڙواڳ، ڪشادو.
موڪي: شراب وڪڻندڙ عورت، ڪلالڻ.
مولها: پتڪا، ڀڳون.
مونا: گوڏا.
مونڙين: گوڏن سان.
مونهان: مون کان.
مونهن: مونکي.
موه: منهن، مهاڙ.
موهڙ: مهاڙ منهن.
موءُ: جٽائون، وار.
مها: ميا، ڀاڄي جو هڪ قسم.
مهين: آزمودگارن، سردارن، بهادرن.
مهارا: مهارو پلنگه.
مهاءُ: منهن اڳيان.
مهائي: ڪنل.
مهائين: وريام، بهادر.
مھت: مان، آبرو.
مهر: مهار واڳ.
مھري: فياض، مهربان.

مُهرُو: ٻيڙيءَ جي آڳيل جو ڪنو (جنهن ۾ ڀڳهه جو رسو ٻڌجي).
مُهرُو: مهندار.

مهميزون: جُنيون، ڌڪ.

مُهن: ناس ڪن، عذاب ڏيڻ، موهين.

مُهندڙي: موهيندڙ.

مهييسر: پير مغان، وڏو ديوتا.

مئشت: ميت، لاش.

مئڪي: مهاڻن جي.

مئڻ: ماپين، تورين، ڳڻين.

مي: شراب، مڌ.

ميا: رحم، ٻاجه، متارا، ٿلها.

مياڻ پوءِ: مئي کان پوءِ.

مياڻيون: اهي جايون جتي مڇي ماري گڏ ڪن.

ميت: ميسار ڍڪ.

ميثاقان: ميثاق کان ازل کان.

ميچون: اشارا.

ميخون: ڪيلون، نوڪون.

ميدا: آڏا ڳتيل وارا (ڪنوارِي چوڪريءَ جا)، وارن جا موڙا.

ميريائي: عيبدار.

مريهندڙ: بخشيندو.

مير: ملاءِ.

ميراثو: ميلاپ، وصال.

ميس: نفساني خواهش، آڪڙا.

ميڪان: ميخون، ڪليون.

مئين: سورمن کي مين مٿان کي.

ميهي ماس: مينهن جو گوشت.

مين: اٺن.

مين: پيرين، لڳن.

ن

نابودي: نيسي، فناڻي.

ناڀون: ننهنڊون، چنڀا.

ناتاريون: ٻيڙين بيهارڻ لاءِ ننڍا لنگر.

ناتر: پاڻهي، تازي تواني.

ناٿ: ڏکي، سردار مرشد، گرو مها جوڳي.

ناڏ: وولاپ، آواپ.

نار حامي: ساڙيندڙ باهه.

ناري: دوزخي.

ناريون: زالون.

ناڙيون: نبضون، چمر جون رسيون.

ناسوت: سلوڪ جي پهرين منزل.

ناسيندي: اڀرندي، ڪني ڪڍندي.

ناقصبائي: عيب کان، نقص سان.

ناتو: اُٺ، ڏاڇي.

ناڪسيءَ: پاڻ ويڃائڻ.

ناڪون: ناٿڪون، تير.

ناڪي لاءِ: "ناڪيلو" وڻ.

ناگئا: خلاصي، ملاح.

تانءِ: نماء، جهڪاءِ.

نانءُ: مان.

نانهن: نيسي، فنا.

نانگو: ملنگ، جوڳي فقير.

ناني: هنگلاج جي ديوي، بيبي.

ناه: نه هئڻ، نيسي.

نائڪ: تير جي چنڊ، ٻ، چوٽ.

نايئين: تون جهڪائين.

نيار: خالص، نج.

نيري: ختم ٿي، ڇڏي.

نيهي: جٽاءِ ڪري، توڙ پھچي.

نييريو: جدا ڪيو، فيصل ڪيو.

نپڙ: نپل، ڪمزور.

نٺ: هميشه.

نپت: بنا ڪپڙي ننگو.

نجاٻت: شرافت، بزرگي.

نجاست: پليٽي، ناپاڪائي.

نجاه: اوھين پهچائجو.

نجنس: پليد، گلدو.

نجهرو: اجهو جهوپڙي.

نچ: پلي، سدا.

ندوري: نياڳي.

نڌان: پچاڙي.

نڌاڻ: خزانو ڌن، گهر، ڪٽنب لڻ.

نڌر: بي آڌار بيواهي.

نڌو: ٻڌل، قبو (نھڻ جو اسم مفعول).

نرتي: جاڇي، سنڀالي.

نرجا: بيشرم، نرجا.

نڙجايون: بيشر مايون.

ترڳ: دوزخ.

يرمل: صاف، روشن.

نڙ: وچاڻ جي ڪاٺي.

نزدڪون: سندن ويجهو ديدار.

نسيان: ويسر، غفلت.

نطفو: قطرو.

نفي: انڪار، نابود (ضد، اثبات).

نقرين: شرندين سان.

نگ: ڪوهه تي پاڻيءَ جو چلهو آوازو.

نڪتي: سڪتي، اڪيلي، فقط.

نڪڙو: نسورو چڙو.

نڪون: پٽي جا ڏها.

نڪونج: ڪُن، گرداب.

نڪتا: نڪتا.

نڪت: تارن جا ميڙ، برج.

نڪڙايو: نڪتي ڪريو.

نڪيريو: الڳ ڪريو.

نگيا: نڪتا.

نلو: رڳو خاص، فقط.

نم: ماڪ، آلاڻ.

نڻ: لبلب، روج رازو ڪر.

نندا: گلا، سامان ٻڌي سفر جي تياري ڪئي.

ننڌ: گهر، استان.

ننگر: لنگر، پيڙيءَ کي ٻڌڻ جو رسو.

نوالا: گراهه، لقما.

نوج: ڪُتل نظر.

نورا: پيرن جون چيرون.

نوراپن: پڪريءَ جو ڌائيندڙ ڦر.

نوڪون: چهنبون.

نوم: ننڊ.

نور: هيٺاهين زمين.

نوندڻ: ليکين، شمار ڪن.

نودين نه چڙهين: نود وڻ جي تاري شاديءَ جي سوڻ ۾ ڪم

ايندي آهي.

نهو: بڻ بنياد، نسل.

نهوڙيو: نابود ڪيو.

نهيءَ: انڪار، نفي.

نهي: ٻڌي قابو ڪري.

نئي: نيمي، جهڪي.

نئين: ننڍي ننڍي، نهر.

نئي ويا: لڙي ويا.

ني: ڌوڻ، ڪٽيائي.

نياءُ: انصاف.

نياڻ: تلاءُ.

نيچ: گهڙو دلو.

نيڏو: اونهو سمنڊ.

نير: پاڻي، جل.

نيروتي: رنگساز، ڪپڙا رنگيندڙ.

نيران: نيرن، ناشتو.

نيرانا: پڪيا.

نير: ننڍي نهر، ڪسي.

نيزارا: پالا، غمزا.

نيشن: چهن ورهين جو جوان اٺ، وڏو ڏند، همت وارا جوان.

نيڪاري: ڌوئي صاف ڪريه پاڪ ڪري.

نيڪيتي: ڪنوار جو مائٽن کان جدا ٿيڻ.

نيل: پاڻي ڳائي تي جو وڏو عدد، بيشمار.

نيسن: وٺي، ويڃينس.

ني شاه: منهنجون اڪيون.

نيه: پيڙي، حڪم، اختيار.

نيهانين: ٿانو پچائڻ جون آيون.

و

وات ٿيا: پنڌ پيا.

واڻيندڙ: ورهائيندڙ.

واحد: هڪ.

واجهه وجهي: نهاري ڪوشش ڪري.

واچا: وڃن، ٻولي.

واچائون: سخن، انجام.

واڌاڻي: ٻار جي ڄمڻ جي خوشي، واڌاڻي.

واڍ وڙڪي: ڦٽيلن جي.

واڍوڙيا: وڏيل، ڦٽيل.

واڌڪر ريڪ في نفسڪ: پنهنجي رب کي پنهنجي دل ۾

ياد ڪر.

واريو: موتايو ورايو.

واڙ: واڙي، لوڙهو.

واساما: ڳڻتيون، فڪر، گهنگهر.

واسڪروالي ولا تكفرون: منهنجو شڪر ڪريو ۽ انڪار نه ڪريو.
 واک: وس حيلو بنهه بلڪل.
 واک: پيچ و پر وڪڙ.
 واڳجي: ٻڌجي.
 واڳي: لغام.
 والله مع الصابرين: خدا صبر ڪندڙن سان آهي.
 والمصر: زمانو شاهد آهي.
 و آمان خاف مقام ربه: جيڪو پنهنجي رب جي اڳيان بيھڻ کان ڊڄي ٿو.
 وانءُ: ونءُ، وڃ.
 وانتي: حصي ۾ پاڻي ۾ نصيب.
 وانجئا: دور پري گمراهه.
 وانجهي: ونجهه وارو پيڙي هلائيندڙ.
 وانڌا: ورلاپ، واکا.
 وانڊ: ننڍڙو ڳوٺ، وانڊ.
 واٽيا: ڳنڍيا، جڙيا.
 واهارو: واهرو.
 واهيري جي وير: نما شام.
 واهونڊن: ڏکڻ اولهه جي هوائن (جي سياري بعد لڳن).
 واهيت: نگهباني.
 واءِ: افسوس.
 واٽ: چڪاس، جاچ.
 وائيتيون: بيرقون، جهنڊيون.
 واٽو: ڏڪر، بيان، ٻولي.
 واٽي: ٻولي، آواز.
 واٽي پيا: وات پيا، تڪرار ڪيائون.
 وتواصوا بالحق وتواصوا بالصبر: پاڻ ۾ صلاح ڪندا رهو حق سان، ۽ پاڻ صلاح ڪندا رهو استقلال سان.
 وتر: هيڪڙائي، هڪ.
 وترو: وڌيڪ گهڻو.
 وتريون: گهڻيون.
 وتعزمّن تشاء وتذل من تشاء: جنهن کي وڻيس تنهن کي عزت ڏئي ۽ جنهن کي وڻيس تنهن کي ذليل ڪري.
 وتو: اجايو ضايع.
 وت: شيءَ، ملهائڻي چيز.
 وتاڻ: مڪان، لوڙهو.
 وت: ونڊ، ساڪ، تحفو، پاڳو.

وتين: ڪناريون، ڪنڀيون.
 وجود: هستي، خودي.
 وجه: صورت.
 وچا: علم، هنر.
 وچري: پگھري، بيقرار ٿي.
 وجهلن: ڳرڻ: بيقرار ٿيڻ.
 وجهيو ڪان: اثبوت ڪريو.
 وچين: ٽپھري.
 وچار: وچن وارو ميهار.
 وحده: هو هڪ آهي.
 وحدتا: وحدت مان.
 وحده لا شريك له: هو (ڌڻي) هڪ آهي ۽ ڪوبه جهڙس ناهي.
 وحوشن: جهنگلي جانور، مڙن.
 وداع: موڪلاڻي.
 وڌا: مضبوط عمارت.
 وڌاڻ: سان واهو.
 وڌاڻا: تنهنجن وڌاڻيون.
 وڌوڻو: ڪاوڙيل.
 وڌوڙا: وڌوڻا، ڪاوڙيل.
 وڌيت: وڌندڙائي، سبب.
 وڌ: زخم، گهاٽ، وڻي.
 وڌي: وڌيل، ڪپيل.
 وڌيو: هٿ آيو حاصل ٿيو.
 وڌاڪو: پيچ محبت جو.
 وڌاڻ: آسودگي، شڪار.
 وڌت: ڪو ماه مان پاڻي ڪڍڻ جو رسو.
 وڌجي: ٻي آرامي، ٿئي، وڌجي.
 وڌچائي: پيزار ڪري.
 وڌو: وظيفو، لازمي ڪم.
 وڌسيا: پليا، گمراه ٿيا.
 وڌساياس: ڀلايس، گمراه ڪيس.
 وڌڪن: ڦڙڪن، لڏن.
 وڌڪ: وڻ.
 وڌم: ضروري ڪم، سودو.
 وڌمن: دير ڪن، ترسن، روڪجن.
 وڌن: رنگ.
 وڌائي: قبولي، اونائي.
 وڌنھ: چڱو مڙس، جوان مرد.

وڻاهيو: شادي لاءِ سنڀاريو وٺو اهڙو ڀڙو ڀڙو
وڻجڻ آڦرڻ لاءِ من ڇڏڻ: اسين انسان کي سندس
ڪنڌ جي رڳ کان به ويجهو آهيون.
وڻڊيان: سڀان، رڳو ڪريان، ٿڌيان.
وڻڊين: سوراخ ڪن.
ونڪ: رنگ، چمڪ، تجلو.
ونڪا: بهادر.
ونگس: سهڻي سڀاڻي زال.
ونگسيو: سوگهو ڪيو ونگيو.
ونهيان: سُڪيا.
وڻاه: اي وڻ!
وڻاءُ: وڻ يا رنگ واريون، اهڙي نموني جون.
وڻاهيا: شهيد ٿيا، فنا ٿيا.
وڻائون: وڻن کان.
وڻڪار: لس پيلي ۾ وڻن جي هڪ جوءِ جونالو وڻرا.
وڻواند: مهڻي هاب، ڪميٽي.
وڻي: وڻج ڪري سوي.
وڻڙ: ڳول، ڏور نهار.
ووک: ڪوڪ، رڻ ڏانهن.
وڻ: پاڻيءَ جو وهڪرو، تڪ، درياءَ جي سر، نينهن.
وڻائي: موڳو ڪري اورائي، غش ڪري.
وڻاڳ: اسر جي راڳي، پرياتي.
وڻان: عمل ڪريان، هلاڻ.
وڻائو: صبح جو تارو سوڍيندڙ.
وڻون ڪرڻ: مٿا هڻڻ، زور ڪوشش ڪرڻ، آرام ڪرڻ.
وڻس: خوش ٿيڻ.
وڻڪي: کير بند ٿيڻ.
وڻلا: جلد، سگها.
وڻلور: بيزار تنگ.
وڻلوريا: بيزار ٿيا، پريشان ٿيا.
وڻ لڳو: اُڪير ٿي، نينهن لڳو.
وڻون: زالون.
وڻيٽو: هٿ وس، اختيار ۾.
ويءَ: گاه وارو ميدان.
وياءُ: اولاد.
وياجي: چڻي، اوري، ڳرهي.
ويچون: حيران هلاڪت، ڏکيائي، جدا، ڌرا ڌرا، ڀڙا ڀڙا.
ويد: وڌڻ، تڪليف.

وڙيام: پهلو، بانڪو بهادر.
وڙونهن: وندر، پڇار.
وڙوڻيون: سڪي ويون.
وڙوڻ: وندر، ريجھ رهائڻ.
وڙو: درد، غم.
وڙو: ڀلائي، احسان، جنس، ڀڻ.
وڙال: ڳولا ٿولا، پڇا ڳاڇا.
وڙاه: وڙاه، نقصان.
وڙاءُ: وڙائي، جڳائي.
وڙائتي: وڙڻ واري لائق.
وڙس: وسندي آبادي، وسڪارو.
وڙامي: ٽڪجي، بيحال ٿي.
وڙائي: اُجهائڻ، ٽڪل، ڀروس.
وڙوڙل: ڳهلي، موڙهل، سادي.
وڙو: ويسا، ڪر، اعتبار ڪر.
وڙيل: وسيلو.
وڙالي: وصال جا طالبو.
وڙيڻا: ڦيڻا، دعائون.
وڙي اُنسڪم، افلا تبصرون: (خدا جي قدرت جون نشانين)
وڙان جي اندر ۾ آهن، پوءِ اوهين چوڻا چٽائي ڏسو.
وڙڪ: ڳڻتي، فڪر.
وڙڪي: ڪڪ، بيزار.
وڙڪار: گدام سواءِ مال رکڻ جي جاءِ، مال وارو.
وڙڪڻ: هلڻ، رلڻ.
وڙ: هر ڏي پوک.
وڙي: ولهه، ٿڌ.
وڙاڙ: پير جي جانچ لاءِ آڏو وڌي پير کڻڻ.
وڙي: پوئتي موٽي، پٺ ڏيئي.
وڙوڙي: ٽنهنجو رب توکي تر ت عطا ڪندو.
وڙلين: بڪواس ڪرڻ، وڙلڻ.
وڙوڙا: کير جا لوڙا، کير وڙوڙڻ.
وڙلها: غريب، ڪنگال.
وڙلھارن: سبز ميدانن، ماڻھن.
وڙلھو: محبوب پتا، مڙس.
وڙ: جڻ مٿان.
وڙ: درياءُ.
وڙماس: فڪر، ڳڻتي، ويچار.
وڙماسيا: فڪر ۾ پيا، منهنجي پيا.

ویرا: انهيءَ مهل.

ویراڳ: فراق، ويڙو.

ویراڳي: تارڪ فقير.

ویر وٽار: هر دم هميشه.

ویري: کوهي.

ویڙه: مارن جو ملڪ، گاهه جي جوءِ، ماڳ.

ویڙهو: گهر، پاڙو.

ویڙجهپ: هڪ ڳوٺ جو نالو (جو ڏيپلي تعلقي ۾ آهي).

ویڙچن: وطن وارن، جهانگين.

ویڙين: ويڙن ۾، وطن جي ماڳن ۾.

ويساند: آرام ساھي، صبر.

ويساھي: دوکو ڏئي.

ويساھين: ساھ پٽڻ، آرام ڪرڻ.

ويڪ: ڪشادگي، ويڇو تفاوت.

ويلا ڪري: وقت گذري وڃي.

ويلو: ويرم، دير.

ويله: اڻ هوند، ٻڪ.

وين: وهڪ، گهر، بينڪ.

ويچ: طبيب، ڏاهو.

ويمو: مناسبتا، وڻج واپار، ڏمو.

وين: ويامن.

وينتي: عاجزي، منٿ.

وينجهار: جواهرن کي تنگ ڪيندڙ عاقل، داناءُ.

ويڻ: مهڻو.

وييت: بنا، کان سواءِ.

وييت واهر: بنا واهر، بيوس.

هم

هاٽڪ: حاڌق، هوشيار، ڏاهو.

هايون: هلاڪت، نقصان.

هار: آڌار، آهر.

هاريا: نادان.

هاڪ: ساراھ، هڪل.

هالار ڌڻي: هالار (ڄام ننگر) جو سردار، جادوگر.

هالاري: هالار جو رڱيل ڪپڙو.

هالورا: جهلڪو، چمڪات.

هام: دم، دعوي.

هاهر: اٺ جي هونگار.

هائون: ڏاڙيل، ظالم.

هاواٽا: هل، دهشتون.

هاٽي: باھ، اوڙاھ، دوزخ.

هٽڪڙول: هٽڪڙيون.

هٽ هٽن: پڇتائين.

هٽ: جسم، هاٽي.

هجي: شدمد سان پڙهڻ.

هج: عذاب سھ، تڪليف ڪي.

هجي ويا: فنا ٿي ويا.

هڏا: جسم، رت پائي، مائٽ.

هڏ: ماڳھين، موراھين، هرگز.

هڏا گتيان: ”هڏاڪٽي“ ڳوٺ کان.

هڙ: سار، يادگيري.

هڙائي: هيٺائي، هلڪڙائي.

هر ڪيس: هر رنگ جا.

هر ڪئين: پٺي پٺين، پلجي پٺين.

هر نام: ”هري“ جو نانءُ، سلام.

هري: ياد اچي.

هريا: سارا، آلا، تازا.

هزاري: هزارن جي ملهه وارو.

هڙده: ارڙهن.

هڪڻو: تيار.

هڪڻ: روڪڻ، اٽڪڻ.

هڪيا: حاضر، تيار.

هڪڙا: پوءِ.

هڪڙو هل: غوغاءِ، آواز.

هر: غم، ڏک.

هماءُ: هڪ قسم جو خيالي پکي.

همه: سڀني، سڀ.

هناڪ جسمي والڦوالديڪم: منهنجو جسم هت آهي ۽

دل اوھان وٽ.

هندوا: مينهن وساڙا (ڳاڙها جيت).

هنگ: هونگار، هڪل.

هنگلور: هنگلاج.

هنها: هن کان پوءِ.

هنتار: هن سال، هينئر.

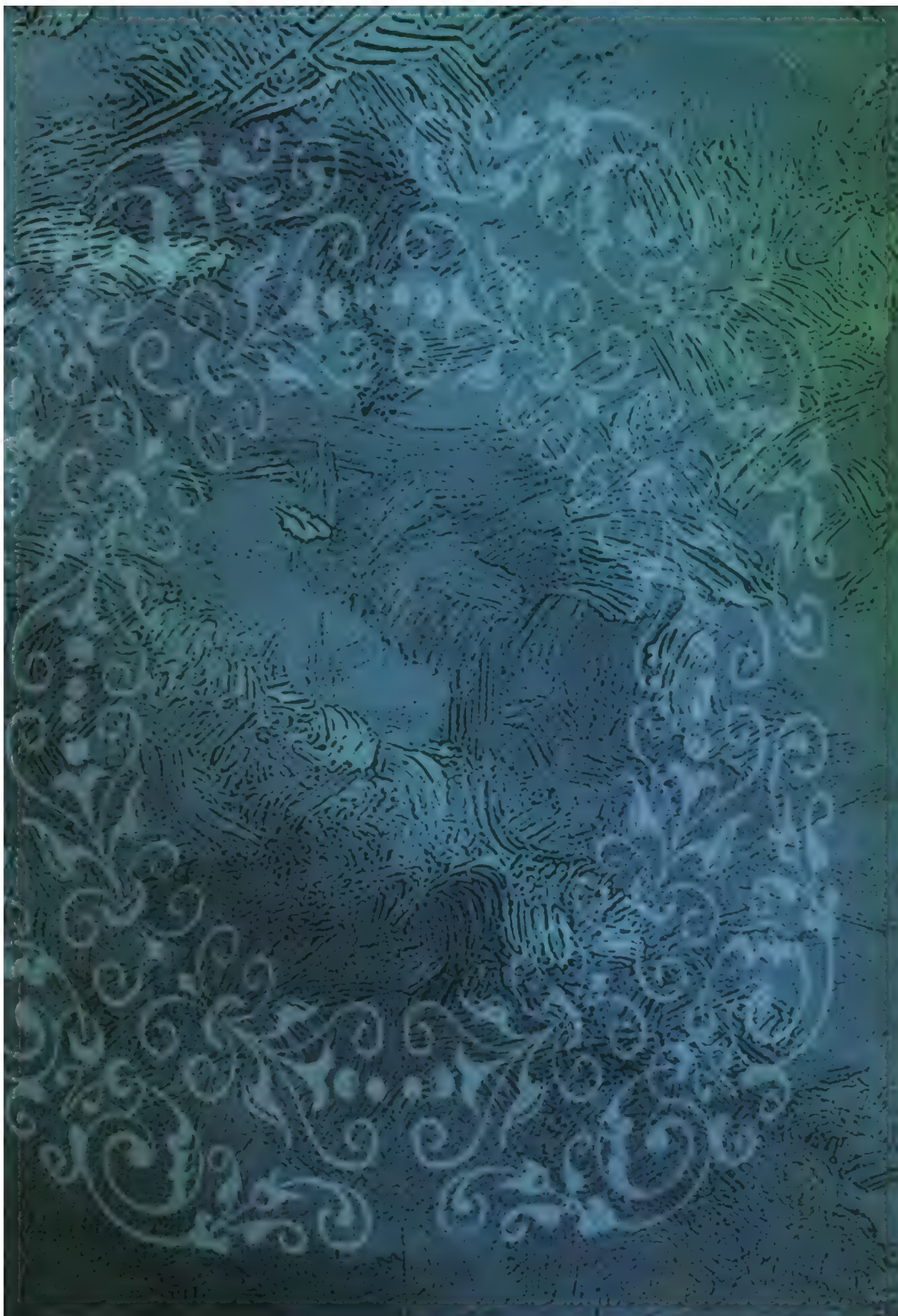
هٽي ويا: ڦري ويا.

هوائون: وهم، اجايا خيال.

هوائي: نابود، خام.

هوٽ: بلوچن جي ”هوٽ“ قبيلي جو فرد. پنهنون. محبوب.
 هوتاڻي: ”بلوچن منجها“ پنهنون. محبوب.
 هور: هرڪر، ڪٽڪو.
 هورا: ڳڻتي، انتظار.
 هوڙاڪ: هوڙو ننڍي پيڙي.
 هول: لوه جو ٽوپ.
 هول: ڊپ، فڪر.
 هُون: هُجن.
 هوءَ سين: الله سان.
 هوءَ: هڪ ٿي ويا.
 هوون: مان، آءُ.
 هوندو: جيڪي موجود هجي.

هٿائين: هٿائين.
 هٿڻ: هٿ، هستي.
 هيءُ: هيءُ وجود، هستي.
 هيجان: هيچ مان، پيار مان.
 هيچ هوج: هيڏانهن هوڏانهن ڪرڻ.
 هيدي: اٺ جي واڳ، پاڪڙو.
 هيرئون: هريل.
 هيڪاند: ميلاپ، گڏجاڻي.
 هيٽين: هيٺين، هيٺين.
 هيهاٽ: افسوس، هاءِ هاءِ.
 هيهاٽ هيهاٽ لِمَا توعدون: هاءِ شل (پري هجي) اها ڳالهه
 جنهن جو توهان کي ڊپ ڏنو ويو آهي.

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻَ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ جڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻرندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪَندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سگهجي ٿو، پر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پڻ) ڪا به تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعوى ڪري ٿو ته پڪَ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پَنَ جي نالي کي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پڪَ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وٽن جا پَن ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پَن به مختلف آهن ۽ هوندا. اهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَن کا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پَن جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پَن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غيرتجارتي non-commercial رهندا. پَن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پَن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پَن کي کليل اڪرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وس پئانڊڙ وڌ کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي همٿائين. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.

شيخ آياز علم، ڄاڻ، سمجھ ۽ ڏاهپ کي گيت، بيت، سٺ، پُڪار سان
تشبيه ڏيندي انهن سڀني کي بمن، گولين ۽ بارود جي مد مقابل بيهاريو
آهي. اياز چوي ٿو ته:

گيت به ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرڻ ٿا.

... ..

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ چڻ ٿا؛
ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي منجهه پهاتو چڻ ٿا؛

... ..

ڪالهه هيا جي سُرخ گلن جيئن، اڄڪلهه نيلا پيلا آهن؛
گيت به ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيت اٿي، هي بم-گولو،

جيڪي به ڪٽين، جيڪي به ڪٽين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فرق نه آ، هي بيت به بم جو ساٿي آ،

جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چم جو ساٿي آ -

ان حساب سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ ته ”هاڻي ويڙهه ۽
عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نه وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني
آهي.

پڻ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين
محدود نه هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج
۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي
policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پڻ نصابي ڪتابن
سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين

ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پڻ سڀني کي چو، چالاءِ ۽ ڪينئن جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پڻ پڻ جو پڙلاءُ.“
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)